Arhim. Efrem Filotheitul

Povețe părintești

Editura Evanghelismos

Arhim. Efrem Filotheitul

POVEȚE PĂRINTEȘTI

Traducere din limba greacă
de Ieroschim. Ştefan Nuțescu
Schitul Lacu – Sfântul Munte Athos

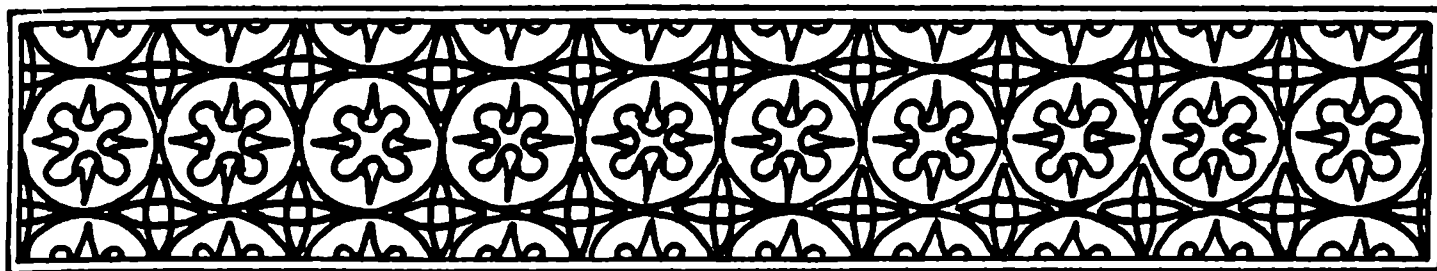
Editura Evanghelismos
Bucureşti, 2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EFREM FILOTHEITUL, arhimandrit
Povețe părintești / Arhim. Efrem Filotheitul ; trad.: Ieroschim. Ștefan Nuțescu. – București : Evanghelismos, 2015
ISBN 978-606-8562-15-5

I. Nuțescu, Ștefan (trad.)

2

INTRODUCERE

Cu câțiva ani în urmă am început să alcătuim o culegere de epistole ale cinstitului nostru Stareț către fiii săi duhovnicești – monahi, monahii și mireni – pe care, la rugămintea noastră, ni le-au trimis cu multă bunăvoință.

Din aceste epistole am spicuit paragrafele care se refereau la subiecte duhovnicești (sfaturi, învățături etc.) prin care se întărește tot cel ce dorește să pășească pe calea mântuirii.

Aceste paragrafe le-am așezat pe teme și astfel s-au alcătuit zece fascicule, fiecare dintre ele cuprinzând puncte de vedere, păreri, sfaturi și în general toate cele pe care un duhovnic, luminat fiind de Dumnezeu, le oferă fiilor săi duhovnicești. Acestea sunt roade ale ostenelilor săvârșite de toți aceia pe care Sfinții Părinți, de-a lungul timpului, ni le-au predat ca o moștenire duhovnicească.

Aceste fascicule în număr foarte mic au fost împărțite între câțiva dintre fiii duhovnicești ai Starețului ca ajutor în lupta duhovnicească.

În urma îndemnurilor și a încurajărilor acestora, am purces la editarea prezentei cărți, făcând o prelucrare elementară a textelor.

Cartea este împărțită în capitole, fiecare cuprinzând fragmente din epistolele, cuvântările și omiliile înregistrate ale Starețului.

Nădăjduim că vor primi mult folos sufletesc toți cei care, mișcați fiind de râvna cea bună, se desfătează de izvoarele duhovnicești ale cinstitului nostru Stareț.

Simțim datoria de a mulțumi tuturor celor care în felurite chipuri au contribuit până la sfârșit la întregirea prezentei ediții, dorindu-le de la Dumnezeu răsplată îmbelșugată.

Afierosim această carte celor care merg pe calea cea strâmtă și plină de întristare ce duce la viața cea veșnică.

Părinții Sfintei Mănăstiri Filotheu

PROLOG

„Bună este mie Legea gurii Tale, mai vârtos decât mii de aur și argint"[1]. Dacă Legea lui Dumnezeu este mai scumpă decât argintul și aurul, atunci *„de ce ne tulburăm în zadar"* pentru grijile vieții acesteia? Să ne facem *„pungă care nu se învechește"*[2], să sporim bogăția sufletelor noastre, să învistierim comoară veșnică în Ceruri, cuvântul Domnului, *„unde furul nu se apropie, nici molia o strică"*[3].

O vistierie duhovnicească poate fi socotită și această carte de suflet folositoare a Egumenului Sfintei Mănăstiri Filotheu, Arhimandritul Efrem. Ea cuprinde mulțime de comori duhovnicești. Cuvântul său simplu și înțelept, concis și direct, ascetic și ortodox, cade ușor ca o ploaie pe pământ uscat, izvorăște ca un pârâiaș, adăpând tot sufletul cuvântător și iubitor de Dumnezeu ce însetează și este precum *„pomul răsădit lângă izvoarele apelor"*[4].

Subiectele abordate în paginile acestei cărți, unele sunt epistole către fiii săi duhovnicești, iar altele subiecte ale sinaxelor duhovnicești, înregistrate de fiii

[1] *Psalmi* 118, 72.
[2] *Luca* 12, 33.
[3] Idem.
[4] *Psalmi* 1, 2.

săi duhovnicești. Toate acestea au caracterul legăturii personale și însuflețirea unei legături nemijlocite.

Sunt subiecte ce ating în general laturi ale vieții duhovnicești, cum ar fi de pildă cele despre ispite, despre patimi, despre gânduri, despre biserică, despre Sfânta Liturghie, dar mai ales despre trăirea ascezei și desăvârșirii monahale cea întocmai cu a Îngerilor, cum ar fi despre monahism, despre feciorie și curăție, despre lume și cei din familie, despre dragoste și credință în Stareț și altele.

Recomandăm cu căldură această carte oricărui suflet dornic de a-și îmbogăți sărăcia, dorindu-i cu smerenie să secere îmbelșugatul spic al cunoașterii celei izvorâte din făptuire și al făptuirii întru cunoștință.

Chilia Sfântului Trifon
Arhimandrit Ioanichie

CAPITOLUL I

Despre mântuirea sufletului și Rai

1. Acum, primăvara, când natura se îmbracă cu veșmântul ei cel mai frumos, desfătarea este negrăită, atunci când este însoțită de o stare duhovnicească bună. Cu adevărat, *„toate întru înțelepciune"* le-a făcut Dumnezeu! Sufletul nu se satură să contemple frumusețea naturii. O, de-ar urca mintea mai presus de acest glob pământesc, la Ierusalimul cel de sus, la bunătățile stătătoare ale Raiului! Iar când ajunge acolo, mintea cea învechită și pământească își încetează lucrarea.

Dacă aici, în surghiun, în pământul plângerii și al blestemului, a dat Dumnezeu o astfel de desfătare pricinuită de frumusețea celor văzute, cum va fie, oare, cea de acolo unde locuiește Dumnezeu? Cu adevărat, *„nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum de slava ce ni se va descoperi"*[1].

Fiul meu, acolo în Ceruri, Domnul Dumnezeu a șters toată lacrima și întristarea și durerea și suspinul. Căci acolo este petrecere îngerească, iar lucrarea celor de acolo este de a înălța imnuri și cântări duhovnicești.

---

[1] *Romani* 8, 18.

Acolo va fi odihnă veșnică și bucurie cu Dumnezeu, Părintele nostru, Care așteaptă să ne pregătim pentru a ne lua ca să fim totdeauna lângă El. Acolo fiecare suflet va trăi într-un abis de dragoste, de dulceață și bucurie, de uimire și extaz.

2. Va veni vremea, ziua, clipa când se vor închide acești ochi și se vor deschide cei ai sufletului. Atunci vom vedea o lume nouă, o nouă existență, o creație nouă, o viață nouă ce nu are sfârșit. Numele ei este *„nemurire fără de sfârșit"*. Marea noastră Patrie este acolo sus, nestricăcioasă, veșnică, Ierusalimul cel de sus, maica celor întâi-născuți, acolo se vor sălășlui sufletele celor mântuiți, care au fost curățite de întinăciune de Sângele Mielului Cel fără de răutate.

Cine poate arăta prin cuvânt sau în scris bucuria, veselia, fericirea acelor suflete mântuite? Fericiți sunt cei mor întru Domnul, căci pe aceștia îi așteaptă bogăția bunătății lui Dumnezeu. Fericit este cel care va câștiga biletul pentru prăznuirea cea de sus, căci pe aceștia îi așteaptă bogăție neîmpuținată și slavă, așa cum Însuși Dumnezeu a spus: *„Eu am zis: fii ai Celui Preaînalt, fii ai lui Dumnezeu sunteți, moștenitori ai lui Dumnezeu, împreună-moștenitori cu Hristos"*.

Domnul, înainte de Patimă, a rugat pe Părintele Ceresc pentru Ucenici Săi și pentru cei care vor crede prin ei: *„Părinte, voiesc ca unde sunt Eu să fie împreună cu Mine și aceia pe care Mi i-ai dat; ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o, pentru că Tu M-ai iubit pe Mine mai înainte de întemeierea lumii"*[1].

Cât de mare este dragostea lui Iisus pentru noi! A luat firea omenească și a fost spânzurat pe Cruce,

---

[1] *Ioan* 17, 24.

dăruindu-ne slobozirea și iertarea datoriei față de Părintele Său cel ceresc. Și, ca un Frate al nostru preaiubit, ne învrednicește de împreună-moștenirea nesfârșitei bogății a Părintelui Său ceresc.

O, dragoste negrăită către noi! O, vai de împietrirea noastră! O, nemulțumirea mea către Binefăcătorul meu! Dumnezeule, Dumnezeul meu, fie-Ți milă de mine și nu mă osândi după faptele mele!

3. Fie ca Dumnezeu, așa cum ne-a unit aici duhovnicește cu legături nedezlegate, tot astfel să ne învrednicească să fim și în Împărăția Sa cea cerească, ca să fim părtași la Masa duhovnicească a dumnezeieștilor Sale bunătăți, desfătându-ne și uniți fiind cu Părintele ceresc, acolo unde sunt dumnezeieștile Lui izvoare, cele pururea curgătoare. O, ce menire înaltă avem! O, roadă îmbelșugată a necazurilor trecătoare!

Fiii lui Dumnezeu cu veșminte cerești, având semnele dumnezeiești strălucind pe chipurile lor, vor intra în moștenirea părintească, întru odihna cea veșnică. Vor cutreiera acele dumnezeiești lăcașuri și văzând acea nesfârșită bogăție, vor fi răpiți în extaz, fără să-și dea seama că trec veacuri întregi. O, ce menire înaltă pentru om!

Dar o imagine plină de întristare îmi întunecă această contemplație plină de bucurie. Mai întâi, pentru că eu nu voi fi părtaș la toată această preaslăvită fericire, pe care acum o vedem prin contemplație și care, după cele de aici, va primi carne și oase, adică va deveni realitate. Și în al doilea rând, pentru că oamenii nu sunt conștienți de această înaltă menire. De aceea neștiința naște moartea despărțirii de Dumnezeu.

Păcatul a constituit dintru început nimicirea fericirii paradisiace a omului și tot el își continuă lucrarea

lui distrugătoare până acum. Vai nouă, căci iadul ne stăpânește!

O, Dumnezeul meu, Domnul Savaot, luminează întunericul inimilor noastre, ca să Te vedem pe Tine, Lumina cea adevărată, care luminează și veselește inimile prietenilor Tăi! Luminează-ne pe noi, ca să Te urmăm până vom ajunge la odihna cea veșnică. Amin.

4. Toate vor trece și întru nimic se vor preface, pe când lucrarea făcută pentru Dumnezeu va rămâne împreună cu sufletul lucrătorului, ca să dobândească din ea viața veșnică.

Fericiți sunt filosofii duhovnicești ai lui Dumnezeu, care dau vremelnic și învistieresc veșnic, pentru ca, atunci când vor pleca, să găsească în „banca" lui Dumnezeu vistieriile lor cu dobândă. Fericiți sunt cei care își curăță inimile de neghinele păcatului, sădind sămânța cea bună, căci va veni vreme bine primită, când vor secera spicele vieții celei veșnice. Fericiți sunt cei care seamănă cu lacrimi și cu post duhovnicesc, adică flămânzind pururea și însetând de faptele cele bune, căci aceștia vor secera bucurie veșnică.

5. Fiii mei iubiți, am primit scrisoarea voastră. Dragostea voastră este foarte mare, însă eu sunt cu desăvârșire nevrednic.

Mă rog, cu toată nevrednicia mea, să vă ocrotească Harul lui Dumnezeu și Preasfântul Duh să vă povățuiască la toată fapta cea bună, astfel încât să vă faceți bineplăcuți Bunului nostru Dumnezeu și să vă învredniciți a locui în cealaltă viață în locașurile lui Dumnezeu, acolo unde petrec Îngerii și laudă neîncetat, în norul Lumi-

nii celei neapropiate, Sfânta Treime cea mai presus de Dumnezeire.

Această slavă cerească, toți Sfinții mari au râvnit-o și nevoindu-se au dobândit-o. Cele de aici, de pe pământ, în comparație cu cele de sus sunt întuneric. Cele de aici sunt deșarte, trecătoare, schimbătoare, sunt nimic, pe când cele cerești sunt veșnice, stătătoare, slăvite, scăldate în lumină, înmiresmate cu Har dumnezeiesc.

Pentru aceasta, cel care va disprețui lucrurile deșarte ale lumii, adică nu le va dori cu împătimire, acela va deveni părtaș al bunătăților veșnice.

6. Viața monahului este cruce de fiecare zi. Iisus Hristos ne cheamă pe toți cei care Îl iubim să ne răstignim împreună cu El, după care va urma învierea sufletului, care înseamnă veselie duhovnicească necurmată. Iute este iarna, dureros este înghețul, dar dulce este Raiul. Ridicați ochii voștri și vedeți Ierusalimul cel de sus, acolo unde fericirea și bucuria vor dăinui în vecii vecilor. O, ce bucurie, ce desfătare! Veșnic vom trăi lângă Dumnezeu.

Da, fiii mei, să-i iubim pe ceilalți, fiindcă acolo este numai dragoste, iar cel care nu are dragoste nu va intra acolo.

7. Orice osteneală și suferință și ispită, binecuvântatul meu fiu, nu se poate compara cu acea viață fericită. Mii de vieți să fi avut și pe toate să le fi jertfit, nu am fi făcut nimic vrednic pentru dobândirea slavei viitoare, pe care Stăpânul Hristos, prin Cinstitul și de viață făcătorul Său Sânge, vrea să ne-o împărtășească. Pentru aceasta Apostol Pavel spune: *„Nu sunt vrednice pătimirile vremii*

de acum de a se asemăna cu slava cea viitoare, care va să se descopere întru noi"[1].

Cugetă și la aceasta că omul *„ca floarea se ofilește și ca visul trece"*. Și iarăși: *„La glasul trâmbiței pământul se va cutremura și toți morții vor învia"* pentru întâmpinarea lui Hristos. Când se va deschide poarta veacului viitor și când se va nimici lumea aceasta, atunci se va face restabilirea firii noastre în starea primară. *„Domnul va schimba chipul trupului smereniei noastre, ca să fie asemenea Trupului slavei Sale"*[2]. Căci firea, care suspină și împreună-pătimește, așteaptă cu nerăbdare arătarea slăvită a fiilor lui Dumnezeu. *„Pentru că nădejdea zidirii descoperirea fiilor lui Dumnezeu așteaptă"*[3].

Neasemănată este măreția omului, pe care Dumnezeu îl înalță la atât de mare înălțime și slavă! Iar noi, păcătoșii și pătimașii, nu cunoaștem și rămânem nepăsători față de această mare bogăție, petrecând în cugetări cu totul pământești. Trupul acesta, care este pământ și duhoare, să se învrednicească să devină asemenea slavei lui Dumnezeu, să devină îngeresc? Oamenii sunt materiali în comparație cu Îngerii, care sunt ființe cu totul duhovnicești. Îngerii în comparație cu Dumnezeu au o oarecare „materie". Nu sunt ființe cu totul imateriale, precum Dumnezeu Care este Lumină neapropiată. Atunci și oamenii vor deveni îngerești și se va săvârși unirea plinătății Bisericii, adică a credincioșilor cu Hristos. Cu câtă iubire părintească spune Domnul nostru: *„Părinte, voiesc ca unde sunt Eu să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o"*[4].

---

[1] *Romani* 8, 18.
[2] *Filipeni* 3, 21.
[3] *Romani* 8, 19.
[4] *Ioan* 17, 24.

Bogăția lumească se poate compara cu aceste cuvinte ale lui Dumnezeu? Să fim și noi acolo unde este Domnul nostru! Acolo unde Îngerii se înfricoșează și nu îndrăznesc să se apropie! O, Înțelepciune și bogăție nesfârșită a lui Dumnezeu!

8. Fiul meu, nu-ți uita menirea. Privește în Cer bunătățile care ne așteaptă. Ce sunt cele de aici? Oare, nu sunt cenușă și pulbere și vis? Nu vedem, oare, toate zăcând în stricăciune? Pe când cele de sus sunt veșnice. Împărăția lui Dumnezeu este nesfârșită și fericit este cel ce se va sălășlui în ea, căci va vedea slava dumnezeiescului Chip.

Fiul meu, să nu uiți că suntem trecători în această lume și că viața noastră atârnă de un fir de ață. Toate bunătățile din lume sunt deșarte.

Câtă vreme vom avea această cunoaștere a adevărului, ne vom îndrepta în fiecare clipă ochii sufletului nostru către viața veșnică, către Ierusalimul cel de sus, acolo unde Cetele Îngerilor cântă cântările lui Dumnezeu, a căror dulceață și înțelepciune sunt necuprinse cu mintea. O, fiii mei, câtă slavă vor avea sufletele noastre atunci când după moarte vor urca la Ceruri și se vor număra împreună cu Îngerii!

9. Să slăvim pe Domnul Cel înviat, Care ne-a învrednicit să prăznuim Sfânta Sa Înviere, rugându-ne să ne învrednicească să prăznuim și Sabatul cel veșnic în Ceruri, în Noul Ierusalim, întru bucuria cea veșnică, *„această bucurie (pe care) nimeni nu o va lua de la noi"*. Da, fiul meu, pentru că viața cea pământească este plină de necazuri care pot să o nimicească, pe când cea cea-

laltă, nu, ci izvorăște pururea ca dintr-un izvor nesecat și purtător de viață.

Să ne silim la îndatoririle noastre creștinești, ca să prăznuim Paștele cel veșnic lângă Hristosul nostru și să-L vedem față către față, spre fericita desfătare, pe care nu o mai umbresc ispitele și descurajările.

10. V-am trimis o epistolă în care am scris puțin despre Rai. Cred că v-ați bucurat de ea. Ah, dacă ați vedea puțin din Rai și ați auzi și câte ceva din dulcile cântări ale Îngerilor, care strălucesc de lumină cerească și răspândesc mireasmă paradisiacă! Ah, ce frumusețe! Dar, din nefericire, noi nu cunoaștem nimic din toate acestea.

Acolo toate strălucesc de nemăsurată fericire. Iar despre tronul lui Hristos ce am putea spune? Stăpânul Hristos șade pe tron și din pricina Luminii Sale nimeni nu poate vedea Sfântul și Preadulcele Său Chip. Ah, ce dulceață și frumusețe! Ce este mai frumos decât aceasta? Acesta este adevăratul Rai, vederea Chipului lui Iisus Hristos. Slavă, Doamne, Crucii și Învierii Tale!

O, adâncul înțelepciunii lui Dumnezeu! O, tainele Dumnezeirii Celei în trei sori! Fericit este cel care se va smeri pe sine ca un copil, supunându-se, întru nerăutatea sufletului, tuturor poruncilor pentru dragostea lui Dumnezeu! Dar vai de cel care va ține la egoismul său, precum eu, căci se va lipsi pe sine de darurile dumnezeiești!

Alergați, fiii mei, cu smerenie, ca să ajungeți la Domnul Cel ce S-a smerit pentru noi, la Preadulcele și iubitul nostru Hristos, Lumina săracului nostru suflet.

Vedeți ce frumusețe ne așteaptă? O, de ați fi văzut această frumusețe! Pe toate le-ați fi nesocotit, ca gunoiul

v-ați fi făcut, numai să nu vă fi lipsit de cele pe care le-a pregătit dulcea dragoste a lui Iisus. Acestea ni le spunea Starețul meu, ari eu vi le transmit vouă, ca să vă îndulciți. Termin însă aici. Iertați-mă!

11. Iarăși cuget că eu nu sunt pentru Rai, fiindcă faptele mele mă încredințează că numai de iad sunt vrednic.

Apostolul Pavel ne vorbește foarte frumos despre Rai. El a fost răpit până la al treilea Cer și a văzut frumusețile Împărăției Cerurilor și, ieșit din sine, a strigat: Cât de frumoasă este Împărăția lui Dumnezeu! Nimic frumos de pe pământ nu se poate asemăna cu ea.

O astfel de frumusețe are Raiul, încât ochiul omenesc nu o poate privi, nici urechea omului nu a auzit vreo cântare mai dulce. În Rai Cetele Îngerești cântă cu neasemănare mai dulce decât cele mai dulce-cântătoare privighetori.

Sfântul Apostol Pavel spune în continuare că omul nu a cunoscut niciodată ce a pregătit Dumnezeu în Cer pentru fiii Săi. Cu adevărat, dacă am cunoaște desfătările duhovnicești ale Raiului, am face răbdare întru toate, ca să-l dobândim. Pe când acum, datorită neștiinței săvârșim cele potrivnice, depărtându-ne astfel de Dumnezeu.

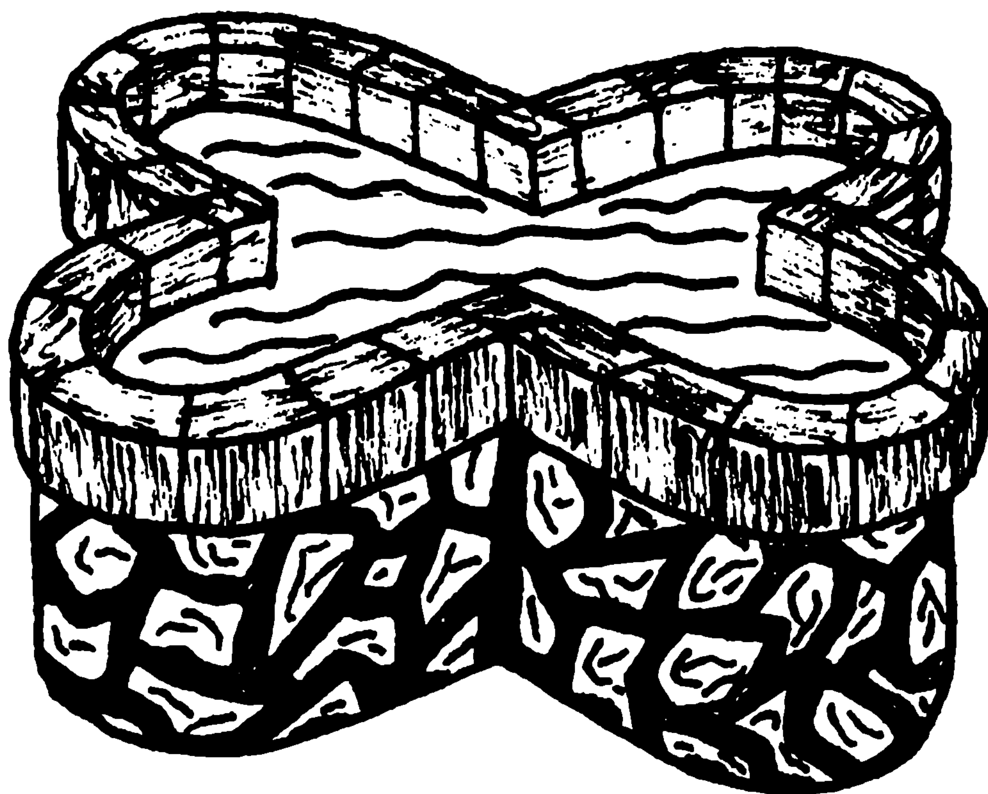
O, dacă am ști ce este Raiul! Mintea omului nu poate cuprinde măreția frumuseții lui. Acolo psalmodiază fără de încetare Cetele Îngerilor și ale sufletelor sfinte. Un Paște veșnic, fără de sfârșit. Acolo sufletele vorbesc între ele cu veselie, povestind cum au trecut prin această viață deșartă și cât de mult le-a ajutat Dumnezeu, ca să se izbăvească de iad și să le rânduiască în acest loc fericit. Nesfârșite mulțumiri Îi înalță lui Dumnezeu pen-

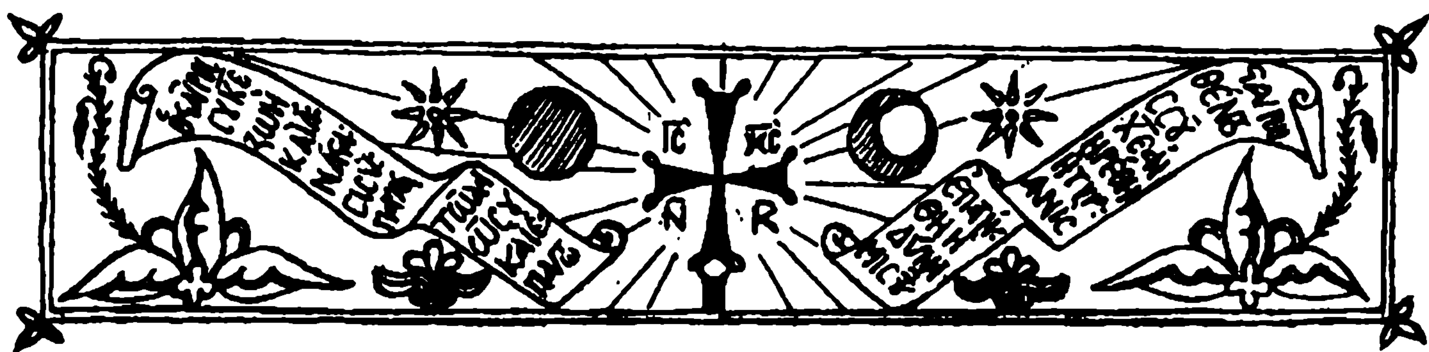
tru marea Sa milostivire, pentru faptul că i-a ajutat să dobândească Raiul.

Ce este Raiul? Este un loc plin de flori neveștejite, de miresme dumnezeiești, de desfătare îngerească, de viață pascală, de iubire dumnezeiască, de neîncetată doxologie înălțată lui Dumnezeu și de petrecere veșnică.

Pentru aceasta, așadar, merită să ne nevoim. Dar ce este nevoința noastră față de acest Rai „de basm", am putea spune?

Ah, Raiule, ce frumos ești! Frumusețile tale mă atrag, mă fac un alt om. De ce însă să nu mă străduiesc, prin nevoință bună, să te dobândesc? Dumnezeul meu, Doamne al nostru, izbăvește-ne de mândria cea rea, astfel încât povățuiți fiind de sfânta smerenie, să devenim locuitori ai preadulcelui Rai. Amin. Așa să fie!

CAPITOLUL II

Despre necazuri, dureri și osteneli

1. Dragostea Părintelui nostru ceresc să fie în sufletele noastre, ca prin aceasta fiind însuflețiți, să aducem rod de ascultare față de poruncile Lui cele de viață dătătoare. *„Toți care voiesc cu bună cinstire a trăi în Hristos Iisus, prigoniți vor fi"*[1]. De vreme ce prin afierosirea voastră petrecerii îngerești ați urmat pe Mântuitorul Hristos, cea mai mare îndatorire este a răbda necazurile venite fie de la fire, fie pricinuite de trândăvia noastră, fie de păcatele noastre, fie de oameni. De vreme ce voim să trăim o viață în Hristos, suntem datori să ne supunem voii dumnezeiești, căci toate de la Dumnezeu vin. Și de vreme ce vin de la Dumnezeu, prin urmare sunt incluse în voia dumnezeiască, adică sunt poruncite de către Părintele ceresc. Nu ne supunem? Atunci nu vom striga împreună cu fericitul Iov *„Cum a plăcut Domnului, așa s-a și făcut; fie Numele Domnului binecuvântat"*[2].

Prin răbdare și prin mulțumirea adusă lui Dumnezeu arătăm supunere față de voia Sa dumnezeiască. Iar cel

[1] *II Timotei* 3, 12.
[2] *Iov* 1, 21.

ce se supune se va învrednici să dobândească încă de aici viața cea veșnică întru sine. Da, unul ca acesta va trăi în vecii vecilor.

Să ne nevoim, așadar. Să șlefuim sufletele noastre cu piatra răbdării, ca să aducem lui Dumnezeu lucrare plăcută. Necazuri, boli, mâhniri, ispite, nimic din toate acestea nu ne va despărți de dragostea lui Hristos, fiindcă dintru început am primit învățătură și cunoaștere, și anume că strâmtă și cu necazuri este calea ce îi duce pe cei ce umblă pe ea la viața cea fără întristare. Spini și buruieni se află la dreapta și la stânga căii. Așadar este nevoie de luare-aminte.

Pe calea cea cu întristare, în încercarea bolii și în celelalte necazuri vine spinul împuținării de suflet, al nerăbdării, al fricii, ca să sfâșie îmbrăcămintea sufletului. Pentru aceasta este de trebuință s-o întărim prin credință, nădejde și răbdare, având ca pildă pe Iisus Hristos, Cel care în timpul vieții Sale pământești a avut multe necazuri și mulți spini au întristat preasfântul Lui suflet. Pentru aceasta a spus: *„Întru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre"*[1]. Prin boli și necazuri, Dumnezeu, ca Părinte, ni Se dăruiește, căci caută chipuri prin care să ne dăruiască sfințenia Sa. *„Căci care este fiul pe care tatăl său nu-l ceartă? Iar dacă sunteți fără de certare, de care toți au parte, atunci sunteți fii nelegitimi și nu fii adevărați"*[2]. Prin urmare, când suferim, atunci suntem fii ai lui Dumnezeu. Și cine, oare, nu vrea să fie fiul lui Dumnezeu? Așadar, dacă vrei să fii fiul lui Dumnezeu, rabdă cu mulțumire, cu credință și nădejde necazurile și ispitele trimise de Dumnezeu.

---

[1] *Luca* 21,19.

[2] *Evrei* 12,8.

Și ispitele venite de la oameni tot de la Dumnezeu sunt, fiindcă prin ele dobândim îngăduință, îndelungă-răbdare, compătimire, răbdare, căci toate acestea sunt însușiri dumnezeiești, așa cum ne spune Domnul nostru: *„că El face să răsară soarele şi peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie peste cei drepți şi peste cei nedrepți"*[1]. Pentru aceasta suntem datori să avem dragoste către toți oamenii și nici o urmă de ură sau răutate să nu fie în sufletele noastre, ca să ne putem numi fii ai lui Dumnezeu.

Nu sunt vrednice pătimirile întregii noastre vieți de bunătățile cele negrăite pe care le-a pregătit Dumnezeu pentru sufletele acelea care vor ridica crucea necazurilor care vin fie de la fire, fie de la oameni, fie de la diavol. Căci orice patimă sau slăbiciune care ne războiește, când o războim și noi, atunci ne ea ni se face pricină să ne învrednicim de fericirea: *„Fericit este bărbatul care rabdă ispita, căci lămurit făcându-se va lua cununa vieții"*[2].

Pentru aceasta, fiul meu, să le răbdați pe toate, pentru că nevăzut se împletește cunună pe capul fiecăruia; căci iute este iarna, dar dulce este Raiul. Răbdați, așadar, înghețul încercărilor, pentru ca astfel să salte piciorul vostru de bucurie în Cer.

2. Multe sunt cele care ne întristează, fiul meu, dar fericit este acela care cu răbdare și mulțumire trece peste cele întristătoare ale vieții acesteia. Da, suntem datori să-I mulțumim lui Dumnezeu, Celui care prin aceste necazuri pregătește sufletul nostru cel nemuritor pentru a deveni moștenitor al bunătăților celor veșnice din Împărăția Cerurilor.

---

[1] *Matei* 5,45.

[2] *Iacov* 1,12.

„Iar Domnul spre folosul nostru ne pedepsește, ca să ne împărtăşim de sfințenia Lui"[1]. Prin diferitele necazuri se învistierește întru noi slava cea veșnică.

Pentru aceasta nu trebuie să ne tulburăm în vremea certării Domnului, ci de folos pentru sufletul fiecăruia este desăvârșita supunere față de Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, Care în vreme de necaz tămăduiește rana ascunsă a sufletului fiecăruia. Iar aceasta o face cu scop sfânt, acela de a-i dărui sănătatea sufletească, adică curățirea inimii de patimile de necinste.

Unui asemenea Doctor înțelept avem datoria de a-I aduce neîncetat mulțumire prin fapte, astfel încât să nu-L mâhnim cu nici o cădere de-a noastră.

Toți Sfinții și-au petrecut viața îndurând necazuri și nenumărate suferințe. Deși păcatul nu avea nici un drept să-i întristeze, cu toate acestea viața lor a fost de multe ori o adevărată mucenicie. Oare ce îndreptățire vom aduce noi, cei ce cădem și săvârșim multe păcate, astfel încât să avem dreptul să petrecem viața fără necazuri? Fără necazuri și suferințe? Dar tocmai noi suntem singurii răspunzători pentru păcat și de aceea avem nevoie de biciul certării celei mântuitoare a Domnului, ca să ne aflăm mântuiți în Împărăția Cerurilor, cu îndurările Iubitorului de oameni Dumnezeu.

Știu, fiul meu, cât de mult te iubește Dumnezeu prin desele Sale cercetări. De asemenea și răbdarea ta cea statornică în acestea o cunosc, precum și neîncetatele mulțumiri ce le aduci Marelui Doctor, Dumnezeu.

3. De ce ești întristat și mâhnit în timp ce mergi pe calea lui Dumnezeu? Să se întristeze cei care L-au uitat pe Dumnezeu, care nu au nici o nădejde în izvorul cel

---

[1] Vezi *Evrei* 12, 10.

pururea-curgător și viu al lui Dumnezeu. Noi cei care credem în Dumnezeu cel viu și nădejdea noastră în El o avem, trebuie să ne bucurăm că avem un astfel de Părinte în Ceruri Care ne iubește mai mult decât orice tată și mamă și are o nesfârșită purtare de grijă, ca să ne facă vrednici de El.

Dar greșim în fiecare clipă. Da, nu neg aceasta, dar știu că firea noastră este din lut și de aceea pe cele de pe pământ le dorește și pe cele josnice le caută – căci cugetul omului *„se pleacă spre cele viclene din tinerețile lui"*[1] – și că vedem înlăuntrul nostru o lege care caută să ne robească voința liberă, să o supună și roabă a păcatului să o facă.

Cu toate acestea însă biruiește voința cea bună. Dumnezeu ne-a dat arme duhovnicești prin care respingem orice atac satanic, cu nădejdea în slăvitul stindard al Crucii; cu nădejdea vie în Acela Care a spus: *„Nu te voi lăsa, nici te voi părăsi"*[2]; cu nădejdea în Hristos al nostru, Care a fost atârnat pe Cruce, astfel încât tot cel ce privește către El și nădăjduiește în El să nu fie rușinat.

Preacuratul Sânge care s-a vărsat pe Cruce a șters păcatele omenirii și a izvorât viață. *„Fericit este omul cel ce nădăjduiește întru Tine"*[3].

Îndrăznește, fiul meu, căci această întristare a ta întru bucurie se va preface; această întristare un mare bine îți pricinuiește, te îngrădește ca o platoșă de fier, ca nu cumva săgețile cele viclene ale alipirii de cele pământești să-ți desprindă mintea de la grija pentru cele cerești și pentru nemuritorul tău suflet.

---

[1] *Facere* 8, 20.
[2] *Evrei* 13, 5.
[3] *Psalmi* 83, 13.

Bucuriei îi va urma întristare și întristării îi va urma bucurie, precum noaptea urmează zilei. Astfel a fost rânduită de către Părintele luminilor calea pentru cei ce se mântuiesc. Numai răbdare și nădejde, numai pe acestea încrustează-le în adâncurile inimii tale; prin acestea vor fi înfruntate toate cele potrivnice.

Prinde-te de dulcele nostru Iisus, strigă către El în necazurile tale; încredințează-I Lui grija necazurilor tale, iar El va săvârși cu tine cele bineplăcute Lui. Precum Ana, mama Proorocului Samuil, care, fiind foarte întristată pentru nerodirea ei, a căzut înaintea Domnului vărsându-și cu durere sufletul ei ca ceea ce naște. Și nu s-a lipsit de cererea ei.

Cine a nădăjduit în Dumnezeu și a fost rușinat? Desigur, nădejde lucrătoare, iar nu vrednică de defăimare; adică nădejde însoțită de lucrarea duhovnicească după putere. Altminteri nu este nădejde, ci dispreț. De o astfel de nădejde vicleană izbăvește-ne, Dumnezeule!

4. Cât de mult se păgubește omul când nu cugetă că este certat ca un fiu al lui Dumnezeu și își uită înfierea. O îndatorire absolut necesară este impusă de dragostea adevăraților părinți, și anume aceea de a-și mustra fiii. Tot astfel și Dumnezeu, Care este Părintele nostru, ceartă pe fiii Săi spre înțelepțire, pentru a se împărtăși și ei de sfințenia Lui.

„Fiul meu, nu disprețui certarea Domnului, nici slăbi fiind mustrat de Dânsul”[1]. Uitarea de către creștini a Părintelui lor, a lui Dumnezeu, este un mare rău, fiindcă atunci când toiagul părintesc îi lovește (dureri, necazuri, ispite) cad în descurajare, sunt biruiți de mii de gânduri, iar pedeapsa devine și mai aspră, fără nici o mângâiere.

---

[1] *Pildele lui Solomon* 3, 11.

Cât de frumos ne vorbește Apostolul Pavel: *„Și ați uitat îndemnul care vă grăiește ca unor fii”*[1].

Este de neocolit certarea Domnului făcută fiilor Săi pe care El îi cunoaște. Dumnezeu nu favorizează pe nimeni; El este străin de dragostea bolnăvicioasă, pe care mulți părinți o au către fiii lor, dragoste care le va aduce acestora distrugerea și veșnicul iad. El nu Se lasă amăgit, ca Unul ce este sfânt și fără de patimă, astfel încât, pentru a nu-i mâhni pe fiii Săi cei iubiți, să treacă cu vederea greșelile și nesocotința lor. Nu, de mii de ori nu! Este Dumnezeu Care are dragoste curată față de fiii Săi; îi va pedepsi, îi va sfătui, va încătușa libertatea lor și îi va mustra în diferite chipuri, pentru a schimba însușirile lor cele rele în însușirile Sale cele sfinte, spre slava și lauda în Hristos Iisus.

Și Hristos, Fiul iubit al Tatălui, atunci când Se afla pe pământ, S-a iscusit întru învățătura Domnului, nu fiindcă ar fi avut nevoie de aceasta, ca Dumnezeu fără de păcat cum este, ci a făcut-o pentru mântuirea omului și pentru a ne sfătui și a ne da pildă, ca să mergem pe urmele Sale; *„De este cu putință, treacă de la mine paharul acesta; însă nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voiești”*[2].

5. În toate situațiile să ai privirea sufletului sus, de unde va veni și ajutorul.

Nu deznădăjdui, orice s-ar întâmpla, căci odată cu ispita vine și scăparea din ea. Dumnezeu nu pune niciodată asupra omului o sarcină mai mare decât poate purta. Dacă oamenii fac astfel, cu atât mai mult Bunul Dumnezeu, Care pentru om Și-a vărsat Sângele Său pe Cruce.

---

[1] *Evrei* 12, 5.

[2] *Matei* 26, 39.

Prin răbdarea necazurile trecătoare, creștinii dobândesc bucuria și odihna cea veșnică.

Să nu-i fericim pe niciodată acei oameni care au aici pe pământ bucurie și pace neschimbată, ci mai degrabă să ne întristăm pentru ei, căci acea bucurie trecătoare li se va face piedică în viața viitoare.

Dumnezeu este milostiv, dar și drept; milostiv pentru această viață, însă Drept Judecător după moarte. Nu este cu putință ca Dumnezeu să dea creștinilor încercați de necazuri – adevăraților creștini, iar nu celor numai cu numele – și în veșnicie întristare. Nu, ci acolo le va da bucurie neîmpuținată, pe care nimeni nu le-o va putea lua. Nu este cu putință ca Dumnezeu să ducă pe om dintr-un iad în alt iad. Așadar, mai degrabă să te bucuri, decât să te întristezi, căci Dumnezeu te-a învrednicit să suferi aici trecător, pentru a te odihni veșnic.

Bucuria cea veșnică este păstrată numai pentru creștinii întristați. Domnul ne spune în Sfânta Evanghelie pilda bogatului și a lui Lazăr. *„Dar Avraam a zis: Fiule, adu-ți aminte că ai primit cele bune ale tale în viața ta, şi Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum aici el se mângâie, iar tu te chinuieşti"*[1].

Dumnezeu nu părtinește niciodată, ci va face ceea ce este potrivit Lui. Dacă vei arunca o privire la viețile Sfinților, vei vedea numai ispite, necazuri, întristări. Astfel și-au petrecut ei viața. Nimeni nu va intra în locașul cel veșnic, acolo unde este bucurie negrăită, prin desfătări, ci doar cei care, pentru păzirea poruncilor lui Dumnezeu, au răbdat tot felul de necazuri.

Domnul spune: *„În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea"*[2]. El este Dumnezeu Care

---

[1] *Luca* 16, 25.

[2] *Ioan* 16, 33.

a venit pe pământ și Care a îndurat în toată viața Sa osteneli și suferințe. Iar în cele din urmă cum Și-a sfârșit viața? Atârnat pe Cruce, ca un blestemat, pentru ca zidul blestemului să-l surpe.

Înfricoșătoarele suferințe au strâmtorat inima Dumnezeului-Om încât a strigat: *„Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce M-ai părăsit?”*[1]. Pământul s-a cutremurat, iar catapeteasma Templului s-a sfâșiat prin mijloc în văzul tuturor. Iar gânditor s-a cutremurat și s-a surpat zidul de nezdruncinat al blestemului, cel ridicat între Dumnezeu și om. Și murind Iisus, s-au unit cele despărțite și omul a devenit nu doar un simplu prieten al lui Dumnezeu, ci a primit și înrudirea cu El; a primit harul înfierii *„moștenitor al lui Dumnezeu, împreună-moștenitor al lui Hristos”*. Căci omul a dat pe Preasfânta Fecioară, ca Maică a Fiului, iar Hristos a luat Trup din curatele ei sângiuri și acest trup omenesc îndumnezeit a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl. Și este văzut Dumnezeu în Cer, închinat și sub firea omenească de către Îngeri.

Ai văzut unde a urcat neamul omenesc? Dumnezei după Har! Dar, oare, fără întristare este cu putință să ajungă cineva acolo? Ne vom întrista, ne vom necăji, dar într-o zi toate se vor sfârși și vor fi uitate, iar Bucuria cea veșnică își va deschide larg și cu multă dragoste brațele Sale și va spune: *„Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi”*[2].

La fiecare faptă a ta, cuvânt sau cuget, gândește-te că este de față Dumnezeu, Cel care le vede pe toate și într-o zi le va judeca. Din această cugetare mântuitoare se naște dumnezeiasca frică, cea care pricinuiește mult

---

[1] *Marcu* 15, 4.

[2] *Matei* 11, 28.

folos. *„Văzut-am pe Domnul înaintea mea pururea, că de-a dreapta mea este, ca să nu mă clatin"*[1]. Această cugetare aduce cu sine și smerenie. Iar smerita cugetare nu se naște numai din ispite și încercări, ci și din cugetarea duhovnicească și din cunoașterea neputinței noastre.

Gândiți-vă cât de neputincios este omul, încât să nu poată săvârși binele, deși este sădit în sufletul său. Răul, dimpotrivă, îl săvârșește cu ușurință, deși nu este sădit în firea lui. Omul vrea să fie bineplăcut lui Dumnezeu, dar dacă nu lucrează împreună și Harul lui Dumnezeu, binele pe care îl face nu este bine. Iar dacă vrea să se ostenească, dar nu ajută Dumnezeu, în zadar este voința și osteneala.

Când omul se gândește la trecutul său, și la cât de mult păcătuia atunci când nu-l cunoștea pe Dumnezeu, vine întru zdrobirea inimii, se smerește, plânge, cere iertare și cugetă întru sine: „Chiar și acum, dacă mă va părăsi Harul lui Dumnezeu, voi face și altele mai rele". Atunci o frică amestecată cu smerenia cuprinde sufletul său. Iar această cugetare se numește cunoașterea neputinței proprii, în urma căreia smerenia și folosul sufletesc vin fără osteneală și întristare.

Da, vin încercările, dar cele mai multe sunt trimise din pricina mândriei noastre. Însă atunci când cineva se află într-o stare de smerenie, încercările vor fi mai puține și mai ușoare. Dar omul trebuie să fie pregătit precum căpitanul, care așteaptă furtună după liniște. Când cineva așteaptă ceva, nu i se pare neobișnuit atunci când vine, fiindcă aștepta. De aceea omul trebuie să fie pregătit mereu, astfel încât atunci când vine încercarea, să nu se mâhnească. Dar, oare, este cu putință, fiul meu, să nu avem întristări, de vreme ce prin aceste întristări

---

[1] *Psalmi* 118, 105.

vom moșteni bunătățile cele veșnice, cele nesfârșite, *„pe care ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El"*[1]*?*

6. Să nu uităm, fiul meu, că toți Sfinții au trecut prin acest cuptor al încercărilor de diferite feluri, potrivit cu chemarea fiecăruia.

Dacă vom arunca o privire la mult vestita petrecere a Sfintei Împărătese Teofana, vom vedea mulțime de necazuri, unul după celălalt, în toată viața ei mult chinuită. Suferea mult, în tot chipul se străduia ca prin sfaturi, rugăciuni, lacrimi și pilda vieții ei să întoarcă pe împăratul care se abătuse la păcat, pe înțeleptul Leon, soțul ei legitim. Aceasta a fost crucea acestui suflet sfânt în toată viața ei. Iar aceste suferințe împreună cu faptele ei cele bune au sfințit-o.

Fă, așadar, răbdare. Roagă-te, nădăjduind în Domnul. *„Fericit bărbatul care nădăjduiește în El"*[2].

Astfel s-a „încrustat" viața omului pe pământ. De vreme ce a căzut din nemurire, seceră acum roadele pe care le-a născut neascultarea.

Oricât ar voi cineva, oricât s-ar strădui și ar crede că va trăi fără necazuri, nu va izbuti, fiindcă ispititorul umblă sub cer și se preumblă pe pământ, pe toți îi cerne și îi adapă cu otrava necazurilor pricinuite de blestemul legii. Oriunde ai privi, pe oricine ai întreba, toți vor mărturisi într-un glas că un oarecare spin îi înțeapă, iar ei suferă.

Există însă o diferență de la întristare la întristare. Unii se mâhnesc pentru că nu se pot desfăta de fapte

---

[1] *I Corinteni* 2, 9.

[2] *Psalmi* 33, 8.

nelegiuite; aceasta este o întristare vinovată. Alții se întristează pe bună dreptate; aceasta este însă o consecință firească. Iar atunci când există și cunoaștere duhovnicească, întristările aduc sfințire celui care le rabdă.

Tocmai aceasta s-a petrecut și cu Sfânta Teofana; suferea pe dreptate, fiindcă soțul ei o înșela. Ea însă, prin cunoașterea duhovnicească, prin sfaturile și pilda creștinească, răbdând, plângând și rugându-se, pe toate le încredința cu nădejde lui Dumnezeu. Pentru toate acestea a fost justificată sfințenia ei.

De aceea rabdă și tu toate acestea; sfințește-te prin întristări; mulțumește-I lui Dumnezeu, Care te pedepsește aici trecător ca să te odihnească veșnic.

Când aud sau văd pe cineva că trăiește fără să aibă necazuri și i se împlinesc toate voile, aceasta o socotesc părăsire a lui Dumnezeu.

Pe noi însă să ne rânduiască Dumnezeu cu cei ce suferă, ca să fie scris numele nostru în cartea vieții și să nu rămânem afară de Cămara de nuntă a lui Hristos. Oricâte întristări am avea, într-o zi toate se vor sfârși și vor fi uitate. Va rămâne doar ceea ce este rău sau bun, după care sufletul va merge la judecată, unde se va da marea hotărâre.

Aceasta de multe ori îmi aduce schimbare lăuntrică și plâng, gândindu-mă ce răspuns voi da Judecata lui Hristos eu, nevrednicul preot. Să te rogi pentru mine să nu fiu osândit.

7. Iubitul meu frate în Hristos, harul Stăpânei noastre, Născătoarea de Dumnezeu, să te păzească de tot ce poate întina sufletul tău. Amin.

„Necazuri şi nevoi au dat peste mine, dar poruncile Tale sunt gândirea mea”[1].

---

[1] *Psalmi* 118, 143.

Necazurile vin unul după altul, de aceea avem nevoie de răbdare. Cugetând la Legea dumnezeiască, primim luminare și suntem învățați cum să le răbdăm și astfel aflăm de ce vin și pentru care scop.

Ele vin ca să ne învețe să purtăm durerea, să devenim luptători încercați, următori ai Celui Care S-a răstignit pentru noi, frați ai tuturor Sfinților care au pășit pe calea spinoasă a Crucii. Mucenicii prin mucenicie, Cuvioșii prin asceză, creștinii prin păzirea sfintelor porunci și răbdarea diferitelor ispite pe care le nasc lumea, diavolul și trupul.

Nimeni nu s-a mântuit petrecând în odihnă și fără ispite. Prin urmare, și noi atunci când răbdăm ispitele trebuie să ne bucurăm, pentru că astfel au umblat toți cei care s-au mântuit. Și de vreme ce și noi vrem să ne mântuim, altă cale nu există, fără numai cea a necazurilor.

Necazurile vin cu scopul de a ne aduce mai aproape de Dumnezeu, fiindcă ele întristează, strâmtorează inima, o înmoaie și o smeresc. Iar atunci când inima se va smeri, Dumnezeu va căuta spre ea căci: *„Inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi”*[1] și: *„Spre cine voi căuta, fără numai spre cel smerit și blând și care tremură la cuvintele Mele?”*[2].

Necazurile îl slobozesc pe omul care le rabdă cu bucurie și întru cunoștință de păcatele sale și de canonul pentru ele, devenind astfel un om duhovnicesc, milostiv, smerit, blând.

Cel care nu are adevărata cunoaștere a rostului ispitelor se tulbură și se întristează, în vreme ce ar trebui să se bucure pentru că pășește pe calea Sfintei Golgote și a Sfinților.

---

[1] *Psalmi* 50, 18.

[2] *Isaia* 66, 2.

Harul lui Dumnezeu, cel care pe cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le plinește, să ne ajute pe toți să răbdăm toate, ca să ne învrednicim de Împărăția lui Dumnezeu. Amin.

8. Fiul meu, prin multe suferințe ne vom mântui. Căci care Sfânt s-a sfințit sau care om s-a mântuit, fără să treacă prin cuptorul diferitelor amărăciuni? Dacă aici ne amărâm, acolo, în cealaltă lume, Hristos ne va îndulci cu frumusețea Împărăției Sale.

Când ești cuprins de întristare, să te mângâi cu gândul că va veni din nou bucuria și pacea. Adu-ți aminte mereu de moarte, căci această amintire îți va da mult curaj în necazurile acestei vieți deșarte și-ți va umple sufletul de mângâiere.

Suferințele vieții, fiul meu, se vor sfârși într-o bună zi, fiindcă lumea trece. Numai ceea ce face fiecare pentru sărmanul său suflet va rămâne veșnic, fie pentru înălțime, fie pentru adânc și pierzare.

9. Nu știi, fiul meu, că Dumnezeu îl mântuiește pe om în dar? Desigur, ostenelile arată voința omului, dar ele însele nu pot să-l izbăvească pe om de patimile sale. Dar pentru a învăța să nădăjduim în Dumnezeu și nu în ostenelile noastre, Domnul îngăduie ca după săvârșirea ostenelii să nu fim păziți de rău. Dacă Dumnezeu nu-l păzește pe om, faptele sale, împreună cu osteneala, sunt ca vântul și se pierd în zadar.

10. Așadar, cum ne vom îndreptăți, când ne gândim că Hristos, Care este Dumnezeu, a suferit atâtea pătimiri înfricoșătoare, fără să săvârșească vreun păcat? Cugetă la înfricoșătoarea pogorâre a Nemărginitului

Dumnezeu, Care a pătimi atâtea pentru noi, păcătoșii, vinovații și osândiții. A fost pălmuit peste față, a fost biciuit, ocărât, răstignit și a murit cu cea mai rea moarte, potrivit celor spuse: *„Blestemat tot cel spânzurat pe lemn”*[1].

Acesta, Dumnezeu fiind, a suferit atâtea pentru noi, păcătoșii. Ce îndreptățire vom aduce noi, dacă nu răbdăm nici o ispită pentru dragostea Lui, nici chiar pentru păcatele noastre?

Prin necazuri se mântuiește omul. Fără necazuri nimeni nu s-a mântuit. Calea ce duce la Dumnezeu este strâmtă și spinoasă, iar cel care vrea să pășească pe ea se întristează, sângerează și asudă. Pe aceasta să pășim, pentru a merge la viața cea veșnică.

11. Nu te teme, nici să se înfricoșeze inima ta! Hristos în chip nevăzut te ajută, te încearcă pentru a-ți da Harul Său. Cu cât mai mult se cultivă pământul inimii și cu cât plugarul bagă mai adânc plugul, cu atât inima va da mai multe roade la vremea lor. Tot aastfel face și Marele Plugar, Dumnezeu, cu sufletul nostru. Lasă să vină peste noi ispite și necazuri, durere și întristare, care intră adânc în inimă, făcându-ne să ajungem de multe ori în impas, neștiind cum vom izbuti să trecem de o ispită sau alta. Și omul suferă, dar în cei care Îl iubesc pe Dumnezeu, împreună-lucrează El Însuși, ca încercările să ne aducă folos.

12. Mă rog ca Bunul Dumnezeu să ne dea răbdare și putere sufletească, ca să trecem și această încercare, pe care ne-a dat-o spre folosul nostru. Faceți răbdare, căci Dumnezeu îngăduie să vină asupra fiilor Săi adevărați ispite și necazuri. Aceasta este calea care desăvârșește

---

[1] *Galateni* 3, 13.

sufletul. Durerea curăţeşte sufletul, îl face smerit, compătimitor şi bun. Astfel se pregăteşte terenul pentru cercetarea dumnezeiască.

În ispite nu vă încovoiaţi, căci prin ispite înaintăm spre dumnezeiasca cucerire[1]. Ispitele ne înştiinţează că suntem fii ai lui Dumnezeu şi meniţi a-L moşteni pe Dumnezeu.

13. Gândurile cele rele, fiul meu, să le alungi, fiindcă diavolul niciodată nu vrea binele omului. Îi arată diferite greutăţi, ca să-l convingă pe om că nu face nimic în monahism. Şi aceasta fiindcă îl arde rasa neagră, care îl arată pe ostaşul lui Hristos.

Să avem ispite şi necazuri, pentru că şi Hristos a avut necazuri şi în dureri înfricoşătoare şi-a dat dumnezeiescul Său suflet pe Cruce. Hristos răstignit pe Cruce, gol, părăsit, ocărât de mii de oameni şi a răbdat atâtea cu bucurie pentru noi, nemulţumitorii, iar noi, fiul meu, să nu răbdăm puţină întristare şi durere?

La a Doua Sa Venire Hristos ne va arăta Patimile Trupului Său ca pe nişte dovezi ale dragostei Sale pentru noi. Atunci şi noi, fiul meu, îi vom arăta inima noastră cea îndurerată şi însângerată de necazuri, suferite pentru dragostea Lui.

Toţi Sfinţii au suferit mult. Câte nu au pătimit Mucenicii? De aceea fă răbdare şi roagă-te, căci Dumnezeu nu ne va lăsa să suferim peste puterile noastre.

14. Multă mângâiere aduce, fiul meu, faptul că fiecare va fi răsplătit pe măsura ostenelilor ce le-a răbdat pentru dragostea lui Hristos. Se cere multă osteneală

---

[1] Aici egumenul se referă la cucerirea sufletului nostru de către Harul dumnezeiesc.

pentru a ridica sufletele din vremea de astăzi, în care stăpânesc egoismul și voia proprie.

Să nu ne pierdem curajul, fiindcă nevăzut Se află Iisus, Care va certa marea înviforată a ispitelor și va aduce pacea Harului.

Luptă-te cu valurile învolburate și cheamă în ajutor doar pe Atotputernicul Dumnezeu: „Doamne, Doamne, caută din Cer și vezi ispitele mele și curățește sufletul meu, ca să facă voia Ta, că Tu ești Dumnezeul meu".

15. Mă rog ca dulcea noastră Maică să te vindece trupește și sufletește; să-ți măsoare întristarea și să ți-o înlocuiască cu duhul mângâierii prin Duhul Sfânt.

Toate cele ce aduc întristare ne sunt trimise, fără nici o îndoială, pentru tămăduirea sufletului nostru bolnav, ca prin necazuri să arunce afară otrava iubirii de plăceri și a tot felul de patimi. Mai ales prin necazuri se vădește dragostea Părintelui ceresc către fiii Săi, căci astfel se împărtășesc de sfințenia Lui și li se face adaos de slavă veșnică.

Oricât ne-am întrista în această lume trecătoare, într-o zi vor înceta toate. De necazurile de după moarte, de iad și de celelalte, să ne izbăvească Hristos și Maica Domnului; să nu le vadă ochii noștri. Căci dacă numai cugetarea la iad este ceva înfricoșător, cu atât mai mult atunci când cineva va fi osândit pe veșnicie să petreacă acolo.

Să-L rugăm pe Dumnezeu să Se milostivească de noi, ca să ne învrednicească întotdeauna cu smerenie a cere dumnezeiasca Sa milă și iertare, căci El a spus prin Sfântul Său Fiu: *„Şi toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi"*[1] și: *„Cereți și vi se va da"*[2]. Da, cerem

[1] *Matei* 21, 22.

[2] *Matei* 7, 7.

în fiecare zi și clipă de la El ca să ne miluiască și să treacă cu vederea toate cele făptuite de noi întru cunoștință și întru neștiință. Nădăjduim în dumnezeieștile Sale cuvinte, că va face milă cu noi, smeriții. Amin.

16. Slavă lui Dumnezeu, singurul Înțelept, Care știe să scoată dulce din amar și astfel să îmbogățească cunoștințele noastre din nesfârșita Sa dragoste către noi.

Ne biciuiește prin necazuri și ispite, ca să poată să ne tragă lângă El, căci știe că prin necazurile acestei vieți omul rămâne lângă El și se mântuiește.

Viața tihnită este foarte primejdioasă pentru mântuire, iar în cei ce trăiesc în odihnă nu sălășluiește Duhul lui Dumnezeu, ci al diavolului, așa cum spun Părinții.

Pentru aceasta în necazurile acestei vieți trebuie să avem răbdare și mulțumire, căci Dumnezeu în amândouă virtuțile Se odihnește. Fie ca Domnul să ne dea multă răbdare în necazurile vieții noastre, pentru a mulțumi întru toate Bunului nostru Proniator.

17. Cât despre întristarea care te chinuiește, ți-am spus de multe ori că este crucea ta pe care ți-a dat-o Iisus, ca să te faci Lui următor, iar nu străin de dragostea Sa. Căci cel care Îl iubește cu adevărat, Îl urmează nu numai pe Muntele Tabor, unde Și-a arătat slava Dumnezeirii Sale, adică în timpul cercetării Sale prin dulcele Său Har și bucurie, ci Îl urmează și în urcarea pe Sfânta Golgotă și chiar în Răstignirea Lui, adică în lipsirea de Harul Său și în toate cele care urmează și aduc întristare: dureri, deznădejde, osteneală, sudoare. Mai ales atunci se vădește omul lăuntric ce fel este, fals sau adevărat, experimentat sau nu, căpitan sau matelot. Atunci este încercată voința fiecăruia, iar cel care rabdă cu bărbăție este încununat

tainic prin cercetarea lui Dumnezeu și adaos de Har. În felul acesta se iscusește creștinul în lupta cea după Dumnezeu, până când ajunge la capăt, la odihnă.

Nevoiește-te cu înțelepciune! Prin răbdare ridică cu bucurie crucea ta, până când o vei aduce în locul Căpățânii, la Mormânt, ca să-ți dăruiască Iisus învierea. Cel care își va duce crucea pentru dragostea lui Hristos, va fi înviat de către Domnul în Ziua cea de apoi. Cât de lungă este viața noastră? Necunoscută ne este moartea, pe când răbdarea va fi încununată veșnic.

Cât de multe ți-a dăruit și încă îți va dărui această cruce a întristării! Și cu toate acestea tu nu le vezi, fiindcă Dumnezeu, prin purtarea Sa de grijă, le ascunde de tine spre folosul tău.

Să-L rogi pe Dumnezeu să-ți dea răbdare și să-I mulțumești întru cunoștință și atunci cu bucurie vei răbda toate, așteptând în dar mântuirea ta.

18. Din clipa când am căzut din adevărata fericire, viața omului este o mucenicie, în care seceră roada neascultării, potrivit celor spuse: *„Spini și pălămidă va răsări ție pământul"*[1], încă și pământul inimii. Cum vom cunoaște că suntem surghiuniți, dacă nu prin necazuri și suferințe?

Nu există om care să nu aibă ceva care să-l întristeze. Se întristează și creștinii evlavioși, dar ei au sădită în adâncul sufletului lor și nădejdea că necazurile cele multe le vor aduce fericita odihnă.

Fără necazuri și suferințe să nu aștepte cineva odihnă în viața de după mormânt, căci viața aceea este a celor osteniți și împovărați de greutățile acestei vieți.

---

[1] Vezi *Facere* 3, 18.

Un cuvios părinte era mereu bolnăvicios, iar atunci când se întâmpla să se însănătoșească și să i se prelungească sănătatea, Îi spunea lui Dumnezeu: „De ce, Dumnezeul meu, m-ai părăsit și trăiesc în fericire? Oare nu sunt vrednic de dragostea Ta? Nu sunt vrednic să sufăr puțin pentru dragostea Ta?".

Desigur, Sfinții aveau mult Har și putere sufletească și de aceea se bucurau în necazuri. Însă noi, și primul sunt eu, suferim, iar uneori ni se sfârșește răbdarea. Dar slăvit fie Dumnezeu, Care ne luminează și ne ajută să ne pocăim și să ne îndreptăm. *„Căci duhul este osârduitor, dar trupul este neputincios"*[1].

19. Pentru întristarea pe care o ai în sufletul tău datorită păcatelor, este bine și folositor să rabzi. Numai când te duce la deznădejde, atunci este un lucru curat demonic. Îndată să te întorci către nădejde și să spui: „De vreme ce mă pocăiesc pentru toate, nădăjduiesc că toate îmi sunt iertate. Nu există păcat care să biruiască milostivirea lui Dumnezeu. Oricât de mari ar fi păcatele, de îndată ce ne pocăim pentru ele, ne sunt șterse. O, adâncul smereniei, al bunătății și al milostivirii lui Dumnezeu!"

Să prindă curaj toți cei care au epitimii grele, căci avem un Dumnezeu Care nu ține minte răul, oricât de mare ar fi el, pe care I-l facem, ci iartă orice păcat, numai să ne pocăim cu adevărat. Rabdă, fiul meu, încercările, căci ele ți se vor face spre folos. Răbdare și iarăși răbdare, căci aceasta ne va deschide ușile Raiului.

20. În mijlocul necazurilor Se află Hristos, iar în odihnă duhul diavolului. În această încercare înfricoșătoare

[1] *Matei* 26, 41.

prin care a trecut Starețul meu Iosif, cât de mult Îl simțea pe Hristos! În timp ce altora clipa apropierii morții le pricinuiește frică și cutremur, acestuia îi aprindea dragostea lui Hristos. Ce minune! *„Iisus Hristos, ieri şi azi şi în veci, este Acelaşi"*[1].

21. Necazul este unealta pe care Dumnezeu o ține în mâna Sa și cu care lucrează așa cum Îi dictează nesfârșita Sa înțelepciune. Pentru fiecare om lucrează în chip diferit, potrivit nevoii fiecăruia.

Necazul cu felurimea lui curățește și sfințește pe acel om care cu înțelepciune și întru cunoștință îl primește. Adică fiecare necaz al unui creștin este cercetare dumnezeiască care are drept scop mântuirea lui și este trimisă de dreapta Părintelui nostru ceresc, deși firea noastră nu își găsește plăcerea în ea, așa cum leacurile amare nu plac celui bolnav.

Dacă necazul nu ar avea nici o legătură cu noi, cu siguranță că am fi avut soarta luceafărului. Căci și acela, aflându-se la înălțimea slavei și a odihnei, a uitat de măreția lui Dumnezeu și de a sa nimicnicie și neputință. *„Voi așeza tronul meu deasupra norilor și voi fi asemenea Celui Preaînalt"*. Acestea cugetând, a fost aruncat jos de către Dumnezeu. Și cel ce era cel mai luminat dintre Îngeri s-a făcut demon, satană, diavol, cel mai scârbos dintre toate creaturile lui Dumnezeu, nu prin fire, căci Dumnezeu pe toate le-a făcut bine foarte, ci datorită voinței sale viclene și răzvrătite.

Diavolul seamănă în familii văicăreala, neplăcerea, invidia, încăpățânarea și celelalte. În multe familii există o persoană care tulbură liniștea, pacea și bucuria familiei.

---

[1] *Evrei* 13, 8.

Această sămânță rea nu a lipsit nici în sfânta familie a Domnului, adică în mijlocul Sfinților Săi Ucenici, cum a fost Iuda Iscarioteanul, sămânță de Dumnezeu ucigătoare.

Diavolul seamănă sămânța sa în mijlocul grâului. Și în obștile monahale există unul ca acesta, nu pentru că persoana aceasta este rea, ci pentru că, având aceste neputințe – văicăreală, invidie și celelalte –, devine un organ care tulbură liniștea și pacea celorlalți.

Toate acestea mărturisesc că suntem surghiuniți din patria noastră cea adevărată și ne aflăm la școala de corecție unde se aplică certarea Domnului. Iar cei care vor fi aflați încercați prin pedepsire vor intra din nou în moștenirea părintească, primind înfierea pe care au pierdut-o și făcându-se vrednici de a-L moșteni pe Dumnezeu. Toți cei care rămân nepedepsiți, precum eu, și nu primesc certarea, ci prin faptele lor dovedesc că sunt feciori din curvie, sunt izgoniți, ca unii ce sunt nevrednici de înfiere, fiindcă au disprețuit certarea Domnului, și sunt osândiți. Bunul Dumnezeu, Părintele nostru, să ne învrednicească de partea celor ce au fost cercați, a celor ce au primit înfierea, în vecii vecilor. Amin.

22. Fiul meu, fă răbdare întru toate, căci răsplata este multă. Nu privi la greutatea necazurilor, ci la răsplata ce nu poate fi asemănată cu nimic. O mică suferință adusă de necazuri este pricinuitoare a unei slave negrăite, ce ni se păstrează în Ceruri. Pentru aceasta se cuvine să te bucuri, iar nu să te întristezi. Mulțumește-I Bunului nostru Dumnezeu întru toate și nu arăta vrăjmașului nostru nerăbdare, căci și mai mult te va ataca, până ce va surpa zidul răbdării tale.

23. Despre mâhnirea și întristarea ta lăuntrică, dacă sunt folositoare sau nu, îți spun: sunt foarte

folositoare, fiindcă te opresc de la păcat, mai ales de la alipirea pătimașă față de plăcerea acestei lumi, ca una ce este străină de Dumnezeu.

Da, dar și aici este nevoie de discernământ, ca să nu depășească limita, căci atunci devin vătămătoare. Iată un semn: Când vei plânge, aducându-ți aminte de păcatele tale, iar întristarea depășește hotarele, aceasta te duce la deznădejde și apoi Îl vezi pe Dumnezeu ca pe un nemilostiv pedepsitor, lucru cu totul nepotrivit. Căci Dumnezeu pedepsește ca un părinte și creștinul înțelege aceasta, atunci când nu iese în afara hotarelor pocăinței.

De aceea mai presus de toate este discernământul, pentru că ne ferește de exagerări și de lipsuri.

Când te cuprinde deznădejdea, întoarce foaia și spune în sinea ta: „Dacă Dumnezeu a poruncit oamenilor să ierte greșelile semenilor lor de șaptezeci de ori câte șapte, cu atât mai mult va ierta El, a Cărui milă este nemărginită. Cine s-a pocăit și nu s-a mântuit? Cine a spus „am greșit" și nu a fost iertat? Cine a căzut și a cerut ajutor și nu s-a ridicat? Cine a plâns și nu a fost mângâiat de Dumnezeu? *„Dacă voi, răi fiind, știți să dați daruri bune fiilor voștri, cu cât mai vârtos Tatăl vostru Care este în Ceruri va da cele bune celor care cer de la El"*[1].

Părintele nostru ceresc ne pedepsește, nu pentru a cădea în deznădejde, ci pentru a ne pocăi și a ne îndrepta.

Când răstălmăcim noima pedepsei, ajungem la deznădejde și apoi Îl socotim pe Părintele Cel ceresc un justițiar lipsit de milă, lucru cu totul nepotrivit. Iar sufletul aflat sub o astfel de influență, este cu neputință să afle mângâiere. Așadar, atunci când înțelegem așa cum trebuie noima pedepsei venită prin necazuri, primim multă

[1] *Matei* 7, 11.

mângâiere dumnezeiască. Iată deci, fiul meu, în ce chip întristarea și mâhnirea ajută sau nu.

24. Fiul meu, în această lume oamenii se împart în buni și răi, în bogați și săraci, în cultivați și necultivați, în nobili și bădărani, în deștepți și proști. Cu toții însă se unesc într-un punct, și anume în durere, fiindcă toți oamenii, fără excepție, suferă. Așa cum spune și zicala: „Minunat lucru este dacă cineva a trăit fericit toată viața”. Prin urmare toți oamenii trăim în împărăția durerii.

Cunoaștem că durerea este ceva personal, pe care fiecare trebuie să o înfrunte singur. Este crucea fiecăruia, pe care este dator să o ducă, așa cum Iisus, Mântuitorul lumii, Și-a ridicat Crucea de dragul nostru.

Odihnește-te, așadar, fiul meu, în brațele părintești care în această vreme de acum te tămăduiesc prin durere și liniștește-te. Primește-o căci Dumnezeu ți-o trimite. Împacă-te cu ea, cu durerea, ca s-o poți înfrunta.

Știu cât de greu este acest lucru, însă este mântuitor. Sfinții se bucurau în necazurile lor, noi, cel puțin, să le primim cu răbdare și Dumnezeu nu va trece cu vederea nici chiar cea mai mică răbdare a noastră de bunăvoie, supunându-ne voii Sale, pe care o reprezintă durerea.

Fiul meu, adună-ți puterile sufletului atunci când suferi și încearcă să înțelegi scopul durerii, și anume că prin ea Dumnezeu îți deschide Cerul.

Crezi că Cel care cunoaște și numărul perilor capului tău nu cunoaște și măsura durerii tale? Da, o cunoaște. Așadar, încredințează-te Părintelui nostru ceresc!

Nu te încovoia! Împreună cu Hristos le vei trece pe toate și vei deveni moștenitor al nesfârșitei bogății a Părintelui nostru Cel de obște. Amin.

25. Poți măsura milostivirea lui Dumnezeu? Păcatele celui mai rău dintre oameni înaintea milostivirii lui Dumnezeu sunt ca o „mână de nisip" într-un ocean. Nu există păcat care să biruiască milostivirea lui Dumnezeu. Dumnezeu este asemenea unei mame. Poate oare păcatul unui fiu să biruiască dragostea mamei? Dacă o mamă își iubește atât de mult copilul, cu atât mai mult Dumnezeu, Care în chip vădit a dovedit-o, răstignindu-Se pe Cruce? Apostolul Petru de trei ori s-a lepădat de Domnul, dar pocăința l-a reabilitat. Marele prigonitor al creștinilor, Apostolul Pavel, prin pocăință a ajuns corifeu al Apostolilor. Pe desfrânați, tâlhari, vameși și alte mii de vinovați, pocăința îi curățește. De aceea leapădă întristarea și mustrarea conștiinței, fă-te cu bună nădejde, prinde curaj și alungă orice gând de deznădejde!

26. Oricât am suferi, va veni vremea când toate vor înceta și fiecare va simți odihnă pe măsura ostenelii sale. Simți mâhnire, durere? Plângi din pricina silei aduse de necazuri? Simți oboseală? Prinde curaj, căci prin toate acestea se dobândește Împărăția Cerurilor. Dacă însă ai odihnă întru toate, dar de Dumnezeu nu-ți amintești, atunci întristează-te, căci te afli în afara căii ce duce la Dumnezeu.

Noi însă să nu facem astfel, căci necazurile, bolile, suferințele ne istovesc, astfel încât să ne scârbim de lumea aceasta și s-o dorim pe cea de dincolo, acolo unde Heruvimii și Serafimii laudă pe Dumnezeu, acolo unde este adevărata odihnă, ziua cea neînserată, lumina cea neapusă. Cele de aici pe lângă cele veșnice sunt întuneric și vrednice de dispreț. Fie ca Bunul Dumnezeu să ne dea înțelepciune duhovnicească, astfel încât să le ale-

gem întotdeauna pe cele veșnice, binele cel desăvârșit, pe Preabunul Dumnezeu.

27. O, cât de binefăcătoare este lucrarea lui Dumnezeu-Tatăl săvârșită prin durere asupra fiului Său, omul! Dacă ar cunoaște omul folosul sufletesc pe care îl aduc durerile, s-ar ruga ca în toată viața sa să sufere tot felul de dureri, pentru a face depuneri în „banca" lui Dumnezeu, în cetatea cea de sus, avere duhovnicească, avere dobândită din dureri, pentru a primi comoara fericirii, atunci când toate sufletele își vor primi răsplata pentru ostenelile și durerile lor.

28. Fă răbdare, fiul meu, în încercarea pe care ți-o trimite bunătatea lui Dumnezeu, pentru ca sufletul tău să primească un folos mai mare. Trebuie să te bucuri, deoarece aici se vede dorința lui Dumnezeu ca tu să dobândești o mai mare sporire duhovnicească, mai ales smerenie. De multe ori mândria omului se face pricină ca Dumnezeu să-i dea o palmă părintească, pentru a păși mai în siguranță pe calea smereniei. Aceasta este cea mai bună dovadă că Dumnezeu vrea mântuirea sufletelor noastre.

Așadar, răbdare, fiul meu. Și aceasta este o cruce. Ridică-o pentru dragostea Domnului! Urmează Lui, ca să-ți dăruiască dragostea Sa. Căci spune: *„Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte"*. Una dintre poruncile Lui este și supunerea și urcarea pe Golgota, cu crucea pe umeri. Fericit este cel care rabdă ispita, căci încercat făcându-se, va primi cununa vieții veșnice.

29. Fiul meu, oricât ar fi de presărată cu spini calea vieții noastre, Hristos ne cheamă și ne așteaptă să

umblăm pe această cale, de vreme ce El Însuși a mers pe ea.

În necazuri se odihnește Dumnezeu. În odihnă diavolul, pricina tuturor relelor. Oricât am fi de războiți, într-o zi toate se vor sfârși și osteneala fiecăruia va fi răsplătită.

„În lume necazuri veți avea”, ne spune Domnul. Dar cine a urcat pe Golgota și nu s-a ostenit, nu a asudat și nu a îngenuncheat de multe ori sub greutatea crucii pe care i-a dat-o Dumnezeu? Nimeni. Toți cei care s-au sfințit și apoi, la rândul lor, toți cei mântuiți, cu toții au trecut prin cuptorul ispitelor. Unul a răbdat boală, altul s-a luptat împotriva patimilor, altul a făcut altă nevoință, adică toți, la rândul lor, au săvârșit tot felul de osteneli pentru Dumnezeu, astfel încât toți să aibă dreptul la odihna cea veșnică.

Pentru aceasta ne lasă Dumnezeu să suferim diferite dureri, uneori chiar până la deznădejde, pentru a primi și noi parte întru odihna cea veșnică.

Fericiți sunt cei care se vor învrednici de odihna cea veșnică! „Iute este iarna, dar dulce este Raiul”, unde se vor odihni de toate suferințele acestei vieți.

30. Suntem pedepsiți ca să devenim vrednici de Ceruri. Dumnezeu ne pedepsește în felurite chipuri, ca să ia chip întru noi omul cel duhovnicesc, ca să ne asemănăm, ca niște fii, cu Părintele ceresc. Trebuie să purtăm însușirile care să vădească identitatea noastră cu Dumnezeu. Să ne distingem prin răbdare, blândețe, dragoste, iubire de frați, însușiri ale fiilor lui Dumnezeu care vor moșteni împreună cu Hristos nesfârșita bogăție duhovnicească a Părintelui ceresc.

Îmbărbătează-te, fiul meu, în luptă, căci prin multe necazuri vom urca la Cer. Calea mântuirii este presărată

cu spini și de aceea ne doare și sângerăm, dar trebuie să răbdăm și va veni clipa cea binecuvântată când durerile și sângiurile noastre vor scrie numele noastre în cartea vieții. Atunci vom binecuvânta pe Dumnezeu, Care cu nesfârșita Sa înțelepciune a găsit durerea și necazurile ca mijloc de a dobândi mântuirea.

Nu te îngreuia să strigi pe Hristos, dacă vrei să se sfințească gura ta. La ispitele pe care le vezi în somn să nu cugeți, ci să le disprețuiești, fiindcă ele nu au nici o esență. Atunci când le disprețuiești, ele nu mai vin să te tulbure.

31. Binecuvântatul meu fiu, bucurie și pace sufletului tău!

Ispitele ajută întotdeauna, atunci când le răbdăm. Când pleacă ispitele, lasă în urma celui ispitit experiență și roadă, potrivit cu răbdarea de care a dat dovadă în luptă.

De vreme ce nu există altă cale care duce la mântuire, decât cea a ispitelor, oare ce trebuie să facem? Răbdare până la sânge. Astfel s-au nevoit și părinții noștri și s-au sfințit.

Și nouă ni se cuvin ispitele, ca să ne smerim, deși suntem din fire smeriți, adică făcuți din pământ, iar faptele noastre sunt asemenea paielor și gunoaielor.

Să nu uiți, fiul meu, ceea ce a spus înmiresmata gură a lui Iisus: *„În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea"*[1]. Prin urmare și cel care Îl are pe Hristos cu el, va birui lumea patimilor sale.

Să nu te înfricoșeze mulțimea ispitelor, ci ia aminte să nu te fure cu viclenie vrăjmașul prin gânduri, iar tu să

---

[1] *Ioan* 16, 23.

nu-ți dai seama și să cedezi atunci când te împresoară gândurile cele rele.

Adevărul este că sfințita smerenie este leacul cel mai mântuitor. Smerește-te în toate și te vei învrednici fără nici cea mai mică îndoială de desăvârșita slobozire de patimi.

32. Fă răbdare în toate câte îți vin; rostește Rugăciunea și silește-te la cele duhovnicești. Prin necazuri ne vom mântui. Fără osteneală nu dobândim bunătățile. Oricât am suferi, nu înseamnă nimic pe lângă bunătățile pe care ni le-a pregătit Dumnezeu.

Întotdeauna să nădăjduiești și niciodată să nu deznădăjduiești, oricât te-ai vedea de neîndreptat. Căci dacă abia putem să ne smerim atunci când ne vedem rănile, cu atât mai puțin atunci când suntem ceva.

33. Acest mic necaz, fiul meu, ce se face prin lipsirea de desfătările acestei lumi, ne pricinuiește slavă veșnică.

Iute este iarna gândurilor păcătoase, dar dulce este Raiul lui Dumnezeu. Anevoioasă este calea care urcă pe Golgota, dar apoi, când vom vedea de-viață-dătătorul Mormânt și pe Îngerul cel aducător de bucurie, care va vesti învierea sufletului nostru, și când cu picior vesel vom intra în Ceruri, unde vom fi părtași la Paștele cel veșnic al sufletelor curate, în Ierusalimul cel de sus, atunci va fi secerată roada cea nemuritoare a ostenelilor de acum.

34. Îți doresc, fiul meu, să ai pace, căci ce este mai bun decât pacea sufletului și sănătatea trupului? Amândouă fac plăcută viața omului, însă în lipsa lor, se

stârnește o furtună grea și corabia se luptă cu valurile înfuriate. Câte rugăciuni nu se înalță atunci! Și Domnul, pe când Se afla în această viață, a întâlnit o furtună asemănătoare, *„a certat vântul şi a poruncit mării: Taci! Încetează! Şi vântul s-a potolit şi s-a făcut linişte mare"*[1]. Pe Acest Domn și Stăpân făcător de pace să-L chemăm, fiule, când suntem cuprinși de furtuna duhului și cred că atunci când Îl vom chema cu credință, Se va grăbi să ne ajute și va spune: „ Iată-mă, de fată sunt!"[2].

35. „Fiică binecuvântată, Domnul să fie cu tine".

Am primit scrisoarea ta. Nu te întrista așa de mult, copilul meu! Este nevoie de măsură în toate, căci din pricina plânsului mult te vei vătăma, fiindcă nervii nu suportă multă mâhnire și întristare.

Ia aminte să fii smerită și atentă și să nu o întristezi pe stareță, ci fă cu credință tot ceea ce-ți spune și vei vedea în chip minunat mâna lui Dumnezeu mângâindu-te.

Nu te abate de la calea cea dreaptă, pentru a nu avea mustrările conștiinței chinuindu-te.

Străduiește-te puțin, copilul meu cel bun, să te îndrepți! Taie-ți toată voia ta și ia aminte să nu faci lucruri fără binecuvântare, ci să o întrebi pe stareță pentru tot ceea ce vrei. Și dacă în unele nu îți îngăduie, fă răbdare, căci atunci se vede adevărata ta dragoste pentru Hristos. Căci dacă proestoșii noștri ne fac toate voile, atunci unde este tăierea voii?

Da, copilul meu, silește-te ! Știu de ce suferi și cât suferi, dar este nevoie de răbdare, căci și Hristos a făcut răbdare atunci când păcătuiam înaintea Lui și ne aștepta pentru a ne întoarce la pocăință.

---

[1] *Marcu* 4, 39.

[2] *Isaia* 58, 9.

Fie ca Maica Domnului să te mângâie întotdeauna și să-ți răcorească sufletul! Amin.

36. Binecuvântatul meu fiu, Dumnezeul dragostei să fie cu tine!

Rabdă toate, căci din toate vei aduna folos.

Hristos te iubește, pentru aceasta te și cercetează atât de des. Dacă nu te-ar fi iubit, te-ar fi părăsit și te-ai fi pierdut, pe când acum trăiești și te nevoiești. Nu te uita că suferi vremelnic, ci cugetă la cele veșnice, care te vor ușura și te vor răcori în văpaia încercărilor celor grele.

Treci prin cuptorul care curățește sufletele ce s-au afierosit lui Dumnezeu. Prinde curaj și bucură-te că prin el se va curăți sufletul tău, ca să-l primească pe el Domnul Cel Preacurat. Smerește-te și iubește-i pe toți pentru dragostea lui Hristos și astfel te vei mântui.

Te las în pacea și dragostea lui Dumnezeu. Cu părintească dragoste, Starețul.

37. Mult-suferindul meu copil, pace și liniște să-ți dăruiască în suflet Maica Domnului.

Am primit scrisoarea ta și m-a durut mult pentru tine. Fă răbdare, copilul meu, și Dumnezeu nu te va lăsa, ci îți va schimba starea. Ceea ce pătimești este o schimbare. Astfel a rânduit Dumnezeu viața fiecărui om: să sufere în această lume, ca să găsească în cealaltă, în lumea cea fericită, odihnă și bucurie.

Fiul meu, să plătim aici datoriile păcatelor noastre prin răbdare și îndelungă-răbdare, iar după moarte ne vom învrednici de slobozirea de toate patimile.

Nu te mâhni, nu le pune pe toate la inimă! Nervii îți provoacă aceste schimbări și te înșală cum că nu ai dragoste și celelalte. Vor trece însă toate și atunci vei

recunoaște cu lacrimi cât de greșit ai judecat lucrurile. Mă rog ca Dumnezeu să-ți dea răbdare până la sfârșit.

38. Binecuvântatul meu copil, mă rog ca Dumnezeu să-ți dăruiască discernământ, astfel încât să poți deosebi adevărul de minciuna diavolului.

Pentru primul gând despre care mi-ai scris, îți răspund: Iov nu era, oare, fără prihană? Nu a spus aceasta Dumnezeu? De ce atunci a îngăduit astfel de ispite, care l-au făcut să ajungă până acolo încât să-și blesteme ziua în care s-a născut? Desigur, pentru a-l înțelepți, căci așa obișnuiește Domnul, mai întâi să ispitească și apoi să-Și arate dragostea Sa. Dragostea lui Dumnezeu se vădește nu numai atunci când mângâie, ci și atunci când bate. Dacă Părintele ceresc ne pedepsește, aceasta arată că ne iubește.

Duhul lui Dumnezeu sălășluiește în cei care se află în necazuri.

În cei care petrec în odihnă sălășluiește cel al diavolului.

Ne pedepsește vremelnic, pentru a ne odihni veșnic și pentru a dobândi slavă cerească.

Dacă nu ne-ar iubi, nu ne-ar trimite ispite, ci ne-ar lăsa astfel, neinstruiți duhovnicește, lipsiți de purtare de grijă. Celor care s-au pregătit duhovnicește și celor încercați în luptele cele duhovnicești, în cealaltă lume, Domnul le va pregăti locuri lângă El. Și fiindcă și pe noi, cei vrednici de milă, ne iubește și vrea să ne cinstească, pentru aceasta ne și instruiește aici duhovnicește, în Universitatea vieții monahale. Dar noi, neînțelegând lucrarea dumnezeieștii Pronii, ne împotrivim lui Dumnezeu când ne trimite ispite și astfel împuținăm fericirea noastră cea veșnică prin neștiința noastră.

Instruirea duhovnicească constă în izbăvirea de patimi și de egoism.

Așadar, fiul meu, să ne nevoim ca să nu judecăm. Să spunem: *„Iertați!” și: „Să fie binecuvântat!”*. Să aveam dragoste curată. Și când avem dragoste curată? Când nu judecăm pe altul, ci îl îndreptățim.

39. Să nu-ți pierzi curajul, fiica mea. Lipsurile pe care le răbdăm au drept scop pregătirea noastră pentru desfătarea cea veșnică din Cer.

Noi ne lipsim întru cunoștință de desfătările acestei vieți pentru dragostea lui Hristos. Dacă voim, putem să ne desfătăm de ele, dar noi de voie nu le primim, pentru ca să ni se dea dragostea cea dorită a Preadulcelui nostru Iisus.

Noi, fiica mea, avem Mire nemuritor și veșnic, Care păstrează slava feciorie nemuritoare. Am fost chemați să devenim Îngeri, fiica mea cea iubită. Pentru aceasta să nu ne lipsim, oare, de desfătările cele păcătoase? Nu merită să ne lipsim de cele josnice pentru dumnezeiasca Sa dragoste?

De aceea nevoiește-te cu bărbăție, ca să te faci vrednică de chemare. Mucenicii și-au vărsat sângele pentru dragostea lui Hristos, iar noi să nu ne împotrivim unei plăceri josnice și înșelătoare?

Slăvește pe Dumnezeu în trupul și sufletul tău! Luptă-te până la sfârșit! Stai neclintită, fiica mea!

Părintele tău.

40. Fericit este, fiul meu, cel care trece prin necazurile acestei vieți cu răbdare și mulțumire către Dumnezeu, Care prin aceste suferințe pregătește sufletul

nemuritor, pentru a-l face vrednic de bunătățile cele veșnice ale Împărăției Cerurilor.

Ne pedepsește ca să ne împărtășim de sfințenia Lui. Slavă veșnică învistierește pentru feluritele necazuri pe care le rabdă robii Săi credincioși, care Îl iubesc.

De aceea nu trebuie să ne amărâm în vremea certării Domnului, ci cu smerenie și ascultare să le răbdăm pe toate. Și aceasta pentru că certarea Domului ne este trimisă pentru a dobândi mult-prețioasa sănătate a sufletului.

Așa cum medicul „pedepsește" pe cel bolnav cu operații, cu leacuri amare, cu tăierea mădularelor trupului, desigur cu scopul de a-l tămădui, iar nu de a-l tiraniza din răutate, tot astfel și Dumnezeu, ca un doctor al sufletelor și trupurilor noastre, ne tămăduiește cu felurite leacuri: necazuri și dureri, pentru a ne dărui sănătatea sufletească, care este binele cel mai mare. Dar toți cei care se împotrivesc și nu rabdă, precum eu, aceștia pierd folosul sufletesc și astfel își agonisesc numai suferință.

Așadar, de vreme ce Dumnezeu, într-un chip atât de minunat ne mântuiește, avem datoria de a-I mulțumi neîncetat și de a binecuvânta Preasfânt Numele Său. Și aceasta nu numai cu gura, ci mai ales prin faptele noastre, astfel încât fiecare faptă a noastră să nu jignească majestatea dumnezeiască. Căci dacă Îl binecuvântăm cu buzele noastre, iar cu faptele noastre Îl ocărâm, atunci Îl batjocorim.

Să ne străduim să nu-L mâhnim pe Hristos cu nici o cădere a noastră, ca să Se sălășluiască în sufletele noastre Duhul cel Sfânt. Amin.

41. Aici, în această lume deșartă, fiul meu, vom avea necazuri, amărăciuni, vom suferi, însă toate sunt

trecătoare. Doar în veșnicie să nu ne părăsească Dumnezeu, căci aceasta nu o vom putea răbda.

Când suferi și te necăjești, să-ți aduci aminte de Cel Răstignit și atunci vei afla multă ușurare. Căci cel care privește la Cel Răstignit și cugetă la patimile Lui, la toate câte a pătimit pentru noi, nu va afla, oare, balsam pentru rănile sale, fie ele trupești sau sufletești?

Privește așadar și tu, fiul meu, către cele de sus, către Golgota, acolo unde Sfântul Miel a dat biruința cea strălucită, pentru a spăla prin Sângele Său rănile păcatelor și ale patimilor noastre.

Milostivirea Sa este mare. Niciodată să nu-ți pierzi nădejdea în Cel care S-a răstignit pentru tine.

Îți doresc ca din Postul Mare să ieși sănătos cu sufletul și cu trupul. Amin.

42. *„Nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum de slava care ni se va descoperi."* Bucură-te fiul meu, cu bucurie mare, căci Bunul Dumnezeu, întru Care nădăjduim să dobândim mântuire, ne va învrednici să ne aflăm cu toții în Împărăția cea Cerească, rostind cuvintele Sfântului Andrei cel nebun pentru Hristos: „O, fericită este mâna care a făcut acestea!". Ierusalimul cel de Sus, Cetatea desfătării, cea nefăcută de mână, îi așteaptă pe fiii lui Dumnezeu pentru a-i odihni cu marea ei desfătare, pe fiii care în această viață suferă, purtând trupul cel mult-ostenit.

Mielul cel junghiat pentru mântuirea noastră, Acesta ne va spăla și pe noi cu Preasfântul Său Sânge, va spăla necurăția păcatelor noastre și ne va odihni veșnic.

Fiul meu, ține cu tărie crucea ta și urcă pe Golgota cea mântuitoare, care ne va duce la Învierea cea purtătoare de viață, atunci când, în Ziua cea de Apoi, va trâmbița

trâmbița cea mare și se vor vădi cele ascunse ale oamenilor. Cât de mare și de sfântă va fi Ziua aceea pentru sufletele mântuite, căci atunci se vor desfăta din belșug de binecuvântarea lui Dumnezeu! Atunci se vor deschide vistieriile cele duhovnicești ale nemărginitei Dumnezeiri pentru a se desfăta fără încetare în vecii vecilor.

Despre boli

1. Adevărul este că bolile, necazurile și suferințele creștinilor pricinuiesc curățirea sufletului și iertarea păcatelor. Fiecare creștin are datoria sfântă, oricare ar fi crucea pe care ar primi-o de la Dumnezeu, să o primească cu inimă plină de simplitate și nerăutate și să urce pe Golgota cea slăvită. Se întâmplă uneori să îngenuncheze din pricina ostenelii și a greutății, dar Dumnezeu va trimite un alt Simon Cirineanul, adică harul răbdării, care va urca crucea pe Golgota.

Când îndurăm suferințe trupești și sufletești, atunci avem încredințarea sigură că Dumnezeu ne iubește și că noi suntem numărați împreună cu fiii cei iubiți ai lui Dumnezeu.

Atunci când mergem la cimitir, acolo vom vedea pe fiecare mormânt o cruce, una de lemn, alta de piatră, alta de fier. Tot astfel, și fiecărui suflet de creștin, Dumnezeu îi dă o cruce. Unuia îi dă de fier, altuia de lemn, altuia de piatră; fiecăruia așa cum rânduiește înțelepciunea lui Dumnezeu.

Aceasta o face Domnul pentru a mântui sufletul cel prețios, chiar dacă acesta suferă. El însuși dăruiește atât răbdare, cât și luminare, pentru a putea duce crucea până la capăt.

Bolile sunt trâmbița care trezește sufletul ce dormitează din pricina băuturii amețitoare a neștiinței, a uitării, a nepomenirii lui Dumnezeu.

Bolile silesc sufletul, care a fost scos afară de către sănătatea cea vătămătoare, și-l îmbrâncesc să intre iarăși în stadiul petrecerii celei drepte. *„Întru necaz ne-am adus aminte de Tine"*[1]; *„întru necaz m-ai desfătat"*[2]; *„prin multe suferințe trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu"*[3]; *„Prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre"*[4].

Niciodată nu ni se vor părea prea mari necazurile cele multe atunci când cugetăm că toate sunt trimise de sfânta Dreaptă a Celui Care ne iubeşte ca nimeni dintre oameni.

Pălmuirile dragostei celei curate niciodată nu sunt trimise fără un scop sfânt şi mântuitor.

Domnul spune în Sfânta Sa Evanghelie că fără voia Tatălui nostru ceresc nu cade nici măcar o vrabie și că până și perii capului nostru sunt numărați. Câtă siguranță ne dau aceste cuvinte! Adică toate faptele, cuvintele și amintirile noastre sunt cunoscute lui Dumnezeu, precum și necazurile noastre. Ele sunt trimise de Pronia Sa și au un scop mântuitor.

Bolile ni le trimite mâna cea sfântă a Bunului Dumnezeu. Cel mai puternic leac pentru sănătatea sufletească este boala trupului.

Câtă stricăciune avea omenirea, atât trupească, cât și sufletească, înainte de venirea Domnului! Care leac a adus renașterea duhovnicească în sufletele oamenilor?

---

[1] *Isaia* 26, 16.

[2] *Psalmi* 4, 1.

[3] *Fapte* 14, 22.

[4] *Luca* 21, 19.

Oare nu Crucea Domnului Iisus? Dacă moartea pe Cruce a Domnului nu s-ar fi săvârșit, cu nici un alt chip nu s-ar fi mântuit omul.

Când Iisus Și-a purtat Crucea, S-a făcut pildă pentru noi, arătând prin aceasta că cel care vrea să se mântuiască trebuie să-L urmeze, să îndure crucea pe care i-o va da Domnul potrivit cu puterile sale, să urce pe Golgota, să se răstignească împreună cu Iisus și apoi să fie slăvit împreună cu Domnul întru Împărăția lui Dumnezeu.

Când va vedea sufletul că i se va dărui slavă și odihnă întru fericirea cea cerească, potrivit cu crucea pe care a ridicat-o, se va prihăni pe sine pentru că nu a ridicat o cruce mai mare, pentru a primi o mai mare slavă și odihnă. Va zice: „Osteneala a fost atunci de puțină vreme, pe când acum mă lipsesc de bunătățile cele veșnice". Chiar și Patriarhul Avraam, atunci când va vedea împărțirea darurilor, se va căi că nu s-a nevoit mai mult.

O fată tânără era mereu bolnavă de o boală grea; în cele din urmă a murit. Într-o noapte s-a arătat surorii ei, iar aceea a întrebat-o:

– Cum ești, sora mea, acolo unde te-ai dus?

– Ce pot să-ți spun? Multă slavă și odihnă mi-a dat Hristos pentru boala mea. Ah, de-aș putea veni din nou pe pământ și să sufăr o boală și mai grea, ca să primesc aici și mai multă slavă!

Dacă Însuși Domnul, Cel Atotputernic, Cel fără de păcat, a ridicat Crucea pentru mântuirea omului, cu atât mai mult avem nevoie noi, păcătoșii, care în fiecare ceas păcătuim, de o cruce mântuitoare.

„Gătitu-m-am și nu m-am tulburat"[1], spune Proorocul David. Trebuie să fim întotdeauna pregătiți să răbdăm fără murmur orice ispită pe care ne-o trimite mâna cea

---

[1] *Psalmi* 118, 60.

sfântă a Doctorului, a lui Dumnezeu. De vreme ce ispita va fi trimisă de Cel care ne iubește nespus de mult, niciodată nu va fi rea, fiindcă după ispită vom vedea rezultatul cel bun, vom vedea principalul scop al lui Dumnezeu.

Văzând Domnul Iisus ispitele viitoare ale Ucenicilor Săi, i-a îmbărbătat, zicând: *„Întru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre"*[1] și *„cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui"*[2].

Dacă vei suferi și tu cu răbdare boala ta, vei fi numărat împreună cu fiii preaiubiți ai lui Dumnezeu. Greutatea ta va deveni într-o zi înviere; mâhnirile tale, bucurie; răbdarea ta, viață veșnică. Strigă cu mulțumire către Domnul: *„Fie Numele Domnului binecuvântat... cum a plăcut Domnului, așa s-a și făcut... slavă... pentru toate"*[3]. Strigând astfel, bucuria și pacea vor umple sufletul tău și în același timp te vei întări în răbdare.

Ce este creștinul? Ce trebuie să aibă? Cu adevărat răbdare întru toate.

Odihna cea veșnică este pentru cei ce suferă felurite necazuri. *„Veniți la Mine toți cei osteniți şi împovărați şi Eu vă voi odihni pe voi"*[4], spune Domnul.

Calea ce îi duce pe călători la cetatea Raiului este presărată toată cu spini și cei ce merg pe ea sângerează de la înțepăturile spinilor, dar nădejdea desfătării Raiului le biruiește pe toate și dăruiește răbdare celor ce merg pe ea, așa cum spuneau și Sfinții Patruzeci de Mucenici atunci când îi aruncau în lacul înghețat: „Iute este iarna, dar dulce este Raiul; plin de durere înghețul, dar dulce desfătarea".

---

[1] *Luca* 21, 19.
[2] *Matei* 10, 22.
[3] Vezi *Iov* 1, 21.
[4] *Matei* 11, 28.

Preabunul Dumnezeu să ne numere și pe noi, nevrednicii, împreună cu cei osteniți și împovărați, ca să ne odihnească veșnic. Amin.

2. Din clipa în care Dulcele nostru Iisus a ridicat pe preacurații Săi umeri Crucea cea de viață făcătoare și a fost ridicat pe ea, de atunci se continuă de către Ucenicii Săi ridicarea Crucii, suferind diferite necazuri și încercări, prin care creștinul biruiește iubirea de sine cea cu multe chipuri și pierzătoare.

Mântuitorul ne spune prin Evanghelistul Luca: *„cel ce nu-şi poartă crucea sa şi nu vine după Mine nu poate să fie ucenicul Meu”*[1]. Și iarăși prin același: *„Dacă voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea în fiecare zi şi să-Mi urmeze Mie”*[2].

Sfântul Isaac, filosoful isihast, spune că: „în fiecare clipă se petrece o schimbare în om”. Și într-adevăr, dispozițiile atât ale sufletului, cât și ale trupului nu încetează să se schimbe în fiecare clipă, pricinuind uneori mâhnire, alteori durere; uneori așteptarea unor vești rele, alteori o nesiguranță și o mâhnire sufletească și trupească, provenite din pricini trupești, fie chiar și cele potrivnice acestor stări. Toate acestea ne încredințează în acest chip de blestemul lui Dumnezeu pe care l-a primit neamul omenesc datorită neascultării protopărinților .

Dar Bunul Iisus, Lemnul vieții, pe de o parte prin sfânta Sa pildă, iar pe de altă parte prin sfintele Sale învățături, pe crucea necazurilor varsă balsamul mângâierii cu multele încredințări dătătoare de viață, că prin multe necazuri vom putea să intrăm în veșnica Sa Împărăție.

---

[1] *Luca* 14, 27.
[2] *Luca* 9, 23.

În Vechiul Testament, în Cartea Facerii, printre altele se povestește și aceasta:

Atunci când israeliții au călcat porunca lui Dumnezeu în pustie și i-a pedepsit pe ei, trimițându-le șerpi care îi mușcau și îi omorau, Domnul a ascultat rugăciunea lui Moise care se ruga îndelung pentru încetarea acestei urgii și i-a poruncit să facă un șarpe de aramă la care de privea cineva primea tămăduire[1].

Tot astfel, și Iisus în Sfânta Evanghelie, asemănând înălțarea șarpelui de aramă cu înălțarea Sa cea de viață dătătoare, spune: *„Şi după cum Moise a înălțat şarpele în pustie, aşa trebuie să se înalțe și Fiul Omului"*[2]. Păcatul, sub chipul șarpelui otrăvitor, îl mușcă pe om, otrăvind prin plăcerea pătimașă și vinovată sărmanul suflet, pricinuindu-i moartea și despărțirea de Dumnezeu.

Dar Hristos, Șarpele de aramă cel înțelegător, ridicat pe Lemnul cel de viață făcător al Cinstitei Cruci, prin înaltele adevăruri evanghelice vindecă sufletele cele mușcate de păcat, dându-le nădejdea vieții celei mai presus de înțelegere. *„Unde îți este, moarte, boldul? Unde îți este, iadule, biruința?"* S-au zdrobit, au pierit puterile tiraniei tale celei înfricoșătoare prin moartea și Învierea lui Iisus Dumnezeul nostru, Cel care mântuiește sufletele noastre.

Prin plăcere și iubirea de desfătări se otrăvește inima și se întunecă. Și întunecată fiind, săvârșește lucrurile întunericului, întristând pe Duhul cel Sfânt, pe Care L-a primit la nașterea cea din nou, în colimvitră. Dimpotrivă, durerea și mâhnirea izgonesc iubirea de plăceri din inimă. Curățată fiind prin durere, se face primitoare a Duhului mângâierii. Iar când vine Mângâietorul cel bun,

---

[1] *Numeri* 21, 6.

[2] *Ioan* 3, 14.

Acesta o mângâie, o încurajează, o luminează și, ca un alt hrănitor, îi dă viață prin dumnezeieștile învățături și prin simțirea bucuriei și nădejdii.

Iată, așadar, Șarpele de aramă cel gândit, Iisus, Cel Care vindecă prin durere sufletele care suferă din pricina mușcăturilor păcatului celui otrăvitor și de multe feluri.

Prin urmare, adevărul de neclintit este că durerea și întristarea sunt leacul cel mai potrivit pentru sufletul care bolește de păcat și un dascăl desăvârșit pentru înălțarea duhovnicească a sufletului, care în păcat și în întunericul cel duhovnicesc și-a înnegrit frumusețea, dobândind astfel obiceiuri rele.

Durerea, sub feluritele ei înțelesuri, este pomicultorul potrivit care schimbă sufletul păcătos din măslin sălbatic în măslin roditor. Păcatul împietrește inima păcătosului, îl face nesimțitor; nimic nu-l mai înduioșează, fiindcă lipsește Dumnezeu, Cel Care suferă și împreună-pătimește cu oamenii.

Însă Preabunul Dumnezeu, *„Care a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut”*, ce face? Pregătește mântuirea sufletului ce s-a îndepărtat prin durere și mai ales prin boală. Și de acolo de unde îl vezi, de pildă, pe tânărul înfloritor mândrindu-se cu puterea sa și purtându-se cu semeție, fără a-și aminti de suflet și de Dumnezeu, dintr-odată se află pe patul suferinței. Atunci, ca un medic plin de experiență și iscusință, durerea începe intervenția chirurgicală.

Mai întâi netezește inima, lepădând puțin câte puțin asprimea, și-i înmoaie sufletul. Și astfel, cel ce mai înainte era cu inima învârtoșată, devine blând și îngăduitor. Pătimește împreună cu cei suferinzi, vorbește cu blândețe cel care mai odinioară era urâcios. Și după ce, prin aceste simțăminte pricinuite de toiagul pedagogic al

durerii, se netezește pământul inimii, se deschid și urechile sufletului, care mai înainte era surd, și primește, păstrează și ascultă cu atenție cuvântul adevărului, evanghelia mântuirii.

Atunci cel ce mai înainte era nepăsător față de Dumnezeu și de sufletul său, devine râvnitor în a citi diferite cărți duhovnicești. Începe să-și amintească cu adevărată zdrobire de inimă de păcătoșenia sa și învață astfel să se roage cu umilință, devenind în scurt timp un înflăcărat propovăduitor al binefacerilor bunului doctor, al durerii, care este singurul tămăduitor al bolii pricinuite de îndepărtarea de Dumnezeu.

Dar durerea nu tămăduiește numai îndepărtarea de Dumnezeu, ci este și doctor al sufletelor ce bolesc oarecum de boală nu spre moarte, așa cum este trândăvia, judecata, iubirea de sine, frica, îndoiala și celelalte.

Durerea își întinde lucrarea ei chiar și asupra Sfinților, pentru ca prin răbdarea lor să li se înmulțească slava lor în Ceruri. Dar de multe ori Sfinții suferă pentru a sluji drept pildă pentru ceilalți oameni, așa cum s-a întâmplat cu mult-răbdătorul Iov, Sfânta Singlitichia și atâția alți Sfinți.

Atunci când avem o mobilă frumoasă și o lăsăm neîngrijită pentru o perioadă de timp, vedem că se așază pe ea un strat de praf subțire, care nu o strică, dar îi împuținează strălucirea și frumusețea.

Aceasta se petrece și cu sufletul sănătos, atunci când lipsesc necazurile cele din răstimpuri. Dacă nu ia aminte din timp, puțin câte puțin, fără să-și dea seama, nepăsarea se depune precum praful pe mobilă și sufletul își pierde râvna cea dintâi către Dumnezeu. Se roagă, își face îndatoririle lui, dar nu așa cum trebuie. Dacă însă vine durerea, dacă îl cercetează necazul, atunci vântul

suflă și se aprinde iarăși flacăra, adică râvna pentru împlinirea îndatoririlor sale către Dumnezeu.

Așa cum se întâmplă cu nepăsarea, tot astfel și cu orice boală a sufletului. Durerea este leacul dumnezeiesc pentru sufletul care bolește, leac pe care l-a găsit înțelepciunea lui Dumnezeu și pe care îl folosește cu deplină autoritate și fără rezerve, pentru ca, revenindu-ne prin acest leac puternic, să priveghem întru împlinirea voii Sale celei sfinte. Și să primim astfel, în vremea culegerii roadelor, intrarea în veselia cea veșnică a Domnului, ca o cunună a așteptării noastre celei neadormite, bucurându-ne și veselindu-ne împreună cu cei din veac chemați la ea, lăudând neîncetat întru cântări desfătătoare, împreună cu Stăpâna de Dumnezeu Născătoarea, cu Îngerii și cu toți Sfinții, binecuvântatul Nume al Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos, Căruia Se cuvine slava, cinstea și stăpânirea în vecii cei nesfârșiți.

3. Dumnezeu pedepsește și iarăși vindecă; înalță și pogoară. Cine se poate împotrivi voii Domnului? Dacă Dumnezeu vrea să suferim, înseamnă că are un scop mântuitor pe care noi, cei pământești, nu putem să-l vedem cu ochi proorocești de mai înainte. În timp ce răbdarea și smerenia cu care răbdăm ispita va aduce întotdeauna, da, întotdeauna, un folos.

Ridică, fiul meu, crucea ta și să știi că toate cele pe care le suferim Dumnezeu le cunoaște și, ca un Părinte adevărat, încearcă în orice chip ca Iisus Hristos să ia chip în noi. Vrea să suferim, deoarece știe ce a pregătit în Ceruri pentru fiii Săi care suferă. Dacă însă nu le va trimite acestora necazuri, aceștia vor fi nedreptățiți pentru că se vor lipsi în felul acesta de bunătățile cele negrăite din Cer. Cu cât suferim mai mult, cu atât mai frumoasă cunună ni se împletește.

Să nu crezi niciodată că ai demon. Să nu te înșele niciodată un astfel de gând. Multor monahi li se întâmplă aceasta atunci când se îmbolnăvesc. Așa a rânduit Dumnezeu, ca atunci când se îmbolnăvește trupul să pătimească împreună și sufletul. Iar când suferă sufletul, să se ofilească și trupul și să se întristeze.

Ispititorul te-a zavistuit, fiul meu, dar să facem răbdare, ca el să plesnească, iar Dumnezeu să Se slăvească.

Vor trece toate, la fel și iarna, și va răsări dulcea primăvară a sănătății. Atunci te vei bucura și vei spune: *„Bine este mie că m-ai smerit, ca să învăț îndreptările Tale"*[1].

Cine nu simte durere atunci când este operat? La fel, cine nu suferă atunci când se retrage Harul și vin mii de gânduri necurate? Dar astfel a rânduit dumnezeiasca Înțelepciune să lucreze pentru îndreptarea sufletului.

Așa cum anotimpurile – primăvara, vara, toamna, iarna – urmează unul celuilalt, tot astfel se petrece și cu anotimpurile duhovnicești. Pleacă unul, vine celălalt și astfel sufletul se obișnuiește cu toate schimbările duhovnicești, devenind înțelept și încercat. Iar această experiență este un har care ține sufletul în timpul înfricoșătoarelor schimbări. Căci numai răbdarea și îndelunga-răbdare aduc pace și gânduri folositoare. Atunci dobândim folos din ispită și devenim mai înțelepți și mai încercați.

4. Fiul meu, deși multe din suferințele bolii tale sunt din pricina neascultării, cu toate acestea se vădește întru tine dragostea lui Dumnezeu. Dumnezeu te iubește mult, de aceea te și pedepsește. El lucrează la mântuirea ta cea de mult preț prin încercările pe care ți le trimite, vrând să-ți ușureze greutatea și să umple vasul sufletului tău cu darul nădejdii celei mari, aceea a dobândirii

---

[1] *Psalmi* 118, 71.

Cerului și a veșnicei tale sălășluiri lângă Hristos, pe Care Îl iubești cu înflăcărare.

Așadar, ce mai rămâne? Răbdare până la capăt, curaj în încercarea ta și o neîncetată mulțumire adusă Preabunului Chivernisitor al sufletelor noastre, mulțumire însoțită și de smerenie plină de Har.

Pășește, fiul meu, pe calea cea urcătoare a Sfintei Golgote ținând crucea pe care ți-a dat-o mâna cea binefăcătoare a Celui Care te iubește și te pedepsește ca să te împărtășești de sfințenia Lui.

Slavă veșnică îmbelșugată lucrează necazul și boala în sufletul care rabdă și mulțumește lui Dumnezeu.

5. Îți doresc, fiul meu, ca Dumnezeul răbdării și al mângâierii să te întărească în boala ta, în care ai căzut cu voia Lui.

Am aflat că te-ai îmbolnăvit grav. M-a durut mult și am rugat-o pe Maica Domnului să te facă bine, mai întâi sufletește, iar apoi trupește.

Să cugeți, fiul meu, la Sfinții Mucenici, care au răbdat atâtea și atâtea pentru dragostea lui Hristos. Să spui și tu: „Rabdă, smerite suflete, chinurile bolii ca să te izbăvești de chinurile iadului".

Acei Mucenici au intrat de bunăvoie în chinurile muceniciei, în timp ce tu suferi fără de voie. Iar aceasta este bine, te va folosi mult; ajunge doar să rabzi certarea Domnului cu bucurie și mulțumire. Acestea și altele asemenea să le cugeți, astfel încât să te întărești în răbdare și să primești mângâiere.

6. Sănătatea ta să o încredințezi lui Dumnezeu. Dacă ceva este impus de către boală sau de medic, să primești, cu nădejdea că Dumnezeu prin aceasta săvârșește ceea ce

voiește El să se facă. Desigur, fără însă ca lepădarea de sine să te ducă la sinucidere, ci să umblăm pe calea cea de mijloc, adică să facem cu credință ceea ce se cere, pentru a nu ni se socoti sinucidere. Iar a mă tămădui prin mijlocul pe care l-am folosit, aceasta o las cu credință la Dumnezeu.

Fiul meu, ai răbdare întru toate pătimirile tale. Boala aduce în suflet foarte mult folos atunci când o răbdăm; ajunge numai să ne prihănim pe noi înșine, căci pentru păcatele noastre suferim și mai ales pentru trufia inimii noastre.

7. Îți doresc ca totdeauna să fii sănătos, iar de te afli în boală, să rabzi certarea Domnului, care este trimisă din inimă iubitoare foarte. Iar această certare, venită dintr-o astfel de inimă, niciodată nu va fi lipsită de discernământ, de folos sau vătămătoare, ci vine pentru câștig duhovnicesc, spre iertarea păcatelor, spre pază și acoperământ și spre mântuire veșnică.

Inima este a lui Dumnezeu, Tatăl nostru cel ceresc. Pe toate le vede, mai ales scopul fiecărei fapte; vede că te mâhnești și te întristezi. Să știi că nu te va încerca mai mult decât poți. Prin necaz se lucrează curățirea sufletului și mântuirea cea veșnică. *„Şi nu numai atât, ci ne lăudăm şi în suferințe, bine ştiind că suferința aduce răbdare"*[1]. Dumnezeu ne pedepsește ca pe niște copii ai Săi, pentru a lua chip întru noi însușirile Sale. Atunci se vădește autenticitatea copiilor, când poartă însușirile părinților lor. Acesta este scopul certării Domnului.

Necazurile tale sunt mântuitoare. Întotdeauna să nădăjduiești și nu vei fi rușinat.

8. Neștiința, fiul meu, este moarte a sufletului, căci ea nu luminează pe omul bolnav, astfel încât să-i spună:

---

[1] *Romani* 5, 3.

„Boala ta este cu voia lui Dumnezeu și ești dator să o treci cu răbdare și mulțumire, ca să nu devii călcător al poruncilor lui Dumnezeu prin nerăbdarea ta". Însă pe creștinul luminat cunoașterea voii dumnezeiești nu numai că îl face să le rabde pe toate cu mulțumire, ci îl face să dobândească tărie duhovnicească și totodată răcorirea mângâierii. El cugetă în sinea sa: „Prin durere și suferință împlinesc voia dumnezeiască care va aduce iertarea greșelilor mele de mai înainte. Plătindu-mi astfel datoria pedepsei mele, voi dobândi slobozirea mea acolo, în viața viitoare, unde voi trăi veșnic. Pe când aici, oricâte suferințe aș îndura, ele sunt trecătoare și de scurtă durată".

De aceea este nevoie de răbdare, fiul meu, ca să nu fii osândit împreună cu lumea cea nepocăită. Orice ni s-ar întâmpla, prin răbdare toate se aranjează la locul lor, iar omul lăuntric se liniștește, răbdând voia lui Dumnezeu.

Rabdă crucea ta, iar eu pe a mea, urmând pe Mirele cel Ceresc Hristos, Care pentru noi, păcătoșii și nemulțumitorii, a răbdat ocara Crucii.

Ce răbdăm noi pentru niște bunătăți așa de mari pe care le primim de la Dumnezeu? Dacă voi compara nenumăratele bunătăți ale lui Dumnezeu cu nemulțumirea omului, cred că mintea mea va încremeni. Și care minte încercată va putea cuprinde nesfârșitele binefaceri ale lui Dumnezeu, cele către om?

9. Mult folos aduce boala; iertarea păcatelor și răsplata răbdării. Este un leac foarte puternic pentru oamenii ce s-au îndepărtat de Dumnezeu. Slavă lui Dumnezeu, Care prin căi aspre lucrează mântuirea noastră.

Te rog să nu te mâhnești, căci eu mă rog pentru tine. Nu te teme, ci ai nădejde. Părintele nostru ceresc este

bun, milostiv, dar pe fiii Săi îi pedepsește, îi ceartă, ca să se facă vrednici de viața cea veșnică.

Dacă nu ne pedepsește, nu putem deveni fii ai Săi adevărați, ci suntem fii din desfrânare, nevrednici de mântuire. Nu sunt vrednice pătimirile pe care le îndurăm față de fericirea cea veșnică pe care a pregătit-o Dumnezeu pentru fiii Săi. Și care sunt fiii Săi? Cei chinuiți, cei mâhniți, cei suferinzi, cei împovărați, iar nu cei care se desfătează acum vremelnic și sunt fericiți.

Bucură-te, așadar, căci Dumnezeu ne iubește și ne pedepsește pentru a ne odihni veșnic. Dumnezeu nu Se uită la faptul că suferim, ci El caută să ne izbăvească de muncile iadului și să ne dăruiască Raiul.

10. Dumnezeul răbdării și al mângâierii să-ți dea răbdare și mângâiere spre întărire și continuarea nevoinței.

Nu te uita, fiul meu, numai la durerile cele de acum, ci „înalță-ți ochii precum pruncul alăptat spre maica sa" și vezi că *„nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum de slava ce ni se va descoperi"*[1], nouă celor ce iubim arătarea lui Hristos.

Nu lua în seamă numai durerile, ci cugetă și la răsplată, căci Dumnezeu este drept. Dumnezeu te-a lipsit de ușurarea cea venită din sănătatea picioarelor tale. Oare nu te va învrednici cu „picior vesel" să prăznuiești acolo, în Ierusalimul cel de sus, marea înviere a sufletului tău? Da, cu adevărat. Despre aceasta răsună toată Scriptura.

Pășește, fiul meu, în Hristos, spre slava veșnică! Nu te istovi dând cu pumnii; să nu crezi că lovești aerul, ci cu adevărat se dă o luptă, precum la Iov. Acela a suferit mucenicie răbdând diferite chinuri și femeia lui îl povățuia

---

[1] *Romani* 8, 18.

către moarte veșnică prin sfătuirea cea rea, iar pe tine te sfătuiesc ca să te învrednicești de viața cea veșnică. Acela stătea în gunoi plin de răni, fiind batjocorit de către toți, pe când tu stai în casa ta și te odihnești în pat, socotindu-te creștin. Vezi cât de multe lipsuri avem? De aceea rabdă și mulțumește-I lui Dumnezeu, Care ți-a dat un asemenea dar, astfel încât să te poată rândui întru Împărăția Sa cea fără de sfârșit. Amin.

11. ...Spuneți că fratele vostru ocăra, flămânzea, înseta și altele făcea în timpul bolii sale. Ascultați-mă: Ați spus că fratele vostru păcătuia de moarte. Dumnezeu, Care este preamilostiv, vrând să-l aducă întru simțirea vinovăției sale, i-a dat această boală. Trebuia să se chinuiască, pentru a-L milostivi pe Dumnezeu, pe Care atât de mult L-a întristat.

Dacă voi l-ați fi îngrijit și i-ați fi dat toată odihna, atunci care osteneală ar fi văzut Dumnezeu la el, ca să se milostivească de el? Trebuie să știți că cu cât mai mult s-a chinuit, cu atât mai mică pedeapsă i s-a dat. Dumnezeu i-a dat boala și trecerea cu vederea de către frații săi pentru a-i trezi conștiința către pocăință, așa cum doctorul dă bolnavului medicamentul, iar acela neavând cuvenita răbdare, cârtește și-l ocărăște pe doctor, spre pierzarea sa.

12. Am aflat de suferința bolii tale. Îți doresc ca Sfinții Doctori fără de argint să îți ia orice durere și patimă.

În încercare se vede, fiul meu, unde te afli. Iar acum este nevoie să îți aduni toate puterile sufletului spre a răbda.

Nu te întrista, nu te da bătut. Împreună cu Hristos le vei trece pe toate. Iisus cel Răstignit va fi cu tine atunci

când vei suferi. Atunci Îl vei cunoaște mai bine și Îl vei iubi. Iar când va trece încercarea Îl vei binecuvânta pentru bunătățile pe care ți le-a dat.

Atunci când suferi adună-ți puterile tale cele sufletești și străduiește-te să înțelegi ce vrea să-ți spună Cerul în această încercare a ta. Dacă cumva vei plânge, lacrimile îți vor curăți privirea, așa cum s-a petrecut cu mult-pătimitorul Iov. Atunci vei putea spune și tu: „Acum ochiul meu Te vede".

Nu uita că Dumnezeu te vede atunci când suferi și veghează asupra ta; simte chiar și bătăile inimii tale. Prin urmare nu te va lăsa fără mângâiere și ocrotirea Sa cea părintească.

Sfinții se bucurau în pătimirile lor. Noi cel puțin să izbutim a primi necazul și durerea cu răbdare.

Roagă-te, fiul meu, în inima ta și Numele lui Hristos ți se va face balsam de mângâiere, ca să rabzi cu folos ispita aceasta a încercării tale. Și vei primi nu puțin folos din această încercare a ta, dacă o vei înfrunta cu răbdare.

Din nou îți spun: cu rugăciunea, această pavăză preaputernică, apropie-te neîncetat și tot mai mult de Atotputernicul Dumnezeu și vei cunoaște cum ridică în chip minunat povara durerii și îl odihnește pe cel suferind.

13. Îți doresc, fiul meu, să te faci bine. Ce să facem? Ne pedepsește Domnul, ca să primim răsplată veșnică. Căci de vreme ce nu facem asceză, ne dă Dumnezeu boli și necazuri, pentru a ni se socoti acestea drept asceză și astfel să avem o mică mângâiere atunci când vom fi judecați înaintea Lui.

Ce să facem, fiul meu? Așa vrea Dumnezeu, să suferim, ca să aflăm odihnă în viața cealaltă. Aici toate sunt trecătoare, acolo veșnice. Iute este iarna, dar dulce

Raiul. Să înghețe picioarele, ca să dănțuiască veșnic. Slavă Ție, Dumnezeule!

14. Binecuvântatul meu fiu, Dumnezeul dragostei să-ți fie însoțitor în toată viața ta! Amin.

Fiul meu, îți doresc ca Hristos să-ți dăruiască răbdare, căci prin răbdare învistierești în Ceruri bunătăți negrăite, comoară care nu se fură. Nevoiește-te cu toată puterea ta. Toate puterile tale să le aduni pentru a face răbdare în suferințe, fiindcă acestea sunt medicamentul cel mai puternic care tămăduiește sufletul omului și-l urcă spre sfințenie.

Vremelnice sunt durerile, dar veșnică este slava; iute este gerul încercărilor, dar dulce desfătarea Raiului. Prin multe necazuri vom intra în Lumina cea neînserată a Raiului, a lumii cerești. Pe Hristos Îl vom vedea căutând cu blândețe spre noi atunci când vom răbda încercările pe care ni le trimite din nemăsurata Sa dragoste către noi.

15. Harul Domnului să se sălășluiască în sufletul tău!

Am primit scrisoarea ta și nu am văzut nici o îmbunătățire a sănătății tale, văd însă că se înzdrăvenește sufletul tău cu încercarea pe care ai răbdat-o.

Da, fiul meu, toate încercările pe care ni le trimite dragostea lui Dumnezeu sunt pentru ca noi să dobândim mult-prețioasa răbdare și să ne asemănăm cu Părintele nostru cel ceresc, cu Dumnezeu, Care Se slăvește și este numit „Dumnezeul răbdării și a toată mângâierea”[1].

Dumnezeu în vremea ispitei nu numai că dă răbdarea pe potrivă, dar mângâie și sufletul celui care rabdă ispita cu înțelepciune, bunătate și simplitate.

---

[1] *II Corinteni* 1, 3.

Sfânta Singlitichia câte suferințe nu a răbdat? Dar acestea au sfințit-o și i-au adus slavă.

În cei care suferă ispite și le primesc cu răbdare și le trec cu înțelepciune și discernământ sălășluiește Duhul lui Dumnezeu. Însă în cei care trăiesc în odihnă și fericire, fără necazuri și încercări, locuiește duhul diavolului.

Pentru aceasta, fiul meu, bucură-te și te îmbărbătează întru răbdare. Fă-te bărbat puternic și zidește casa sufletului tău pe temelia răbdării. Cugetă că cel care va răbda până la sfârșit, acela se va învrednici de Împărăția Cerească a lui Dumnezeu.

16. Sunt bolnav de gripă. Am o durere puternică în zona apendicitei și nu știu ce se va întâmpla. Oricum, slavă Ție, Doamne!

Dumnezeu ne iubește și caută ca prin durerile cele fără de voie să ne învrednicească de împărtășirea din bunătățile Sale cele desăvârșite.

Din nefericire, însă, noi, eu mai întâi, nu iubim sufletul nostru în chip duhovnicesc. Dacă l-am iubi și am dori să se învrednicească de bunătățile cele veșnice, am răbda fără murmur încercările sufletului și ale trupului.

Durerea înmoaie inima și alungă asprimea ei. Și astfel, cu inima înmuiată, se netezește terenul pentru primirea seminței adevăratei pocăințe.

Noi, cei fricoși în lupta cu necazurile, respingem într-un anumit fel Harul lui Dumnezeu.

Omul nu poate să-și amintească și de Dumnezeu atâta vreme cât este fericit. Iar dacă totuși o face, o face fugitiv. Își amintește însă de El cu căldură doar atunci când vine încercarea, durerea. Când îl strâmtorează necazul, așteptarea celor rele, atunci se roagă cu fierbințeală. Iar Bunul Dumnezeu Se bucură așa cum se bucură o mamă

atunci când copilul ei cere cu durere, fiindcă vede în această dragoste.

Oricare ar fi încercarea, atunci când împreună cu ea există și răbdarea pe potrivă și mulțumirea, întotdeauna omul câștigă. Iar aceasta se vede la sfârșitul încercării, când vede ușurarea sufletului, limpezimea minții și dulceața ce vine dinlăuntru.

Să ne rugăm să ni se dea cunoștință și răbdare în necazurile vieții, pentru a câștiga mântuirea noastră. Amin.

17. Rabdă, fiul meu, crucea ta! Aceasta te va povățui către învierea cea veșnică.

Veselește gândul tău cu tot ce poate aduce bucurie și puțină mângâiere. Să nu-ți pierzi nădejdea în vremea bolii, ci să faci răbdare și cu siguranță vei primi folos.

Roagă-te, silește-te pe sineți la aceasta! Gândește-te că toate vor trece, fie cele aducătoare de bucurie, fie cele de întristare. De aceea cugetă le cele de sus, ca la cele ce sunt stătătoare și veșnice.

18. Binecuvântatul meu fiu întru Hristos, mă rog marelui Doctor al sufletelor și al trupurilor să-ți dea sănătate deplină, potrivit voii Sale celei sfinte.

Au existat, fiul meu, bărbați sfinți care sufereau cumplit din pricina bolilor, și aflându-se în boală îi tămăduiau pe alții. Cât de mult îi iubea Dumnezeu pe aceștia! O dovadă a dragostei lui Dumnezeu către un suflet este atunci când pune peste el povara bolii sau a necazului.

Durerea trupului sau a sufletului curăță haina sufletului de orice întinăciune și o face strălucitoare.

Un cuvios părinte, care era bolnăvicios, nu s-a mai îmbolnăvit o perioadă. Atunci a început să se plângă lui

Dumnezeu: „Ah, Dumnezeul meu, de ce m-ai uitat și nu m-ai socotit vrednic de cercetarea Ta?”. Acest fericit bărbat dorea boala, deoarece știa din experiență cât de mult folos aduce sufletului.

Durerea îl aduce pe cel păcătos, pe cel nepocăit la pocăință, iar celui drept îi întărește puterile sufletului și i se face zid puternic, pentru a nu aluneca în păcat. Răbdarea celor mari (în virtute n.tr.) li se face pildă celor mai tineri. Așa cum bolnavul se supune cu mulțumire tratamentului făcut de medic, cunoscând scopul lui, tot astfel și noi suntem datori să răbdăm cu mulțumire, întru cunoștință, toate cele ce vin fără de voie și care sunt trimise de mâna binefăcătoare a lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră. „Atletul este încercat în luptă, căpitanul corabiei în vreme de iarnă și de furtună, generalul se cunoaște după așezarea oștirii în poziție de luptă, cel mărinimos în nenorocire, iar creștinul în ispită”, spune Sfântul Vasilie cel Mare.

Așa cum pământul devine mai roditor atunci când plugul îl ară adânc, tot astfel și sufletul devine mai roditor de virtute atunci când durerea și boala îl cercetează adeseori.

Cu cât cineva suferă mai mult și se întristează, cu atât cununa devine mai frumoasă. Iar dacă durerile sunt multe, diferite și apăsătoare, atunci și cununa slavei este împodobită cu mai multe și mai felurite flori și mărgăritare.

Aurul trebuie să treacă prin topitoare, pentru a primi validitatea sa. Tot astfel și sufletul creștinului trebuie să treacă prin cuptorul ispitelor, pentru a lua pecetea slavei celei veșnice în vistieria cea împărătească a Împăratului Hristos.

„Căci necazul nostru de acum, uşor şi trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veşnică covârşitoare"[1]. Și: *„Căci socotesc că pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de slava care ni se va descoperi"*[2].

Dacă suflete sfinte și binecuvântate au trecut prin cuptorul durerii și au căpătat folos, cu atât mai mult ni se potrivește nouă durerea. Și mult folos vom dobândi din ea atunci când răbdăm întru cunoștință și cu mulțumire.

Atunci socotim că suntem iubiți de către Dumnezeu și că ne are în partea aleșilor Săi, când vedem că ne apasă durerea, fie trupească, fie sufletească.

O, fericită certare a Domnului, te îmbrățișez! Însă eu nu sunt vrednic de un astfel de dar, fiindcă trăiesc în odihnă și mă fac materie de ars a focului celui veșnic.

Așadar, fiul meu, te fericesc și te invidiez pentru că suferi. Pentru aceasta te vei învrednici de odihna cea veșnică. Cununa ta se împodobește și se înfrumusețează spre veșnica ta slavă. Rabdă întru Domnul până la sfârșit! Ține crucea ta bine ca să nu cadă și te vei preaslăvi veșnic împreună cu Hristos. Roagă-te pentru mine, ca să nu fiu închis afară eu, cel ce spun, dar nu fac.

19. Fiul meu, mă rog ca Mângâietorul cel bun, Duhul cel bun, Duhul cel Sfânt să te acopere și să te mângâie și dragostea cea pentru Hristos să ți-o aprindă.

Mă rog din tot sufletul meu ca Hristos să-ți dăruiască sănătate. Fiul meu, văd și cunosc din experiență că atât timp cât cineva îndură necazuri, fie trupești, fie sufletești, și le rabdă întru cunoștință și cu mulțumire către Dumnezeu, Acesta este obligat într-un anume fel ca să-i trimită mângâiere dumnezeiască și să răcorească

---

[1] *II Corinteni* 4, 17.

[2] *Romani* 8, 18.

acel suflet. Dacă însă nu suferim dureri și osteneli, Dumnezeu nu mângâie, nu trimite Harul Său.

Nu vezi cât de mult se aprinde dragostea pentru Hristos după o durere pe care o suferim? Da, este răsplata ostenelii tale, a răbdării tale. Dacă nu ai fi avut această boală, nu ai fi avut atâta dragoste și atâta mângâiere.

Vezi că atunci când îți revii îți simți sufletul tău ca un copilaș? Aceasta arată că Dumnezeu ți-a iertat păcatele și ești slobod de orice răspundere. Iar toate acestea ți le pricinuiește răbdarea pe care o faci atunci când ești bolnav.

Un frate era bolnav și avea o astfel de boală, încât toți frații se scârbeau și se depărtau de el. Iar el se prihănea pe sine, zicând că așa i se cuvine. Atunci Dumnezeu, pentru smerenia sa l-a făcut bine. După aceasta se prihănea pe sine, zicând: „Ah, Hristoase al meu, nu am fost vrednic să mai sufăr pentru dragostea Ta!".

Vezi, fiul meu, că acel frate Îl iubea pe Hristos și voia să sufere pentru dragostea Lui? Știa din experiență cât de mult câștiga din boală.

De aceea nu te mâhni deloc, ci numai mulțumește lui Hristos, Care te iubește atât de mult și Care ți-a dat aici necazuri trecătoare, ca să-ți dea bucurie veșnică. Atunci când ești bolnav și nu poți să-ți faci cu acrivie îndatoririle cele duhovnicești, nu te întrista, fiindcă nu ai păcat, căci nu are stăpânire voința ta. În tot cazul, monahul trebuie să se silească. Dacă însă este bolnav, nu are păcat, căci Dumnezeu este drept.

20. Mă rog, fiul meu, ca o picătură din nesfârșita răbdare a lui Dumnezeu să picure și în sufletul tău, în care să ridice un turn de răbdare și să găsești nesfârșita vistierie a vieții veșnice.

Îmi scrii că în vremea când Harul te ardea ai cerut de la Hristos boală și, ceva mai mult, ca să suferi pentru dragostea Lui. Iar El nu te-a trecut cu vederea, ci ți-a trimis boală, precum ai cerut. Acum trebuie să faci răbdare și vei învăța discernământul din experiență, adică să nu cerem de la Dumnezeu lucruri pe care nu le cunoaștem din experiență. De aceea trebuie ca întotdeauna să ne rugăm să se facă voia lui Dumnezeu.

Acum să te rogi astfel: „Dumnezeul meu, fă-mă bine, dar nu voia mea să se facă, ci voia Ta".

Noi, ca niște copii necercați, cerem multe lucruri care nu ne sunt de folos, dar Dumnezeu, ca un Părinte al nostru, pentru a ne învăța cum trebuie să ne rugăm, ne împlinește cererile. După aceea vedem că nu ne-am rugat bine și suferim. Dumnezeu iarăși rabdă îndelung și ne izbăvește, ca să înrădăcineze în noi experiența, adică să ne învățăm să lăsăm voia noastră. Dar chiar și în timpul când suferim din pricina lipsei noastre de discernământ, Dumnezeu nu ne părăsește, ci trimite Harul Său și ne mângâie, pentru a putea suferi greutatea. Aceasta se întâmplă și cu tine, fiul meu. Ceea ce ai văzut și ai simțit a fost de la Harul lui Dumnezeu, care ca o doică te îngrijește, până ce vei câștiga experiență. Căci dacă Dumnezeu te lasă încă să suferi, înseamnă că încă mai ai nevoie de astfel de pedeapsă.

Lasă-le pe toate la Dumnezeu și spune: „Dumnezeul meu, în mâinile Tale cele sfinte las boala mea, iar atunci când Tu, Care mă iubești atât de mult, vei voi să mă tămăduiești, atunci voi vrea și eu. Doar atât rog bunătatea Ta cea nesfârșită: să nu mă treci cu vederea, ci să-mi dai întotdeauna răbdare, ca să pot să ridic această cruce a mea, până se va face iarăși voia Ta.

21. Fiul meu, Harul lui Dumnezeu și dragostea Lui se arată prin multe chipuri în oameni, având un singur scop, acela de a-l mântui pe om.

Dragostea lui Dumnezeu se vede la tine mai vârtos atunci când suferi de vreo boală. De aceea te pedepsește părintește vremelnic pentru ca Harul pe care ți-l dă să se păstreze pentru totdeauna, atât în această viață trecătoare cât și după moarte, în cea veșnică.

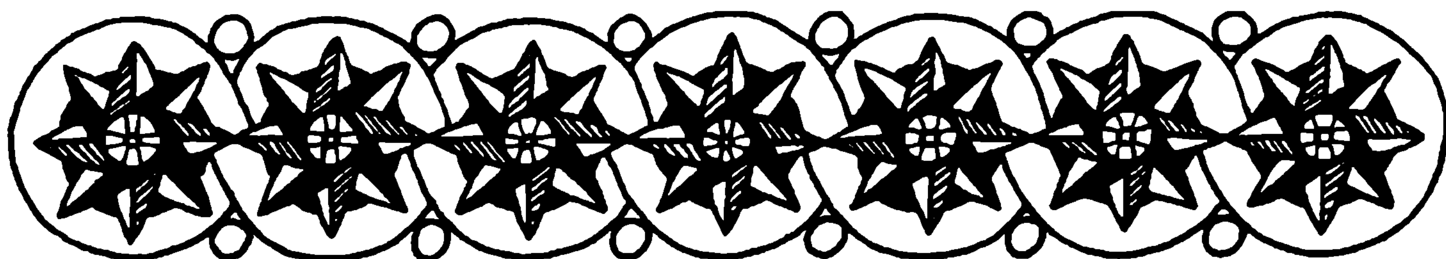
Ridică crucea ta cu bucurie și mulțumește neîncetat Dumnezeului nostru, Care te păzește curat întru toate. Smerește gândul tău, căci fără ajutorul lui Dumnezeu nu putem face nimic. Rabdă cu bărbăție, zicând împreună cu Apostolul Pavel: *„Nu numai a fi legat, ci și a muri pentru Hristos"* sau: *„Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Nici necazurile, nici întristările. Chiar și moartea suntem gata să primim pentru dragostea lui Dumnezeu"*.

Așadar, îmbărbătează-te, fiul meu; pășește către sfânta și slăvita Golgotă. Acolo ne vom răstigni împreună cu Hristos, ca să fim povățuiți către Mormântul cel de viață purtător, unde vom primi învierea sufletului nostru.

Avem datoria să trecem prin cuptorul ispitelor, pentru ca, cercați fiind, să ne învrednicim să depunem sufletele noastre în vistieria lui Hristos, Marele Împărat.

Nu te necăji, căci în afazie gândurile nu sunt socotite păcate. Pentru a fi socotite păcate, omul trebuie să-și aibă mintea liberă, astfel încât libertatea sa să fie judecată. De vreme ce tu nu poți avea o astfel de libertate, din pricina bolii, cum este cu putință să fie socotite păcate gândurile pe care le ai? Liniștește-te! Fă doar răbdare și mulțumește-I lui Dumnezeu.

CAPITOLUL III

Despre păcat, pocăință, plâns și lacrimi

1. A cădea și a ne răni este propriu oamenilor, de vreme ce și o singură zi de va fi viața omului pe pământ, cugetarea lui este atrasă spre cele viclene încă de la nașterea sa. Dar ca să cădem și să rămânem în cădere, aceasta nu este omenesc. Pocăința îl creează din nou pe om. Ea a fost dată pentru a tămădui sufletul după botez. Dacă ea ar lipsi, cu greu s-ar mântui omul. Pentru aceasta virtutea pocăinței nu are sfârșit atâta vreme cât mai este suflare de viață în om, căci li se întâmplă și celor desăvârșiți să greșească. Fiii mei, de fiecare dată când vedeți că gândul vă mustră pentru ceva, luați îndată medicamentul: pocăiți-vă, plângeți, mărturisiți-vă și veți reveni la starea cea bună de mai înainte.

2. Iuda trădătorul, deși s-a afierosit pe sine Domnului și s-a făcut părtaș al harismelor, împreună cu ceilalți Apostoli, la sfârșit a suferit naufragiu duhovnicesc.

Tâlharul care săvârșise fapte de rușine, fapte rele, fapte imorale, dar a scos acel strigăt prin care a cerut milă, a ajuns la limanul fericirii celei veșnice.

Poporul evreilor, cel ce a primit făgăduințele lui Dumnezeu, poporul cel bogat, ales și sfânt al lui Dumnezeu a orbit și L-a pierdut pe Dumnezeu pentru totdeauna.

Popoarele păgâne, care erau desfrânate după fapte, au primit propovăduirea și au moștenit ceea ce a pierdut Israil, pe Dumnezeu.

Pentru aceasta nicidecum să nu deznădăjduim. Oricât am fi de păcătoși, datori suntem pururea să alergăm la Dumnezeu și, ca niște robi, să punem ochii sufletului nostru în mâinile Domnului. Așa trebuie să ridicăm ochii noștri către Domnul, nădăjduind pururea în mila Lui, până ce se va milostivi spre noi.

3. Căderea omului în dobitocia cea trupească împreună cu urmările surghiunirii și ale îndepărtării de Dumnezeu, Bunul nostru Părinte, au dat naștere la legea păcatului, cea care se oștește împotriva legii lui Dumnezeu.

Legea păcatului, ca o înclinație și viclenie, se află în om din tinerețile lui. Și această înclinație spre rău, ca o moștenire strămoșească, pildă și roadă a vechii despărțiri de izvorul fericirii, a luat dimensiuni firești în firea omenească. Și astfel ea este atrasă către cele viclene și de aceea este firesc să vină suferințe grele peste fiii lui Adam și ai Evei.

Chemarea la vechea înfiere prin moartea pe Cruce a Domnului nostru Iisus Hristos a dus la mântuirea cea veșnică, însă ea nu a ridicat legea păcatului sălășluită în om. Și aceasta nu pentru că nu ar fi putut, căci chiar și o singură picătură a înfricoșătorului și Sfântului Sânge a lui Iisus Hristos ar putea schimba totul, dar din iconomie a lăsat-o să coexiste împreună cu omul, pentru ca prin mijlocirea ei nu numai să-l înțelepțească, ci să și cunoască voința fiecăruia.

Nu a îngăduit Dumnezeu, spune Sfânta Scriptură, ca Iisus al lui Navi să nimicească toate neamurile păgâne din împrejurimi, ci a lăsat câteva pentru ca prin ele să-i învețe pe fiii lui Israil războiul.

Când această lege a păcatului nu găsește un potrivnic viteaz, adică voința cea bună, care să aibă ca arme poruncile dumnezeiești, atunci îl biruiește și îl robește pe luptător. Îl dezbracă de dumnezeieștile arme, iar apoi îl târăște către curgerea cea rea a păcatului.

Dintru toate acestea și din multe altele reiese concluzia adevărată că toate întâmplările și lucrurile aducătoare de întristare pentru firea omenească sunt odrasle ale căderii ei de la starea de nemurire de mai înainte la cea de îndobitocire; și că Jertfa cea mântuitoare a lui Iisus, Dumnezeu-Omul, nu a nimicit legea păcatului în om, făcând aceasta cu iconomie, pentru a-l înțelepți, dar și pentru alte pricini mântuitoare. Și astfel să-l învrednicească a deveni preaînțelept moștenitor al veșnicelor Sale bunătăți.

4. *„În ce te voi găsi, întru aceea te voi judeca".* Iată vrednicia clipei. Te-a găsit în pocăință? Te-a găsit întru mărturisire? Te-a aflat zicând: *„Greșit-am, Părinte, la Cer și înaintea Ta"*[1]*?* Te-a găsit vărsând lacrima pocăinței celei adevărate și a prihănirii de sine? Iată că într-o clipă Dumnezeu te judecă așa cum a făgăduit: *„Credincios este Domnul întru cuvintele Sale"*[2].

Dacă însă te găsește întru cele potrivnice – o, omule – atunci ți se vor deschide ochii sufletului și vei vedea cât de mult te-ai păgubit. Dacă Dumnezeu îl judecă pe om, atunci de prisos este pocăința. Când praznicul se

[1] Luca 15, 18.
[2] *Psalmi* 144, 13.

termină, de prisos sunt cuvintele cele multe, căci totul s-a sfârșit.

O, cât de mare este taina aceasta! O, Dumnezeul meu, Preadulcele meu Iisus, deschide ochii sufletului meu ca să văd limpede această taină mare a veșnicei mele mântuiri! Ca să-mi pregătesc merinde, ajutat fiind de Harul Tău, ca nu cumva la sfârșitul vieții mele să fiu aflat fără de câștig. Precum vezi, nu fac absolut nimic, ci mă umplu tot mai mult de patimi. Dăruiește-mi lacrimi și pocăință adevărată mai înainte de a veni ceasul cel de pe urmă, când voi auzi glasul Tău: „Gătește-ți cele ale casei tale, căci vei muri și nu vei trăi".

5. Pocăința nu are sfârșit. Toate virtuțile pot fi desăvârșite de către om cu ajutorul Harului lui Dumnezeu, pocăința însă nimeni nu o poate desăvârși, fiindcă avem nevoie de ea până la ultima noastră suflare, căci greșim întru clipeala ochiului. Așadar pocăința este fără de sfârșit.

O, cât de bun este Dumnezeu! De aceea pe dreptate se vor osândi cei păcătoși ca mine, fiindcă au disprețuit milostivirea cea nesfârșită a Părintelui ceresc. Deși greșim ca oameni, ne vine greu să spunem „am greșit". Și cum vom spune, de vreme ce suntem cuprinși – și eu sunt primul – de uitare și trândăvie, având împreună-ajutătoare mândria, care sunt piedici în calea către smerenie. Aceasta ne-a arătat-o Hristos prin Crucea Sa, dar din păcate rămânem surzi de bunăvoie spre marea noastră căință.

Timpul trece, anii se duc și ne apropiem tot mai mult de veșnicie. Și vedem aceasta, dar suntem încătușați de o amorțeală a minții, care ne va cufunda, pe mine primul, în iad.

Dumnezeul meu, Cel ce ai slobozit neamul omenesc din robia vrăjmașului, izbăvește-ne și pe noi de osânda ce va să fie, când vei veni să judeci lumea, ca să dai fiecăruia după faptele sale.

Fie ca prin rugăciunile tale să aflu milă atunci când va fi judecat ticălosul meu suflet, căci mă tem de răspunsul ce-l voi da la Înfricoșata Judecată, mustrat fiind de însăși conștiința mea.

6. Ascultarea, tăierea voii, prihănirea de sine, acestea zidesc sufletul, iar râvna fierbinte păstrează lacrimile. Dacă vrei ca până la sfârșitul vieții tale să-ți păstrezi râvna, silește-te să plângi pururea. Iar dacă ai astfel de lacrimi, nu teme de nimic, căci rămâne râvna dorinței de mântuire.

Apa stinge focul, iar apa lui Dumnezeu ce izvorăște din ochii celui ce se pocăiește nu aprinde foc arzător de materie, ci foc dumnezeiesc ce arde neghinele celor de alt neam.

7. Să te ferești de păcat și să te străduiești să-ți păstrezi curăția. Să te rogi cu duh smerit și cu inimă zdrobită. Să alungi orice gând rău care încearcă să te întineze, chemând Numele lui Iisus Hristos, Care îndată îți va veni în ajutor.

Această ispitire adusă de satana îți va fi socotită mucenicie. Dumnezeu pe toate le îngăduie din dragoste, ca să ne înțelepțească, să învățăm înțelepciunea lui Dumnezeu, să fie rușinat vrăjmașul și să Se slăvească Dumnezeu.

Niciodată să nu deznădăjduiești, niciodată să nu-ți pierzi curajul, niciodată să nu-ți pierzi răbdarea, ci pe toate le rabdă pentru dragostea lui Dumnezeu, Care pentru noi a răbdat moarte pe Cruce, a fost ocărât, a fost

numit demonizat și multe altele; pe toate le-a răbdat pentru mântuirea noastră.

Adu-ți aminte de moarte! Pe aceasta pomenește-o neîncetat, ca să se zdrobească inima ta și să se nască tânguirea, umilința și lacrimile. Astfel se va naște în suflet o stare de pace, iar sufletul se va afla într-o altă lume, într-o lume fericită.

8. Să ne pocăim cu adevărat, să ne spovedim cu sinceritate și în amănunt. Neîncetat să cugetăm la Judecata lui Dumnezeu și la hotărârea Lui și să zicem: „Oare ne vom mântui sau vom vedea chinurile iadului?". Acum, sau mai degrabă neîncetat, trebuie să vărsăm lacrimi de pocăință. Ah, cât de mult trebuie să ne îngrijoreze faptul dacă haina sufletului nostru este curată sau nu! Trebuie să o albim, căci altfel nu putem să ne înfățișăm înaintea lui Hristos în starea în care ne aflăm.

Cugetarea la moarte nu trebuie să ne lipsească deloc din nevoința de fiecare zi a vieții monahale.

9. Cât de prețios este timpul vieții acesteia! Fiecare minut are multă importanță, fiindcă într-un minut putem cugeta la atâtea lucruri, fie bune, fie rele. Un gând la Dumnezeu ne urcă la Cer, pe când un gând diavolesc ne pogoară în iad. Iată, așadar, câtă importanță are chiar și un singur minut în această viață. Din nefericire, noi nu cugetăm la aceasta și astfel trec ceasuri, zile și ani fără nici un câștig. Dar oare trec doar fără câștig? Câtă pagubă nu pătimim noi toți – și primul sunt eu – dar nu pricepem! Dar vom pricepe atunci când sufletul nostru va ieși din trup, dar va fi prea târziu pentru că nu va mai fi timp pentru îndreptare. Trebuie să conștientizăm aceasta acum când mai putem să punem început bun. Să

folosim din plin timpul prețios al vieții noastre. Fericit este cel care se va sili pe sine ca să pună început bun, căci într-o zi va deveni bogat duhovnicește.

Niciodată nu este prea târziu, fiindcă Domnul îl așteaptă pe fiecare să se trezească ca să-i încredințeze lucrare. Așteaptă până în ceasul al unsprezecelea, încercând în orice chip să-l trezească.

Fie ca noi toți să ne trezim și să ne aprindem făcliile și cu ochi priveghetor să așteptăm cu răbdare să vină Domnul, pentru a intra împreună în Cămara de nuntă a fericirii celei veșnice, întru prăznuirea Îngerilor celor luminoși, ca să cântăm împreună cu ei cântările de înviere, care ne urcă din contemplație în contemplație întru urcușul dumnezeiesc. Atunci vom înțelege ce lucrare mare este silirea întru toate și că bine ne-au făcut proestoșii atunci când ne sileau și ne amărau. Atunci mulțumirile aduse lui Dumnezeu nu vor avea margini. Atunci cu adevărat vom mulțumi după vrednicie lui Dumnezeu.

10. Să nu pierdem timpul în zadar, căci Împărăția Cerurilor este a celor ce se silesc. Aduceți-vă aminte de ieșirea sufletului, de clipa cea de pe urmă a despărțirii celei grele. Amintiți-vă că demonii vin în ceasul de pe urmă și caută să răpească nefericitul suflet și să-l ducă în iad.

O, ce suferință! Câtă durere a sufletului! Câte suspine nu scoate sufletul atunci! Vai, în ce stare jalnică se află în acele clipe! Câte făgăduințe nu îi dă lui Dumnezeu, zicând că își va schimba viața, că va păși pe calea pocăinței și a nevoinței, numai să nu moară!

Cu toții vom ajunge la acel ceas și vom afla cele de mai sus și cu neasemănare mai multe și vom făgădui să pășim cu mult mai multă râvnă pe calea pocăinței și a nevoinței. Să ne închipuim că Dumnezeu a ascultat

rugămintea noastră. Acum ce a mai rămas de făcut? Să săvârșim cele făgăduite, pocăință adevărată și nevoință făcută pentru îndreptarea sufletului nostru. Iată vremea potrivită pentru pocăință și nevoință. Încetul cu încetul se scurtează timpul vieții și ne îndreptăm fără să ne dăm seama către mormânt.

Ne așteaptă judecata și Judecătorul, precum și cărțile în care sunt scrise faptele fiecăruia. Și cine poate să fugă de acestea? Nimeni. Toți vom sta înaintea Scaunului de Judecată a lui Hristos, goi și zdrobiți, fiecare dând răspuns pentru cele săvârșite cu fapta sau cu cuvântul. Acestea și mai mult decât acestea să ni le amintim zi și noapte, ca să povățuim sufletul nostru către umilință și lacrimi.

11. Păcatul, ca un bold, îmbrăcat în plăcerea potrivită fiecăruia, vine cu viclenie până la limbă, arătându-se dulce pentru a ispiti sufletul. Însă cel înșelat de odihna și plăcerea păcatului de scurtă durată, dar care este mai amar decât otrava și mai distrugător decât boala cea infecțioasă, îl va simți în trupul său duhovnicesc.

12. Orice s-ar întâmpla cu părinții tăi, spovedania pe toate le iartă și le șterge, fratele meu în Domnul. Adu-ți aminte de fiul cel desfrânat, cât de mult a păcătuit și cu viața sa cât de mult a întristat pe cei ai săi. Însă atunci când s-a pocăit, brațele s-au deschis și trecutul a fost șters, ca și cum nu s-ar fi petrecut nimic.

Așadar, tămăduirea părinților tăi întristați s-a făcut deoarece schimbarea vieții tale către o viață mai duhovnicească a îndreptat totul. Aflându-se acum în viața cea adevărată, sunt încredințați de către Dumnezeu despre schimbarea vieții tale și despre pocăința ta, prin milosteniile și parastasele pe care le faci.

Dacă pe noi, cei care greșim Părintelui nostru adevărat, ne iartă, orice am săvârși, cu atât mai mult părinții noștri vor fi odihniți, aflându-se în acea viață adevărată, de unde văd limpede lucrurile și cunosc neputința omenească și nestatornicia tinereții, precum și pe marele meșteșugăreț al vicleniei, diavolul, care este pricina tuturor smintelilor. Mai degrabă îți vor fi recunoscători pentru ajutorul pentru care îl vor primi de la Dumnezeu prin mijlocirea ta.

Fratele meu, rămâi cu desăvârșire liniștit. Pășește cu minte liniștită pe calea pocăinței și să nu te mâhnească trecutul. *„Pe cele dinapoi uitându-le și spre cele dinainte întinzându-ne”,* la scopul mântuirii să țintim.

Să nu se înmoaie tăria ta prin astfel de gânduri. Ai curaj, fiul meu, nădejde și bărbăție. Toate acestea pe care ți le aduce diavolul sunt meșteșugiri ale lui pentru a-ți nimici nădejdea mântuirii.

Dacă omul spune: „Am păcătuit”, îndată Dumnezeu îl iartă, trece cu vederea păcatele tale.

Fericitul Augustin cât de mult nu a întristat pe acea sfântă femeie, care era maica sa! Dar mai pe urmă la ce sfințenie și dragoste de Dumnezeu a ajuns!

Prin pocăință toate se îndreaptă. Nu există nimic care să biruiască milostivirea lui Dumnezeu. *„Și pe primul îl miluiește, și pe cel de pe urmă îl tămăduiește; și aceluia îi dă, și acestuia îi dăruiește”.* Dragostea lui Dumnezeu le acoperă pe toate și le îndreaptă. Nimeni nu este fără de păcat, fără numai Dumnezeu.

Starețul scrie unei fiice duhovnicești din lume:

13. Toate pe care le pătimești, fiica mea, sunt din pricina încrederii în sine. Ele te învață smerenia și prihănirea de sine. Ce ți-ai închipuit? Nu ai văzut că cel

care se sprijină pe toiagul de trestie își străpunge mâinile? Așadar, ce ți-ai închipuit? Nu ai văzut că *„fără Mine nu puteți face nimic"?* Nu ai văzut că mulți părinți au căzut pentru că s-au încrezut în sine?

Smerește-te, prihănește-te pe sineți, plângi fiica mea, spală-ți haina de nuntă. Mirele tău, Cel mai frumos decât fiii oamenilor, te cheamă, te caută, îți are locașul pregătit. Cămara cea de nuntă este preafrumos împodobită. Îngerii slujesc. Nu te lenevi, ci scoală-te, ia apă, spală bine hainele tale de nuntă, căci nu știi când vine. Moartea este necunoscută; pe toți îi cercetează. Nici măcar clipa morții nu o cunoaștem.

Pocăiește-te, privește la desfrânată cum spală picioarele Stăpânului. Varsă lacrimi mai de preț decât mirul care atrag mila dumnezeiască și iertarea păcatelor și ascultă: *„Iertate îți sunt păcatele; mergi în pace!"*.

Pocăință, fiica mea! Cazi cu lacrimi la picioarele cele înfricoșătoare ale Stăpânului. Plângi și strigă: „Am păcătuit, Iisuse al meu! Primește-mă pe mine ceea ce mă pocăiesc și mă mântuiește! Să nu treci cu vederea lacrimile mele, Cel ce ești bucuria Îngerilor. Să nu mă lepezi, Cel ce ai plecat Cerurile cu pogorârea Ta cea negrăită".

Cu astfel de cuvinte și mai multe decât acestea roagă-L pe Hristos, fiind încredințată că vei primi întreit dragostea Lui.

Pocăința ta va da o bucurie nemăsurată Îngerilor, care vor striga: „A rămas în picioare! A rămas în picioare!". Adică în cele din urmă nu ai căzut, ci te-ai oprit cumva și te-ai prins de o stâncă, iar acum urci iarăși.

14. Timpul acestei vieți trece fără să simți și pedeapsa fiecărui om devine tot mai grea odată cu trecerea timpului, fără ca aceasta să fie observată. Într-o bună zi

își va da seama de aceasta și se va mira, zicând: „Oare unde erau atâtea păcate adunate, iar eu, cel vrednic de jale, le nesocoteam? Vai mie, ticălosului, ce mă așteaptă acum! Cum voi trece vămile?”.

Da, fiul meu, astfel se va petrece cu fiecare din noi. Să ne pregătim acum cât putem de repede, căci nu știm în care zi și ceas va veni Domnul să bată la ușa sufletului nostru, pentru a ne chema ca să dăm răspuns. De aceea să fim întotdeauna atenți și pregătiți pentru călătoria cea fără de întoarcere către Cer.

15. Fratele meu iubit, Dumnezeu Cel ce a cercetat smerenia noastră, ne va da adevărata pocăință, prin care se îmblânzește judecata dumnezeiască.

Pocăință sinceră este aceea care arată căință pentru păcatele săvârșite, tânguire și lacrimi fierbinți, ce surpă întăriturile păcatelor prin mărturisirea sinceră.

Pocăința nu lasă nimic netămăduit. Dacă nu s-ar fi dat pocăința, nu s-ar fi mântuit nimeni.

Biruința se dă oamenilor prin pocăință. Slavă lui Dumnezeu, Singurul Înțelept, Care a dat oamenilor un astfel de medicament puternic, ce tămăduiește orice boală. Ajunge doar să-l luăm așa cum trebuie.

Să ne nevoim, fratele meu; să pășim cu simplitate și întru nevinovăția inimii, precum copiii, așa cum a spus Mântuitorul: *„De nu vă veți întoarce şi nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor”*[1].

Prin simplitate și credință ne slobozim de răspândirea minții cea rea, care strică semințele cele bune ale Duhului. După credința noastră primim și roadele, căci ceea ce seamănă cineva aceea va și secera.

---

[1] *Matei* 18, 3.

Să cerem umilință și lacrimi și Dumnezeu ni le va da, ca să urmeze curgere de lacrimi dătătoare de viață și astfel inima să dea roade ale Duhului Sfânt. Amin.

16. Să te rogi pentru mine, frate, ca să-mi dea Domnul pocăință, mai înainte de a ieși din lumea aceasta și a începe marea călătorie. Căci nu am fost zidiți pentru pământul acesta, ci pentru Cer. Acolo a gătit Dumnezeu loc pentru fiii Săi, care Îi vor face ascultare în tot ce le va spune. Pentru toți cei care nu ascultă dumnezeieștile Lui porunci a pregătit loc de osândă veșnică, de care să ne ferească Dumnezeu.

Acum Dumnezeu strigă prin Sfintele Scripturi, prin propovăduitori, prin părinți duhovnicești: *„Pocăiți-vă că s-a apropiat Împărăția Cerurilor"*[1]. Dar din nefericire, puternicii și înțelepții lumii acesteia rămân surzi, aducând diferite îndreptățiri. Atunci Preabunul Dumnezeu, vrând să dăruiască omului bogăția Sa, îi cheamă pe toți cei neputincioși, pe ologi. *„Ieşi îndată în piețele şi ulițele cetății, şi pe săraci, şi pe neputincioşi, şi pe orbi, şi pe şchiopi adu-i aici"*[2], spune Dumnezeu în Sfânta Sa Evanghelie.

Când Dumnezeu îi cheamă pe cei netrebnici, atunci se slăvește și mai mult milostivirea Sa, iar pe om îl conduce către recunoștință. Căci care lepros învrednicindu-se de curățire nu-i aduce mulțumire binefăcătorului său? Și care osândit nu se arată recunoscător Izbăvitorului său?

Din păcate, frate, eu nu mulțumesc lui Dumnezeu, fiindcă uitarea, care este odrasla mândriei, mi-a luat mințile.

---

[1] *Matei* 3, 2.

[2] *Luca* 14, 21.

Despre spovedanie și vistieria duhovnicească

1. Această spovedanie a ta mi-a adus bucurie în suflet, fiindcă S-a bucurat Dumnezeu și Îngerii Săi, care o așteptau din clipă în clipă. Ai reușit să-l rușinezi pe diavol, care se bucură nespus de mult atunci când cineva își ascunde gândurile față de părintele său duhovnicesc.

Când șarpele iese din locașul său, aleargă ca să se ascundă, fiindcă simte că va fi lovit. Tot astfel și gândul diavolesc, care și el este un șarpe, când iese din gura omului se destramă și dispare, fiindcă spovedania înseamnă smerenie. Diavolul nu poate nici măcar să miroase smerenia. Așadar cum mai poate rămâne după spovedania făcută cu smerenie și sinceritate?

Fiul meu, îți doresc să pui început bun și să petreci întru trezvie. Să nu te rușinezi deloc de mine. Să nu mă socotești un om, ci un reprezentant al lui Dumnezeu. Toate ale tale să mi le mărturisești, chiar și atunci când gândul îți spune ceva despre mine, fiindcă eu cunosc înrâuririle diavolești și știu cum îl războiesc pe om. Fiii duhovnicești au inimă simplă și dacă le vin gânduri rele, aceasta se datorează răutății diavolului și egoismului fiului duhovnicesc, care lăsat să cadă în astfel de gânduri împotriva persoanei starețului, pentru a se smeri și mai mult.

Pentru aceasta să nu te necăjești, căci eu întotdeauna mă voi bucura, atunci când îmi vei vorbi cu sinceritate, fiindcă fără spovedanie curată nu este cu putință să se facă vreo sporire duhovnicească.

2. Așadar, fiul meu, să nu ai nici o grijă, căci povara ta am luat-o eu. Singurul lucru pe care te rog să-l faci este să

te liniștești. Tu îmi scrii cu condeiul, însă eu simt puterea, înțelesul, esența celor scrise; intru în duhul cuvintelor tale. Te implor, liniștește-te! Toate îți sunt iertate cu spovedania pe care o faci. Satana a observat care este caracterul tău și te chinuiește fără să se întâmple ceva serios. Tot ceea ce îmi scrii, adică gândurile care te chinuiesc, sunt meșteșugire a celui viclean ca să te arunce în deznădejde, întristare. Toate cele care s-au săvârșit aruncă-le în adânc, ca să se piardă. De acum începe o viață nouă.

Dacă cugeți aceleași, să știi că vei ajunge bucuria demonilor. De aceea te rog ca numai să faci ascultare de mine. Spovedania ta le-a iertat pe toate, pentru aceasta nu scoate la iveală chitanțe vechi care au fost achitate. Nu zgândări rana din pricina căreia ai suferit atâtea. Să nu te înșele gândul care îți spune că tu greșești. Dacă nu l-ai fi dus tu la medici și nu ai fi făcut totul pentru el, atunci după dreptate te-ar fi războit astfel de gânduri. Însă tu ți-ai făcut datoria. Dumnezeu a voit să-l ia, potrivit nesfârșitei sale înțelepciuni, iar tu crezi că tu l-ai omorât. Ia aminte la acest gând ca să nu se cuibărească în inima ta și să-ți facă rău, căci este o meșteșugire a diavolului, care un iscusit izvoditor de rele. Căci el, prin deznădejde, a aruncat în iad mulțimi nenumărate de suflete.

Meșteșugire a diavolului este ca atunci când se întâmplă ceva și omul se mâhnește, el să aducă îndată o mulțime de gânduri de îndreptățire, astfel încât să-l arunce pe sărmanul om într-o furtună cumplită și să-l afunde în adânc. În învălmășeală se bucură vulpea. Iar când trece furtuna, omul vede că era să se înece într-o lingură de apă.

3. Smerește-te și de acum înainte spovedește-te, căci spovedania cuprinde în sine smerenia cea preasfântă, fără de care nu se mântuiește nimeni. Bucurie mare se face

pentru diavol când reușește să convingă pe cineva să-și ascundă gândurile diavolești. Și aceasta pentru că astfel își va atinge scopul său cel stricător de suflet și mai dinainte plănuit.

4. Să ne spovedim des cu evlavie și cu conștiință curată. Să păzim poruncile duhovnicului, să ne rugăm neîncetat, să avem pomenirea morții și puternic este Dumnezeu să ne învrednicească ca în cealaltă viață să ne aflăm lângă El, pentru a ne bucura împreună cu Sfinții în Biserica cea biruitoare.

5. Ți-am scris despre conștiință că trebuie să luăm aminte să nu săvârșim ceva care să se facă pricină ca ea să ne mustre și să ne osândească.

Să ai în mintea ta pururea că Dumnezeu le vede pe toate și nimic nu se ascunde de la ochii Săi. Așadar, cum voi spune minciuni înaintea lui Dumnezeu? Nu știi că minciuna este de la diavolul și că neluând aminte ea devine obișnuință, iar apoi patimă și că mincinoșii *„Împărăția lui Dumnezeu nu vor moșteni"*?

Teme-te de Dumnezeu! Dumnezeu nu Se odihnește în jertfele materiale, atunci când părăsim lucrarea lăuntrică a inimii, ci este de trebuință ca și aceea să o facem și nici pe cealaltă să nu o lăsăm.

Îngrijește-te de conștiință, căci nu cunoaștem ceasul morții. Și dacă nu-i vom da datornicului nostru toate cele pe care i le datorăm, ne va osândi fără milă. Atunci vai nouă, căci ne va astupa gura, neavând ce răspuns să dăm.

6. În fiecare noapte să te cercetezi cum a trecut ziua, iar dimineața, cum a trecut noaptea, astfel încât să știi ce vistierie are sufletul tău. Și dacă vezi vreo vătămare,

străduiește-te să o ștergi prin trezvie și silință. Iar dacă vei vedea sporire, slăvește pe Cel care te ajută în ascuns.

Să nu părăsești cercetarea conștiinței tale pentru mult timp, ci degrabă dă-i ceea ce cere, ca nu cumva să te dea pe mâna judecătorului și să sfârșești în temniță. Conștiința cere trezvie și împlinirea canonului și a rugăciunii? Dă-i-le și vei vedea calea slobodă către Judecător. Să nu disprețuiești glasul cel mântuitor al conștiinței, fiindcă te vei căi apoi fără nici un folos.

7. Luați aminte să fiți sinceri în faptele voastre, precum și în cuvinte, mai ales la spovedanie. Căci Dumnezeu cercetează inimile și rărunchii și nimic nu este ascuns înaintea Ochiului Său cel neadormit.

Temeți-vă de Dumnezeu, căci Dumnezeu nu Se lasă batjocorit, ci pedepsește cu asprime atunci când nu vede sinceritate. Pentru aceasta luați aminte ca așa cum săvârșiți neascultarea și păcatul cel ascuns cu lesnire, tot astfel să-l descoperiți la spovedanie. Să nu vă biruiască egoismul și să acoperiți adevărul și astfel să rămâneți neîndreptați și împătimiți.

Luați aminte, căci anii trec, se duc și moartea vine în clipa în care nu așteptăm. Și astfel plecăm nepregătiți, având înăbușită conștiința, cea care ne va osândi la înfricoșătoarea Judecată a lui Dumnezeu.

Îndreptați-le pe toate, dacă vreți să vedeți zile bune, zile de nepătimire și pace.

CAPITOLUL IV

Despre Monahism, Feciorie și Curăție

1. Nimic nu este mai de preț ca monahismul. Monahism înseamnă sfințire a trupului și a sufletului, comuniune cu Dumnezeu, îndumnezeire. Monahism înseamnă cunoaștere, simțire și aflare a Împărăției lui Dumnezeu înlăuntrul omului. Cine este înțelept și cugetă la acestea? Cel cu adevărat înțelept știe că în monahism se află Harul deosebit al lui Dumnezeu, ca îndumnezeire, ca sfințire, căci lăsând lumea, voile proprii și libertatea, venind și trăindu-l pe acesta (monahismul), săpând (n.tr. în ogorul sufletului) și nevoindu-se, Îl găsește pe Iisus și devine împărat al împăraților întru libertatea adusă de slobozirea de patimi.

Fără monahism nimeni nu ajunge la nepătimire. Nimeni nu dobândește minte curată fără priveghere, înfrânare și rugăciune neîncetată. Nimeni nu ajunge la contemplație fără trăirea monahală. Nimeni nu ajunge la o comuniune atât de strânsă cu Iisus, fără numai cel care rămâne lângă El și nu-L părăsește. Atunci se va învrednici de fericirea: *„Fericiți cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu”.*

Dacă inima nu se va curăța, Iisus Cel curat nu va veni ca să-Și facă sălaș în ea. Dar cum este cu putință ca în mijlocul lumii să-ți cureți inima? De aceea părinții, cunoscând aceasta, au părăsit lumea și s-au sălășluit în pustie, unde și-au așezat locul de luptă, după care au dobândit cununile biruinței.

Așadar, omul este chemat să înceapă lupta și nevoința cea duhovnicească, având ca împreună-luptător pe Dumnezeu, iar ca ajutor pe stareț. Vrăjmașul, care este diavolul, lumea și trupul, se va împotrivi cu tărie, ca să-l înfricoșeze pe nevoitor. Dar dacă acesta va împlini sfaturile duhovnicului, cu siguranță va câștiga biruința și va primi cununile slavei celei veșnice.

Monahismul este mai presus de fire. Viața monahismului este mai presus de fire, pentru că se leapădă de toate cele ale firii. Și iată, monahul rupe legăturile firești cu părinții și rudele sale, îi părăsește pe aceștia prin silirea de sine, nu pentru scopuri personale, ci numai și numai pentru a sluji lui Dumnezeu cu deplină dăruire.

Noua sa viață are ca scop omorârea cugetării trupești și dobândirea prin nevoință a curăției îngerești. Firesc este somnul din timpul nopții, dar monahismul impune priveghere – *„Privegheat-am şi am ajuns ca o pasăre singuratică pe acoperiş”*[1]. Firească este libertatea persoanei, dar de îndată ce omul intră în viața monahală, se impune omorârea voii proprii, pentru dragostea cea către Dumnezeu. Și în general, viața monahului este diferită de cea a lumii. Pentru aceea s-a și numit îngerească, datorită rânduielii ei celei mai presus de fire.

Mare dar este pentru cineva a fi chemat de Dumnezeu la viața monahală, dar un dar și mai mare este a găsi și un povățuitor duhovnicesc pe această cale. Căci a lăsa

---

[1] *Psalmi* 101, 8.

lumea este ușor, dar a găsi un povățuitor potrivit, aceasta este o bunăvoință deosebită din partea lui Dumnezeu, fiindcă de povățuitor depinde dacă va spori sau nu cel care s-a lepădat de lume.

Pomenirea morții săvârșită așa cum trebuie dăruiește multă putere la începutul dorinței de lepădare a lumii, precum și pe toată durata viețuirii monahale. Această pomenire i se va face o filosofie duhovnicească puternică, de unde va scoate adevărul lucrurilor pentru a putea lepăda toate cele trecătoare.

Cercetează mormintele cele reci și acolo întinde-ți urechea ta și ascultă ce ți se spune de către cei ce locuiesc în ele: *„Căci ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul?”*[1] și: *„Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune”*[2].

În clipa cea mai grea și mai dureroasă a morții, nu este cine să ajute omului fără numai faptele lui. Cu adevărat nimeni, fără numai Dumnezeu. Dacă pe Acesta Îl vom sluji, vom avea un preaputernic ajutor și ocrotitor în cumplita despărțire dintre trup și suflet din ceasul morții. Câtă agonie are sufletul care se desparte de trup! De această agonie adu-ți aminte neîncetat și cugetă și la faptul că avem de trecut și prin vămile din văzduh care împiedică sufletele ce vor să urce la Cer, arătându-le faptele din viață și trăgându-le în iad.

Apoi trebuie să luăm aminte că și la judecată avem de mers. Vai, și ce judecată! Atunci cuvintele „am păcătuit” și „curățește-mă pe mine, păcătosul” nu mai au putere, căci se pecetluiește gura, neavând ce răspuns să dea.

Acestea și mai multe decât acestea suntem datori să le cugetăm, ca să înțelegem mai bine care este scopul

---

[1] *Marcu* 8, 36.

[2] *Ecclesiasticul* 1, 2.

nostru și să alergăm cât mai repede către atingerea acestuia, fiindcă nu știm ce ne aduce ziua de mâine și nesigură este clipa morții. Doar binele cel după Dumnezeu va rămâne și îl va urma pe om.

Și ce este mai bun decât a lucra cineva pentru Dumnezeu în toată viața sa, astfel încât plata ostenelii sale să o ia cu el atunci când merge la Dumnezeu? Cu adevărat acesta este negustorul cel înțelept care a găsit mărgăritarul cel de mult preț.

Dacă vei auzi glasul Domnului tău, să nu-ți împietrești inima, ci ascultă ce-ți spune El. *„Că va grăi pace peste poporul Său și peste cuvioşii Săi şi peste cei ce îşi întorc inima spre Dânsul”*[1].

Îți doresc din toată inima ca prin dragostea dumnezeiască să ți se facă neîncetat dorul după Dumnezeu și să ajungi, înaripat fiind de el, la frumusețea cea întocmai cu a Îngerilor, pentru rugăciunile Egumenei acestui loc, Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea. Amin.

2. La cele de sus să cugetați, pe cele de sus să le căutați. Petrecerea noastră este în Ceruri, așa cum spune Apostolul Pavel.

O, ce fericire ascunde monahismul! O, strălucire a Cerului, cum îl atragi pe cel ce petrece în însingurare și fuge de lumea cea deșartă! Cum, petrecând într-un loc liniștit, mintea este atrasă către cele de sus, mutându-se din contemplație în contemplație, punând suișuri în inima sa, văzând doar pe Dumnezeu prin dumnezeiasca dragoste! O, adâncul bogăției și al științei lui Dumnezeu! Cu adevărat monahii cei neînsemnați care cutreierau pustia erau adevărații filosofi după Dumnezeu. Pe pă-

---

[1] *Psalmi* 84, 9.

mânt umblau, dar în Cer petreceau prin contemplație și dragoste.

O, mare este slava monahismului! Când omul se liniștește de zgomote și se închinoviază sub îndrumarea unui povățuitor încercat, atunci este condus către slava cea lăuntrică a monahismului.

Lupta noastră este împotriva stăpânitorilor, împotriva începătoriilor, împotriva puterilor întunecate și prea viclene, împotriva oștirilor încercate în război, împotriva trupului și a lumii patimilor, care seamănă cu rănile ce dor înfricoșător de tare și care au nevoie de timp, răbdare și îngrijire pentru a putea fi tămăduite.

Dacă privim la viața Sfinților Părinții din primii lor ani, îi vedem suferind uscăciune, descurajări cumplite și multe ispite istovitoare. Însă ei îndurau totul cu răbdare și silire de sine, după care îi cerceta Harul, după măsura pătimirii fiecăruia.

Starețul scrie către monahii despre petrecerea în feciorie.

3. Petrecerea în feciorie se aseamănă cu corăbierul care se luptă mereu cu furtuna cea aspră, iar liman de scăpare nu vede nicăieri, ci continuu este clătinat de valuri. Fiindcă fecioara poartă înlăuntrul ei flacăra cugetării trupești, de aceea nici un armistițiu nu-i este îngăduit, ci se află neîncetat în război și cu armele în mâini.

Dacă atunci când se stârnește furtuna, femeia căsătorită îndată aleargă la liman, care este împreunarea celor doi soți, scăpând astfel de primejdie, fecioara însă este datoare ca, înfruntând furtunile, să înainteze în larg și, ținând cu tărie cârma corabiei sufletului ei, să se lupte cu valurile sălbatice ale trupului, chemând neîncetat

pe Iisus, până când El va potoli furtuna, zicând: *„Taci, liniștește-te!”*[1].

O, cât de înaltă este curăția! Cât de mult strălucește veșmântul ei cel luminos și cât de multă îndrăznire dobândește, fiindcă ea nu numai că îl asemuiește pe om cu Îngerii, ci chiar îl ridică mai presus decât ei.

Îngerii păstrează curăția, fiindcă aceasta este o petrecere firească la ei, pe când fecioara s-a afierosit pe sine a păși pe calea cea mai presus de fire. Și duce nu numai nevoința de a întoarce firea spre altă direcție, dar și lupta neîncetată și strădania pe viață de a se împotrivi demonilor care scrâșnesc din dinți, silindu-se să schimbe calea cea dreaptă a Domnului. Adică să o desprindă pe fecioara cea curată a Domnului de la dragostea cea către El și a face din ea un dobitoc, asemenea porcului afundat în mocirla plăcerilor.

Să ne ostenim, fiii mei, să ne nevoim! Să alergăm, ca să câștigăm cununa chemării celei de sus, căci Puitorul de nevoință Hristos de față este, urmărind și împreună-pătimind în nevoința fiecăruia! Și aceasta pentru a ne desfăta de asemănarea cu El, atunci când se va arăta, așa cum scrie și Apostolul neamurilor Pavel: *„ Iar când Hristos, Care este viața voastră, Se va arăta, atunci şi voi, împreună cu El, vă veți arăta întru slavă”*[2].

Fetele părăsesc pe părinții, frații și rudele lor iubite și prin cununie se alipesc de un bărbat muritor, răbdând neputințele, capriciile, patimile acestuia, iar uneori și bătăi și ocări; și fata nu se despart de el pentru legătura tainică a cununiei sau pentru păstrarea și satisfacerea dorinței lor celei trupești.

---

[1] *Marcu* 4, 39.

[2] *Coloseni* 3, 4.

Voi, spre deosebire de acestea, vă logodiți cu nestricăciosul Mire Hristos. Părăsiți părinții și toate bunurile lumii acesteia deșarte pentru a vă uni cu Hristos prin nunta cea duhovnicească. Îl urmați cu dragoste pe Iisus, Care pentru noi a răbdat Cruce și moarte și v-a dăruit o zestre negrăită, care este Împărăția Cerurilor. Din sărace și întinate v-a făcut împărătese, ca să vă bucurați în Ceruri de slava și desfătarea Împăratului.

Cât de mult covârșește harul feciorìei și cât de înaltă este taina însoțirii duhovnicești cu Mirele Hristos față de nunta cea trupească! Și aceasta pentru că Mirele este ceresc, neîntinat, veșnic; este Dumnezeu.

Dacă într-o viață obișnuită de familie o vedem pe femeie că dă dovadă de răbdare eroică, suferind necazuri, întristări și greutățile vieții de familie, ocări, pătimiri și bătăi din partea soțului, greutățile cele mai presus de puterile ei ale educației copiilor, atunci – o, cât de vrednici de osândă vom fi noi, cei care nu arătăm răbdare, silire de sine, ascultare și toate câte le cere jugul cel bun al Preadulcelui Iisus, care este cu mult mai presus decât jugul unei femei căsătorite! Așadar, suntem datori să avem o viețuire pe măsură, vrednică de chemarea deosebită ce ni s-a făcut și răsplățile cele veșnice pregătite în Cer.

Să ne smerim și să strigăm către Mirele Hristos: „Mire al smeritului meu suflet, nu închide cămara Ta cea cerească, precum fecioarelor celor nebune, ci învrednicește-ne ca să prisosească în candelele sufletului nostru untdelemnul faptelor bune, al dragostei, al smereniei, al pocăinței, al lacrimilor, al ascultării, al răbdării, al curăției, al dreptei socoteli și al tuturor celorlalte virtuți, astfel încât îndestularea să păstreze nestinsă flacăra până la Venirea Ta. Și astfel, toată obștea să intrăm în lăcașurile cele cerești, cu veșmânt strălucit

și luminat de lumina Harului Tău, prăznuind și desfătându-ne împreună cu Tine în vecii vecilor. Amin.

Starețul scrie unor monahii.

4. Fiicele mele binecuvântate, cugetați la darul pe care vi-l dă Domnul, acela de a deveni mirese ale Fiului Său. Pentru aceasta cu nemăsurată smerenie afierosiți-vă Dulcelui Iisus și cu dragostea cea nefățarnică către El faceți făgăduința că veți rămâne până la moarte credincioase dragostei Sale.

Vă doresc să vă topiți ca lumânarea de dragoste pentru Iisus, iar faptele voastre ca o tămâie cu bun miros să se urce înaintea Domnului întru miros de mireasmă duhovnicească.

Această afierosire sfântă a voastră va înfuria pe zavistnicul demon și va porni război împotriva voastră. Voi însă să nu vă înfricoșați, pentru că Îl veți avea ajutor pe Preadulcele nostru Iisus. Îndrăzniți și nu vă temeți, căci Domnul cu mâna Sa cea nevăzută va zdrobi pe nevăzuții vrăjmași.

Să aveți credință de oțel și ascultare desăvârșită față de Dumnezeu și proestoșii voștri și rugăciunile lor vă vor acoperi în chip minunat.

Către o monahie începătoare

5. Ai iubit pe Mirele tău Hristos mai mult decât pe mama ta, pentru aceasta vei fi fericită în Cer. Nu te îngriji de nimic pământesc, ci numai cum să placi Preafrumosului Mire Hristos, a cărui nuntă duhovnicească este veșnică, pe când aici, la mireni, ea este de scurtă durată, după care încep chinurile vieții, ostenelile și durerile.

În viața monahală, toată osteneala pe care o face cineva va fi răsplătită din belșug și veșnic, dar chiar și aici pe pământ însutit vom primi, atunci când lăsăm părinți, frați și celelalte. Hristos ne dă frăția cea întru Hristos, unde dragostea este duhovnicească și are ca scop acela de a contribui la sporirea noastră duhovnicească, pe când cea trupească numai pe cele trupești și deșarte le iubește.

În viața lumească ostenelile și durerile sunt în zadar, pe când în viața monahală ne ajută să-L dobândim pe Dumnezeu.

O, ce frumos este atunci când într-o frăție există dragoste; când o frăție este un suflet în multe trupuri! Cu adevărat petrec o viață îngerească. Dar Dumnezeu îngăduie că în răstimpuri să se petreacă ceva care aduce confuzie și răceală. Aceasta însă este spre folosul nostru, pentru a deveni încercați și a se arăta virtutea sau slăbiciunea. Pentru aceasta și legea cea duhovnicească ne spune: uneori bucurie – alteori tânguire, uneori iarnă – alteori vară, uneori război – alteori pace. Așa a rânduit Dumnezeu calea cea duhovnicească.

Către o fiică duhovnicească, viitoare monahie

6. *„Atunci am auzit un glas... ca un vuiet de ape multe şi ca bubuitul unui tunet puternic, iar glasul pe care l-am auzit ca glasul celor ce cântă cu alăutele lor... Şi cântau o cântare nouă, înaintea tronului şi înaintea celor patru ființe şi înaintea bătrânilor; şi nimeni nu putea să învețe cântarea decât numai cei o sută patruzeci şi patru de mii, care fuseseră răscumpărați de pe pământ... Aceştia sunt care merg după Miel ori unde se va duce"*[1].

---

[1] *Apocalipsa* 14, 2-4.

Am fost înștiințat despre evenimentul plăcut, și anume că a venit vremea Harului, în care vă veți logodi cu Preafrumosul și Preadulcele Iisus, Mirele sufletelor logodite în Hristos, care s-au pregătit pentru dragostea Celui care pentru ele Și-a vărsat Preacuratul Său Sânge.

O, sora noastră cea binecuvântată, ce alegere frumoasă! Logodirea pentru veșnicie cu Fiul lui Dumnezeu, Care Își iubește mireasa cu dragoste nemărginită și îi gătește în Ceruri cămară de nuntă de o frumusețe negrăită, întru care va vedea în vecii vecilor preadulcele și preaiubitul Său chip, care, ca o altă ambrozie duhovnicească, va adăpa cu dulceața fericirii celei cerești sufletul logodit cu El. Nu poate mintea omenească să-și închipuie cât de puțin bunătățile care așteaptă pe fiecare suflet.

O, dacă aici o singură picătură ce cade din nesfârșitul izvor al fericirii cerești umple sufletul de dulceață dumnezeiască, cât de mare va fi desfătarea când mila lui Dumnezeu va chema sufletul acesta aproape de izvor și va putea să bea neîncetat, fără ca izvorul să sece vreodată!

O, Domnul meu Iisus, îndulcește cu dragostea Ta și arată în sufletul credincioasei Tale mirese o mică imagine a frumuseții cămării Tale de nuntă din Ceruri, ca să Te urmeze cu credincioșie până la ultima ei suflare, când o vei povățui la adevăratul chip al frumuseții! Amin. Așa să fie, Iisuse al meu!

O, ocean nesfârșit! O, dragoste a lui Dumnezeu! Cine a băut din apele Tale și a putut spune adâncul frumuseții Tale? O, frumusețe negrăită! Cine a privit la dumnezeiescul Tău Chip și nu și-a pus ușă de îngrădire împrejurul buzelor sale, nemaiputând stăvili lacrimile dragostei Tale?

Bucuria noastră este mare atunci când la obştea noastră se mai adaugă un suflet. Pentru aceasta toţi, ca un singur suflet, uniţi fiind în dragostea lui Hristos, să urmăm cu credincioşie pe preafrumosul Mire Hristos, purtându-şi fiecare crucea sa cu răbdare, până când Iisus va trimite pe Îngerul bucuriei, care va povăţui fiecare suflet la preafrumoasa cămară de nuntă, la nunta cea veşnică de o bucurie negrăită.

Când Bunul Dumnezeu va binevoi să primiţi schima îngerească, să ţineţi minte că diavolul vă va ispiti prin diferite gânduri şi de aceea veţi avea nevoie de luminarea dată de experienţa duhovnicească. Nu vă ruşinaţi să vă mărturisiţi gândurile curat; nu ascundeţi nimic şi veţi primi mult ajutor.

Către o fiică duhovnicească

7. Îţi doresc, fiica mea, ca Harul Domnului să-ţi dăruiască dragoste fierbinte către El, ca să arzi toată de această dragoste şi astfel să păşeşti cu bucurie pe calea fericită a vieţii monahale celei îngereşti. Iar sufletul celui care păşeşte cu vrednicie pe această cale, se face mireasă a lui Hristos care străluceşte mai mult decât Îngerii, fiindcă sufletul omului este făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu.

Da, fiica mea, niciodată să nu schimbi Mirele ceresc cu un om trupesc; Ziditorul tău cu zidirea cea pământească; firea cea cerească şi dumnezeiască cu cea omenească. Există în viaţa omului o împlinire mai slăvită, decât aceea de a-L avea ca mire al sufletului său pe Fiul lui Dumnezeu, Care îi va păstra fecioria pentru veşnicie şi îi va dărui viaţa cea veşnică în Cer, în lăcaşurile dumnezeieşti ale îngereştilor desfătări cereşti?

Ce fac mai mult fetele care se călugăresc față de fetele care se căsătoresc? Și unele și celelalte își lasă părinții și frații și pleacă. Așadar nimic nu jertfesc mai mult cele care se călugăresc, decât cele care se căsătoresc. Singura diferență este că cele care se căsătoresc iau un mire pământesc cu patimi și slăbiciuni, pe când celelalte se însoțesc cu Mirele ceresc, Care este sfânt, fără de patimă și totodată Dumnezeu. Prin urmare, cât de câștigate sunt acele fete și băieți care se însoțesc cu Hristos, atât aici, în această lume, cât și acolo, în Cer, pentru veșnicie.

Celui care vrea să se călugărească diavolul îi aduce multe piedici, ca să nu devină monah, căci vrea să rămână în lume, ca să-l arunce mai ușor în păcate. De aceea să nu uiți, fiica mea de meșteșugirile demonului și înțelepțește-te. Atunci când eu nu sunt lângă voi, să mărturisești curat egumenei gândurile și ispitele care îți vin, iar ea cu luminarea pe care o are te va ajuta mult.

Să rostești neîncetat Rugăciunea lui Iisus, căci aceasta te va ajuta întru toate și va risipi orice piedică pusă în calea împlinirii scopului tău celui sfânt. Ia aminte la tine, păzește-te pe sineți curată de orice întinăciune trupească, fiindcă mai presus de orice Mirele ceresc iubește curăția trupului și a sufletului.

Îți doresc, fiica mea, să iubești și să fii iubită de Domnul Iisus, iar El să-ți devină iubitul Mire al sufletului tău în vecii vecilor. Amin.

Către o altă fiică duhovnicească

8. Bunul meu copilaș, te binecuvintez părintește din Grădina Maicii Domnului, care este Sfântul Munte. Îți trimit și un buchet de rugăciuni frumoase pentru a te sprijini pe calea feciorie.

Fiecare om va avea de înfruntat cu desăvârșire singur clipa cea înfricoșătoare a morții. Atunci faptele de smerenie vor fi adevăratul său ajutor.

Ce este mai smerit decât rasa unei monahii depărtate de lume? Monahia stă departe de bucuriile lumii și plânge pentru păcatele ei, ca să afle adevărata bucurie a sufletului ce vine din pacea conștiinței.

Viața monahală este foarte frumoasă și dulce. Din nefericire, însă, slăbiciunile și patimile noastre uneori ne-o arată grea.

Cu cât cineva se apropie cu simțire de cunoașterea lui Dumnezeu, cu atât mai frumoasă simte viața monahală, fiindcă simte și gustă Harul ceresc și dulcea dragoste a Aceluia.

Lumea nu-l cunoaște pe Cel Care dă aceste daruri cerești și dumnezeiești, de aceea este nefericită și plină de lepra păcatului. Însă Îngerii care Îl văd, cât de mult Îl iubesc și Îl adoră! Dar monahia care Îl simte, nici aceasta nu rămâne lipsită de o astfel de contemplație dumnezeiască și dragoste. Lumea însă nu *„L-a cunoscut"* și de aceea este plină de întristare și mâhnire.

Cu cât monahia se apropie, trăiește și contemplă, pe cât este cu putință, pe Mirele sufletului ei, cu atât se înfrumusețează și sufletul ei. Vede aceasta cu ochii sufletului ei, simte cu simțirea cea duhovnicească și cât de bine se simte atunci! Disprețuiește bucuriile și desfătările lumii celei deșarte și îi este milă de oamenii cei chinuiți, care se sprijină pe ele și sunt robiți de ele, iar la sfârșit se vor căi fără putință de îndreptare.

Însă pentru tine, bunul meu copil, mă rog ca Dumnezeul Cerului și al pământului să te binecuvinteze cu binecuvântarea dumnezeieștii Sale inimi, Care la sfârșit nici eu nu știu ce îți va dărui.

9. Fiica mea, am primit scrisoarea ta de mărturisire. Mulțumesc Bunului Dumnezeu Care luminează și înfrumusețează necontenit sufletele cu razele dumnezeieștii luminări, ajutându-le să moștenească autenticitatea patristică, în scopul realizării lucrului esențial pentru suflet, și anume comuniunea sufletului cu Dumnezeu prin intermediul Rugăciunii minții.

Dumnezeu este o Minte nesfârșită, pe când cea a omului este mărginită. Atunci când mintea cea mică a omului se va uni prin Rugăciunea minții cu Mintea cea nesfârșită, cu Dumnezeu, în chip firesc participă la energiile dumnezeiești ale Acestuia și devine fericită, simțind o bucurie negrăită, dulceață și lacrimi preadulci care înfierbântă sufletul și aduc în el mângâiere dumnezeiască.

Rugăciunea este arma cea tare a creștinului, mai ales a monahului, a celui care poartă numele de luptător al armatei dumnezeiești de intervenții, care cu jurământ a ridicat, stindardul cel slăvit al războiul pe viață, împotriva lumii, a trupului și a diavolului. Am fost chemați să fim niște eroi nevăzuți, arătați doar Ochiului celui neadormit al lui Dumnezeu.

„Dacă voieşti să fii desăvârşit, du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor şi vei avea comoară în cer; după aceea, vino şi urmează-Mi"[1]. Fă-te ucenicul Meu în urcarea pe Golgota, ca împreună să ne răstignim, să murim, să înviem și să trăim.

„Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie"[2] în fiecare

---

[1] *Matei* 19, 21.
[2] *Matei* 16, 24.

zi. Cel care Mă iubește să Mă urmeze, căci toate sunt gunoaie, vise înșelătoare. Nu rămâne bogăția, nu ne însoțește slava, căci venind moartea, toate acestea se fac nevăzute.

Nesiguranța în ce privește ziua morții, Înfricoșătoarea Judecată a lui Dumnezeu, iadul păcătoșilor, desfătarea cea veșnică a Raiului, toate acestea, cugetând întru liniște la ele, să-și afle loc întru inima ta, căci dintru acestea se va hotărî mântuirea ta.

Dacă se va îndepărta cineva de lume, atunci va cunoaște duhoarea ei, în timp ce lăsându-se ademenit de ea, îmbracă zdrențele plăcerilor lumești ca pe o îmbrăcăminte de slavă.

Teologia, adevărata teologie, nu se dobândește în universități, ci numai disprețuind lumea și stând departe de tulburările ei într-un loc liniștit, petrecând în rugăciune și asceză, prin care omul, curățindu-și cugetarea și izbăvindu-se de săltările trupului, primește lumina adevăratei Teologii, a cunoașterii de sine. *„Dacă ești teolog, te vei ruga cu adevărat. Și dacă te rogi cu adevărat, ești într-adevăr teolog”*[1].

În isihie mintea se liniștește. Dezbrăcându-se de gândurile pământești în chip firesc se va întoarce către sine și, prin sine, către Dumnezeu, prin rugăciunea cea de un gând: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă”.*

Nimic nu este mai dulce decât a fi lepădat în casa lui Dumnezeu; cu neasemănare mai dulce decât a locui în locașurile lumii păcătoase cu ademenirile plăcerilor ei trupești, de unde iadul își dobândește prada sa.

Fiule, dragostea lumii este vrăjmășie față de Dumnezeu. Dacă Îl iubești pe Dumnezeu și vrei să-L slujești cu

---

[1] Sfântul Nil Ascetul, *Despre rugăciune – 153 de Capete*, pf. 60 (ediția greacă).

toată inima și să ai roade bogate, lasă funcțiile din clădirile cele neînsuflețite ale orașului și vino în locașurile Domnului cele iubite și dorite, unde vei învăța știința științelor și arta de a-l birui pe diavol, lumea și pe tine însuți. Aceasta este știința luptei vitejești pentru premiile și funcțiile cele veșnice.

Către o fiică duhovnicească

10. *„O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al cunoașterii lui Dumnezeu!”*, striga Apostolul Pavel din inima sa care ardea de dragostea dumnezeiască, atunci când își venea întru sine din contemplațiile luminii dumnezeiești.

Ce este mai dulce decât Dumnezeu? Oare nu sunt deșertăciune toate cele omenești? Nu le acoperă mormântul pe toate? Unde va fi atunci tinerețea, unde frumusețea, unde slava și bogăția? Nu vot fi toate praf și cenușă? Care este împăratul și care ostașul? Care este bogatul și care săracul? Oare nu vedem oase goale? Unde sunt palatele împăraților, unde belșugul bogătașilor, unde sunt ospețele cele copioase ale iubitorilor de desfătări? Oare nu-i acoperă viermii și duhoarea nesuferită? Cu adevărat deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune!

În acest fel filozofând, să ne silim, să iubim cu multă dorire calea cea curată și sfântă a slăvitei feciorii, pentru ca atunci când vom lăsa trupul nostru aici, pe pământ, iar sufletul nostru va urca la Cer, frumusețea fecioriei să-l împodobească și astfel să fie iubit de Hristos, Mirele sufletelor curate.

Fiica mea, luptă lupta cea bună! Amintește-ți neîncetat de Numele cel sfânt al lui Iisus; pleacă-ți capul pe

drumul pe care mergi și rostește în șoaptă sau cu mintea Rugăciunea: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!”*. Amintește-ți de clipa cea neștiută a morții, suspină și spune: „Ah, oare cum mă va afla moartea? Oare sunt pregătită? Oare nu l-am mâhni pe Hristos prin păcatele mele?”. Și amintește-ți mereu de viețile Cuvioșilor, ca să se aprindă și mai mult înlăuntrul tău dragostea pentru petrecerea monahală.

Către o altă fiică duhovnicească

11. Mă rog ca Dumnezeu să te povățuiască întru toate. Atunci când cineva pornește pentru a intra în viața monahală, aduce cu sine și virtuțile și patimile sale. Este chemat la petrecerea monahală pentru a-și dezrădăcina patimile și a-și înmulți virtuțile. Însă în dezrădăcinarea patimilor va întâmpina greutăți potrivit cu asprimea sau mulțimea patimilor, fiind necesară și lepădarea de sine pe potrivă, pentru a atinge acest scop, adică slobozirea de patimile cele necinstite ale păcatului.

Cel care este operat nu se bucură niciodată, ci mai degrabă suferă, însă cugetă la faptul că prin operație și durere se lucrează sănătatea sufletului său.

Pe calea monahală dulceața Harului va fi amestecată cu amărăciunea patimilor. Când zi, când noapte; când primăvară, când iarnă. Așa a rânduit dumnezeiasca Pronie pentru păstrarea trupului și mântuirea sufletului.

Trecând vremea în petrecerea monahală și înmulțindu-se cunoașterea cea duhovnicească, se ușurează osteneala Golgotei, fiindcă vine bunul Cirineu, mângâierea cunoașterii celei luminate, și ridică greutatea patimilor. Și astfel ucenicul lui Iisus pășește ușurat spre desăvârșita omorâre a patimilor, după care va

urma învierea. O, fiica mea, și ce înviere! Pregustare a Împărăției Cerurilor! Moștenitor al lui Dumnezeu și împreună-moștenitor cu Hristos! Atunci sufletul primește arvuna că, după moarte, va fi mireasă a lui Hristos, desfătându-se veșnic în cămara de nuntă cea neîntinată,. Atunci se va vedea pe sine plutind într-un ocean de bucurie și contemplații. Și toate aceste bunuri duhovnicești le va dobândi atunci când bine se va nevoi, întru răbdare și smerenie, pentru dezrădăcinarea patimilor.

Îți doresc, fiica mea, să dobândești rezultate strălucite în viitoarea ta nevoință.

O altă epistolă către aceeași fiică duhovnicească

12. Îți doresc din tot sufletul ca Bunul nostru Dumnezeu să te păzească sub acoperământul Său cel puternic și să te povățuiască la destinația cea adevărată, la o sfântă afierosire la picioarele lui Iisus, precum Sfânta Maria, ca să auzi cuvântul Harului vorbind în inima ta.

Nu te teme de nimic în afară de Dumnezeu, Care cercetează inimile și răsplătește fiecăruia după faptele sale.

Nevoiește-te cu nevoința cea mântuitoare, cugetând la nesiguranța vieții și că suntem trecători și surghiuniți, precum toți părinții noștri; că am venit, vom vedea și vom pleca. Venind moartea pe toate acestea le risipește. Nevoiește-te ca să urăști din tot sufletul bunurile trecătoare și, ca un înțelept negustor, negustorește și cumpără țarina unde se află comoara, adică mărgăritarul cel de mult preț. Sapă și-l află și atunci vei deveni bogată în Har.

Țarina este monahismul și cel ce și-a vândut toate voile sale, lepădând desfătările cele de multe feluri și libertatea, l-a cumpărat pe acesta și săpând, adică

ostenindu-se în petrecerea monahală, a găsit Harul Mângâietorului Duh și a devenit bogat întru dragostea și nădejdea lui Dumnezeu.

Nimic nu este mai frumos decât monahismul, atunci când acesta este trăit după predaniile pe care le-au lăsat Cuvioșii Părinți. Atunci monahul dobândește bogăția adevăratei bucurii și se veselește întru Domnul, prin fericita nădejde că va trăi veșnic împreună cu Dumnezeu întru fericire și bucurie negrăită.

O, adâncul lui Dumnezeu! O, bogăție negrăită și preadulce! Dacă Apostolul Pavel nu a izbutit, în ciuda elocvenței sale, să dea o imagine simplă a celor văzute și simțite de el în timpul răpirii sale în Rai, atunci eu, lepădătura, cum voi putea să vorbesc despre mărețiile desfătării lui Dumnezeu?

„Gustați și vedeți că bun este Domnul"[1]. Fiica mea și a lui Iisus, ia aminte să nu te despartă de Iisus nici unul dintre bunurile lumii acesteia, ci toată dorirea ta mută-o către cele cerești, fiindcă petrecerea noastră este sus în Ceruri.

Disprețuiește-le pe toate, socotește-le pământ și cenușă, căci nimic nu este stătător în veacul acesta.

Fugi de păcat ca de foc și de șarpele cel otrăvitor prin Rugăciunea lui Iisus și El te va izbăvi în chip minunat. Jertfește-le pe toate pentru Iisus, pentru că El merită toată dragostea jertfelnică.

Către cei ce doresc viața monahală

13. O, cum voi putea cinsti după cuviință bogăția fecioriei! Care limbă de lut va putea să cânte slava ei pe care o are lângă Hristos al nostru!

---

[1] *Psalmi* 33, 8.

Fecioria este deopotrivă cu Îngerii; este cea care pe omul pământesc îl face asemenea cu Hristos și cu Maica Domnului, fiindcă amândoi au fost feciorelnici. Mai înainte ca cei întâi-zidiți să păcătuiască erau feciorelnici și numai după cădere au trăit împreună. Prin urmare, fecioria a fost mai întâi legiferată, pe când nunta este roada neascultării. De aceea toți cei care vor să ajungă la virtutea pe care o aveau cei întâi-zidiți, atunci când se aflau în Rai, trebuie să trăiască în feciorie și curăție.

Fecioria și curăția au multă îndrăznire înaintea lui Dumnezeu. De aceea, chiar și viața dacă v-o jertfiți, fecioria însă să v-o păstrați ca pe lumina ochilor. Iar pentru a o păstra, trebuie să rostiți neîncetat Rugăciunea și să căutați să evitați pricinile. Atenție la ochii voștri!

14. Vreau să-L iubești pe Hristos, cu atât mai mult acum, când ai primit să te logodești cu El. Vezi câtă dragoste ți-a arătat, fiica mea, prin faptul că te-a luat din această lume și acum trăiești liniștită, cu atâtea rugăciuni și psalmodii. Și ceea ce este mai important este că trăiești cu nădejdea vieții celei veșnice, în care vei cânta împreună cu Îngerii lui Dumnezeu. În fiecare clipă să aduci mii de mulțumiri lui Dumnezeu pentru toate binecuvântările Sale ce ți le-a dăruit din dragoste.

15. Copilul meu, trebuie să ne îngrijim de curăție, căci în felul acesta se înflăcărează sufletul monahului. Curăția este cea care dă cea mai bună dovadă, cum că petrecerea monahală este îngerească. Pe monahul ce petrece întru curăție îl cercetează și îl insuflă Duhul Sfânt, făcându-l să se simtă ca în Rai. Pe aceasta caută diavolul să o întineze pentru a împiedica cercetarea Duhului Sfânt.

Pentru aceasta, fiul meu, suntem atacați de gânduri rele, ca să nu devenim vase de bună treabă ale Duhului Sfânt și pentru a nu simți că viața monahală este îngerească. Să ne nevoim, așadar, ca să dobândim cu ajutorul Harului lui Dumnezeu curăția sufletului și a trupului.

16. La tunderea în schimă Harul îi cercetează pe unii mai mult, iar pe alții mai puțin. Aceasta însă nu caracterizează viața duhovnicească de mai târziu a monahului.

Alții nu au simțit deloc harul schimei îngerești și cu toate acestea au sporit mult mai pe urmă. La alții însă s-a petrecut contrariul. De aceea scopul monahului este curăția inimii, dintru care vine dragostea cea desăvârșită.

Aceasta să ne preocupe și să căutăm, și anume să vedem dacă avem răbdare, bărbăție în războaiele diavolului, dragoste curată, limbă curată de clevetire și osândire și celelalte.

Două bucurii are monahul: una când devine monah și cealaltă când se apropie de moarte. Ce altceva este viața monahului dacă nu o continuă mucenicie? Pentru aceasta moartea este bucurie, deoarece se gândește că va scăpa de chinurile și războaiele ispititorului.

Tămăduiește-ți sufletul acum cât ești tânăr și când patimile sunt fragede, pentru ca să afli la bătrânețe odihnă. Căci viața bună va aduce și bătrânețe bune și sfârșit bun.

17. Rog dragostea voastră să luați aminte la voi înșivă și să nu uitați scopul pentru care ați ieșit din lume și pentru care suntem datori să ne luptăm, ca să-l atingem. Ce ne va folosi dacă vom izbuti în cele lumești, dar vom păgubi sufletul nostru cel nemuritor, față de care nimic nu este mai de preț?

Scopul nostru ca monahi este să urcăm la cele de sus și să petrecem în Ceruri. La cele de sus să cugetăm, la curăția cea deopotrivă cu a Îngerilor, căci nu se cade să cedăm la nici un gând necuvios, părăsind arma cea preaputernică a Rugăciunii lui Iisus.

Trupul monahului este templu al lui Dumnezeu și de aceea suntem datori a împodobi acest sfânt locaș cu toată curăția, pentru a se face plăcut lui Dumnezeu. Cel ce va întina acest locaș, Îl va întrista pe Domnul. Așadar, multă luare aminte la curăție.

Fecioria este însușire a sufletelor afierosite, precum și a Îngerilor. Diavolul urăște de moarte fecioria, ca unul ce este duh necurat și înstrăinat de Dumnezeu. Pentru aceasta aduce atâtea gânduri necurate, ca să întineze frumusețea curăției și să piardă strălucirea îngerească.

SFÂNTUL MUNTE, Octombrie 1957

18. Iubite frate întru Domnul, Dumnezeu să te binecuvinteze și să te povățuiască pe calea cea neînșelată a mântuirii. M-ai întrebat în epistola ta dacă ai chemare, pentru ca să nu făptuiești ceva fără ca Domnul să te fi chemat la monahism și astfel să-ți părăsești îndatoririle tale.

Fratele meu, *„cel ce înțelege să înțeleagă; nu toți pricep cuvântul acesta”*. Semnele chemării sunt atunci când omul vede că are înlăuntrul său dorință fierbinte, râvnă, dragoste pentru monahism. Când cineva le vede pe acestea înlăuntrul său, este încredințat că este chemat de Dumnezeu să devină monah. Se lasă cu desăvârșire liber să aleagă fie una, fie cealaltă, având încredințarea că i s-a dăruit înclinația și chemarea, și dacă va vrea, de bună

voie și nesilit de nimeni, îmbrățișează monahismul, care se mai numește și viață feciorelnică.

Chemarea aceasta este dar al lui Dumnezeu, pe care omul este dator să nu îl lase să se stingă. Căci dacă îl va lăsa, rămânând în lume 2-3 ani, se va stinge de la sine, după care nu se va mai aprinde pentru un astfel de scop înalt.

Este nevoie ca acesta, aflându-se în lume, să postească după putere, cu discernământ, să privegheze, să se roage, să dea milostenie, să se păzească de cele care îi întinează cugetarea cea înțeleaptă, să fugă de însoțirile cele rele, de vorbirea cu femeile, să petreacă în liniște, să citească cărți duhovnicești și celelalte. Toate acestea ajută la creșterea dorinței pentru petrecerea monahală și o păstrează fierbinte, până ce va veni timpul potrivit pentru împlinirea ei, atunci când, desigur, va hotărî, pentru că, așa cum am spus, omul este lăsat cu desăvârșire liber în alegerea sa, deși are chemarea mărturisită de către însușirile caracteristice.

Atunci, desigur, într-un fel oarecare se impune monahismul, mai ales atunci când se face și o făgăduință înaintea lui Dumnezeu. Așa cum spun marii Părinți ai Bisericii, cel ce făgăduiește să devină monah, trebuie să împlinească făgăduința. Când cineva făgăduiește ceva, trebuie să se gândească bine, fiindcă nerespectarea făgăduinței nu va avea urmări bune, căci se socotește dispreț față de Dumnezeu, către Care a făcut făgăduința.

Viața feciorelnică este înaltă, pentru că în ea omul se leapădă cu desăvârșire de sinea sa, ca să se facă plăcut lui Dumnezeu. Și astfel, odată cu trecerea timpului, identificându-se cu slujirea dumnezeiască, să devină sfânt cu sufletul și cu trupul, să se nască din nou, să devină un om nou, afierosit lui Hristos și având toate însușirile

vieții celei întru Hristos, așa cum și copiii au însușirile părinților lor, fapt care dovedește că sunt fii adevărați.

Fratele meu, atunci când vei vrea, poți să vii în Sfântul Munte ca și închinător și să vezi lucrurile îndeaproape. Și dacă vei voi, vei putea rămâne lângă noi sau în altă parte câtă vreme vei voi. Căsuța noastră are două chilioare. Într-una stau eu, în cealaltă vei sta tu. Astfel vei vedea mai bine cum va trebui să petreci. Vei auzi și cuvinte de folos izvorâte din experiența Stareţului meu. Într-un cuvânt, te vei lumina destul, ca să poți cunoaște ce trebuie să faci.

Viața în Hristos are felurite osteneli și ispite, dar ele se împuținează odată cu trecerea timpului, după care începe mângâierea duhovnicească. În timpul cercetării Harului lui Dumnezeu te vei umple de desfătare și bucurie duhovnicească.

Domnul ne-a spus că prin multe necazuri ne vom mântui. De aceea sufletul nostru trebuie să se întărească în răbdare, iar cel ce va răbda până la sfârșit acela se va mântui.

SFÂNTUL MUNTE, Noiembrie 1957

19. Preaiubite frate în Hristos, Harul Sfântului Duh să te acopere întotdeauna. Ieri am primit scrisoarea ta și m-am bucurat mult văzând că ai înțeles adevărata esență a monahismului și că ești bine. Sănătatea mea este firavă, potrivit voii lui Dumnezeu.

Cuvintele mele despre plecarea din lume au înțelesul că, rămânând omul în lume vreme de 2-3 ani și zăbovind, se răcește râvna și pierde dragostea pentru monahism. Harul acesta al dragostei fierbinți se pierde prin nesocotirea împlinirii scopului.

„Spini şi pălămidă îți va rodi ție pământul"[1], spune Scriptura. Așadar, spini și pălămidă, adică patimile și reaua obișnuință, răsar în pământul inimii. Cu multe osteneli, sudori și lacrimi se scot rădăcinile spinoase ale patimilor și relelor obiceiuri, pentru a se curăța pământul inimii, în care se va semăna sămânța, cuvântul lui Dumnezeu.

„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!". Potrivit Părinților niptici, Rugăciunea lui Iisus este sămânța ce se seamănă în inima începătorului cu multă osteneală și nevoință la început, până ce încolțește, crește, pentru a secera și a face pâine, pâinea vieții. Adică să mănânce rodul din sămânță, care este dulceața rugăciunii, dragostea lui Hristos. Aceasta este apa cea vie care adapă inima, o răcorește și face să rodească, de care eu, trândavul, sunt lipsit.

„Femeie... vine ceasul şi acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh şi în adevăr"[2]. Cât de minunat și de limpede vorbește Domnul despre Rugăciunea minții!

Rămânând în lume, nevoiește-te, citește, roagă-te, pe cât poți rostește Rugăciunea, căci mare este puterea ei. Silește-te spre milostenie, mare este și puterea milosteniei. Și eu, atunci când mă aflam în lume, ca să mă ajute Dumnezeu în împlinirea scopului meu, deși eram sărac, făceam milostenie după putere.

Ai văzut cum slăvește Dumnezeu pe cei milostivi? Lui Cornelie sutașul i s-a arătat Îngerul Domnului, zicând: *„Milosteniile și rugăciunile tale s-au suit întru pomenire înaintea lui Dumnezeu"*. La fel și Proorocul Daniil a spus către împărat: *„Răscumpără păcatele tale prin fapte de dreptate şi nedreptățile tale prin milă către cei săraci"*[3].

---

[1] *Facere* 3, 18.

[2] *Ioan* 4, 23.

[3] *Daniil* 4, 24.

Să cugetăm, fratele meu, mai întâi eu împietritul, la înfricoșătoarea dare de seamă înaintea judecății lui Dumnezeu, așa cum făceau și sfinții nevoitori.

Avva Agaton plângea pentru ceasul morții și ucenicii săi îl întrebau:

– Și tu plângi, Avva?

– Credeți-mă, fiilor, că m-am silit să plac lui Dumnezeu, dar nu știu dacă lucrul meu a plăcut lui Dumnezeu.

Plângea și Sfântul Antonie cel Mare.

– Și tu plângi, Avva?

– Credeți-mă, fiilor, că de când am devenit monah frica morții nu s-a depărtat de la mine.

Mă gândesc și eu la mine. Ce răspuns voi da lui Dumnezeu? Eu, trândavul și necuratul, care am fost dezgolit de haina de nuntă de către patimi.

Când Sfântul Mihail Maleinul era începător și a mers tatăl său să-l ia de la mănăstire, l-a auzit cântând: „Suflete al meu, cele de aici sunt trecătoare, cele de acolo veșnice. Văd pe Judecătorul șezând pe tron și râul de foc ce curge pe dinainte. Cărțile s-au deschis și cele ascunse ale oamenilor s-au arătat".

Vei întâlni, fiul meu, multe piedici în calea ta, dar să nu-ți pierzi curajul. Fugi de tot ceea ce te împiedică în calea ta către Dumnezeu. Taie orice prietenie cu copiii lumești. Nu te teme, când Dumnezeu este cu noi, nimeni nu este împotriva noastră. Chilia mea este foarte liniștită; când vei veni, vei fi foarte mulțumit. Trăiesc în ea într-o desăvârșită liniște și lipsă de grijă. Starețul mi-a dat binecuvântare să mănânc puțin dimineața, singur în liniște. Arareori vine cineva la mine. Mănânc mâncarea singur. Mă străduiesc cu ajutorul lui Dumnezeu să rostesc Rugăciunea. Mă trezesc singur, iar prive-

gherea tot singur mi-o fac. Celui care îi place să trăiască în isihie, lipsă de grijă și rugăciune, îi va place mult aici.

Te aștept cu multă bucurie. Te rog, nu șovăi să-mi scrii. Îți doresc toate cele bune.

Cu dragoste în Hristos,
Părintele Efrem al lui Iosif.

20. Înfrânarea, postul, privegherea, lepădarea de cele lumești și celelalte sunt mijloace, fiul meu, pentru a ajunge la curăția inimii. Iar dintre virtuțile care aduc curăția inimii, cea mai mare este dragostea.

Așadar, scopul nostru este curăția inimii. Fără curăție Dumnezeu nu Se vede, nu Se arată. Cum putem să vedem dacă am ajuns la scopul nostru, dacă nu avem inimă curată? Apostolul Pavel spune: *„Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuieşte, nu se laudă, nu se trufeşte. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândeşte răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduieşte, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată"*[1]. Toate aceste însușiri pe care Apostolul Pavel le propovăduiește cu glas de tunet, arată cât de mult a sporit omul în virtute.

La început agricultorul curăță ogorul său. Îl curăță de pietre și spini, îl ară, îl seamănă, apoi așteaptă ca Dumnezeu să trimită ploaie, soare, vânturi. Și toate acestea au un singur scop, acela de a secera grâul și de a se desfăta de roadele sale.

Negustorul merge departe, se primejduiește de furtuni, trece prin diferite primejdii cu scopul de a-și mări bogăția sa, iar din aceasta să dobândească desfătare.

---

[1] *I Corinteni* 13, 4-8.

Monahul trebuie să rabde lipsa părinților, a fraților, a rudelor, se lipsește de odihnă, priveghează, se roagă, se supune, se luptă cu gândurile. Care este scopul tuturor acestora? Să dobândească curăția inimii pentru a-L vedea pe Dumnezeu. Dacă nu se curățește, nu-L poate vedea pe Dumnezeu.

Ce este Dumnezeu? Dumnezeu este dragoste. Prin urmare cel care este lipsit de dragostea cea curată, cea duhovnicească, nu poate să cunoască cele dumnezeiești.

21. Fiica mea, mii de binecuvântări îți va da Cel Răstignit, căci iubește fecioria, care este soră duhovnicească cu fecioria Îngerilor.

Părintele ceresc este feciorelnic, Fiul Său, Domnul nostru Iisus, feciorelnic; Ucenicul cel iubit al lui Hristos, Ioan, este feciorelnic. Dar unde să o pun pe Fecioara Maria, cea care este zidul de apărare al fecioarelor care se nevoiesc?

Și ție, fiica mea, îți doresc să alegi în viața ta această preasfântă virtute, podoaba îngerească, fecioria.

Toate cele pe care le va pierde cineva, le poate dobândi din nou, în afara fecioriei, adică viața curată, fără purtare necuviincioasă și păcate rușinoase. Se bucură Cetele îngerești atunci când li se alătură chiar și o singură nevoitoare. Vrednică de dorit este o astfel de stare. Nu ai vrea, fiica mea, să o dobândești și tu? Nădăjduiesc că lucrarea Harului se va săvârși întru tine în chip slăvit, spre slava Celui răstignit.

O, fiică, pe Iisus să-L iubești și numai pe El să-L adori în toată viața ta. Iisus să fie desfătarea duhovnicească a inimii tale și niciodată să nu schimbi această dragoste sfântă cu bucurii pământești, oricât te va sili lumea cea deșartă.

Fă-te ucenică a lui Iisus și, ca o altă mironosiță, adu Învățătorului tău ca mir de mare preț curăția ta cea feciorească.

Ca un vis trec toate cele pământești, căci nimic din lumea aceasta nu este stătător și neschimbat. Pentru ce să iubim mai mult pe cele vremelnice decât pe cele veșnice și pururea-stătătoare?

Moartea ne amenință în fiecare clipă, pentru a ne trimite în cealaltă lume și a sta înaintea judecății lui Dumnezeu. Așadar, ce ne rămâne de făcut? Ce altceva decât să ne pregătim să dăm răspuns bun lui Dumnezeu pentru cele care am păcătuit înaintea Lui.

Orice gând al tău care nu este bun, ci păcătos, să-l alungi îndată ce se va arăta. Numele lui Iisus pomenește-l neîncetat, fiindcă acest nume preasfânt îți va da biruința împotriva păcatului celui de multe feluri.

Lume – Casnici

1. Îngerul lui Dumnezeu, fiul meu, să te ocrotească și să-ți arate calea lui Dumnezeu și a mântuirii tale. Amin. Așa să fie. Mă rog ca Dumnezeu să-ți dăruiască sănătatea sufletului tău, căci aceasta este dar al înfierii, pe care îl primesc acele suflete care s-au predat cu desăvârșire iubirii lui Dumnezeu.

Lumea atrage tinerețea ca un magnet. Multă putere au cele lumești în sufletului celui tânăr, care acum a început să vadă scopul în viață și îndatorirea pe care o are.

„Prietenia lumii este duşmănie față de Dumnezeu. Cine deci va voi să fie prieten cu lumea se face vrăjmaş lui Dumnezeu”[1]. Dumnezeu a păstrat desfătările pentru veșnicie, de vreme ce și El și sufletul nostru sunt veșnici.

---

[1] *Iacov* 4, 4.

Nu se pot compara plăcerile lumii cu desfătările cele sfinte și curate ale lui Dumnezeu.

Desfătările lumii se dobândesc cu osteneli și cheltuieli, iar după puțin timp de desfătare vin diferite urmări neplăcute, de aceea pe nedrept se numesc desfătări. Însă cele ale lui Dumnezeu nu au astfel de urmări, fiindcă desfătările duhovnicești de pe pământ sunt începutul veșnicelor desfătări di n Împărăția lui Dumnezeu. Pe când cel care se va strica cu desfătările acestei lumi va primi osândă veșnică împreună cu cel care l-a îndemnat la stricăciune, diavolul.

Timpul vieții noastre, fiul meu, ni s-a dat ca un ban, pentru ca fiecare să negustorească mântuirea sa și potrivit cu negustoria pe care o va face, fie se va îmbogăți, fie va sărăci. Dacă banul timpului îl folosim pentru negustoria creșterii bogăției duhovnicești, cu adevărat vom fi negustori încercați și vom auzi fericitul glas: *„Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria Domnului tău"*[1].

După trecerea vieții noastre se va cere de la fiecare dintre noi dare de seamă amănunțită, de felul cum am cheltuit banul timpului. Și vai nouă, dacă l-am cheltuit la cinematografe, petreceri, în deșertăciuni și desfătări trupești. Atunci ce răspuns va putea da limba noastră legată sau cum vor putea privi ochii noștri pe Hristos, când El ne va arăta nenumăratele binefaceri pe care dragostea Sa cea nemărginită le-a revărsat asupra noastră?

Acum când mai avem timp, acum când banul nu s-a cheltuit de tot și-l mai avem la îndemână, să cugetăm înțeleptește și să ne depărtăm ca de un câine mort de lumea cea înșelătoare, care caută să ni-l fure. Să cumpărăm cu acel ban lucruri prețioase care, atunci când vor

---

[1] *Matei* 25, 23.

fi încercate în foc, se vor afla mai strălucitoare, daruri vrednice de Dumnezeul nostru, potrivite pentru a fi puse spre împodobire în Ierusalimul ceresc. Să nu cumpărăm paie, adică lucrurile întunericului și vrednice de iad, fiindcă împreună cu ele vom sfârși și noi în focul cel veșnic al iadului, unde mulțimea celor care și-au însușit darurile lui Dumnezeu vor culege ceea ce au semănat.

Seamănă, așadar, cu lacrimi fapte bune și vei secera în vremea cercetării (Harului n.tr.) roade pline de desfătarea vieții celei veșnice.

2. Atrăgătoare ni se pare lumea la vedere, însă, pentru a o înșela, noi trebuie să devenim ca pruncii, ca să ne devenim înțelepți după Dumnezeu. Dragostea lumii, așa cum spune Apostolul Pavel, este vrăjmașă lui Dumnezeu, iar cel ce o iubește pe ea se dezgolește de dragostea lui Dumnezeu.

Noi am fost chemați pentru a cuceri Cerul, adică pentru a cuceri o moștenire veșnică, moștenirea întregului Dumnezeu, precum se spune: „Toate ni le-ai dăruit nouă". O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al cunoașterii lui Dumnezeu! Ce am dat noi lui Dumnezeu, ca să ne dăruiască nesfârșita Sa Împărăție? Răutățile noastre? Fărădelegile și răutățile noastre neajunse în număr și în vinovăție? Mărturisim darul, nu ascundem mila.

Să ne nevoim, așadar, căci răsplăți veșnice sunt pregătite pentru cei nevoitori. Aleargă pe calea petrecerii curate. Sârguiește-te să îndepărtezi lumea de jos din mintea ta și apropie-ți inima ta de lumea cea de sus, unde împărățește bucuria, pacea și fericirea cea veșnică.

3. Satana va meșteșugi felurite curse, pentru a vă paraliza, a vă face să slăbiți și să vă pierdeți tăria

sufletească. Voi însă să pricepeți viclenia lui și să vă împotriviți.

Faptul că sunteți încercați este de la Dumnezeu, căci vă pregătește pentru luptă, vă „prăjește", vă educă, precum ostașii care sunt antrenați întru ostenelile luptei. Acolo învață mai întâi arta luptei, iar apoi, când sună trâmbița adevăratului război, antrenați fiind, se aruncă în luptă, având încredințarea lăuntrică că știu cum să lupte, și sunt pregătiți să se jertfească pentru scopul și idealul lor.

În chip asemănător și noi, de vreme ce am fost chemați să devenim ostași ai lui Iisus și să ne războim cu vrăjmașul, Hristos ne instruiește pentru adeverirea dragostei noastre cea către El; *„cine este cel ce mă iubește pe Mine, dacă nu cel ce păzește poruncile Mele?"*.

Îndrăzniți, fiii mei, rămâneți credincioși și devotați Aceluia Care v-a iubit cu dragoste desăvârșită.

Mai înainte de a începe lupta, ofițerii îi însuflețesc pe ostașii lor cu diferite cântece militare și povestiri ale faptelor eroice, aprinzându-le astfel dorința jertfirii de sine. Aceasta le dă multă putere și bărbăție în luptă.

Așa cum au făcut Sfinții, tot astfel și noi, să cugetăm la nevoințele Mucenicilor, la felul cum s-au luptat, precum și la cele ale Cuvioșilor Părinți, care s-au nevoit, după ce au părăsit lumea și toate cele ale ei. Să cugetăm și la faptul că nimic nu i-a împiedicat să urmeze calea care duce la Iisus.

Această cugetare va întări mult voința voastră cea bună, căci mulți necunoscând cursele s-au încovoiat și sufletele lor au căzut din nădejdea vieții celei veșnice.

Cugetați la dragostea lui Iisus, căci această dragoste va nimici orice altă dragoste firească. Cu cât mai mult

vom părăsi dragostea cea firească, cu atât ne vom desfăta de dragostea lui Dumnezeu.

Să luăm aminte la cele de sus, unde Iisus stă de-a dreapta Tatălui; la cele de sus să privească ochii noștri, căci sus se află cele veșnice și fără de sfârșit, iar nu la cele de jos care sunt pământ și cenușă.

Cugetați la strălucirea cea cerească. Acolo este nesfârșita înțelepciune a lui Dumnezeu; acolo sunt frumusețile cele negrăite; acolo sunt psalmodiile cele îngerești; acolo este bogăția dragostei celei dumnezeiești; acolo este viața fără de dureri; acolo vor înceta lacrimile și suspinele; acolo este numai bucurie, dragoste, pace, Paștele cel veșnic, sărbătoare care nu are sfârșit. O, adâncul bogăției și a cunoașterii lui Dumnezeu! *„Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El”*[1].

Luați aminte la Rugăciunea lui Iisus! Stăruiți în rugăciune! Rugăciunea pe toate le va aranja. Nu vă încovoiați câtuși de puțin, ci rămâneți statornici în împlinirea scopului celui sfânt; rămâneți lângă Iisus, ca să trăiți fericirea cea duhovnicească. Nici o altă fericire nu există în afara celei în Hristos. Așa-numitele fericiri care sunt în afara lui Hristos pe nedrept sunt numite astfel, de vreme ce sunt dobândite prin mijloace păcătoase și se termină în scurtă vreme, conducându-l pe om la nefericire veșnică.

Nevoiți-vă, fiii mei. Îngerii împletesc cununi din florile Raiului. Hristos le socotește (ostenelile) drept mucenicie. Ce este mai frumos decât a mărturisi cineva pentru Hristos?

4. Am primit scrisoarea ta, fiul meu, și cu toții ne-am bucurat pentru dorința ta cea statornică de a urma idealul

[1] *I Corinteni* 2, 9.

monahismului. *„Ales-am a fi lepădat în casa lui Dumnezeu, mai vârtos decât a locui în locașurile păcătoșilor”*[1].

Nici o dragoste să nu te despartă de dragostea lui Hristos; pe toate să le socotești gunoaie, pentru ca pe Hristos să-L dobândești. Nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum de slava cea viitoare ce se va da nevoitorilor. Vremea de acum este a nevoințelor, a întristărilor, a ostenelilor pentru Dumnezeu, iar cea viitoare a cununilor slavei celei veșnice, a răsplătirilor, a laudelor și a petrecerii împreună cu Cetele Îngerilor, în apropierea Tronului cel preaînalt al lui Dumnezeu. Tinerețea trece fără să-ți dai seama; anii se scurg repede, precum apa unui pârâiaș; ceasurile trec ca fumul pe care îl spulberă vântul. Așa trece și se duce viața aceasta, iar cei ce se nevoiesc pentru Dumnezeu se îndreaptă către răsplățile slavei celei veșnice, pe când cei trândavi și iubitori de lume către osânda cea veșnică, împreună cu demonii.

Bucuriile lumii și plăcerile ei în cei care se desfătează de ele, se vor preschimba în întristare și durere, dacă nu se vor pocăi. Dimpotrivă, la oamenii lui Dumnezeu puținul necaz al lipsirii de cele materiale se va transforma într-o veșnică veselie și fericire a lui Dumnezeu.

Această fericire a văzut-o Pavel, umblătorul prin cer, și a strigat plin de uimire: *„Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El”*[2].

Să nu te împiedice dragostea pentru cei de acasă. Gândește-te că vei fi singur în clipa morții și atunci va trebui să-L ai pe Dumnezeu ca ajutor. Și acum Îl vei avea, dacă Îl vei iubi mai mult decât pe aceia. Dacă însă vei ceda, atunci vei culege singur roada nepăsării tale.

---

[1] *Psalmi* 83, 11.

[2] *I Corinteni* 2, 9.

Așadar, pentru dragostea lui Hristos, ia hotărârea și pornește.

Către o fiică duhovnicească

5. Fiica mea binecuvântată, Domnul cel tare în război să întărească inima ta ca să faci ceea ce este plăcut înaintea Sa.

Să nu se înfricoșeze inima ta atunci când vrei să săvârșești voia lui Dumnezeu cea mântuitoare.

Hristos, încurajându-i pe cei ce crezuseră în El, spunea: „Ce-i va folosi omului de va dobândi lumea toată, dar își va pierde sufletul său cel nemuritor?". Lumea cu desfătările ei este trecătoare, pe când esența cugetătoare a omului, sufletul, este nemuritor, menit să trăiască veșnic în Dumnezeu.

Plăcerile trec odată cu cei care se desfătează de ele. Umbră sunt toate cele omenești; toate curg și se topesc. Cu adevărat, umbră și vis sunt toate cele omenești. Unul după altul se sălășluiesc în mormântul cel rece. Acolo jos, fiind îngropați, vorbesc în tăcere și spun că toate cele omenești sunt cu adevărat deșertăciune și înșelăciune.

„În zadar se tulbură tot pământeanul. Când lumea o câștigăm, atunci în groapă ne sălășluim, unde sunt împărații și săracii".

La acestea să cugeți, fiica mea, și la judecata lui Dumnezeu înaintea căreia vom sta și la care se vor vădi toate cele săvârșite de noi, cu lucrul, cu cuvântul și cu gândul. Clipă înfricoșătoare! Atunci apărătorii noștri vor fi neputincioși. Ne vor apăra numai faptele cele bune, care vor răsuna mai puternic decât trâmbițele. O, ce fericire, ce fericire! Slavă lui Hristos, că și în veacul al optulea nu lipsesc mărturisitorii Săi și cei care se leapădă de satana și de toată necurăția

lui și primesc cu toată inima să se înroleze în garda împărătească și să apere cele sfinte ale lui Dumnezeu!

Este vremea luptei, fiica mea, și prilej de a primi cunună. Nu te lipsi de acest prilej, ci mărturisește înrolarea în rândul luptătorilor pentru Dumnezeu: „Nu vreau să trăiesc viața lumească, cea plină de curse, de păcat, de împătimire și de desfrânare, ci doresc curăția, sfințirea, nepătimirea, dobândirea nădejdii vieții celei veșnice prin petrecerea monahală întru feciorie. Doresc să curățesc sufletul meu cel întinat de patimi prin lacrimi, ascultare și pocăință. Le doresc pe toate acestea care sunt străine mirenilor. Tânjesc după dragostea lui Hristos, doresc să vină în viața mea mângâierea dumnezeiască. Nu caut mângâierile cele pământești, fiindcă ele sfârșesc în nefericire și durere".

La acestea cugetă, fiica mea. Și petrecând întru acestea, Dumnezeu va fi cu tine, întărindu-te în lupta cea slăvită, pe care o privesc Hristos, Maica Domnului, Sfinții Îngeri, Cuvioșii și toți care în nevoință au petrecut. Toți aceștia în chip nevăzut îți vor da luminare, putere, curaj, bărbăție și nădăjduiesc în nebiruita putere a lui Dumnezeu că îți va da și biruința, ca și de către tine să se slăvească Preasfânt Numele Său.

Către o fiică duhovnicească

6. Toate atârnă de voia ta, de aceea să o rogi fierbinte pe Maica Domnului ca să-ți aprindă dragostea cea sfântă, pentru a putea cu jertfire de sine a te lepăda de lumea cea deșartă, de acest vis care se numește viață, și să-l urmezi pe Mirele Hristos, Care ți Se va dărui pe Sine și preadulcea Sa dragoste și te va învrednici să devii moștenitoare a Împărăției Sale.

Să-L rogi să te ajute să iei hotărârea cea sfântă, iar atunci când se va petrece aceasta, fă-ți cruce și urmează glasul cel mântuitor al lui Iisus care zice: *„Dacă voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea în fiecare zi şi să-Mi urmeze Mie"*[1].

În clipa cea înfricoșătoare a morții nimeni nu ne ajută, ci numai faptele cele bune, pe care le-am făcut pentru Dumnezeu și pentru sufletul nostru. Și fiindcă viața monahală înseamnă a săvârși lucrările lui Dumnezeu, cele care sunt foarte folositoare pentru suflet și îl ajută să se mântuiască, de ce să nu le jertfim pe toate și să trăim o astfel de viață, care ne va face bogați întru Împărăția lui Dumnezeu? *„Pentru că ce-i va folosi omului, dacă va câştiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde"*[2].

Viața omului atârnă de un fir de păr. La fiecare pas se judecă viața noastră. Câți s-au trezit, dar nu au mai ajuns până seara? Și câți s-au culcat și nu s-au mai trezit? Cu adevărat viața omului este un vis. în vis omul vede lucruri inexistente, uneori că a fost încoronat împărat, însă atunci când se trezește vede că este un simplu sărac.

În această viață omul se ostenește ca să se îmbogățească, să studieze, să petreacă bine, să devină mare, dar din păcate vine moartea și le zădărnicește pe toate. De multe ori și cele pentru care s-a ostenit în toată viața sa le iau alții, iar el pleacă din această viață cu conștiința încărcată și cu sufletul întinat.

Cine este înțeleptul care va pricepe acestea și se va lepăda de ele și va urma Mirelui Hristos, Care pentru toate faptele sale îi va răsplăti însutit întru Împărăția Sa?

Fiica mea, să-ți amintești întotdeauna de moarte și de judecata lui Dumnezeu, pe care nimeni nu le poate

---

[1] *Luca* 9, 23.

[2] *Matei* 16, 26.

ocoli. Să cugeți la ele, ca să dobândești mai multă frică de Dumnezeu și să plângi pentru păcatele tale, fiindcă lacrimile mângâie sufletul celui ce plânge.

7. Fiica mea duhovnicească, îți doresc ca pacea și bucuria dumnezeiască să însoțească viața ta. Amin.

Am primit scrisoarea ta și am văzut bucuria ta. Mă rog ca această bucurie să-ți fie început pentru o neîntreruptă recoltă duhovnicească, pentru o nouă viață cu desăvârșire afierosită dragostei lui Dumnezeu.

Ai văzut roadele duhului. Dacă atât de puțin ai văzut și atât de mult te-ai întărit, cu atât mai mult te vei întări atunci când te vei afla într-un loc cu desăvârșire duhovnicesc.

Peste tot și până la sfârșitul vieții vom îndura ispite, fie de ne aflăm în mănăstire, fie în pustie. Însă doar atunci când ne aflăm departe de lume găsim prilej să ne luptăm în loc deschis, unde vom putea strânge ajutoare duhovnicești, nădăjduind în biruința veșnică, drept răsplată a chemării celei de sus.

Nu avem aici cetate stătătoare, ci pe cea viitoare, pe cea veșnică, pe cea slăvită o căutăm.

Nevoiește-te, fiica mea, cu toate puterile tale. Să nu-i faci bucurie satanei prin neglijarea îndatoririlor tale, ci amărăște-l prin îndeplinirea lor cu acrivie.

„Şi lumea trece şi pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac.”[1]

Satana nu va înceta prin săgeți otrăvite să te săgeteze cu gânduri diferite, mai ales cu gânduri necurate. Tu însă împotrivește-te cu vitejie, ca să poți primi cununa cea nestricăcioasă.

---

[1] *I Ioan* 2, 17.

De îndată ce va veni gândul cel rău, deîndată să strici acea închipuire, rostind Rugăciunea și, iată, izbăvirea vine!

Nu te înfricoșa la vederea războiului, ca să nu-ți pierzi tăria sufletească, ci cheamă pe Atotputernicul Dumnezeu și smerește-te foarte mult. Prihănește-te cu cele mai grele cuvinte, convingându-te că ești cea mai rea. Și atunci, având această prihănire de sine, pornește la război, având ajutor Rugăciunea lui Iisus.

Ia aminte însă, căci lupta pe care o ducem nu este mică, căci avem de luptat cu stăpâniile și puterile întunericului, pentru care este nevoie de luare-aminte. Căci binele nu este bine dacă nu se săvârșește bine.

Îți doresc să duci lupta cea bună. Ia aminte și la persoanele cu care te întovărășești

Cu belșug de binecuvântări,
Cel mai mic între toți,
Starețul tău.

CAPITOLUL V

Despre ascultare, neascultare și tăierea voii

1. Mă rog Bunului nostru Dumnezeu ca să pășiți pe calea cea adevărată a vieții monahale. Nu uitați cu care vrăjmaș ne luptăm, căci mântuirea nu trebuie căutată cu superficialitate. Siliți-vă pe voi înșivă și cugetați la scopul pentru care am intrat în viața monahală. Am lăsat părinți, frați, surori, dacă însă nu lăsăm și voile noastre, nu vom afla milă atunci când vor fi judecate sufletele noastre. Cugetați la iadul cel veșnic și nu uitați Raiul, căci vom câștiga unul dintre acestea două.

Hristos a făcut ascultare desăvârșită față de Părintele Său ceresc, precum și față de Maica Sa cea după trup, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, și de logodnicul Iosif, pentru noi, nevrednicii. Cu atât mai mult suntem noi datori să ne tăiem voia și să facem ascultare de părintele nostru duhovnicesc.

Mucenicii vor arăta ca roadă a bunei lor credințe chinurile lor înfricoșătoare, Mărturisitorii sfânta lor mărturisire, Sfinții Ierarhi ostenelile lor împotriva ereșurilor, Cuvioșii nevoințele lor ascetice. Dar noi, și mai

ales eu, ce vom arăta? Dacă însă facem ascultare și ne tăiem voia pentru dragostea lui Hristos, iată că și noi am făcut roadă. Vom dărui și noi ceva, astfel încât să nu mergem cu mâinile goale, precum sluga cea leneșă.

2. Luați aminte la ascultarea voastră! Dacă o veți lucra bine, prin ea veți câștiga viața cea veșnică. Dacă însă veți lucra rău, veți sfârși în iad. Așadar, treziți-vă din uitare și lenevie! Este vremea să ne trezim din somnul trândăviei, deoarece clipa sfârșitului nostru nu ne este cunoscută. Când ne vom trezi? Atunci când va veni Arhanghelul să ia sufletul nostru? Dar acea trezire nu va folosi nimănui, căci veacul viitor este cel al cununilor, drept răsplată pentru nevoințele, ostenelile și luptele săvârșite în cel de acum.

Siliți-vă pe voi înșivă, rostiți Rugăciunea, încetați grăirea în deșert, păziți-vă de a judeca, puneți strajă gurii și stavilă cuvintelor deșarte. Timpul trece și înapoi nu se mai întoarce și vai nouă dacă fără de câștig duhovnicesc ne trece timpul. Acestea vi le scriu, acestea să le cugetați, acestea să le săvârșiți și Dumnezeul dragostei să fie cu voi, iar dulcea noastră Maică să vă întărească, să vă lumineze și să vă dea râvnă pentru nevoință.

3. Fă răbdare, alungă gândurile îndată, fă-te ultimul, dacă vrei să fii primul.

Când nu se face ascultare față de părintele duhovnicesc și el se mâhnește, atunci Se mâhnește și Dumnezeu.

Hristos ne-a arătat în faptă măreția ascultării, deoarece S-a jertfit pe Sine de dragul ascultării față de Părintele Său, Care *„I-a dăruit Lui nume ce este mai presus de orice nume"*[1]. Cu adevărat cel care are ascultare

---

[1] *Filipeni* 2, 9.

desăvârșită se va învrednici să primească nume mare în Ceruri, nume de înfiere, care și înaintea Îngerilor va fi cinstit. Îndoită cunună va primi în slava cea de sus.

Sfântul Palamon spune: *„Cel ce se supune cum se cuvine nu mai are trebuință să ia aminte la poruncile lui Hristos”*. De ce? Fiindcă ascultarea desăvârșită a împlinit toate poruncile lui Hristos și atunci nu mai are trebuință să se întrebe dacă le-a împlinit.

Ascultarea are în sânurile ei adevărata smerenie. Unde este smerenie, acolo este mireasma lui Dumnezeu.

4. Lupta care se dă după lege este cea care are ca forță motrice ascultarea desăvârșită, care nu iscodește, sau oarbă, cum o mai numesc Sfinții Părinți. Această nevoință este desăvârșită și cu adevărat sigură. Și aceasta pentru că ascultarea are în ea smerenie, iar unde este smerenia, acolo și respectarea legii și siguranța.

Îmbrățișează, fiul meu, desăvârșita ascultare și smerenie și atunci vei cunoaște că te lupți după lege. Prin ascultare nu se înțelege doar slujirea pe care o faci, ci mai ales supunere față de sfaturile pe care le dă starețul, adică să asculți în tot ceea ce te sfătuiește în lupta cea duhovnicească. Să nu faci nici o nevoință fără să știe starețul tău. Mai demult ucenicii spuneau starețului lor chiar și câte înghițituri de apă beau. Aceasta o făceau pentru ca starețul lor să știe tot, iar ei să nu-și piardă ostenelile lor.

5. Ce este mai fericit decât ascultarea pentru Dumnezeu! Și care cale este mai sigură decât aceasta? Pentru aceasta, bucurându-vă, să alergați ca să luați acea cunună neveștejită, cu care Iisus, Începătorul ascultării celei mai înalte, va încununa capul fiecărui ucenic ce se nevoiește. Supuneți-vă starețului vostru precum Domnului.

Siliți-vă la îndatoririle voastre duhovnicești, mai ales la ascultare, care este podoabă a ucenicului, căci ucenicul fără ascultare este pântece sterp. În timp ce atunci când este împodobit cu ascultarea și cu tăierea oricărei voi, este socotit pântece roditor.

Ucenicul poate afla foarte ușor voia lui Dumnezeu, și anume prin starețul său. O, cât de mare câștig este acesta! Oamenii se pierd și se întreabă ce să facă. Suferă, rămân nehotărâți, își pierd vremea, deoarece astăzi, datorită săracei noastre rugăciuni, foarte rar se mai află cu exactitate care este voia lui Dumnezeu. De aceea se și petrec tot felul de naufragii. Pentru aceasta, fiii mei, de vreme ce dragostea lui Dumnezeu atât de mult v-a miluit, încât fără osteneală puteți afla voia lui Dumnezeu, alergați cu credință și încredere în ascultare, care vă va arăta neîncetat care este voia lui Dumnezeu, acolo unde este viața veșnică și fericita odihnă a sufletelor.

Zi și noapte spovedesc lume. Și câte nu aud! Probleme fără sfârșit și fără rezolvare... Și am văzut ce biruință săvârșește ascultarea făcută cu încredere în povățuitorul duhovnicesc și ce naufragii suferă cei care se încred în sine, datorită egoismului lor. Iar consecința este că se afundă din întuneric în întuneric și dintr-o greșeală mai mică cad într-alta mai mare, înșelați fiind de trufie.

6. O, ascultare de mii de ori binecuvântată, ce măreție ascunzi! Cel care te-a iubit s-a îmbogățit cu frumusețea ta și a devenit prunc în Hristos, smerindu-se pe sine ca un prunc, pentru aceasta va și intra întru Împărăția Cerurilor, bucurându-se. Așa cum a spus și Domnul, *„De nu vă veți întoarce şi nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în împărăția Cerurilor"*[1].

---

[1] *Matei* 18, 3.

Copilul are mai ales simplitate, nerăutate și ascultare față de maica sa. Așadar, ascultarea pregătește prunci duhovnicești, adică prunci cu răutatea, și-i îmbogățește în filozofia lui Dumnezeu.

7. Urmează-mă, fiule, cu credincioșie și nu te teme. Păzește ascultarea, mai ales cea duhovnicească. Cel ce are ascultare are viață veșnică, fiindcă în ascultarea cea desăvârșită sunt cuprinse toate virtuțile, mai ales slobozirea sufletului de griji.

Fiul meu, ucenicul trebuie să facă ascultare desăvârșită față de starețul său, cu multă râvnă și jertfire de sine, ca și cum ar vedea înaintea sa pe Hristos.

Ia aminte ca ascultarea ta să fie sinceră și desăvârșită. Urăște voia proprie ca pe moartea nemuritorului tău suflet. Ca pildă îi ai pe cei întâi-zidiți, care nu s-au supus voii dumnezeiești și au fost surghiuniți. Să nu răspunzi împotrivă starețului tău, ci cugetă la faptul că reprezintă voia dumnezeiască. Orice încălcare a ascultării se pedepsește potrivit păcatului.

Ucenicul este dator să rămână statornic, ca să nu se clatine; să facă desăvârșită ascultare acolo unde este rânduit. Să moară la datorie, aceasta înseamnă ascultare până la moarte și moarte pe cruce.

8. Fiii mei iubiți întru Hristos, Harul Domnului să fie cu voi și sfintele rugăciuni ale sfântului părintelui nostru Iosif să vă păzească în lipsa mea, căci la ucenicul cel bun niciodată nu încetează legătura duhovnicească în Hristos cu starețul său.

Fiii mei iubiți, cei ce sunteți mireasma ticălosului meu suflet, aduceți-vă aminte de cuvintele care vi le-am spus. Pentru că aducându-vă aminte de ele și împlinindu-le, vă

aflați în ascultarea cea duhovnicească, în cea mai bună rânduială a ascultării. Iar cel ce are o astfel de ascultare se aseamănă lui Iisus Hristos, căci Hristos S-a făcut ascultător până la moarte, și încă moarte pe cruce. *„Pentru aceea şi Dumnezeu L-a preaînălțat şi I-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume"*[1]. Ca întru Numele lui Iisus să se înfricoșeze și să tremure toate puterile întunericului.

Cel ce are ascultare trăiește încă din această viață viața Duhului, care se va continua și după moarte în vecii vecilor.

Să cugetăm că noi nu ne-am răstignit pentru Hristos, pentru Mântuitorul nostru, în timp ce El pentru noi cei lepădați a suferit cruce, cruce pentru ascultare.

Iubiți sfințita ascultare, căci ea îl face pe cel ce o are ca un prunc în Hristos, care se hrănește cu laptele Harului și se învrednicește de fericirea: *„Dacă nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor"*. Da, ucenicul cel bun, cel smerit, ca un prunc fără răutate în Hristos, se va învrednici să locuiască în locașul Părintelui nostru ceresc, ca un *„moștenitor al lui Dumnezeu și împreună-moștenitor cu Hristos"*.

9. Nu există cale mai bună decât ascultarea, fiindcă dăruiește celui îndrăgostit de ea bucurie, odihnă, lipsă de grijă, iertare de păcate și multe altele. Dar mai întâi de toate îl acoperă de toate cursele satanei, deoarece, povățuit fiind cu siguranță de către experiența duhovnicului său, pășește, fără multe piedici, pe calea vieții duhovnicești.

10. Toți ucenicii care își taie voia și îl odihnesc după putere pe starețul lor sunt socotiți mucenici după voință, fără să rabde feluritele chinuri trupești. Cei mai

---

[1] *Filipeni* 2, 9.

mulți dintre Mucenici într-un timp scurt de pătimire mucenicească și-au sfârșit viața, pe când mucenicia vieții monahale durează toată viața, de aceea se și numește mucenicie a conștiinței. Pentru aceasta rog dragostea voastră să luați aminte la ascultarea voastră, căci ascultarea se ridică prin stareț la Dumnezeu.

La ce ne va folosi faptul că am lăsat lumea și pe casnicii noștri, dacă nu împlinim cele pe care le-am făgăduit lui Dumnezeu? Oare oamenilor am făgăduit să ducem o viață după Dumnezeu? Ce răspuns vom da? Să pășim așadar pe calea desăvârșitei ascultări și astfel, cu Harul lui Dumnezeu, vom dobândi sufletele noastre.

11. Cel care păzește cele poruncite de duhovnicul său, are binecuvântarea lui, iar cel ce nu le păzește, nu va avea binecuvântarea lui, nici aici, nici în cealaltă viață.

Cel care disprețuiește cele poruncite, care nu socotește ca o lege toate sfaturile și nu se străduiește să le împlinească, ci le nesocotește, trebuie să știe că în iad se va duce.

Teme-te, fiule, de dreptul Judecător și fă tot ceea ce te sfătuiește părintele tău duhovnicesc, căci el vrea mântuirea sufletului tău, în timp ce diavolul, prin egoism și neascultare, vrea să te facă al său.

12. Te rog să te supui fără șovăire sau capricii. Străduiește-te să odihnești pe părintele tău după duh. Cu el trăiești și vei trăi, de ce să-l mâhnești? Nu-i este de folos sufletului tău ca el să suspine din pricina ta. În felul acesta nu te zidești duhovnicește, ci, în cele din urmă, vei ajunge o ruină, dacă nu te vei îndrepta.

Caută și vezi cum au strălucit ucenicii din vechime! Pe toate le jertfeau pe altarul ascultării și-i odihneau pe

povățuitorii lor duhovnicești, având desăvârșită credință și dragoste față de ei. Pe când tu cercetezi mai întâi cuvintele starețului și abia după aceea, potrivit cu concluzia ta, faci ascultare sau neascultare. Dar o astfel de ascultare este bună de lepădat. Nu gânduri, ci lucrare! Nu comentarii, ci moarte! Moarte pentru ascultare! Numai astfel ne vom putea îndrepta înaintea lui Dumnezeu, prin îndeplinirea îndatoririi.

13. Ascultarea este *„engolpionul"* ucenicului. Așa cum engolpionul îl deosebește pe episcop de preot, tot astfel ascultarea îl deosebește pe ucenicul cel bun de cel neascultător. Iubiți-l pe părintele vostru duhovnicesc și supuneți-vă lui ca lui Dumnezeu, pentru că el are succesiunea ierarhică. Mult Har veți afla dacă veți face ascultare pentru Dumnezeu de starețul vostru. Să nu-l amărâți, ca să nu întristați Duhul cel Sfânt, Care l-a uns urmaș al Apostolilor. Stareții sunt ultimii urmași ai acestora. Ierarhic, ei dețin, prin Duhul Sfânt, locul acesta și prin urmare cei care îi întristează, întristează Duhul Sfânt.

14. Ascultarea, prin smerenia și mulțumirea cea către Dumnezeu, înlocuiește nevoința postirii. Mare este folosul prihănirii de sine atunci când omul, datorită bolii, nu poate posti.

Păzește ascultarea, fiul meu, mai ales ascultarea duhovnicească. Cel ce are ascultare, are viață veșnică, fiindcă în ascultarea desăvârșită se cuprind toate virtuțile, mai ales eliberarea sufletului de responsabilități.

Iubește, fiul meu, slăvita ascultare, care îl sfințește pe om, și nu-L întrista pe Duhul cel Sfânt, mâhnindu-l pe părintele tău cel duhovnicesc prin purtarea ta nepo-

trivită cu cea monahală. Smerește-te și să nu voiești să pui înainte voia ta proprie.

15. Fiii mei, pe toate câte le-ați primit, îngrijiți-vă să le păstrați neamestecate și curate. Luați aminte să păziți toată rânduiala, așa cum v-am predat-o. Căci orice încălcare și neascultare primește *„dreapta răsplătire”*[1], așa cum spune Apostolul.

Temeți-vă de păcatul neascultării. Cel care nu ascultă seamănă cu luceafărul care s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu și cu neascultătorul Adam, amândoi fiind căzuți de la Dumnezeu în chip jalnic. Avva Varsanufie spune că ucenicul care nu ascultă de stărețul său este „fiu al diavolului”.

Vă doresc din toată inima ca să deveniți ucenici desăvârșiți, ca să străluciți în mijlocul Îngerilor lui Dumnezeu ca niște Îngeri, pentru a slăvi pe Domnul și a vă ruga și pentru mine, netrebnicul și nevrednicul vostru stareț, care învață fără să facă nimic din cele pe care le propovăduiește.

16. Cel care nu face ascultare este vădit că nu are smerenie și este furat în ascuns de mândrie. Și cum este cu putință ca mândria să facă judecată dreaptă și să aleagă ceea ce este de folos sufletului? Pentru aceasta trebuie să fim smeriți, pentru a primi dumnezeiasca luminare, căci la cei smeriți vine înțelepciunea și discernământul, pe când cei mândri dobândesc o conștiință pervertită și vicleană. De aceea și înțeleg greșit textele Sfintei Scripturi și ale Sfinților Părinți, fiindcă le lipsește smerenia și conștiința curată și luminată.

---

[1] *Evrei* 2, 2.

„Omul care se încrede în sine își este sieși vrăjmaș". Adică cel care ascultă ceea ce-i spune gândul său și nu ascultă sfaturile celor mai mari, acela își este sieși vrăjmaș. Pentru aceasta luați aminte, fiii mei, și să nu faceți nimic fără binecuvântarea starețului, dacă vreți să pășiți cum trebuie pe calea monahală. Căci dacă vă faceți voia, să știți că pășiți strâmb și cu cât va trece timpul, cu atât se va întări „strâmbătura". Și va veni timpul când veți voi să vă îndreptați, dar nu veți mai putea.

17. Mă rog ca toți cei care aveți ascultare față de starețul vostru să aveți binecuvântarea și Harul Sfântului Duh, să vedeți chipul lui Dumnezeu și veșnic să vă sălășluiți împreună cu Îngerii din Cer. Toți cei care nu faceți ascultare, ci răspundeți împotrivă și disprețuiți conștiința voastră, Dumnezeu să vă „pălmuiască", ca să vă corectați și să vă veniți în sine, căci „acolo unde nu este primit cuvântul, va cădea toiagul".

Dragostea părintească cea multă, durerea îndreptării și dorința ca voi să vă mântuiți mă silește să mă port cu asprime, ori de câte ori se rătăcesc unii, pentru că dacă răul rămâne nemustrat și nepedepsit, vom fi răspunzători amândoi, și întâistătătorul și ucenicul.

Cuvântul întâi

Despre ascultare

V-am povestit și altădată, dar vreau să vorbesc și pentru cei mai tineri, care nu au auzit, și să vă fac să înțelegeți ce este ascultarea.

La Katunakia era un stareț, pe nume Chiril, care avea un ucenic. Ucenicul acesta îl întrista pe starețul său cu

desele lui neascultări. Cu timpul ucenicul acesta a început să nu se simtă trupește. Înainte de a se îndrăci cu totul, se purta ca un om nebun. Mergea împreună cu părinții noștri, Atanasie și Iosif, să culeagă alune, dar nu putea. Mirosea a pucioasă. Acestea le știu din experiența mea personală. Avea gânduri nefirești în sinea lui. Pe chipul său se vedea întreaga lui stare lăuntrică. Din când în când mai venea și la Starețul nostru Iosif și își mărturisea gândurile și îi cerea sfatul, dar nu făcea ascultare întru nimic.

Înainte de a muri starețul său, acesta i-a spus:

Fiul meu, atunci când voi muri să mă îngropi în cutare loc.

El însă, când a murit starețul său, l-a îngropat în altă parte. Ceilalți părinți îl sfătuiau să nu facă neascultare măcar acum la sfârșit și să împlinească ultima dorință a starețului său, dar el le răspundea:

Nu! Eu vreau să-l îngrop în altă parte.

După ce l-a îngropat, i-a apărut înainte diavolul și i-a spus:

Bre, eu ți le-am făcut pe toate, eu te îndemnam să-l mâhnești pe starețul tău cu neascultările tale.

Și când și-a deschis gura, diavolul a intrat înlăuntrul lui. De atunci a început să facă nebunii... Când cântau Heruvicul, el batjocorea, făcea ca lupul, ca o fiară. Odată a luat securea și a despicat cu ea icoana Sfântului Ioan Teologul. Umbla pe aiurea... Uneori își revenea.

Într-o zi la amiază am auzit lătrat de vulpe. Părintele Iosif, cipriotul, îmi spune:

– Ia te uită câtă obrăznicie are vulpea, ziua în amiaza mare nu se rușinează să latre.

– Nu-i vulpe, i-am răspuns eu, ci este demonizatul, părintele Ioan.

– Nu cred, îmi spune el.

– Atunci așteaptă și vei vedea.

Și într-adevăr, peste puțin a trecut prin fața chiliei noastre părintele Ioan.

Vi le spun toate acestea, ca să vă dau pildă și să înțelegeți ce înseamnă ascultarea, căci vă vor folosi mult în viitor.

Altădată, când își avea toate mințile, părintele Ioan a venit să-l vadă pe Stărețul meu Iosif. Potrivit rânduielii pe care o aveam acolo și a poruncii starețului, eu trebuia să plec. De îndată ce vedeam vreun străin, dispăream. Așadar, de îndată ce a venit părintele Ioan, eu am mers în chilia de alături și m-am așezat acolo.

Starețul Iosif stătea pe un scăunel. Când a venit părintele Ioan, s-a așezat lângă el. Eu știam de la starețul meu că acesta era demonizat, fiindcă adeseori starețul îmi spunea despre el, ca să mă sfătuiască și să dobândesc experiență.

Așa cum stăteam în chilia de alături, m-am gândit să stau și să ascult ce va spune părintele Ioan și ce îl va sfătui starețul meu. Aceasta am făcut-o din curiozitate și ca să mă folosesc.

– Gheronda, a început să spună părintele Ioan, atunci când mă apucă demonul, mă ridică sus, mă lovește, iar eu scot cuvinte nearticulate. Fac lucruri nebunești, însă eu sunt doar spectator la toate cele pe care le face trupul meu și le spune gura mea. Privesc și nu pot să fac nimic, căci mădularele mele se supun toate diavolului!.

Pe când ne aflam la Noul Schit și reparam chilia, aveam multă treabă și răspândire. Într-o zi ispititorul a pus pe părintele... să mă mâhnească întru ceva. Atunci eu i-am spus:

– Să nu faci așa ceva, căci nu-ți este de folos.

În cele din urmă, Dumnezeu, ca să-l învețe minte și să-l facă să înțeleagă că nu trebuie să se poarte astfel, l-a înțelepțit în chipul următor:

Într-o zi, fiind în biserică la Pavecernița Mare, căci eram în Postul Mare, pe când el citea la strană, iar eu stăteam în strana stărețească, s-a oprit pentru o clipă din citit, a venit înaintea mea înfricoșat și mi-a spus:

– Gheronda, mă îndrăcesc!

– De ce? îl întreb.

– Iată, fiecare deget al meu devine ca și brațul. Mâna mea se umflă și devine de trei, de patru ori mai groasă, prin lucrare diavolească. Mă pierd, Gheronda! Însemnează-mă cu semnul crucii, ca să nu mă îndrăcesc!

Atunci l-am însemnat cu semnul crucii și i-am spus:

– Hai, du-te acum să citești Pavecernița și altă dată să iei aminte să nu mai răspunzi împotrivă și să nu mai ai o părere diferită de cea a starețului, căci nu-ți este de folos.

După ce l-am însemnat cu semnul crucii și-a revenit și a mers tremurând la strană ca să citească.

Izbânzile ucenicului celui bun sunt foarte importante. Cei care se supun și nu îl mâhnesc pe starețul lor, ajung la izbânzi asemenea cu cele ale Îngerilor. Prin ascultare ucenicul primește mult Har.

Apostolul Pavel, deși le ținea creștinilor cuvânt simplu de învățătură, cu toate acestea accentua importanța virtuții de temelie, și anume ascultarea. Adică trebuie să le pricinuim bucurie părinților noștri duhovnicești prin sporirea noastră duhovnicească, căci aceștia priveghează, precum spune, pentru sufletele noastre. Nu este de folos să-i mâhnim și să-i întristăm pe cei care se nevoiesc pentru sufletele noastre.

Atunci când nu aflăm folos sau odihnă în ascultare, ceva nu merge bine, ceva ne scapă.

Când stareţul sfătuieşte pe ucenic un lucru sau altul, să nu creadă că sunt simple sfaturi. În esenţă este poruncă, chiar dacă nu este numită limpede astfel. De pildă stareţul sfătuieşte pe ucenic: „Fiul meu, fă ascultare şi rosteşte Rugăciunea şi alungă gândurile cele rele de îndată ce vin, căci oricât de puţin ar zăbovi ele, tot întinează locul. Cu atât mai mult atunci când ele pleacă după mai mult vreme, vor lăsa în urmă semne şi cusururi". Sau îi spune: „Când bate toaca să cobori îndată la biserică". Sau „În biserică să nu te muţi cu uşurinţă dintr-un loc în altul, ci fă răbdare în strana ta, iar numai de este mare nevoie, poţi să te muţi".

Atunci când monahul nu face ascultare în cele pe care stareţul său i le dă ca sfaturi şi îndemnuri, se află în neascultare. Trebuie, oare, ca stareţul să spună limpede: „Îţi poruncesc aceasta sau aceea", pentru ca ucenicul să se înfricoşeze şi să facă ascultare? Poruncile se dau doar în anumite situaţii.

Atunci când cineva vine la mănăstire ca să devină ucenic, este vădit că nu vine pentru egumen, nici pentru mănăstire, ci vine doar pentru dragostea lui Hristos şi pentru mântuirea sufletului său. Dar pentru că pe Hristos nu-L va vedea pentru a face ascultare de El, de aceea a lăsat Hristos reprezentant al Său în mănăstire pe egumen, ca să facă ascultarea pe care doreşte să o facă faţă de Hristos.

Fiecare părinte duhovnicesc poartă chipul lui Hristos. Aşadar, potrivit cu supunerea pe care o arată faţă de părintele duhovnicesc, se supune şi lui Hristos.

Este un păcat înfricoşător faptul de a necinsti cineva o icoană a lui Hristos, a Maicii Domnului sau a Sfinţilor.

Socotim că nu este un lucru mai rău ca acesta. Icoana închipuiește o persoană dumnezeiască la care noi ne închinăm, o sărutăm, iar închinarea se ridică la acea persoană.

Închipuirea vie a lui Hristos o poartă părintele duhovnicesc, căruia ucenicul este dator să i se supună și să-l iubească numai și numai pentru dragostea lui Hristos. Nu pentru persoana starețului, căci acesta poate să fie un om păcătos, poate fi un osândit, ca și mine, ci pentru dragostea lui Hristos, cum am spus, iar în felul acesta ascultarea se ridică direct la Hristos. Și fiindcă dragostea lui Hristos ne-a chemat aici ca să ne nevoim și să ne mântuim sufletul, trebuie cu orice chip să dobândim această virtute de temelie a ascultării, care este izvorul tuturor virtuților în general. Căci atunci când cineva va vedea un ucenic bun, cu siguranță că acesta nu va avea numai ascultare, ci în afară de ascultare este împodobit și cu alte multe virtuți și izbânzi.

Una din multele pilde pe care ni le spunea Sfântul meu Stareț, pentru a ne întări în ascultare, credință și dragoste față de persoana starețului, este și următoarea ce s-a petrecut la Katunakia:

Un ucenic îl iubea mult pe starețul său și făcea desăvârșită ascultare față de el. Odată au mers la Karyes, dar acolo starețul s-a îmbolnăvit grav. Bătrânul însă voind să se întoarcă cu orice preț la chilia lor, ucenicul l-a luat în spate și mergând ore întregi pe coama muntelui, au ajuns la Katunakia unde locuiau.

Mai târziu acest monah s-a legat de o obște de la Schitul Sfântul Vasilie, unde părinții se împărtășeau fără să postească. Voia să-l lase pe starețul său și să meargă acolo să se închinovieze. Schimonah fiind, voia să plece de la starețul său și să meargă acolo.

Stareţul îi spunea:

– Nu vei merge.

– Ba da, voi merge, răspundea acela.

– Fiul meu, îi spunea din nou stareţul, să nu te duci! Vine Paştele... stai aici ca să prăznuim împreună Învierea.

– Nu, ci voi pleca.

Într-o zi stareţul şi-a pierdut răbdarea şi i-a spus:

– Îngerul cel viclean să te pedepsească!

A doua zi ucenicului i-a ieşit o bubă pe nas care se tot umfla. În cele din urmă a ajuns la părintele Artemie, care se ocupa cu medicina practică şi care îl vindecase pe stareţul Iosif şi pe mine. I-a arătat buba, dar nu l-a putut vindeca.

Peste 3-4 zile umflătura s-a mărit, buba s-a spart şi a început să curgă puroi. Ucenicul se îndrepta spre moarte. Ceilalţi părinţi îi spuneau:

– Să te împaci cu stareţul tău pentru dragostea lui Hristos, ca să primeşti binecuvântarea lui şi să te ierte.

– Nu, răspundea acela.

Ajunsese ca un demonizat! La sfârşit însă, mai înainte de a-şi da sufletul său, a început să strige:

– Am pierdut..., am pierdut..., mi-am pierdut mântuirea!

Acestea şi multe altele ni le spunea stareţul meu Iosif, deoarece cunoscuse mulţi monahi dintre cei vechi.

Într-una din cărţile patristice este scris despre un ucenic bun că stareţul său îl sfătuia în fiecare zi după Pavecerniţă. Îi dădea diferite sfaturi despre ascultare şi despre ce trebuia să facă ca să se mântuiască.

Într-o zi, pe când dădea sfaturi, stareţul a adormit. Atunci a început diavolul să-l supere pe ucenic cu felurite gânduri, zicându-i: „De vreme ce stareţul a adormit, pleacă şi tu acum să te odihneşti. Eşti obosit...". Şi

altele ca acestea îi spunea, dar ucenicul cugeta întru sine: „Cum să plec? Trebuie să iau binecuvântare de la stareț". „Bine, dar acum a adormit", îi spunea din nou gândul. „Nu-i nimic, voi face răbdare". De șapte ori l-a supărat gândul ca să plece, dar nu a plecat.

După câteva ceasuri, când se apropia vremea Utreniei, starețul s-a trezit și l-a întrebat pe ucenic:

– Nu ai plecat ca să te odihnești?

– Nu puteam să plec, Gheronda, fără binecuvântarea Sfinției Voastre.

– Și de ce nu m-ai trezit?

– Nu-i nimic, Gheronda. Am făcut ascultare, răbdare.

– Bine, acum să citim Utrenia, iar apoi să mergi să te odihnești.

Așa au și făcut. După Utrenie, când starețul a adormit din nou, a văzut că se afla într-o cămară foarte luminoasă și acolo era un tron foarte strălucitor, iar pe el șapte cununi. Atunci starețul s-a mirat și s-a întrebat întru sine: „Cine știe al cui mare Cuvios și bărbat sfânt este acest tron! Și ce nevoințe o fi făcut ca să câștige aceste cununi!". Dar pe când cugeta acestea, iată că se apropie de el un bărbat cu multă cuviință și îi spune:

– De ce te minunezi?

– Iată, mă minunez de strălucirea tronului și mă gândesc că o fi al unui mare Sfânt.

– Nu, nu este al unui mare Sfânt, ci al ucenicului tău.

– Dar aceasta nu este cu putință, a răspuns starețul. Acesta este încă foarte tânăr și nu are mult timp de când a venit, cum i s-a dat tron și cununi?

– Tronul i s-a dat din clipa când a pus metanie pentru a intra sub ascultare, iar cele șapte cununi le-a primit în această seară pentru că s-a împotrivit gândurilor.

După aceasta starețul s-a trezit și l-a strigat pe ucenic.

– Fiul meu, ce gânduri ai avut astă noapte?

– Gheronda, nu am avut nici un gând rău. Nu-mi amintesc să fi avut ceva.

– Ia gândește-te bine. Ia-le pe rând!

Și ucenicul cercetându-se pe sine, și-a adus aminte și a spus:

– Da, Gheronda, mi-am adus aminte. Ieri seară, după Pavecerniță, când v-a luat somnul, am fost luptat de șapte ori de gândul să vă las și să merg să mă odihnesc, dar m-am împotrivit și apoi m-ați văzut cum așteptam.

– Bine, fiul meu, acum poți să pleci.

Și a înțeles starețul că cele șapte cununi le-a câștigat ucenicul când s-a împotrivit gândurilor.

Cuvântul al doilea

Despre ascultare

Din pilda lui Iisus, Care atât de mult S-a smerit pe sine, descoperim măreția pe care o ascunde întru sine ascultarea. Când ne supunem starețului nu facem numai o simplă ascultare, ci facem ascultare față de fiecare poruncă a lui Dumnezeu. Când poruncește starețul: „Fă aceasta", să știi că mai întâi Dumnezeu poruncește. Dacă omul face ascultare, urmează apoi roadele acesteia.

Hristos S-a smerit pe Sine, ascultând de Părintele Său ceresc. S-a supus ca om pentru a ne învăța pe noi virtutea cea înaltă a smereniei, căci fără smerenie nu se poate apropia nimeni de Dumnezeu.

În Rai, când Adam și Eva făceau ascultare și păzeau porunca lui Dumnezeu, aceea de a nu mânca din rodul oprit, erau fericiți. Erau împărați ai tuturor creaturilor de pe pământ și erau fericiți; Îl simțeau și-L vedeau

pe Dumnezeu. Viața pe care o trăiau era cea mai fericită. Aveau acoperământul lui Dumnezeu. Nimeni nu-i deranja, nimeni nu-i osândea, ci erau liberi să umble prin Rai fără frică, fără mustrarea conștiinței. De ce? Fiindcă nu căzuseră încă în nici un păcat împotriva lui Dumnezeu.

Mai apoi, folosindu-se rău de libertatea lor, liberi fiind, de bună voie au încălcat porunca și au greșit lui Dumnezeu.

Îndată după greșeala lor a început și mustrarea conștiinței. După cădere conștiința a început să le aducă mustrări pline de întristare în sufletele lor. Este limpede că mustrarea conștiinței era urmarea încălcării poruncii, a păcatului.

După cădere, cei întâi-zidiți s-au aflat în încurcătură. *„L-au auzit pe Dumnezeu umblând prin Rai,* spune Scriptura, *iar ei s-a temut și s-au ascuns".* Dar de ce nu se temeau de El mai înainte, când nu greșiseră lui Dumnezeu? Oare numai atunci a umblat Dumnezeu prin Rai? Numai atunci S-a apropiat de ei, când deveniseră călcători de lege? Ca niște fii adevărați cum erau, oare nu-i cerceta Dumnezeu și nu umbla și atunci prin Rai? Atunci însă nu se temeau de El, deoarece conștiința nu-i mustra, ci era în deplină odihnă și pace, pentru care pricină își petreceau și ei viața în pace.

Așadar, „umblând Dumnezeu prin Rai, s-au ascuns amândoi, fiindcă s-au temut de Dumnezeu". Atunci Dumnezeu i-a strigat:

– Adam și Eva, unde sunteți? Unde v-ați ascuns?

Ce-I vor spune acum lui Dumnezeu?

– Adam, de ce te-ai ascuns?

– M-am temut, spune Adam. Te-am auzit umblând prin Rai și m-am temut.

– Dar de ce te-ai temut? Te temi de Părintele tău, de Creatorul tău, de Binefăcătorul tău? De Mine, Care din nemărginită dragoste ți-am dat întreg Raiul, te temi când mă apropii de tine? Se apropie de tine fericirea, Izvorul vieții, al bucuriei și al păcii și tu te temi?

– Da, spune Adam, mă tem pentru că am greșit. Dar nu sunt eu vinovat, ci Eva, femeia pe care mi-ai dat-o. Ea m-a îndemnat și am călcat porunca Ta, mâncând din rodul oprit.

– Eva, o întreabă Dumnezeu, tu de ce l-ai înșelat pe bărbatul tău? De ce ai mâncat?

– Nu sunt eu de vină, răspunde Eva. Șarpele, pe care Tu l-ai creat și l-am avut aici în Rai, acela m-a îndemnat să mănânc, spunându-mi că, dacă voi mânca din acest rod, voi deveni deopotrivă cu Tine, Dumnezeule, și voi cunoaște binele și răul.

Aici se poate vedea cu ușurință egoismul și vorbirea împotrivă. Egoismul aduce ca rezultat în minte și inimă grăirea-împotrivă. El se ridică împotriva lui Dumnezeu și aruncă îndată răspunderea asupra Lui.

Așadar, de vreme ce Dumnezeu nu a văzut pocăința, nu i-a văzut cerându-și iertare, a poruncit îndată surghiunirea lor.

Acest dialog dintre Dumnezeu și cei întâi-zidiți ne dăruiește un sfat și o învățătură prețioasă, și anume că Dumnezeu nu-l părăsește pe om, atunci când încalcă porunca Sa, nu-l osândește îndată, ci se apropie de el. Dar cum se apropie? Nu-L aude umblând, așa cum L-a auzit Adam. Eu însă Îl aud foarte limpede cum mă mustră și-mi zice: „Aici ai făcut rău", „Acolo nu ai făcut bine" sau „De ce ai făcut aceasta?". Dumnezeu strigă prin conștiință: „Pocăiește-te, căci ești om".

Omul este ușor de cucerit; cade ușor. Este schimbător, nesigur. Aceasta o cunoaște Dumnezeu, fiindcă El te-a creat, El te-a făcut om. Dar ți-a dat și Harul ca să te pocăiești, îți dă și puterea să te ridici. De ce nu faci aceasta? Când Dumnezeu te mustră prin conștiință și te îndeamnă prin Sfintele Scripturi să te pocăiești și nu o faci, de atunci începe osândirea și pedeapsa.

Să trecem acum la felul nostru de viață. Vom vedea și aici că atât timp cât omul se află sub ascultare, trăiește fericit. Nu îl mustră conștiința; nu simte neliniște. Însă atunci când nu se supune cum trebuie, conștiința îl mustră și îi spune: „Aici ai făcut rău". Dar egoismul strigă: „Nu, nu-i adevărat". Conștiința spune din nou: „Trebuie să te pocăiești". Și astfel se creează o neliniște, un război și o stare în care omul este mereu mustrat de conștiință.

La ucenicul cel bun însă o astfel de stare de mustrare a conștiinței și de neliniște nu există, ci trăiește în pace și cu nădejdea cea bună a veacului ce va să fie, a restabilirii după Dumnezeu.

Acum suntem într-o viață de obște. Iar ea se conduce potrivit unei rânduieli, unei legi, unui regulament, unei discipline, cu sfătuire și ascultare. Când ucenicul nu pune bine în aplicare rânduiala, sfaturile, poruncile, atât ale lui Dumnezeu, cât și ale starețului său, are mustrări în cugetul său.

Părinții păstrau atâta acrivie în ascultare, încât întrebau: „Dacă beau zece înghițituri de apă, fac bine?". Ce vor să spună cu această învățătură, cu acest îndemn? Vor să ne învețe că suntem datori să avem ascultare plină de acrivie față de sfaturile și poruncile starețului.

Sfinții Părinții ne spun că ne facem de râs atunci când, după ce am părăsit părinții, lumea, libertatea, ne facem priveliște înaintea lui Dumnezeu și a Îngerilor,

a oamenilor și a demonilor, văzându-ne că ne certăm pentru un ac, pentru o ață, pentru un lucru de nimic.

Noi am făgăduit lui Dumnezeu lepădare de sine. Ce înseamnă lepădare de sine? Lepădare de sine înseamnă lepădarea patimilor și a tuturor voilor noastre. Însă atunci când ne facem voile noastre și când, fără binecuvântare, ne îngrijim pentru odihna și aranjamentele noastre, facem oare ascultare?

Dacă pentru un cuvânt deșert vom da seamă lui Dumnezeu, oare pentru o voie proprie nu vom da seamă?

Când am devenit monahi am făgăduit lepădare de sine și ascultare până la moarte. Cum însă ne vom îndrepta când vom sta înaintea lui Iisus Cel smerit, Ucenicul cel desăvârșit, atunci când ne va arăta rănile cuielor, Răstignirea? Când ne va spune „Iată, cât de mult am ascultat de Părintele ceresc și Mi-am tăiat voia. Însă nu pentru un ac, pentru un fir de ață, pentru o prea mică poruncă, ci voia pentru a muri, și încă moarte de Cruce".

Dacă suntem mustrați pentru o voie proprie, se stârnește o mare furtună în sufletul nostru, un adevărat război. Atunci când ceva se împotrivește voii noastre proprii, înlăuntrul nostru se produce o uriașă tulburare.

Îl vedem pe Hristos primind poruncă să se răstignească. Dar El a spus:

– *De este cu putință, să treacă de la Mine paharul acesta,* adică să se facă altfel mântuirea omului.

Iar răspunsul Tatălui a fost:

– Nu, ci pe calea Crucii și a Golgotei vei păși.

– *Facă-se voia Ta,* a răspuns Fiul.

Pentru aceasta să luăm aminte la conștiința noastră și să nu facem nimic fără cunoștința stareţului. Acum simțim odihnă când ne facem voia noastră, simțim mulțumire când împlinim dorința inimii noastre. Dar va

veni ceasul când ne vom afla înaintea unei clipe grele și atunci ne vom aduce aminte de viața noastră de mai înainte și vom căuta timp de pocăință și de îndreptare, însă va fi prea târziu. Să facem aceasta acum când ne putem îndrepta. Să nu facem nimic fără binecuvântare.

În Pateric se scrie despre o monahie că a mers în grădină fără binecuvântare, a mâncat o frunză de salată și îndată a intrat demonul în ea. Atunci a început să se poarte ca o demonizată. Apoi l-au chemat pe egumenul de la mănăstirea de călugări ca să o facă bine. El a certat demonul și i-a spus:

– De ce ai intrat în soră?

– Nu sunt eu de vină. Eu doar stăteam pe frunza de salată, iar ea m-a mâncat.

În acea monahie a intrat însuși demonul, însă atunci când noi ne facem voile noastre, intră într-un chip diferit, prin simțirea vinovăției. Iar aceasta este mai rău. Acel demon s-a arătat și, fiind văzut și mustrat de către egumen, monahia s-a vindecat. Dar atunci când noi călcăm o poruncă, demonul rămâne înăuntru și aceasta este mai rău.

Sfinții Părinți spun că „nu este mare lucru să iasă demonul dintr-un om, ci cel mai anevoios lucru este să scoatem o patimă demonică din lăuntrul nostru". Un demon poate fi scos de un Sfânt, dar pentru a ieși o patimă este nevoie de nevoință personală.

De aceea să nu pierdem timpul în zadar, cu deșertăciuni, și să ne înșelăm, crezând că umblăm pe calea vieții monahale și petrecem în supunere. Să nu ne odihnim în această suficiență de sine, în timp ce noi suntem călcători de poruncă. Să nu ne înșele cugetul sau mai degrabă trufia și să credem că „aceasta nu-i nimic", „cealaltă nu contează" și tot așa, căci, în realitate, acestea înseamnă o

încălcare a legii dumnezeiești. Și să nu uităm că, deși noi o modificăm, ea însă rămâne neschimbată și va fi pusă în aplicare într-o zi, atunci când vom fi judecați.

Cuvântul al treilea

Despre ascultare

Sfinții Părinți au izbutit să ajungă la mari trăiri ale Harului cu ajutorul smereniei. Dar, oare, și un ucenic poate să izbândească așa ceva? Sigur că poate. Atunci când păstrează tăcerea, când își împlinește îndatoririle duhovnicești, când păzește lipsa de grijă, când se adâncește întru sine și își face socoteala duhovnicească; atunci cu siguranță sporește.

Și noi eram ucenici lângă Gheronda. Aveam ascultarea, osteneala zilei și celelalte. Avându-l pe stareț ca povățuitor iscusit în aceste căi către Dumnezeu, ajutând și rânduiala pe care o aveam, unii părinți au izbutit să cunoască acele lucruri pe care Părinții niptici ni le-au lăsat ca testament sfânt.

Să evităm să vorbim despre lucruri de prisos. În împlinirea canonului nostru să fim statornici. Să ne aflăm în biserică și să ascultăm slujba, Liturghia, Vecernia. La trapeză să mergem toți împreună. Să avem întru toate rânduială. Unde este rânduiala, acolo este și pacea, și unde este pacea, acolo este și Dumnezeu. Iar unde este neorânduiala, acolo și tulburarea, și unde este tulburarea, acolo este și diavolul. *„Dar toate să se facă cu cuviință şi după rânduială”*[1].

Ca și ucenici, să facem ascultare; să nu ne facem voile. Voia proprie i-a scos pe cei întâi-zidiți din Rai.

---

[1] *I Corinteni* 14, 40.

Supunerea voii lui Hristos față de Părintele Său, i-a băgat iarăși în Rai. Și astfel ascultarea a biruit.

Luceafărul s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu. Cu mândrie s-a închipuit pe sine și Dumnezeu l-a îndepărtat de la Sine; astfel a devenit diavol care ne războiește. Celelalte tagme au rămas în ascultare de Dumnezeu și se află și acum întru slava Sa. Și fiind după fire îngeri schimbători, au devenit neschimbători după Har, deoarece au cunoscut atâtea lucruri odată cu căderea luceafărului și a omului. De aceea, acum sunt neclintiți în ascultarea de Dumnezeu.

Mare rău este voia proprie a omului, deoarece ea ascunde egoism, mândrie, iubire de sine și atâtea altele. De aceea ucenicul slobozit fiind de voia proprie, se slobozește și de patimi.

Hristos a ascultat până la moarte pe Cruce, adică până la desăvârșita mortificare a voii proprii.

Dacă omenește Hristos nu ar fi făcut ascultare și nu Și-ar fi tăiat voia, omul nu ar fi fost mântuit. Tot astfel, nu se mântuiește omul care ține la voia sa și face ceea ce vrea el.

Ce înseamnă lepădarea voii proprii? Înseamnă că o alung de la mine, nu mai am nici o legătură cu ea.

Numai când ucenicul va ajunge la această măsură, aceea de a-și lepăda astfel voia proprie, numai atunci se izbăvește de patimi. Cu cât părăsește voia proprie, cu atât află ușurare din partea patimilor.

Dacă ucenicul va cunoaște din experiență puterea cuvintelor *„iertați”* și *„să fie binecuvântat”*, unul ca acesta va fi încununat în Cer cu cunună neveștejită.

Acolo unde ucenicul și-a pus voia sa, acolo a pus și otravă, și primind otravă, se otrăvește singur.

Chiar și o poruncă greșită să i se dea, însă pentru ascultarea pe care o face Dumnezeu îl va binecuvânta.

Un ucenic era atât de ascultător, încât starețul său îi spunea să fure diferite lucruri de prin chiliile fraților, iar el mergea și i le aducea. Starețul însă le lua și le dădea înapoi. Pe ucenic însă niciodată nu l-a supărat gândul, zicându-i: „Dar ce este aceasta ce face starețul? Mă îndeamnă și mă învață să fur, ca mai târziu furatul să mi se facă obișnuință?". Nu, ci a zis întru sine: „Eu fac ascultare. Ce este ceea ce fac eu acum, nu știu. Un singur lucru știu, și anume că fac ascultare".

A mers cineva și a intrat sub ascultarea unui stareț care avea obște. Acesta îi spune:

– De vreme ce vrei să intri în obștea mea, îți dau poruncă să nu scoți nici un cuvânt, să devii mut pentru Hristos.

– Să fie binecuvântat!

După ce a rămas un timp în obștea lui, starețul a văzut că nu-l folosește viețuirea lui acolo. De aceea îi spune într-o zi:

– Te voi trimite la un alt stareț, la o altă mănăstire.

Și dându-i o scrisoare, îi spune din nou:

– Mergi la cutare mănăstire și dă scrisoarea egumenului și rămâi acolo.

Egumenul de acolo ia scrisoarea, era o scrisoare de recomandare, și citește: „Vă rog, Gheronda, să țineți acest frate. Este un monah bun..." și celelalte. Citind acestea, egumenul l-a primit.

După un timp acest frate a murit, dar tăcerea nu a dezlegat-o. După moartea lui egumenul îi scrie primului stareț: „Deși mi-ai trimis un mut, cu toate acestea era un adevărat Înger". Atunci primul răspunde celui de-al doilea: „Nu era din fire mut, ci păzind porunca, a

rămas mut". Și s-a minunat al doilea stareț de virtutea acelui frate, de felul cum a știut să păzească atât de bine porunca celui dintâi stareț.

Vreau să spun că desăvârșita părăsire a voii proprii înseamnă sfințenie.

De multe ori mă gândesc și spun: „Cât de mult va fi cinstit un ucenic desăvârșit de către Hristos, primul Ucenic! Și cum ar putea Hristos să nu-i ia pe desăvârșiții ucenici împreună cu Sine, întru Împărăția Sa, unde vor vedea veșnic Chipul Său, așa cum scrie în *Apocalipsă* Sfântul Ioan Evanghelistul?

Noi, monahii de astăzi, ținem foarte mult la voia noastră, de aceea nu putem urca mai sus. Nu spunem: *„Iertați"* și *„Să fie binecuvântat"*, și astfel aruncăm otravă în noi înșine, în viața noastră. Pentru aceasta nu avem acum sporirea acelor monahi buni de altădată.

Citim în cărți, la Sfinții Părinți, despre unii ucenici sfinți:

Gândiți-vă, un egumen a pus în chilia ucenicului său un bou. Fratele se ocupa cu țesutul, iar boul îi strica toate, ațele și războiul de țesut. Și a stat boul în chilia fratelui vreme de mai mulți ani. Și câte altele nu-i va fi făcut acolo acel bou! Cu siguranță că nu avea deloc liniște. Cu toate acestea nu i-a trecut vreodată vreun gând rău prin minte, așa cum îi spunea lui Avva Pafnutie: „Avva, niciodată nu mi-a trecut vreun gând rău împotriva întâistătătorului meu, ca să zic de ce mi-a pus în chilie boul, ci mi-am spus că de vreme ce l-a pus, știe el pentru ce a făcut aceasta".

Nu punea gândul său, ci cugetul său era cel al starețului.

De aceea vă spun: Dacă nu avem ascultare duhovnicească, nu am reușit nimic. Când nu voim ceea ce voiește

proestosul, nu suntem în esență ucenici, fiindcă nu avem ascultare duhovnicească. Chiar dacă am face ascultare cu fapta, asta înseamnă că suntem niște oameni cu trup, dar fără suflet. Dar poate fi numit om cu ipostază cel care are numai trup? Lucru de neconceput pentru rațiune.

Tot astfel și pentru rațiunea duhovnicească este de neconceput să fie numit ucenic cel care numai în faptă și la slujba sa face ascultare. Mai întâi de toate trebuie să aibă ascultare duhovnicească și să spună: „Orice crede, cugetă sau hotărăște întâistătătorul, și eu cuget și hotărăsc".

Sfântul Simeon Noul Teolog a primit binecuvântare de sus numai pentru ascultarea sa. Este o pildă atât de puternică și de vădită!

Cuviosul Paisie cel Mare avea un ucenic căruia i-a spus într-o zi:

– Fiul meu, mergi și bea apa din acel lighean!

Dar acela a cugetat în sinea sa: „Starețul, în loc să-mi spună: «Mergi și bea din izvor», fiindcă eram ostenit și asudat de la slujire, îmi spune să beau din acea apă murdară ce se află în lighean". Și astfel, punând gândul său, s-a lipsit de acea mare fericire.

Apoi s-a gândit: „Mai bine să merg să beau". Dar nu a mai găsit nimic. Atunci Avva Paisie i-a spus:

– Ticălosule, știi ce era acea apă? Apă în care Hristos Și-a spălat picioarele.

De atunci ucenicul a fost cuprins de duhul întristării. Avva Paisie încerca să-l mângâie, dar acela nu mai avea deloc liniște. Atunci Sfântul, văzând că nu-l mai poate ține lângă dânsul, i-a spus:

– Mergi în cutare loc. Acolo sunt trei morminte, iar la unul din ele să faci rugăciune și să asculți ce ți se va spune.

Așa s-a și petrecut. A auzit un glas, zicându-i: *„Să mergi înapoi la starețul tău și să faci ascultare"*.

Dar acesta naufragiase lăuntric. Casa sufletului său avea atâtea crăpături, încât nu mai putea să le închidă. Pentru aceasta a și petrecut până la sfârșitul vieții sale clătinându-se de valuri în ascultarea față de Cuviosul Paisie.

Sfântul Simeon Noul Teolog, câștigând biruință împotriva voii proprii, a primit teologia cea de sus pentru ascultarea sa cea desăvârșită. Iar celălalt, făcându-și voia proprie, s-a lipsit de ascultare și de Har.

Acestea sunt câteva pilde, căci de s-ar scrie toate câte au făcut acei părinți și ucenicii cei desăvârșiți, nu ar ajunge cărți întregi. Iar aceste pilde sunt ca niște oglinzi, în care ne putem vedea pe noi înșine și în care putem vedea și ce chip avem.

Dumnezeu să ne ajute ca să ne venim în fire și să ne vedem pe noi înșine cât de mult ne-am lepădat de voia proprie. Să ne nevoim să lepădăm această otravă, pentru a putea trăi așa cum Dumnezeu voiește și cum ne-o cere viețuirea monahală.

Despre credința, cinstea și dragostea care se cuvin Stareţului

1. Păstrați cu înțelepciune și sârguință credința și dragostea față de povățuitorul vostru duhovnicesc, fiindcă în aceasta constă viața sau moartea sufletului. Nu-l întristați pe părintele vostru cel întru Hristos, dacă vreți să vedeți fața lui Dumnezeu. Acela care îl mâhnește să știe că Îl mâhnește pe Hristos. Și atunci cum Îl va vedea pe Hristos când va muri?

2. Cred, fiul meu, că vei face mai multe decât cele pe care te sfătuiesc și atunci vei vedea cât de bine te vei simți. Niciodată să nu îngădui celui viclean să-ți aducă

gânduri împotriva starețului tău, căci acestea sunt șerpi plini de otravă.

Rămâi alipit cu totul de starețul tău și să asculți de el, ca și cum cuvintele lui ar fi rostite de Hristos.

Dragostea, respectul și desăvârșita ascultare față de stareț îi aduc odihnă acestuia, iar odihnindu-l pe stareț, Îl odihnești pe Dumnezeu, pentru că tot ceea faci starețului, lui Dumnezeu Îi faci.

3. Nu mă îndoiesc, fiul meu, de nimic din cele ce ți se întâmplă. Un adevărat fiu duhovnicesc astfel îl iubește pe părintele său, care l-a născut prin Harul lui Dumnezeu.

Îți doresc ca Hristos să-ți umple întotdeauna inima cu dragostea Sa cea dumnezeiască, care cu adevărat îl înnoiește pe creștin.

4. Ucenicul se vatămă de moarte atunci când nu se descoperă curat și cu sinceritate pe sine starețului său. Precum cel bolnav, atunci când nu descoperă medicului rana și boala sa, nu se tămăduiește, ci durerea și febra se continuă, tot astfel pătimește și ucenicul, atunci când nu arată doctorului celui duhovnicesc rănile sale cele sufletești. Însă ceea ce îl împiedică să nu arate de ce anume suferă este egoismul.

Să călcăm, așadar, fiilor peste acest balaur și să-l junghiem cu cuțitul sfintei spovedanii și cu primirea leacurilor duhovnicești, pe care starețul, doctorul cel duhovnicesc, ni le va da spre tămăduire.

5. Să priveghem, fiilor, să ne silim. Ce mai așteptăm? Sfârșitul se apropie și ne vom tulbura. Ce ne va ajuta atunci? În acel ceas de nevoie ne va ajuta silirea cea de acum la îndatoririle noastre, dobândirea virtuților și mai

ales unirea duhovnicească cu părinții noștri duhovnicești prin viețuirea noastră cea plăcută înaintea lor. Dacă suntem despărțiți duhovnicește de părintele nostru duhovnicesc prin neascultare și judecare, cum ne vom apăra împotriva demonilor în ceasul morții? Fără ocrotirea sfintei lui rugăciuni, cum ne vom afla înaintea lui Iisus Hristos? Când vom urca și vom întâlni vămile din văzduh, ale cui rugăciuni ne vor izbăvi? Ale întâistătătorului? Dar acestea au plecat de la noi, deoarece l-am amărât în timpul vieții și astfel nici o tărie nu vom avea în nevoia noastră.

Așadar, fiii mei, să ne îngrijim să trăim după voia lui Dumnezeu, ca să bine plăcem înaintea Lui, iar El să ne odihnească veșnic în sânurile Sale.

6. Problema ta, fiul meu, este una ce ține de stareț. V-am spus de multe ori că diavolul se teme mult de întâistătători, iar dragostea și credința către ei este asigurare pentru tot cel ce se supune din dragoste pentru Dumnezeu. Însă de la cel care greșește în privința întâistătorilor îndată se ridică acoperământul și începe căderea. De aceea și diavolul cunoscând aceasta, începe îndată războiul împotriva lor, străduindu-se ca slăbiciunile lor să le umfle în așa măsură, încât să-i convingă pe ucenici că nu vor primi nici un folos de la ei și că nu sunt într-o stare bună. Iar atunci când îl va convinge pe ucenic, îl va câștiga. Însă atunci când îl găsește întărit, fuge și deschide un alt front. Rareori se întâmplă ca un ucenic să nu fie războit de un astfel de război.

Starețul scrie unei monahii.

7. Fiica mea, să ai dragoste și respect pentru stareță. Cine nu are slăbiciuni? Toți suntem osândiți pentru

patimile noastre, dar altceva este aceasta și altceva datoria ta către maica ta cea duhovnicească. Tu să o vezi ca pe chipul lui Hristos. Și când te vei încredința ei, aceasta ți se va socoti că ai făcut-o față de Dumnezeu.

Nu vreau să te prefaci, căci iubesc foarte mult sinceritatea; așa vreau să fie ucenicii mei. Să te spovedești cu sinceritate, să asculți sfaturile stareței, să crezi tot ce spune ea.

Dacă nu primești cu credință cele spuse de ea, urmarea va fi că vei osândi, te vei răci, te vei îndepărta sufletește de ea. Toate acestea sunt nepotrivite pentru tine, care ești monahie aflată sub ascultarea unei starețe.

Nu trebuie să judecăm și să ne răcim față de nici un om, cu atât mai mult față de maica noastră duhovnicească.

Nevoiește-te să o iubești și să o vezi ca pe chipul lui Hristos. Și atunci, potrivit cu credința ta în ea, vei secera folos sufletesc. Fă aceasta și vei vedea adevărul.

Acum, în Postul Mare, vreau să te silești mai mult. Să păstrezi atât tăcerea lăuntrică, cât și pe cea exterioară. Neîncetat să ai în minte pomenirea morții, căci din această cugetare vei primi un folos uriaș. Să rostești Rugăciunea lui Iisus neîncetat și să te silești să te unești tot mai strâns cu stareța ta. Niciodată să nu îngădui gândului tău să o judece, căci aceasta se numește în termeni patristici arsură sau otrăvire gravă. Păzește-te să nu cazi din dragostea stareței, căci va paraliza orice nevoință a ta pentru fapta cea bună.

Cuvânt despre conștiință și ascultare

Atunci când omul păzește ascultarea desăvârșită față de conștiința sa și face tot ce-i spune ea, încetează să-l

mai mustre. Și aceasta nu pentru că ar fi slăbit glasul ei, ci fiindcă pentru ascultarea cea bună conștiința nu are ce să mustre.

Apostolul Ioan spune: *„Atunci când conștiința omului nu-l mustră, îndrăznire are către Dumnezeu”.*

Este cu neputință ca în calea sa omul să nu se împiedice de ceva. Căci pe de o parte diavolul, pe de altă parte trupul, pe de alta lumea ridică mereu piedici în calea sa, iar omul se împiedică din pricina neatenției sale. De aceea atunci când cade, să se ridice îndată și să ceară iertare. Atunci când omul se va pocăi pe măsură, conștiința, care mai înainte îl mustra, încetează să-l mai mustre.

Trebuie să ne păzim conștiința noastră dinspre trei părți: dinspre Dumnezeu, dinspre aproapele și dinspre lucruri.

Omul își păzește conștiința sa atunci când fuge de păcatul cel felurit. Dinspre aproapele, atunci când nu-l întristează, nu-l judecă, nu-l clevetește, nu-l smintește, nu-l împinge la rău. Dinspre lucruri atunci când din neatenție, nepăsare sau lipsă de conștiință, nu se face pricină de distrugere sau stricare a vreunui lucru.

Sfântul Teodor Studitul ne spune multe despre această lipsă de conștiință. Atunci când vezi un lucru că arde, că se distruge și nu-l ridici sau nu-l păzești, aceasta este lipsă de conștiință. Când poți să lucrezi, iar tu hoinărești pe ici-colo, și aceasta este lipsă de conștiință. Când lași mâncarea să se acrească și o arunci, aceasta este lipsă de conștiință, fiindcă trebuia să fi avut grijă să o fi pus la masă înainte de a se acri.

Prin urmare, în orice chip ar greși omul față de lucrurile materiale, este lipsă de conștiință. Și tot lipsă de conștiință este când cineva jignește în orice chip pe Dumnezeu.

Cea mai mare bogăție este să se străduiască omul să-și păstreze conștiința neîmpovărată. Iar când va simți că ceva l-a rănit, să îndrepte îndată acel lucru și astfel va veni din nou la starea de mai înainte.

De câte ori nu ne-a mustrat conștiința? Cu cât omul ia aminte mai mult la conștiința sa și cu cât se îngrijește mai mult de ea, cu atât îl va povățui cu mai multă subțirime. Și cu cât mai multă subțirime îl povățuiește și îl mustră, cu atât urcă spre o mai mare curăție.

Există și o conștiință numită vicleană, care vine de multe ori sub chipul celei bune, dar în esență ea este vicleană, pervertită, o conștiință potrivnică lui Dumnezeu.

Conștiința cea vicleană este acel glas care învață cele potrivnice, mai ales cele înșelătoare și pervertite.

Conștiința cea bună are ca început și temelie smerita cugetare și ascultarea. Iar conștiința cea vicleană are ca început mândria și neascultarea.

Când cineva nu se lasă convins de către stareț, ci i se împotrivește, când unele i se spun și altele spune el, când nu ascultă, atunci are ceea ce se numește încredere de sine, iar aceasta este conștiința cea vicleană.

Smerita cugetare naște conștiința cea bună. Pentru a putea cineva să învețe care este conștiința cea bună – căci de multe ori se amestecă cele două și atunci se întreabă: aceasta este conștiință vicleană sau bună? Acest gând să-l cred sau celălalt? – este nevoie să aibă smerenie, dar mai ales să intre sub povățuirea altuia, a unuia mai mare, a unui întâistătător, a unui duhovnic și să facă ascultare în tot ce-i va spune. Atunci, încet-încet, va începe să deslușească care gând este rău și care bun, care este „culoarea" conștiinței celei bune și care a celei rele. Astfel, pe de o parte se izbăvește de căderi cu învățătura și povățuirea duhovnicului, iar pe de alta învață, odată

cu trecerea timpului, care este nuanța, chipul celor două conștiințe și devine un om desăvârșit.

Cei care s-au vătămat sunt cei care sunt în afara ascultării, deoarece omul este strâmtorat de cele două conștiințe, dintre care una vrea să-l mântuiască, iar cealaltă să-l distrugă, neștiind de multe ori pe care s-o aleagă. Cel care este în ascultare scapă de această primejdie și astfel, încet-încet, devine experimentat, știind să deosebească cele două conștiințe.

Avva Pimen avea două gânduri și a mers la un duhovnic să le spună. Acela însă era foarte departe și de aceea a plecat de dimineață și a ajuns seara. A uitat însă un gând și a spus doar unul. Când s-a întors, de îndată ce a pus cheia în ușă, și-a amintit de cel de-al doilea gând. Atunci a lăsat ușa încuiată și s-a întors pentru a spune și celălalt gând.

Când duhovnicul a văzut osteneala și acrivia lui, a spus: *„Pimen, Pimen, Păstor*[1] *al Îngerilor. Virtutea ta va purta numele tău în tot pământul".*

Pentru a putea cineva să devină experimentat, astfel încât să poată deosebi glasul conștiinței celei bune de cel al celei rele, trebuie să treacă prin ascultare. Dacă omul nu trece prin ascultare, este întristător. Se poate să aibă harisme, să aibă suflet bun, să facă diferite fapte bune, dar îl vei vedea șchiopătând întotdeauna în privința discernământului și a smeritei cugetări. Ceea ce dăruiește supunerea prin mijlocirea smeritei cugetări este, mai întâi de toate, discernământul. Adică ascultarea îl călește pe om și-i dăruiește smerenia și discernământul.

„Întreabă pe tatăl tău și îți va spune ție". Aceasta o vedem împlinindu-se de cei care merg pe calea cea patristică a Sfinților. Citim în Pateric că Zaharia a avut o

---

[1] În limba greacă cuvântul ποιμήν – Pimen înseamnă *păstor.*

vedenie, dar tatăl său nu a putut să-i spună dacă era de la Dumnezeu sau de la demoni. Atunci a mers la un stareț ce avea darul discernământului, iar acesta i-a spus: „De la Dumnezeu a fost vedenia, dar mergi și te supune tatălui tău!”.

Câte nu ne-au lăsat Părinții pentru învățătura noastră! Calea cea mai bună, cea mai corectă, cea mai sigură, cea mai lipsită de răspundere, este cea a ascultării. *„Cel care face ascultare,* spune Avva Palamon, *a împlinit toate poruncile lui Hristos”.*

„Cel ce se supune a ales calea cea mai bună”, spune Avva Moise. „Alergați, fiilor, spune el, acolo unde este ascultare. Căci acolo este și bucuria, pacea, iubirea de frați, unirea, trezvia, mângâierea, cununile, răsplata”. Însă când voim să punem înainte voia noastră, deși suntem sub ascultare, atunci calea ne devine grea, aspră, primejdioasă. Când cineva face ascultare se găsește în dragoste, în silirea de sine, în iubirea de frați; unul ca acesta primește cununi, sfințire, mântuire.

Voia proprie este o mare îngrădire, o mare piedică; este zid între suflet și Dumnezeu. Precum peretele când se află înaintea noastră împiedică razele de soare, iar locul are umezeală, nu rodește, tot astfel se petrece și cu zidul voii proprii. Când va sta înaintea sufletului, acesta se va întuneca și va rămâne neroditor.

Hristos este Soarele Dreptății. Când sufletul nu are vreun obstacol înaintea sa, vin razele lui Hristos și-l luminează, iar omul rodește și se sfințește.

Numai cel care a cunoscut roada ascultării poate vorbi despre ea. Aceasta este calea cea binecuvântată, în care omul leapădă, mai ales, demonul cel rău al egoismului și al mândriei, care aduce toate relele, și dobândește smerita cugetare și lipsa de grijă.

În Pateric citim despre doi frați care hotărâseră să devină monahi și au fugit din lume. Unul dintre ei a mers în viața de obște, iar celălalt a mers în pustie.

După doi-trei ani pustnicul a spus: „Să merg să-l văd pe fratele meu, care se află în viața de obște, unde sunt atâtea griji și necazuri. Cine știe ce-o fi făcând în atâta tulburare!". Era convins că el, fiindcă trăia în pustie, a ajuns la măsuri înalte. S-a dus, așadar, la acea mănăstire și, pricinuind că trebuie să-l vadă pe fratele său, a spus egumenului:

– Avva, aș vrea să-l văd puțin pe fratele meu.

Fratele a venit, iar egumenul, care era om sfânt, le-a dat binecuvântare să se îndepărteze puțin și să discute.

După ce s-au îndepărtat de mănăstire, au văzut un mort pe cale, ce era aproape gol. Atunci pustnicul a spus:

– Ce păcat că nu avem vreo haină să-l acoperim pe acest om!

Însă cel ce se afla în ascultare a spus în simplitatea sa:

– Nu-i mai bine să facem rugăciune ca să învieze?

– Să facem! a spus pustnicul.

Au făcut rugăciune amândoi și a înviat mortul. Ucenicul nu a dat importanță la minune, ci cugeta întru sine că pentru rugăciunile starețului său s-a săvârșit minunea. Pustnicul însă spunea că minunea s-a făcut pentru virtutea sa; pentru asceza, postirea, privegherea, reaua sa pătimire, culcarea pe jos și pentru celelalte izbânzi ale sale.

Când s-au întors la mănăstire egumenul a spus pustnicului, mai înainte ca cei doi să vorbească:

– Să nu crezi, frate, că pentru rugăciunea ta a înviat Dumnezeu mortul. Nu, ci pentru ascultarea fratelui tău.

Când a văzut pustnicul că egumenul a citit gândurile sale, pentru că era un bărbat sfânt și avea harisma proorociei, a cunoscut că se află în înșelare și că fratele său,

cel care, chipurile, se afla în griji și tulburări, era mai presus decât el.

Gândiți-vă la îndrăznirea cu care cel ce se afla întru supunere a spus „Să facem rugăciune ca să învieze”! Uitați-vă la simplitatea, nerăutatea și la credința lui! Pustnicul socotea acest lucru cu neputință, pe când celălalt îl socotea firesc, căci credea în rugăciunea stareţului său. Ce nevoință va fi făcut ca să ajungă la această smerită cugetare! Cât de mult se va fi zdrobit egoismul și mândria lui în viața de obște! Căci care om ce vine din lume nu are egoism și mândrie? Câți monahi care au trăit în ascultare nu s-au sfințit și au izvorât mir?

În Sfântul Munte, la Schitul Sfintei Ana, viețuia un călugăr care căra saci cu grâu de jos, de la port. Multă osteneală și sudoare! Odată s-a întrebat în sinea sa: „Oare, avem răsplată pentru atâtea osteneli și sudori ce le vărsăm, făcând ascultare de stareții noștri?”. Și pe când cugeta acestea, s-a așezat ca să se odihnească. Atunci l-a furat puțin somnul. Și între somn și veghe a văzut-o pe Maica Domnului înaintea lui, care i-a spus: „Nu te mâhni, fiule! Aceste sudori pe care le verși întru ascultare, cărând alimente, sunt socotite înaintea Fiului meu ca sângele cel mucenicesc”. Atunci fratele și-a venit întru sine și îndată acele gânduri de întristare i-au fugit. Iar părinții din schit au scris aceasta pe un zid aflat acolo, pentru ca toți cei ce vor trece pe acolo să o poată citi.

Lângă Biserica Schitului se află o chilie ce se numește „a patriarhului”. În ea a pustnicit un Patriarh, pe nume Chiril. Acesta a părăsit tronul patriarhal și a venit aici să se facă monah. Părinții cărau lucrurile cu spatele, însă văzându-l pe patriarh ostenindu-se, i-au spus:

Sunteți bătrân, preasfințite, și neînvățat cu munca, de aceea să vă luăm un măgăruș, ca să cărați alimentele.

Și astfel părinții i-au luat un măgăruș, cu care patriarhul urca și cobora.

Într-o zi, pe când patriarhul urca cu măgărușul și ceilalți părinți cărau alimentele cu spatele, aceștia s-au oprit puțin ca să se odihnească. Deodată patriarhul, fiind între somn și veghe, a văzut pe Maica Domnului împreună cu Sfinți Îngeri. Maica Domnului avea un vas din care îi adăpa pe părinții ce cărau lucrurile cu spatele, iar Îngerii aveau ștergare cu care le ștergeau sudoarea.

Apoi, văzând uimit cum ștergeau și sudoarea măgărușului, i-a rugat, zicându-le:

– Ștergeți-mă și pe mine, vă rog!

– Părinte, i-a răspuns Maica Domnului, tu nu ai sudoare. Îl vom șterge pe numai măgăruș, care a asudat.

Atunci s-a deșteptat și și-a venit întru sine.

– Luați măgărușul, a spus el părinților, fiindcă mă păgubesc mult. Maica Domnului și Îngerii au șters măgărușul, iar pe mine, nu.

De atunci își căra lucrurile singur, cu spatele.

Câte întâmplări asemănătoare nu s-au petrecut în viața părinților! Acum rareori mai întâlnești, s-au pierdut toate.

Să luăm aminte, așadar, la conștiința noastră. Să dobândim conștiința cea bună prin ascultare, umilință, mărturisire și smerită cugetare. Să fugim de voia proprie, care naște încrederea de sine, conștiința cea vicleană.

Despre conștiință

Să nu disprețuiți conștiința voastră, fiindcă aceasta vă sfătuiește binele. Ea este o lege sădită în noi înșine, care ni s-a dat ca o busolă ce ne arată drumul cel drept.

Există conștiință bună și conștiință rea. Cea bună este cea care ne sfătuiește, în temeiul legii duhovnicești,

să împlinim poruncile mântuirii, pe când cea vicleană, a diavolului, ne sfătuiește cele ale înșelării, cele pervertite, luând ca pricină trufia și egoismul. Pentru a putea cunoaște cum să deosebești o conștiință de alta, va trebui să-ți mărturisești regulat gândurile tale și să asculți de sfaturile povățuitorului tău duhovnicesc. Căci el va deosebi și te va lumina, spunându-ți, de pildă, că cutare gând este al conștiinței celei bune, iar celălalt al celei rele. Și astfel, odată cu trecerea vremii, vei putea să deslușești tu singur gândurile.

2. Ia aminte la conștiința ta. Faptele tale să fie curate; nu altceva în gură și altceva în inimă. Iubește adevărul; teme-te de mustrarea conștiinței tale; îndreaptă pe omul cel lăuntric, pentru a nu te căi mai târziu în zadar. Acestea am vrut să ți le spun.

Dumnezeu să fie cu tine și Harul Sfântului Duh să te întărească spre împlinirea sfaturilor primite!

O selecție a cuvintelor despre ascultare

1. Ce pildă este mai frumoasă decât cea a Domnului Iisus! Ascultarea față de Părintele Său nu Îl conduce la Cruce și moarte? Nu putea, ca Cel ce era de o ființă cu Tatăl, să Se împotrivească? Și cu toate acestea nu o face, ci pășește cu sudoare, cu durere, îngenunchează sub povara tăierii voii, după care urcă spre Golgota. Trebuie să urce, ajunge sus, unde este înălțat pe slăvita și pentru demoni înfricoșătoarea Cruce, iar acolo sus arată desăvârșită ascultare și primește cununa cea neveștejită a veșnicei slave.

Astfel se câștigă învierea sufletului și nu o dată ascultare, iar altădată neascultare și voie proprie. Nu se dobândește astfel cununa, ci prin dorința de jertfă. Toate

piedicile să fie depășite prin tăria cugetului de a alege mai bine moartea, decât trădarea în ce privește ascultarea pe care o avem.

2. Prin neascultarea lui Adam am fost aruncați în adâncul iadului, iar prin ascultarea lui Hristos am fost mântuiți. Așadar, drumul ascultării către Golgota urcă și urcușul este puțin ostenitor. Vom asuda și vom osteni, dar să cugetăm că după înviere vom dobândi curăția sufletului și înfierea. Iar această bogăție nu poate fi asemănată cu nimic din cele pământești în ce privește desfătarea. Și ce spun eu cu cele ale lumii? Dacă va da cineva întreaga lume, nu va putea răscumpăra nici măcar o picătură de bucurie duhovnicească de la acel suflet care a urcat mai întâi Golgota și apoi a văzut învierea lui.

3. Hristos a spus Ucenicilor: *„Cel ce vă ascultă pe voi pe Mine Mă ascultă, şi cel ce se leapădă de voi de Mine se leapădă; iar cine se leapădă de Mine se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine"*[1]. Așadar, urmași ai Apostolilor sunt ierarhii, preoții, egumenii și stareții micilor obști. Și toți câți se supun urmașilor Apostolilor, se supun lui Hristos Însuși, iar cei care nu se supun, de Hristos se leapădă.

Pentru aceasta, de vreme ce voim să fim rânduiți sub ascultarea lui Hristos, trebuie să facem ascultare. Nu să facem ascultare în cele care ne odihnesc pe noi, iar în cele pe care nu le vrem să nu facem. Și deși Hristos a cerut în Ghetsimani să se săvârșească mântuirea oamenilor într-un chip diferit de către Părintele ceresc, dar fiindcă Acesta a socotit Crucea a fi singurul chip de mântuire, Hristos a răs-

---

[1] *Luca* 10, 16.

puns: *„Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă"*[1] și: *„Ascultător făcându-Se până la moarte, iar moarte de Cruce"*[2].

4. Teologia este o consecință a rugăciunii și a desăvârșitei ascultări. Orice harismă ar avea monahul, fără ascultare o pierde în scurt timp. Ucenicul cel mult-roditor este plin de toate harismele Mângâietorului acum și în vecii vecilor.

5. Pentru a ne cerceta, Harul lui Dumnezeu vrea să ne supunem cu ascultare desăvârșită în tot ceea ce învățăm. Să nu punem voia noastră împotriva voii starețului, fiindcă aceasta se numește curvie duhovnicească. Ascultarea trebuie să o lucrăm cu multă sinceritate, căci altfel nu vom avea nici o sporire în viața noastră monahală.

Smerenia este acea virtute care ajută în chip minunat la desăvârșita punere în lucrare a ascultării celei următoare de Hristos. Dimpotrivă, egoismul și mândria se împotrivesc dobândirii ei.

6. Ucenicul este dator să se jertfească, să-l iubească foarte mult pe stareț, căci unirea cu el îi dă putere sufletului său în nevoința duhovnicească.

Pe cel care îl iubește și se supune starețului său, binecuvântarea starețului nu îl lasă fără roadă duhovnicească, ci cu siguranță se va mântui și va urca la preastrălucitul tron al lui Dumnezeu. Însă cel care îl mâhnește, mai târziu va plânge pe ruinele sufletului său.

7. Este foarte înfricoșător să-l silești pe starețul tău să facă ceva pe care sufletul său nu-l voiește, ci pe care

---

[1] *Luca* 22, 42.

[2] *Filipeni* 2, 8.

îl voiești tu. Este înfricoșător. Numai cel care are experiență proprie cunoaște acestea.

Părintele tău duhovnicesc și starețul tău valorează mai mult decât toți oamenii de pe pământ!

Numai diavolul cunoaște mai bine decât toți ce înseamnă stareț și ascultarea desăvârșită față de el.

8. Niciodată să nu cercetezi ce face starețul tău sau de ce face una sau alta. Să nu-l judeci, căci altfel te faci antihrist! Niciodată în viața ta să nu îngădui altora să-l judece pe starețul tău, ci să te împotrivești îndată, să-l acoperi, să-l aperi.

„Strâmbătura" starețului o îndreaptă Hristos pentru ascultarea oarbă și fără vicleșug.

9. Cea mai mare izbândă a satanei este aceea de a reuși să-l convingă pe ucenic să-și ascundă gândurile, să facă orice fără binecuvântarea starețului și să nu se mărturisească curat. Un astfel de ucenic niciodată nu va pune început bun și niciodată nu va spori în dobândirea Harului lui Dumnezeu, ci se va târî de ici-colo, până ce va veni ticălosul sfârșit al vieții sale.

10. Ascultarea are valoare numai atunci când se taie voia cu durere și osteneală. Obișnuința cu patimile seamănă cu rădăcinile care au spini, iar cel care voiește să le smulgă cu siguranță va simți durere, i se vor sfâșia mâinile și vor sângera. Tot astfel se petrece și în cazul dezrădăcinării obiceiurilor rele, prin ascultarea față de un părinte duhovnicesc.

11. Să nu mâhnești pe starețul tău sau pe fratele tău, căci îndată încetează pacea din sufletul tău; încetează

Rugăciunea lui Iisus, te umpli de gânduri. Tămăduirea aceasta este: mărturisirea, lacrimi fierbinți și iertarea sinceră.

Ia aminte, căci dacă ai ceva împotriva starețului tău, diavolul te va zdrobi, te va înșela ușor. Rânduiește-ți gândurile astfel încât să nu te mustre conștiința cu nimic.

12. Tot ceea ce face ucenicul fără binecuvântarea stareţului este blestemat, îl ia diavolul. Numai ascultarea ne va mântui pe noi monahii.

13. Cel ce se supune, va spori în blândețe. Și aceasta fiindcă starețul îi va tăia voia, îl va mustra, îi va face observație, iar când ucenicul face ascultare, atunci dobândește mult-prețuita blândețe. Într-un cuvânt, ucenicul cel bun dobândește toate virtuțile, atunci când face ascultare oarbă. Dacă însă va răspunde împotrivă, se va contrazice, se va mândri, atunci sufletul său se va păgubi foarte mult, fiindcă Îl întristează pe Dumnezeu, Cel Care S-a smerit, în timp ce el, omul, se mândrește.

14. Ucenicul cel desăvârșit nu trece prin vămi! Nu se teme de moarte, nici de demoni, nici de Dumnezeu, fiindcă Îl iubește pe Acesta cu dragoste fierbinte. Ucenicul cel adevărat se teme numai de neascultare față de starețul său, care ține locul lui Hristos. Neascultarea față de stareț îl izgonește îndată din Raiul Harului lui Dumnezeu, care îndulcește cu covârșire sufletul smerit al ucenicului celui deopotrivă cu Îngerii. Ucenicul cel desăvârșit este asemenea lui Hristos, Dumnezeu-Omul.

15. Când ucenicul se supune stareţului său, pentru Hristos, atunci împlinește toate poruncile Lui. O

ascultare desăvârșită, fără cârtire și gânduri potrivnice, are puterea să se măsoare cu împlinirea tuturor poruncilor stăpânești.

Cel ce face ascultare pentru dragostea lui Dumnezeu este iubit de Dumnezeu și întreaga Sfântă Treime locuiește în acest ucenic bun. Câtă măreție ascunde de trei ori binecuvântata ascultare! Îl învrednicește pe ucenicul cel smerit, pe cel neînsemnat, pe cel mic, pe cel ce se nevoiește întru nearătare să devină locaș al Sfintei Treimi; îl face împlinitor al tuturor poruncilor lui Hristos și-l bagă în Rai, pentru a se desfăta în mijlocul Sfinților, purtând îndoită cunună și dumnezeiesc șirag împrejurul grumazului său.

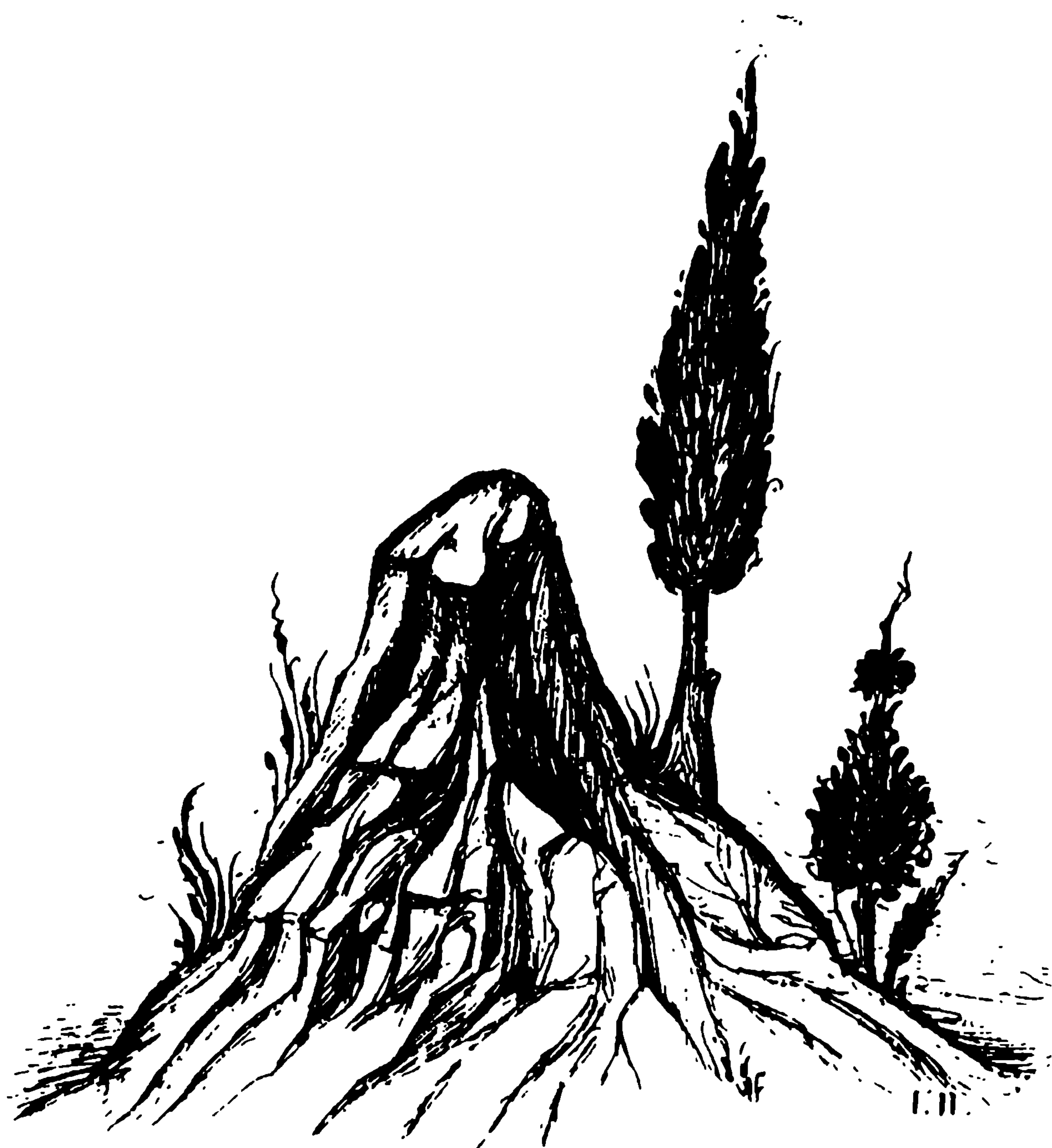
Ce libertate minunată dăruiește desăvârșita tăiere a voii proprii! Cât de mult se odihnește sufletește ucenicul cel nevoitor, care nu are voie proprie, ci numai pe cea a starețului său! Acest fericit petrece o viață plină de odihnă duhovnicească, bucurie și nădejde. Viețuiește cu multă pace, în chip minunat, și are încredințarea că, de vreme ce îl odihnește pe starețul său, se va odihni și el în Rai pentru rugăciunile aceluia.

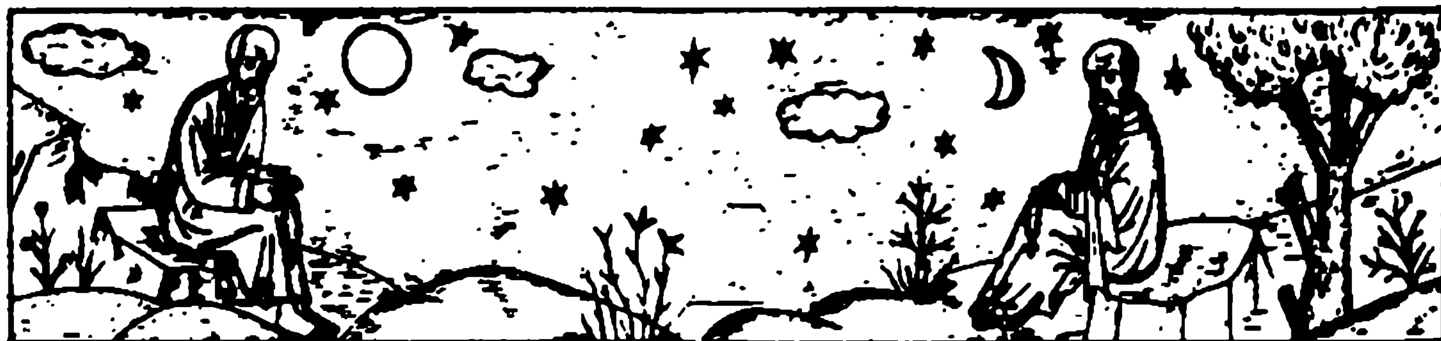
Fericit și de trei ori fericit este acel ucenic care și-a tăiat întru toate voia sa cea pierzătoare și mărturisește toate părintelui său duhovnicesc. Unul ca acesta, dobândind încă din această viață sănătatea cea duhovnicească, va străluci între Îngeri ca un Înger al lui Dumnezeu, înaintea înfricoșatului scaun al lui Dumnezeu.

16. „Bucură-te, ucenice nevoitor, următor al Marelui Ucenic, Care S-a făcut ascultător până la moarte, iar moarte pe Cruce. Pentru aceasta și Dumnezeu L-a preaînălțat și i-a dăruit Lui Nume mai presus decât orice nume. Dar și pe tine te va înălța deasupra

patimilor și te va cinsti cu nepătimirea și cu dragostea Lui. Nevoiește-te, așadar, cu lepădare de voia proprie, împlinind pentru Hristos sfaturile acestuia, a celui care te-a primit întru Domnul în clipa când ai făgăduit ascultare până la moarte".

„O, ascultare, mântuirea tuturor credincioșilor! O, ascultare, născătoare a tuturor virtuților! O, ascultare, care deschizi Cerurile și pe oameni de pe pământ îi înalți! O, ascultare, hrănitoarea tuturor Sfinților, dintru care ei s-au adăpat și s-au desăvârșit! O, ascultare, ceea ce ești cu Îngerii împreună-petrecătoare!".

CAPITOLUL VI

Despre pomenirea morții, iadului și a Judecății

1. Cu cât înaintez în vârstă, cu atât simt mai mult nesiguranța și deșertăciunea celor pământești. Ah, de ce ne tulburăm în deșert? Scurtă este viața noastră; praf, cenușă, vis și peste puțin timp ne netrebnicim. Astăzi ai sănătate, iar mâine o pierzi; astăzi fața râde, iar peste puțin se întristează. Ochii plâng de multa bucurie și dragoste, iar peste puțin plâng din pricina durerii și a întristării. Astăzi bunăstare, mâine nefericire; astăzi vești bune, iar peste puțin cele neplăcute le înlocuiesc pe cele dintâi.

În zadar ne tulburăm. Viața este umbră și vis. Unde sunt părinții noștri, unde sunt frații și bunicii noștri? Pe toți i-a primit mormântul, pe toți i-au mâncat stricăciunea și viermii. Mormântul și stricăciunea ne așteaptă și pe noi!

Vai, vai, moarte, amară este pomenirea ta! Hristos ne-a dat puterea de a deveni fii ai lui Dumnezeu, înarmându-ne cu atâtea arme dumnezeiești, pentru a lupta cu neîmpăcatul vrăjmaș al nostru. Însă noi – și eu

sunt primul – , părăsind aceste arme, ne-am făcut robi vrăjmașului nostru. Și apropiindu-ne de moarte, tremurăm și suntem cuprinși de agonie și ne străduim să prelungim viața, fiindcă sufletul se teme să iasă. De ce se teme? Fiindcă nu are îndrăznire ca un fiu al lui Dumnezeu? Dar oare merge la un împărat străin? Nu, ci Împăratul este Creatorul lui, Mântuitorul lui, Care Și-a vărsat Sângele Său pentru a-l răscumpăra de la vrăjmașul său. De ce se teme și nu îndrăznește?

Desigur, moartea este rece. *„Întristat este sufletul Meu până la moarte”*[1], spunea Iisus. Da, este firesc. Din nefericire însă frica este a conștiinței; conștiința nu încredințează că și-a petrecut viața așa cum trebuie, nu și-a spălat haina botezului și acum se rușinează să se înfățișeze înaintea Împăratului, gândindu-se ce se va întâmpla. Se va mântui sau nu? Dacă însă sufletul pleacă din această lume nespovedit, fără să se fi pocăit câtuși de puțin, atunci vai! Aceasta este ziua cea rea despre care a scris proorocește profetul David. Să ne rugăm să ne izbăvească Dumnezeu de aceasta și să ne dea pocăință și smerenie adevărată, pentru ca pe Dreptul Judecător milostiv să-L facem către noi. Și astfel, când va veni ceasul cel înfricoșător al morții, sufletul să îndrăznească și să spună: „Nădăjduiesc în Dumnezeu că va face milă cu smerenia mea”. Amin.

2. Timpul trece, anii se rostogolesc zi cu zi și fiecare ajunge la sfârșitul vieții sale. Timpul cel prețios se rostogolește și pleacă dinaintea ochilor noștri, desigur fără să ne dăm seama. Căci dacă ar ști copilul valoarea aurului, nu ar prefera în locul acestuia o bomboană iefti-

---

[1] *Matei* 26, 38.

nă. Oare nu se adeverește aceasta la oameni și în primul rând la mine?

Când va veni Domnul la vremea hotărâtă ca să judece lumea; când cerurile se vor strânge ca o carte și pământul, care este întinat de către locuitorii lui se va înnoi; când soarele, luna, stelele vor cădea precum frunzele toamna; când, la glasul trâmbiței celei a toată lumea, se vor aduna toate oasele uscate cele risipite și se vor scula trupurile cu viață în ele; când cetele îngerești vor ocupa întru nemărginirea Cerului loc de cinste pentru acea Înfricoșată Judecată; când din nesfârșita mulțime a oamenilor înviați se vor ridica nori mici care vor răpi pe cei sfinți întru întâmpinarea Domnului în văzduh, atunci oamenii cei ce vor rămâne jos, văzând toate acestea, oare nu vor plânge cu amar, lovindu-se și prihănindu-se că au cheltuit prețiosul timp în desfătări, în beții, în câștigarea de averi și în alte nelegiuiri, care acum îi osândesc în acel loc vrednic de tânguire? Atunci în zadar vor cere un cât de mic răgaz pentru a-i ajuta pe cei săraci, pe bolnavi și pe toți cei aflați în nevoi, ca să audă și ei acel fericit glas al Domnului: *„Veniți binecuvântații Părintelui Meu de moșteniți Împărăția cea gătită vouă, căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, gol și M-ați îmbrăcat"*[1] și celelalte.

Dar toate acestea le-au auzit cândva în viața lor, în iad însă nu este pocăință. Pentru aceasta îi va cuprinde adâncul deznădejdii, vor căuta și își vor dori moartea pentru a se izbăvi de acele nesfârșite chinuri, dar din nefericire nu o vor afla, fiindcă toate vor deveni nemuritoare.

3. Cu plângere vine omul pe lume, cu plângere și necazuri trece prin ea, cu lacrimi și cu dureri pleacă din ea.

---

[1] Vezi *Matei* 25, 34.

O, deșertăciune a deșertăciunilor! Visul trece și omul se trezește la adevărata viață. Nimeni nu observă cum trece viața cea deșartă. Trec anii, lunile, ceasurile, neobservate trec clipele și fără nici o înștiințare vine vestirea: „Rânduiește-ți cele pentru casa ta, căci vei muri și nu vei mai trăi".

Atunci se descoperă înșelarea și se vede însemnătatea pe care a avut lumea pentru sine. Atunci se căiește, este cuprins de agonie, dăruiește toate bogățiile sale pentru a răscumpăra doar o singură zi, ca să se pocăiască și să se împărtășească. Dar din nefericire, nu i se dă nici măcar una. Toate i-au fost la îndemână în vremea vieții trecute, însă el le-a cheltuit în negustorii, prin taverne și cinematografe, lăsându-se pradă poftelor rușinoase.

Cine este acel înțelept cu adevărat, care, înțelegând înșelăciunea acestei vieți trecătoare, își trimite negutătoria sa în Cer, mai înainte de a lua sfârșit târgul acestei vieți, ca să o afle acolo, în băncile cetății lui Dumnezeu, cu dobândă? Fericit este acel înțelept, căci va trăi în veci acea fericită și fără de durere viață. Pe când cei neînțelepți, bețivii, lacomii, iubitorii de bogăție, desfrânații, ucigașii și toți ceilalți păcătoși, dintre care primul sunt eu, se vor trimite în cuptorul focului celui nestins.

Acum cât luminează soarele și ziua își aruncă dulcea ei lumină, să pășim degrabă pe calea îndreptării noastre, mai înainte de a ne cuprinde noaptea cea veșnică, când nu vom mai putea umbla. *„Iată vreme bine primită, iată acum ziua mântuirii"*[1], strigă Apostolul Pavel cu mare glas.

4. O, cât de mult trebuie să zăbovească pomenirea morții în sufletul creștinului! De vreme ce crede în adevăr, fuga de ea este cu neputință.

---

[1] *II Corinteni* 6, 2.

Atunci când crizele de inimă ale Stareţului Iosif se înteţeau, plângea şi spunea următoarele cuvinte din Slujba Înmormântării: *„Vai, câtă luptă are sufletul ce se desparte de trup"*. Cu adevărat, cât de frumos exprimă pacea sufletului pregătit Psalmistul David: *„Gătitu-m-am şi nu m-am tulburat"*[1].

Fiecare suflet aşteaptă din clipă în clipă „telegrama" din Cer, pentru a rupe orice legătură cu cele pământeşti, a se pecetlui vremea prăznuirii, a se da socoteală exactă de neguţătoria cea duhovnicească şi a se rândui pentru veşnicie fie întru cele înalte, fie întru cele mai dedesubt.

O, atunci când cuget la acestea, limba mi se leagă! Preamilostivul Dumnezeu să fie milostiv ticălosului meu suflet! Nepregătire, nepăsare şi nimic altceva. Mintea mea încremeneşte în faţa acestei cugetări mântuitoare.

„Veşnicie"...o, ce taină mare! Ah, ne înşală lumea, trupul şi diavolul şi ne aruncă în uitare şi deodată se aude glasul: *„Iată Mirele vine"*. Ce pregătire poate să se facă la ultima răsuflare, când conştiinţa este amorţită şi nu mai strigă? Atunci se aude glasul adevărului: „Când a apus soarele ţi-ai adus aminte de Dumnezeu? Când lumina ziua, unde ai fost?".

„Privegheaţi, fiţi gata", strigă Iisus. Fericiţi cei ce ascultă şi se pregătesc, căci unii ca aceştia se vor învrednici de fericirea cea veşnică. Fericiţi acei robi pe care Domnul îi va găsi pregătiţi atunci când va veni, căci aceia se vor veseli veşnic.

Să răbdăm cele întristătoare ale vieţii acesteia, pentru a ne învrednici de cele veşnice şi veselitoare. *„În zadar se tulbură tot pământeanul; când dobândim lumea atunci în groapă ne sălăşluim"*. Atât cât avem lumina, să păşim către marea noastră destinaţie, fiindcă vine

---

[1] *Psalmi* 118, 60.

ceasul când se lasă întunericul și nu mai putem să lucrăm pentru sufletul nostru.

5. Ridică-ți mintea la Înfricoșata Judecată a lui Hristos. Ce răspuns vom da în ziua Judecății, când vor fi judecate toate faptele noastre? Cât de înfricoșat este ceasul în care sufletul așteaptă plin de frică să audă hotărârea care îl va trimite către un locaș veșnic! Cuvântul „veșnicie" este înfricoșător! Ca să înțelegi puțin ce înseamnă veșnicie, îți voi da o pildă: Închipuiește-ți că tot pământul este o stâncă de granit, o piatră vârtoasă, și la fiecare o mie de ani va veni o pasăre ca să-și ascută ciocul de această stâncă, iar când această ascuțire va termina această piatră, atunci vom avea o idee slabă despre ce înseamnă veșnicie, nemurire, viață fără de sfârșit. Această viață a noastră pe pământ se joacă cu veșnicia noastră ca la zaruri; fie Rai, fie iad. Așadar, de câtă trezvie avem nevoie!

6. Ai făcut atâția ani răbdare, dar au trecut ca un vis. Chiar și o mie de ani de-ar fi să trăim, tot ca un vis ar trece. O, câtă deșertăciune are fiecare lucru din această lume! Fiecare viață este urmată de moarte. Moarte se numește mutarea oamenilor din această viață în cealaltă, cea nemuritoare și veșnică.

Nu este nenorocire dacă pierdem această viață de aici, căci oricum vom muri într-o zi, ci important este să nu pierdem viața cea nemuritoare, cea fără de sfârșit. O viață fără de sfârșit în iad, o, ce lucru înfricoșător! Dumnezeul meu, mântuiește-ne pe toți!

7. Atunci când Dumnezeu face să apară ziua, să cugetăm că ea este ultima noastră zi și că la apusul soarelui vom pleca la Judecata lui Dumnezeu. Cum trebuie să

petrecem, oare, ultima noastră zi? Cu tăcere, rugăciune, ascultare, cu lacrimi și pocăință, rugând pe Dumnezeu ca milostiv să ne fie nouă.

De asemenea, când vine noaptea, să cugetăm că va fi ultima, iar patul ne va fi mormânt. „Ah, cum voi trece vămile!”, să cugete fiecare. Oare le voi trece? Cine știe de care din ele voi fi împiedicat? Cum voi privi la chipul Dreptului Judecător? Câtă spaimă mă va cuprinde atunci când voi auzi hotărârea cea veșnică! Ce voi face dacă voi fi osândit? Și pe bună dreptate, vai, ticălosului meu suflet! Cum voi face răbdare osândit fiind cu demonii, în întuneric, în duhoarea cea nesuferită? Nici lumină, nici mângâiere, ci numai vederea demonilor și nimic altceva!

Așadar, acestea și altele asemenea trebuie să le cugetăm în fiecare zi și noapte, ca și cum ar fi ultima. Căci nu știm când va veni telegrama de la centrul lui Dumnezeu, de la capitală, Ierusalimul cel de sus.

8. Ia aminte, fiul meu, să nu treacă timpul fără roadă, fără să-ți îmbunătățești sufletul, căci moartea vine ca un fur. Vai nouă, dacă ne va găsi într-o stare de trândăvie, căci atunci vom fi vrednici de plâns. Vom fi aflați goi de fapte bune și astfel ne vom sălășlui în iad pentru veșnicie.

De ce, fiul meu, să pătimim un astfel de naufragiu vrednic de plâns, în timp ce putem, cu ajutorul lui Dumnezeu ne izbăvim de el și să scăpăm la limanul cel mântuitor al Împărăției lui Dumnezeu? Știu că trebuie să ne luptăm cu vrăjmași înfricoșători și că osteneala este mare, dar lângă Dumnezeu, adică acolo unde este puterea Lui, toate se biruiesc, atunci când aceasta împreună-lucrează cu voința și silința omului.

9. Șezând în chilia ta, să ai în mintea ta cugetarea la moarte; să nu lași mintea ta să cutreiere peste tot, ci

adună-o și silește-o să cugete la moarte. Privește la trupul tău cel mort, la felul cum se răcește, se schimbă, iar sufletul iese din trup. Și ieșind sufletul din trup, cugetă la urcarea lui. Câtă luptă are atunci sufletul ce se desparte de trup, cât lăcrimează atunci, cât suspină, cât se căiește! Către Îngeri ochii ridicându-și, fără de folos îi roagă pe aceștia; către oameni mâinile întinzându-și, nu este cine să-l ajute. Urcând sufletul către cele de sus, întâlnește mulțime de duhuri necurate, care îi arată păcatele uitate. Cu frică așteaptă să vadă ce se va petrece.

De la o vamă urcă la altă vamă și la fiecare dă seama de cele săvârșite, până când va trece prin toate. Iar atunci când le va trece pe toate și nu va fi găsit răspunzător la vreuna din ele, atunci urcă mai sus pentru a se închina lui Hristos. Dacă însă se va găsi vinovat de vreo patimă, atunci de acolo se aruncă în iad!

A fost un suflet care le-a trecut pe toate în afară de una, care este cea a nemilostivirii. „Vai, vai!", a spus un Sfânt, care se afla în contemplarea acelui suflet. Toate le-a trecut și numai la ultima s-a clătinat și, cu un zgomot asurzitor, demonii l-au aruncat în iad.

Un alt suflet, care s-a mântuit, era urcat de Îngerii lui Dumnezeu, iar alți Îngeri, care duseseră un suflet, coborau din Cer. Aceștia au sărutat sufletul care urca, iar el a simțit o negrăită mireasmă din acea sărutare a Îngerilor ce se apropiaseră de tronul lui Dumnezeu. Și Îngerii spuneau: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, că a ajutat acest suflet să se mântuiască!".

Această cugetare la moarte nu trebuie să ne lipsească, precum nici alte cugetări. Toate acestea aduc trezvie în suflet și curățesc mintea, și astfel ea le înțelege pe toate mai bine. Această cugetare este ca o stavilă împotriva gândurilor celor rele. Atunci când există această

cugetare în viața noastră duhovnicească, oprim gândurile cele rele, nu mai găsesc loc întru noi, fiindcă locul minții l-a ocupat cugetarea.

Când nu avem cugetarea la Dumnezeu, atunci cu adevărat ne biruiesc „cugetările" patimilor.

Când sufletul va trece prin vămile din văzduh, atunci trebuie să se gândească că mai rămâne închinarea înaintea lui Dumnezeu și să zică: „Cum oare voi merge? Cum Îl voi vedea? Ce-mi va spune, oare? Nu cumva va deschide o nouă carte? Nu cumva demonii nu le aveau scrise sau nu știu toate păcatele mele, iar acum trebuie să dau răspuns înaintea lui Hristos? Care, oare, va fi hotărârea lui Hristos pentru mântuirea mea? Oare, va fi pentru viața cea veșnică sau pentru osânda cea veșnică?".

Ce clipe de frică și cutremur! O, dacă în această clipă, când suntem aici, ne-am afla înaintea lui Hristos; o, dacă am putea, prin contemplație, să ne apropiem și, pe cât este cu putință, să înțelegem cum ne vom afla atunci înaintea Lui! „Vai, vai, spun Părinții, ce va fi? Ce ne așteaptă?". Iar noi fugim de luptă, rămânem nepăsători, dormităm cu somnul cel greu.

Lumea este departe de adevăr. Oamenii muncesc, dorm, cutreieră mările, fără să știe ce îi așteaptă dincolo de mormânt. Un întuneric gros acoperă adevărul, așa cum întunericul cel gros acoperă razele de soare.

Dacă omul va da minții sale o lucrare duhovnicească și va cugeta că se află într-un amfiteatru unde îi vede pe ceilalți cum petrec și dansează, atunci va înțelege marea nebunie a oamenilor și a demonilor izbândă.

Există două chipuri diferite de cugetare: oamenii cei lumești cugetă la cele de dinainte de mormânt, pe când noi la cele de după mormânt. Oamenii lumești cugetă la cele prezente; pe acestea le văd și în acestea cred. Dar

Evanghelia lui Hristos, revelația dumnezeiască, a adus lumină îmbelșugată în sufletele care vor să se mântuiască; le-a deschis un nou orizont al cunoașterii lui Dumnezeu.

„Căci socotesc că pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de slava care ni se va descoperi”[1]. Slavă neasemănată și necuprinsă cu mintea pentru cei care pășesc în lumina lui Hristos.

Pentru aceasta suntem fără de răspuns înaintea lui Dumnezeu, pentru marile Sale binefaceri, și mai ales pentru că ne-a chemat și ne-a arătat calea luminii și a adevărului. Mare este mila lui Dumnezeu! Să nu o disprețuim, să cugetăm ziua și noaptea la mântuirea sufletului nostru și la chipul în care trebuie să ne nevoim. Cugetarea la Dumnezeu și cultivarea virtuții îl aduc repede pe om lângă Dumnezeu.

Să nu încetăm câtuși de puțin să cugetăm la moarte. Sfinții Părinți spun că nepăsarea nu afla niciodată loc în chilia lor, fiindcă ziua și noaptea aveau pomenirea morții. Nepăsarea nu găsea loc întru ei.

Părinții cugetau astfel: „Dacă astăzi este ultima zi, ce trebuie să fac?”. Astfel, această pomenire a morții păstrează în minte frica lui Dumnezeu, iar ea luminează conștiința, învățând-o cum trebuie să se silească.

La început, desigur, aceste gânduri nu pricinuiesc nici o simțire în suflet, ci este, am putea spune, ca și mort, împietrit, dar încet-încet începe să se miște ceva în el, să prindă viață și odată cu trecerea timpului lucrează firesc.

10. Îngrijește-te, fiul meu, de sufletul tău. Citește cărți patristice, roagă-te cu rugăciunea lui Iisus, care îți va întări întreg organismul.

---

[1] *Romani* 8, 18.

Cugetă la moarte, lucru de care suntem foarte siguri că va veni. O, moarte! Paharul morții este amar pentru suflet, pe care îl desparte de trup cu puterea ei. Cât de mult ne vom căi pentru cele pe care din neatenție și cedare în fața păcatului le-am săvârșit! Conștiința ne va chinui ca un prim iad.

De ce să ne biruiască plăcerea păcatului, pe care o vom plăti cu multe suferințe, fără vindecare?

Omul, singura făptură aleasă a lui Dumnezeu, cel îndoit în fire, se naște pe acest pământ și încet-încet moare trupește, neputând să se țină pe sine în viață. Imaginația lui se umflă ca un balon, care atunci când vine o boală, moare și se pierde. Nu are stăpânire asupra sa, ci este ocârmuit fără să-și dea seama de o altă voință, iar el rămâne cu totul neputincios în a i se împotrivi.

Dar ce ești, omule? De te lauzi, cugetând prea înalt despre tine însuți? Iată, un microb nevăzut te atacă și tu îndată te îmbolnăvești și mergi în mormânt. Dobitoc închipuit, vezi moartea venind și vei pleca într-o țară necunoscută, iar te supui fără nici o împotrivire. Ai puterea de a te lepăda, de a te împotrivi, de a fugi de acea clipă înfricoșată? Nu, ci ești cu totul neputincios. Atunci de ce te fălești, omule de lut, neputinciosule și netrebnicule? Ce ai pe care nu ți l-a dat Dumnezeu? Oare, nu ți-l ia atunci când vrea? Da. Atunci pleacă-ți grumazul, smerește-te și astfel mântuiește-te.

11. Dreptul Lot aflându-se în mijlocul celor nelegiuiți și desfrânați, zi și noapte se tânguia și se amăra, văzând rușinea lor, însă el nu a judecat nici măcar o singură dată. Pentru aceasta s-a și învrednicit de dumnezeiasca vedenie și a fost găsit vrednic de a fi izbăvit de arderea pe

care au suferit-o cetățile cele nelegiuite și de pierzarea celor nelegiuiți.

Oare nu este aici mai mult decât Sodoma și Gomora? Nu ne așteaptă foc și mânie dumnezeiască? Pentru aceasta, vrednică de luare-aminte este pilda lui Lot, pentru a nu ne pierde, nu vremelnic, ci pentru veșnicie.

Să priveghem, fiindcă nu știm în care ceas vine furul, moartea. Să priveghem, ca să păzim bogăția, atât a credinței ortodoxe, cât și a Harului, de care ne-am învrednicit când ne-am botezat în sfânta cristelniță.

Ce așteptăm mai sigur decât moartea? Aceasta este cel mai sigur lucru pe care îl va întâlni fiecare om. Suntem datori să trăim moartea înlăuntrul nostru neîncetat, pentru ca prin cugetarea cea mai mântuitoare să fugim de moartea păcatului, care nu este altceva decât despărțire desăvârșită de Dumnezeu în viața de după moarte.

Siliți-vă, spune Domnul în cuvântul Său evanghelic, căci nu știți când va veni Mirele sufletului și vai de cel pe care îl va afla trândăvindu-se de mântuirea sa.

Rugați-vă pentru mine cel ce spun, dar nu fac. Vai mie, cel de trei ori ticălos, cum voi vedea chipul lui Dumnezeu? Toate cele omenești se sting și se topesc ca ceara.

12. Privește, fiul meu, la moartea care îi seceră pe toți. Numai lucrările lui Dumnezeu, adică cele care se fac pentru dragostea lui Dumnezeu, numai acestea nu se vor stinge niciodată, ci vor străluci și-l vor înălța pe cel ce le-a săvârșit până la tronul lui Dumnezeu.

Lucrează faptele mântuirii, chiar dacă le săvârșești cu osteneală. Toate se vor socoti ca nevoință și asceză și ca o împotrivire față de diavol și vei primi negreșit răsplată.

Silește-te pe sineți, adu-ți aminte de ieșirea ta, de moarte, de vămi și de înfricoșătoarea judecată a lui Dumnezeu.

Cugetă, fiul meu, la iad și la cei osândiți în el și socotește-te și tu unul din aceștia și atunci toate necazurile tale ți se vor părea un nimic și o mângâiere dulce va cuprinde sufletul tău.

13. Să cugeți, fiul meu, la clipa cea necunoscută a morții. Ce demoni și ce vămi va întâmpina smeritul nostru suflet! Ce judecată înfricoșătoare îl așteaptă! Va tremura de frică și cutremur. Cugetă la iadul cel dureros și la petrecerea cea împreună cu demonii, căci, vai!, este fără de sfârșit!

Din nefericire, fiul meu, diavolul ne fură cugetările cele mântuitoare pentru a nu ne folosi și ne aduce toate relele, pentru a ne întina. De vreme ce cunoaștem toate cursele lui, să ne silim pe noi înșine atât la preasfânta Rugăciune a lui Iisus, cât și la cugetările cele duhovnicești, astfel încât sufletul nostru neîncetat să se folosească și să se curețe.

14. Să nu lași ca mintea ta să părăsească cugetarea la iad, fiindcă are mult folos din ea. Cine cugetă la focul cel veșnic și rămâne fără lacrimi? Lăcrimează, fiul meu, pentru a se curăți inima și trupul tău de orice împătimire și vei vedea zi de curăție și izbăvire întru bogăția curăției.

15. Cât de înfricoșător este când cugeți unde va sfârși fiecare suflet! O, cât de mult ne înșală uitarea și trândăvia, pe mine în primul rând! Este înfricoșător când te gândești la faptul că nu suntem siguri dacă vom ajunge la destinația noastră sau nu! Cutremur cuprinde toată ființa omului atunci când cugetă la sfârșitul său. Câtă luptă are sufletul care se desparte de trup sau atunci când cărțile se vor

deschide și se vor vădi toate cele ascunse ale oamenilor! Ce judecată va fi mie celui zămislit în păcate? Milostiv fii mie, Iisuse al meu, căci la mulțimea îndurărilor Tale arunc deznădejdea sufletului meu.

16. Neasemuit de mare este vrednicia acestei vieți, deoarece prin ea câștigăm sau nu pe Dumnezeu. Dacă vom folosi timpul acesta ca niște negutători înțelepți pentru lucrările sufletului, cu siguranță că vom afla în ziua Judecății har și milă.

Vai de cel – și primul sunt eu – care va cheltui în zadar vremea mult prețioasă, lovind aerul, căci va veni vremea veșnicei tânguiri, când nu va mai fi nădejde și nici milă. În viața sa cea lipsită de nădejde va secera ce a semănat în vremea de acum.

Diavolul cel viclean cu feluritele lui meșteșugiri ne fură fără să ne dăm seama și astfel trece timpul cel mult-prețios în nepăsare și trândăvie.

17. Rugăciunile tale să întărească casa cea șubredă a ticălosului meu suflet. Nimic bun nu este înlăuntrul meu; pentru aceasta plâng, aducându-mi aminte de cele de la ieșirea mea din această lume și de călătoria spre cele de sus, fără să am proviziile necesare. Și vai mie, de vreme ce acum pot să le iconomisesc, dar rămân nepăsător, spre veșnica mea căință.

Oare nu este adevărat? O, cât de prețios este timpul de acum! Chiar și fiecare clipă este și mai prețioasă. Și cu toate acestea ne înșelăm și astfel trece timpul prețios, fără să putem să-l mai întoarcem înapoi.

18. Și atunci se va ridica judecătorul lăuntric, conștiința fiecăruia, și cu glas îndrăzneț și puternic îl

va osândi sau nu. „Dacă conștiința nu ne osândește întru nimic, atunci vom avea îndrăznire către Dumnezeu". Câtă vreme ne aflăm pe calea vieții, avem datoria ca să ne împăcăm cu pârâșul, conștiința, înainte de a ne duce la judecător, căci atunci nu vom putea scăpa până ce vom da socoteală și pentru ultimul codrant[1], cuvântul deșert.

O, ce va fi la Judecata cea de Apoi! Câtă frică și cutremur! Fericiți sunt cei care au ochii sufletului deschiși și își pregătesc proviziile pentru marea călătorie. Vai mie, că pe ai mei i-au închis cele două mari răutăți ale lumii: uitarea și neștiința.

19. Ah, cât de mult trebuie să priveghem, trezvindu-ne întru toate, fiindcă pârâșul umblă ca un leu, căutând să înghită totul. O, Dumnezeule, Dumnezeul meu! Scoală-te, suflete al meu, pentru ce dormi? În fiecare ceas așteptăm să sune trâmbița și să ne înfățișăm la judecată. Vai mie, ce clipă înfricoșătoare! De ea atârnă veșnicia; fie cu Dumnezeu, fie în iad.

Să suspinăm puțin și Dumnezeu milostiv ni Se va face. Vezi că nu ne-a rămas nimic sănătos din cele după Dumnezeu, doar neputințe, patimi și îndreptățiri. Cum Îl vom întâlni pe Dumnezeu? Ce ne va spune? Câtă acrivie va cere de la noi, pe care noi nu vrem să o cultivăm pentru că nu este conformă cu dorințele noastre.

20. Întotdeauna să-ți aduci aminte de moarte. Această cugetare să-ți devină lege pentru viață. Câtă luptă are sufletul ce se desparte de trup! Cât de mult suspină, lăcrimează, dar alt ajutor nu are decât faptele cele bune! Pentru aceasta nevoiește-te spre cele bune,

---

[1] *Codránt, codránți,* s.m. (înv.), monedă mică de doi fileri (două parale).

spre cele de folos, acum cât mai este suflare de viață în tine, căci vine ceasul când mădularele vor înceta să mai lucreze cele ale mântuirii.

Plângi cu amar, dacă vrei să găsești mângâiere în ceasul morții. Să-ți amintești de Înfricoșătoarea Judecată. O, înfricoșătoare este clipa pe care o așteaptă nefericitul suflet, în care va auzi hotărârea pentru veșnicie!

Marele Antonie plângea atunci când se apropia ceasul morții sale, iar ucenicii săi spuneau întristați:

– Și tu te temi, Părinte, de moarte?

– Ah, fiilor, de când m-am făcut monah nu a lipsit de la mine pomenirea morții.

Chiar și Sfinții se temeau de acest ceas al morții, cu atât mai mult noi trebuie să ne temem. Însă eu, cel ticălos, ce pot să spun? Suspin cu amar, aducându-mi aminte de acea clipă. Aceasta fă-o și tu și mult folos vei afla.

21. Adevărul lui Dumnezeu ca o trâmbiță puternică răsună: *„Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune"*[1]. *„Căci ce-i foloseşte omului să câştige lumea întreagă, dacă-şi pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul, în schimb, pentru sufletul său? "*[2]. *„Adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei păcătui", „Nu rămâne bogăția, nu-l însoțește pe om slava, căci sosind moartea toate acestea au pierit".*

Iată adevărul care alungă odată pentru totdeauna minciuna. În fiecare cursă și gând al diavolului este ascunsă minciuna și încearcă să-l înșele pe om. Pentru aceasta să ne rugăm ca Dumnezeu să ne lumineze cu lumina adevărului, pentru a fi alungat întunericul și a răsări strălucita zi a biruinței, a slăvitului adevăr, în toate gândurile și

---

[1] *Ecclesiastul* 1, 2.

[2] *Marcu* 8, 36.

cuvintele și faptele noastre, pentru ca să ne învrednicim, ca niște buni iconomi ai Harului, de laudă înaintea Îngerilor. Când? Atunci când nu ne vom primejdui din partea mândriei, căci stăpânirea celui ce războiește este până la ultima suflare. Și pe lângă acestea, să ne învrednicim de veșnicia răsplătirilor, a cununilor, a dobândirii lui Dumnezeu; de sfârșitul fricii și al lacrimilor, când *„Dumnezeu va şterge orice lacrimă din ochii lor"*[1].

O, slavă! Atunci nimeni nu va putea lua bucuria din inimile celor mântuiți. O, Iisuse al nostru, slavă stăpânirii Tale! Slavă negrăitei Tale iconomii, Stăpâne! Amin, amin, amin, Preadulce Stăpâne. Sărut preacuratele Tale picioare, cele ce s-au ostenit să alerge că să mă găsească pe mine, oaia cea pierdută. Tămăduiește, Stăpâne, rănile mele.

22. Mă rog ca Harul Preasfântului Duh să-ți liniștească sufletul.

Deja, fiul meu, cu ajutorul Harului lui Dumnezeu m-am liniștit dinspre toate; mă simt ușor. După apusul soarelui rămân singur în chilia mea. Mă străduiesc să-mi adun mintea și să o conduc în- lăuntrul meu și în Hristos. Mă silesc să plâng pentru păcatele mele; mă gândesc la ce mă așteaptă pe mine cel împovărat cu multe păcate la Judecata cea nemitarnică, când mi se va închide gura, neavând ce să răspundă, căci știu că nici un bine nu am lucrat și nici nu voi lucra în toată viața mea.

Ce se va întâmpla cu mine, o fiul meu iubit în Hristos? Cum voi răbda iadul ce mă așteaptă? Vai mie, celui ce sunt materie de ars a focului celui veșnic! Mă cutremur când cuget la veșnica osândă și la lipsirea de lumina cea dumnezeiască. Cum voi trăi eu, nefericitul, fără Hristos și fără lumină?

---

[1] *Apocalipsă* 7, 17.

23. Îndrăznește, fiul meu, înaintea lui Dumnezeu și nu te teme! Lucrarea ta este după Dumnezeu și El o va săvârși, iar noi vom tăcea. Roagă-te ca să ne lumineze cum să facem începutul.

Cugetă mereu la faptul că firea noastră este muritoare și că nu știm ceasul despărțirii. Cât de deșartă este viața, de vreme ce este scurtă și nesigură, după care este urmată de una cu totul diferită și fără de sfârșit.

„Căci ce-i foloseşte omului să câştige lumea întreagă, dacă-şi pierde sufletul?”[1]. Cine îl va apăra la Judecată? Părinții, frații? Deșartă nădejde. Numai Dumnezeu și viața cea după Dumnezeu.

La cele de sus cugetă, pe cele cerești iubește-le și nimic pământesc să nu te preocupe.

Îmbărbătează-te, fiul meu, lupta este pentru slava lui Dumnezeu și biruința asupra diavolului.

24. Întotdeauna să cugeți la moarte, ca și cum fiecare zi a vieții tale ar fi ultima. Când se face ziuă să spui: „Suflete al meu, astăzi este ultima ta zi. Să ne nevoim ca măcar pe aceasta să o petrecem întru nevoință și pocăință. Și nădăjduiesc să aflăm milă atunci când seara vom sta îngenuncheați înaintea înfricoșatului Divan, înaintea înfricoșătorului Judecător și Dumnezeu.

Mergi înainte, suflete al meu, taci, roagă-te, împacă-te, iubește, plângi cu durere pentru multele tale păcate, fiindcă a venit sfârșitul. Măcar acum, la apusul soarelui, să-L îmblânzim pe Dumnezeu pe Care L-am amărât.

Cât avem timp, să ne silim, fiindcă aceasta ne va rămâne, celelalte ale lumii le vor lua cele patru vânturi.

---

[1] *Marcu* 8, 36.

25. Moartea, atunci când cugetăm la ea, ni se face desăvârșit povățuitor pentru găsirea adevărului lucrurilor. „Ce învistierești, ce te mândrești, ce te lauzi, o, tinerețe, o, sănătate, o, știință! Eu, atunci când voi veni (zice moartea), vă voi da valoarea voastră. Când veți fi puse în mormânt întunecos, veți cunoaște care este folosul bunurilor pământești".

Plecăm, fiii mei, către lumea cea mai presus de simțuri. Nu rămânem întru cea de aici, care este plină de amărăciune, întristare, păcat și suferințe. Acolo, în viața cea nestricăcioasă, Domnul Dumnezeu va șterge orice lacrimă din ochii celor mântuiți; acolo nu mai este durere, întristare și suspin, ci zi neînserată, o viață fără sfârșit și fără moarte. Pe aceea să o dorim, fiilor, din tot sufletul și cu toată râvna, pentru ca să o dobândim cu ajutorul lui Dumnezeu și astfel să ne izbăvim de iadul cel groaznic.

26. Toate cele din lumea aceasta deșartă vor trece. Lumea, viața aceasta este un târg și fiecare negustorește cu banul vieții sale viața cea veșnică.

Cât de înțelept va fi acela care cu banul, adică cu viața aceasta, va negustori înțelepțește, cumpărând tot ce-i va trebui pentru ceasul morții și al judecății lui Dumnezeu!

Să cumpărăm lucruri prețioase, care plac Marelui Împărat: spovedanie, smerenie, curăție sufletească și trupească de păcatele trupești, dragoste către Dumnezeu; depărtare de osândire, vorbă deșartă, minciună și celelalte. Când toate acestea le vom dobândi, atunci ne vom afla bogați în fericita Împărăție a lui Dumnezeu.

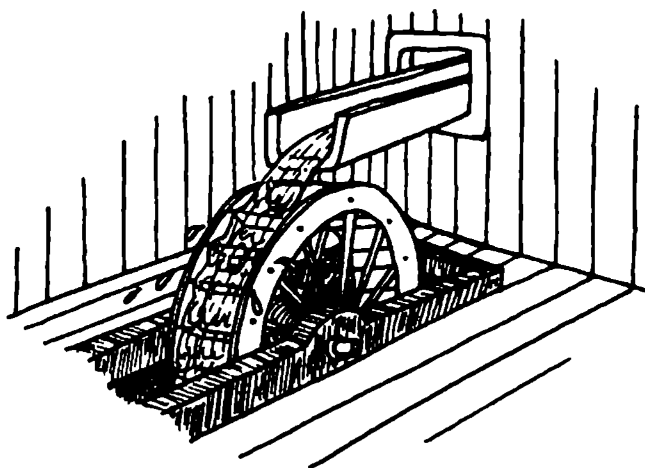
27. *„Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune"*, fiul meu, în această lume. Aceasta a

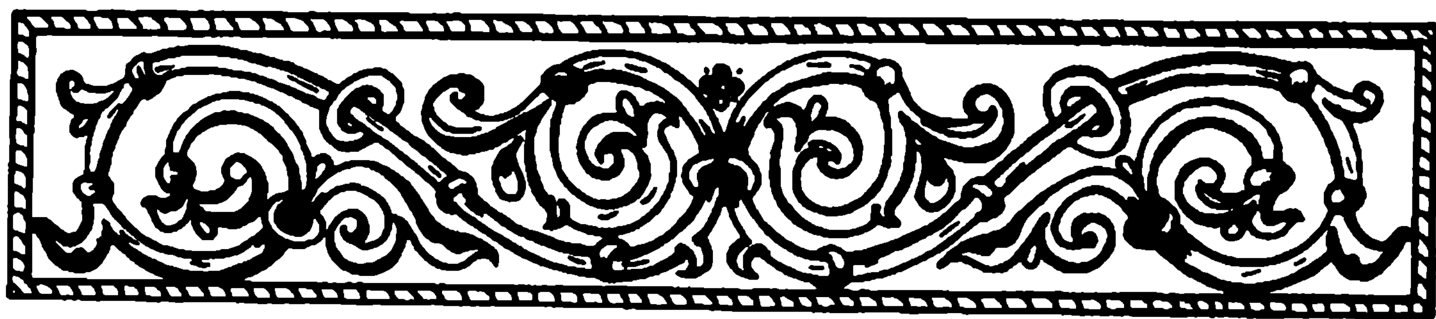
strigat înțeleptul Solomon când a gustat din plin desfătările simțurilor. Nici o desfătare nu a lipsit din inima lui, dar a sfârșit întru stricăciune și pierzare. Dimpotrivă, cel care lucrează pentru Dumnezeu, nici aici nu rămâne lipsit de cele necesare traiului, dar totodată simte bucuria și pacea lui Dumnezeu. Nu rămâne bogăția, nu însoțește slava; frumusețea se schimbă, tinerețea trece și vine bătrânețea; sănătatea se ofilește, boala vine și pe toate mormântul le preface întru nimic.

Când vom vedea ultimele noastre locuințe, mormânturile noastre, atunci vom vedea cu proprii ochi toată deșertăciunea omenească. Așa cum avva Sisoe, atunci când a văzut mormântul Marelui Alexandru, a strigat: „Vai, vai, moarte! Pe tine, Alexandre, nu te încăpea lumea întreagă, cum te-au încăput acum două palme de pământ?".

Acolo, la mormânt, se pecetluiesc visele plăcerilor deșarte; acolo este călcat în picioare tot ce a preocupat pe mulți oameni, cele pe care le-au iubit și pentru care s-au jertfit.

Fiul meu, ia aminte la teatrul care se numește lume, căci oameni săraci și neghiobi se îmbracă pe scena teatrului în haine de împărați, de despoți etc. Aceștia înșală imaginația privitorilor, însă când se termină teatrul, sunt aruncate măștile și se văd atunci aceștia așa cum sunt ei în realitate.

CAPITOLUL VII

Despre Patimi

1. Nevoiește-te, fiul meu, căci calea lui Dumnezeu este strâmtă și spinoasă. Și aceasta nu pentru că ea ar fi astfel, ci din pricina patimilor noastre. Dar de vreme ce voim să dezrădăcinăm din inima noastră patimile, care sunt ca niște rădăcini spinoase, și voim să sădim saduri bune, este firesc să ne ostenim mult și să sângereze mâinile noastre, iar fața să asude. Uneori va veni și descurajarea, văzând numai rădăcini, numai patimi.

Noi însă, cu nădejdea în Hristos, Îndreptătorul sufletelor noastre, să ne îngrijim în fiecare zi de pământul inimii noastre, lucrând la curățirea acestuia. Răbdare, umilință, smerenie, ascultare, tăierea voii, toate acestea ajută la cultivarea pământului. Noi trebuie să punem toată puterea noastră, iar Dumnezeu, văzând osteneala noastră vine și binecuvintează și astfel se face pricopsirea noastră.

Îndrăznește, osteneala este trecătoare, pe când răsplata multă este în Ceruri. Nevoiește-te și veghează asupra gândurilor. Nădejdea ține-o cu tărie, căci aceasta arată că pe Piatră a fost întemeiată casa, iar Piatra este Hristos.

2. Să ai blândețe, să nu te mânii, fiindcă mânia este roada egoismului și a voii proprii, pe când blândețea este roada inimii smerite și a tăierii voii proprii. Când cineva se mânie, mintea pierde puterea de discernere și astfel își pierde echilibrul și este târâtă spre cuvinte și gesturi nepotrivite.

Sfinții Părinți aseamănă mânia, chiar și celelalte patimi, cu beția, căci atunci când cineva se îmbată își pierde demnitatea și devine caraghios înaintea semenilor săi. Tot astfel și cel mânios în vremea mâniei sale.

Domnul ne spune: *„Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre"*[1]. Pentru a afla pacea în conștiința noastră, trebuie să înăbușim și să dezrădăcinăm fiara mâniei, care își are sălașul în egoism.

Atunci când se întâmplă să te mustre cineva, fie pe drept, fie din lipsă de discernământ, strânge-te pe tine însuți, stinge fierberea lăuntrică, închide gura și începe să rostești Rugăciunea înlăuntrul tău și vei vedea îndată cum este înăbușită fiara. Dar este nevoie de luptă pentru fiecare biruință.

Atunci când ești biruit de mânie, să cunoști că i-ai aruncat hrană și atunci o vei vedea în altă împrejurare și mai puternică. Dacă însă o înăbuși când se sălbăticește, în chipul de mai sus, atunci să știi că nu i-ai aruncat hrană. La o nouă sălbăticire va fi mai slabă, la următoarea mai slabă, și astfel – încet-încet – se face tămăduirea.

3. Gândurile de trufie și slavă deșartă sunt cumplite și greu de biruit, dar înaintea smereniei lui Iisus își

[1] *Matei* 11, 29.

pierd cu desăvârșire tăria. „Şi veți cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi de tot păcatul și patima”[1].

Sfinții Părinți scriu: *„Când îi vezi pe Pilat și pe Irod că se împacă, cunoaște că pentru uciderea lui Iisus se pregătesc. Iar când vei vedea slava deșartă și mândria că te atacă, cunoaște că spre pierzarea sufletului tău se silesc”.*

Frică și cutremur trebuie să te cuprindă atunci când vezi astfel de gânduri stăruind cu tărie, căci după tăria gândurilor tale îți pregătește Pronia lui Dumnezeu pedepsire prin ispite, pentru a te învăța smerita cugetare.

Silește-te către smerenie, iar atunci când vei vedea că nu cedează astfel de gânduri, ia biciul și începe să te lovești. Atunci durerea trupească va izgoni pe cea sufletească și Dumnezeu, văzând nevoința ta, îți va da putere pe potrivă. Căci după râvna și nevoința fiecăruia trimite și Iisus puterea Sa cea preaputernică.

Gândește-te, câți nu au propovăduit, nu au scris, nu au dogmatizat, nu au umplut lumea de cărți, precum Origen care a scris multe cărți și a ajutat pe mulți, a întărit mulțimi, dintre care s-au arătat și mucenici, pentru ca la sfârșit să fie numit ereziarh și apostat.

Vai, un astfel de rău naște mândria în om! Întru nimic socotește Dumnezeu faptele sale, fiindcă este „cișmea” și „robinet”, iar nu izvor. Și cum este cu putință să fie socotit ca lucrare a cișmelei apa ce izvorăște din ea, de vreme ce a văzut că izvorul este cauza apei ce curge? Cu toate acestea uitarea este un dascăl prea-rău al sufletului, căci dacă și-ar aduce aminte de adevăr, nu ar disprețui.

Când s-a petrecut căderea Luceafărului? Oare nu când a primit acel gând de mândrie? De aceea căderea aceluia să ni se facă pildă, căci experiență și pază

---

[1] Vezi *Ioan* 8, 32.

nu învață nimeni doar din pățaniile sale, ci și din ale aproapelui său.

Când au căzut mari asceți, care au lepădat toate și au ajuns până la demonizare, întorcându-se în lume, spre defăimarea monahismului? Atunci când au crezut că sunt mai buni și mai virtuoși decât ceilalți și că fac ceva.

4. Nu-ți hrăni patimile cu cedări, ca să nu suferi mai apoi dureri și întristări. Ostenește-te acum cât poți, căci odată cu trecerea timpului, când patimile sunt tratate cu nepăsarea, devin a doua fire și atunci „aleargă ca să le tămăduiești, dacă mai poți". Pe când acum, dacă le războiești cum se cuvine când te îndeamnă la rău, te vei slobozi cu ajutorul Harului lui Dumnezeu și te vei simți fericit.

5. Cu cât dobândești mai repede o virtute, cu atât mai ușor se pierde. Cu cât o dobândești mai greu, cu mai multă osteneală, cu atât rămâne mai statornică. Este asemenea dovleacului care a urcat la înălțime și a spus chiparosului:

– Ai văzut în câte zile am urcat? Tu câți ani ai?

– Bine, a răspuns chiparosul, încă nu ai văzut nici vânturi, nici călduri mari, nici înghețuri.

Și după puțin timp dovleacul s-a uscat, pe când chiparosul a rămas la locul lui.

Tot astfel și omul. Și pe timp de furtună și pe timp de pace este la fel. De ce? Fiindcă timpul îndelungat a creat o stabilitate. La începutul lepădării sale de lume starea sa sufletească este instabilă, dar odată cu trecerea timpului Harul lui Dumnezeu lucrează încet-încet mântuirea omului și slobozirea lui de patimi. Mâine va începe Harul lui Dumnezeu să lucreze singur și nu va

mai fi nevoie să vă siliți pe voi înșivă, să cugetați la diferite lucruri sfinte. Harul care rămâne, acela le va aduce în minte, fără să doriți aceasta. Și atunci veți vedea tainele tainelor! Veți veni întru simțirea fie a pomenirii morții, fie a altei cugetări sfinte. Când te vei trezi din somn, nu vei mai fi somnoros, ci vei fi mai sporit, deja vei fi trecut prin întreaga taină a contemplației și atunci vei spune: „Dar cum se poate aceasta, de vreme ce abia m-am trezit din somn? Cum se face aceasta?”. Aceasta o face Harul lui Dumnezeu, care lucrează singur. Aceasta este roada îndelungii obișnuințe.

Așa cum se petrece cu păcatul, când omul, atât în timpul zilei, cât și în somn, se gândește numai la păcat, numai la rău, tot astfel se întâmplă și cu binele. Obișnuința cea bună ajutată de Harul lui Dumnezeu devine o stare a sufletului. Pe când păcatul, ajutat de obișnuința cea rea și de diavol, devine un rău neîncetat.

6. Îmi scrii, fiul meu, despre războiul tău trupesc. Fă răbdare și toate vor trece cu Harul lui Dumnezeu. Nimic nu va rămâne, ajunge să te nevoiești. Dacă te vei lupta vitejește, tot ceea ce te războiește va dura puțin timp.

Războiul trupesc nu te va însoți toată tinerețea ta, ci potrivit cu nevoința ta, ți se va face ușor de suferit. Patima mândriei va continua să te lupte multă vreme, chiar și după trecerea tinereții. Te vei odihni de acum, potrivit cu nevoința și cu cunoștințele duhovnicești pe care le vei pune în luptă.

Aceste două patimi sunt cele mai puternice dintre toate. Pe acestea două se sprijină toată clădirea păcatului. Fiecare din ele este pricinuitoarea celeilalte. Amândouă sunt ca niște lei înfricoșători, dar Iisus are puterea

cu o singură privire a Sa să-i facă mâncare a păsărilor carnivore.

7. Să nu te mânii, căci aceasta este o dovadă de egoism, iar blândețea și îndelunga-răbdare dovadă de smerită cugetare.

Pentru aceasta, fiul meu, dacă vrei să dezrădăcinezi patimile tale, iubește osândirea de sine și smerenia; numai în chipul acesta se împuținează și se nimicesc patimile.

8. A avea cineva bănuială asupra altuia că ar avea gânduri rele despre el sau că alții îl vorbesc de rău, această bănuială este numită de Sfinții Părinți minciună a minții. Minciună în cuvânt este atunci când am de pildă cinci drahme și spun că am zece. Minciună în faptă este atunci când, de pildă, am întârziat să mă scol din pricina trândăvirii, dar eu spun: „Am fost obosit, pentru că am lucrat mult".

9. Postul este o virtute deosebită. Potolește pornirile trupești și dă sufletului putere pentru a se putea lupta împotriva otrăvirii inimii prin simțuri și a aduce acesteia leacul pentru otrăvirea de mai înainte.

Postul curăță partea rațională, adică ofilește orice gând păcătos și aduce sănătatea cea după Dumnezeu în cugetare, care se vădește prin gânduri sfinte. Ele luminează cugetarea, iar aceasta, luminată fiind, dă sufletului mai multă râvnă duhovnicească.

10. Ceea ce trebuie să ne preocupe mai mult este a ne curăța inima de patimi, de a tămădui vreo patimă sau neputință. Cele pe care Dumnezeu le dă în răstimpuri,

în vremea mângâierii nu au un rol deosebit, fiindcă vin și pleacă. Ah, aceste patimi! Rădăcini cu spini sunt ele. Câtă osteneală, câtă durere, câte lacrimi, câte rugăciuni trebuie să facă cineva ca să vadă o cât de mică ușurare! Este o adevărată mucenicie.

11. Patima desfrânării este greu de biruit, mai ales când este întărită de căderi anterioare. Dar Dumnezeu știe să izbăvească pe cei care aleargă la El cu smerenie, fiindcă cunoaște slăbiciunea firii noastre.

12. Îl rog pe Preamilostivul Dumnezeu să-ți arate calea mântuirii și ca pe un cerb să te îndrepteze la izvoarele apelor cele de viață purtătoare și răcoritoare. Căci aspră și grea este calea mântuirii. Omul este plin de patimi, neputințe, capricii, de aceea pentru a se putea elibera de ele este nevoie de luptă sângeroasă. Biruind cu ajutorul lui Dumnezeu, va primi încă de aici logodirea nunții viitoare cu Mielul, Care a fost junghiat fără de omenie de către mâini de Dumnezeu blestemate.

Despre războiul trupesc și nevăzut adus de demoni

1. Cunoscând bine că pierzătorul de suflete a întins curse peste tot, să nu dormităm. Și în piață și în mijlocul familiei, chiar și în această biserică a lui Dumnezeu ni se întind felurite curse sub chipul evlaviei. Cine poate așadar să se izbăvească de aceste curse ascunse și să-l disprețuiască pe cel ce le-a meșteșugit?

Să lăsăm experiența cea bogată a Cuvioșilor noștri Părinți să-și asume osteneala nimicirii acestor curse. Ei ne răspund că numai smerita cugetare cea înălțătoare

este virtutea cea preaputernică, sabie a Duhului, care taie răul din rădăcină și nimicește cu totul lucrarea curselor diavolești. Să ne asumăm așadar osteneala dobândirii acestei virtuți mântuitoare, pierzătoarea diavolului, smerenia.

2. Fiul meu, să iei aminte atât atunci când simți bucurie, cât și atunci când simți întristare. Nici din pricina bucuriei să ieși din hotarele tale, manifestându-te prin multă voioșie și râsete, nici în întristare să te întristezi atât de mult, încât să se vadă. Căci satana săgetează cu gânduri, dar nu poate să-și dea seama dacă le-am primit în inimă sau nu. Însă el, ca un meșteșugăreț ce este, după ce aruncă săgeata gândului celui rău, observă chipul nostru și toate mișcările trupului nostru și din acestea apreciază cât de mult s-a înfipt săgeata lui în inima noastră. Dacă vede că sufletul s-a rănit, atunci întețește săgețile, pentru a-l omorî; dar dacă vede că sufletul nu s-a rănit, atunci schimbă tactica. De aceea atunci când ai bucurie, să o ascunzi înlăuntrul tău, pentru ca să nu ți-o descopere vrăjmașul prin neatenția ta și să ți-o fure cu vreo ispită. Tot astfel și în întristare, ca să nu ți-o mărească prin recunoașterea cauzei care a pricinuit-o. Când în vreme de bucurie sau de întristare te păstrezi într-o stare de echilibru sufletesc, diavolul, necunoscând exact ce se petrece înlăuntrul omului, nu știe cum să-l războiască.

3. Prin mijlocul a multe curse trecem și pentru aceasta, ca să putem să ne ferim de stânci, nu se îngăduie să pășim cu nepăsare. Să avem ochi veghetori, închipuind astfel pe Heruvimii cei cu ochi mulți, pentru ca, disprețuind meșteșugirea cea rea a satanei și purtați fiind de aripile gândurilor dumnezeiești în spațiul cel

duhovnicesc, să aducem sănătatea sufletelor noastre lui Dumnezeu Cel ce locuiește în Ceruri, ca pe o tămâie binemirositoare. Așa cum sănătatea fiilor pricinuiește bucurie celui ce i-a născut, tot astfel și Bunului nostru Dumnezeu Tatăl îi aducem bucurie când avem sănătate în sufletele noastre.

4. Întâlnind odată demonul pe marele Macarie, îi spuse:

– Macarie, ce faci mai mult decât mine, șezând în pustie? Și eu sălășluiesc în pustie; tu postești, dar eu niciodată nu mănânc; tu spre neagonisire te silești, dar eu nimic nu am. Ah, Macarie, un singur lucru ai care mă răpune și spre care nici a privi nu pot.

– Care? a întrebat Macarie.

– SMERENIA! Aceasta mă arde!

Și acestea zicând, s-a făcut nevăzut.

Să ne asumăm, așadar, această mică osteneală pentru dobândirea acestei virtuți mântuitoare, osteneala neîncetatei rugăciuni către Dumnezeul nostru, Cel ce toate poate să ni le dăruiască. Și credem că o vom primi, atunci când cu durere, răbdare și stăruință batem la ușa milostivirii, care se deschide cu ușurință atunci când cheia văduvei din Evanghelie, cea nedreptățită, o mânuim cum trebuie. Să lepădăm greutatea trândăvirii și să imităm iuțeala căprioarei, pentru ca, la fiecare ispită a noastră, să alergăm degrabă la Dumnezeu, cerându-I să lupte împreună cu noi, și astfel pe Goliat cel de alt neam să-l răpunem, slăvind stăpânirea Împărăției lui Dumnezeu.

5. Întotdeauna mă rog lui Dumnezeu să vă dea judecată dreaptă. Mai întâi să gândiți ce trebuie să

vorbească gura. Încă nu aveți experiență în ce privește meșteșugirile diavolului, al cărui scop este ca niciodată să nu aveți liniște. Ci vă pune să vă ocupați când de cele de-a dreapta, când de cele de-a stânga, când pentru lucrurile voastre, când pentru lucruri străine, astfel încât să nu se liniștească sufletul vostru și să nu puteți privi în adâncul acestuia, unde se află încă multe de aruncat afară. Nu vă ocupați cu nimic din cele dinafara sufletului vostru. Faceți-vă nebuni, pentru a deveni înțelepți; faceți-vă neînvățați, pentru a vă descoperi Domnul înțelepciunea Sa.

6. (Sfaturile Starețului către niște suflete ce întemeiaseră o obște)

Să nu credeți că diavolul va rămâne nepăsător sau că îi este indiferent faptul că ați întemeiat o obște, adică ați ridicat meterez pentru a-l război. Nu, a cercetat bine și s-a înarmat cu vicleșug, ca o vulpe și ca un lup. A intrat în staulul vostru și distruge sufletele voastre. Nu-l mai lăsați înăuntru. Treziți-vă și uniți-vă prin dragoste, căci aceasta îi paralizează puterile. Aduceți-vă aminte că le-ați părăsit pe toate pentru Hristos. Ați jertfit tinerețea voastră, ați disprețuit toate cele veselitoare ale lumii pentru a-L dobândi pe Hristos. Fie-vă milă de sufletele voastre, gândiți-vă că diavolul pândește ca să înghită pe cineva. Nu suferă balaurul să vadă cum călcați peste el și nu-l ascultați. Vă zavistuiește și pentru aceasta vine ca o vulpe vicleană și vă aduce certuri și lupte între voi, ca să vă risipească și apoi să vă arunce pe stâncile păcatului.

7. Fără Domnul, Cel ce luptă împreună cu noi, nici un bine nu putem să facem. De aceea este nevoie de

multă smerită cugetare, pentru a găsi odihnă sufletelor noastre.

Niciodată diavolul cel viclean nu va înceta să ne săgeteze cu săgețile sale cele înfocate și să se străduiască să ne ia sub stăpânirea sa. Dar și noi avem multe arme care îl omoară, mai ales Rugăciunea *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă"*, care îl arde cu totul. De aceea caută să ne războiască cu viclenie, dar Hristos ne luminează cu sfintele Sale porunci, ca să-l războim.

Diavolul a pus pe acea persoană să te războiască, pentru a te face să încalci sfintele porunci ale lui Dumnezeu și în felul acesta și pe tine să te vatăme, dar mai ales să-L întristeze și să-L războiască pe Dumnezeu prin aceste încălcări de poruncă. Dimpotrivă, dacă ne vom sili să păzim cuvântul lui Dumnezeu și ne vom nevoi mult, și sufletul nostru îl vom mântui, încă ne vom învrednici să devenim și organe prin care să Se slăvească Dumnezeu. *„Eu îi preaslăvesc pe cei ce Mă preaslăvesc pe Mine"*[1].

Pentru aceasta, fiul meu, nevoiește-te cu dragoste, cu răbdare, cu smerenie, pentru a zădărnici, cu ajutorul lui Dumnezeu, cursele diavolului. Poate că prin tine va lumina Dumnezeu și pe acea persoană, ca să se pocăiască. „Biruiește răul cu binele".

8. Fiul meu, îmi scrii despre războiul tău trupesc. Cunoaște că ți-a venit din pricina mândriei, ca să te smerești și să înveți că dacă ne părăsește Harul, cădem și ajungem priveliște vrednică de plâns.

Așadar, smerește-te, prihănește-te pe sineți, cere de la Maica Domnului să-ți dăruiască darul smeritei-cu-

---

[1] *I Regi* 2, 30.

getări, adică a simți că ești un nimic, căci Iisus a spus: *„Fără Mine nu puteți face nimic”*[1].

Cu această ispită care ți-a venit învață cum cade omul, dar și cât de jos. Există căderi și mai rele pentru cei mai mândri. Nu te întrista, căci este o ispită care va trece. Așa îngăduie Dumnezeu pentru folosul nostru, ca să deprindem înțelepciunea ispitelor. Fă răbdare, îmbărbătează-te, nu deznădăjdui, ci îndrăznește, căci va trece. Este o furtună și marea va arunca afară toate gunoaiele pe care le-a adunat liniștea de mai înainte.

Nu te întrista mai mult decât se cuvine, căci este de la diavolul și această întristare te va conduce la nepăsare și slăbire a nevoinței. Tu doar nevoiește-te și nu te teme. Disprețuiește pe satana și arată că nu-l bagi în seamă, iar acesta, ca un mândru ce este, va pleca, fiindcă cu cât îl bagi în seamă, cu atât acesta nu pleacă.

9. Atunci când îți vine război trupesc, ia aminte foarte mult la imaginațiile necurate, din care izvorăsc gândurile întinate. Alungă aceste imaginații de îndată ce vin. Rostește îndată Rugăciunea cu durerea sufletului și îndată te vei izbăvi de război.

10. Nu gândi că tu ai cugetat despre starețul tău astfel de lucruri. Nu, fiul meu, ale diavolului sunt. Sufletul tău este curat. Diavolul este necurat și el aduce acestea în mintea noastră și se străduiește să ne convingă că sunt cugetele noastre ca să ne aducă apoi întristare. Această întristare este diavolească și dovedește nepăsarea față de îndatoririle duhovnicești, căci dacă ar fi fost de la Dumnezeu, ar fi trebuit să avem râvnă întru toate.

---

[1] *Ioan* 15, 5.

Nu l-ai amărât pe starețul tău, așa cum tu crezi, fiindcă starețul cunoaște din experiență că acele gânduri sunt ale demonului, iar nu ale tale. Ție ți s-a părut astfel ca să te amărăști și să nu ai curaj să-ți mărturisești gândul tău. Nu, ori de câte ori îți vin astfel de gânduri, să mergi să le spui fără rușine, fiindcă ispititorul aduce astfel de gânduri ca să ne rușinăm și să nu le spunem, să nu ne mărturisim și apoi să ne înghită cu totul. Ia aminte să nu ascunzi gânduri, căci vei cădea în cursă.

11. Nu te teme, fiul meu! Este război și va trece. Toți Sfinții au fost războiți. Ajungeau la un astfel de război, încât, deznădăjduiți fiind din pricina lui, luau șerpi otrăvitori și îi puneau pe mădularele lor, ca să-i muște și să moară. Noi, fiindcă suntem slabi, nu va îngădui Dumnezeu să fim războiți peste puterile noastre, ci ne va ajuta. Dar fiindcă avem mândrie, pentru aceasta îngăduie Dumnezeu războiul, ca să ne smerim. Nu te întrista peste măsură, ci aruncă-te cu multă smerenie înaintea lui Dumnezeu și prihănește-te pe sineți. Orice gând rău să-l alungi de îndată și nădăjduiesc că te va odihni Harul lui Dumnezeu.

Nu te teme, nu vei păți nimic. Alungă frica și îndrăznește! Vei vedea că toate vor trece. Acest război îți va lăsa mult folos și mult Har vei primi de la Dumnezeu. Numai să nu te temi, căci atunci pierdem jocul.

12. Cu multă atenție trebuie să ne petrecem zilele, pentru că diavolul este foarte viclean și pândește ca să ne prindă în cursă în vreme de ațipire duhovnicească și astfel să ne facă vinovați înaintea lui Dumnezeu și a conștiinței noastre. Fie ca Dumnezeu să-i zădărnicească meșteșugirile, astfel încât să nu poată să ne facă rău, dar

ca Unul ce este drept, nu poate să treacă peste voința omului. Și astfel ascultăm de bună voie – și primul sunt eu – de sfaturile viclene ale diavolului și păcătuim.

13. Dumnezeu ne primește chiar și în ceasul al unsprezecelea, ajunge să ne venim în simțire. Dar diavolul, care războiește cu viclenie sufletul nostru, nu rămâne nepăsător și nu-i scapă nimic, căci acesta a văzut nemăsurata valoare a timpului și de aceea se străduiește cu grijile cele deșarte, cu cele atrăgătoare și odihnitoare ale lumii să aducă în suflet neștiința și uitarea, ca să poată aduce în ultima clipă desăvârșita deznădejde și astfel să câștige sufletele cele nemuritoare, pentru care Hristos a murit pe Cruce.

14. Pentru războaiele tale nu te întrista, nu te teme, ci îndrăznește. Nu au stăpânire demonii să-ți facă rău, ci degetul lui Dumnezeu este. De aceea mulțumește din inimă, fiindcă prin acestea ți se vor deschide ochii sufletului, care te vor povățui pe drumul cel drept. Prin medicamentele cele amare se vindecă patimile cele de nevindecat.

Roagă-l pe Dumnezeu, zicând: *„Și nu ne duce pe noi în ispită”*. Acest război, așa cum spune Sfântul Isaac Sirul, provine din mândrie, din trufie, din împietrirea inimii. Vindecarea este smerenia și recunoașterea judecăților greșite împreună cu ascultarea față de un părinte duhovnicesc.

Smerește-te, fiul meu, căci numai acest leac te va izbăvi. De aceea Dumnezeu, din dragoste pentru tine, ți-a trimis aceste ispite, ca să te înfricoșeze și astfel să-ți revii și să te înțelepțești, să te smerești și să ceri iertare.

Când te rogi demonii cei vicleni se sălbăticesc, fiindcă văd că începi să rupi mrejele lor și se tem ca nu cumva să le scapi. Vor să te facă să te temi sau să te arunce în deznădejde.

Pentru aceasta înarmează-te cu credința și cu nădejdea în Dumnezeu și cu convingerea că nimic nu pot să facă fără îngăduința lui Dumnezeu. Și să știi că dacă vei face răbdare în aceste războaie și te vei smeri înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, mult Har și luminare vei primi de la Dumnezeu. Atunci ți se vor deschide ochii sufletului și vei vedea în ce întuneric te aflai.

Curajul pe care îl ai este Harul lui Dumnezeu care te ajută în aceste ispite, căci fără curaj și nădejde și credință în aceste ispite pericolul este mare.

Nu te teme de nimic, pune-ți toată nădejdea ta în Hristos; strigă Rugăciunea cu voce tare și vei vedea cât ajutor vei primi.

Teme-te de Dumnezeu și nu de demoni; teme-te de judecățile Sale, căci atunci când hotărăște o pedeapsă pentru mândria noastră, cine poate să-L împiedice? Pentru aceasta, atunci când răul este mic, să ne îngrijim să-l îndreptăm, căci dacă se mărește, atunci chiar și alții să voiască să te ajute, nu vor putea.

De aceea iubește mai mult pe Dumnezeu, Care ți-a trimis medicament pentru bolile tale, adică răbdare, smerenie, curaj și îngrijește-te să-l iei.

15. Atunci când ne războiește duhul cel viclean al mândriei, niciodată nu vor lipsi căderile. Iar căderile ne vor dărui cunoașterea ticăloșiei noastre și ne vom învrednici de dobândirea smereniei, când va sta de față Hristos, Cel ce este smerit cu inima și blând cu sufletul.

Atunci bucuria, pacea, dulceața vor împărăți în sufletul nostru, iar fericirea va umple inima noastră.

16. Siliți-vă, fiii mei, la lupta cea duhovnicească. Nu uitați de experiența cea bogată a diavolului și de slăbiciunea noastră. Așa cum toamna frunzele cad la cea mai slabă adiere de vânt, tot astfel și noi cădem la cea mai mică ispită și încercare, atunci când Harul lui Dumnezeu nu luptă împreună cu noi. Și când luptă Harul lui Dumnezeu împreună cu noi? Doar atunci când smerita cugetare călăuzește fiecare cugetare și lucrare a noastră.

17. Să crească în sufletul tău adevărata smerită cugetare, prin care se păzește roada sufletului. Satana se silește să fure scopul nevoinței de la cei care se nevoiesc. Iar aceasta se face atunci când omul se mândrește, când orice ar face se trufește, zicând în cugetul său că pentru sporirea și silirea lui a dobândit cutare virtute. În felul acesta rămâne osteneala fără răsplată, luptă fără nădejde și lucrarea fără prețuire.

18. Nu te teme de nevăzuții vrăjmași atunci când ești îmbrăcat în Hristos, ci numai atunci să te temi, când nu vezi Harul să te îngrădească. Dar și atunci „nu este nici un rău din care să nu provină ceva bun". Îngrijește-te să slujești lui Dumnezeu cu frică și cutremur, căci cumplitul surpător al celor ce se nevoiesc pândește vreme de nepăsare și atunci sare cu mânie – Dumnezeu să-l piardă! – și caută să ne arunce pe noi, ca pe unii ce purtăm trup, în adâncurile iadului.

19. Diavolul este izvorul a toată minciuna și înșelăciunea, viclenia și răutatea. Pentru aceasta toate

gândurile, care sunt îndreptate împotriva creștinilor, în esență sunt minciună și înșelăciune.

Celui tânăr cu vârsta, prin gândurile imaginației, îi făgăduiește toată bunăstarea, amăgindu-l pe unul ca acesta cu visuri înșelătoare, bogăție, desfătări, viață nemuritoare. Și astfel își împlinește planul său, adică alungă de la el pomenirea morții, fiindcă aceasta îi strică planul. Iar aceasta o face până ce îl convinge, că-i este cel mai bun prieten . Apoi, după ce îl înfășoară în mrejele sale, precum păianjenul pânza sa, atunci îi suge toată vlaga cea duhovnicească și-l lasă mort pentru Dumnezeu.

20. Glasul pe care l-ai auzit că ți-a spus: „Hristos te-a curățit de păcatele tale și ți-a omorât patimile" este de la diavolul. Este prima treaptă care îl conduce pe om la înșelare și distrugere. Dacă omul îl va asculta, i se va desfăta inima și va consimți cu cuvintele diavolului, îndată înrâurirea diavolului se face și mai simțită. Și astfel, omul este luat încet-încet în stăpânire, după care va fi nevoie de multă osteneală pentru a se elibera.

Pentru aceasta, fiul meu, bine ai făcut că nu ai dat atenție, ci te-ai prihănit pe sineți. Altă dată, dacă vei auzi ceva, să spui: „Eu le voi spune stareţului meu și voi face ce-mi va spune el". Diavolul se teme foarte mult de mărturisirea gândurilor la stareț, fiindcă știe că i se strică toate cursele.

Să știi, fiul meu, că un gând de trufie, adică de mândrie, s-a înrădăcinat înlăuntrul tău și de aceea ți s-a întâmplat aceasta. Fii cu luare-aminte și păzește smerenia. Roagă-l pe Dumnezeu în fiecare zi ca să-ți dea duhul smeritei-cugetări. Așa cum în pământul bătătorit

nu încolțește nimic, tot astfel în smerita-cugetare nu încolțește nici o înșelare.

21. Necredința și blasfemia provin din invidia diavolului; izbăvirea de acestea va veni doar atunci când le vom disprețui ca pe niște lătrături de câine. Omul nu are păcat dintru acestea. Alții nu știau aceasta și de aceea posteau și privegheau și plângeau, dar izbăvire de acestea nu aflau. Gândurile de hulă fug de la om numai când sunt disprețuite.

A fost luptat și avva Agaton de gânduri de hulă și pentru aceasta Îl ruga pe Dumnezeu ca să-l slobozească de ele, dar a auzit o voce care îi spunea: *„Agatoane, Agatoane, îngrijește-te de păcatele tale și lasă-l pe diavol să latre, căci nu ai păcat dintru acestea”.* Dacă nu le disprețuiește cineva, nu se poate izbăvi de ele.

22. Oricât ne-ar asupri acest tiran înfricoșător al sufletelor noastre din răutate și invidie, va veni ceasul când va judeca Dumnezeu răutatea lui, iar nouă celor împovărați ne va da odihna cea veșnică.

Răbdare, fiul meu! Să purtăm și noi cununa de spini a necazurilor vieții, precum Hristos. Să se înfigă adânc spinii în capul nostru și să curgă sângele din belșug, pentru ca sângele și aceste dureri să înfrumusețeze și să strălucească haina sufletului nostru, ca să nu fim rușinați înaintea lui Hristos văzând celelalte suflete pline de slavă și curăție. Răbdare, iarna necazurilor va trece și frumoasa primăvară va aduce mireasma Harului lui Dumnezeu!

23. Să nu dai atenție, fiul meu, la ceea ce îți șoptește diavolul cel înșelător, care se străduiește cu măiestriile lui să te joace cum vrea el și astfel să te arunce în acedie

și deznădejde – care este pregustarea iadului și aduce amărăciune –, căci cei osândiți întru deznădejde se află și niciodată nu vor ieși din iad, de vreme ce în iad nu este pocăință.

24. Nevoiți-vă cu toată puterea sufletului pentru dragostea lui Hristos.

Diavolul se nevoiește zi și noapte ca să ne facă vase ale sale, nevrednice de Dumnezeu. Să ne nevoim și noi ca să ne facem vase ale Celui Răstignit, pentru ca să-l rușinăm pe diavolul și să slăvim acea Dragoste, Care pentru noi și-a vărsat Preacuratul ei Sânge.

Nevoiți-vă cu tărie și nu vă temeți, fiindcă avem înaintea noastră pe frații noștri mai mari, pe Îngeri care se nevoiesc împreună cu noi. Ei sunt cu neasemănare mai mulți și mai puternici decât demonii. De aceea îndrăzniți, siliți-vă către dobândirea cunoștinței celei adevărate, deoarece adevărul, ca o armă preaputernică, îl îngrădește pe nevoitor.

25. O, de câtă luare aminte avem nevoie! Diavolul caută pe cine să-l înghită și să-l arunce în adâncul iadului, iar noi – mai ales eu, care sunt prada lui – dormităm de bunăvoie cu somnul cel greu. Ne vom trezi cândva, dar va fi prea târziu.

Sfântul Munte 30.06.1958

26. Iubite frate în Hristos, am primit scrisoarea ta și am văzut lupta ta cu gândurile aduse de războiul desfrânării.

Ascultă-mă, fratele meu, pe mine cel sărac în cunoaștere și cu sufletul pustiu de orice bine. Când

cineva se luptă împotriva păcatului cu smerenie și frica lui Dumnezeu, cu râvnă duhovnicească fierbinte, sub povățuirea unui duhovnic încercat, este cu neputință ca Dumnezeu să-l lase să se piardă.

Numai când își va neglija îndatoririle sale duhovnicești, când se va mândri gândindu-se că este ceva, atunci poate cădea. Dar iarăși dacă va cădea cu smerenie înaintea lui Dumnezeu, se va ridica din nou, se va tămădui. Mila Domnului acoperă pe cei zdrobiți cu inima.

Vin însă și multe încercări pentru a dobândi experiență și înțelepciune duhovnicească, fiindcă fără ispite este cu neputință să dobândească cineva experiență.

Atunci când cineva face ceva mânat de bună intenție și după aceea se dovedește că nu a fost corect ceea ce a făcut, Dumnezeu, Care caută la inima omului și cearcă scopul fiecărei fapte, va aduce iarăși lucrurile la starea de mai înainte și-l va lumina să înțeleagă ce anume trebuia să facă.

Lucrul desăvârșit numai lui Dumnezeu Îi aparține. Oricât de desăvârșiți au fost Sfinții, tot au avut oarecare întinăciune. Ispitele sunt îngăduite pentru a lua aminte și a pentru a dobândi smerenie și răbdare. O mânie cât de mică, un râset, un cuvânt deșert nu micșorează cu nimic sfințenia unui Sfânt.

Trebuie doar să nu deznădăjduiască, oricât de mult ar cădea și ar păcătui, chiar și de mii de ori pe zi. Nu este îndreptățit de Dumnezeu să deznădăjduiască, ci cu nădejdea să se întărească și către luptă să se gătească, până când mila lui Dumnezeu îl va slobozi.

Un frate a slăbit în nevoința sa și cădea în fiecare zi, dar îndată se ridica și își făcea canonul său. Însă diavolul care îl îmbrâncea la păcat și-a pierdut răbdarea, văzând

curajul și nădejdea cea bună a fratelui. Atunci s-a arătat înaintea fratelui și i-a spus:

– Nu te temi de Dumnezeu, tu cel ce ești întinat? Acum ai păcătuit și cum de mai îndrăznești să te mai arăți lui Dumnezeu? Nu te temi că te va arde Dumnezeu?

Atunci fratele, având bărbăție în suflet, îi spuse demonului:

– Chilia aceasta este ca o fierărie; una dai și una primești. Dar pe Iisus, Care a venit ca să mântuiască lumea, nu voi înceta să te lupt căzând și ridicându-mă, lovind și lovit fiind, până la ultima mea suflare. Și să vedem, tu vei birui sau Hristos?

Acestea auzindu-le diavolul, i-a spus:

– Nu te voi mai lupta, ca să nu-ți pricinuiesc cununi.

De atunci fratele s-a izbăvit de război și ședea în chilia sa, plângându-și păcatele.

Când Dumnezeu îl luminează pe om și acesta se pocăiește pentru păcatele sale, sporește întru smerenie și luare-aminte, și pe unul ca acesta nu-l lasă Dumnezeu să se piardă. Desigur, întipăririle în minte ale păcatelor de mai înainte i se vor face piedici. Să nu deznădăjduiască însă, cugetând că va cădea și se va pierde atunci când va vedea ridicându-se valuri înfricoșătoare, ci să-și pună nădejdea în Dumnezeu, înarmându-se cu credință, cu smerenie, cu nevoința duhovnicească și cu povățuirea unui părinte duhovnicesc; să nu se teamă văzând furtuna ce se ridică.

27. Roagă-te neîncetat cu Rugăciunea lui Iisus; închide-te în tine însuți prin tăcere și studiu duhovnicesc. Îngrijește-te de sufletul tău, fiica mea; fă-te mai duhovnicească în casa ta! Dumnezeu urmărește pro-

blema ta și va trimite Harul Său, atunci când va hotărî „comandamentul” de sus.

Plângi cu smerenie. *„Ce-i va folosi omului de va câștiga lumea întreagă, dar își va pierde sufletul?”*. Satana își pune în aplicare toate mijloacele ca să împiedice urcușul sufletelor. Fericit este acel suflet care îi va scăpa și-l va înșela.

Cugetă la deșertăciunea lucrurilor trecătoare și la statornicia petrecerii celei din Ceruri, unde se află Biserica biruitoare, care așteaptă și se roagă pentru cea luptătoare. Mai mult ca niciodată vom avea nevoie de credință fierbinte în Hristos și de învățăturile cele drepte ale Părinților noștri, căci vine timpul când diavolul va înșela chiar și pe cei aleși.

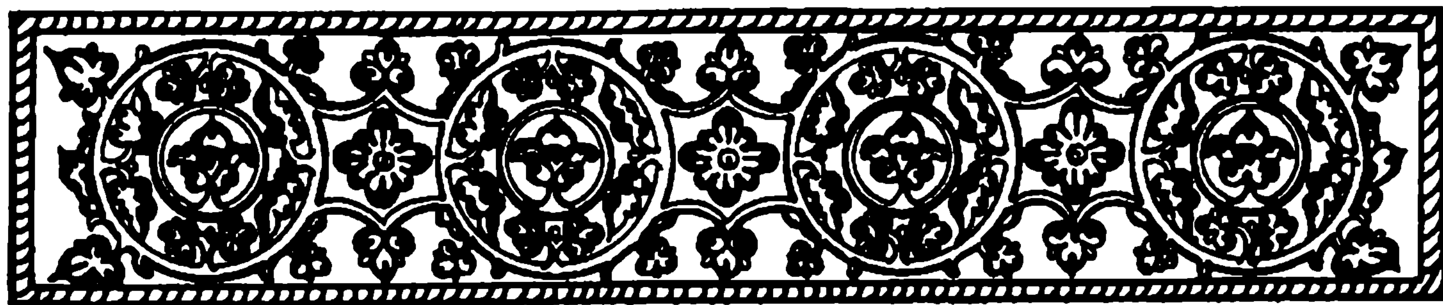
28. Diavolul nu va rămâne nepăsător în această luptă. Are și el armele lui. Care? Iată, de pildă, ne șoptește: „Nu vei face nimic, căci eu iarăși te voi arunca. Nu vezi mărimea cutărei patimi? Să ții minte că nu pot fi biruit așa ușor și că nu voi ceda nicidecum. De altfel, ce ai făcut până astăzi? Nimic. Dar nici nu te voi lăsa să faci. Zadarnice sunt toate ostenelile tale. Eu sunt nebiruit. Nu vezi cât de mare sunt?”. Și îndată apar acele imaginații necurate împreună cu o puternică înfierbântare trupească. Pare că este înarmat ca un scorpion. Atunci îi aduce nevoitorului sentimentul că este cu neputință să scape și, prin urmare, trebuie să-și ridice mâinile și să se predea.

Acestea și altele asemenea ne aduce preavicleanul șoptitor. Să dezvăluim așadar minciuna curselor lui și să descoperim armele lui ruginite. Nevoitorul Atotputernicului Dumnezeu, crezând în puterea Lui cea nebiruită și simțind-o pe aceasta, începe lupta cu curaj,

ridicând steagul Crucii și având ca armă înfricoșătoare demonilor Numele lui Iisus, chemat neîncetat și cu tărie, închizând astfel calea către imaginație a atacurilor viclene ale diavolului. Unul ca acesta cugetă neîncetat la moarte, la Judecată, la iad, la desfătarea Raiului, la slava cea veșnică alături de Iisus, la vitejia Sfinților. Și toate acestea sunt muniții de luptă, care întăresc puterea Rugăciunii.

Atunci este izgonită deznădejdea, nepăsarea, egoismul, nerușinarea și pune stăpânire râvna nevoitorului; atunci cedează „umflătura” satanei și se sparge ca un balon ușor.

CAPITOLUL VIII

Despre nepăsare, frică, trădare și dezertare

1. Ostașul fricos este lipsit de slavă, de îndrăznire și plin de rușine; nici o rugăminte de-a lui nu ajunge la urechile împăratului. Pe când cel viteaz, numai numele lui să fie anunțat, că îndată se face împlinirea cererilor lui.

O, înaltă îndrăznire, care îl împodobești pe nevoitorul viteaz! Cine nu și-o dorește pe aceasta? Dar nepăsarea, mai ales în rugăciune, o spulberă în cele patru vânturi și-l lasă pe om gol.

Cu atât mai mult trebuie ca noi să fim slăviți ca niște viteji, fiindcă purtăm schima îngerească și cu jurăminte ne-am făgăduit Împăratului împăraților. Viață sau moarte, nu nepăsare sau dezertare, ci prin luptă și silire să învingem pe vrăjmașul lui Dumnezeu și al sufletului nostru.

2. Cât despre frica ce te cuprinde noaptea, este de la cel viclean, însă îl vei birui cu ajutorul credinței în Dumnezeu. Adică să cugeți că Dumnezeu este pretutindeni

prezent, *„căci în El trăim şi ne mişcăm şi suntem”*[1], și că nimic nu se face fără să îngăduie Dumnezeu. Chiar și în diavol, și în fiare de ne aflăm, și acolo este Dumnezeu. Și nici diavolul, nici fiarele nu pot să ne vatăme, dacă nu au stăpânire de la Dumnezeu.

Așadar, pentru ce să ne lipsească acest adevăr mântuitor al lui Dumnezeu, credința în Pronia Sa, și să ne temem acolo unde nu este frică? Cum voi pătimi vreun rău, de vreme ce Dumnezeu stăpânește și peste diavol și peste omul cel rău și peste toate cele care mă pot vătăma? Dar Sfântul Înger, păzitorul omului, pe care nu-l lasă afară din Pronia Sa, cum va îngădui să pătimească omul ceva rău, dacă nu va primi poruncă de la Domnul?

Pentru aceasta, fiul meu, îndrăznește! Iar când vine această frică, să spui: „De ce să mă tem? Cine îmi poate face rău, dacă Dumnezeu este peste toate? *„Că de voi şi umbla în mijlocul morții, nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti”*[2]. Totodată să spui și rugăciunea lui Iisus Hristos și nu te teme de nimic. Crede cu tărie în adevărul credinței.

Către o monahie începătoare

3. Binecuvântata mea fiică, Maica Domnului să te întărească în nevoința sufletului tău până la sfârșit. Văd deznădejdea sufletului tău; semeni cu tinerii recruți care sunt duși pe front și care atunci când văd căzând gloanțe și bombe, îndată își pierd curajul și caută să fugă înapoi. Dar experiența generalilor îi amestecă cu ostașii vechi și încercați, iar aceștia îi încurajează până ce se obișnuiesc să lupte.

---

[1] *Fapte* 17, 28.

[2] *Psalmi* 23, 4.

Laud voința și buna ta intenție. Îți doresc să ajungi la desăvârșire și la nepătimire. Către aceasta trebuie să tindă toate strădaniile tale. Nu trebuie însă să uiți cu cine ai de luptat. Lupta ta este cu începătoriile, cu stăpâniile, cu puterile întunericului cele prea-viclene și prea-iscusite în războiul cel duhovnicesc. De asemenea cu trupul și cu lumea patimilor, care seamănă cu rănile ce dor cumplit și este nevoie de timp, răbdare și stăruință pentru a fi tămăduite.

Din faptul că deznădăjduiești cunoaște că acesta este război, este bombardament al vrăjmașului; este una din rănile patimilor. Prin urmare trebuie răbdare, stăruință, curaj. Aceasta să nu-ți întunece cerul nădejdilor tale. Crede că Dumnezeu cunoaște toate dispozițiile lăuntrice ale fiecăruia și că nici o dorință sau osteneală de a face bine nu a trecut cu vederea și nu a rămas nerăsplătită, fie mai devreme, fie mai târziu.

Îi vedem pe Sfinții Părinți că în primii lor ani sufereau uscăciune, stări înfricoșătoare de deznădejde și alte ispite istovitoare, dar țineau cu tărie cârma răbdării și a silirii de sine. Apoi erau cercetați de Har, potrivit cu ce sufereau mai înainte.

Te înspăimântă mentalitatea egumenei, lipsa ta de experiență și, în general, acel mediu în care trăiești, crezând că nu este potrivit pentru atingerea desăvârșirii, datorită ispitelor etc. Acestea toate sunt alungate de către smerenie și prihănire de sine. Adică aruncă greutatea lor asupra ta, zicând: „Eu sunt pricina stărilor mele de deznădejde, fie datorită mândriei mele, fie pentru că încă nu am vederea duhovnicească curată și nu pot să mă orientez cu siguranță. De aceea este firesc ca să-mi pierd curajul și nădejdea".

De asemenea, norul poate fi alungat și cu credința către cea care te povățuiește, ajunge doar să fie respectate de către tine regulile luptei.

Cunoaștem din tradiția patristică și isihastă că în vechime începătorii, cu binecuvântarea unui stareț încercat, își zideau chilii și viețuiau singuri și doar în răstimpuri veneau la acel stareț pentru a-și mărturisi gândurile lor, după care luau sfătuire și plecau. Și cu toate că nu aveau pe stareț mereu cu ei, ajungeau la măsuri mari, doar cu ajutorul sfaturilor.

Cunoaște, fiica mea, că deasupra tuturor este Hristos. Nu numai deasupra capului, ci și înlăuntrul nostru și încununează fiecare intenție bună și silire de sine.

De multe ori smerenia, desigur nu cea adevărată, ci cea otrăvită de diavol, ne sfătuiește cu gânduri „smerite" cum că nu sunt puternic și că am nevoie de aceasta sau de aceea pentru a spori și că de vreme ce nu le am, cum mă voi mântui, și celelalte. Și crezând acestor gânduri, se taie nervii duhovnicești, din care pricină vine și lipsa de putere sufletească și celelalte. În timp ce trebuia să se adăpostească sub acoperământul sfaturilor unui duhovnic încercat, pentru a nu pătimi acea lipsire de putere. Căci știm că diavolul se preface în înger de lumină și că orice virtute săvârșită fără discernământ devine foarte vătămătoare. De aceea Sfinții Părinți au spus că „mai mare decât toate este discernământul".

Fiică iubită în Domnul, leapădă deznădejdea și spune: „Mă voi nevoi până la moarte, voi căuta să ajung la desăvârșire și nepătimire. Și dacă nu voi ajunge, fie din pricina neputințelor mele, fie din orice altă pricină, cred, potrivit învățăturilor Părinților noștri, că Dumnezeu mă va rândui cu cei desăvârșiți".

Dar poate că-mi vei spune: „Vreau să mă desfătez de fericirea și de pacea lui Dumnezeu". Spune-i vrăjmașului: „Dumnezeu este înlăuntrul meu; dacă mă voi sili la rugăciune, la dobândirea smereniei și la

umilință, Domnul îmi va arăta Chipul Său cel sfânt. Nu numai în mănăstire de mă voi afla, dar chiar și în Sodoma de mă voi afla precum Lot, puternic este Dumnezeu ca să-mi dăruiască această sfântă dorire a sufletului meu".

Crede, fiică, cele pe care ți le scriu. Dreptul Lot auzind și văzând faptele cele rușinoase ale nelegiuiților, pe nimeni nu judeca, și de aceea s-a învrednicit de dumnezeiască arătare și mântuire.

Și tu să iei aminte doar la păcatele tale și cred că vei afla mai multe decât aștepți.

4. Coșmarurile și tulburările din timpul somnului socotește-le că sunt furtună stârnită de invidia diavolului, care vrea să te înfricoșeze la începutul căii duhovnicești, ca să spui că, dacă la începutul căii întâlnesc astfel de ispite peste puterile mele, atunci cine va putea să rabde până la sfârșit? Și astfel satana își lucrează cu meșteșug arta sa, având în acest chip destulă îndreptățire venită de la sufletele osândite. Dar noi cunoaștem din experiență cursele acestuia. La început calea este grea, dar apoi are odihnă, bucurie, încredințare lăuntrică în privința mântuirii noastre. *„Marea vieții înălțându-se de viforul ispitelor"* și celelalte.

Furtună și vreme însorită; pace și război; sănătate și boală; câștig și pagubă; astfel este drumul fiecărui suflet. Încetare a unui astfel de drum este doar moartea.

Așadar, suflet binecuvântat, nu te teme mergând pe calea mântuirii tale. Împreună vom păși pe cale, ajutându-ne unul pe celălalt. Harul lui Dumnezeu, care pe cele slabe le întărește și pe cele cu lipsă le plinește, acesta este cu noi, strângând gândurile noastre cele slăbite și întărindu-ne spre răbdare, până când va veni porunca

Atotțiitorului, ca să lăsăm trupul aici, iar sufletul să se ridice la Ceruri.

5. Îmi scrii în prima ta epistolă că David spune: *„Nu va da în veac clătinare dreptului”*[1]. Aici se referă la acea furtună care nu va aduce dreptului sfârșitul jalnic, ci va fi o încercare din dragoste către sfârșit bun. Căci prin furtuna cea bună nu numai că se mântuiesc sufletele Drepților, dar se și desăvârșesc. Dacă ar lipsi furtunile, nimeni nu s-ar mântui.

Îmi scrii în a doua ta scrisoare că scrie în Scriptură că „cei fricoși să nu iasă la război”. Da, dar aceasta se spune pentru războiul trupesc, fiindcă cei fricoși pot face rău celor viteji. Însă în războiul duhovnicesc nu este așa, ci fricoșii sunt îmbărbătați de cei viteji și încercați. În cazul acesta numai duhovnicii vatămă, când, neavând experiență, învață cele potrivnice; adică dau medicamente potrivnice pentru boala celui care se spovedește.

În războiul duhovnicesc cel fricos se vatămă fiindcă nu sporește duhovnicește. Însă atunci când cere mila lui Dumnezeu, se mântuiește. Nu are bărbăție pentru a duce lupte mari, dar tot face ceva pentru mântuirea lui și astfel, pe cât va lucra, tot atât va și primi.

Îndreptați fiind Sfinții, totuși erau ispitiți, fie că aveau o lipsă, fie pentru a se slăvi și mai mult. Fiindcă aveau multă răbdare și Dumnezeu nu voia să rămână nelucrătoare cealaltă parte a răbdării lor, îngăduia să fie ispitiți. Dar întotdeauna ispitirile lor aveau un sfârșit bun.

6. Îți doresc, fiica mea, ca să te nevoiești. Nu uita scopul mântuirii, căci diavolul caută pe cine să înghită. Nu dormita, căci timpul nu este în mâinile noastre; viața

---

[1] *Psalmi* 55, 22.

noastră atârnă de un fir de ață. Silește-te pe sineți, fii demnă, arată că ești roabă a lui Hristos, iar nu a diavolului. Nu știi că nepăsarea va aduce o mie de gânduri spre a te robi? Roagă-te cu durere și lacrimi! Îndrăznește, căci Hristos nu te va lăsa! Silește-te puțin și diavolul va fugi. Harul este gata să te ajute, așteaptă însă voința și silirea ta.

Nepăsarea, fiica mea, naște necredința, acedia, iar aceasta aduce un roi de gânduri rele și stricătoare, ce duc victima lor spre întinare. Ridică-te și ia-ți arma, adică Rugăciunea lui Iisus, și strigă Dumnezeului nostru. Alungă-l pe potrivnicul diavol, care caută să te înghită. Silește-te pe sineți. Mă rog și plâng pentru tine, ca Maica Domnului să te întărească în lupta ta.

7. Dumnezeul păcii, fiica mea, să-ți dăruiască pacea dumnezeiască care covârșește toată mintea și dragostea Sa. Dragostea lui Dumnezeu să fie țelul vieții tale.

Să te temi de nepăsare ca de cel mai mare vrăjmaș. Nepăsarea aduce toate relele. Neglijarea îndatoririlor este distrugerea tuturor bunurilor duhovnicești, după care vine uscăciunea și celelalte. De aceasta ne izbăvim prin rugăciunea cea neîncetată, spusă cu gura sau cu mintea, prin pomenirea morții, a iadului, a Raiului. Silire la îndeplinirea îndatoririlor și mai ales tăcere unită cu Rugăciunea lui Iisus.

8. Fiica mea iubită, îți dau cea mai mare binecuvântare a inimii mele: să te păzească Dumnezeu de cel viclean. Amin.

„Luptă lupta cea bună” a sufletului tău. Să-ți dai seama când cazi și îndreaptă-te. Lovește nepăsarea cu toată puterea ta, căci de la aceasta pornește tot răul.

Cu fiecare cădere satana se apropie tot mai mult de tine, pentru a te face jucăria lui și a te batjocori . Trezește-te din nesimțire, cugetă la cele de sus, căci vom pleca în călătorie fără putință de întoarcere. Ia aminte, căci unii vor merge la bunătățile cele de sus, în Ierusalimul cel ceresc, pentru a prăznui neîncetat Paștele împreună cu Îngerii, iar alții vor merge jos, în iad, având pentru totdeauna tovărășia demonilor!

Privește sus! Treci cu privirea minții de cerul acesta și vezi ce se ascunde dincolo de el. Acolo este Patria noastră, acolo sunt duse și învistierite ostenelile noastre. Pentru aceasta să nu-ți neglijezi îndatoririle: studiu duhovnicesc, canon, priveghere întru trezvie și Rugăciunea lui Iisus. Strigă: *„Iisuse Învățătorule, mântuiește-mă! Izbăvește-mă pe mine, ticăloasa!”*[1].

9. Evei i s-a poruncit să nu mănânce din rodul oprit, mai apoi însă, când a venit întru vederea lui, a fost biruită de poftă, l-a mâncat și a murit dinspre Dumnezeu. A văzut, așadar, și a fost biruită de dorința desfătării. S-a dat o luptă înlăuntrul ei și iubirea de sine a condus-o la gustarea din pom, fiindcă nu a pus la socoteală lipsirea de harul ascultării.

Pe cei pe care vrea să-i mântuiască, pe cei care caută mila Sa, Dumnezeu nu vrea să fie neîncercați, lipsiți de bărbăție, fricoși. Și aceasta pentru că este vorba de dumnezeiasca moștenire care se va da creștinilor încercați. De aceea ne pune în fața ispitelor, pentru a cunoaște ascultarea noastră față de poruncile lui. Luminarea Lui este înlăuntrul nostru, cunoașterea voii Sale se dobândește din Sfintele Scripturi, conștiința

---

[1] Vezi *Luca* 8, 24.

iarăși ca o busolă ne povățuiește. Toate cele de mai sus ne luminează înaintea ispitei.

Însă atunci când voința noastră înclină spre rău, nu ne supunem poruncilor Sale.

Ne-a zidit cu voință liberă, iar voința liberă nu poate fi silită. Și astfel, dacă ne vom teme de Dumnezeu, nu vom cădea în ispită. Dacă nu ne-am iubi pe noi înșine mai mult decât pe Dumnezeu, nu am înclina spre păcat. Dar bunătatea Sa nu a lăsat căderile fără putință de îndreptare. Pentru aceasta ne ridicăm din nou, și astfel se face biruință prin cădere.

Scriptura îi numește drepți pe toți cei care se silesc pe ei înșiși pentru a se mântui, îndreptați fiind prin credință. Dumnezeu nu-i va lăsa să cadă, de vreme ce se luptă bine. Nu-i va lăsa să cadă într-o ispită mai presus de puterile lor, atunci când se silesc să rabde. Însă atunci când există frică și duh căldicel, când există nepăsare, aceasta se face pricină de ispită mai presus de puterea noastră.

Cârtirea ta este păcătoasă; este rod al iubirii de sine și al lipsei de bărbăție. Să ai răbdare întru toate, să-I mulțumești lui Dumnezeu și să prihănești lenevia ta, iar nu pe Dumnezeu, Care S-a răstignit pentru tine. Prin urmare, te iubește. Și dacă te iubește, te va lăsa să cazi în ispită? Cere-I iertare și întărește-te întru răbdare.

10. Luați aminte la nepăsare atât în ce privește rugăciunea, cât și gândurile; de asemenea și la moleșeala în nevoința privegherii.

Nu fiți nepăsători, fiii mei, deoarece nepăsarea este un rău foarte mare; este născătoarea tuturor plăcerilor josnice, înaintemergătoare a iadului și pricina înrobirii celei cumplite.

Nu dormitați cu somnul trândăviei, fiindcă diavolul este treaz și ține în mâna sa o surcea aprinsă, străduindu-se să ne dea foc ca să ardem. Treziți-vă, ne așteaptă judecată fără milă.

Nu vă pierdeți curajul! Uneori ne părăsește Harul dumnezeiesc și cădem în gânduri necuviincioase, iar alteori în vorbărie, pentru a ne smeri și a nu cugeta înalt. Dar să ne cunoaștem neputința și faptul că fără Harul lui Dumnezeu nu putem să facem nici un bine.

11. Nu teme, ci nevoiește-te! Înarmează-te cu curaj și bărbăție! Îl avem pe Iisus conducător Care conduce armata noastră la biruință slăvită. Nu te teme deloc, căci frica este de la cel viclean, ca să ne dezarmeze și să ne ia prizonieri. Să ai nădejdea ta în Cel Care a spus: *„Nu te voi lăsa, nici te voi părăsi"*[1]. Nu ne va lăsa să fim ispitiți mai presus de puterile noastre.

12. Fiica mea, te cercetează ispititorul pentru a-ți încerca înclinarea voinței, ce are la bază anumite prejudecăți. Nevoiește-te să dai mărturisirea cea bună și nu te teme de vrăjmașul sufletelor noastre.

Hristos, bunul meu copil, urmărește nevoința ta. Îngăduie ispititorului să te ispitească, pentru a-i arăta minunea care a făcut-o cu tine, rupându-te de lume cu dulcele său Har.

Luptă-te, împotriva vrăjmașului sufletului tău și să nu-i îngădui să câștige nimic din cele ce a câștigat „pe gratis" în lume.

Împotrivește-te cu tărie, ca Îngerii se bucure și să salte veselindu-se, pentru că diavolul cel netrupesc

---

[1] *Evrei* 13, 5.

a fost biruit de tine cu ajutorul Harului nevăzut al lui Dumnezeu.

Osteneala fiecărei nevoințe trece, dar rămâne biruința. Dacă cineva nu „mănâncă iadul cu polonicul” în vremea ispitei, nu va vedea Harul lui Dumnezeu. Cugetă la moarte, căci avem să plecăm către o altă lume. O, ce frumoasă și fericită! Oare vom deveni locuitori ai acestei lumi atât de frumoase? La acel loc preafericit să cugetăm mereu, pentru a putea disprețui lumea de aici, cea înșelătoare și mincinoasă.

Roagă-te neîncetat, fiica mea! Cugetă la păcatele tale și plângi cu lacrimi fierbinți, care te vor ușura foarte mult. Vei săvârși cum trebuie nevoința întristării celei după Dumnezeu, atunci când vei păstra tăcerea și nu vei râde.

13. Fiica mea binecuvântată, bucură-te întru dragostea Preabunului nostru Dumnezeu, Care ca un Părinte iubitor ne poartă de grijă într-un chip atât de minunat, chiar și prin înțeleapta Sa certare, pentru mântuirea sufletului nostru.

Noi, fiica mea, ne înfricoșăm dintr-un lucru foarte de mic – așa cum ți s-a întâmplat și îmi scrii – fără să cunoaștem că nimic rău nu poate să ni se întâmple, fiindcă toate se petrec potrivit proniei Părintelui ceresc, pentru dobândirea de mai multă știință duhovnicească, căci Dumnezeu nu va pune boi (oameni neinițiați duhovnicește) în cealaltă lume, ci oameni înțelepți, credincioși, încercați în războiul cu demonii și biruitori ai păcatului celui de multe feluri.

Curaj, fiica mea, îndrăznește în luptă! Prin multe necazuri și ispite vom trece marea acestei vieți, ca să ajun-

gem la limanul neînviforat al acelei vieți fericite care nu va avea sfârșit, nici necazuri, nici primejdii.

Ține cu tărie cârma întregii-înțelepciuni, pentru ca să scapi de stâncile iadului. Dumnezeu vrea ca cei ce se nevoiesc să fie următori ai Săi; să nu pregete a răbda pentru dragostea Sa cele mai mari suferințe. Căci astfel dovedim cu adevărat dragostea noastră cea către El. În vremea ispitei se vădește dragostea fiecărui om, cât de mult Îl iubește pe Dumnezeu.

Iisus, Domnul nostru, vrea ca noi să avem dragoste desăvârșită. Două iubiri nu încap în aceeași inimă. Nu putem sluji lui Dumnezeu și lui mamona. Suntem datori să-I dăm lui Dumnezeu inima curată de orice întinăciune, ca să ne dea și El inima Sa cea neîntinată și dumnezeiască.

Despre silirea de sine, bărbăție și lepădare de sine

Mă rog ca să deveniți luptători ai unei lupte slăvite, a cărei biruință o vor lăuda Puterile îngerești. Și fiindcă de obște este Stăpânul, în aceeași locuință în Ceruri și în aceeași lumină strălucitoare vom trăi viața cea pururea fericită; viața cea nesfârșită și neînserată, ziua cea preafrumoasă. Apostolul Pavel striga: *„Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?"*[1]. Cu adevărat, nimic nu va putea să ne despartă de dragostea lui Hristos, atunci când flacăra dragostei va arde precum cuptorul de șapte ori încins. Da, așa mă rog să deveniți, ca

[1] *Romani* 8, 35.

să vă slăviți împreună cu Acela Care pentru noi a răbdat ocări, loviri și moarte, și încă moarte pe Cruce.

Nu deznădăjduiți atunci când cădeți în necazuri și întristări. Să nu credeți că v-a părăsit Dumnezeu pentru păcatele voastre. Nu, ci vă pedepsește pentru a dobândi înțelepciune. Nu ne vrea niște neînțelepți, ci înțelepți după Dumnezeu.

Dacă nu vom fi războiți, cum se va arăta că suntem ostași ai lui Hristos? Ostașul se poate să fie rănit în război, dar asta nu înseamnă că a fost biruit. Și chiar dacă am fost biruiți, să ne ridicăm iarăși și să luptăm.

Desigur la începutul chemării noastre, a vieții curate afierosite Domnului nostru Iisus, nu putem să împlinim cu acrivie poruncile Lui, fiindcă am cunoscut că înlăuntrul nostru există și o altă lege, care se oștește împotriva legii lui Dumnezeu și a alegerii noastre, o lege care se luptă să ne despartă de dragostea lui Iisus. Așadar această nevoință nu ne caracterizează, adică faptul că nu am fi vrednici de chemare, ci mai degrabă nevoința pentru desființarea legii păcatului, cea dinlăuntrul nostru, ne va caracteriza drept nevoitori înflăcărați de dragostea pentru Hristos. Căci dacă ar fi fost cu putință să dobândim dragostea lui Hristos fără luptă, atunci nici o valoare nu ar fi avut voința noastră, de vreme ce fără nevoință s-ar fi dobândit.

Așadar numai atunci ne vom încununa când, cu toată împotrivirea dragostei lumii, vom dobândi dragostea cea purtătoare de viață a lui Dumnezeu și când, în ciuda atracției păcatului, vom sta ca niște turnuri și fortărețe ale virtuții.

Împotriva scopului nostru se vor ridica nori amenințători; vor cădea trăsnete pentru a ne înfricoșa și a ne doborî moralul, însă îndrăzniți și nu vă temeți, căci

prin multe necazuri și ispite vom ajunge la intrarea în Împărăția cerurilor.

Mucenicii s-au nevoit cu credință și desăvârșită lepădare de sine și astfel s-au învrednicit a primi făgăduințele și cununile slavei celei veșnice. Tot astfel și noi, prin credință și desăvârșită lepădare de sine, vom putea să biruim cu ajutorul Harului lui Hristos.

Tăria noastră sufletească trebuie să fie astfel, încât să putem spune cu hotărâre: „Chiar și moarte de mi-ar pricinui, eu nu voi face nici un pas ca să mă depărtez de credința mea în Hristos, Cel ce m-a chemat pe mine. Îmi voi da viața, dar nu voi face nici un compromis, oricât de mic". Dacă astfel se va îmbărbăta sufletul nostru, putem avea nădejde că biruința, cu ajutorul Harului lui Dumnezeu, va fi a noastră.

Rugați-vă neîncetat, nevoiți-vă cu tărie, înfrânați-vă, purtați haine simple și sărăcăcioase, citiți cărți duhovnicești. Să vă sculați noaptea ca să vă rugați, ca să vă încălziți, să deveniți stânci duhovnicești. Astfel mă nevoiam și eu, cel vrednic de milă. Mă sculam noaptea pe ascuns și făceam metanii, mă rugam Maicii Domnului, iar ea intervenea în chip minunat.

2. Privesc la nevoința voastră și număr cununile, vă invidiez răsplățile, cânt cântările de biruință pe care le vor împleti Puterile îngerești în veacul viitor. Mă minunez și mă prihănesc pe mine însumi, că eu nu m-am nevoit așa cum o faceți voi.

Cugetați, fiii mei, la Mucenici și vedeți câte au îndurat pentru Hristos! Și cu cât îi omorau pe Mucenici, pe atât se înmulțeau creștinii. Biserica noastră s-a adăpat cu sângele Mucenicilor.

Suntem mărturisitori în această societate putredă, fiindcă mustrăm imoralitatea și îndepărtarea oamenilor de Dumnezeu prin viața noastră curată, cu Harul lui Hristos.

Rămâneți, fiii mei, întru această viețuire curată! Rămâneți lângă Iisus! Să vă asemănați Lui și întru răbdarea clevetirilor și a osândirilor. Astfel au făcut cărturarii, fariseii și arhiereii Domnului nostru, Care pe nedrept a suferit pe Cruce. Așadar, cei care vor să-I fie ucenici trebuie să sufere aceleași.

Îngenuncheați la sfintele picioare ale lui Iisus și vărsați lacrimi de dragoste și dăruire. Urmați-L pe El până la moarte, chiar de s-ar ridica valurile până la cer și s-ar coborî până în abis. Hristos, adevăratul Dumnezeu, cu un singur semn dumnezeiesc toate valurile le va spulbera; este de ajuns să avem credință.

Credeți cu tărie în Cel ce a spus: *„Iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului"*[1]. Împreună cu noi este Iisus, nu vă temeți. Acesta va lupta pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ne va dărui nouă biruința.

3. Dacă nepăsarea vatămă pe cei sporiți, cu atât mai mult pe cei mai tineri. Pentru aceasta, fiii mei, siliți-vă, căci vrăjmașul cu atât mai mult se străduiește să ne arunce în iad, cu cât noi rămânem nepăsători în nevoința pentru mântuirea noastră.

Dacă vreți să vă izbăviți de cursele vrăjmașului, nu dormitați, căci cel ce doarme primește răni de moarte, pe când cel ce priveghează, chiar dacă este lovit, se luptă și pricinuiește și el răni vrăjmașului său.

Rugăciunea, fiii mei, să nu o pierdeți cu răspândirea minții și cu nepăsarea. Nu uitați că „rânduiala pe care

---

[1] *Matei* 28, 20.

o veți pune la început, pe aceasta o veți urma până la sfârșit". Temeți-vă, așadar, de rezultat și îngrijiți-vă cu multă luare aminte de început, căci vor veni zile când veți înțelege cuvântul pe care vi-l spun acum.

Puneți început bun acum, fiindcă „începutul este jumătate din întreg".

Strigați Numele cel mântuitor al lui Iisus Hristos ca să audă nu numai urechile voastre, ci să răsune chiar și văile.

Nevoiți-vă, căci voi vă veți mântui; voi veți culege rodul cel dulce al vieții celei veșnice.

Eu îmi fac datoria, fiindcă vreau să fiu credincios înaintea lui Hristos în ceea ce privește strădania și grija mea pentru mântuirea voastră. Cât despre păcate, ele sunt personale.

Siliți-vă la priveghere, fiindcă din aceasta izvorăște viața cea veșnică. Cel ce priveghează se va desfăta de un mare har pentru osteneala pe care o depune împotrivindu-se firii.

Nici o lucrare a petrecerii monahale nu este mai mare decât privegherea. Cel nepăsător la priveghere, în loc de Har va secera cusururi. Cum se va înfățișa unul ca acesta înaintea lui Hristos cu haina peticită? Rușinea lui va fi nemaiîntâlnită când frații lui se vor înfățișa cu haină albită și înnoită. *„Cine citește să înțeleagă"*.

4. V-ați jertfit pe voi înșivă pentru a dobândi Raiul. Să nu vă biruiască uitarea, care vă lipsește de orice răcorire duhovnicească, și astfel să vă uscați și să muriți dinspre Dumnezeu.

Faceți-vă ostași viteji ai lui Hristos! Nu vă lepădați de El prin faptele voastre! Slăviți Numele cel sfânt al Lui! Să vă faceți pentru El ardere de tot, care să se urce înaintea Lui ca un miros de bună-mireasmă.

Îl implor pentru voi pe Dumnezeu. Plâng pentru voi, căci nu știu altceva, decât să sufăr din dragoste pentru fiii mei duhovnicești. Un singur lucru cer de la voi: să vă iubiți unul pe altul și să vă smeriți unul înaintea celuilalt.

5. Nevoiește-te, fiul meu, ca să aduni roade în sufletul tău, căci potrivit cu ostenelile fiecăruia va primi și loc lângă Domnul Iisus. Nu te teme! Vom trece prin foc și prin apă. Adică prin foc atunci când ispitele ni se vor părea ca un foc în lucrarea lor – precum gândurile rușinoase, cele de ură, de invidie – și prin apă atunci când ne vin gânduri de deznădejde, gânduri ce cufundă sufletul în adânc de ape. După trecerea prin foc și apă ne va ridica la înălțimea duhovnicească a izbăvirii de gândurile cele josnice și la nepătimirea cea dăruită de Har.

6. Fiul meu, să fii tăcut, smerit, ascultător până la moarte. Să fii pregătit să-ți jertfești voia ta, chiar dacă aceasta ți se va părea o adevărată mucenicie. Aceasta înseamnă lepădarea de sine.

Când le vei păzi pe acestea, să nu te temi de nimic, de nici un rău, de nici un demon, de nici un om, căci pe cel care păzește poruncile dumnezeiești și Dumnezeu îl păzește de orice rău.

Să nu fii tăios în răspunsurile tale și de fiecare dată când te mustră să spui „iertați".

7. Ne înșală diavolul și uităm că suntem datori să ne silim. Zilele trec și încet-încet ne apropiem de moarte, când vom fi cuprinși de o căință nemângâiată.

Siliți-vă, fiii mei, căci timpul trece! Luați aminte la voi înșivă! Diavolul nu dormitează, ci priveghează și caută pe cine să înghită. Fiii mei, luați aminte să nu vă pierdeți

sufletele voastre cele nemuritoare și prețioase, pe care mii de lumi nu le pot înlocui.

Cugetați la înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos, la faptul că vom aștepta toți îngenuncheați hotărârea cea de pe urmă, care va hotărî soarta noastră pentru veșnicie.

8. În vreme de luptă, de nevoință, demonul săgetează cu putere și rănește; se străduiește să convingă sufletul că este cu neputință ca vreo patimă să cedeze, astfel încât să-l slăbească pe nevoitor, să-l facă să-și piardă tăria și să se predea.

Dacă însă nevoitorul va observa vicleșugul aceluia și va răbda, se va îmbărbăta și va zice: „Viață sau moarte", adică viață în Dumnezeu mai bine decât viață în nepăsare și cu osândirea conștiinței, și dacă cu o astfel de cunoaștere și bărbăție se va așeza în poziție de luptă, balaurul cel din adânc, cel ce cu viclenie înghite lumea, se va îndepărta pentru o vreme.

Și aceasta nu pentru că se teme, ci pentru a nu pricinui cununi nevoitorului, văzându-l pe acesta înconjurat de râvna cea după Dumnezeu.

9. De ce lași, fiul meu, via ta neîmprejmuită? De ce nu te îngrijești să păzești roada pe care cu atâta osteneală ai câștigat-o? De ce ai lăsat câinele, râvna sufletului, flămând, încât nu mai are putere să latre, ca să-i alunge pe tâlhari și fiarele sălbatice? Ai uitat că Împărăția lui Dumnezeu se dă celor silitori? Nu te-ai gândit că focul cel veșnic îi cuprinde pe cei nepăsători față de cultivarea sufletului lor? Ridică-te, de ce stai? „Sfârșitul se apropie și vei să te tulburi". Trezește-te și strigă: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine păcătosul și mă ridică

spre lucrarea Ta, pentru ca să-mi ierți datoria mea ca un Iubitor de oameni".

Puitorul de nevoință Se află de față în chip nevăzut, privind la nevoința fiecărui suflet, și numără cununile ce le va da. Să tânjim după acele cununi și să luptăm lupta cea bună, căci după râvna noastră va fi și dobândirea cununilor.

Adu-ți aminte, fiul meu, de strădania pe care o aveai la învățătură, de faptul că ai fost un elev foarte bun. Același lucru fă și în instruirea cea duhovnicească, în filozofia cea adevărată, în dobândirea dreptei cinstiri, în sporirea credinței, în curăția vieții. Instruirea cea lumească poate deveni piedică sufletului, pe când cea duhovnicească se face înaripare către înălțimea Cerului.

Nevoiește-te, fiul meu, pentru Hristos. Unii Îl hulesc prin faptele lor cele rușinoase, tu însă slăvește-L întru curățirea cugetării tale de gândurile cele necurate. Alungă orice cugetare care îți întinează mintea și inima, care s-au sfințit în vremea dumnezeieștii băi prin Sfântul Duh, Cel ce locuiește întru noi. Teme-te de Dumnezeu, căci aceasta este cu adevărat înțelepciunea. *„Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii"*[1]. Nu te teme de înfricoșările cele de gând ale demonilor, ci întărește tăria brațului tău întru Dumnezeu, Cel ce te mântuiește de puținătatea sufletului și de vifor. Îndrăznește și pășește ca un bărbat puternic către Ierusalimul cel de sus, iar lumina acestuia te va întâmpina întru veselie.

10. Fiul meu, am primit scrisoarea ta. Strunește-te cu tărie în lupta cea bună, căci aceasta nu se dă pentru lucruri materiale, ci pentru moștenirea fericirii cerești a lui Dumnezeu. Și așa cum ne spune Apostolul, *„cele ce*

---

[1] *Pilde* 1, 7.

ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe Dânsul"[1]. De asemenea, „nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum față de bunătățile cerești ce ni se vor dărui".

Dar dacă nu ne vom nevoi după lege, atunci ne vor aștepta suferințe potrivnice; iad, nefericire, osândă veșnică și locuirea împreună cu demonii pentru veșnicie.

Luptă-te cu bărbăție și nu te teme de puterea patimilor pe care le vezi înlăuntrul tău. Căci Harul urmărește nu mulțimea patimilor, ci câtă silire depune cineva spre a le curăți și rezultatul la care ajunge.

Ia aminte la începutul pe care l-ai pus, adică nu disprețui această mică silire pe care o faci, căci și până să ajungi la aceasta, de câtă silire nu a fost nevoie?

Așadar, să nu te întorci înapoi, ci mergi cu statornicie înainte. Privește sus și vezi cerul cum strălucește. Te așteaptă, ți s-a pregătit locaș veșnic. Hristos te așteaptă ca să te încununeze, urmărește lupta ta. Numai silirea spre cele bune mântuiește. Nu deznădăjdui văzând puterea patimilor și a demonilor, căci la Dumnezeu nici un cuvânt nu este cu neputință. Lângă Dumnezeu nimic nu este de neizbutit. Pentru aceasta îndrăznește și nu te teme, căci Domnul va lupta pentru noi și noi vom tăcea.

Clipa morții este nesigură. Aici, în Portaria, o femeie în timp ce mânca un măr a murit. O monahie la o altă mănăstire a murit pe neașteptate în cinci minute. I s-a făcut autopsie, dar nu i s-a găsit cauza morții.

Ia aminte, fiul meu, Dumnezeu poruncește și îndată omul pleacă pe drumul către El. Oare când va porunci să

---

[1] *I Corinteni* 2, 9.

ne înfățișăm și noi înaintea Lui? Să fim pregătiți, ca să nu ne tulburăm atunci când ne va chema pe neașteptate.

Fiul meu, fii cu ochii în patru, ca să nu te abați de la calea pe care ai început-o. Mai degrabă adaugă nevoință peste nevoință, ca să ajungi mântuit la Tronul lui Dumnezeu.

11. Nevoiește-te pentru cucerirea meterezelor duhovnicești, fiindcă lupta noastră este pentru dobândirea Cerului.

Ce este mai frumos decât nevoința duhovnicească! Gândește-te la biruitorii păcatului, cu ce cântări vor fi lăudați de Îngeri și ce slavă vor primi, dacă pentru întoarcerea unui singur păcătos se face bucurie în Cer.

La ce este bună nepăsarea? Ostenelile nu sunt nimic pe lângă bunătățile care ne sunt păstrate în Împărăția cerească.

Cine este înțelept și va pricepe acestea? Cine este acela care va ridica steagul revoluției, va striga ca un leu și va primi biruința?

Așadar, înainte, fiul meu! Îmbărbătează-te și îndrăznește, căci Domnul este cu noi! Ține strâns smerenia, apucă rugăciunea, încinge-te cu studiul duhovnicesc. Aleargă cu curaj, strigă rugăciunea: „Întru Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu mă rușinezi. Întru Tine nădejdile mele le voi pune". Întărește-ți gândul cel stăpânitor! Și eu sunt cu tine, întărindu-te prin sărmana mea rugăciune.

12. Fiii mei, se cuvine ca, prin jertfirea voinței și a dorințelor noastre, să declarăm război diavolului, lumii și înclinațiilor noastre celor rele. Trebuie să moară omul cel vechi al patimilor din inima noastră și să se nască

omul cel după Dumnezeu, adică nepătimirea și curăția atât a inimii, cât și a trupului.

Nevoiți-vă cu curaj și nădejde în Dumnezeu. Diavolul vă va ataca uneori cu dorințele lumești, însă voi să aveți poziția ostașului care veghează, ca să nu fiți cuprinși de dormitarea cea duhovnicească și astfel să vă ucidă diavolul. Luați aminte că potrivnicul urlă cu sălbăticie, căutând pe cine să înghită prin afundarea în patimi.

13. Este nevoie de silire în toate, pentru a nu rămâne afară din cămara cea de nuntă a lui Hristos, precum fecioarele cele nebune. Dar silirea noastră cea duhovnicească să aprindă totdeauna candela, pentru a-L vedea pe Hristos intrând în cămara cea de nuntă și a intra și noi împreună la nunta cea veșnică a Mielului.

Curaj, copilul meu! Ridică-ți capul sus și stai împotriva vrăjmașului, căci suntem ostași ai marelui Împărat, Care a biruit pe frontul Sfintei Golgote. Dacă vreodată vom fi biruiți, să ne ridicăm și, după ce ne vom lega rănile, să luăm iarăși armele și să luptăm cu bărbăție și cu inimă tare.

Având un astfel de conducător purtător de biruință, și noi vom birui cu puterea lui Hristos, numai duhul smeritei cugetări să sălășluiască întru noi.

14. Să nu-ți pierzi curajul, fiul meu, oricât de mult s-ar dezlănțui marea cea furioasă a feluritelor ispite! Să cugeți că toate acestea și altele mai multe, nu sunt în stare să ne împiedice de la dobândirea Harului lui Dumnezeu și a dragostei Sale. Dacă va crește, fiul meu, înlăuntrul nostru dragostea pentru Hristos, atunci toate smintelile vor deveni foarte mici și ușor de trecut. Când lipsește dragostea pentru Hristos, atunci toate ni se fac

greu de trecut și adapă zilele noastre cu lacrimi amare. Da, fiul meu, pe Iisus să-L chemăm, până când se va aprinde înlăuntrul nostru flacăra Sa și atunci toate neghinele se vor preface în cenușă.

Adu-ți aminte că suntem datori să ridicăm în fiecare zi crucea, care înseamnă necazuri, osteneli, ispite și orice lucrare demonică. Căci care Sfânt a străbătut drumul cel pământesc și cărările cele întunecate fără necazuri și primejdii? Și dacă noi am fost chemați să pășim pe aceeași cale, ce lucru ciudat întâlnim? De vreme ce am ales să ne luptăm cu diavolul, de ce să ne mirăm de cele ale luptei? Către cele dinainte să avem aprinsă făclia râvnei și să așteptăm cu răbdare și ochi priveghetor venirea Domnului.

15. Siliți-vă, fiii mei, la îndatoririle voastre, căci cei silitori răpesc cununa biruinței, pe când cei trândavi își adună rușine! Siliți-vă să câștigați Împărăția Cerurilor! Zilele trec și timpul se duce. Când ne vom sili ca să umplem portofelul cu bani duhovnicești? Moartea vine pe neașteptate și firul vieții se va tăia dintr-odată și vai de acela care se va găsi nevrednic de Împărăția lui Dumnezeu. Alergați, fiii mei, pe calea virtuții! Nu vă dați bătuți, ci loviți-l pe diavolul! Alungați smintelile cu dragostea.

16. Să nu amânăm îndreptarea noastră, ca să nu ne afle moartea nepregătiți. Atunci vom plânge, mai întâi eu, și ne vom tângui nemângâiați, fără vreo nădejde de a se schimba pedeapsa.

Siliți-vă! Iată a venit și vremea Postului Mare. Nu atât postul trupesc trebuie să ne preocupe, cât cel al limbii, al minții, al inimii, al simțurilor.

Să curățim prin acest post cele dinlăuntru, acolo unde se cuibăresc șerpii cei gânditori, care otrăvesc

viața duhovnicească a sufletului nostru și rămânem vlăguiți de orice putere duhovnicească, care să ne ajute în îndreptarea și prefacerea lăuntrică.

Acum în post siliți-vă mai mult! Puneți în lucrare ambiția. Această ambiție este sfântă, iar nu egoistă, și veți vedea cât folos duhovnicesc veți dobândi. Chiar și pentru faptul că se vor liniști patimile și vom evita anumite păcate, cu dreptate este să ne împotrivim ambiției diavolului care neîncetat ne aruncă în aceleași și aceleași lucruri.

17. Nevoiește-te, fiul meu! Oare viața aceasta nu este vreme de nevoință? Oare nu este vis viața omului pe pământ? Ridică ochii sufletului tău și vezi cetele cerești ale Îngerilor și Arhanghelilor. Ridică-ți privirea cugetării tale mai sus și vezi că este gol locul fericit al Luceafărului celui ce mai înainte răsărea.

O, ce menire mare! O, ce mare chemare! Acolo lângă tronul dumnezeiesc vor vedea sufletele frumusețea dumnezeiască a lui Hristos și se vor sui din cunoștință în cunoștință și din contemplație în contemplație, spre mai mult adaos de Har.

Însă pentru a fi dobândite aceste bunătăți cerești, suntem datori să dăm dovadă de bărbăție, de curaj și să ducem lupte, fără să întoarcem spatele vrăjmașului, țintind la Iisus Care a spus: *„Îndrăzniți, Eu am biruit lumea”*[1] și: *„Stăpânitorul lumii acesteia este scos afară”*[2].

Nădăjduind, așadar, în puterea Celui Răstignit, să ne dăruim cu simplitate nevoinței vieții singuratice și să rămânem sărutând preacuratele picioare ale Mântuitorului și vărsând lacrimi de pocăință și bucurie.

---

[1] *Ioan* 16, 33.

[2] *Ioan* 12, 31.

Cine, așadar, ne va despărți de dragostea lui Hristos? Necazurile, strâmtorarea, prigoana sau golătatea? *„Pe toate le socotesc gunoaie, ca pe Hristos să-L dobândesc”*[1], strigă gura lui Pavel. Oare nu suntem și noi datori să-i urmăm lui Pavel și la această dragoste să ajungem? Da, dar oare noi ne luptăm ca și el? Am pătimit noi, eu în primul rând, ceea ce a pătimit el pentru Hristos Cel iubit al său? Nu, de aceea și sunt gol și zdrențuros, purtând rușinea faptelor mele, și sunt înșelat, crezând că port cununa slavei. Vai mie! Vai mie ticălosului, cine-mi va lumina întunericul, ca să-mi văd netrebnicia mea?

18. Siliți-vă la îndatoririle voastre duhovnicești, căci silirea la cele duhovnicești este precum zidul cel tare, care împiedică să intre râul în grădină, ca să distrugă cele pentru care s-a ostenit grădinarul. Dacă însă vom rămâne nepăsători, atunci va intra râul și le va distruge pe toate.

Despre aceasta ne spune Domnul în Sfânta Sa Evanghelie: *„Dar pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmaşul lui, a semănat neghină printre grâu şi s-a dus”*[2]. Cu cât ne silim, cu atât vom câștiga și cu cât va lucra cineva mai mult, cu atât va primi plată mai mare. Viața monahului este o cruce de fiecare zi, este Sfânta Golgota, unde ne cheamă Iisus ca să ne răstignim împreună toți cei care-L iubim, după care se va face învierea sufletului.

19. Nu rămâneți nelucrători! Siliți-vă, ca să nu fiți osândiți ca cei care ați auzit legea, dar nu ați împlinit-o. De vreme ce cereți cuvântul lui Dumnezeu, aceasta însă presupune făgăduința împlinirii. Așadar, nevoiți-vă!

---

[1] *Filipeni* 3, 8.
[2] *Matei* 13, 25.

Fiii mei, nevoiți-vă! Împreună cu Hristos le vom suferi pe toate. Lumea ne va urî, fiindcă mai întâi L-a urât pe Iisus, dragostea și adorarea noastră.

Pe Hristos să-L iubiți, pe Hristos să-L respirați, pe Iisus să-L faceți locuitor în sufletul vostru! Nu vă temeți de nimeni, pentru că suntem sad al lui Dumnezeu! Împăratul împăraților ne are slujitori ai Palatului Său. Nici un rău nu ne va atinge, fiindcă pentru Hristos lucrăm. Acestuia I se supun toate.

20. Fiii mei, îmbărbătați-vă în luptă! Hristos este de față în chip nevăzut și așteaptă să vadă biruința, pentru a ne da cununa cea neveștejită a slavei celei veșnice.

Cel care Îl iubește pe Dumnezeu, le jertfește pe toate, numai și numai pentru a-L odihni pe Dumnezeu.

Nu vă mâhniți, căci înaintea dragostei lui Dumnezeu toate sunt gunoaie. Demonii se agită văzându-ne pe noi pregătindu-ne de luptă, iar Îngerii aleargă ca să alunge orice greutate ce împiedică biruința. Așadar, să luptăm împreună cu Îngerii lui Dumnezeu, ca să dăm mărturia că *„Iisus Hristos ieri și astăzi este Același și în veci"*[1].

Către o Egumenă

21. Nevoiește-te,..., căci datoria păstorilor este aceea de a se jertfi pentru oile pe care le-au luat ca să le păstorească. De trei ori fericiți sunt păstorii care vor păstori cum trebuie oile cele înțelegătoare, fiindcă răsplată veșnică îi așteaptă în Ceruri.

Rabdă toate, fiica mea, pentru că diavolul va lovi în multe feluri, ca să spargă zidul răbdării. Astfel va avea două câștiguri: biruirea noastră și a surorilor.

---

[1] *Evrei* 13, 8.

22. Fie ca Harul lui Dumnezeu să te acopere și să-ți dea puterea care trebuie, ca să poți să înfrunți egoismul cel rău, care este rădăcina răului celui cu multe chipuri.

Nu te teme, fiica mea, de strâmtorarea diavolului. Puterea lui Dumnezeu este nebiruită și îi ajută pe cei care vor să lupte împreună cu ea. Diavolul are o putere care nu trebuie disprețuită, dar Dumnezeu îl acoperă în chip minunat pe sărmanul om.

Îndrăznește, fiica mea, în luptă! Cercetează Legea lui Dumnezeu. Rostește mântuitoarea și sfințitoarea Rugăciune a lui Iisus și aruncă-te în focul luptei și Dumnezeu îți va răsplăti această luptă cu ușurare, așa cum s-a întâmplat de atâtea ori, cu o mare nădejde într-un viitor veșnic strălucit.

Nu te teme de nici o patimă diavolească, oricât de mare ar părea, fiindcă Dumnezeu intervine și biruiește împotrivirea diavolului.

23. Fiica mea, vreau ca cu Harul lui Dumnezeu să biruiești în luptă. Să rezişti până la moarte. Nu mai da înapoi, ci numai înainte. Moartea ne amenință neîncetat, de aceea trebuie să fim pregătiți. Trebuie să ne nevoim până la sânge. Eu voi fi de partea ta pentru a lupta împreună cu tine, până când va birui Hristos cu steagul Învierii.

Vom păși împreună pe drumul mântuirii. Te voi ajuta și eu în urcușul vieții celei întru Hristos. Toate sunt trecătoare, de aceea să privești sus. Viața întru curăție să o dorești cu ardoare. Curăție sau moarte.

24. Fiica mea cea binecuvântată, nu te teme în luptă. Cu curaj și nădejde hrănește sufletul tău. Îngreuierea ce vine de la demoni trece-o cu vederea. Tu cugetă

la faptul că fiecare luptă va fi încununată cu succes. La Dumnezeu nimic nu se pierde; chiar și cea mai mică silire, și aceea este bună. Nu te teme deloc, ci luptă-te cu vitejie. Strâmtorează-te pe tine însăți! Strivește sinele tău, căci strugurele zdrobit scoate vin bun care veselește inima.

Curaj, fiica mea, căci vom birui cu ajutorul lui Dumnezeu; Dumnezeu va lupta pentru noi, iar noi vom tăcea.

25. Lupta creștinului este plină de slavă, fiindcă cununa nu va fi ceva trecător, ci slavă veșnică ne așteaptă în Ceruri. Așadar fericit este cel înțelept după Dumnezeu, pentru că nu i se va cere cuvânt și nu se va afla în strâmtorare atunci când îl va chema Dumnezeu și îi va cere să dea seamă pentru timpul petrecut pe pământ.

Irosim timpul fără să ne pară rău câtuși de puțin. Atunci când vom pleca din această lume vom înțelege paguba pe care am suferit-o prin irosirea timpului. Trec zilele fără socoteală. Pricinuitor de mântuire este dacă omul ar înțelege acest lucru, chiar și în ultimele zile ale vieții sale.

26. Să nu vă pierdeți curajul când vine o nouă luptă, ci alungați orice gând de frică și împuținare.

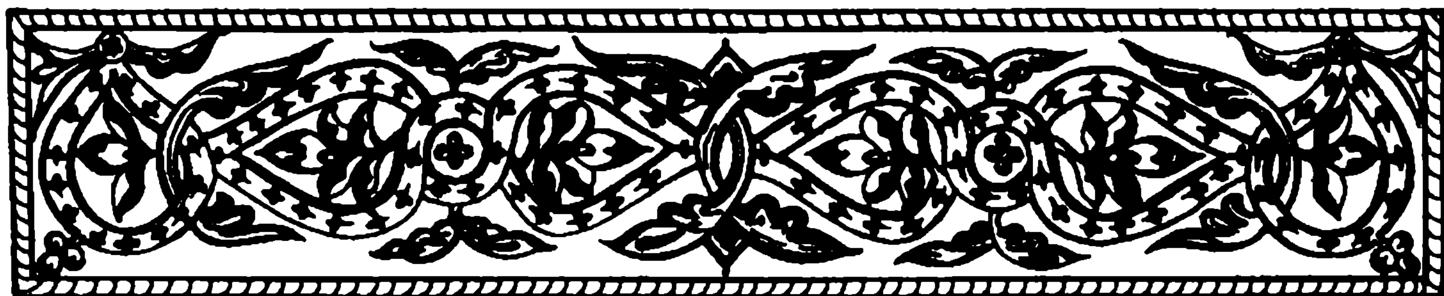
Trebuie să ne reînnoim neîncetat puterile, să construim un front de rezistență, așa cum face și diavolul.

Să nu ne arunce în deznădejde căderea ce ni se va întâmpla, chiar dacă aceasta se petrece mereu. Scopul este să nu arătăm spatele vrăjmașului, ca să se fălească înaintea lui Dumnezeu și astfel să-L întristăm.

Curaj și bărbăție se potrivește luptătorilor, de vreme ce nu ne luptăm pentru cununi trecătoare, care se veștejesc, ci pentru cele veșnice și nestricăcioase.

Fericiți sunt toți cei care au făcliile aprinse, cu untdelemn în candelele lor. Aceștia vor intra, bucurându-se și veselindu-se, împreună cu Hristos la nunțile cele veșnice, plini fiind de desfătarea duhovnicească.

CAPITOLUL IX

Despre judecare

1. Mare rău este clevetirea. Așa precum cârma cea mică a corabiei conduce corabia unde vrea ea, tot astfel și limba, îl conduce pe om fie la bine, fie la rău. Sfinții Părinți mustră cu asprime judecarea păcatelor străine și a slăbiciunilor sau a relelor obiceiuri.

Când judecăm pe fratele nostru, atunci ne osândim pe noi înșine la un mare păcat. Însă atunci când îl acoperim pe fratele nostru, ne va acoperi și pe noi Dumnezeu de păcatele mari. Atunci când descoperim pe fratele nostru alungăm de la noi Harul lui Dumnezeu și suntem lăsați să cădem și noi în aceleași, ca să învățăm că toți suntem neputincioși și că Harul lui Dumnezeu este cel care ne ține. Cel care își păzește limba, acela își păzește sufletul de mari căderi și păcate.

Principala cauză a osândirii și a grăirii-împotrivă este mândria și egoismul, fiindcă omul se prețuiește pe sine. Pentru aceasta suntem datori ca să ne socotim mai prejos decât toți, astfel încât să-l socotim pe fratele nostru mai bun, pentru a putea cu ajutorul lui Dumnezeu să se izbăvească de acest rău.

2. Dacă ceva te împinge spre osândire pentru orice pricină legată de vreun frate sau de mănăstire, tu

silește-te să te rogi pentru acea pricină, decât să o treci prin judecata minții tale.

Dacă te vei închide în tine însuți prin rugăciune, smerenie și plângerea păcatelor, vei găsi vistierie duhovnicească, numai să fie departe de tine mândria și judecarea.

3. Ia aminte, fiul meu, să nu judeci nici un suflet, fiindcă pe cel care judecă pe aproapele său îl părăsește Dumnezeu și cade, pentru a învăța să pătimească împreună cu fratele cel bolnav.

Pe toți ne sprijină mila lui Dumnezeu, dar dacă ne mândrim Își ridică Dumnezeu Harul Său și atunci devenim mai răi ca ceilalți.

Altceva este să osândească cineva pe altul și altceva să fie luptat de osândire. A osândi este o patimă cumplită, însă a fi cineva luptat de osândire, aceasta pricinuiește cunună.

4. Nu vă judecați unul pe altul, fiindcă încălcați astfel legea evanghelică și *„ şi orice călcare de poruncă şi orice neascultare şi-a primit dreapta răsplătire”*[1]. *„Cine ești tu ca să judeci pe sluga altuia?”*[2]. Nu ați văzut că cel ce judecă este înșelat de mândrie și că *„tot cel ce se înalță pe sine se va smeri”*[3] de către Domnul, atunci când este cuprins de mândrie?

5. Trebuie să răbdăm slăbiciunile celuilalt, căci cine este desăvârșit. Cine se poate lăuda că și-a păstrat inima neîntinată? Prin urmare suntem toți bolnavi, iar cel care

---

[1] *Evrei* 2, 2.

[2] *Romani* 14, 4.

[3] *Luca* 14, 11.

osândește pe fratele său nu simte că este bolnav, fiindcă bolnav pe bolnav nu judecă.

Osândirea este un păcat greu, precum de asemenea este un păcat greu și a nu răbda slăbiciunile aproapelui.

Iubiți, răbdați, treceți cu vederea, nu vă mâniați, ci vă iertați unul pe altul, ca să semănați lui Hristos și să vă învredniciți să vă aflați lângă El întru Împărăția Sa.

Evitați, fiii mei, osândirea pentru că este un mare păcat. Mult Se întristează Dumnezeu atunci când osândim pe oameni și ne scârbim de ei. Numai de greșelile noastre să ne îngrijim, pentru acestea să ne doară. Pe noi înșine să ne osândim și atunci vom afla milă și Har de la Dumnezeu.

6. Să vă iubiți unul pe altul, iar să nu vă amărâți, care este din pricina egoismului. Smerenia este povățuitor sigur și nu-l lasă pe cel care o are să se lovească de stâncile neatenției și să se zdrobească, ci ca un far luminos îl conduce fără greșeală la liman sigur.

Egoismul este cel mai mare rău. El ne pricinuiește toate greșelile, precum și gândurile nesupunerii. Temeți-vă de el și siliți-vă să vă sloboziți de el, căci atât timp cât va rămâne în noi nelovit, cu atât mai mult ne va răni.

Vă rog să nu vă osândiți unul pe altul, fiindcă aceasta este egoism curat. Fiecare să îndreptățească greșeala fratelui său, căci aceasta este mucenicia smereniei și a dragostei. Fratele care face aceasta va afla mult Har de la Dumnezeu. Însă acela care judecă și sminteşte pe aproapele său trebuie să știe că har nu va afla, iar dacă are cât de puțin, îl va pierde și pe acela, pentru a învăța lecția smereniei prin pătimire.

Temeți-vă mai mult de osândirea lăuntrică, care se face prin gânduri. Și aceasta pentru că nu vine la lumină

prin cuvântul rostit, astfel încât să poată fi îndreptată de cel care o aude. Luați aminte că vorbesc de osândirea lăuntrică, care pe nesimțite ne face vinovați de moarte și ne lipsește de viața Harului dumnezeiesc și ne aduce băutură foarte amară, moartea sufletească.

Câte nu ne spun Sfânta Evanghelie și Sfinții Părinți despre osândire. Mai bine este să cazi din înălțime, decât din pricina limbii.

Fie ca dragostea și neosândirea să împărățească în toate manifestările voastre, astfel încât Sfântul Duh să Se odihnească în sufletele voastre.

7. Experiența a arătat că este nedreptățit cel care este osândit, dacă nu este lăsat să se apere. Așa cum spune și Sfânta Evanghelie: *„Nu cumva Legea noastră judecă pe om, dacă nu-l ascultă mai întâi şi nu ştie ce a făcut?”*[1].

Dacă nu luăm aminte, se adună multe osândiri și atunci este nevoie de pocăință. De câte ori nu s-a căit omul pentru că a vorbit? Să ne aducem aminte de cuvintele Sfântului Arsenie: *„De câte ori am vorbit, m-am căit; de câte ori am tăcut, niciodată”.*

Dacă ne înșelăm de multe ori atunci când pipăim lucrurile, cu atât mai mult atunci când auzim doar cuvintele unor oameni. De aceea este nevoie de multă luare aminte, căci diavolul răcnește, căutând pe cine să înghită. Creștinul este dator să fie precum Heruvimii cei cu ochi mulți, pentru că răutatea s-a înmulțit foarte, mai ales păcatul osândirii, ca „untul pe pâine”. Dumnezeu să ne curățească și să ne sfințească spre slava Sa.

„Să nu apună soarele întru mânia voastră”[2], adică să nu fie nimeni mâniat pe fratele său la apusul soarelui.

---

[1] *Ioan* 7, 51.

[2] *Efeseni* 4, 26.

Ați văzut acel frate trândav și nepăsător, care nu mergea la privegheri și nu-și împlinea îndatoririle, cunoscut fiind de către ceilalți drept un frate nepăsător? Așadar când s-a apropiat ceasul morții frații au socotit să meargă să asculte ceva de la acela, să se folosească sau ca să-l mângâie. Dar când au mers la el l-au văzut vesel foarte. Atunci un frate s-a smintit și a spus:

– Dar ce se întâmplă cu tine, frate? Te vedem vesel, deși te apropii de moarte. Nouă însă gândul ne spune că nu ai fost silitor și de aceea ne întrebăm cum de ai această îndrăzneală și acest chip vesel?

–Da, fraților, a spus el. Într-adevăr, am fost un om nepăsător și nu-mi îndeplineam îndatoririle . Dar un singur lucru bun am reușit: cu Harul lui Dumnezeu nu am osândit și nu am smintit pe nici un frate. Și înainte ca soarele să apună nu lăsam inima mea ca să aibă ceva împotriva vreunui frate din mănăstire. Și pentru că nu am judecat pe vreun frate, cred că nici Dumnezeu nu mă va judeca, fiindcă a spus: *„Nu judecați și nu veți fi judecați"*[1]. Și fiindcă eu nu am judecat, cred nu voi fi judecat.

Atunci părinții s-au minunat și i-au spus:

– Frate, tu ai găsit foarte repede calea mântuirii.

Și fratele a murit cu multă bucurie. Vedeți cum se nevoiau Părinții? Cum aflau calea mântuirii?

Despre tăcere, grăire în deșert și îndrăzneală

1. Siliți-vă la păstrarea tăcerii, născătoarea tuturor virtuților celor după Dumnezeu. Păstrați tăcerea pentru

---

[1] *Matei* 7, 1.

a rosti Rugăciunea lui Iisus. Căci atunci când cineva vorbește, cum va scăpa de grăirea în deșert, din care vine tot cuvântul cel rău și se îngreuiază sufletul?

La lucru fugiți de vorbire, ci rostiți numai cuvinte măsurate, dar și atunci numai în caz de mare nevoie. Mâinile să lucreze pentru nevoile trupului, iar mintea să rostească preadulcele Nume al lui Hristos, pentru a iconomisi și nevoia sufletului, pe care nu trebuie să-l uităm nici o clipă.

2. Nu te mâhni, fiul meu, pentru mine, ci nevoiește-te cu râvnă fierbinte. Nevoiește-te în păstrarea tăcerii, în rostirea Rugăciunii și în plângerea păcatelor și vei afla viața cea veșnică. Silește-te pe tine însuți! Închide gura și păstrează tăcerea întru bucurie și tânguire. Acesta este semnul celui încercat, acela de a păstra în siguranță amândouă stările, căci multa grăire nu știe să păzească comoara.

Tăcerea este cea mai mare și mai roditoare virtute. Pentru aceasta și de Dumnezeu purtătorii Părinți au numit-o nepăcătuire. Tăcerea și liniștirea este una în sine.

Prima roadă dumnezeiască a tăcerii este întristarea cea după Dumnezeu, întristarea aducătoare de bucurie. Apoi vin gândurile cele luminate, care aduc curgerea cea sfântă a lacrimilor celor de viață dătătoare, din care și botezul cel de-al doilea se face și sufletul se curăță, făcându-se asemenea Îngerilor.

Unde să așez, fiule al lui Iisus, noimele duhovnicești ce izvorăsc din tăcere? Cum se deschid ochii minții și-L văd pe Iisus, simt o dulceață de nedescris, mai mare decât cea a mierii. Ce minune nouă se lucrează din tăcerea cea legiuită și cugetarea atentă! Așadar, pe acestea văzându-le, nevoiește-te! Ți-am descoperit lucruri mici,

silește-te și vei afla lucruri mari. Mă rog pentru tine, așa cum ți-am făgăduit. Ești, oare pregătit?

3. Nu vorbi, fiul meu, cuvinte de prisos, fiindcă acestea îți golesc sufletul de râvna dumnezeiască. Iubește tăcerea, care naște toate virtuțile și îngrădește sufletul, astfel încât să nu fie atins de nici o răutate a diavolului.

„Mai bine este să cazi din înălțime, decât prin limbă”. Limba pricinuiește omului cele mai mari rele.

4. Mântuirea nu se câștigă atunci când noi grăim în deșert sau când ne petrecem ziua fără de socoteală. Luați aminte la limba și la mintea voastră, căci păzirea acestora umple sufletul de lumina lui Dumnezeu. Însă acela care are gura neînfrânată adună în sufletul său mulțime de necurăție.

5. Păstrați tăcerea, căci tăcerea este virtutea cea mai mare. Fugiți de cuvintele deșarte și de râsete, dacă vreți ca în rugăciunea voastră să aveți îndrăznire la Dumnezeu și Har. Luați aminte la gândurile pătimașe ce vin prin imaginație; alungați-le de îndată ce se ivesc, căci dacă rămân devin primejdie de moarte pentru sărmanul suflet.

Rostiți Rugăciunea neîncetat și cu intensitate, cu râvnă, cu dorire. Numai astfel se poate întări cineva sufletește. Evitați cu orice preț cuvintele deșarte, fiindcă slăbesc sufletul și apoi nu mai are putere să se nevoiască.

Nu este timpul pentru răspândire, ci vreme de câștig duhovnicesc. Cine ne va încredința că dormind, ne vom scula? De aceea să ne silim.

6. Atunci când cineva păstrează tăcerea, i se dă vreme pentru rugăciune și cugetare la cele duhovnicești. Însă

atunci când din neatenție își pierde timpul , nu are timp să se roage. Din convorbirile cele fără de pază se nasc și diferite păcate. Pentru aceasta și Sfinții Părinți au așezat virtutea tăcerii în vârful virtuților, căci fără ea nici o virtute nu poate să se sălășluiască în sufletul omului.

Așadar, tăcere, rugăciune, ascultare. Iar când vei săvârși aceste virtuți cu ajutorul lui Dumnezeu, atunci vei cunoaște lumina lui Hristos în sufletul tău.

7. Să fii înțelept în cuvintele tale, adică mai întâi să cugeți și apoi să vorbești. Să nu alerge limba înainte de a cugeta ce trebuie să spui.

Să nu prinzi curaj, copilul meu, la îndrăzneală, căci multe sunt relele care vin din îndrăzneala cea rea. Fugi de ea ca de foc și de viperă!

8. Păzește-te de îndrăzneală și de cuvintele nepotrivite, căci acestea aduc uscăciune în suflet. Dimpotrivă, tăcerea, blândețea și Rugăciunea lui Iisus umplu sufletul de răcoarea cerească, aducând o tânguire plină de dulceață.

Urăște grăirea în deșert ca pe una ce aduce răceala și uscăciunea în suflet. Căci grăirea în deșert usucă lacrimile din ochii noștri, adică ne lipsește de ele și atunci sufletul se vestejește.

9. Fiul meu, să ai răbdare, smerenie, dragoste și păzirea limbii, deoarece limba, atunci când îl biruiește pe om, i se face acestuia o răutate de nestăvilit și îi atrage și pe alții în avântul ei și îi surpă în adâncurile păcatului.

Da, fiul meu, gura ta să aibă pază, pentru a se păzi inima ta curată. Iar când inima rămâne curată, atunci vine Dumnezeu și locuiește în ea și se face biserică a lui Dumnezeu. Sfinții Îngeri se bucură să se afle într-o astfel de inimă.

De asemenea, alungă gândurile rușinoase cu mânie și cu Rugăciunea lui Iisus. Aceasta este foc care îi arde pe demoni și îi izgonește.

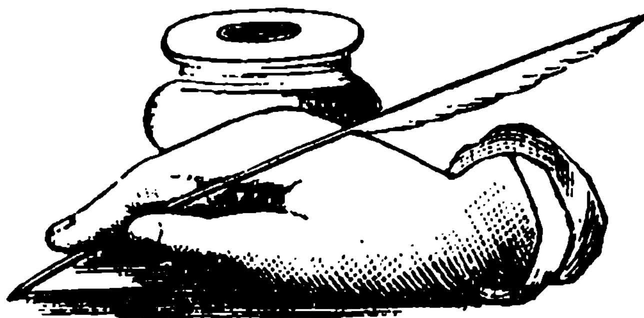
10. Să iei aminte la gura ta și mai ales la mintea ta. Să nu deschizi dialog cu gândurile și gura să nu rostească cuvinte care ar putea răni pe fratele, ci să scoată cuvinte pline de mireasmă, cuvinte de mângâiere, de încurajare și nădejde. Din ceea ce spune gura se vădește omul lăuntric.

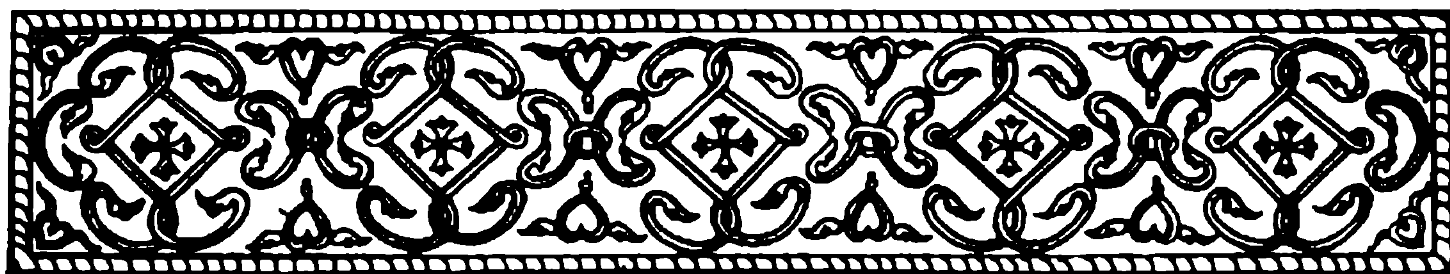
11. Nevoiește-te, fiul meu, pe cât poți în ceea ce privește silirea de sine. Silire în toate, mai ales în păstrarea tăcerii și a dobândirii lacrimilor. Când tăcerea va fi ținută întru cunoștință cu ajutorul lacrimilor, se creează piatra de temelie monahală, pe care se va clădi viitoarea casă sigură, unde sufletul își va găsi mângâierea cea duhovnicească.

Dacă tăcerea nu este păstrată, nu se întrevede un bun augur pentru viitorul sufletului, de vreme ce pe toate care le adună le risipește. Căci monahul slobod la gură, nestatornic este întru toate.

Pentru aceasta, fiul meu, silește-te întru toate. Lăudat este începutul cel bun și osândit este cel fără de grijă, căci sfârșitul acestuia este jalnic.

Atunci când păstrăm tăcerea, avem timp pentru rugăciunea lăuntrică și pentru înțelesurile luminate, care umplu cugetul și inima de lumină.

CAPITOLUL X

Despre mândrie, prihănirea de sine și smerenie

1. Luați aminte la gândurile voastre! Atenția voastră să se întoarcă mai ales spre a aduna gânduri smerite. Căci smerenia îl mântuiește pe om și ea este principalul scop al strădaniilor duhovnicești. Dacă vreți să vedeți dacă ați sporit duhovnicește în petrecerea monahală, cercetați-vă și dacă veți găsi smerenie în voi înșivă, pe măsura acesteia aveți și sporirea.

Dacă în loc de smerenie vedem mândrie și egoism, împreună cu cele care urmează după ele, atunci avem nevoie de tânguire și lacrimi pentru a plânge starea noastră jalnică, și astfel să se milostivească Domnul spre noi.

Să fugim departe de egoism, căci o duhoare nemăsurată răspândește cel care îl are ca bogăție a sa. Unul ca acesta niciodată nu-și va găsi pacea, atât din partea patimilor care sălășluiesc întru el, cât și din pricina lipsei îndelungate a smereniei adevărate.

Odihnă adevărată i se dăruiește omului numai datorită smereniei și blândeții sale. Iar aceasta ne-o spune

Domnul: *„Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre”*[1].

Pentru aceasta, fiul meu, să iubim din tot sufletul nostru smerenia și blândețea lui Hristos și vom afla, așa cum a spus, odihnă sufletelor noastre.

Nu este un lucru ușor de dobândit smerenia, ci este nevoie de osteneală și timp. Pentru a fi omorât egoismul se cere jertfire de sine. Să călcăm în picioare sinele nostru și să îmbrățișăm desăvârșit lepădarea de sine. Să iubim din toată inima ascultarea și cu lupte sângeroase și cu ajutorul lui Dumnezeu, se va săvârși omorârea sinelui nostru.

Așadar înainte, fiilor! Ca niște atleți să alergăm în stadionul slăvitei lupte, unde biruitorul se va încununa cu cunună neveștejită a slavei celei veșnice, înaintea tronului celui preaînalt al lui Dumnezeu. Vă rog să nu vă fie frică în luptă, fiindcă Domnul ne va întări cu brațul său nevăzut, astfel încât să biruim egoismul diavolului, după care ne va îmbrăca cu haina cea țesută de Dumnezeu, cea a dumnezeieștii smerenii.

Acestea vă scriu și mă rog ca puținele cuvinte ale acestei semințe să cadă în pământul bun al sufletului vostru și să aducă rod însutit de viață veșnică! Amin.

2. Dacă ne vom nevoi să dobândim smerenie, vom moșteni îmbrăcăminte de mare preț, iar dacă avem și dragoste, o vom face și mai împodobită. Dacă mai avem și ascultare neiscoditoare, atunci și cu culori strălucitoare o vom înfrumuseța. Iar dacă și rugăciunea neîncetată o vom lucra, cu mir mult mirositor o vom stropi. Și astfel desăvârșind-o, ne vom înfățișa cu îndrăznire, îmbrăcați fiind cu ea, înaintea Scaunului de Judecată

---

[1] *Matei* 11, 29.

a lui Hristos. Atunci Domnul slavei va simți miros de bună-mireasmă duhovnicească și bucurându-Se, ne va deschide nesfârșitele comori ale Harului. Atunci cu adevărat vom deveni bogați.

3. Tu, fiul meu, caută numai la tine însuți. Îți lipsește smerenia. Mândria împreună cu încăpățânarea îți aduc astfel de gânduri, despre care scrii. Dacă însă te vei smeri, dacă în toate smintelile te vei osândi pe tine însuți, zicând că pentru împătimirea ta suferi toate acestea și că starețul și frații nu greșesc, atunci îndată vei simți ușurare de gândurile tale și va veni tămăduirea bolilor tale. Să nu aștepți să se petreacă aceasta cu alte mijloace, adică să se schimbe starețul sau frații pentru a te tămădui tu, căci atunci în zadar te ostenești. Răul trebuie tăiat din rădăcină, iar rădăcina acestuia este mândria, egoismul, încăpățânarea, voia proprie, mânia și celelalte. Toate acestea doar cu un singur medicament se tămăduiesc și acesta este să arunci vina greșelii și a ispitei asupra ta. Întotdeauna să spui: „Eu greșesc, eu sunt pricina, din cauza împătimirii mele sufăr acestea. Nimeni altul nu este pricinuitor al răutăților mele decât eu, cel de trei ori ticălos".

Da, fiul meu, acesta este adevărul, adevărata realitate. Pășește așa cum te povățuiesc, săvârșește-le pe acestea și vei vedea cu adevărat sănătate sufletească și tămăduire.

4. Fiindcă avem, chiar și fără să ne dăm seama, mândrie ascunsă, Dumnezeu, voind să ne curățească de această stare rău-mirositoare, ridică furtună pentru a arunca acele „depuneri" care s-au adunat din nepurtarea noastră de grijă.

În mare oamenii aruncă, mai ales la limanuri, toate gunoaiele și necurățiile și dacă ar lipsi furtunile, marea ar deveni un izvor de boli infecțioase. Dar faptul că marea este sănătoasă și curată se datorează furtunii ce izbucnește din când în când.

Tot astfel se petrece și cu sufletul nostru, cu marea noastră sufletească. Se adună acolo încet-încet necurății din pricina patimilor și a neatenției noastre. Și mai este și vrăjmașul care aruncă și el pe ale sale. Noi nu vedem câtă necurăție s-a adunat, dar Dumnezeu cunoaște și voind să ne curățească, ridică furtună potrivit cu adunătura necurățiilor și astfel curățește marea cea sufletească. Uneori vedem că după ce trece ispita, după ce cu răbdare am suferit-o, sufletul nostru se simte ușor, plin de pace și bucurie.

Este nevoie din partea noastră de atenție pentru a nu se aduna necurăție și a nu fi nevoie de furtuni.

Se ridică și la Sfinți furtuni, dar de altă natură. Ele au alt scop, și anume acela de a fi ajutați de ispititorul de a deveni și mai sfinți sau de a dobândi o slavă mai mare sau ca să-L slăvească pe Dumnezeu și mai mult sau pentru a mărturisi Ortodoxia.

Ia aminte, fiul meu, să ai smerenie multă, supunere față de sfaturile stărețului, dragoste față de toți și să nu crezi niciodată gândului tău, ci să urmezi cu credincioșie sfaturile stărețului tău.

5. Niciodată să nu vă încredeți în voi înșivă. Niciodată să nu primiți gândul că sunteți buni și virtuoși. Prihăniți-vă pe voi înșivă, osândiți-vă în sinea voastră pentru a omorî egoismul, care este ca un zid care împiedică razele Soarelui dreptății, Hristos, să lumineze

mintea noastră, astfel încât să ajungă la cunoașterea de Dumnezeu și cea de sine.

Să iubiți întru toate smerenia, căci pildă ni S-a făcut Domnul Iisus. Când? Atunci când S-a încins cu ștergarul și a spălat picioarele Ucenicilor Săi, zicând: *„Înțelegeți ce v-am făcut Eu?”*[1]. Adică așa cum Eu M-am smerit spălând picioarele voastre, tot astfel și voi sunteți datori să vă smeriți unul înaintea altuia.

6. Învățați calea călugărească a smereniei. Ori de câte ori primiți o poruncă de la stareț, să spuneți: *„Să fie binecuvântat!”*, iar atunci când vă face observație, să spuneți: *„Iertați”*. Prin smerenie se ajunge cel mai ușor la cele dumnezeiești, fiindcă Hristos spune: *„Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre”*[2]. Odihna sufletului este semnul cel mai vădit al unui suflet sănătos.

Smeriți-vă și zdrobiți sinele vostru pentru a veni pacea lui Dumnezeu în sufletul vostru. Nu vă îndreptățiți atunci când vă mustră starețul pentru o greșeală a voastră, ci să spuneți: *„Iertați”*.

7. Să iubim cugetarea smerită, fiul meu, și dacă Domnul nostru se va milostivi de goliciunea noastră și ne va trimite puțină rugăciune și va îmbrăca sufletul cu o haină dumnezeiască, vom avea nevoie după aceea de luare-aminte pentru a nu o întina din pricina neatenției noastre, adică cu mândria, cu osândirea, cu nepăsarea, cu neascultarea și celelalte. Ci să ne străduim să o albim și mai mult prin lucrarea faptelor bune, mai ales a smeritei cugetări și a prihănirii de sine, care atât de mult Îi

---

[1] *Ioan* 13, 12.

[2] *Matei* 11, 29.

plac lui Dumnezeu, mai mult decât faptele mari ce se fac cu slavă deșartă.

Să faci ascultare desăvârșită, căci aceasta este odrasla smeritei-cugetări, pe când grăirea-împotrivă, neascultarea sunt odrasle ale mândriei, pe care monahul trebuie să le urască, ca pe unele ce pricinuiesc întinarea sufletului său.

8. Întotdeauna să ceri în rugăciunea ta să-ți dăruiască Dumnezeu mai înainte de toate smerită-cugetare și să stăruiești în această cerere, fără de care nici un bine nu este vrednic de răsplată.

Fiul meu, de vreme ce Apostolul Pavel spune: *„Ce ai pe care să nu-l fi primit? Și dacă ai primit, ce te lauzi ca și cum nu ai fi primit?"*[1] și: *„Necurat este înaintea lui Dumnezeu tot cel cu inima înaltă"*[2], pentru aceasta nevoiește-te împotriva acestei patimi pierzătoare, cugetând smerit și amintindu-ți câtă smerenie a arătat Domnul slavei când S-a făcut om și a răbdat ocări și clevetiri, până la moarte pe Cruce. Dar și toți Sfinții lui Dumnezeu au arătat desăvârșită smerenie, pentru care s-au și sfințit, încredințându-ne pe noi că nu este altă cale de mântuire decât aceasta.

Tot ceea ce îți dă smerenia să primești, chiar dacă suferi și te afli în agonie. Sfârșitul durerii va fi binecuvântarea lui Dumnezeu și sporire în cea mai bună dintre virtuți, smerenia. Mă rog ca Dumnezeu să ți-o dăruiască din belșug.

9. Problema cea mare, fiul meu, este că te supui duhului mândriei și surorilor ei, slava deșartă și trufia, având ca ajutătoare gândurile necurate și hulitoare.

---

[1] *I Corinteni* 4, 7.

[2] *Pildele lui Solomon* 16, 5.

Cunoaște, fiul meu, că este greu de biruit duhul mândriei, cel al slavei deșarte cu multe capete și colțuri ascuțite. Și dacă astfel stau lucrurile, ce trebuie să facem? Noi vom folosi orice mijloc rațional sau material pentru a dobândi smerenia. Ne vom sili să cugetăm smerit, iar izbăvirea de patimă sau ușurarea greutății ei o vom pune pe seama Proniei dumnezeiești. În ceea ce ne privește, noi ne vom ține nevoința, iar Dumnezeu, potrivit cu nevoința noastră, va interveni și va ajuta.

Despre patima cumplită a slavei deșarte, Sfântul Ioan Scărarul scrie: *„Slava deșartă (ne va chinui) până la mormânt"*, adică până vom muri vom fi atacați de patima slavei deșarte, cu diferența că va fi slăbită din pricina războirii ei și a îndelungii experiențe în ce privește înșelăciunea ei.

Plângi înaintea lui Dumnezeu, ca să-ți dea duh de smerenie, căci numai prin aceasta vei înainta către cele de sus, către dragostea lui Dumnezeu. Sporirea duhovnicească nu este nimic altceva decât dobândirea smereniei. Iisus, Dumnezeu fiind, S-a smerit atât de mult pe Sine, pe când noi, smeriți fiind din fire, ne înălțăm precum păunul ce-și umflă aripile slavei deșarte. Dar atunci când suntem aruncați în vreo ispită și vedem urâțenia picioarelor noastre, adică starea jalnică a sufletului nostru, atunci recunoaștem cine suntem într-adevăr, neam al lui Adam, și că sprânceana noastră cea înălțată nu se smerește decât prin lovituri și căderi.

Lacrimile și plânsul aduc smerenia cea multă, pentru aceasta să răbdăm, cerând de la Dătătorul bunătăților: „Să nu mă lepezi pe mine desfrânatul, Cel ce te-ai născut din Fecioară. Să nu lepezi lacrimile mele, Cel ce ești bucuria Îngerilor, ci mă primește pe mine cel ce mă pocăiesc".

Îți doresc ca Iisus Cel smerit cu inima să-ți dăruiască inima Sa ca să o guști.

10. Smerenia este virtute minunată, care îl înmiresmează pe cel ce o are. Cel ce are smerenie are și ascultare, dragoste, răbdare și toată virtutea. Atunci când ne mâniem sau osândim sau nu ascultăm, se vădește faptul că avem mândrie și egoism. Cu cât sporim în smerenie, cu atât odraslele egoismului vor ceda.

Să ne smerim, fiii mei, pentru Domnul, Cel ce S-a smerit pentru noi. Atât de multă smerenie a arătat, încât a răbdat moarte pe Cruce. Iar noi, cei ce din fire suntem smeriți, nu voim să plecăm capul înaintea fratelui nostru, ci voim să se facă doar voia noastră.

Să iubim, să ne smerim, precum Hristos, dacă vrem să Se sălășluiască Iisus în inima noastră. Să nu-L mai întristăm cu manifestările noastre egoiste. Să nu-L răstignim din nou cu lipsa noastră de dragoste. Să nu mai aducem amărăciune în sfânta inimă a Preadulcelui Hristos.

11. Îngerii, în Cer aflându-se, petrec în slavă și cântări, iar oamenii în bucuria și palatele lor. Dumnezeu și Creatorul în peșteră și în ieslea animalelor, precum ultimul sărac!

Câtă smerenie la Iisus! Această smerenie este virtutea cea mai plină de Har; este veșmânt țesut cu aur. Fericit este cel care îl va îmbrăca, căci va dobândi o frumusețe duhovnicească negrăită. Dimpotrivă, cea mai scârbavnică patimă este mândria și egoismul.

12. Mult o rog pe Maica Domnului să-mi dea întru toate smerenie, fiindcă este virtutea de temelie și fără

ea nici o lucrare nu este pecetluită de către Harul Sfântului Duh.

Arhiepiscopul Alexandriei, Teofil, cercetându-i pe părinții din Muntele Nitriei, a întrebat pe întâistătătorul muntelui: *„Ce ai găsit, părinte, în calea aceasta a ascezei?"*. Și răspunde cuviosul: *„A mă prihăni pe mine însumi"*. *„Cu adevărat, a răspuns Teofil, nu este altă cale mai scurtă către Dumnezeu decât aceasta"*.

Oare nu prin mândrie și răzvrătire Luceafărul și Adam au căzut de la Dumnezeu? Oare nu smerenia Născătoarei de Dumnezeu, pe care a arătat-o prin cuvintele: *„Iată roaba Domnului; fie mie după cuvântul tău"*[1] și nu Cel ce s-a născut dintr-însa în chip desăvârșit, Fiul lui Dumnezeu, Care a învățat și a arătat desăvârșită smerenie, a mântuit pe Adam? Tot El a spus: *„Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre"*[2].

Ori de câte ori omul se smerește și se prihănește pe sine, simte în suflet o odihnă plină de dulceață, pace, mângâiere, ușurare și nădejde. Și dimpotrivă, mândria sufletului se va vădi prin neliniște, tulburare, mânie, lăudăroșenie, dorința de a avea vedenii mai presus de fire și celelalte.

Ah, cât de lipsită de osteneală este calea smereniei! Chiar și fără osteneli ascetice, datorită bolii, omul poate, prin smerenie și prihănire de sine, prin mulțumire către Dumnezeu, să ajungă la măsuri înalte duhovnicești și să simtă darul înfierii. Și dimpotrivă, răbdarea ostenelilor ascetice, fără cunoașterea propriei neputințe, este o luptă fără cununi, osteneală fără plată, umblare pe o cale fără nădejde.

Ce nefericire să se nevoiască cineva fără răsplată, să semene fără să secere! De ce, oare? Fiindcă lupta nu s-a

---

[1] *Luca* 1, 38.

[2] *Matei* 11, 29.

dat după lege. *„Chiar de se va lupta cineva, nu se încununează, de nu se va lupta după lege"*[1].

13. Dumnezeu slobozește ispita asupra celor ce-L iubesc pe Dânsul ca să-i învețe să lupte. Se retrage Harul lui Dumnezeu și atunci se ridică norul ispitelor, iar omul ajunge să zică: „Da, m-a părăsit Dumnezeu!". Mii de gânduri înăbușesc sufletul, peste tot întuneric și căderi.

Toate acestea le rânduiește Sfânta Înțelepciune, Sfântul Dumnezeu, ca să învățăm că numai Dumnezeu ne poate mântui și că fără El toate faptele noastre sunt gunoaie, care se risipesc la cel mai mic vânt al ispitei, arătându-ne că suntem niște ruginituri, neputincioși în a înfrunta orice ispită, fără ajutorul Harului lui Dumnezeu.

Harul dumnezeieștii Pronii ne învață prin acestea lecția cunoașterii de sine, adică cea a adevăratei smerenii, cea întru cunoștință, cea statornică, temeinică. Căci fără aceasta este cu neputință să ridicăm casă duhovnicească.

Ne lasă până aproape de deznădejde, ca să fim nevoiți să strigăm către El cu tânguire și cu lacrimi; și strigând, să se sfințească gura și inima noastră.

Toate acestea le pricinuiesc ispitele. De ispite să ne rugăm să ne acopere Dumnezeu, însă atunci când vin, trebuie să le trecem cu răbdare și înțelepciune, ca să primim folos din ele. Așadar, fă răbdare întru toate și te vei mântui!

14. Fiul meu, să ai ca regulă prihănirea de sine. În fiecare ispită pune tu primul metanie. Făcând astfel, iei tu primul cununa și te faci pricină ca și fratele să se pocăiască.

---

[1] *II Timotei* 2, 5.

La Domnul, Cel ce a S-a smerit, să cugeți întotdeauna și atunci sufletul va putea răbda orice fel de smerire pentru dragostea Sa.

Ceea ce joacă un rol important în nevoința duhovnicească este să învețe omul să se smerească, să se prihănească pe sine și să-l îndreptățească pe aproapele. Cel care a învățat această filozofie, trebuie să adune roada cea preadulce a slobozirii de patimi. Altfel va căra cu el patimile sale, spre o mai mare și neîncetată întristare a sa.

Fiul meu, prihănește-te, neîncetat pe tine însuți! Să nu-ți dai dreptate, ci atunci când auzi spunându-se ceva despre tine, să zici: „Frații mei au dreptate, într-adevăr sunt așa cum spun ei. Și mai multe se cade să zică despre mine, pentru păcatele mele".

Întotdeauna să te socotești mai prejos decât toți și să te ferești să poruncești ca unul ce are stăpânire. Cu alte cuvinte, smerenie întru toate.

15. Să te socotești foarte păcătos și întinat, ca să te iubească Iisus Hristos, să-ți trimită mila Sa și iertarea pentru păcatele cele multe.

Să ai ascultare față de toți frații, să devii ultimul, cel mai neînsemnat dintre toți, dacă vrei să scapi de patimile și neputințele tale. Niciodată să nu te îndreptățești, nici cu cuvântul, nici cu gândul, ci întotdeauna să te osândești pe tine însuți ca unul care a greșit și este răspunzător pentru multe răni.

Față de stareț să ai credință, iar față de cuvintele lui ascultare. Să-i mărturisești curat orice gând, căci mărturisirea curată este semnul unui suflet smerit.

16. Siliți-vă, fiii mei, la lupta cea duhovnicească. Nu uitați experiența cea bogată a diavolului și slăbiciunea

noastră. Precum frunza cade toamna la cea mai mică adiere, tot astfel și noi cădem în cea mai mică ispită și încercare atunci când Harul lui Dumnezeu nu luptă împreună cu noi. Dar când luptă cu noi Harul lui Dumnezeu? Numai atunci când smerita-cugetare ne povățuiește fiecare gând și lucrare a noastră.

Prihăniți-vă neîncetat pe voi înșivă, fiindcă prihănirea de sine este roadă a unei inimi smerite, iar în inima smerită se arată dumnezeiescul, așa cum s-a văzut. ”Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”. În fiecare cădere a voastră cercetați-vă pe voi înșivă și veți vedea că mai mult sau mai puțin sământa mândriei este principala pricină a căderii.

17. Să nu uitați de egoism, căci acesta este cauza tuturor. Smeriți-vă, zdrobiți egoismul, care ca un șarpe veninos vine să vă otrăvească sufletul. Nu lăsați nimic înlăuntrul vostru, căci numai astfel veți neutraliza orice lucrare satanică.

Sfântul Triod începe cu frumoasa pildă a vameșului și a fariseului, arătând prin aceasta că numai prin cugetarea smerită dobândește cineva îndreptarea înaintea lui Dumnezeu, adică iertarea păcatelor lui. Această pildă mai arată și marele rău al mândriei, care este o piedică puternică împotriva iertării păcatelor, chiar de s-ar săvârși toate virtuțile, mai ales cea a milosteniei.

Mândria l-a prăbușit cu vuiet mare din Cer pe Luceafăr, cel dintâi dintre puterile cerești și l-a făcut diavol întunecat și pe veci osândit. Dimpotrivă, smerenia lui Hristos – *„Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima”* – a mântuit din robia acesteia pe omul înșelat și prăbușit de către mândrie.

Din acestea și din multe alte adevăruri scripturistice învățăm că fără smerenie și pocăință adevărată nu se mântuiește omul, chiar dacă săvârșește celelalte virtuți.

18. Să nu fii încăpățânat, ci smerit. Nu cugeta că ești ceva, căci aceasta este mândrie și Dumnezeu se scârbește de cei mândri.

Întotdeauna, fiul meu, să cugeți că ești cel mai păcătos din lume și că, dacă Harul lui Dumnezeu te părăsește, atunci vei săvârși toate relele lumii. Întotdeauna să te osândești pe tine însuți.

Când mergi să te împărtășești, să te prihănești ca unul ce ești nevrednic de a primi înlăuntrul tău pe Stăpânul Hristos. Trebuie să plângi atunci când te împărtășești, ca să Se milostivească Hristos spre păcatele tale.

„Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre". Vezi, fiul meu? Blândețea este roadă a smereniei și amândouă dăruiesc fericita și de Dumnezeu dăruita odihnă.

Pe locul bătătorit nu crește iarbă; tot astfel și în sufletul smerit nu se înrădăcinează patima și răutatea. Atâta vreme cât vom fi lipsiți de smerenie, Dumnezeu nu va înceta să ne smerească prin ispite, până ce vom învăța această lecție mântuitoare.

19. Înainte, fiii mei! Încingeți-vă cu ștergarul smereniei lui Hristos și supuneți-vă întru toate, pentru ca să-L primiți pe Domnul tuturor în inimile voastre. Hristos nu se odihnește în sufletele care nu au mireasma smereniei, ci mai degrabă pleacă din pricina acelei duhori a mândriei.

Vă rog din inimă să urâți grăirea-împotrivă, neascultarea, dorința de a birui în cuvânt, voia proprie,

îndrăzneala și toată patima, fiindcă acestea alungă dragostea lui Dumnezeu și aduc amărăciune în suflet.

Să fiți sinceri în fiecare manifestare sau exprimare a voastră; să nu spuneți minciuni, ci spuneți adevărul. La neputințele sufletești ale împreună-nevoitorilor voștri nu luați aminte, căci nu puțin vă veți vătăma. Ci să le treceți cu vederea pentru Domnul, pentru ca și El să fie milostiv cu ale voastre.

Să nu cugetați vreodată cele înalte despre voi înșivă, ca să nu fiți părăsiți de către Harul lui Dumnezeu care ne păzește, și astfel să cădeți în mare ispită.

Iubiți din toată inima smerenia, mai mult decât oricare altă virtute, fiindcă aceasta chiar și fără osteneli trupești ne poate da harul înfierii. Dimpotrivă, ostenelile trupești fără cunoașterea nimicniciei noastre sunt deșarte și nefolositoare.

20. Nu există rău mai mare decât egoismul. El naște toate ispitele și smintelile și vai de cel pe care îl va învălui, căci îl va desfigura.

Numai ucenicul cel bun își va face sufletul îngeresc datorită frumuseții celei duhovnicești. Să nu treacă timpul fără roadă, fiindcă funia se strânge și dintr-o dată vom auzi: „Rânduiește-ți cele pentru casa ta, căci vei muri și nu vei mai trăi".

Loviți egoismul cu toată puterea voastră! Învățați smerenia, săvârșiți-vă lucrările voastre cu zdrobire de inimă, cu mireasma smereniei. Numai faptele voastre care au smerenie vor fi încununate. Cele pe care le-a otrăvit egoismul și voia proprie, le vor lua cele patru vânturi și le vor risipi precum gunoaiele și atunci ne vom afla cu mâinile goale.

Așadar, să ne venim întru sine și să ne veselim cu dragostea curată a lui Hristos, căci sufletele pătimașe nu vor intra în Ierusalimul cel de sus. Acolo numai sufletele curate vor intra cu bucurie și veselie.

21. Da, fiii mei iubiți, ne lipsește cu adevărat această virtute preasfântă, smerenia. Egoismul, această răutate dezgustătoare, a adus omului toate nenorocirile. Cu adevărat smerenia este sfințenie!

De ce ne ciondănim pentru lucruri de nimic? Fiindcă nu avem smerenie. Cel ce are smerenie evită sminteala. Fără smerenie adevărată smintelile se înmulțesc, și atunci orice nădejde de îndreptare se pierde.

În rugăciunea voastră să-L rugați pe Iisus cel smerit să vă dăruiască smerită-cugetare și blândețe, așa cum a spus El Însuși în Sfânta Evanghelie: *„Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre”*[1].

Omul smerit nu-și amintește de nici o răutate petrecută mai înainte, pe care i-a făcut-o aproapele său, ci toate le iartă și le uită pentru dragostea lui Dumnezeu.

22. Smerește-te și prihănește-te pe sineți! Nu te îndreptăți, chiar dacă ai perfectă dreptate. Căci îndreptățirea noastră lasă boala sufletului nostru netămăduită.

Odihnește, fiica mea, pe stareță și Duhul lui Dumnezeu te va umbri. Fă-te mireasă smerită a lui Hristos. Egoismul este urât de Preafrumosul Mire Hristos. Mirele este smerit și blând, iar mireasa – suflet mândru și mânios?

Dacă vrei să răspândești mireasmă, îmbrățișează smerenia și simplitatea, duhul supus și blând. Urăște egoismul ca pe o urâciune și prostie.

---

[1] *Matei* 11, 29.

Foarte bine faci că te prihănești întru toate. Această cale este cea a Părinților. Da, fiica mea, în felul acesta aduni în sufletul tău mult folos.

23. Ce este mai frumos decât silința în cele duhovnicești? Ea poartă în sine o bucurie ascunsă, dar desăvârșită, împreună cu nădejdea întru-un viitor bun și sfânt.

Pentru aceasta, copilul meu, silește-te spre prihănirea de sine. Neîncetat prihănește-te pe sineți! Aruncă greșeala asupra ta și spune: „Iisuse al meu, și aici tot eu sunt de vină. Nici diavolul, nici omul, ci este de vină sinea mea cea rea, care nu ia aminte pe unde pășește. Trimite-mi lumină pe cărarea vieții mele, răcoarea smereniei în inima mea, pentru a Te simți pe Tine, Iisuse, Cel blând și smerit. Să nu treci cu vederea lacrimile mele, Cel ce ești bucuria Îngerilor, ci primește-le pe ele întru miros de bună-mireasmă și împlinește cererile inimii mele, ca să primesc ușurare și ca un alt prunc să-Ți cânt cântarea de biruință a slavei Tale".

Închide-te în sinea ta și pe toate să le vezi cu ochi simplu ca pe ceva care nu trebuie să te intereseze.

Lucrează după putere, cu conștiință curată. Roagă-te pentru tine și pentru toți frații tăi. Dragostea ta să le acopere pe toate și să zbori deasupra curselor, precum un vultur înalt-zburător.

24. Ia aminte, fiica mea, la purtarea ta! Fii mai blândă, mai răbdătoare; fii smerită, îngăduitoare. Toate acestea sunt semne ale cunoașterii de sine.

Prihănește-te, osândește-te pe tine însuți, spunând: „Dacă crezi că te disprețuiesc surorile și nu te bagă în seamă, bine îți fac. Vrednică ești să primești potrivit cu

cele pe care le săvârșești, căci dacă ai fi fost vrednică de a fi băgată în seamă, nu te-ar fi trecut cu vederea. Dar fiindcă ești nevrednică, egoistă, cârtitoare, pentru aceasta îngăduie Dumnezeu astfel, ca să te smerești. Așadar, câtă vreme va trebui să mai treacă până când vei înțelege că asta ești și chiar mai rea?".

Cu acestea și altele asemenea lovește-ți sinea ta, ca să spargi capul înfricoșătoarei fiare ce se numește egoism. Acesta le face pe toate. Pentru aceasta împotriva acestuia să le întoarcem pe toate cele ale noastre. Și dacă cu ajutorul lui Dumnezeu îl vom smeri, îndată se vor ofili toate patimile cele de necinste ale omului lăuntric și ale celui din afară.

Cugetă la faptul că toate ni le-a dat Dumnezeu: trup, suflet, inimă, pământ, aer, hrană, răsuflare, libertate în Hristos, credința în El, izbăvirea de iad, Împărăția Cerurilor, Sfintele Taine, Sfântul Înger Păzitor și mai presus de toate puterea Sa cea nebiruită, pe care ne-o dă în luptele noastre. Dar chiar și pe Sine Însuși ni S-a dat.

Acesta este adevărul neclintit; *„ca o armă te va înconjura adevărul Lui"*[1]. Pentru aceste adevăruri poți să te împotrivești lui satan cu bărbăție.

Cum să mă laud și cu ce, de vreme ce toate mi le-a dăruit Dumnezeu și nu am nimic al meu? Dacă cuget ceva ca bun, izvorul binelui este Dumnezeu. Și această minte care cugetă tot a lui Dumnezeu este.

Am lucrat ceva duhovnicesc. Dacă aceasta a lucrat-o inima, sau trupul, ale lui Dumnezeu sunt amândouă. A mea este doar voința, dar și aceasta ajutată de Dumnezeu. Așadar, toate duc la cauza principală, Dumnezeu.

Ce avem, fiul meu, pe care să nu-l fi luat de la Dumnezeu? De aici încolo intrăm în sfera cunoașterii de sine, a smereniei.

---

[1] *Psalmi* 57, 1.

Ce este universul în comparație cu nemărginirea lui Dumnezeu? Atunci omul ce este cu nimicnicia sa de se mândrește și se fălește cu ea?

25. Luptă, fiul meu, lupta cea bună! Nu te teme, ci fugi de orice laț al deznădejdii! Pe cele neputincioase și netrebnice le-a ales Dumnezeu pentru a le rușina pe cele socotite sănătoase și folositoare. Puterea lui Dumnezeu în făpturile cele neputincioase se arată mai strălucit, iar această alegere a lui Dumnezeu ne îmboldește fără de voie către smerenie și spre înălțarea de tămâie binemirositoare, de nesfârșită mulțumire și recunoștință către Dumnezeu.

Pe tine, fiul meu, mult te-a iubit Dumnezeu. De aceea rămâi întru smerenie în sânurile lui Dumnezeu, ca să crești întru desfătarea dumnezeiască.

Ia aminte la duhul trufiei! Să nu crezi că ai ceva pe care ceilalți nu-l au, fiindcă Duhul Sfânt se împarte fiecăruia precum voiește. În unul se vede ca dragoste, în altul ca înțelepciune, în altul ca cunoaștere, iar în altul ca frică covârșitoare a lui Dumnezeu. Duhul Sfânt este unul și același. Prin urmare, toți se împărtășesc din Duhul Sfânt potrivit cu smerenia, iar nu cu faptele lor.

Nimic altceva nu ne poate face fii ai lui Dumnezeu, fără numai a ne cunoaște propria noastră slăbiciune și măreția lui Dumnezeu. Fără smerenie lucrarea rămâne nepecetluită, însă atunci când se împărtășește de smerenie, îndată capătă validitate.

Dumnezeu le caută pe cele netrebnice. *„Ieși curând la răspântiile și ulițele cetății și săracii și betegii și orbii și șchiopii adu-i aici. Pe toți silește-i, ca să se umple casa*

Mea. Iar cei chemați, cei socotiți fără cusur, nu vor gusta din Cină"[1].

Câtă bucurie vom avea atunci când vom afla că și noi am fost aleși, pentru neputințele noastre, împreună cu cei netrebnici și ne va băga în casa Sa ca să ne facă casnicii și prietenii Săi, pentru a auzi în cămara inimii noastre dumnezeieștile glasuri ale cereștilor Puteri celor fără de trupuri.

Vezi, fiul meu, că diavolul cel rău minte atunci când îți spune că ești nefolositor cu trupul și că nu ești bun de monah? Important este faptul ca sufletul să fie sănătos, adică smerit, cu deplină cunoaștere de sine.

Dumnezeu nu vrea prinos de sănătate pentru a da Harul Său, fiindcă nu este om sărac, ci Dumnezeu bogat. Tot El îngăduie și neputințele, căci tămăduind prin ele sufletul, își atinge scopul. Trupul nu-i trebuie, ci are nevoie de dragoste și smerenie, iar acestea pentru al nostru folos.

(Fragment dintr-o omilie, *Despre smerenie*)

Avem trebuință de multă luare-aminte. Să luăm aminte la noi înșine și să ne temem de Dumnezeu. Frica este lumină, este făclie. Începutul înțelepciunii este frica de Domnul, și tot ea este și sfârșitul înțelepciunii.

Mai înainte de dragostea lui Hristos merge frica. Iar când vine dragostea lui Hristos, din nou frica să se împletească cu dragostea, fiindcă dragostea poate să-l povățuiască pe om la libertate și astfel să se abată iarăși de la dragostea cea curată. Frica este frâna care îl ține pe om.

Când vedem înlăuntrul nostru invidie, osândire, cârtire și orice altceva care este de la diavol, să cunoaștem că nu avem inimă curată. Dacă am avea inimă curată,

---

[1] Vezi *Luca* 14, 21-24.

nu ne-am sminti când ne-ar ocărî și batjocori. Faptul că ne smintim, ne tulburăm, ne amărâm, arată că inima noastră nu este curată.

Ne lipsește smerita-cugetare care îl face pe om îngăduitor, îndelung-răbdător. Atunci când nu avem răbdare și îndelungă-răbdare, când nu avem îngăduință, este semn că ne lipsesc cele mai de temelie virtuți, smerenia și dragostea, care ne conduc mai repede la scop, iar scopul este curăția.

Atunci când nu există dragoste duhovnicească, curată și smerită-cugetare, înseamnă că nu ne-am atins scopul.

Nu este nevoie ca omul să aibă multe cunoștințe pentru a ajunge la curăție. Când mă gândesc că am jertfit toate pentru a ajunge la acest scop, nu sunt justificat să mă îndreptățesc. Dacă ne justificăm pe noi înșine, nu suntem pe calea cea bună. Dacă celălalt e de vină sau nu, aceasta nu este atât de necesar a o cerceta, pe cât este faptul de a vedea dacă într-adevăr îl iubim pe fratele nostru, dacă nu ne simțim inima grea. Eu sunt de vină, eu trebuie să-mi schimb sufletul și să-l iubesc, chiar dacă în inima mea simt amărăciune pentru el, fiindcă cândva m-a mustrat sau cugetă rele despre mine.

Dacă în lăuntrul meu am imaginea lui umbrită de ceva și simt o oarecare amărăciune, aceasta mă îngreuiază numai pe mine. Se poate ca într-adevăr fratele meu să fie împotriva mea, dar aceasta nu mă împiedică în împlinirea scopului meu. Dacă fratele meu are față de mine intenții bune sau rele, iar eu vreau să-mi ating scopul și să mă unesc cu Dumnezeu, trebuie să-l văd diferit. Pentru aceasta Părinții niciodată nu îndreptățeau pe oameni, mai ales pe monahi, dacă aveau ceva cu vreun om.

Un părinte a mers odată să-l judece sau mai degrabă să-l reclame pe un frate. Merse la Avva Sisoe și îi spuse:

– Avva, merg să mă judec cu fratele meu, căci mi-a făcut cutare și cutare rău.

– Lasă-l, iartă-l!, spuse Avva.

– Nu, căci dacă îl voi ierta, îmi va face din nou rău. Acest om trebuie să fie pedepsit.

– Bine, fiul meu, să facem mai întâi o rugăciune, după care poți să mergi.

Au îngenuncheat, așadar, și Avva Sisoe a început: „Tatăl nostru... și nu ne iartă greșelile noastre, precum nici noi nu iertăm greșiților noștri.

– Nu este așa, părinte, faci greșeală.

– De vreme ce vrei să-l dai pe fratele tău pe mâna judecătorului, așa trebuie să ne rugăm.

Atunci fratele și-a înțeles greșeala, s-a pocăit și nu a mai mers ca să-l dea pe fratele pe mâna judecătorului.

Așadar, unul este marele adevăr, și anume că precum este inima noastră față de fratele, tot astfel va fi și inima lui Dumnezeu față de noi. Vrei ca Dumnezeu să-ți ierte greșelile? Vrei ca să te iubească din toată inima Sa? La fel și tu să iubești din toată inima pe fratele și să-l ierți.

Vrei ca Dumnezeu să uite și să nu-și mai aducă aminte de greșelile tale? „Vreau, îmi doresc aceasta", strigă sufletul. Atunci și tu să nu-ți aduci aminte că ți-a greșit aproapele, nici măcar să nu cugeți la aceasta. Acesta este marele adevăr. Cel care se va abate de la acest scop va face mari greșeli în viața sa.

Dacă vor fi săvârșite cele de mai sus, diavolul nu va avea stăpânire.

Să luăm aminte cu toții, să ne silim, ca să nu ne depărtăm de la scopul nostru și apoi să ne căim pentru aceasta. Trebuie să le vedem pe acestea de mai înainte și să lucrăm ca și cum ar fi ultima noastră zi.

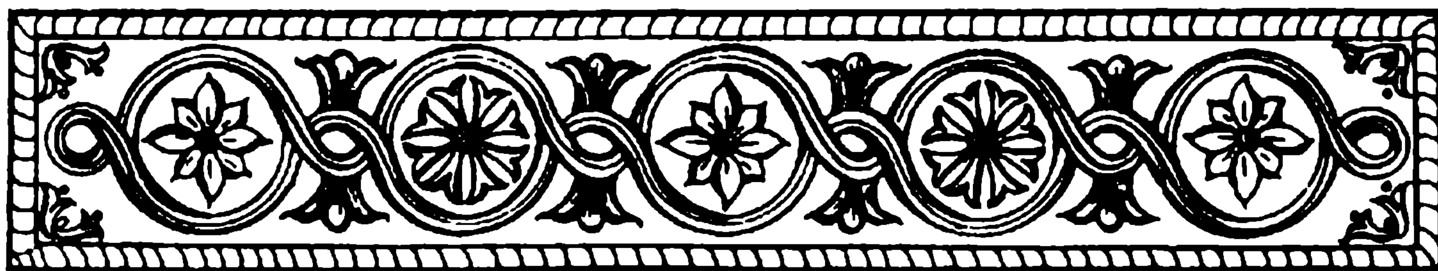
Unul este scopul nostru, și anume acela de a ne cunoaște pe noi înșine. Să luăm vina asupra noastră și întru toate să ne mustrăm, să ne osândim pe noi înșine. Pe noi să ne învinovățim, iar referitor la aproapele să nu luăm aminte dacă este așa sau altfel.

Părinții spun: „Dacă vrem să ne liniștim pe noi înșine, încercând să-i liniștim pe ceilalți, niciodată nu vom avea liniște". Adică omul trebuie să găsească singur liniștea în lăuntrul său. *„Dobândește pacea în lăuntrul tău și cu tine se vor împăca cerul și pământul"*[1], spune Sfântul Isaac Sirul.

Toate acestea să le așezi în inima ta pentru totdeauna, fiindcă ele sunt bogăția cea duhovnicească pe care ne-o dau Sfintele Evanghelii și cărțile patristice pentru a ne mântui sufletul nostru cel sărman.

[1] Sfântul Isaac Sirul, Cuvinte ascetice, Cuv. XXX – *Despre mulțumirea ce trebuie adusă lui Dumnezeu şi câteva învățături de căpetenie.*

CAPITOLUL XI

Despre Dragoste și iertarea cea către frați

1. Fiii mei, luptați lupta cea bună! Rămâneți în dragoste! Dragostea să fie centrul tuturor mișcărilor voastre în obște. Egoismul să-l alungați departe de la cugetul și gura voastră.

„Cel care va vrea să fie întâi între voi, să fie tuturor slugă”[1], spune Domnul. Și dacă nu devenim ca pruncii întru nerăutate și simplitate, nu vom intra în Împărăția Cerurilor.

Când o obște este povățuită de dragoste, atunci Hristos nevăzut binecuvintează toate. Bucuria, pacea, jertfa pentru frați, arde în pieptul fiecăruia dintre frați, însă rugăciunea atunci se înmulțește mai mult, cu cât dragostea în Hristos și jertfa îmbogățește sufletele. Atunci Hristos Se slăvește, iar noi devenim organe smerite prin care se slăvește Sfântul Nume al lui Dumnezeu.

Adevărata dragoste nu invidiază darurile cele bune ale fratelui; nu se bucură când aude cuvinte care îl înjosesc sau îl osândesc; nu se oprește de la a lăuda mereu sporirea fratelui.

---

[1] *Marcu* 10, 44.

Dragostea nu pizmuiește, nu se trufește, nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, ci pe ale fratelui; nu se mânie, nu gândește răul; toate le acoperă, toate le rabdă. Cel care are dragoste curată, niciodată nu cade, păcătuind împotriva fratelui său.

Așadar, rugați-vă, fiilor, pentru ca Dragostea, Dumnezeul nostru, să ne dăruiască darul dragostei celei în Hristos. Când această dragoste va împărăți în inimile noastre, în cuvintele și faptele noastre, atunci nădăjduim ca într-un viitor apropiat să se alcătuiască în Hristos o obște care să aibă duhul lui Hristos, plină de strălucire duhovnicească, cu temelii de neclintit, o obște unită în cuget, un suflet în multe trupuri.

2. Fiii mei iubiți, Îl rog pe Dumnezeul dragostei să vă întărească întru dragostea cea dintre voi și să vă dea acea dragoste care nu viclenește, care nu pricinuiește sminteli, ci mai degrabă le risipește prin înțelepciunea pe care o naște.

Mă rog ca Domnul să vă dăruiască dragoste curată, care închide gura celui care o are și nu-i dă voie să se prăbușească în prăpastia osândirii, a grăirii-împotrivă, a clevetirii, a minciunii, a fățărniciei și a altor nenumărate rele pe care le naște, prin limbă, lipsa acestei dragoste curate după Dumnezeu.

Cel ce are dragoste petrece în Dumnezeu și Dumnezeu întru el. Și aceasta este mărturia că suntem ai lui Dumnezeu și că Îl iubim pe El, când avem dragoste curată unii către alții.

„Oricine urăște pe fratele său este ucigaș de oameni"[1] și întru întuneric duhovnicesc petrece și nu știe unde merge.

---

[1] *I Ioan* 3, 15.

Poruncă prețioasă am primit de la Domnul nostru Iisus Hristos ca să ne iubim unii pe alții, dar și diavolul a dat celor care se supun lui porunca de a se urî unii pe alții. Prin urmare vom păzi porunca Celui ai Cărui ucenici suntem.

Să ne temem, fiilor, de răceala și de vrăjmășia cea dintre frați și de gândurile aduse de ea, care puțin câte puțin conduc sufletul la ura demonică. Căci, făcând astfel, ne supunem vrăjmașului nostru, diavolul, ca unui domn și ne adunăm nenumărate rele în sărmanul nostru suflet.

Dragostea este temelia. Este temelia și acoperământul acelui suflet care o are. Iar un astfel suflet are sălășluit în el pe Dumnezeul dragostei și se desfătează în fiecare clipă în chip luminat.

Pentru alcătuirea și păstrarea vieții de obște este de neapărată trebuință dragostea reciprocă, căci dragostea va fi veriga de aur care îi va uni pe toți frații într-un trup unitar, care se va împotrivi smintelilor pe care pururea le pricinuiește stăpânul vrăjmășiei și al urii, diavolul. Dragostea va fi acea putere nebiruită ce va ține mădularele adunate într-un trup, care are cap pe întâistătător. Și această putere va birui, de fiecare dată când va fi nevoie, pe cealaltă putere, a răului, cea desăvârșit potrivnică, care se va sili să smulgă mădularele din acea unitate.

În cazul unei dragoste căldicele, puterea potrivnică a diavolului, potrivit cu variația pe care o va suferi căldura dragostei, va avea și trofeele pe măsură. Dar care sunt trofeele puterii potrivnice? Smintelile în sânul obștii, grăirile-împotrivă, neascultarea, dorința de a birui în cuvânt, mândria, lăudăroșeniile, invidia, ura și în sfârșit părăsirea chinoviei.

Să cugetăm, fiilor, oare Îngerii grăiesc împotrivă, fac neascultare, își fac voia lor, se vrăjmășesc, se urăsc,

dezertează din locul unde sunt rânduiți spre a sta înaintea lui Dumnezeu? Desigur că nu.

Aceasta a făcut-o Luceafărul cel ce răsărea odinioară, care s-a prăbușit și a devenit satana.

Tot astfel și noi, de vreme ce am îmbrăcat schima îngerească, oare nu suntem datori să și petrecem îngerește? Cum ni se va socoti îngerească petrecerea noastră, când vedem între noi grăire-împotrivă, cârtire, dorința de a birui în cuvânt, voie proprie, vrăjmășie și ce este mai rău decât toate neascultare? Oare nu veți face astfel cele potrivnice celor sfătuite de smerenia mea? Și nu vă veți aduna astfel mai mult păcat, potrivit cuvântului scripturistic, când lucrați cele potrivnice? Căci spune că *„sluga care a știut, dar nu a făcut, va fi bătută mult”*, adică va fi pedepsită aspru cu multe și cumplite răni și pedepse.

Să ne temem, fiilor, de neascultarea față de povețe, căci pentru fiecare abatere călcare și neascultare se primește negreșit pedeapsă. De aceea să ne nevoim către împlinirea lor. Și să fiți încredințați că veți primi, așa cum vi s-a vestit de mai înainte, cununa cea neveștejită a dragostei și a ascultării, atunci când Iisus Hristos, Puitorul de nevoință, va împărți răsplățile și cununile.

Mă rog ca Stăpâna lumii, Apărătoarea cea nebiruită creștinilor, să vă învrednicească, prin mijlocirile ei și ale tuturor Sfinților, să primiți cununa cea neveștejită a slavei celei veșnice.

3. Fiul meu, să alungi gândurile cele rele pe care ți le aduce diavolul, împingându-te spre învoire. Mai ales pe cele de ură asupra fratelui să nu le primești nicidecum, fiindcă au ca scop să-ți răpească cea mai mare dintre virtuți, dragostea. Și dacă vor izbuti aceasta, au câștigat în

întregime sufletul tău. Și atunci când vom pierde dragostea, pe Dumnezeu Îl vom pierde, fiindcă Dumnezeu este Dragoste și cel ce petrece în dragoste întru Dumnezeu rămâne și Dumnezeu întru el. Ce altceva ne mai rămâne pentru dobândirea mântuirii? Căci așa cum spune Apostolul Ioan: *„Oricine urăşte pe fratele său este ucigaș de oameni"*[1], *„Iar cel ce urăşte pe fratele său este în întuneric şi umblă în întuneric şi nu ştie încotro se duce, pentru că întunericul a orbit ochii lui"*[2].

Fiul meu, să nu primești deloc gândurile de ură împotriva fratelui, ci alungă-le îndată și rostește Rugăciunea lui Iisus sau spune satanei: „Cu cât tu, diavole, îmi vei aduce gânduri de ură împotriva fratelui, cu atât eu îi voi iubi pe frații mei, fiindcă am poruncă de la Hristos al meu. Și nu numai că îi voi iubi, ci mă voi și jertfi pentru ei, așa cum și Hristos S-a jertfit pentru mine, ticălosul". Și îndată să îmbrățișezi lucrurile pentru care îți aduce ură și să spui: „Ia vezi, diavole pizmătăreț, cât de mult îi iubesc! Voi muri pentru ei". Făcând astfel, și Dumnezeu văzând buna ta intenție și felul în care înfrunți ispita, pentru a-l birui pe diavol, îndată va veni în ajutorul tău și te va izbăvi.

4. Mă rog Preabunului Dumnezeu să trimită pe Preasfântul Său Duh, precum odinioară Sfinților Săi Apostoli, să vă lumineze ca să mergeți cu lesnire pe mult-ostenitoarea cale a mântuirii. *„Iată acum ce este bun şi ce este frumos, decât numai a locui (întru dragoste) frații împreună"*[3]. Nu există lucru mai frumos ca o obște plină de dragostea cea după Dumnezeu. Toate bucură, toate sunt pline de frumusețe. Sus în Cer, acolo unde

---

[1] *I Ioan* 3, 15.
[2] *I Ioan* 2, 11.
[3] *Psalmi* 133, 1.

dragostea este nesfârșită, Dumnezeu Se bucură împreună cu Puterile îngerești.

„Iubiți-vă unii pe alții, precum și Eu v-am iubit pe voi", „Întru aceasta vor cunoaşte toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții"[1].

O, dragoste, cu adevărat fericită este inima celui care te are, căci în dragoste găsești toate cele bune: smerenie, bucurie, bunătate, îngăduință, luminare și celelalte!

Calea cea frumoasă a dragostei este fără osteneală și întru dragoste nu este prihană sau pată, și conștiința mărturisește că sufletul are îndrăznire la Dumnezeu. Dar când nu există dragoste, atunci sufletul nu are îndrăznire la rugăciune, ci este parcă biruit și nu-și poate ridica capul, fiindcă este mustrat de conștiință pentru faptul că nu iubește așa cum Dumnezeu îl iubește pe el. Și astfel încalcă porunca lui Dumnezeu.

Dacă nu-l iubim pe fratele nostru pe care îl vedem, cum vom iubi pe Dumnezeu pe Care nu-L vedem? Cel care are dragoste adevărată Îl are pe Dumnezeu, iar cel care nu are dragoste nu-L are pe Dumnezeu întru sine.

„Ai văzut pe fratele tău, ai văzut pe Dumnezeu" și *„de la aproapele tău vine mântuirea"*, spun Sfinții Părinți.

Cuvioșii din vechime pășeau fără de osteneală pe calea mântuirii, fiindcă pe toate le jertfeau ca să nu cadă din dragoste. Dragostea era scopul vieții lor. Calea noastră este plină de spini, pentru că ne lipsește dragostea. De aceea, atunci când pășim pe această cale sângerăm mereu. Zidurile casei se clatină atunci când nu întărim bine temelia dragostei.

5. Silește-te, fiul meu, pentru sufletul tău! Silește-te să-i odihnești pe frații tăi și Dumnezeu te va odihni pe tine și îți va da Harul Său!

---

[1] *Ioan* 13, 35.

Fă răbdare! Fă ascultare! Fă-te gunoiul tuturor și te va lumina Domnul!

Cel care are mai multă smerenie, acela este mai mare. Dumnezeu dă Har celui care are frica Lui și se supune tuturor ca un copil mic și caută neîncetat voia cea sfântă a Domnului. Niciodată nu caută să se facă voia sa, ci voia lui Dumnezeu și a celorlalți. Întotdeauna spune: „Cum vreți, cum știți mai bine". Nu-și spune părerea sa, fiindcă se socotește mai mic decât toți. Atunci când i se spune să facă ceva, el este întotdeauna binevoitor și spune: „Să fie binecuvântat!".

Așadar, fiul meu, acestea să le faci și tu, iar demonii vor fugi departe și nu se vor mai apropia. Mult se tem atunci când văd smerenie, ascultare și dragoste către toți.

6. Tu, fiul meu, fă-ți datoria! Dacă ceilalți nu fac ascultare, lasă-i la Dumnezeu și liniștește-te. Este invidia diavolului, fiul meu. Oare diavolul în munți va merge? El se duce acolo unde sunt oameni care se nevoiesc pentru a se mântui. Și fiindcă și noi vrem să ne mântuim, ne zăpăcește fără să ne dăm seama.

Ridică, fiul meu, greutatea fraților. Dumnezeu răsplătește cu dreptate fiecăruia. Va veni timpul când vei vedea cât de mult îți va da pentru osteneala pe care ai făcut-o pentru atâtea suflete. Ostenește-te în această lume; ajută și niciodată nu vei fi lipsit de ajutorul lui Dumnezeu. Acum semeni, dar va veni vremea când vei secera. Roagă-te ca să te întărească Dumnezeu întru răbdare, să-ți dea discernământ, luminare și celelalte. Eu mă rog neîncetat pentru tine, însă nu am îndrăznire la Dumnezeu și de aceea rugăciunea mea nu aduce roadă.

Cugetă la cât de mult au suferit Părinții ca să-i mântuiască pe alții. Nu este un lucru neînsemnat. Tu îi ajuți

pe ceilalți, de aceea pe tine se va răzbuna vrăjmașul; pentru aceasta îți aduce și întristare. Așadar, întărește-te întru răbdare și cu bărbăție să zici: „Voi muri în luptă, ajutându-i pe frați să se mântuiască, și Dumnezeu nu mă va lăsa să mă pierd, de vreme ce pentru dragoste o fac".

Da, astfel să faci și vei vedea câtă putere și bucurie vei primi în luptă. Căci nerăbdarea, lipsa de nădejde și descurajarea îl lipsesc pe om de Harul lui Dumnezeu, iar omul greșește, atribuindu-le greutăților pe care le poartă. Dar curajul, jertfa, bărbăția, credința în Dumnezeu aduc Harul lui Dumnezeu. Fie ca Dumnezeu să-ți întărească nervii cei duhovnicești spre a lupta cu puteri noi.

7. Rămâneți întru legătura dragostei celei frățești, fiindcă dragostea este începutul și sfârșitul, temelia tuturor virtuților. În dragostea cea pentru Dumnezeu și aproapele *„se cuprind toată legea și Proorocii"*[1]. Fără dragoste suntem chimval răsunător, un zero rotunjit. După Sfântul Apostol Pavel, chiar dacă am da trupul să fie ars pentru Hristos și toată avuția noastră am împărți-o și în toată viața am face nevoință aspră pentru Hristos, dar dragoste nu avem, nimic nu am izbândit. Așadar să ne îngrijim cu toată puterea a păstra dragostea întreolaltă, pentru ca puținele noastre lucrări să fie binecuvântate de Cel ce cunoaște cele ascunse ale inimilor noastre.

8. Îmi scrii, fiul meu, pentru cineva care te-a amărât și tu l-ai blestemat. Nu, fiul meu, să nu blestemi pe nici un om, oricât rău ți-ar face. Hristos ne spune să iubim pe vrăjmașii noștri, cum vom spune noi, oare, vreun cuvânt rău? Cere lui Dumnezeu să te ierte și în continuare să-l iubești ca pe fratele tău, chiar dacă tu nu ești de acord cu

---

[1] *Matei* 22, 40.

el. Hristos pe Cruce fiind, nu i-a iertat pe cei care L-au răstignit? Oare noi nu vom face la fel? Da, fiul meu, trebuie să-i iubim pe toți, chiar dacă ei nu ne iubesc. Aceasta este socoteala lor.

9. Fiul meu, întotdeauna trebuie să-l îndreptățești pe fratele tău și să te osândești pe tine însuți. Niciodată să nu îndreptățești faptele tale, ci învață să spui „iertați" și smerenia se va sălășlui întru tine. Fă răbdare și treci cu vederea greșelile fratelui tău, amintindu-ți de îndelungă-răbdarea lui Dumnezeu față de greșelile tale. Iubește precum și Iisus te iubește și așa cum dorești și tu să te iubească ceilalți. Păstrează tăcerea, rugăciunea neîncetată și osândirea de sine și atunci vei vedea câtă umilință și lacrimi și bucurie vei simți. Dacă însă nu le ții, adică le neglijezi, atunci răceala și uscăciunea vor înlocui cele de mai sus.

Iubește-i pe frați și dragostea ta se va vădi atunci când, în ciuda tuturor neputințelor tale, tu te vei nesocoti întru toate și îi vei iubi pe toți. Dragostea te va păzi de toate păcatele.

În afara de tine însuți să nu cugeți nimic, ci să te prihănești neîncetat, căci aceasta este calea cea mai bună.

10. Fie ca sufletul vostru să se însănătoșească mai mult, căci atunci când sufletul este sănătos, are răbdare în necazuri, are lepădare de sine; nu-l înspăimântă nici bolile, nici gândurile iubirii de sine. Când sufletul este sănătos, are dragoste întru sine, nu se sminteşte, rabdă cuvântul greu al fratelui, nu teatralizează greșelile lui, întotdeauna are cuvânt bun de spus fratelui, cedează înaintea voii celuilalt și astfel se izbăvește de gânduri

și mâhnire. Când sufletul este sănătos, nu se mânie, nu cârtește, nu grăiește-împotrivă, nu șoptește, nu face neascultare, nu-și face voia proprie și toate celelalte care aduc sănătate sufletului. Această sănătate o cer de la voi, pe aceasta vă sfătuiesc și mă rog s-o dobândiți.

Epistolă către un creștin nevoitor

11. Rabdă pe cel care te mâhnește și îți pricinuiește sminteli; rabdă cu bucurie. Roagă-te pentru el în fiecare zi, străduiește-te în fiecare zi să-i faci bine, să-l lauzi, să-i vorbești cu dragoste și Dumnezeu va face minunea și se va îndrepta. Hristos Se va slăvi, iar diavolul, cel care pricinuiește smintelile, va crăpa. Silește-te să tai mai ales minciuna și osândirea. Canonul tău este să faci în fiecare zi un șirag de metanii pentru cel care te urăște, pentru ca Dumnezeu să-l lumineze și să-l aducă la pocăință. Timp de o lună de zile să faci în fiecare zi câte zece metanii.

Dacă această persoană face ceva împotriva ta, tu să treci cu vederea și să faci răbdare. Să preferi să fii nedreptățit, decât să nedreptățești; să fii lovit și să nu lovești. Iar când pe acestea le vei face, Fiul lui Dumnezeu Se va sălășlui în sufletul tău împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Luptă lupta cea bună, treci cu vederea faptele acestei persoane, precum și Hristos a trecut cu vederea păcatele tale.

A doua epistolă

M-am bucurat când am aflat că te silești să biruiești în felul tău pe acel om care atât de mult te hărțuiește. Da, fiul meu, dragostea pe toate le biruiește. Dragostea să o cauți, smerenia, curăția. Să faci un șirag de metanii pentru acest

om și Hristos Îl va lumina. Diavolul le face pe toate. Când Hristos îl va alunga, acel om va deveni mielușel.

12. Să-l suporți pe fratele tău cu toate ale lui. Să te caracterizeze respectul față de ceilalți. Pentru Numele lui Dumnezeu, să nu ocărăști, să nu osândești, căci acestea nu sunt fapte de monah, ci de mirean care se află departe de Dumnezeu. Tu ești afierosit lui Dumnezeu și trebuie să faci ceea ce vrea Dumnezeu. Aceasta să te povățuiască în purtarea ta față de ceilalți.

Când ocărăști și mai faci și alte rele, să știi că faci voia diavolului și Dumnezeu Se amărăște foarte mult. Îngerii care te văd, întristați vor spune: „Dar ce are acesta de se luptă? Nu se gândește la porunca lui Dumnezeu, la dragoste?". În timp ce atunci când te văd jertfindu-te pentru dragostea lui Hristos, se bucură și slăvesc pe Dumnezeu, Care dă Harul Său omului și biruiește pe diavol.

13. Te rog, fiul meu, silește-te spre păzirea dragostei frățești. Monahul fără dragoste este mort sufletește. Să nu judeci pe nimeni, să nu grăiești cele de prisos, cele vătămătoare, cele care nu se potrivesc unui monah.

Pentru ce, fiul meu, ai părăsit lumea? Oare nu ca să te sfințești? Oare nu pentru a dobândi dragostea cea curată după Dumnezeu? Când cârtești și îi judeci pe mai-marii tăi, împlinești scopul plecării tale din lume? Oare până când te va înșela diavolul și nu vei pune început de pocăință și îndreptare? Timpul trece și sfârșitul se apropie. Să ne silim acum, toate se îndreaptă acum. Mai târziu ne vom lovi capul, însă fără nici un folos.

14. Ne aflăm în ajunul Bobotezei. O, cât de mult pogorământ! Gol intră în repejunile Iordanului. Cine? Cel

care este Cuvântul Născătorului Celui fără de început, al Celui care mai demult a spus: „Să fie!”. Și iată că toate au stat înaintea Lui! Gol pentru a ne dărui nouă celor dezgoliți înfierea.

Iordanul văzând pe Cel nevăzut în chip văzut, pe Cel fără de trup întrupat, s-a spăimântat și și-a întors repejunile sale înapoi. Botezătorul Ioan s-a înfricoșat și el. Cum să boteze robul pe Stăpânul? Cum să lumineze sfeșnicul pe Lumină? Care Lumină? Acea Lumină fericită, cea în Trei luminători, care *„luminează pe tot omul ce vine în lume”*.

Părintele Cel fără de început dă mărturie pentru Fiul Său Cel fără de început, pe când Mângâietorul vine în chip de porumbel și stă pe capul lui Iisus, *„adeverind întărirea cuvântului”*.

Saltă și se veselește sufletul fiecărui creștin înaintea măreției Tainei dumnezeieștii Arătări. O, ce Părinte iubitor de fii avem! A fost trecută cu vederea și uitată această inimă a lui Dumnezeu, care atât de mult îl iubește pe om! Căci strigă prin proorocul: *„Oare va uita femeia pe pruncul său? Sau nu-i va fi milă de fiii pântecelui său? Că de va și uita femeia pe aceștia, dar Eu nu te voi uita pe tine, zice Domnul”*[1]. *„Că de vreme ce fiind noi vrăjmași, ne-am împăcat prin moartea Fiului Său, cu mult mai vârtos fiind împăcați, ne vom mântui prin viața Lui”*[2].

O, câtă mângâiere dau cuvintele Apostolului Pavel sufletului care de curând s-a pocăit! Multă îndrăznire la Dumnezeu are acel suflet care se îndură de aproapele și pătimește împreună cu el, arătând aceasta în faptă și în cuvânt.

---

[1] *Isaia* 49, 14-15.

[2] *Romani* 5, 10.

Când Sfântul Andrei, cel nebun pentru Hristos, își săvârșea nebunia sa în mijlocul Constantinopolului, o femeie temătoare de Dumnezeu, ai cărei ochi sufletești erau deschiși, l-a văzut în extaz pe fericitul Andrei strălucind mai mult decât soarele, iar oamenii îl loveau, îl scuipau, îl chinuiau și demonii se bucurau fiindcă aveau să-i judece în ceasul morții lor pentru că îl băteau și-l chinuiau în tot chipul pe Sfântul lui Dumnezeu. Dar Sfântul a spus demonilor: „Eu L-am rugat pe Dumnezeu să nu le socotească păcatul celor care mă lovesc și mă chinuiesc".

Atunci a văzut Varvara, căci așa se numea femeia, că s-a deschis Cerul și s-a pogorât un porumbel mare având o floare în cioc și așezându-se pe capul fericitului Andrei, a spus: „Primește această ramură înflorită pe care ți-o trimite Părintele Luminilor, pentru că arăți îndurare față de cel care te lovește, așa cum și El este îndurat". Atunci porumbelul a fost înconjurat de nenumărate păsărele care cântau cântări cerești, spre desfătarea acelui fericit suflet, care pentru Hristos suferea atât de mult.

Peste puțin acea vedenie a luat sfârșit și fericitul s-a apropiat de Varvara, căci cunoscuse în duh despre vedenia ei, și i-a spus: „Păzește, Varvara, această taină atât timp cât voi fi în viață, până ce mă voi muta în locul cortului celui minunat".

Sufletul îndurat se aseamănă lui Dumnezeu și multă este îndrăznirea ce o câștigă către El.

Fie ca Dumnezeu să ne dea inimă plină de îndurare, pentru ca atunci când vom ieși din această viață să aflăm și noi îndurările lui Dumnezeu, mila și dragostea Sa! Amin.

15. Așa cum Dumnezeu este îndurat și iartă pe toți, tot astfel și noi suntem datori să ne asemănăm

Stăpânului și să iertăm din inimă pe cei care ne greșesc. Căci așa cum copilul moștenește caracterul părinților săi, tot astfel și noi datori suntem să ne asemănăm Sfântului nostru Părinte, Dumnezeu.

Să răbdăm pe cei care ne întristează, căci și Hristos a răbdat din dragoste pentru noi nenumărate ocări de la cei păcătoși.

16. Mare este cinstea ce ni s-a dat, deși suntem nevrednici, și anume aceea de a sluji la lucrarea de mântuire a sufletelor, ca niște mădulare ale Sale, amintindu-ne că dacă alții nu și-ar fi jertfit viața – Apostolii și ceilalți – de dragul nostru, noi nu am fi fost acum fii ai lui Dumnezeu, moștenitori ai bunătăților cerești. Așadar, tot ce putem face, să facem. Iar lucrarea o va desăvârși Cel care are puterea de a o desăvârși.

Aduceți-vă aminte de vremea catacombelor, de felul în care se nevoiau primii creștini. Cu câtă dragoste jertfeau tot ce firea le dăruise mai plăcut, atunci când datoria de creștini îi chema. Iar, în cele din urmă, această jertfă le aducea slava cea veșnică.

Ah, noi nu suntem vrednici și, din nefericire, pe toate le pierdem datorită puținătății de credință – primul fiind eu – , dar nădăjduim că mila Domnului ne va întări, ca să purtăm și noi cu smerenie o mică cruce, spre mângâierea noastră.

17. Fiul meu, să ai dragoste către frații tăi! Alungă de la tine dorința de a birui în cuvânt, care alungă harul mângâierii și îl înlocuiește cu amărăciune și ură. Slăvește pe Dumnezeu întru dragoste. *„Întru aceasta*

vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii"[1].

Ce este mai frumos decât dragostea între fraţi? Dar semănătorul cel rău, aruncă cu vicleşug sămânţa de neghină şi astfel secerăm şi invidie şi răceală.

Pentru aceasta priveghează, fiule, să nu pierzi timpul preţios cu gânduri nestatornice, ca nu cumva să vină Domnul şi să ne găsească goi şi astfel să fim încuiaţi afară de Împărăţie.

Smereşte-te, osândeşte-te neîncetat pe tine însuţi. Să nu te îndreptăţeşti, ci aruncă greşeala asupra ta.

18. Rămâneţi întru dragostea cea întreolaltă, iar aceasta va fi dovadă neclintită că şi pe Dumnezeu Îl iubiţi. Nu vă amărâţi unii pe alţii, căci aceasta este o purtare cu totul nepotrivită pentru cei care, miluiţi fiind de Dumnezeu, au părăsit lumea şi au îmbrăcat haina pocăinţei. Nu întristaţi Duhul Sfânt cu gânduri necuvioase, cu gânduri de invidie şi răceală sufletească. Da, fiii mei, iubiţi-vă unii pe alţii, potrivit poruncii dumnezeieşti. Fugiţi ca de foc de răceala dintre voi, ca să păstraţi căldura Duhului Sfânt! Îngrijiţi-vă de dragostea cea după Dumnezeu, cea dătătoare de viaţă, ca să străluciţi icoana sufletului vostru şi să se bucure Îngerii care vă stau în preajmă. *„Căci aţi fost cumpăraţi cu preţ! Slăviţi, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru şi în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu"*[2].

19. Cel care rabdă în tăcere cuvintele fratelui, şi ia aminte să nu se sălăşluiască în sufletul său ura, osândirea sau ţinerea de minte a răului, este fericit. Se aseamănă lui Hristos, Care atunci când scotea demoni din oameni,

---

[1] *Ioan* 13, 35.

[2] *I Corinteni* 6, 20.

evreii Îl judecau, zicând: *„Cu domnul demonilor scoate pe demoni”*[1] și *„Demon ai. Cine poate să Te asculte?”*.

Vezi, fiul meu, că și lui Hristos Îi spuneau astfel? Pentru aceasta nu te mâhni. Dacă vei face răbdare, dacă te vei smeri și vei zice „Cu adevărat demoni mulți am – căci fiecare patimă are și demonul ei – și sunt așa cum spune fratele meu, ba încă și mai rău” și te vei strădui să-l iubești, să te supui lui, atunci va veni ziua când te vei slobozi de patimi și va împărăți Hristos în inima ta și-ți va da negrăita pace a lui Dumnezeu.

20. Nu stricați dragostea cea mântuitoare pentru lucruri de nimic! Nu vă bănuiți unul pe altul și astfel să creați stări rele înlăuntrul vostru, care vă vatămă sufletește. Temeți-vă de judecata lui Dumnezeu! Vai de acela de la care vine sminteala!

Nu vă îndreptățiți pe voi înșivă, ci mai degrabă aruncați asupra voastră greutatea oricărei situații și veți cunoaște mult folos înlăuntrul sufletului vostru. Iar dacă vă veți îndreptăți faptele voastre și veți osândi pe fratele vostru, mâhnirea și întristarea nu vă vor lipsi niciodată, ca răsplată a călcării de poruncă.

Monahul fără prihănirea de sine nu valorează nici măcar un bănuț; și prin urmare nici pricopseală nu va avea vreodată.

Ceea ce vă spune starețul să considerați că este voia lui Dumnezeu și că Domnul vorbește prin gura sa. Și atunci când veți crede că este așa, vă rămâne numai să faceți răbdare, așa cum vrea Hristos.

21. Domnul va osândi în focul cel veșnic pe pricinuitorii de sminteli. Iubiți-vă unii pe alții cu sinceritate, nu

---

[1] *Matei* 9, 34.

formal și cu prefăcătorie, ci cu profunzime duhovnicească. Hristos atât de mult ne-a iubit, astfel încât această pildă sfântă a Sa să ni se facă de a ne iubi și noi astfel unii pe alții.

Dacă nu avem dragoste pentru lucrare – nu doar cuvinte goale –, în zadar ne ostenim în nevoință, căci lovim aerul și ne îndepărtăm de la scopul nostru. Să nu ne înșelăm crezând că ne vom mântui trecând cu vederea virtutea de temelie a ascultării. Dacă nu ne va caracteriza dragostea cea curată a lui Hristos, în zadar alergăm și atunci se pierde orice nădejde de mântuire.

22. La întrebarea ta, frate în Hristos, dacă trebuie să-l îndreptăm pe aproapele nostru – care este nemulțumitor, nedrept etc. – sau să nu facem aceasta de dragul răbdării, îți răspund: dacă crezi că în urma sfatului fratele se va folosi, atunci să o facem, căutând folosul fratelui mai mult decât pe al nostru și împlinind astfel cea mai mare dintre virtuți, dragostea. Dacă însă crezi că nici un folos nu va primi din sfătuire, atunci să alegi folosul tău, răbdând și nemulțumirea și nedreptatea fratelui.

23. Cu răbdare și mulțumire să slujești în ascultarea ta. Să cugeți că slujești Îngeri și nu oameni.

Slujește-i pe frați cu dragoste, așa cum îi și iubești. Străduiește-te să nu întristezi pe nici un frate, ca să nu piardă sufletul tău îndrăznirea cea către Dumnezeu. Tu să slujești ca un rob pentru dragostea lui Hristos. Să te socotești pe tine însuți ultimul dintre frați. Smerește-te și vei vedea Harul pe care ți-l va da Domnul slavei.

24. Dragostea cea adevărată către fratele are caracteristicile care o deosebesc, adică atunci când nu

judecăm pe frați, nu-i prihănim, când trecem cu vederea greșelile lor cele mici și le răbdăm ca fiind ale noastre, îndreptățindu-i întotdeauna pe ceilalți, atunci când nu invidiem, nu ne bucurăm de greșelile lor, ci mai degrabă ne veselim pentru cele bune ale lor și ne rugăm pentru ei. Din cele de mai sus se vădește dacă dragostea noastră către frați este curată. Atunci cu adevărat bună și veselitoare este petrecerea cea împreună cu frații.

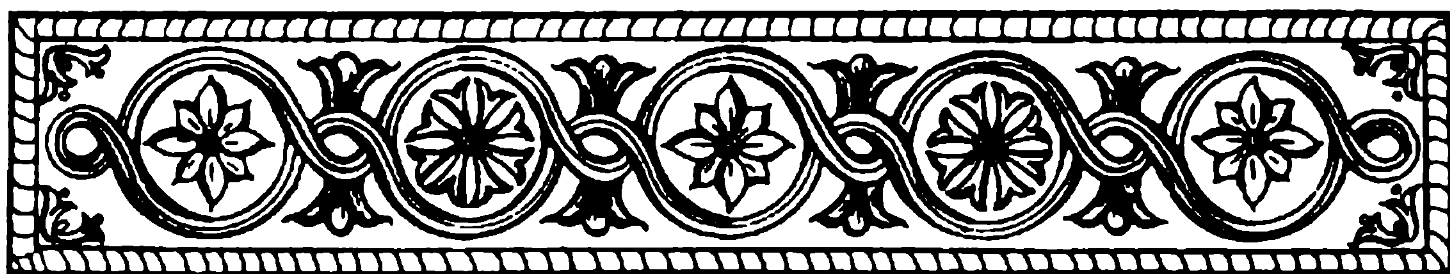
Siliți-vă, fiii mei, ca să dobândiți o astfel de dragoste, căci această dragoste strălucită și vrednică de Ceruri vă va face fii ai lui Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu dragoste este, iar cel ce rămâne în dragoste întru Dumnezeu rămâne și Dumnezeu întru el.

Dar pentru a dobândi această dragoste minunată trebuie să-L chemăm neîncetat pe Dumnezeul dragostei ca să ne-o dea.

Numele lui Dumnezeu pomenit neîncetat prin rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!" are întru sine viață veșnică, iar viața veșnică este Dumnezeul dragostei. Prin urmare cel care se roagă cu această rugăciune dobândește dragostea curată, cea după Dumnezeu.

Așadar, înainte! Iată mijlocul și modul pentru a dobândi dragostea. Prindeți curaj și înaintați în luptă cu bărbăție! Rostiți neîncetat Rugăciunea, cu gura sau cu mintea! Mai de folos este cu gura în timpul zilei, din pricina răspândirii minții la lucrare.

CAPITOLUL XII

Despre ispite

1. Dumnezeu îngăduie ispitele pentru a ne trezi spre pomenirea Lui. Și în timp ce noi Îl rugăm, El Se face că nu ne aude, pentru ca să ne înmulțim rugăciunile și de frica diferitelor patimi să strigăm Sfântul Său Nume, iar din durerile rugăciunii să se sfințească inima noastră. Și astfel, din cercare ne cunoaștem neputința firii noastre celei putrede și că fără ajutorul lui Dumnezeu nimic nu putem să facem.

Experiența cea bogată se câștigă cu sângele inimii și rămâne neștearsă, făcându-se temelie pentru viața cea de dincolo. Harul lui Dumnezeu pleacă și vine din nou, dar experiența niciodată nu pleacă, fiindcă s-a încrustat în inimă și oricât ar încerca satana s-o șteargă, ea rămâne ca niște litere cauterizate. Căci fără Dumnezeu nimic nu se poate face.

Dacă ar fi lipsit ispitele, mândria ne-ar fi făcut ca niște alți luceferi, dar bunul nostru Părinte, Dumnezeu, ne lasă în necazuri, ca să ne păzim în smerenie, care ne va ușura de greutatea păcatelor noastre.

Atâta vreme cât ne aflăm în anii tinereții trebuie să fim ispitiți, deoarece tinerețea lesne se abate de la calea cea dreaptă. Cu timpul va înceta războiul și va veni pacea

cea dorită. Așadar curaj și răbdare. Să nu deznădăjduiești, oricât te-ar lupta patimile. Dumnezeu iubește pe cel care este războit și se războiește. Îmbărbătează-te și roagă-te pentru mine, trândavul, necuratul și nevrednicul.

2. Dacă pe Apostolul Pavel l-a folosit ispita, precum spune: *„Datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un înger al satanei, să mă bată peste obraz, ca să nu mă trufesc"*[1], cu atât mai mult ne vor folosi nouă ispitele atunci când le răbdăm.

Apostolul Pavel era vasul alegerii, gura lui Hristos, cel mort pentru lume, cel care a sălășluit întru sine întreaga Sfântă Treime. Și cu toate că ispititorul împiedica propovăduirea sa apostolică și atât de mult Îl ruga pe Dumnezeu să ridice ispita, Dumnezeu însă, îngrijindu-se de folosul sufletului său, nu îi asculta rugăciunea. Deși de trei ori L-a rugat, a primit răspunsul: *„Îți este de ajuns Harul Meu, căci puterea Mea în slăbiciune se desăvârşeşte"*[2]. Îți ajunge, îi spune, Harul Meu spre mângâiere; iar ispita o vei avea, ca să sporești în smerenie.

Pentru aceasta, fiii mei, răbdați cu bucurie orice ispită pe care v-o trimite Dumnezeu; fie mâhniri, fie sălbăticire a patimilor, fiindcă spre folos ni le trimite Dumnezeu, iar răbdarea în acestea ne-o va socoti ca nevoință, pe care nu putem să o facem.

Drept aceea mulțumiți lui Dumnezeu! Slăviți-L cu gura și cu inima, fiindcă după ispită, atunci când o suferim cu răbdare și mulțumire, va veni mângâierea Harului.

Cine a intrat în Rai fără ispite, ca să intrăm și noi? Nimeni, toți Sfinții au trecut prin foc și prin apă, prin felurite ispite și necazuri și au slăvit pe Dumnezeu întru răbdarea lor și au primit cununa slavei celei veșnice.

---

[1] *II Corinteni* 12, 7.

[2] *II Corinteni* 12, 9.

Nu vă pierdeți curajul în luptă! Hristos stă de față nevăzut, luând aminte la nevoința fiecăruia. Așadar, nevoiți-vă cu răbdare! Strigați Numele lui Iisus, ca să se sădească în inimile voastre și vă veți îmbogăți în Harul lui Dumnezeu! Nevoiți-vă să dobândiți minte curată, ca să simțiți harul Sfintei Învieri.

3. Două daruri dobândește cineva atunci când se nevoiește după Dumnezeu: unul este mângâierea Sfântului Duh care umple sufletul de bucurie, pace, veselie, iar celălalt este experiența provenită din ispite.

Acest har al experienței rămâne în suflet neșters, adică nu-l părăsește pe om, fiindcă este unit cu inima, care a primit experiența ispitelor, pe când celălalt este Harul Sfântului Duh care când vine, când pleacă.

În vremea ispitelor al doilea har, experiența, este mai folositor, deoarece luminează sufletul, învățându-l cum să treacă prin ispite. Căci experiența, dobândită fiind mai înainte de venirea ispitelor, știe cum să izbăvească sufletul de primejdie.

Prin urmare, ispitele, atunci când le răbdăm, ne aduc înțelepciunea provenită din răbdarea lor, și astfel devenim iubitori de înțelepciune. Dacă nu ne smerim, nu va înceta lecția ispitelor. Egoismul creează ispitele și ispitele îl netrebnicesc.

Așadar, smerește-te, fiul meu, dacă vrei să fie smeriți diavolii care te întristează. Pune-te pe sineți mai prejos decât toți și spune: „Eu sunt ultimul dintre toți oamenii și eu sunt vinovat pentru toate”.

4. Nevoiți-vă, fiii mei, nevoiți-vă! oricât v-ar război vrăjmașul, voi să aveți curaj și vom birui. Îl avem pe Hristos, Conducătorul de oști, Care a spus: „Eu am biruit

lumea". Și noi o vom birui, numai să nu pierdem nădejdea. Cel care nădăjduiește și Îl roagă pe Dumnezeu, nu va trece cu vederea Dumnezeu cererea lui, atunci când rugăciunea se face cu smerenie.

Smeriți-vă, nu cugetați cele înalte și veți ajunge la cele înalte. Cu cât aurul se încearcă în foc, cu atât mai curat se face. Și creștinul la fel, cu cât mai mult este ispitit, cu atât mai mult se curățește sufletul lui. Cu cât mai adânc se înfige plugul în pământ și cu cât mai des copilim via și o îngrijim, cu atât mai multe și mai dulci roade vom strânge.

Cu cât mai adânc ară necazurile și ispitele inima creștinului, cu atât mai curată și mai roditoare se va face. De aceea curaj, nădejde, răbdare, ca să primim cununa slavei. Ispitele și necazurile ne vor mântui; cel care fuge de necazuri să nu aștepte să vină cele de veselie.

5. Nu vă întristați pentru ce s-a întâmplat. Voia Sa să se facă întotdeauna, iar noi să spunem „să fie binecuvântat".

Fie ca să dobândiți silirea de monah. Toți oamenii suferă. Noi suntem fericiți, fiindcă pentru Hristos facem răbdare în ispite. Belșug de slavă veșnică se vor face ispitele monahului care rabdă.

Mii de mulțumiri să aducem Preadulcelui și Cerescului nostru Părinte, care ne rânduiește mântuirea prin necazuri, astfel încât să nu ne aflăm în cealaltă lume fără să arătăm și noi că am răbdat ceva pentru dragostea Sa.

Curaj, fiii mei! Nu îngenuncheați în vreme ce urcați! Vom urca încet-încet, pentru că suntem neputincioși. Toate vor trece și vor fi uitate în lumina cea neînserată a învierii întru slavă.

6. Îmi scrii despre ispitele tale, fiul meu. Dar se știe limpede că cel care vrea să pășească pe drumul lui Dumnezeu, cel al curățirii, al sfințirii și al nepătimirii, trebuie mai întâi să se gândească la datoria cea mai mare, și anume aceea de a ridica ispitele, indiferent de proveniența lor, căci astfel se va întări în virtutea smereniei.

Suntem plini de egoism, fiul meu, și de vreme ce suferim de această mare boală a egoismului irațional, este firesc să suferim o terapie dureroasă de mai mulți ani, adică ispite, până când ne vom învăța smerenia în faptă. Pe aceasta a purtat-o Domnul slavei, de aceea această virtute este veșmânt dumnezeiesc. Dar ea se dobândește cu sângele inimii. „Să fie binecuvântat", „iertați", „nu am văzut", „cum vreți"; acestea sunt cuvintele unui monah smerit. Aceasta este o dovadă vădită de sporire.

Cât privește fratele care te mâhnește, trebuie să faci răbdare, să fii îngăduitor, să treci cu vederea, să fii înțelept și să te prihănești pe tine însuți, zicând că tu ești mai bolnav sufletește și că încă nu ai fost încercat și de aceea nu trebuie să vorbești.

7. Întristarea despre care îmi scrii, fiul meu, este curat de la diavol, fiindcă cel care își mărturisește păcatele trebuie să creadă că i s-au iertat cu desăvârșire și de aceea orice întristare trebuie să alungată fără întârziere. Trebuie mai degrabă să se bucure că Dumnezeu S-a milostivit de el și l-a luminat să-și spele necurăția de pe haina sufletului prin spovedanie curată și să aibă nădejdi bune pentru mântuirea sufletului său. Această tristețe fără de vreme pe mulți i-a pierdut. De aceea nu te întrista deloc, ci bucură-te și iarăși zic: bucură-te.

8. De fiecare dată, fiul meu, când cineva cade, trebuie să se ridice și se va mântui. Însă când cineva cade și nu vrea să se ridice, atunci este de la demoni.

Deznădejdea este armă demonică care pe mulți i-a zdrobit, iar nădejdea pe mulți din mocirla necurăției i-a mântuit.

9. Nu vă temeți, nu vă pierdeți curajul, nu lăsați cârma corabiei, căci altfel se pierd și cele mai mici nădejdi. Ci cu mâini viguroase țineți bine nădejdea în viața cea veșnică, căci căpitanul se încearcă în furtună, generalul în război și monahul în ispite.

Nu vă temeți, căci avem de urcat încă multe povârnișuri. Pentru aceasta este nevoie de multă răbdare și bărbăție.

Răbdați, fiii mei, orice ispită ați avea, căci toate vor trece. Gândiți-vă prin câte și câte ispite am trecut. Toate au trecut și ne-au lăsat nu puțin folos. Tot astfel și cele care vor veni, vor trece și ne vor lăsa folosul potrivit.

10. Ne înșală satana – mai întâi pe mine – și nu facem răbdare, pierzând astfel câștigul fiecărei ispite.

Un stareț L-a rugat pe Dumnezeu să-l izbăvească de patimi. Dumnezeu i-a încetat războiul patimilor și i-a dat nepătimire. Apoi însă a mers la un alt stareț încercat și i-a spus:

Gheronda, simt odihnă din partea patimilor și sunt liniștit (era încă tânăr).

Ascultă, fiule, mergi și roagă-L pe Dumnezeu să-ți întoarcă războiul patimilor, fiindcă în lupte primește folos omul, pe când în nepătimire, nu. Căci este odihnă și nu osteneală. În lupte se desăvârșește omul și

devine duhovnicesc. Pe când fără ispite este neînțelept, netrebnic.

De aceea fă răbdare, orice te-ar război. În vremurile de pe urmă, pe care le trăim noi, să nu așteptăm altceva decât ispite. Acestea însă ne vor mântui.

11. Astfel a iconomisit Dumnezeu, ca să ne călim în ispite și să ne facem vrednici de Împărăția Cerurilor.

Nimeni nu a intrat în Cer fără ispite. De aceea este nevoie de răbdare întru toate. Nu te indigna, căci nu îți este de folos și nici nu este o pildă bună.

Nu spun că nu ne vom întrista în ispite, căci și cel care este operat suferă, dar fiindcă nu poate să-și redobândească altfel sănătatea, rabdă. Tot astfel și noi, ne vom mâhni, uneori ne vom pierde pentru puțin răbdarea, dar să ne întoarcem cât mai degrabă la răbdare, până când va trece ispita.

12. Întunecarea care te-a cuprins, fiul meu, este și de la fire și de la ispititorul. Amândouă se vindecă cu Harul lui Dumnezeu. Pentru aceasta roagă-L pe Dumnezeu să-ți dăruiască limpezime duhovnicească și pomenirea celor bune și uitarea celor rele. Iar atunci când stăruiești, încet-încet te va ajuta Harul lui Dumnezeu.

13. Această ispită ți se întâmplă pentru a te smeri. Ispitele ne vin pentru a lua aminte, a dobândi experiență și a deveni înțelepți după Dumnezeu. Dumnezeu ne pedepsește pentru a ne putea împărtăși de sfințenia Sa.

Ispitit a fost și marele Pavel și ispititorul împiedica propovăduirea sa. Dar cu toate că ispititorul împiedica propovăduirea sa și cu toate că Îl ruga pe Dumnezeu să-l îndepărteze pe ispititor, Dumnezeu nu-l asculta. Și

aceasta pentru ca să-l vindece și să-l păzească de orice atac al mândriei, care putea veni pentru mulțimea descoperirilor dumnezeiești.

Dacă pe Pavel astfel l-a ispitit Dumnezeu, pentru a-i păzi sufletul, cu atât mai mult nouă ne sunt necesare ispitele, ca să ne smerim și să ajungem în siguranță lângă Dumnezeu.

14. Binecuvântatul meu copil, mii de binecuvântări îți trimit din inimă și mă rog, în ciuda nevredniciei mele, ca ele să te întărească și astfel să faci răbdare.

Am trecut prin multe întristări și acum trec printr-una foarte mare. Numai în Părintele luminilor nădăjduiesc, ca să mi se rezolve problema. M-a durut și mă doare mult, dar ține de o altă persoană cu care sunt într-o legătură indirectă. Mi-ar face bine o rugăciune mică din partea voastră.

Numai prin răbdare vom putea ajunge, cu ajutorul lui Dumnezeu, la liman. Cel care vrea să pășească pe calea lui Hristos trebuie să aștepte ispite până la moarte. Dar oare Hristos până la Cruce nu a răbdat ocări și răutatea oamenilor și a demonilor?

Rabdă pe frații tăi, fiul meu, și plata ta multă va fi în Cer!

15. Binecuvântatul meu copil, fie ca Domnul slavei să-ți dăruiască tot darul cel duhovnicesc, astfel încât să salte inima ta de odihnă și bucurie dumnezeiască.

Cât despre ispite, acestea nu se pot evita și aceasta trebuie s-o știm bine. Nu se vor liniști și de aceea să fim pregătiți întotdeauna pentru răbdare. Răsplata celui care rabdă neputințele celor slabi este mare, fiind-

că va suferi multe și de aceea cu dreptate este ca să fie răsplătit pe măsură.

Îți doresc să dobândești tărie sufletească întocmai ca o stâncă de granit, de care să se spargă valurile ispitelor, și să rămâi neclintit în credința lui Dumnezeu.

16. Am primit scrisoarea ta, care, desigur, nu a fost plăcută, fiindcă îmi scrii despre ispite și amărăciuni. Dar ce este viața unui ostaș al lui Hristos decât o neîncetată luptă cu vrăjmașul, care niciodată nu se odihnește? Și acesta este diavolul, duhul cel rău, netrupesc și neobosit.

Așadar, bunul meu copil, fă răbdare și pe toate le va îndrepta Bunul nostru Dumnezeu cu nesfârșita și sincera Sa dragoste. Este de ajuns să facem ceea ce ține de noi.

Răbdare și îndelungă-răbdare în fiecare ispită. Cu înțelepciune să înfruntăm orice ispită. Tu să împrăștii dragoste, împreună-pătimire, nerăutate și Dumnezeu le va rândui pe toate spre folosul nostru sufletesc.

Să nu-ți pierzi curajul și bărbăția! Te îndreptățesc ca pe unul ce ești un ostaș începător, dar te și învăț cum să treci prin furtunile pe care le ridică diavolul.

17. Rabdă, fiul meu, rabdă! Suntem ispitiți pentru a ne smeri. Acestea sunt leacurile care vindecă sufletul nostru cel bolnav. Bucură-te că Dumnezeu Se îngrijește de rănile tale. Binecuvintează-L că te socotește fiu al Lui și te pedepsește, ca să te învețe înțelepciunea din Legea Sa. *„Fericit este omul pe care îl vei certa, Doamne, şi din legea Ta îl vei învăța pe el”*[1] și: *„ Iar dacă sunteți fără de certare, de care toți au parte, atunci sunteți feciori din desfrânare şi nu fii adevărați”*[2].

---

[1] *Psalmi* 94, 12.

[2] *Evrei* 12, 8.

18. Prin urmare, ispitele ne încredințează că suntem fii ai lui Dumnezeu, iar aceasta este pricină de multă bucurie și cinste. Drept aceea îndrăznește, fiul meu, și „rabdă pe Domnul" și „fă bunătate"!

19. Fiul meu, trebuie să înțelegem că prin multe și felurite ispite vom străbate prin viața aceasta. Și adeseori vom adăpa fiecare pas al nostru cu lacrimi amare și suspine. Astfel a voit Preaînțeleptul Dumnezeu să încrusteze calea vieții noastre. Dar nici El Însuși nu a fugit de această lege, căci toată viața lui Hristos a fost plină de necazuri și ispite.

Cine din oameni va căuta să fugă de împlinirea acestei legi de obște? Nimeni! Așadar, să ne înarmăm cu vitejie și să luptăm cu bărbăție împotriva oricărei greutăți ce aduce întristare peste măsură, până când ne va chema dumnezeiasca poruncă ca să părăsim cele de aici și să plecăm către cele pururea-vecuitoare.

20. Se întâmplă uneori că cineva caută voia lui Dumnezeu sau caută izbăvirea de vreo patimă și atunci Dumnezeu trimite pricina care aduce lucrul dorit. La prima vedere pare anevoios lucrul acesta și ceea ce i-a venit crede că este o ispită întâmplătoare. Dar când se va vădi binele care a izvorât din acel lucru anevoios, din acea ispită, atunci se va vedea foarte limpede că era ascunsă în acea ispită voia lui Dumnezeu și izbăvirea de patimă, pentru care s-a rugat lui Dumnezeu.

Astfel învățăm că în orice ispită este nevoie de răbdare și îndelungă-răbdare, pentru a vedea limpede ce se ascunde în ea, după ce va fi trecut. De multe ori se petrece o ispită care la prima vedere nu pare să ascundă

ceva mântuitor. Și totuși vedem apoi că în ea se află viața cea veșnică.

21. Așa cum ziua urmează nopții și vara urmează iernii, iarna urmează verii ș.a.m.d, tot astfel o stare sufletească urmează celeilalte.

Astăzi, de pildă, sunt într-o stare bună datorită curăției gândurilor de aseară și sufletul meu se desfătează precum delfinul în marea liniștită. Toate se liniștesc și crede cineva că astfel va fi o veșnicie. Dar calea pe care a trasat-o înțelepciunea lui Dumnezeu nu-și schimbă cursul. Și iată că la orizontul cerului apar nori mici, simple gânduri vătămătoare, urcă la orizont și acoperă cerul, adică mintea. După puțin începe vântul, urmează tunetele și apoi începe furtuna gândurilor. Astfel, după curăția gândurilor urmează starea gândurilor amare și liniștea este urmată de diferite tulburări.

Dacă liniștea mării nu ar fi urmată de furtuni, ar deveni un izvor de nenumărate boli datorate diferitelor necurății pe care mereu le primește întru sine. Toată strălucirea și sănătatea ei se datorează furtunilor.

Dacă ar fi lipsit diferitele încercări de la cei ce se tem de Dumnezeu, am fi ajuns unul la mândrie luciferică, altul la desfrânarea sodomiților, altul la întunericul necredinței și al necinstirii s.a.m.d. Prin urmare, în necazuri suntem datori să avem această mică frică de Dumnezeu, care este și ca o nădejde a mântuirii noastre.

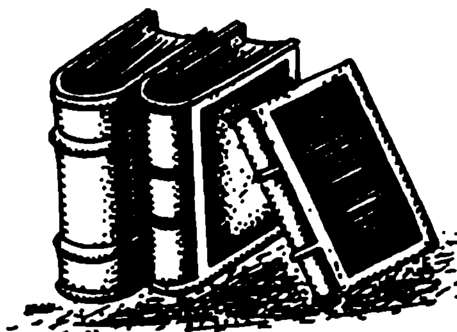
Bolnavul cu trupul urăște medicamentele amare și durerile operației, dar cunoscând că medicul prin acestea lucrează pentru sănătatea lui, rabdă. Iar atunci când se face bine aduce mulțumiri medicului pentru binele pe care i l-a făcut și nu-și mai amintește de dureri, fiindcă au trecut. Tot astfel să înțelegem și pe cele

duhovnicești. Toate necazurile pricinuiesc mâhnire celui care este încercat de ele, dar apoi urmează sănătatea tuturor părților sufletului. Și dacă nu ar fi trimise necazurile de către Marele Doctor, Dumnezeu, acea parte bolnavă a sufletului s-ar îmbolnăvi tot mai mult. Apoi ar urma otrăvirea, după care moartea sufletească, care este despărțirea de Dumnezeu. De aceea suntem datori să mulțumim lui Dumnezeu întru toate, ca să nu cădem din dreapta cinstire.

Despre aceasta ne învață Apostolul Iacov: *„Mare bucurie să socotiți, frații mei, când cădeți în felurite ispite, știind că încercarea credinței voastre lucrează răbdarea”*[1].

Ispitele sunt mărturia stării lăuntrice a fiecăruia. Experiența maritimă a căpitanului, se vede atunci când apar multe furtuni. Iar pe creștin cele întristătoare suferite pentru Dumnezeu îl arată cine este.

„Ridică ispitele și nimeni nu se va mântui”. Nu vom intra însă singuri în ispită, ci nevoindu-ne după Dumnezeu și luând aminte la noi înșine, vom întâlni ispite. Unele venite din Părinteasca Pronie, altele din lucrarea demonică, altele din neatenție, altele din lipsă de experiență, altele din viclenia oamenilor. Dar scopul este răbdarea și stăruința în nevoință, cunoscând că fără voia lui Dumnezeu nu se face nimic. Prin urmare, este nevoie de răbdare și mulțumire.

---

[1] *Iacov* 1, 3.

CAPITOLUL XIII

Despre Credință, Nădejde și Răbdare

1. *„Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoșeze"*[1]. Credeți în Dumnezeu, fiii mei, că nu ne va lăsa să fim ispitiți peste puterea noastră, căci împreună cu ispita va veni și ajutorul lui Dumnezeu.

Hristos ne spune că *„dacă pe Mine M-au urât și pe voi vă vor urî și dacă pe Mine M-au prigonit și M-au hulit și blestemat, și pe voi vă vor prigoni și vă vor huli și blestema"*. Și acestea le vor face cu voi, fiindcă nu cunosc pe Dumnezeu și *„nu știu ce fac"*.

Noi, fiii mei, Îl cunoaștem pe Dumnezeu și fiindcă Îl iubim și suntem ai lui Dumnezeu, pentru aceasta ne urăște lumea, fiindcă nu este de acord cu Legea Lui.

Așadar, curaj, fiii mei! Suntem ucenici ai Aceluia pe Care L-au răstignit. Și noi ne vom răstigni în ispite și precum Acela a înviat, tot astfel vom învia și noi și ne vom slăvi în vecii vecilor.

Diavolul a ridicat furtună, dar se va risipi, fiindcă Dumnezeu este atotputernic și nimic nu poate să se facă fără voia Lui cea dumnezeiască.

---

[1] *Ioan* 14, 27.

„Cu noi este Dumnezeu". Hristos împărățește înlăuntrul tuturor celor care ne-am botezat întru El, și de aceea nu ne temem de nimic. Se poate ca să intrăm în ispită, dar adevărat este cuvântul Celui Care ne-a izbăvit pe noi, căci a spus: *„Eu am biruit lumea"*[1]. Și noi vom birui, chiar dacă marea se învolburează în chip înfricoșător.

Nu vă temeți de nimic, ci numai de Dumnezeu să vă temeți, de Cel care poate să ne trimită în gheena, dacă nu luăm aminte.

„Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că acelora este Împărăția Cerurilor". Nu uitați ce au îndurat primii creștini pentru a-și păstra credința în Hristos; se ascundeau în catacombe, prigoniți fiind și necăjiți. Și noi suntem fericiți că suntem prigoniți pentru dorința noastră de a-L adora pe Dumnezeu și de a ne păstra curăția.

Vom trece prin multe, dar la sfârșit biruința va fi dată lui Iisus Cel Răstignit, fiindcă Crucea este semnul nostru purtător de biruință. De aceea nu vă temeți, căci cu noi este Dumnezeu.

2. Încredințează-te lui Dumnezeu Care Se îngrijește de făpturile Sale. Nici măcar o frunză nu cade din copac fără voia Sa cea dumnezeiască. Cu atât mai mult omul, fiul Său după har, creștinul, va fi oare în afara purtării Sale de grijă? Nu, dar diavolul care îți cunoaște neputința, te ispitește pentru a te chinui.

Când avem ca temelie nădejdea în Dumnezeu, atunci suntem întemeiați pe piatră și chiar dacă vor sufla vânturile și vor cădea ploi, nu ne vor doborî. Dar când ne întemeiem pe nădejdea în strădaniile noastre, temelia noastră se află pe nisip și atunci ușor vom cădea.

---

[1] *Ioan* 16, 33.

Nu te întrista, toate vor trece. Așa este încrustată calea celor care se mântuiesc, plină de chinuri și întristări.

3. De ce te lași biruit de întristare și umbli posomorât? Este nevoie să înfrunți duhul întristării cu puțină mângâiere, ca să biruiești stările de deznădejde aduse de cel viclean. Dacă vei asculta de toate cele aduse de duhul cel viclean al întristării, niciodată nu vei vedea bucuria izvorâtă din nădejde.

Toate cele care s-au scris în Sfintele Scripturi, spre a noastră povățuire s-au scris, pentru ca prin ele să-l înfruntăm pe cel care ne înșală pe noi, pe balaurul cel pierzător.

Și văzând Părintele Cel Preamilostiv pe fiul cel desfrânat venind, a alergat în grabă și îmbrățișându-l l-a sărutat, nescârbindu-Se nici de întinarea lui, nici de starea sa cea jalnică, cea lăuntrică și cea exterioară. Cine poate descrie sentimentele părintești atunci când a îmbrățișat pe iubitul Său fiu, pe care îl credea mort și pierdut, care însă era viu și întors la pocăință? Faptele au arătat că i-a dăruit vrednicia și moștenirea fiască de mai înainte.

Către cine spunea acestea gura cea dumnezeiască a Domnului? Oare nu spre a noastră mângâiere? Pentru ca atunci când ne învăluie furtuna deznădejdii să legăm corabia sufletului nostru de ancora mântuitoare a nădejdii, a dragostei și a milostivirii Părintelui nostru ceresc.

Domnul a întemeiat Biserica Sa pe pământ, ca pe o Mireasă a Sa, pentru a mijloci pentru fiii Săi. Ne-a lăsat marea Taină a Sfintei Euharistii, pentru ne curăța și a ne uni cu Dumnezeu. Dacă sângele vițeilor și al țapilor îi curăța în Vechiul Testament pe cei care păcătuiau, cu atât mai mult Sângele lui Hristos ne va curăți de tot păcatul.

„Căci dacă sângele țapilor şi al taurilor şi cenuşa junincii, stropind pe cei spurcați, îi sfințea spre curățirea trupului, cu cât mai mult sângele lui Hristos, Care, prin Duhul cel veşnic, S-a adus lui Dumnezeu pe Sine, jertfă fără de prihană, va curăța cugetul vostru de faptele cele moarte"[1].

Diavolul, cel care din ură și invidie nu se bucură să-l vadă pe om bucurându-se duhovnicește, face tot ce poate ca să-i pricinuiască amărăciune; aceasta este bucuria și câștigul său. Noi însă, cu mijloacele duhovnicești pe care le avem, să ne străduim să ne facem curaj, împotrivindu-ne feluritelor sale meșteșugiri.

Cine și-a pus nădejdea în Dumnezeu și a fost rușinat? Și cine a deznădăjduit și s-a mântuit? De omul care nădăjduiește, diavolul se teme, fiindcă știe din experiență cât de milostiv este Dumnezeul nostru. Dacă copilul care nădăjduiește în tatăl său niciodată nu se va înșela în așteptarea sa, cu atât mai mult cel care nădăjduiește în Părintele părinților, a Cărui dragoste nu se aseamănă cu nici o altă dragoste și este departe precum cerul de adânc.

Dacă cineva va cădea de mii de ori în păcate de moarte, dar se silește pe cât poate să se pocăiască, de vreme ce nădăjduiește, niciodată nu va fi rușinat.

Pentru cine a pătimit Hristos? Oare nu pentru sufletele noastre rănite de balaur? *„Și când un şarpe muşca vreun om, acesta privea la şarpele cel de aramă şi trăia"*[2].

Nădăjduiește și tu, suflete smerit, în milostivirea cea bogată a Părintelui nostru ceresc, Care niciodată nu a lepădat pe cineva, niciodată nu S-a scârbit de cineva. Pe toți îi primește, căci nicidecum nu s-a umplut locul milostivirii Sale. Și pe primul îl miluiește, dar nici pe

---

[1] *Evrei* 9, 13-14.

[2] *Numeri* 21, 9.

ultimul nu-l leapădă, ci pe toți deopotrivă îi primește din multa Sa bunătate.

Cu cât este mai păcătos cel care se pocăiește, cu atât mai multă cinste va primi datorită milostivirii lui Dumnezeu.

„Slavă milostivirii Tale, slavă iconomiei Tale, Unule Iubitorule de oameni".

4. De ce te mâhnești și te întristezi peste măsură pentru diferitele întâmplări? Nu suntem în afara Proniei Dumnezeiești, astfel încât să fim conduși de către soartă. Prin urmare, tot ce ni se întâmplă este în știința lui Dumnezeu, așa că nu ni se întâmplă nimic mai presus de puterile noastre.

Să fie zdrobiți de întristare cei care nu cred în dumnezeiasca Pronie. Noi însă care credem în atotprezența lui Dumnezeu și că nici o creatură nu este lipsită de pronia Sa, nu suntem îndreptățiți atunci când ne mâhnim peste măsură, fiindcă arătăm în faptă că suntem lipsiți de credință și luminare.

„Fericit bărbatul care nădăjduiește în Dumnezeu, căci ca un leu îndrăznește"[1]. Dacă Dumnezeu este Cel care îngăduie, facă-se, Doamne, voia Ta. *„Căci cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui?"*[2]. Sfaturile Domnului cine poate să le cunoască? *„De nu vă veți întoarce şi nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor"*[3], adică se referă la credință și nerăutate.

5. Furtună înfricoșătoare s-a ridicat pe Marea Tiberiadei. Vântul amenință să scufunde corabia mică în care

---

[1] *Pildele lui Solomon.*

[2] *Romani* 11, 34.

[3] Vezi *Matei* 18, 3.

Se află Iisus cu Ucenicii Lui. Ucenicii sunt înfricoșați foarte. Nimeni nu doarme, fără numai Domnul vieții și al morții. *„Scoală-Te, Învățătorule, strigau ei deznădăjduiți, căci pierim”*[1].

Atunci Cel ce toate le ține în mâna Sa s-a sculat și a certat marea și vânturile și s-a făcut liniște mare.

Să credem și noi în puterea lui Iisus și atunci vrăjmașul va preda armele și se va face liniște mare.

Pentru care dragoste suferiți? Care dintre voi și-a pus chiar și viața sa pentru frații săi? Cărei porunci v-ați făcut din dragoste împlinitori? Veți răspunde: „Pentru dragostea lui Hristos, întru Care am nădăjduit, că toate prin puterea Sa vor avea un sfârșit bun”.

Bine, foarte bine. Căci El este Cel care numără și perii capului nostru. Credem, oare, că se va face ceva fără voia Lui? Iar dacă suntem ocrotiți de Pronia Sa cea dumnezeiască, de ce să ne temem? Nu trebuie, oare, să ne temem mai vârtos de Acela Care poate să ne arunce în gheena pentru păcatele noastre?

În loc să aveți curaj și laudă în Hristos spre slava Celui Care v-a învrednicit să vă nevoiți în acest chip, voi vă lăsați cuprinși de întristare, de gânduri și cârtire. Laudă, repet, se cuvenea să aveți, pentru că Dumnezeu v-a învrednicit, pe voi nevrednicii, să deveniți organe ale Proniei Sale, pentru mântuirea sufletelor celor alese pentru care Hristos a murit.

Pentru Dumnezeu, nu vă întristați! Nu voiți să pierdeți răsplata voastră care va fi multă în Cer.

A propovădui cuvântul lui Dumnezeu este o virtute mai mică, dar ca să ne jertfim pentru El este DRAGOSTEA DESĂVÂRȘITĂ, adică să ne punem sufletele noastre pentru dragostea aproapelui.

---

[1] Vezi *Luca* 8, 24.

Desigur, această virtute este ostenitoare și primejdioasă, dar oare marile vrednicii se dobândesc fără osteneală? Să nu uităm vrednicia dumnezeieștii Răstigniri și că datori suntem și noi să fim mici mântuitori, atunci când vremea o va cere, potrivit voii dumnezeiești.

„Dacă pe Mine M-au prigonit, și pe voi vă vor prigoni”[1]; dacă pe Mine M-au învinuit, și cu voi vor face la fel. Și când toate acestea le veți pătimi pentru Numele Meu, bucurați-vă și vă veseliți, căci plata voastră multă este în Ceruri.

Să-L socotim pe Dumnezeu Părintele nostru. Să ne odihnim la sânul Său cel cald, iar El știe cum să rânduiască toate spre folosul nostru.

Ca oameni – și eu sunt primul – ne este frică la început, pentru a ni se vădi neputința, dar apoi vine bunul Cirinean, Harul dumnezeiesc, și ridică Crucea noastră și urcăm pe Golgota mai ușor.

Oare Hristos nu S-a temut în Ghetsimani? Pentru ce s-a făcut sudoarea precum picăturile de sânge? Acestea și altele au arătat neputința omenească, dar apoi, ca Dumnezeu, liniștit și blând ca un miel fără de răutate, Și-a jertfit viața pentru omul cel nemulțumitor.

6. Să răbdăm toate, pentru ca pe Dumnezeu să-L dobândim. Când pe cele rele le vom suferi, îndată bunătățile viitoare ne vor fi pregătite. Când ne vom lipsi de bucuria acestei lumi, atunci fără îndoială vom învistieri bucuria lui Dumnezeu în sufletele noastre nemuritoare. De bunul de care ne vom lipsi aici, este cu neputință să nu ne desfătăm într-o răsplată viitoare.

Să dăm puțin aici pe pământ, ca să luăm cu dobândă din banca nevăzută a lui Dumnezeu, cea plină de darurile Sale.

---

[1] *Ioan* 15, 20.

Aruncăm semințele virtuților pentru ca să înflorească flori mult mirositoare în cununa slavei celei veșnice ce va încununa capetele noastre.

7. Nu trebuie să ni se pară ciudat că suntem războiți de patimi și boli, ci să rugăm pe Dumnezeu să ne dea pocăință, acest balsam pentru rănile cele sufletești și trupești. Răbdarea este diamantul care îl împodobește pe creștin și netedă face calea mântuirii noastre.

Răbdarea este bărbăția sufletului, sprijinul, rădăcina cea adâncă, care ține pomul atunci când îl lovesc vânturile și râurile îl potopesc.

Când cazi, ridică-te și când păcătuiești, pocăiește-te! Numai să nu intre otrava deznădejdii în sufletul tău, ci privește marele ocean al milostivirii lui Dumnezeu. Oricâte ar păcătui cineva, toate se pierd în nemărginirea bunătății lui Dumnezeu.

8. Mulțumește din tot sufletul lui Dumnezeu, care te iubește, precum văd, foarte mult. Căci dacă nu te-ar iubi, nu ai fi cum ești acum. Tu crezi că ești pierdut, dar eu văd că ești foarte bine sufletește. Numai să nu deznădăjduiești, să nu-ți pierzi nădejdea, căci cel ce nădăjduiește nu va fi rușinat.

Chiar și adânc de păcate de-l va acoperi pe om, dacă se pocăiește și nădăjduiește, diavolul se va teme de el, fiindcă inima părintească a Părintelui Ceresc se înmoaie la cuvântul „am păcătuit” al fiului Său risipitor și aleargă primul, îl îmbrățișează și îl sărută, după care junghie vițelul cel îngrășat, căci mort a fost fiul Său și a înviat.

Deznădejdea păcătosului este cu desăvârșire neîndreptățită. Poate, oare, o mână de nisip să acopere oceanul?

9. Fericit este omul care are nădejde vie în Dumnezeu, căci prin aceasta arată credință, încredere, slavă și cinste pe care le aduce Acestuia. Și atunci Dumnezeu, îndatorat fiind, îi poartă de grijă. Atunci se împlinește spusa din Evanghelie: „fie ție după credința ta".

Dar, din nefericire, ne vin ispite care ne pricinuiesc întunecare adâncă, iar soarele luminos al dulcei nădejdi este acoperit de întuneric adânc. Atunci pierdem ținta și ajungem să cugetăm și să facem ceea ce este nepotrivit chemării noastre pe care o avem ca și creștini. Dar bunătatea lui Dumnezeu, Care a văzut că mintea omului este plecată din tinerețe către cele viclene și că nu este cu putință ca oamenii să stea la înălțimea desăvârșirii creștine, a dăruit slăvita și nesfârșita pocăință.

10. Aveți răbdare, fiii mei! Nu vă pierdeți curajul în luptă și să nu slăbească genunchii voștri în nevoința împotriva ispitelor, căci nu ne va lăsa Bunul nostru Dumnezeu să fim ispitiți mai presus de puterile noastre.

De ce dați loc satanei să vă războiască cu mai multă furie? Aveți credință în Dumnezeu, că tot ce îngăduie El este spre folosul nostru. Oare noi cunoaștem mai bine decât El ce ne este de folos?

Aruncați spre Domnul grija voastră și El vă va purta de grijă. Nu puneți voia proprie, fiindcă credința este roada Harului și a cercetării dumnezeiești. Oare nu am avut fiecare dintre noi parte de minuni ale Proniei Sale dumnezeiești? Oare pe cutare nu l-a cercetat dumnezeiescul Har? Dacă voi nu v-ați fi jertfit, ar fi fost el acum în oastea lui Hristos? Oare Domnul nu S-a jertfit pentru noi? Ba da. Și dacă nu S-ar fi dat pe Sine la moarte pe Cruce, noi nu am fi ceea ce suntem acum datorită Harului dumnezeiesc.

Pentru aceasta cele foarte bune, cele foarte înalte duhovnicești se cumpără cu sânge. Da, dar și răsplata va fi atât de mare, încât nu se poate măsura. Iar slava va fi asemenea cu cea a Îngerilor!

Mă interesez de voi, pentru aceasta și sufăr. Dar în vremea ispitei omul le uită pe toate și este dus acolo unde în timp de pace nu voiește.

11. În general, gândurile voastre sunt omenești. Puneți înainte credința voastră în Preaputernicul Dumnezeu și toate vor fi spulberate de cele patru vânturi. *„Și păr din capul vostru nu va pieri"*[1]; *„Hristos ieri și azi Același este și în veci"*[2].

Aduceți-vă aminte de ispitele Sfinților și liniștiți-vă. Nu vă întristați, fiindcă demonul patimii plăsmuiește imagini înșelătoare și ațâțătoare pentru a provoca predispoziție pătimașă și primejdioasă. Dar dacă cugetăm la clipa neașteptată a morții, ne liniștim.

Rugați-vă, fiii mei, și nu vă temeți! Născătoarea de Dumnezeu care se luptă pentru noi ne va dărui din nou biruința. Cugetați la sufletul prețios al surorii, socotiți nemăsurata lui vrednicie, căci și pentru ea a murit Hristos.

12. Fă răbdare întru toate! Să-ți amintești de Hristos cum a fost ocărât, lovit, biciuit, iar la urmă răstignit pe Cruce. Pe toate le-a răbdat pentru noi, de aceea și noi trebuie să răbdăm pentru dragostea Lui cele asemenea, dar și pentru a ne mântui noi, care avem atâtea păcate.

Să cugeți că fiecare cuvânt rău pe care îl spun despre tine este și o cunună de aur. Fiindcă atunci când cineva

---

[1] *Luca* 21, 18.

[2] *Evrei* 13, 8.

primește o ocară sau un cuvânt greu îl doare, dar această durere se face balsam tămăduitor pentru patimi, pentru rănile sufletului. Nici o altă virtute nu curățește atât de mult patima mândriei și a desfrânării ca răbdarea în tăcere a ocărilor și a disprețuirilor.

13. Am primit epistola ta cea plină de întristare, am citit-o cu atenție și mult m-a durut sufletul, am plâns și am făcut rugăciune cu lacrimi. Însă fă răbdare, fiul meu, căci Dumnezeu astfel te-a făcut, pentru că te iubește mult. Poate că dacă ai fi fost bine, nu ai fi luat aminte la tine însuți, pe când acum Dumnezeu îți dăruiește atâta smerenie, prihănire de sine și răbdare și mult Se bucură de acestea.

Tu întotdeauna să-I mulțumești, căci ca un Părinte al nostru, Dumnezeu cunoaște ce este de folos fiecărui suflet. De aceea ne dă mijloace de mântuire, chiar dacă noi nu le dorim, datorită îngustimii și nedesăvârșirii omenești.

Rabdă, fiul meu, căci Dumnezeu, Care ți-a dat această boală, cunoaște că în ea se ascunde mult folos.

Orice rău este amestecat cu binele. De aceea rabdă și ți se va socoti ca mucenicie. Gândește-te că toți cei care au intrat în Rai, au petrecut această viață mucenicește; unul cu boală, altul cu osteneli, altul cu dureri și prigoniri.

Fiecare ridică și o cruce potrivit cu puterile sale, pentru ca toți să ne asemănăm lui Hristos, Cel Care a purtat Cruce pentru noi, aici pe pământ. Așadar, numai dacă vom pătimi împreună cu Hristos ne vom și slăvi împreună cu El.

14. Niciodată să nu-ți pierzi nădejdea mântuirii, ci să strigi către Dumnezeu și să plângi. Dumnezeu

niciodată nu trece cu vederea un suflet care vrea să se mântuiască și să se pocăiască, oricât de mult s-ar răni în luptă.

Dumnezeu cunoaște cât de slabă este firea noastră. De unde va găsi lutul puterea de a ține presiunea apei, dacă Dumnezeu nu-l va arde cu Harul Sfântului Duh? Cunoaște foarte bine, că de îndată ce ne lasă, cădem și ne pierdem. Pentru aceasta nu lasă ca să fim ispitiți atât cât vrea diavolul. Dacă ne-ar fi lăsat, pe toți ne-ar fi aruncat în iad, dar Bunul Dumnezeu îl împiedică și-l lasă atât cât poate răbda fiecare suflet.

Oricât de răniți am fi în luptă, să nu ne pierdem curajul, ci să ne îngrijim de rănile noastre și să continuăm lupta. Iar Dumnezeu văzând osteneala noastră și mica noastră dorință de a ne mântui, ne va da biruința.

Mare rău este a-și pierde luptătorul curajul în luptă, fiindcă vrăjmașul se năpustește îndată cu furie pentru a-l birui. De aceea, fiul meu, să dai curaj sufletului tău și să nădăjduiești. Să spui: „Mai bine să mor în luptă pentru slava lui Dumnezeu, decât să-L întristez prin părăsirea luptei împotriva diavolului".

15. Fiul meu, este de ajuns să avem răbdare și să nu ne dăm bătuți, cerând dumnezeiasca milă până în ultima noastră suflare. Pentru ce a fost fericită femeia canaaneiancă? „Nici în Israil nu am văzut atâta credință". Pentru credința și stăruința cu care striga în urma lui Iisus: *„Miluiește-mă, fiul lui David, fiica mea este rău chinuită de demon!"*[1]. Dar Iisus a lepădat-o, a trecut-o cu vederea, aceasta însă nu voia să tacă, ci a continuat să strige până când Hristos S-a îngreuiat s-o mai audă, sau

[1] *Matei* 15, 22.

mai degrabă a pus-o la încercare, după care i-a împlinit cererea.

16. Rabdă toate, fiul meu, ca un rob vândut al lui Hristos! Pe rob îl și ocărăsc, îl și înjosesc și multe altele îi fac, iar el le rabdă pe toate ca un om lipsit de libertate. Tot astfel să te socotești și pe tine, fiul meu, ca să le rabzi pe toate pentru robia cea slăvită pentru Iisus și să primești de la El slobozirea cea veșnică în Ierusalimul cel de sus.

17. Rabdă-i, fiul meu, pe frați! Știu cât este de greu și cât suferi. Dar oare pentru cine rabzi acestea? Numai și numai pentru Hristos. Așadar nu se merită? O, care lucrare bună, care virtute se poate măsura cu dragostea lui Dumnezeu și cu îngăduința pe care ne-o arată? Dar oare noi suntem cei care facem răbdare sau Hristos ne întărește în chip nevăzut? Hristos ne ajută, căci altfel cine ar fi putut ridica atâta greutate a sufletelor, când nici pe noi nu ne putem ridica? Singurul lucru pe care trebuie să-l facem este să ne rugăm lui Dumnezeu ca să ne dea răbdare, iar noi să ne silim să ne facem datoria și să purtăm neputințele celor care ne-au fost încredințați.

Fiecare dintre noi își duce greutatea potrivit cu puterile sale. Dumnezeu vede neputințele noastre și ne ajută.

Nu cârti, nu te împovăra, fiul meu, căci este vremea nevoinței. Aleargă, ca să primești răsplata chemării celei de sus. Nu-ți fie frică, pentru că de față este în chip nevăzut Hristos, pentru dragostea Căruia te-ai angajat la luptă.

18. Mă rog ca Domnul să-ți dea răbdare, luminare, discernământ și sănătate, pentru a putea conduce cu înțelepciune corabia frățimii. Smintelile nu vor înceta

niciodată, de vreme ce există diavol, care neîncetat ne îndeamnă la răutatea sa. Să răbdăm fără de cârtire neputințele fraților și să ne smerim în cugetul nostru, dar când este vorba de condus obștea să ținem poziția cuvenită unui stareț.

Fă răbdare, fiul meu! Potrivit cu ostenelile sale, fiecare va și secera. Să ne ostenim pentru Dumnezeu. Nu trebuie să ne mâhnim și să deznădăjduim de răsplata noastră de la Dumnezeu.

19. Trebuie să le facem pe toate cu credință și nădejde, căci „ceea ce nu este din credință, păcat este”[1]. Oricât de mult s-ar sălbătici marea patimilor și valurile ne-ar afunda, noi să nu ne pierdem nădejdea în Domnul. Și atunci valurile se vor sparge ca baloanele de săpun de stânca nădejdii și dragostei noastre către Iisus al nostru.

Nu vă pierdeți curajul atunci când vă împresoară ispitele, ci puneți gândul cel bun, adică aduceți-vă aminte de cuvintele Domnului, care luminează în vremea oricărei ispite. Să ne silim, ca să fim miluiți, iar atunci când va veni Domnul să ne găsească priveghind, plini de untdelemnul faptelor bune. Atunci vom intra în cămara de nuntă a veșnicei bucurii și veselii.

Nu mică este lupta, nici de o singură zi, ci până la ultima noastră suflare. Pentru aceasta să ne înarmăm cu Preadulcele Nume al lui Iisus, ca să nu mai aibă loc diavolul în inima noastră. Dar chiar și pentru a ține pomenirea lui Iisus este nevoie nu de puțină silință, stăruință, credință, nădejde, răbdare și timp.

20. Să-ți pui nădejdea în Hristos și să nu te temi de amenințările demonilor, ci să te întărești întru El și

---

[1] *Romani* 14, 23.

să spui: *„Întru Dumnezeul meu voi trece zidul”*[1], adică piedicile ispitelor demonice le voi trece cu puterea lui Dumnezeu.

Străduiește-te să pui început bun, căci atunci vei avea sfârșit foarte bun. Așa cum va fi începutul, tot astfel vei și umbla.

Să nu disprețuiești un neajuns mic și să spui: „Nu-i nimic aceasta”. Nu, căci neajunsul mic va deveni mare. Dar va da naștere și la alte rele, iar cel care nu se va îngriji de cele mici, va cădea în cele mari.

21. Pentru nimic altceva să nu te mai întristezi, fără numai pentru faptul că nu faci răbdare în ceva. Fiindcă atunci când nu faci răbdare, te păgubești de răsplata cea veșnică și nici îndrăznire nu mai ai în rugăciune. Ia aminte, căci Domnul îți înmulțește bogăția răbdării și a îndelungii-răbdări. Iar cu această bogăție vei îmbogăți și pe alții.

Mă rog ca să nu-ți pierzi curajul cel duhovnicesc, ci să-l dobândești din credința cea tare în Dumnezeu, Care nu va lăsa să fim ispitiți mai presus de puterile noastre.

22. Fiica mea, fă răbdare cu copiii tăi! Ce să facem? Sunt zburdalnici, desigur, dar nu se poate altfel. Oricum ar fi, noi trebuie să facem răbdare. Să nu te consumi prea mult pentru toate, adică să nu le cerni prea mult. Nu căuta la mărunțișuri, căci altfel vei fi mâhnită mereu și îți vei vătăma sănătatea și atunci va fi mai rău. Trece cu vederea și fă rugăciune, căci rugăciunea face minuni. Atunci, într-un chip minunat și fără osteneală, copiii vor deveni liniștiți. Mulți copii au fost zburdalnici când erau mici, apoi însă au devenit minunați întru toate. Cei

---
[1] *Psalmi* 18, 29.

zburdalnici sunt și isteți, iar mai târziu pot să dea multe roade.

Fiica mea, nu-ți pierde curajul, căci eu, atâta vreme cât voi trăi, nădăjduiesc, cu ajutorul lui Dumnezeu, să te ajut în toate greutățile tale. Știu că sunt împovărat mereu de răspunderi și de aceea se împuținează timpul meu liber, cu toate acestea mă voi strădui să vă ajut cu toate puterile care îmi vor mai rămâne.

23. Drumul care duce pe om la viața cea fără de dureri a fost așternut cu spini și de aceea cei care vor să pășească pe această cale adeseori sângerează, simt durere și se descurajează. Însă trebuie să avem nădejde în Cel Care spune: *„Nu te voi lăsa, nici te voi părăsi”*[1]. Dar și în cuvintele Apostolului Pavel: *„Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?”*[2] întăresc inima spre a răbda până la sfârșit.

Când cineva vrea să traverseze un ocean și să ajungă pe celălalt mal unde îl așteaptă izbăvirea, se gândește bine, își măsoară puterile, iar atunci când se încredințează că poate rezista, se aruncă în mare și înoată. Și cu cât înaintează, obosește, valurile par mai sălbatice decât la început și începe să intre frica în inima sa. Iar aceasta îi slăbește și mai mult puterile sufletului și trupului său. Dacă alungă frica și se gândește că soluția este una singură, și anume să se dea pe sine cu totul pentru a ajunge la liman, căci frica va avea ca rezultat înecarea sa, atunci își face curaj și ajunge la mal și se izbăvește.

---

[1] *Evrei* 13, 5.

[2] *Romani* 8, 35.

Dacă sunt doi înotători, iar unul din ei este biruit de frică și se scufundă, celălalt îi dă curaj, îi întărește cugetul, îi arată primejdia la care îl conduce frica, îl ajută și cu mâinile și astfel se izbăvește. *„Frate ajutat de frate este ca o cetate tare”*[1].

24. Nepotrivit este monahului să deznădăjduiască, precum și ostașului. Căci cum va avea puterea de a ridica arma, a face incursiuni ostenitoare de noapte, a ataca și a purta biruință?

În același fel și monahul, ostașul cel duhovnicesc al lui Hristos, ce se oștește împotriva vrăjmașului celui înțelegător, având numai nădejdea cea însuflețitoare și jertfirea de sine, va putea atinge scopul său duhovnicesc.

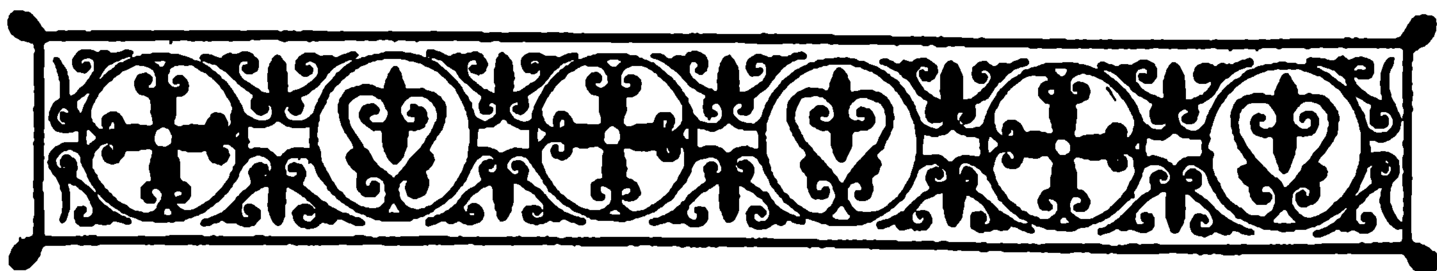
25. Nu vă mâhniți deloc, căci toate vor trece și furtuna se va potoli. Nu deznădăjduiți, ci să aveți nădejde în Dumnezeu și în Maica Domnului, căci niciodată nu vor părăsi sufletele îndurerate care caută mântuirea. Diavolul turbează pentru că i s-au stricat planurile. Câte nu intenționa să facă. Slavă Ție, Dumnezeule, pentru toate! Țineți, fiii mei, Crucea, răstignindu-vă împreună cu Hristos, și în curând va veni și slăvita Înviere. Cu cât vă întristați mai mult acum, cu atât veți simți mai mult bucuria slobozirii. Astfel a fost încrustată calea vieții creștinești, cu necazuri și întristări. Cei care vor voi să viețuiască după Dumnezeu vor suferi. Dar îndrăzniți și nu vă temeți, ci să aveți credință neclintită în Hristos, căci El este atotputernic. Oricât s-ar sălbătici satana, înaintea lui Hristos, înaintea puterii Lui toate meșteșugirile se vor spulbera.

---

[1] *Pildele lui Solomon* 18, 19.

Nu vă mai îngrijiți de altceva, decât numai de rostirea Rugăciunii, și să aveți încredere în dumnezeiasca Pronie. Toate suferințele se vor sfârși cu bine. În urma marilor încercări, Stareţul meu avea contemplaţii.

CAPITOLUL XIV

Despre gânduri, imaginație și răspândirea minții

1. Să postiți nu numai de mâncăruri, ci mai ales simțurile să le îngrădiți. Simțurile, hrănite fiind cu lucrurile dinafară, trimit minții și inimii otrava potrivită, făcând astfel ca sufletul să fie mort dinspre Dumnezeu. Părinții niptici ne-au spus atâtea despre paza simțurilor. Toată învățătura se întoarce mai ales în jurul curățirii minții de imaginațiile păcătoase și gândurile necurate, iar inima de simțămintele bolnăvicioase. De asemenea ei învață că trebuie să stârpim orice răutate încă de la început, de la ivirea ei, pentru a se păstra sufletul curat. De îndată ce se apropie gândul cel rău, trebuie să-l alungăm cu Rugăciunea lui Iisus. Iar când vom înfrunta astfel gândurile cele pricinuite de simțuri și de diavol, foarte curând vom simți bucurie și folosul din înfrânarea simțurilor.

Eva, dacă și-ar fi înfrânat simțul văzului, nu ar fi otrăvit roadele pântecelui ei, adică pe oamenii care s-au născut dintr-însa. Într-un cuvânt, înfrânarea simțurilor îl izbăvește pe om de munca iadului.

2. Îți doresc, fiul meu, ca să izgonești toate gândurile cele pline de mândrie și egoism, fiindcă de la acestea

și de la patimile asemănătoare pornesc toate celelalte patimi ale răutății și-l îmbrâncesc pe om în prăpastia pierzării.

Să nu dai atenție la gândurile pătimașe, ci să le disprețuiești cu desăvârșire, de vreme ce au pe chipul lor urâțenia celui rău.

Disprețuirea gândurilor aduse de diavol este mântuitoare, iar cea mai bună artă este smerenia, pentru că evitarea convorbirii cu ele și refugierea la Hristos prin rugăciune înseamnă smerenie.

Se pot izgoni aceste gânduri și prin cuvântul împotrivitor, dar această luptă este grea și este nevoie ca luptătorul lui Hristos să fie foarte experimentat, pentru a putea ajunge la capăt fără pierderi, fiindcă și satana cunoaște foarte bine textele Sfintei Scripturi și aduce mărturii spre surparea celui cu care se luptă.

De aceea orice ți-ar spune prin gânduri, fie mândrie, fie slavă deșartă, ție pe o ureche să-ți intre, iar pe alta să-ți iasă. De vreme ce sunt gânduri pătimașe, nu trebuie să discuți cu ele, ci să le „închizi afară". Să spui: „Nu primesc însoțire și convorbire cu gânduri eretice" și să rămâi statornic în rugăciune.

3. Nu da importanță la ceea ce-ți spune vrăjmașul, ci de îndată ce îți va șopti ceva la ureche, tu degrabă să spui „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă! Doamne Iisuse Hristoase, mântuiește-mă!", repede și neîncetat. Peste puțin vei vedea că va slăbi gândul sau mai degrabă apăsarea și nu-ți vei mai aminti ce voia să-ți spună.

Această metodă este mai ușoară și mai eficientă decât împotrivirea în cuvânt, adică să spui cuvinte împotriva celor insuflate de vrăjmașul, căci în felul acesta nu rămâne nimic după ce pleacă demonul, din cele aduse de

el. Pe când a doua metodă, împotrivirea în cuvânt, lasă rămășițe din gândurile pe care le-a insuflat sufletului, adică amintiri ale celor cu care a fost luptat cineva.

Prima metodă, adică să scapi îndată la Rugăciunea lui Iisus, este mai odihnitoare și liniștește foarte repede sufletul. Pe când cea de-a doua este mai obositoare și dacă sufletul nu o scoate la capăt cu împotrivirea în cuvânt, este cu putință ca să fie rănit pe măsură, dată fiind experiența demonului de a-l convinge pe om.

4. Alungă gândurile păcătoase, taie închipuirea, chipul provocării, fiindcă știe satana să te despartă de Dumnezeu, Ziditorul tău. Căci atunci când îl face vinovat pe om prin consimțirea cea păcătoasă, Sfântul Duh pleacă, așa cum fuge albina de fum, și lasă sufletul fără Har, fără bucurie, plin de descurajare și de întristare. Însă atunci când ne împotrivim închipuirii păcătoase de îndată ce se arată în minte, sugrumând-o și cu râvnă apucăm cuțitul Duhului, care este Rugăciunea lui Iisus, îndată vom vedea gândul cel viclean părăsindu-și locul său și dând biruința gândului celui stăpânitor, care a fost ținut de Harul și mila lui Dumnezeu.

Nu suferă mult-meșteșugărețul să vadă pe Sfântul Înger, păzitorul sufletului nostru, stând lângă noi. Se străduiește să-l îndepărteze, ca să ne afle lipsiți de păzitorul nostru și astfel să cadă asupra noastră ca o furtună năprasnică, după care să fim înghițiți de balaurul din adânc. El cunoaște că numai gândurile potrivnice întregii-înțelepciuni îndepărtează pe Îngerul păzitor. Și vezi ridicând mulțime de gânduri rușinoase și închipuiri deșarte, ca să întineze mintea, inima și trupul. Dar când nevoitorul cunoaște răutatea lui, apucă îndată arma lui Hristos și îi risipește meșteșugirile.

5. Fiul meu, ia aminte la imaginație, căci de la aceasta pornesc toate păcatele; ea este rădăcina păcatului. De aceea ia aminte! De îndată ce va veni o închipuire a unei persoane sau unei fapte, ceva care ai văzut sau ai auzit, degrabă alungă-le din mintea ta cu mânie și cu Rugăciunea lui Iisus. Rostește rugăciunea repede și cu intensitate. Și îndată să o rogi pe Maica Domnului cu durere ca să te ajute și nădăjduiesc în Dumnezeu că vei dobândi biruința.

Te-ai mândrit și pentru aceasta ți-a ridicat război diavolul. Acum smerește-te, prihănește-te pe tine însuți, ocărăște-te în sinea ta și Dumnezeu văzând smerenia ta te va ajuta. Așa cum fugi de foc ca să nu te arzi, tot astfel și chiar mai mult să fugi de închipuirile aduse de diavolul.

Ia aminte, îți spun, la închipuirile necurate, căci din pricina acestora au căzut bărbați duhovnicești și s-au pierdut.

6. Alungă, așadar, gândurile rușinoase cu mânie și având ca armă Rugăciunea lui Iisus și cu ajutorul lui Hristos vei birui în orice război cu diavolul.

7. Ia aminte la minte, ca să nu-ți hoinărească pe ici-colo, ci lipește-o strâns de Numele lui Hristos și, ca și cum ar fi înaintea ta, să-L rogi chemând Numele Său cu durere în suflet și atunci vei vedea cât folos vei dobândi.

Gândurile cele rele scoate-le afară repede cu „lovituri”. Să strigi: „Afară, tâlharilor, din biserica lui Dumnezeu, din sufletul meu!”.

Alungă gândurile cele rele de îndată ce vin, nu le lăsa înlăuntrul tău, căci te primejduiești să fii rănit și apoi este nevoie de lacrimi și suspine.

Fă răbdare, fiul meu! Fugi de gândurile cele rele ca de foc, căci acestea pustiesc sufletul, îl răcesc, îl omoară.

Dacă însă le alungăm cu mânie, ținând trezvia și Rugăciunea, ni se fac pricină de mult folos.

De aceea nevoiește-te și nu te teme! Cheamă pe Doctorul nostru Cel ce este gata a ne ajuta. Nu este nevoie de multe rugăminți, nu cere bani, nu Se scârbește de răni, primește lacrimile ca un bun Samarinean; îngrijește de cel care a fost rănit de tâlharii cei gândiți. Drept aceea să alergăm la El.

8. Cât despre gândurile cele necuviincioase, acestea izvorăsc din imaginație, adică vin în minte persoane, lucruri, fapte, pe care le-au adunat cele cinci simțuri și le-au mutat prin canale în vistieria imaginației. Și din când în când diavolul aduce în minte prin imaginație persoane sau cântece și altele pe care cele cinci simțuri le-au învistierit, mișcând patima în cuget, ca să cucerească cetatea lui Dumnezeu, adică inima, și să o întineze.

Pentru aceasta meșteșugul nostru să fie acela de a alunga imaginațiile de îndată ce se închipuiesc în minte. Și dacă vom izbândi aceasta, cu ajutorul Harului lui Dumnezeu, răul este stârpit încă de la nașterea sa și astfel izbândim cu puțină osteneală. Iar dacă gândurile insistă, atunci să chemăm Numele lui Hristos, întorcându-ne cu mânie împotriva acelor gânduri.

Să ne străduim ca atunci când vedem persoane care smintesc, să nu le păstrăm amintirea în lăuntrul nostru, ci îndată să o alungăm, ca nu cumva închipuirea acestor persoane să pătrundă în sufletul nostru, iar apoi să ne-o pună diavolul înainte pentru a ne pricinui război.

9. Pentru gândurile de hulă, fiul meu, pe care ți le aduce diavolul, îți spun să nu te temi; este sămânța invidiei celui rău. Nu caută altceva decât să înăbușească

sufletul creștinului cu ideea că hulește el însuși, ca în felul acesta să-i otrăvească inima. Pe o ureche să intre și pe alta să iasă, atâta nepăsare să arăți. Și aceasta pentru că nu sunt ale tale gândurile acestea.

Fiul meu, să nu te temi! Eu voi purta răspunderea pentru ele. Când îți vor veni astfel de gânduri să spui lui satana: „Adu tot ce vrei. De acum nu mă mai interesează de cele ce-mi spui, căci toate acestea sunt meșteșugirile tale".

Cu toate că gândurile sunt curat diavolești, avem și noi o oarecare vină pentru ele . Și care este aceasta? Este trufia ascunsă din mintea noastră, gândul care ne spune că suntem ceva. Iar aceasta se descoperă din gândurile de hulă. De asemenea izvorăsc și din mânie, ură și celelalte. Pentru aceasta, pe lângă faptul că le vom disprețui, ne vom îngriji să ne osândim pe noi înșine și să războim orice gând de mândrie. De asemenea să fim în pace cu toți, chiar dacă vreunul ne face rău.

10. Nu grăiți multe, ci fugiți de vorbirea împotrivă, de grăirea în deșert și de toate câte le pricinuiește limba neînfrânată. Alungați gândurile rele din mintea voastră de îndată ce se ivesc, precum și închipuirile necurate. Fiindcă acestea, rămânând mult timp în minte și inimă, creează o stare pătimașă. Pe când atunci când luăm aminte de la început la închipuirile necurate și la gândurile rușinoase aduse de acestea, petrecem în liniște și ne îndulcim de desfătarea adusă de curăția sufletului.

Pentru aceasta, fiii mei, să luăm aminte la noi înșine, la fiecare intrare a diferitelor gânduri ale răutății, căci acest lucru este valabil pentru orice gând rău. Oricare dintre ele, atunci când găsește mintea fără luare-aminte, intră și creează, potrivit cu patima, starea bolnăvicioasă arătată mai sus.

Așadar, fiindcă monahul este războit mai ales de gânduri, singurul lucru care îl izbăvește este trezvia. Aceasta, trezvia (νῆψις), vine de la verbul νῆφω care înseamnă a lua aminte, a priveghea. Atunci când și noi suntem cu luare-aminte, casa sufletului nostru se va păstra bine și ne vom mântui sufletele noastre, pentru care ne nevoim în toată viața noastră.

11. Când omul este mai tânăr, este cu neputință să nu fie războit de gândurile și de închipuirile rușinoase. Trebuie însă să le alungăm îndată și să rostim Rugăciunea lui Iisus, iar ele vor pleca. Dacă iarăși vor veni, iarăși le vom alunga cu rugăciunea și cu trezvia, adică cu luarea-aminte și cu privegherea minții.

Trebuie să luăm aminte să nu-l lăsăm pe ispititorul să ne aducă închipuirile sale, fiindcă mai întâi apare închipuirea, apoi gândul, după care plăcerea rușinoasă. Când prin trezvie nu lăsăm să se formeze închipuirea cea rea și rostim în același timp Rugăciunea, atunci ne izbăvim de război și totodată suntem încununați de Dumnezeu pentru buna noastră intenție, aceea de a plăcea lui Dumnezeu.

12. Oricâte îți va spune gândul, întotdeauna să știi, fiul meu, că toate sunt ale diavolului și au ca scop acela de a te aduce la deznădejde, iar el să stea și să râdă. Pentru aceasta și tu bate-ți joc de dânsul și nu da nici o importanță cuvintelor lui putrede. Nu vei pătimi niciodată rău atunci când îl disprețuiești. Ia aminte doar să nu dai importanță la ceea ce-ți spune și te vei mântui.

Nu vei pătimi absolut nimic dacă vei păzi cele de mai sus. Numai cel care a crezut gândurilor sale a pătimit

rău. De aceea disprețuirea împreună cu rugăciunea face minuni.

Nu te întrista, fiul meu, nu deznădăjdui, nu-ți pierde curajul. Orice ți-ar aduce în minte diavolul este minciună, înșelare. Nu-l crede deloc! El se bucură când vede că oamenii se amărăsc și îi dau crezare. Și se mâhnește îngrozitor de mult când vede că nu-l cred, ci rămân în pace.

Când starețul meu îmi spunea că este nevoie de aceste gânduri de disprețuire, îndată am crezut și am pus în lucrare. De aici a venit și vindecarea.

Cel mai bun leac este disprețuirea desăvârșită a acestor gânduri, iar vindecarea se face cu desăvârșire. Cunoaște odată pentru totdeauna că acesta este leacul. Ia aminte să nu-l treci cu vederea, ci lovește neîncetat răul. Adică toată strădania ta să fie aceea de a nu primi gândurile pe care ți le aduce diavolul, să nu-i dai importanță deloc și să nu te mâhnești.

13. Tinerețea nu-și uită hotarele ei firești; pentru aceasta valuri sălbatice de gânduri necurate lovesc cetatea lui Dumnezeu, ca să o facă sălaș al gândurilor necurate.

Fugiți de închipuirile necurate; cu sabia Duhului, adică cu Rugăciunea lui Iisus, omorâți gândurile babilonice, ca să fiți fericiți în ziua când se vor arăta toate cele ascunse ale oamenilor.

14. Nu primi, fiul meu, gândurile de desfrânare, ci învață chipul în care să le alungi pe acestea. Iar această lecție le va împuțina la jumătate și cu biruințe va încununa creștetul tău.

De îndată ce se va ivi în închipuire persoana care pricinuiește gândurile rușinoase, fără nici cea mai mică

amânare, să o alungi, așa cum faci atunci când închizi ochii pentru că nu vrei să vezi ceva. Și mâniindu-te împotriva diavolului, rostește Rugăciunea repede, cu durere și lacrimi și îndată vei vedea că gândul cel rău va da înapoi.

Dacă închipuirea stăruie, atunci fă bucăți imaginea acelei persoane și urâțește-o, iar scârba va alunga plăcerea pe care o creează amintirea acelei persoane.

Fii cu multă luare-aminte ca să nu prinzi îndrăzneală și să asculți de vreun gând rău, căci atunci această mică neatenție îți va pricinui un mare război. Ia aminte să nu te atragă dulceața închipuirii celei rușinoase și să vorbești împreună cu persoana închipuită, căci mai apoi vei scăpa cu greu din acea cursă și vei vedea de câtă pază este nevoie în privința gândurilor.

15. De vreme ce există război cu diavolul, fiul meu, cu siguranță vom avea gânduri. Câtă vreme trăiește înlăuntrul nostru omul cel vechi, vom avea manifestări bolnăvicioase. Însă atunci când cineva este bolnav, are nevoie de răbdare și nu de deznădejde. Tu de ce deznădăjduiești, fiul meu? Silește-te pe tine însuți! Amintește-ți de moarte și de înfricoșătoarea Judecată și de iad! Smerește-te, pentru că din mândrie ți se întâmplă cele rele. Nu te înfricoșa deloc, ci îndrăznește, căci Harul lui Dumnezeu te va ajuta, dacă te smerești.

16. Când ne războim împotriva gândurilor demonice, ni se va socoti nevoința ca mucenicie. Și aceasta pentru că atunci când cineva suferă mult în vremea atacului gândurilor rele și Dumnezeu vede osteneala și durerea sufletului și i se socotește ca mucenicie.

Gândurile de necredință au ca pricină trufia și egoismul. Alungă așadar, fiul meu, gândurile egoiste și să cugeți foarte smerit despre tine însuți. Să nu osândești pe nimeni, ci să vezi numai greșelile tale. Ia aminte la cuvintele tale și să nu amărăști pe vreun om.

Gândurile tale de necredință să le disprețuiești cu totul ca pe unele ce sunt demonice și au ca scop să-ți fure râvna pentru nevoință, după care să te predea demonului desfrânării, iar apoi morții sufletești.

De îndată ce vei începe lupta, îți vor veni gânduri de mândrie (cum că te nevoiești și celelalte). Atunci gândurile de necredință vor intra pretutindeni și vei vedea cum ne batjocoresc demonii.

Să nu dai nici o atenție la gânduri, ci este nevoie de desăvârșită disprețuire. Apucă-te de rugăciune și de cugetarea la moarte și vei vedea cum diavolul va schimba măștile.

17. Să avem neîncetat în mintea noastră cugetări duhovnicești folositoare, astfel încât vicleanul diavol să nu găsească libertate să ne aducă o mie și una de cugetări păcătoase, care întinează sufletul nostru și ne fac vinovați și necurați înaintea lui Dumnezeu.

Să luăm aminte, așadar, la fiecare cuget și faptă a noastră, ca să nu-L întristăm pe Preadulcele Iisus, Care pentru noi cei vinovați a răbdat moarte grea și dureroasă.

Fiul meu, ia aminte la gândurile tale! Să fii silitor, întotdeauna pregătit pentru înfruntarea gândurilor! Să nu cedezi, pentru că fiecare cedare o plătim foarte scump!

18. Luptă-te, fiul meu, cu tărie împotriva gândurilor celor viclene. Nu le lăsa loc în inima ta, căci necurate

fiind, ce altceva decât necurăție vor lăsa în ea? Mânie-te împotriva acestora și rugându-te, vei simți odihnă.

Alungă, bunul meu fiu, închipuirile necurate! Nu lăsa să se zugrăvească în culori vii, fiindcă de aici vine căderea morală în suflet. Aceasta este rădăcina tuturor relelor.

Lovește fără milă închipuirea necurată, având întru tine frica dumnezeiască și neîncetata Rugăciune: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!”*. Strigă cu tărie, strigă și Iisus Care stă de față nevăzut te va ajuta! Căci: *„Aproape este Domnul de cei ce-L cheamă pe El”*[1].

19. Am primit scrisoarea ta, în care îmi scrii despre gândurile de hulă în general. Astfel de gânduri se nasc din mândrie. Când spui că ispitele au îndepărtat mândria din sufletul tău, te înșeli. Roada arată care pom a odrăslit-o, iar rezultatul arată începutul.

Scria un bătrân că după măsura ispitelor pe care le avem, și mândria locuiește întru noi. Dacă am avea adevărata smerenie, pacea lui Dumnezeu s-ar sălășlui în inima noastră și toate s-ar săvârși în liniște și pace. Dar ca să se tulbure pacea cetății, se pare că răzvrătiții și spionii și-au făcut apariția, de unde și anomaliile în rândurile cetățenilor, a gândurilor.

Iar tămăduirea acestora aceasta este: a nu citi cărțile ereticilor. Disprețuire desăvârșită față de gândurile de hulă, ca pe unele ce sunt străine, lătrături de câine, odrasle ale diavolului. De rugăciune smerită este nevoie, de împăcare, dacă cumva suntem învrăjbiți cu cineva, trezvie, dacă am căzut în nepurtare de grijă.

Acestea tămăduiesc această boală, mai ales desăvârșita disprețuire a celor care sunt „vărsături” ale diavolului.

---

[1] *Psalmi* 145, 18.

Odată, pe când Avva Pamvo avea gânduri de hulă, s-a rugat zicând: *„Doamne, cum mă voi izbăvi de gândurile acestea?"*. Iar Îngerul i-a răspuns: *„Pamvo, Pamvo, lasă grija păcatelor străine, adică a gândurilor de hulă, și îngrijește-te de ale tale"*.

Cât despre adevărul ortodox nu încape nici o îndoială. Duhul cel Sfânt a prezidat Sfintele Sinoade. Tot ce au vorbit Sfinții lui Dumnezeu, prin Duhul lui Dumnezeu au vorbit și ca rezultat au avut sfințirea Sfintelor lor Moaște.

20. Nu deznădăjdui, fiul meu, deloc. Fiecare ispită este leac binefăcător, care ne răscolește. Alungă orice chip de persoană sau faptă care îți stârnește patima și te bagă în ispită. Îndepărtează din imaginație orice chip de persoană și rostește Rugăciunea cu gura ca o mașină și vei vedea îndată folosul acestui chip de nevoință.

Străduiește-te ca nu cumva dorința și chipul persoanei să-ți câștige inima și mintea.

La început ne aduce în minte persoanele iubite pentru a slăbi tăria sufletului și nevoința lui și astfel să câștige o biruință cu rezultate nebănuite.

De aceea e nevoie să nu tratăm lucrul cu nepăsare, ci să ne împotrivim cu bărbăție de la început, alungând din imaginație chipurile persoanelor, rostind Rugăciunea și înfrânându-ne puțin de la mâncare. Și prin mărturisire curată și continuă, având împreună-luptător Harul lui Dumnezeu, credem că vrăjmașul va ceda.

21. Am primit, fiul meu, scrisoarea ta și am văzut jocul pe care îl făcea diavolul cu tine. În aceste situații să nu te mâhnești, ci simplu să te porți față de el cu iscusință, adică atunci când îți aduce gânduri de necredință,

de hulă etc., tu să nu faci nimic altceva decât să iei metania și să începi să rostești Rugăciunea cu intensitate și neîncetat, ca un mecanism. Și vei vedea că peste puțin îți vor fugi gândurile și întristarea. În aceste cazuri să nu te împotrivești în cuvânt, ci să rostești doar Rugăciunea, fără nici un alt gând sau închipuire, și pe toate le vei vedea risipindu-se ca pânza unui păianjen. Nici o neliniște să nu-ți strice pacea sufletească.

22. De asemenea, pentru a spori în viața duhovnicească este de trebuință să alungăm diferitele gânduri și închipuirile cele rele, care ne stârnesc patima și ne întinează sufletul.

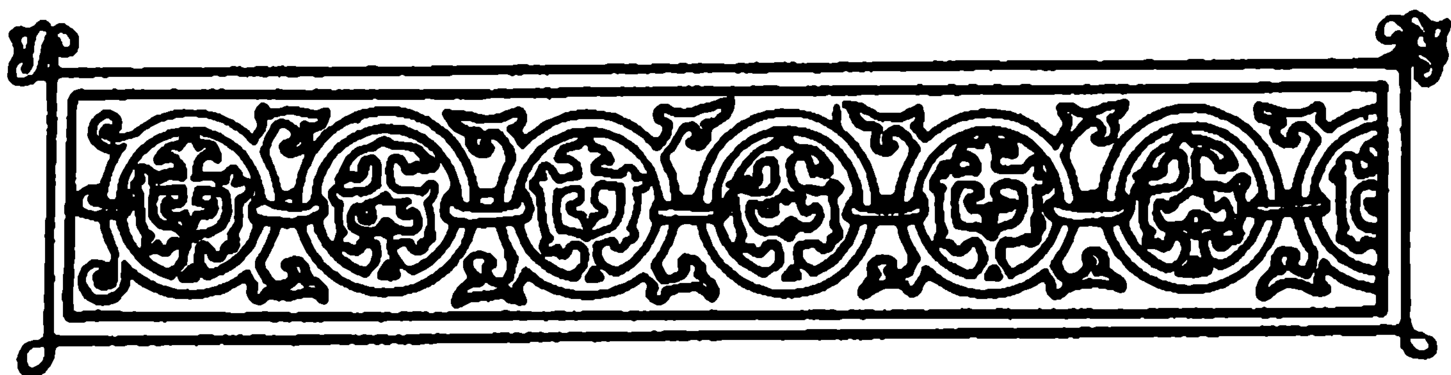
Nu trebuie să rămânem călduți în ceea ce privește primirea gândurilor și închipuirilor rele, pentru că fiecare păcat pornește de la imaginație și gând. Așadar, dacă vom dezrădăcina cu stăruință gândurile și închipuirile cele rele, trebuie să cunoaștem că ducem o luptă sistematică de curățire de patimi, în urma căreia omul devine liber de iritările sufletești și mintale. Dimpotrivă, atunci când nu ne îngrijim să ducem această luptă de curățire a minții de gândurile și închipuirile cele rele, este firesc să fim biruiți de patimile cele de necinste și să fim luați în stăpânire de către demoni și păcate.

23. Fii cu multă luare aminte la imaginație! Să nu primești nici o închipuire, căci altfel îți va deveni idol pe care îl vei adora! Mintea rătăcitoare, ca o pasăre de pradă obraznică, face cele mai ciudate reprezentări; intră în cele mai intime ale conștiinței și înfățișează cele nevăzute și ascunse ale aproapelui. Cu Rugăciunea strică acea închipuire, de îndată ce începe să ia formă. Cu

cât întârzii mai mult aceasta, cu atât te vei osteni mai târziu și vei suferi.

24. Fiecare să ia aminte la sine, la slujirea sa, mai ales la inima sa, să cerceteze dacă are pomenirea lui Dumnezeu, pomenirea morții, a iadului, a Raiului și orice altă cugetare dumnezeiască. Faptul că nu avem mângâiere în suflet se datorează răspândirii minții și nu interiorizării și pomenirii lui Dumnezeu. Întoarceți-vă înspre lăuntrul vostru! Dați lucrare duhovnicească minții voastre și nu o lăsați să colinde pe ici-colo. Siliți-vă puțin pe voi înșivă! Păstrați tăcerea, nu rostiți cuvinte de prisos! Rugați-vă neîncetat și osândiți-vă în sinea voastră, și să nu vă îndreptățiți deloc! Fără silire de sine nu iese nimic duhovnicesc.

CAPITOLUL XV

Despre trezvie

1. Timpul este scurt și nu se știe când va lua sfârșit. Pentru aceasta să ne nevoim și să luăm aminte la noi înșine. Să alungăm orice gând rău cu mânie și cu Rugăciunea lui Iisus, rostită cu tărie. Dacă și lacrimi vom vărsa, mult folos vom dobândi, fiindcă lacrimile curăță sufletul și mai vârtos decât zăpada îl albesc. Să ne înarmăm cu bărbăție, căci lupta noastră este împotriva puterilor întunericului, care niciodată nu se împacă cu noi, nici nu-și îmblânzesc atacurile. Pentru aceasta și noi să ne sculăm și să nu dormităm, fiindcă ne primejduim să pierdem viața cea veșnică. Dacă vom pierde biruința, ne vom pierde sufletul, vom pierde odihna cea veșnică și bucuria în Dumnezeu și vom fi osândiți la a doua moarte, care va fi despărțirea cea veșnică de Dumnezeu. Să nu fie aceasta!

Să priveghem luând aminte la gânduri, căci începutul căderilor de la gânduri se face. Așadar, să războim cu tărie gândul de la început și să nu îngăduim să se întărească în lăuntrul nostru prin nepăsare, ci atunci când va veni să alungăm închipuirea și să luăm sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu, adică: *„Doamne Iisuse*

Hristoase, miluiește-mă". Strigând Preadulcele Nume al lui Iisus, îndată vine la noi ajutor de sus, iar demonii fug în grabă . Dar să nu spunem Rugăciunea cu nepăsare, ci cu duh fierbinte, strigând din adâncul sufletului: *„Învățătorule, mântuiește-mă, că pier"*[1]. Osteneala este mică, fiindcă la început se face nevoința. Dacă însă vom lăsa gândurile și se vor întări, atunci lupta va deveni grea și adeseori vom fi biruiți și răniți. Dar dacă ne ridicăm și strigăm, va veni din nou Bunul Chivernisitor Iisus și ne va conduce corabia la limanul cel liniștit.

De la gânduri ne netrebnicim (întinăm) sau ne îndreptăm, adică sporim. Pentru aceasta să punem păzitor în inima noastră mintea, adică trezvia, având ca arme bărbăția, rugăciunea, tăcerea și prihănirea de sine. Dacă ne vom nevoi astfel, vom dobândi dulcea pace, bucuria, curăția, filosofia cea duhovnicească, rugăciunea, care ca o altă tămâie binemirositoare va tămâia biserica lui Dumnezeu, care este omul lăuntric. *„Nu ştiți, oare, că voi sunteți templu al lui Dumnezeu şi că Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi?"*[2]. Acestea le scriu ca să ridic sufletele voastre la trezvia cea duhovnicească, ca să aflați pacea cea lăuntrică a lui Dumnezeu, spre bucuria voastră. Amin.

2. Să ne nevoim după putere în postirea trupului, în postirea simțurilor, a minții și a inimii, războind pe vrăjmașul sufletului nostru cu toate puterile noastre. Păzește, fiul meu, simțurile tale și mai ales ochii. Ochii sunt tentaculele caracatiței care prind tot ce mișcă înainte, iar priveliștea păcatului o prind mai ușor. Prin privirea ochilor au căzut turnuri duhovnicești și s-au

---

[1] *Luca* 8, 24.
[2] *I Corinteni* 3, 16.

pierdut. David neluând aminte la ochi, a lucrat ucidere și desfrânare, deși era un mare prooroc al lui Dumnezeu.

Fiindcă te afli, fiul meu, în mijlocul prilejurilor de păcătuire, fii cu luare aminte la simțuri, mai ales la mintea ta, la *„cârmaci"*, *„pasărea cea îndrăzneață"*, așa cum spune Sfântul Isaac Sirul. Mintea intră întru cele ascunse ale faptelor aproapelui; devine un pictor respingător atunci când zugrăvește cele de rușine. Pentru aceasta îngrijește-te cu orice preț să păstrezi mintea curată, alungând îndată fiecare gând și închipuire păcătoasă, ca ajutor puternic având Rugăciunea și mânia, precum se spune: *„Mâniați-vă și nu păcătuiți"*[1].

3. Să privegheați neîncetat și să vă păziți mintea, căci de purtarea de grijă sau nu în acestea depinde viața sau moartea nemuritorului vostru suflet.

Toate pornesc de la imaginație. Nu există păcat sau virtute care să nu aibă ca început închipuirea minții. Prin urmare păzirea cu sârguință a curăției ei înlesnește scopul sfânt al mântuirii.

Trezvia duhovnicească, în înțelesul ei principal, este aceasta: a păstra mintea curată de închipuirile pătimașe și a ne împotrivi fiecărui atac al vrăjmașului cu Sfântul Nume al lui Iisus și cu cuvântul împotrivitor.

Fără trezvie nu se dobândește curățirea sufletului și a trupului și prin urmare nici Dumnezeu nu Se arată întru simțirea minții și a inimii.

Dacă Domnul nu cercetează sufletul omului, atunci el rămâne în întunericul păcatului. Însă noi, ca unii ce suntem monahi și afierosiți acestui scop mântuitor, pentru a ajunge la curățirea lăuntrică de patimi, suntem datori

---

[1] *Efeseni* 4, 26.

să ne exersăm foarte bine întru nevoința trezviei, prin care ne vom apropia de Dumnezeu întru simțirea inimii.

Această lecție mântuitoare, trezvia zic, care îl sfințește pe om, diavolul o războiește foarte tare și folosește toate mijloacele ca să o împiedice, atacând cu tot felul de gânduri și sminteli.

Dar și noi trebuie cu orice preț să ne împotrivim acestuia, pentru a primi răsplata curățirii lăuntrice și a fi încununați de către Puitorul de nevoințe Hristos. Nu vă înfricoșați în fața atacurilor satanice ale vrăjmașului nostru de obște, ci nevoiți-vă cu curaj și nădejde în Domnul nostru, care nu ne-a lăsat să fim ispitiți mai presus de puterile noastre.

Îndrăzniți, așadar, fiii mei, și pășiți cu nădejdea cea dulce în acoperământul cel tare al Maicii Domnului și cred cu tărie că ne vom învrednici de viața cea veșnică, împreună cu toți cei ce bine s-au nevoit și s-au încununat în Biserica cea biruitoare din Cer. Amin.

4. Un om sfânt scotea demoni. Ieșeau degrabă pentru că se temeau de el. Un ucenic de-al său l-a întrebat:

- Gheronda, de ce se tem demonii de Sfinția Voastră?

- Fiul meu, când aveam război trupesc ce venea prin gânduri, niciodată nu mi-am îngăduit să cedez în fața gândurilor. Întotdeauna am așezat astfel războiul, încât frontul să fie în zona provocării. Niciodată nu am îngăduit diavolului să înainteze dincolo de provocare. Și fiindcă aveam neîncetat război, Dumnezeu mi-a dat această binecuvântare, acest har, în ciuda nevredniciei mele, încât demonii se tem și pleacă.

Gândiți-vă, tăia ispita afară de ușă, de îndată ce bătea la ușă; nu îi deschidea deloc. De ce nu-i deschidea? Ce avea înlăuntrul său care îl împiedica pe diavol? Avea

cugetările cele sfinte; acelea îi ocupau mintea. Acela lovea de afară ca să intre, dar nu i se dădea loc ca să-și pună și el ale sale înlăuntru. Îl oprea cu pomenirea lui Dumnezeu. Această neîncetată biruință care se făcea i-a dat acestui Sfânt harul de a se teme demonii de el și a pleca din oameni.

Mare laudă se cuvine acelui om care a izbutit, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-l țină pe diavol în tărâmul provocării.

Nu este nici un muritor, nici un om duhovnicesc și nevoitor care să nu fie supus atacurilor vrăjmașului. Dacă însă are porțile și ferestrele deschise, așa cum se întâmplă de obicei la mireni, care nu au cunoașterea lui Dumnezeu, atunci vrăjmașul înaintează și-l biruiește.

Oamenii duhovnicești se nevoiesc să nu-i deschidă vrăjmașului nici o portiță, nici fereastră, nici o gaură.

Păcatul cu fapta, care nu se săvârșește cu inima, ci cu gura, cu fapta, de multe ori este greu de săvârșit, căci trebuie să concureze o mulțime de lucruri ca să poată fi săvârșit. Însă păcatul cu mintea este foarte lesnicios. Adică omul poate la orice ceas și loc să săvârșească păcatul cu mintea, fără ca cineva să cunoască aceasta. De multe ori săvârșirea exterioară cu fapta este împiedicată, pe de o parte fiindcă trebuie să concureze mulți factori, pe de altă parte din pricina rușinii. Dimpotrivă, păcatul lăuntric, cel cu mintea, poate să-l convingă pe om să ucidă lăuntric, fără să se facă cunoscut.

Acest păcat lăuntric nu se vede. Oamenii nu-l văd, dar îl vede Dumnezeu. Și dacă nu ne temem de oameni și nu ne rușinăm, pentru că nu se face cunoscut acestora, trebuie să ne temem de Dumnezeu, fiindcă acest păcat cu mintea, această fărădelege se săvârșește înaintea Lui.

Mulți oameni se înșală pentru că intră egoismul la mijloc, care poartă cea mai mare vină.

Mai întâi se face trădarea cea lăuntrică și apoi se face vădită în mădularele cele din afară ale trupului.

Prin urmare este nevoie de multă luare-aminte, de neîncetată trezvie. Să existe păzitor și strajă înlăuntrul nostru care să urmărească gândurile care intră și ies. Să le cerceteze identitatea, ca să nu intre spioni și să stârnească în statul sufletului război civil.

Este nevoie ca vederea sufletului să fie foarte curată și puternică, să-l vadă de departe pe vrăjmaș și să ia măsurile necesare.

Câte gânduri nu ne atacă neîncetat? Nenumărate, fiecare patimă având gândurile ei specifice. Și dacă sufletul vede curat, împiedică gândurile de departe. Chiar și din „mirosul" lor își dă seama că este vorba să se răscoale cutare patimă. Atunci se pregătește îndată și pune străjeri și ridică metereze și este gata să înfrunte atacul acelei patimi.

Oamenii sunt robiți. Patima este precum șarpele care are înăuntru otravă. Sunt niște șerpi care au o suflare otrăvitoare ce otrăvește orice ființă vie care există în acel loc, după care o devorează. Tot astfel și șarpele păcatului. Răspândește de departe otrava – plăcerea – și paralizează mintea, paralizează puterile, iar omul este luat în robie și se îndreaptă fără voie spre rău.

Iar atunci când se află în această stare a robiei, oamenii protestează și spun: „Dar nu pot să mă împotrivesc; nu pot să fac nimic în acel ceas". Răspunsul este că: Trebuie să se ia măsurile necesare, ca să nu ajungă mintea și inima să fie luate în robie, să fie dezarmate. Din experiența lucrului, de îndată ce șarpele cel gândit își va răspândi de departe otrava sa, chiar mai înainte

ca aceasta să ajungă la noi și să ne otrăvească mintea și sufletul, să ne luăm măsurile necesare pentru a scăpa de primejdie. Căci atunci când suntem otrăviți, nu mai putem face nimic.

Când omul va fi biruit în lupta cu gândurile, cedând în fața provocărilor imaginației, să știm că de acolo, de la imaginație, se trage tot răul. Iar când va suferi multe naufragii duhovnicești și va fi rănit în repetate rânduri de către închipuirile desfrânate, atunci de îndată ce satana va reveni cu aceleași închipuiri, de îndată ce le va închipui în minte, omul va fi luat în robie. Pentru aceasta este nevoie ca monahul să nu cedeze, ca să nu se întărească în el patimile și închipuirile.

5. Să ai ochii sufletului tău neadormiți; pază a simțurilor trupului – mai ales a ochilor –, cât și a sufletului – îndeosebi a răspândirii minții. Și aceasta pentru că prin simțurile acestea intră toți microbii otrăviți ai bolilor duhovnicești, iar odată cu trecerea timpului creștinul, lipsit de luarea-aminte, dobândește multe boli și pierde neprețuita sănătate a sufletului său nemuritor.

6. Luptă, fiul meu, lupta cea bună a vieții celei veșnice! Pune început bun, ca să câștigi sfârșit și mai bun! Mintea ta să fie pironită întru pomenirea lui Iisus Hristos, iar El ți se va face toate: și bucurie, și pace, și umilință, și mulțime de lacrimi de viață izvorâtoare, care vor face sufletul tău mai alb ca zăpada și mai ușor decât norul.

Când păstrezi, fiul meu, tăcerea și rostești Rugăciunea cu atenție, adică mintea ia aminte la cuvintele rugăciunii, fără să se abată la altceva în afara rugăciunii, atunci mintea va începe să simtă dulceața lui Iisus. Te

va ajuta foarte mult la aceasta faptul de a te smeri pe tine însuți întotdeauna. Neîncetat să te prihănești pe sineți și niciodată să nu te îndreptățești, adică în orice ispită să dai dreptate fratelui tău, zicându-ți că tu greșești. Aceasta înseamnă smerenie.

7. Ia aminte, fiul meu, la închipuirile și la gândurile cele păcătoase. Totul ține de gând. Mintea ta să fie străjer care să ia aminte la închipuirile cele necuviincioase care vin în sfera imaginației, căci îndată se naște primejdia ca sufletul să păcătuiască și să întristeze pe Acela, Care pentru noi toți S-a răstignit pe Lemnul care pe atunci era fără de cinste, iar acum de către toți este cinstit.

Desfrânarea se face cu sufletul foarte ușor atunci când lăsăm în lăuntrul nostru gânduri necurate să ne biruiască. Aceasta nu este altceva decât desfrânare duhovnicească.

Ia aminte, fiul meu, la ochi dacă vrei să-l biruiești pe demonul desfrânării. La fel de primejdios este să privești imagini necuviincioase, ziare, reviste etc.

8. Cea mai mare biserică, în care binevoiește Dumnezeu să locuiască, este cea pe care a zidit-o cu mâinile Sale, adică întreaga noastră existență, sufletul nostru, atunci când este curat.

Curăția inimii este de trebuință pentru ca mintea să fie slobodă de gândurile rele, din care izvorăsc simțirile rele și pătimașe, care aduc în trup ațâțările cele pătimașe. Atunci, și trup și suflet, se întinează și amândouă își pierd curăția și neprihănirea.

Primul gând rău și pătimaș, dar chiar mai înainte de acesta închipuirea cea pătimașă, este începutul a tot pă-

catul. Nici un păcat nu se săvârșește dacă nu premerge mai întâi gândul cel rău în imaginație.

Prin urmare, pentru a dobândi cea mai mare dintre bunătăți, curăția în adevăratul sens al cuvântului, trebuie să ne curățim mintea de gândurile și închipuirile păcătoase. Numai astfel se dobândește curăția cu temelii trainice.

Dacă vrem să tăiem faptele cele rele, fără să ne îngrijim de curăția lăuntrică a gândurilor, în zadar ne ostenim. Când ne îngrijim de curăția sufletului, va locui în el Dumnezeul slavei, va deveni biserică a Sa de preț, ce răspândește mireasma rugăciunii neîncetate către Dânsul.

9. Chiar dacă ne ostenim trupește zi și noapte, dar înlăuntru nu ne îngrijim să scoatem rădăcinile din care răsare toată răutatea, care este folosul?

Avem neapărată nevoie de trezvie și neîncetată rugăciune, pentru ca răul care sălășluiește în noi să-l lepădăm și să-l înlocuim cu binele cel duhovnicesc.

Luați aminte să nu vă fure în timpul zilei rugăciunea rostită cu gura prin răspândirea adusă de rucodelie, ci strigați Preaslăvitul și Preadulcele Nume al lui Iisus, iar El nu va întârzia să vină să ne ajute și să ne mângâie. Și câte nu poate îndrepta și înnoi binecuvântata rugăciune!

Siliți-vă la rugăciune! De ce să colinde mintea pe ici-colo și să nu se întoarcă la Iisus, pentru Care am lăsat toate și răbdăm toate?

10. Fiul meu, păzește mintea ta de gândurile cele rele, alungă-le cu Rugăciunea lui Iisus de îndată ce vin, căci precum albinele fug de fum, tot astfel și Duhul cel Sfânt pleacă atunci când va simți duhoarea adusă de fumul gândurilor rușinoase. Și precum albinele se duc la flori care au nectar, tot astfel și Sfântul Duh vine în

mintea și inima în care se lucrează dulcele nectar al virtuților și al gândurilor celor bune.

Mintea să ia aminte, fără imaginație, la cuvintele Rugăciunii lui Iisus, pe care le va rosti fie mintea, fie gura. Scopul tuturor metodelor, adică epicentrul este să ne rugăm fără imaginație, ci doar cu atenție la cuvintele Rugăciunii.

11. Din experiență cunosc că atât partea trupească, cât și cea duhovnicească a nevoitorului se curățesc prin liniștire, rugăciune, studiu duhovnicesc, lacrimile curățitoare izvorâte din adevărata pocăință și din contemplația celor dumnezeiești. Ajută, desigur, și asceza, atunci când există tăria trupului. Însă când aceasta lipsește, mulțumirea și prihănirea de sine completează lipsa ascezei.

Evlavia cuprinzătoare și trezvia sunt totul; sunt semnele unui suflet viu în Hristos. Când acestea lipsesc și se săvârșește doar asceza, fie se folosește omul foarte puțin, fie se pierde, aflat fiind sub stăpânirea trufiei, celei pricinuite de laudele oamenilor sau de gânduri. Cel care nu are trezvie, această lumină a sufletului, care este neprețuită, își pierde ostenelile sale, așa cum am văzut în cărți că mulți asceți s-au pierdut în pustie.

Asceza închipuie frunza unui copac, pe când trezvia roada acestuia. *„După roadele lor îi veți cunoaște..."*[1]; după roadă ne recunoaștem. Dumnezeu să ne lumineze pe unde să umblăm, căci lipsesc adevărații povățuitori și fiecare pășește pe drumul său. Dumnezeu să ni Se facă nouă tuturor Povățuitor.

12. Fiii mei, toate cele întristătoare pe care vi le amintește vrăjmașul sufletului nostru, diavolul,

---

[1] *Matei* 17, 6.

străduiți-vă să le alungați îndată, fără amânare, căci fiecare amânare aduce urmări neplăcute.

Diavolul este biruit cu desăvârșire cu rugăciunea și cu trezvia. Esența trezviei constă în a priveghea neîncetat cu mintea și a ne împotrivi gândurilor pătimașe și închipuirilor aduse de necurații demoni. În aceasta stă viața sau moartea, netrebnicirea sau îmbunătățirea. Cu alte cuvinte sufletul care se roagă și se scârbește de gândurile cele viclene, disprețuindu-le, se curăță cu timpul și se sfințește.

13. Să fugim de momeala gândului și să ne împotrivim la începutul apariției păcatului ca gând neînsemnat. Și astfel, cu harul lui Hristos, ne vom depărta de o experiență amară și greu de evitat. La început păcatul vine ca o vulpe cu viclenie și momește pe nesimțite, convingând că este o furnică care nu merită atenție și luptă. Iar sufletul rămâne în nepăsare și moliciune, dar mai apoi furnica se face în scurtă vreme leu neîmblânzit și osteneală multă pentru suflet.

14. În războiul trupesc numai fuga îl izbăvește pe om, adică să fugim de închipuire și gânduri de îndată ce se arată. Să nu stai deloc să examinezi sau să vorbești cu închipuirile. Mare și înfricoșătoare cursă este închipuirea. Tot ceea ce evită cineva cu ușurință prin privire și pipăire, aceea cu ușurință se apropie prin închipuire.

Nevoiește-te să alungi cu desăvârșire din mintea ta orice închipuire, să o cureți de tot ceea ce este lumesc sau din afara mănăstirii tale. Numai o singură amintire să le înlocuiască pe toate, și anume amintirea Preadulcelui Iisus.

Dacă ceva din chilia ta îți aduce aminte de cineva, de nevoie trebuie să lepezi acel lucru, ca să supraviețuiești cu orice chip în război.

Străduiește-te să ștergi trecutul tău, iar atunci când acesta voiește să te sugrume, cheamă-l pe Iisus și El te va ajuta.

Despre Rugăciunea minții și inimii

Rugați-vă după porunca Apostolului Pavel: *„Rugați-vă neîncetat”*[1]. Părinții niptici spun: *„Teolog este cel care se roagă cum se cuvine, iar cel ce se roagă cum se cuvine este teolog”*. Cu adevărat, părinții niptici învață că prin nevoință, făptuire și contemplație, prin trezvie și rugăciune, mintea omului se curăță, se luminează și se desăvârșește. Atunci primește darul cuvântării de Dumnezeu. Teologie nu gnoseologică, așa cum o învață teologii din universități, ci teologia provenită din izvorul dumnezeiesc, din care râurile adevăratei teologii izvorăsc pururea.

Sfinții Părinți niptici spun că mintea care se depărtează de la contemplarea lui Dumnezeu devine fie dobitocească, fie de fiară. Dimpotrivă, mintea care se îndeletnicește cu rugăciunea, mai ales Rugăciunea lui Iisus, devine văzătoare de Dumnezeu, luminată fiind cu străluciri dumnezeiești.

De rugăciune depinde mântuirea omului, fiindcă aceasta îl unește și îl apropie de Dumnezeu. Așadar, când omul este aproape de Dumnezeu, este firesc să nu se abată de la calea morală, fiindcă ia aminte la fiecare pas al său. Însă cu toată această atenție a sa, diavolul

[1] *I Corinteni* 5, 17.

nu încetează să ne pândească mereu, ca să ne găsească în vremea slăbiciunii noastre și astfel să ne târască pe drumul său, care întotdeauna este foarte coborâtor.

Pentru aceasta, iubiții mei fii, trebuie să fim întotdeauna înarmați cu rugăciunea neîncetată a Preadulcelui Iisus.

Nu trebuie să uităm că rugăciunea este atacată de demoni, ca să o netrebnicească prin răspândirea minții. Gânduri de tot felul înconjoară mintea sărmanului om în vremea rugăciunii, ca să fure roada acesteia și să lase numai oasele ei, adică osteneala celui care se roagă.

De aceea cel care vrea să se roage cum se cuvine, trebuie, mai înainte de a începe să rostească Rugăciunea, să alunge orice fel de griji și gânduri. Mintea, ca un episcop, să stea cu multă luare-aminte la cuvintele rostite, astfel încât rugăciunea să devină izvor de ajutor și har dumnezeiesc.

Potrivit învățăturii Sfinților Părinți, satana se va așeza întotdeauna ca o piedică și piatră de sminteală împotriva rugăciunii, fiindcă este foarte deranjat și ars de aceasta.

De aceea, fiii mei, siliți-vă la rugăciune și pomeniți-mă și pe mine, sărmanul vostru stareț, ca să mă miluiască Domnul.

2. O condiție necesară pentru a păstra cununa virtuților, dragostea, este să ne îngrijim de rugăciune. Nevoiți-vă cu Rugăciunea lui Iisus, dacă vreți ca Hristos să Se sălășluiască întru voi. Atunci El va lupta împreună cu noi și, ca un general experimentat, va câștiga lupta, iar biruința ne-o va da nouă.

Ca niște lei ce răcnesc, așa să ne facem și noi, atunci când lucrăm Rugăciunea; nu cu nepăsare, nu cu moleșeală, ci cu toată puterea sufletului. Întăriți-vă cu

sufletul, cugetând că Rugăciunea lui Iisus este totul. Fără rugăciune sufletul se ofilește și suferă cădere după cădere. Dacă în vremea ispitei vom ține Rugăciunea lui Iisus cu toată puterea sufletului, fără îndoială că vom birui pe diavol, iar biruința o vom atribui Preasfântului Nume al lui Iisus.

3. Tu, fiul meu, având în mână arma rugăciunii, luptă-te pentru cucerirea meterezelor dumnezeiești, căci cel ce se luptă se va încununa, dar nu cu ramură de măslin, ci cu cunună neveștejită a slavei celei veșnice în Ierusalimul cel de sus.

Merită să purtăm această luptă, fiindcă dobândim slava cea neveștejită și veșnică, pe când cea a atleților, care pentru cele vremelnice se luptă, este trecătoare și deșartă. Pentru aceasta trebuie cu jertfire de sine să ne nevoim, ca să Se slăvească și prin noi Preasfântul Nume al lui Dumnezeu.

4. Fiii mei, vă rog pentru dragostea lui Dumnezeu, să nu încetați Rugăciunea lui Iisus câtuși de puțin. Buzele voastre să rostească neîncetat Numele lui Iisus, care este pierzătorul diavolului și al meșteșugirilor lui. Chemați neîncetat în ajutor pe Hristos și El Se va grăbi să vă ajute.

Precum de fierul înroșit nu se poate atinge sau apropia cineva, tot astfel se petrece și cu sufletul care prin rugăciune se învăpăiază de dragoste către Hristos. Demonii nu se pot apropia. De ce? Fiindcă dacă se vor atinge, se vor arde de focul dumnezeiesc ce-l cuprinde întru sine Numele dumnezeiesc.

Cel care se roagă se luminează, iar cel care nu se roagă se întunecă. Rugăciunea este aducătoare de lumină

dumnezeiască. De aceea cel care se roagă cum trebuie se face întreg lumină și Duhul lui Dumnezeu sălășluiește întru el.

Dacă se apropie deprimarea, trândăvia, acedia și celelalte, să ne rugăm cu frică, cu durere și cu multă trezvie a minții, iar minunea mângâierii și a bucuriei se va petrece îndată, cu ajutorul lui Dumnezeu.

Omul care se roagă nu poate ține răutate asupra altcuiva, nici să nu-l ierte pentru vreo greșeală a sa. Toate se transformă în cenușă atunci când se ating de focul Rugăciunii lui Iisus.

Așadar, fii mei, nevoiți-vă cu mântuitoarea și sfânta Rugăciune a lui Iisus, ca să deveniți luminoși și să vă sfințiți. Rugați-vă și pentru mine, trândavul și păcătosul, ca milostiv să-mi fie Dumnezeu față de mulțimea păcatelor mele, cât și a nenumăratelor mele răspunderi.

5. Fiul meu, pomenește-L neîncetat pe Iisus, ca să afli leacul potrivit pentru neputințele tale. Ai durere? Prin chemarea lui Iisus vei găsi ușurare și luminare. Ești cuprins de întristare? Cheamă-L pe Iisus și vei vedea cum mângâierea va răsări în inima ta. Te cuprinde deznădejdea? Nu întârzia să-ți pui nădejdea în Iisus, iar curajul și tăria se vor înmulți în sufletul tău. Gânduri trupești te războiesc în fiecare zi și te trag spre plăcerile simțurilor trupești? Ia focul cel mistuitor al Numelui lui Iisus și dă foc la neghine. O problemă a acestei vieți te frământă? Spune: „Luminează-mă, Iisuse al meu, ca să rezolv problema mea și fă să se săvârșească totul după voia Ta!”. Și vei vedea că te vei liniști și cu nădejde vei păși.

În toate acestea pune Numele lui Iisus ca temelie, podoabă și acoperământ și nu te teme de vrăjmași. Atunci

să te temi, când prin toate vei trece fără Iisus. Fără leac nu aștepta vindecare și însănătoșire.

Străduiește-te în rostirea Rugăciunii, fiul meu, și atunci vei cunoaște mult folos și odihnă sufletească.

6. Strigați Numele lui Dumnezeu, căci El este mereu gata a ajuta pe cel care cere. Nu uitați Rugăciunea! Toată lumea lăuntrică a omului se sfințește prin Rugăciunea lui Iisus. Este singurul lucru pe care nu pot să-l facă cei care nu se vor nevoi până la sânge.

Ce este mai frumos decât Rugăciunea! Cel care se roagă se luminează și cunoaște voia lui Dumnezeu. Și cum o cunoaște? Cu siguranță că atunci când se roagă cum trebuie. Și când se roagă cum trebuie? Când trimite rugăciunea la Dumnezeu cu toate „ingredientele". Și care sunt acestea care îi dau gust bun? Smerenia, lacrimile, prihănirea de sine, simplitatea și mai ales ascultarea cu dragostea. Rugăciunea aruncă lumină, iar această lumină arată calea cea bună, plăcută lui Dumnezeu.

Rugăciunea să fie neîntreruptă și făcând astfel, veți deveni de nebiruit din amândouă părțile. Când veți fi cuprinși de gânduri pătimașe, să începeți să rostiți rugăciune scurtă și îndată veți afla ușurare. Țineți cu tărie Rugăciunea lui Iisus!

7. Rostiți Rugăciunea cu durere și umilință și atunci vă veți simți altfel. Ia aminte la tine însuți! Atunci te vei vedea pe tine însuți și te va durea, iar această durere îți va aduce mila lui Dumnezeu.

Nu lua aminte la bătăile inimii în timpul rugăciunii, ci numai ține-ți mintea neräspândită, închizând-o în rugăciune. Acesta este scopul și centrul rugăciunii.

Ia aminte neîncetat la Rugăciune și aceasta le va îndrepta pe toate, căci cel care se roagă se luminează, iar cel care neglijează rugăciunea, precum eu, se întunecă. Rugăciunea este lumina cerească și cel care are rugăciunea înlăuntrul său sau pe buzele sale, are lumina cea din rugăciune izvorând în inima sa. Iar aceasta îl luminează pe om ce să cugete și cum să ia aminte la sine și la cursele diavolului.

8. Siliți-vă la Rugăciunea lui Iisus și aceasta vi se va face toate: și mâncare, și băutură, și îmbrăcăminte, și lumină, și mângâiere; toate se face celui care o are. Fără ea golul din suflet nu se umple. Pe Hristos vreți să-L iubiți? După rugăciune să tânjiți și smerenia să v-o însușiți și atunci veți cunoaște că Împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este.

Nu lăsați ca gândurile cele rele să vă stăpânească, ci alungați-le îndată cu Rugăciunea lui Iisus. O, ce minuni săvârșește această Rugăciune! Strigați Rugăciunea și Îngerul păzitor vă va trimite mireasmă duhovnicească. Mult se bucură Îngerii atunci când monahul se roagă cu Rugăciunea Preadulcelui Iisus. Iisus este desfătarea sufletului vostru.

9. Strigați Rugăciunea neîncetat! O, Rugăciune binecuvântată! Să nu vă părăsească sau, mai degrabă, să nu părăsiți voi Rugăciunea, care este viața sufletului, suflarea inimii, primăvara cea duhovnicească care aduce mireasmă în sufletul silitor.

Rugăciunea și smerenia sunt armele cele preaputernice pe care trebuie să le ținem în mâini neîncetat, cu o trezvie necurmată, fiindcă acestea ne vor

aduce, cu ajutorul lui Dumnezeu, biruința împotriva demonilor.

10. Răbdare, fiii mei, nu vă pierdeți curajul! Rostiți Rugăciunea cu ardoare! Nu vă împrăștiați mintea cu cele pământești, chiar dacă aveți griji! Numai rugăciunea și pomenirea morții să le aveți înaintea voastră. *„Văzut-am mai înainte pe Domnul înaintea mea pururea, că de-a dreapta mea este ca să nu mă clatin"*[1].

Dacă vă veți ruga cu tărie și necurmat, nu veți cădea, dacă însă veți neglija rugăciunea, să știți, că veți avea parte numai de căderi.

11. Îți doresc, fiul meu, să pășești bine pe calea duhovnicească. Greutăți vor fi mereu, precum și ispite și multe altele, dar pe toate acestea le vom înfrunta cu rugăciune și frica lui Dumnezeu. Diavolul umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită. Pentru aceasta și noi trebuie să avem multă luare-aminte și rugăciune neîncetată către Hristos și Maica Domnului, până când îl va nimici Dumnezeu și va pierde răutatea lui.

Tu, fiul meu, să nu-ți pierzi curajul, ci războiește-l pe vrăjmaș cu toată puterea sufletului tău și Harul lui Dumnezeu nu te va lăsa să pătimești vreun rău.

12. Să stăruiți în rugăciune! Să nu credeți că așa de ușor se dobândesc bunătățile cele mari. Vă veți osteni, veți asuda și văzând Dumnezeu osteneala și smerenia voastră, vă va dărui Rugăciunea.

Cu cât mai des veți spune Rugăciunea, cu atât mai mult mă veți bucura, dar mai ales pe Dumnezeu, iar sufletul vostru îl veți ușura. Trebuie ca unul să-l ajute pe

---

[1] *Psalmi* 16, 8.

celălalt astfel: Când spuneți Rugăciunea cu voce tare și se întâmplă să fie cineva care nu spune Rugăciunea, ci mintea îi zburdă pretutindeni, atunci acela, auzindu-i pe ceilalți, se trezește din răspândire și începe să-l mustre conștiința, întrebându-l de ce nu spune și el Rugăciunea, ci stă și colindă cu mintea. Și îndată începe să rostească și el Rugăciunea. Atunci se împlinește cuvântul care zice: *„Frate ajutat de frate este ca o cetate întărită”*[1] și *„purtați-vă sarcina unul altuia”*[2].

13. Scopul vieții monahale este să-i unească strâns pe monahi cu Dumnezeu, care este dorirea cea mai înaltă. Când cineva este unit cu Dumnezeu și când în inima sa locuiește Domnul, atunci nimic nu-i lipsește. Nu există nici un gol în sufletul său, și nici nu-i lipsește vreun lucru material, care să-i fie necesar pentru a trăi în această viață. Și aceasta este încă o dovadă care arată cât de mult iubește Dumnezeu pe cei care ascultă de El.

Chipul în care ne unim atât de strâns cu Dumnezeu este rugăciunea. Și spunând *rugăciune* nu înțelegem numai să ne rugăm înaintea icoanelor, ci împreună cu aceasta care trebuie să se facă, monahul este dator să folosească cinci cuvinte de rugăciune, pe care le spune neîncetat și atunci când lucrează și când mănâncă și când stă și când are o altă îndeletnicire oarecare. Le spunem fie cu mintea, fie cu gura, fie cu inima: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!”*.

Faptul că le spunem neîncetat nu ne obosește. La început trebuie să stărui, dar apoi te obișnuiești și spui Rugăciunea cu multă ușurință, nemaivrând să te oprești. Rostind-o, monahul simte atâta veselie duhovnicească,

---

[1] *Pildele lui Solomon* 18, 19.

[2] *Galateni* 6, 2.

încât în clipele grele nu se mai tulbură, nici nu se mai mâhnește, ci cu răbdare scapă la Hristos, pe Care Îl roagă să-l miluiască, iar Hristos îl mângâie și-i dă bucurie. Ce este mai frumos decât a ruga cineva în fiecare minut pe Hristos și să rostească Preasfântul Său Nume cu buzele sale de lut!

În aceste cuvinte se află toată credința noastră. Spunând *„Doamne"*, credem că suntem robi ai lui Dumnezeu, iar El Stăpânul nostru. Și aceasta Îi aduce cinstire lui Hristos, dar totodată și nouă care suntem slujitorii unui astfel de Stăpân, Care este Dumnezeu.

Spunând *„Iisuse"*, care este Numele omenesc al lui Dumnezeu, ne vine în minte toată viața pământească a lui Hristos, de la Nașterea până la Înălțarea Sa.

Spunând *„Hristoase"*, care înseamnă uns de Dumnezeu, Împăratul cerului și al pământului, adică Dumnezeu cu alte cuvinte, mărturisim și credem că Hristos este Dumnezeul nostru, Cel care a creat toate și Se află în Ceruri, Care va veni din nou să judece lumea.

Spunând *„miluiește-mă"*, rugăm pe Dumnezeu să ne trimită ajutorul Său și mila Sa, știind că fără dumnezeiescul ajutor este cu neputință să facem ceva. Aceasta este în câteva cuvinte explicația acestor sfinte cuvinte. Cel care le spune trăiește multe experiențe.

Doresc din tot sufletul ca Preadulcele nostru Iisus să sădească în suflet această rugăciune, pentru a putea gusta ambrozia cea duhovnicească, care hrănește sufletul.

14. Să te rogi cât mai des cu putință! Străduiește-te să o faci cu străpungere, să plângi și vei vedea ușurarea pe care o vei afla din partea gândurilor și a întristării.

Rugăciunea este vorbirea omului cu Dumnezeu, iar cel ce se roagă cu duh zdrobit și smerit se umple de

harisme și binecuvântări dumnezeiești: bucurie, pace, ușurare, luminare, mângâiere, fericire. Rugăciunea este sabie cu două tăișuri, care taie deznădejdea, primejdia și mâhnirea. Rugăciunea este antidotul tuturor bolilor sufletești și trupești.

De asemenea să te rogi Maicii Luminii, Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, ca să te ajute, fiindcă ea este cea mai mare mângâiere după Dumnezeu. Atunci când cineva cheamă sfântul ei nume, îndată simte ajutorul ei, căci este maică. Atunci când se afla pe pământ suferea și ea ca un om pătimitor. Pentru aceasta împreună-pătimește cu sufletele îndurerate, grăbindu-se să le vină în ajutor.

15. Să răgușească gâtul nostru strigând toată ziua Preadulcele Nume al lui Iisus, ca să se facă și mai dulce gâtlejului nostru duhovnicesc, adică inimii; *„mai dulci decât mierea și fagurele”*[1].

Cu nici un alt nume nu vom putea să biruim patimile din noi, fără numai întru Numele lui Iisus. Cu nici un alt nume nu vom putea alunga întunericul din inima noastră și nici sclipirile cunoașterii celei luminate nu se vor arăta în minte, fără numai întru Numele lui Iisus. Cu acest Nume al Său ne vom înarma și ca pe un general al nostru Îl vom chema în toate luptele spre a ne ajuta. El va fi de față la prima chemare și atunci sufletele noastre se vor umple de curaj și fără de frică vom înainta către războiul nevăzut, pe care îl va câștiga Iisus.

Să ne luptăm cu gândurile rele, nădăjduind pururea în Dumnezeu. Să stăm mereu înarmați cu rugăciunea și cu trezvia. Să luăm aminte întotdeauna la furi, la gândurile cele de-a stânga, fără să lăsăm necontrolate nici pe cele

---

[1] *Psalmi* 119, 72.

de-a dreapta, ca nu cumva sub chipul gândului nevinovat să primim răul.

16. Lucrați Rugăciunea minții cu multă stăruință, răbdare și smerenie. Trebuie să cunoașteți că nu este o izbândă întâmplătoare acest fel de rugăciune, dar este nevoie de luptă și timp îndelungat. Să nu uităm că diavolul urăște Rugăciunea minții neînchipuit de mult și de aceea vom avea multe împotriviri în multe chipuri. Așadar, silință, curaj, răbdare, stăruință, smerenie și dragoste către Iisus al nostru.

Nu vă descurajați de la primele greutăți ale luptei, căci cele bune cu osteneală și durere se dobândesc. Însă când veți vedea roada – și ce roadă! – atunci singuri veți spune: „a meritat osteneala pentru o astfel de roadă duhovnicească".

17. Roagă-te! Roagă-te mereu! Numai rugăciune să săvârșești, neîncetat. Minunile rugăciunii fierbinți nu se spun, nici se explică. Ne minunăm de felul cum marea și vânturile își potolesc furia. Ispitele sunt ca o furtună înfricoșătoare cu valuri uriașe care ca un vânt înfiorător amenință cu desăvârșita pierzare. Dar cu strigarea și cu rugăciunea: *„Stăpâne, mântuiește-ne că pierim"*[1] vezi că toate se liniștesc în chip minunat și ne mântuim. Amin.

18. Am primit, fiul meu, amândouă scrisorile tale. Vrei să dobândești dumnezeiasca dragoste și rugăciunea cea neîncetată. Daruri nespus de prețioase. Daruri care presupun întristări, ispite, timp și celelalte. Prin urmare ispitele tale, fiul meu, se află în cadrele cele bune, iar nu în cele ale nedumeririlor.

---

[1] *Luca* 8, 24.

Așadar, nevoiește-te având ca scop dobândirea dumnezeieștii dragoste prin neîncetata Rugăciune a lui Iisus. În fiecare cădere nu deznădejde, ci reorganizare cu contraatac.

19. Trăim în lumea aceasta deșartă, însă ea nu trebuie să ne atragă inima și să o rupă de la viața cea duhovnicească și de la Ziditorul ei, Dumnezeu. Pentru aceasta suntem datori să ne rugăm neîncetat, fiul meu, astfel încât să comunicăm neîncetat cu Hristos și să primim de la El putere duhovnicească, cu ajutorul căreia ne vom putea împotrivi oricărui atac demonic. Roagă-te cu Rugăciunea lui Iisus, iar El, Domnul Cel ce face minuni, mai întâi va ierta mulțimea păcatelor noastre, iar apoi, prin harul Său, ne va ajuta să biruim trupul, lumea și diavolul, pe cei trei mari vrăjmași ai noștri. Rugăciunea este cea care ne va aduce bucuria și pacea lui Dumnezeu.

Gândește-te câtă nevoie avem de bucurie duhovnicească și mai ales dumnezeiască! De aceea să ne îngrijim cu orice preț să exploatăm tot timpul liber și să-l valorificăm pentru rugăciune.

20. Neîncetat, zi și noapte, mă rog pentru tine lui Dumnezeu și Maicii Domnului, Preamilostiva Maică a noastră, a tuturor creștinilor, dar mai ales a monahilor. *„Zid nebiruit ești fecioarelor"*. Pentru aceasta îndrăznește la Apărătoarea celor care se luptă și se nevoiesc cu bărbăție împotriva gândurilor și închipuirilor păcătoase, rostind cu mintea Rugăciunea Preadulcelui Iisus.

Pomenește acest Nume preasfânt, de care se înfricoșează toate puterile întunericului.

Strigă sfântul nume al Maicii Domnului în inima ta, ca să primești putere duhovnicească, spre înfruntarea oricărei lucrări demonice.

21. Roagă-te, fiul meu, pentru că de rugăciune depind toate, dar mai ales mântuirea sufletelor noastre. Atunci când ne rugăm cu durere și smerenie, Dumnezeu ascultă rugăciunea noastră și ne-o împlinește. De multe ori se întâmplă ca voia lui Dumnezeu să se manifeste într-un chip diferit decât ceea ce ne-am rugat. Iar aceasta de multe ori ne amărăște, fiindcă nu se face voia noastră și nu înțelegem adâncul judecăților dumnezeiești. Dar cu toată diferența dintre voia dumnezeiască și cea a noastră, Dumnezeu, ca un Atotcunoscător, lucrează cele spre folosul nostru în multe chipuri.

Pentru aceasta, fiul meu, să ne adunăm toate puterile sufletului, spre împlinirea marii virtuți care se cheamă Răbdare.

22. Slavă Preasfântului Său Nume, căci pe Acesta L-am cunoscut și-L adorăm, fugind de tulburarea și deșertăciunea acestei lumi. *„Slavă lui Dumnezeu, Care ne iubeşte şi ne-a dezlegat pe noi din păcatele noastre, prin sângele Său"*[1].

Să știi, fiul meu, că atunci când inima va înceta să mai rămână împătimită de lucrurile acestei lumi și se va îndeletnici cu dumnezeieștile Scripturi, vor dispărea gândurile cele deșarte, iar mintea se va hrăni doar cu dumnezeieștile noime. Nu se va mai îngriji de viața aceasta, ci din prisositoarea desfătare pricinuită de cercetarea dumnezeieștilor Scripturi se va înălța către Dumnezeu. Prin neîncetata chemare a Numelui lui Dumnezeu,

---

[1] *Apocalipsa* 1, 5.

care se face prin Rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă”, omul primește simțirea unei alte vieți, cea a veacului viitor și a nădejdii celei pregătite Sfinților. Gustă de mai înainte măreția acelei vieți și spune cu uimire: „O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu Celui nedescoperit!”. Fiindcă a pregătit o altă lume atât de minunată, pentru a băga în ea pe toți cei raționali și a-i păzi în viața cea nesfârșită.

23. Fiii mei, îngrijiți-vă de mireasma duhovnicească, adică de rugăciune, această împreună-vorbire sfântă cu Iisus, care aduce din belșug binecuvântarea Lui. Da, fii ai Duhului, pe aceasta să o iubiți din toată inima, ca să deveniți mireasmă a Harului, astfel încât să bine-înmiresmați pe aproapele vostru și el să spună: „Cu adevărat, monahismul îi face pe monahi să răspândească bună-mireasmă, prin Harul dumnezeiesc”.

Așadar, departe de noi patimile cele de ocară, ca unele ce pricinuiesc duhoare și lasă urme necurate în suflet.

24. Să ne silim, fiilor, la Rugăciunea Preadulcelui Iisus, ca să trimită mila Sa și să ne unim cu Harul Său, pentru a săvârși dumnezeieștile Lui porunci și astfel să dobândim dragostea Sa. Iar atunci când o vom dobândi pe aceasta, ne va arăta dumnezei după har și împărtășire. Atunci și calea lui Hristos nu ne va fi aspră și grea de urcat, ci dulce și desfătătoare; atunci cu ușurință vom împlini poruncile Lui.

Cuvântul întâi

Despre Rugăciunea minții și a inimii

Părinții niptici s-au ostenit mult pentru a afla Harul lui Dumnezeu prin rugăciune. Pentru aceasta noi, fiii lor,

suntem datori să le aducem neîncetat mulțumire, pentru că ne-au arătat o cale care duce la unirea cu Dumnezeu. Dar ne minunăm și ne întrebăm: „Oare cum este cu putință ca oamenii, mai ales monahii și clericii, să poată trăi duhovnicește, împlinindu-și nevoile lor sufletești, fără rugăciune, pe care Părinții noștri niptici ne-au dăruit-o din experiența lor?".

Sfântul Grigorie Palama, marele luminător al lucrării isihaste, al trezviei și mai ales al rugăciunii neîncetate, a scris cele mai înalte și mai sistematice învățături, pentru care a primit supranumele de „vârful Părinților niptici".

Odată, pe când se nevoia în hotarele Marii Lavre împreună cu obștea sa, Sfântul a fost răpit în vedenie și a văzut înaintea sa un vas ce semăna cu o cană și care avea în ea un lichid. Iar acesta atât de mult prisosea, încât se revărsa și se pierdea. Această băutură albă și plăcută, aflată în acel vas, arăta precum laptele. Un om vrednic de cinste i-a spus: „Grigorie, pentru ce lași să se verse și să se piardă atâta material duhovnicesc și nu-l dai celor ce au nevoie?". Sfântul a înțeles că era Harul lui Dumnezeu. Era acea băutură duhovnicească pe care Sfântul o avea în lăuntrul său ca Har al lui Dumnezeu, ca înțelepciune, experiență, trezvie, ca putere a cuvântului. Cum de le lași pe acestea și le îngrădești în acest loc și nu le transmiți la cei neputincioși, la oamenii flămânzi și însetați?

Cu adevărat, după ani de zile, cu ajutorul și povățuirea lui Dumnezeu, s-a aflat între mulți oameni și i-a adăpat pe cei care aveau nevoie de folos duhovnicesc.

Chiar și atunci când se afla în lume se ruga de unul singur. Se liniștea singur în chilia sa și doar Sâmbăta și Duminica venea la Liturghie. În toate celelalte cinci zile ale săptămânii se zăvora în chilia sa și nu ieșea deloc.

Nici nu mânca, nici nu bea. Doar Sâmbăta înceta nevoința liniștirii și mergea la dumnezeiasca Liturghie. Se împărtășea, cobora în trapeză, vorbea cu părinții, iar de Duminică seara se liniștea din nou până Sâmbătă.

Acești mari Părinți ne învață că atunci când sufletul omului este impresurat de gânduri necurate, egoiste, hulitoare, păcătoase, pe lângă cuvântul împotrivitor trebuie să se nevoiască spre alungarea gândurilor și cu mânie împreunată cu Rugăciunea lui Iisus.

Nu ajunge doar mânia împotriva gândurilor și închipuirilor păcătoase, ci este neapărată nevoie ca omul care este războit să se roage și cu Rugăciunea neîncetată, prin chemarea dumnezeiescului Nume: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă".

Potrivit învățăturii Sfinților Părinți, Numele lui Hristos are putere înălțătoare, adică această Rugăciune a lui Hristos are puterea de a ridica sufletul căzut, sufletul care a păcătuit.

În viața omului duhovnicesc există zile și clipe când simte un gol în lăuntrul său, o slăbire sufletească. Ceva lipsește, ceva i-a scăpat, dar nu știe ce anume, nu știe cum să-și revină, cum să revină la puterea și harul pe care sufletul le avea mai înainte. Nu știe cum să dobândească din nou ceea ce a pierdut.

Sfinții Părinți ne învață în această situație astfel: repetă Rugăciunea, începe din nou s-o rostești fie cu gura, fie cu mintea, fie cu inima. Atunci acea stare care umplea sufletul vine din nou, omul o regăsește, rămâne numai să se silească la rugăciune.

Este foarte important ca omul să nu înceteze Rugăciunea. Când lucrează, este posibil ca cineva să-i pună vreo întrebare și mintea va umbla pe ici-colo. Însă poate

atunci să rostească Rugăciunea cu gura, în șoaptă, și să aducă din nou sufletul la acea simțire a Harului.

Sfinții Părinți ne-au lăsat o mare moștenire, a cărei valoare este neprețuită. Această moștenire este lucrarea niptică, iar ea se înțelege ca atenție la gândurile, la închipuirile și la mișcările simțurilor, ca putere sufletească ce se împotrivește răului, ca străvedere, prin care mintea vede de departe ispitele și se depărtează, luându-și măsurile potrivite de siguranță; se înțelege ca rugăciune neîncetată și ca urmărire a inimii de către minte a tuturor gândurilor ce intră și ies din ea.

Mai înainte ca Sfinții Părinți, dascălii niptici să ne sistematizeze Rugăciunea minții, monahii mai ales s-au îndeletnicit cu ea în chip practic. Virtutea practică se numește asceză, precum postul, înfrânarea, metaniile, privegherea, slujbele, ascultarea, smerenia și celelalte. Aceasta se numește virtute făptuitoare, care „la puțin este folositoare”, pe când trezvia „la toate este folositoare”.

Începând cu secolul XIV învățătura despre Rugăciunea lui Iisus a fost sistematizată și organizată de către Părinți, care au lăsat scrieri. Ei învățau că lucrarea niptică este necesară pentru desăvârșirea omului.

Până la sistematizarea și la răspândirea acestei învățături, părinții și oamenii duhovnicești se osteneau mult în lucrarea virtuții făptuitoare. Țineau multe posturi, făceau multe privegheri, osteneli și celelalte. Însă când lucrarea niptică a venit la lumină, ca sistem și organizare, atunci numărul ostenelilor ascetice s-au micșorat, nu pentru că nu ar fi fost necesare, ci pentru că Părinții s-au predat lucrării duhovnicești mai mult decât virtuții făptuitoare. Iar aceasta fiindcă prin lucrarea niptică se slobozeau de gândurile pătimașe și astfel se micșorau

patimile. Lucrarea niptică le aducea curăția inimii. De aceea nu mai aveau atât de mult nevoie de asceza trupească pentru curățirea sufletului.

Pentru aceasta noi monahii nu trebuie să părăsim această Rugăciune, fiindcă este prea-folositoare. Căci atunci când lucrarea niptică curăță mintea și inima și aduce o înțeleaptă rânduială, atât în simțurile exterioare ale trupului, cât și în cele lăuntrice ale sufletului, monahul nu mai are nevoie de o asceză atât de mare pentru împlinirea aceluiași scop.

Asceza făptuitoare este un mijloc ajutător către trezvie. Pentru aceasta și Părinții, în parte și după putere, se nevoiau în această asceză făptuitoare pentru a ajuta lucrarea niptică. Ei urmăreau mai ales lucrarea niptică, fiindcă rugăciunea și trezvia erau pentru ei lecțiile desăvârșite pentru a spori în contemplație.

Lucrarea niptică îl conduce pe cel care o săvârșește la contemplație, iar apoi îl urcă spre primirea înțelepciunii, după care îl urcă la desfătarea dragostei din care se naște iubirea dumnezeiască.

Curăția este urmarea firească a lucrării niptice, omul dobândea de la sine atât curăția trupului, cât și cea a sufletului. Pe când prin asceza trupească părinții se chinuiau și se întunecau, lucrarea niptică îi scutea de osteneala zadarnică.

Lucrarea niptică îi conduce pe cei care o săvârșesc la lipsa de grijă. Părinții niptici au văzut că multa grijă este o piedică serioasă în atingerea scopului trezviei, fiindcă naște gânduri, iar acestea distrag atenția minții de la rugăciune și contemplație.

De aceea, potrivit învățăturii Părinților, grija cea multă care se face pentru lucrurile cele de prisos, se numește tuberculoză duhovnicească.

Monahii din chinovii trăiesc în ascultare. Aceasta, ca o urmare firească, aduce lipsa de grijă la cel ascultător. Căci de vreme ce fac ascultare și altul se îngrijește, eu pot să rămân în pace, săvârșindu-mi doar ascultarea.

Atunci când împlinesc o slujire și cuget că în afara acesteia nu-mi trebuie altă grijă, pot să împletesc foarte bine lucrarea slujirii cu cea a rugăciunii.

Dacă văd că mintea mea nu poate urmări slujirea cu rugăciunea, datorită răspândirii ei în lucruri ce nu au legătură cu răspunderea ce o am în slujirea mea, atunci voi fi nevoit să încep să rostesc cu gura Numele lui Hristos, șoptind: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă"*.

Când gura se roagă și mâinile lucrează, atunci lucrarea are un har îndoit, cel al ascultării și cel al rugăciunii. Ascultarea face ca lucrarea slujirii să aibă plată, rugăciunea o sfințește. Lucrul de mână care are ca însoțitor rugăciunea, are un har deosebit.

În Mănăstirea Tabenisioților era atâta liniște, încât i se spunea „Cetatea morților". Atâta liniște țineau părinții, încât păreau că nu sunt oameni vii, care au nevoie de discuții și zarvă. Și având această liniște, aveau timp pentru a rosti Rugăciunea și a se îndeletnici cu contemplarea lui Dumnezeu.

Cel care iubește liniștirea, vădit este că a simțit folosul liniștirii și al rugăciunii. Noi încă nu am cunoscut folosul adus de adâncirea lăuntrică. Nu am cunoscut încă vrednicia tăcerii, nu știm încă folosul pe care îl aduce faptul de a se liniști cineva în chilia sa.

Monahul, atunci când îi lipsește rugăciunea, este deșert, și fiindcă nu a simțit folosul din rugăciune, nu-și simte goliciunea sa. Cel sărac, de vreme ce nu are, nu se mâhnește.

Însă monahul care a învățat rugăciunea și care nu s-a îngrijit de sine și a pierdut rugăciunea, acela cunoaște pierderea și se mâhnește.

Pentru aceasta monahii trebuie să se roage, atât pentru ca să-și împlinească îndatoririle de monahi, dar și pentru a fi monahi în faptă, cu lucrarea lăuntrică, iar nu monahi numai cu numele și cu înfățișarea exterioară.

Potrivit Sfinților Părinți, cel care nu are înlăuntrul său lucrare lăuntrică nu este monah. De aceea și noi trebuie să ne silim la rugăciune, pentru a avea sufletul plin de folos. Numai atunci ne putem socoti monahi.

Așa cum se poate minuna cineva cum poate trăi un trup fără suflet, tot astfel se minunează și zice: Dar cum trăiesc oamenii fără această hrană duhovnicească?

Părinții niptici ne spun că cei care se roagă astfel dobândesc harisme mari. Postul, rugăciunea, înfrânarea, privegherea atrag Harul, Harul Sfântului Duh.

Harul Sfântului Duh se manifestă în multe chipuri și darurile aduse de el sunt multe și diferite. Sfântul Duh prin lucrarea înaltă a rugăciunii și a trezviei dăruiește darul lacrimilor, darul bucuriei, darul mai-înainte-vederii, darul învățăturii, al îndelungii-răbdări, al dumnezeieștii mângâieri, al nădejdii, darul dumnezeieștii dragoste, al contemplației, al răpirii minții.

Noi învățăm mereu, dar cu cât învățăm, cu atât datoria noastră față de Dumnezeu și părinți crește.

Fiecare din noi, potrivit cu sporirea și cu folosul pe care l-a primit din rugăciune, primește și vindecarea de patimile cele sufletești și trupești. Îndreptarea patimilor și a neputințelor arată cât de sporit este omul în rugăciune.

Așadar trebuie să ne silim. Neîncetat să ne îndemnăm pe noi înșine la rugăciune; să nu o neglijăm. În cazul

când se va observa că rugăciunea a slăbit, trebuie îndată să începem să ne nevoim a ne îndrepta. Să ne silim, ca să primim din nou putere în rugăciune. Cum putem face aceasta? Sufletul trebuie să se adune în sine, „să strângă cureaua", cum se spune, și să înceapă să se roage cu râvnă. Să alunge gândurile, să lepede grija, să slobozească mintea de răspândire și să spună: „Acum mă voi desfăta de rugăciune". Și după ce se va desfăta astfel un timp, va simți puterea ce vine din rugăciune.

Rugăciunea este catapulta împotriva demonilor, a patimilor, a păcatului și, în general, a tot ce se pune ca piedică în calea mântuirii.

Nu greșești dacă numești Rugăciunea liman, fiindcă limanul adăpostește corabia învăluită de furtună. Acolo îți vei afla pacea, mântuirea, siguranța.

De asemenea nu greșești dacă numești Rugăciunea și sapă sau secure sau busolă; dacă o numești lumină sau cu alte denumiri. Pentru aceasta noi, monahii, nu trebuie să o neglijăm deloc. Există mireni în lume, mai ales femei, care se nevoiesc mult cu Rugăciunea, deși au griji, au copii, treburi, au atâtea și atâtea îndatoriri. Cu toate acestea iconomisesc și puțin timp pentru a se ruga și a se îndeletnici cu chemarea Numelui lui Dumnezeu.

Ce îndreptățire vom avea noi, când Dumnezeu ne-a dat atâta libertate și lipsă de griji? Ce răspuns vom da când neglijăm rugăciunea și o facem atât de neputincioasă, încât slăbiciunea ei să îngăduie păcatului și patimilor să ne zdrobească și să ne îmbolnăvească?

Ne luptă gândurile? Avem armă preaputernică rugăciunea. Dulceața păcatului trage mintea la rău. Dar dacă mintea va lua în mâini baltagul rugăciunii și-l va ridica și va începe să lovească, se vor dezrădăcina chiar și cele mai puternice gânduri. Ajunge numai ca omul să țină

bine baltagul și să-l mânuiască cu îndemânare. Atunci, cu adevărat, va deveni iscusit în aceasta.

De aceea diavolul ne împiedică să spunem Rugăciunea, pentru a ne putea robi mai ușor. Ne aduce nepăsare, griji deșarte și alte nenumărate piedici, numai pentru a ne împiedica de la rugăciune.

Așa cum s-a dovedit din experiență, demonii se tem de Numele lui Hristos. Ei înșiși au mărturisit aceasta prin gura oamenilor, și anume că sunt arși atunci când omul se roagă.

Era un monah care căzuse în multă nepurtare de grijă. Atât de mult se lenevise, încât până și canonul său și-l părăsise și s-a întors în lume. S-a dus în locul său natal, acolo unde demonizații aleargă pentru a primi tămăduire de la Sfântul Gherasim. Pe când mergea să se închine și el Sfântului, de vreme ce tot se afla acolo, pe drum l-a întâlnit o demonizată care i-a spus:

Dacă ai ști ce ții în mână! Ah, dacă ai ști, sărmane om, ce ții în mână! Dacă ai ști cât mă arde această metanie a ta, iar tu o ții din obișnuință, așa de formă!

Monahul a încremenit. De la Dumnezeu a fost ca să-i vorbească acea demonizată. Atunci și-a venit în fire. Luminat fiind de Dumnezeu, a spus întru sine: „Ia te uită, cât de nepriceput sunt! Țin în mâna mea cea mai puternică armă și nu pot să lovesc niciun diavol. Și nu numai că nu pot să lovesc, dar mă și duce în robie acolo unde vrea el. Am păcătuit, Dumnezeul meu!”.

Și în acea clipă s-a întors căindu-se spre mănăstirea sa, unde a pus început bun. Atât de mult a sporit în lucrarea Rugăciunii și în petrecerea monahală, încât s-a făcut pildă multora. Pe acest stareț l-am apucat și eu. Nu auzeai nimic din gura lui, *decât „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!”*. Neîncetat se ruga. Îi spuneai ceva, iar

el îți răspundea cu două-trei cuvinte, după care limba lui se întorcea la Rugăciune. Atât de mult se obișnuise cu ea, încât îl schimbase cu totul. Și gândiți-vă că vrednicia rugăciunii și a metanierului i-a descoperit-o diavolul – desigur, fără să vrea –, potrivit judecăților Celui Preaînalt.

Ascultă și altă povestire asemănătoare:

Pe când mă aflam la Noul Schit și trăia Starețul meu Iosif, a venit la noi un tânăr demonizat. Starețul, din milostivire, îi primea pe toți aceștia. Rămâneau cât voiau, după care plecau singuri. Aceștia nu pot rămâne mult timp într-un loc. Toți cei care nu au mângâiere de la Dumnezeu înlăuntrul lor, o caută schimbând locuri și oameni.

Tânărul acesta avea un demon care imita femeia de stradă. Atunci când îl apuca demonul, își schimba vocea într-una de prostituată și spunea lucruri despre care *„rușine este a le grăi"*, potrivit Apostolului[1]. De meserie era dogar. Numele nu i-l vom da. Acesta, așadar, a rămas în obștea noastră destul timp și în timpul orelor de lucru venea la atelier ca să ajute cu ce putea. În a treia zi mi-a spus:

Părinte, nu mă înveți și pe mine să fac peceți? Aceste butoaie pe care le fac... e muncă grea. Și îl am și pe acesta înlăuntrul meu care mă descurajează.

Te voi învăța, fratele meu. Să fie binecuvântat! Uite, asta și asta să faci. Sculele sunt aici, lemnele acolo, modelele în fața ta; pe această masă vei lucra. Numai că, așa cum vezi, aici în obște părinții nu vorbesc, ci spun neîncetat Rugăciunea lui Iisus.

I-am spus acestea fiindcă voiam să evit pe cât era cu putință vorbirea în deșert și răspândirea în vremea rugăciunii. Dar și altceva mi-a venit în minte în acea clipă.

---

[1] *Efeseni* 4, 12.

„Oare, mă gândeam eu, demonizații pot rosti Rugăciunea?”. Am început, așadar, rucodelia și rugăciunea. Nu au trecut câteva minute, că demonul s-a și aprins înlăuntrul său. Și-a schimbat vocea și a început să strige, să înjure, să amenințe, să ocărască:

– Încetează, chelbosule! spunea acela din lăuntrul său. Să crăpi! Încetează acel murmurat! Ce tot spui aceleași cuvinte mereu! Mai lasă aceste cuvinte că m-ai amețit. Mă simt bine înlăuntrul tău. Ce te-ai apucat să mă răscolești?

A mai spus câteva de felul acesta, și a început să-l chinuiască, după care l-a lăsat.

– Ai văzut ce-mi face?, mi-a spus sărmanul. Iată, aceasta trag mereu.

– Răbdare, fratele meu, i-am spus, răbdare! Nu-i da atenție. Acestea nu sunt ale tale, ca să te mâhnești. Tu îngrijește-te doar de Rugăciune.

Când am terminat lucrul am mers la stareț. Pe când mergeam, mi-a spus:

– Părinte, ce zici, să fac vreo rugăciune pentru cel pe care îl am în mine, ca să-l miluiască și pe el Dumnezeu?

Atât i-a trebuit sărmanului să spună, că îndată l-a apucat demonul, l-a ridicat în aer și l-a izbit atât de tare de pământ, încât s-a cutremurat locul. Și-a schimbat glasul și a început să strige:

– Încetează, chelbosuleeeee! Încetează, ți-am spus! Ce spui acolo? Ce milă?! Nu vreau milă! Nuuu! Ce am făcut ca să cer milă? Dumnezeu este nedrept. Pentru un păcat mic, pentru o trufie m-a izgonit din slava mea. Nu greșim noi, ci El. El să se pocăiască, iar nu noi. Departe de pocăință!!

L-a chinuit mult, după care l-a lăsat jos ca pe o zdreanță. Eu m-am înfricoșat când am auzit cuvintele

demonului. În câteva minute am înțeles din experiență câte aș fi înțeles dacă aș fi citit despre demoni mii de cărți. Ne-am continuat drumul spre stareț. Acesta l-a primit și îi vorbea cu multă dragoste. Se ruga mult pentru aceștia, căci știa ce martiriu suferă de la demoni.

„Dacă noi, ne spunea Starețul, care îi avem pe dinafară (adică pe demoni n.tr.), suntem atât de mult chinuiți de gânduri și de patimi, ce mucenicie suferă, oare, acești nefericiți care îi au înlăuntrul lor zi și noapte!". Și clătinându-și capul, continua: „Poate că aceștia își trăiesc iadul aici. Însă vai de cei care nu se vor pocăi, ca Dumnezeu să-i pedepsească cu milostivire în această viață, într-un fel sau altul". Și amintea cuvântul unui Sfânt, care spune: „Dacă vezi un om păcătuind la arătare și care nu se pocăiește și nu are nici un necaz în această viață până în clipa morții sale, să știi că judecata omului aceluia va fi fără milă în vremea Judecății".

Și zicând acestea Starețul, noi îl vedeam făcându-se tot mai compătimitor față de fratele chinuit.

La slujbe acela nu mergea în biserică împreună cu părinții, ci cutreiera pe stânci cu metanierul în mână și striga neîncetat Rugăciunea: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă! Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă! Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!"*. Răsuna tot locul acela.

Cunoscuse din experiență cât de mult îl arde Rugăciunea pe demon. Și așa cum cutreiera pe stânci, rostind neîncetat Rugăciunea, deodată vocea lui se schimba și demonul începea să strige: „Să crăpi, ți-am spus, să crăpi! M-ai scos din sărite! Ce stai aici și te plimbi pe stânci și bolborosești? Mergi împreună cu ceilalți și lasă bolboroseala! De ce tot repeți într-una aceleași și aceleași cuvinte, ziua și noaptea, și nu mă lași să

mă liniștesc? M-ai amețit...mă arzi, nu înțelegi?". Iar atunci când trecea vremea ispitei, acela începea iarăși să rostească Rugăciunea cu metanierul: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă".* Înțelesese foarte bine ceea ce diavolul credea că nu poate să înțeleagă. Și simțeai durere, dar și o nădejde atunci când îl vedeai suferind, nevoindu-se, răbdând. A rămas o bună perioadă de timp împreună cu noi, după care a plecat într-o stare destul de bună. De atunci însă nu l-am mai văzut. Dumnezeu știe ce s-a mai întâmplat cu el.

Ați văzut puterea rugăciunii și lipsa de pocăință a demonilor? Sunt arși de ea și strigă: Nu vrem milă! Și judecă neîncetat pe Dumnezeu. O, mândrie luciferică! Oare prin ce se deosebește un om care rămâne nepocăit până la moarte de un demon? Unul care nu primește să-L mărturisească pe Hristos ca Dumnezeu și Om și nu cere mila Sa!

Înțelegeți acum sensul cel adânc al Rugăciunii? Cum îi vădește pe oameni, cât de aproape sau departe este fiecare de Hristos.

Noi lăsăm gândurile să ne biruiască, să ne robească, în timp ce avem arma cea prea luminoasă a rugăciunii; această armă care se numește foc. Ea este un bici care biciuiește orice gând diavolesc.

Dar noi suntem nevrednici – și cel dintâi sunt eu – ca să vorbim. Nu pentru că nu putem sau nu suntem chemați la rugăciune, ci pentru că suntem trândavi și nepăsători și ne înșală diavolul, iar noi facem ascultare de el și nu rostim Rugăciunea neîncetat. Dacă am fi rostit-o, nu am fi lăsat să ne stăpânească atât de multe patimi.

Îi vedem chiar și pe mireni rostind Rugăciunea și sfințindu-se. Tatăl Sfântului Grigorie Palama se afla în suita împărătească, în sfatul miniștrilor împăratului

bizantin Andronic. Cu toate că avea atât de multe griji, nu rămânea neîmpărtășit de rugăciune și de sporirea și folosul venit din ea. Acestea arată că omul, oriunde s-ar afla și orice viață ar petrece, dacă se îndeletnicește cu Rugăciunea aceasta de minuni-făcătoare, primește Harul lui Dumnezeu.

Vedem că și Sfântul Maxim Kavsokalivitul umbla prin pustia Sfântului Munte, în locuri liniștite, pentru a se putea ruga mai mult. Părinții îl întrebau:

– De ce, părinte, mergi prin locuri pustii și de ce fugi de oameni?

– Mă afund în locuri pustii pentru a mă ruga mai mult, răspundea el.

Experiența îl învățase că fără liniștea necesară rugăciunea nu aduce harismele cele multe și mari care izvorăsc din ea.

Și în lume și în liniște, în munți, multe se dobândesc prin rugăciune.

Noi, cei care ne aflăm în chinovie, trebuie să ne ținem de rugăciune și de lucrarea virtuții practice, făcând ascultare, tăindu-ne voia, iubindu-i pe ceilalți, îngăduindu-ne unii pe alții, mărturisindu-ne curat gândurile, făcând ascultare de proestoși, rostind neîncetat rugăciunea la slujire. Iar când vom face toate acestea, Harul lui Dumnezeu va veni potrivit cu credința și ascultarea pe care o avem față de proestoși, potrivit cu virtutea practică pe care o avem.

Putem și noi aici, cei care suntem sub același acoperământ, sub aceeași povățuire păstorească, să ajungem la anumite măsuri ale Harului, fiindcă Dumnezeu nu este părtinitor. Pe cei ce lucrează poruncile Lui cu inimă curată, cu conștiință curată, îi încununează și le dăruiește nădejdea mântuirii.

Nu ne mai rămâne decât să ne silim, să ne silim neîncetat. Așa cum ne-a învățat lecția de astăzi, să rostim mai ales Rugăciunea lui Iisus. Neîncetat să spunem: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!". Când ne trezim dimineață să spunem Rugăciunea, apoi să lucrăm rostind Numele lui Hristos. Și astfel, nici rugăciunea nu o întrerupem și scăpăm și de grăirea în deșert.

Vai nouă, atunci când învățăm și nu facem, nu ne silim; când ni se dau mijloacele de a ne sili și nu o facem. Atunci ce ne mai rămâne de făcut decât să ne prihănim pe noi înșine ca unii ce suntem nevrednici, vrednici de milă și trândavi? Cel puțin prin prihănirea de sine și smerenie să aflăm din nou silința la rugăciune, căci smerenia și prihănirea de sine atrag Harul lui Dumnezeu. Iar Harul aduce din nou râvnă pentru rugăciune și o face mai lesnicioasă.

Așa cum am spus, suntem datori să mulțumim Părinților noștri niptici. Să-i iubim și să-i slăvim, să le cerem mijlocirile cele către Dumnezeu și să-i rugăm să ne trimită și nouă un mic dar, o mică binecuvântare de rugăciune.

Cuvântul al doilea

Despre Rugăciune

Pentru monah rugăciunea trebuie să-i fie o însoțitoare nedespărțită. În clipa când ne-am hotărât să ne rugăm cu mintea adunată și cu atenție, trebuie să ne silim să ne concentrăm atenția minții în partea inimii, fără desigur să ne-o închipuim.

Să respirăm rar și să dăm atenție cuvântului lăuntric: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă". Mintea noastră să o așezăm ca un paznic, ca un supraveghetor care

observă cuvântul lăuntric ce rostește Rugăciunea. De asemenea, să ia aminte la închipuire, ca să nu primească nici o închipuire.

Împreună cu acestea vom mișca sufletul nostru cu o dispoziție plină de dragoste, astfel încât rugăciunea să se întărească, să se întregească, să i se dea această simțire bună, astfel încât să dea roade bune. Această roadă poate fi ușurința rostirii Rugăciunii, poate fi o căldură duhovnicească, poate fi bucurie, lacrimi etc.

Desigur, mai înainte de a începe a rosti Rugăciunea este de folos ca pentru două-trei minute să aruncăm o privire asupra păcatelor noastre, asupra patimilor noastre; să cugetăm la păcătoșenia noastră, la starea noastră pătimașă, la starea smerită a sufletului nostru și la faptul că nu putem face nimic fără Dumnezeu.

De asemenea, trebuie să cugetăm la judecata lui Dumnezeu și la iadul din cealaltă lume. Simțământul care se va pricinui în suflet, ne va îndemna să reglăm Rugăciunea cu respirația.

În felul acesta se face o pregătire a sufletului, astfel încât după câteva minute, când vom începe rugăciunea, aceasta va avea un oarecare imbold și intensitate.

Făcând astfel, mintea este mai adunată, mai atentă. Această contemplație, această cugetare o țintuiește înlăuntru. După aceasta i se dă și rugăciunea și începe să se roage bine.

Atunci când omul obișnuiește să se roage în acest fel, după un timp, iar aceasta depinde de dispoziția omului, sporește în rugăciune, desigur cu Harul lui Dumnezeu. Căci cred că rugăciunea ține doar de Harul lui Dumnezeu.

Omul se face împreună-lucrător prin felurile rugăciunii. Harul este cel care ne ajută să pomenim Numele

lui Dumnezeu. Și dovada pentru aceasta este faptul că orice alt gând omul poate să-l cugete, dar ca să pomenească Numele lui Dumnezeu trebuie să depună multă strădanie.

Ceva semănător se petrece, de exemplu, cu plantele. Buruienile sălbatice încolțesc singure, fără nici o strădanie a omului, pe când plantele din grădină omul le îngrijește cu atât de multă osteneală. Și dacă Dumnezeu nu ar trimite soarele cu razele sale cele de minuni făcătoare, nu ar încolți, nu ar crește și nu ar înflori nimic.

Tot astfel se petrece și în cele duhovnicești. Omul încearcă prin diferite chipuri de rugăciune să ajungă la unirea minții sale cu Dumnezeu. Dacă însă Dumnezeu nu trimite binecuvântarea Sa, dacă nu împreună-lucrează, toate aceste chipuri ale rugăciunii și toată această strădanie rămân neroditoare duhovnicește.

Pentru aceasta este nevoie, mai înainte de a începe rugăciunea, de cugetare duhovnicească. Adică să cugetăm la smerenie, la prihănirea de sine, la moarte, astfel încât omul să atragă ajutorul lui Dumnezeu în vremea rugăciunii.

Chiar și atunci când omul se roagă, dacă va primi gândurile de slavă deșartă, rugăciunea se va curma, fiindcă Harul lui Dumnezeu va fi împiedicat, nu va lucra.

Atunci omul se revoltă din pricina acestor gânduri și spune întru sine: „De îndată ce rugăciunea a început să lucreze și am simțit Harul lui Dumnezeu, au venit aceste gânduri și m-a părăsit Harul".

De multe ori se apropie diferite gânduri rele și îndată rugăciunea se curmă și omul se întreabă: „Dar eu nu am primit aceste gânduri rele, de ce mă lipsesc acum de rugăciune și de harul ei?".

Și aceasta face parte din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, pentru a-l înștiința pe om. Este ca și cum i-ar spune: „Să nu crezi că numai atunci când primești gânduri de mândrie te lipsești de harul rugăciunii, ci chiar și atunci când vreau Eu, fără să ai gânduri de mândrie, te lipsesc de impresia că tu, cu pregătirea și cu strădania ta, poți să afli rugăciunea cea lucrătoare".

Acest lucru l-am simțit din experiență atât de mult, încât nimeni nu poate să-mi scoată acest gând, această încredințare, și anume că rugăciunea este lucrarea Harului. Mă refer, desigur, la rugăciunea cea lucrătoare, la rugăciunea care are simțirea Harului, căci rugăciune se numește orice rugăciune, fără simțirea Harului.

Așadar, îi este de folos omului să fie lipsit de rugăciune din când în când, pentru a învăța bine această lecție a smereniei.

După ani de zile, după ce va pierde de nenumărate ori rugăciunea datorită gândurilor, va avea o încredințare lăuntrică permanentă, și anume că numai cu ajutorul lui Dumnezeu izbândește în rugăciune.

Sfântul Isaac Sirul spune: *„Nu atunci când tu te pregătești cu toate mijloacele și chipurile de rugăciune vei dobândi Harul lui Dumnezeu, ci doar atunci când Dumnezeu va voi să ți-l dea. Se întâmplă ca atunci când nu ești pregătit să-ți dea (har în rugăciune n.tr.), iar atunci când ești pregătit, să nu afli rugăciune".*

Acesta este un mare adevăr. De multe ori și eu, smeritul, atunci când îmi luam toate măsurile pentru a afla rugăciune la privegherea de noapte, de cele mai multe ori nu aflam rugăciune. Mă sculam la ora mea, în liniște, făcând totul după rânduială și cu atenție, ca să nu se audă nimic. Mă sileam ore întregi și cu toate acestea nu aflam rugăciune. Apoi, după această rugăciune cu

luare-aminte, făceam altceva, o altă lucrare și îndată aflam mult Har. Cugetam în sinea mea: „Atâta osteneală, atâta strădanie, atâta luare-aminte și cu toate acestea nici un rezultat, iar deodată vine atât de mult Har. Dumnezeu mi-a dat de înțeles că nu trebuie să-mi părăsesc strădania, ci să nu mă încred în ea, cum că prin ea voi afla rugăciune".

Stă în puterea, în dreapta împărțire a lui Dumnezeu să dăruiască simțirea rugăciunii, chiar și fără strădanie.

Oricum, din partea celui ce se roagă trebuie să fie luate toate măsurile care sunt necesare pentru a afla rugăciunea, însă fără să creadă că acestea îi vor aduce în vreun chip rugăciunea, ci că Dumnezeu atunci când va voi, îi va da rugăciune. Altfel, nu va izbândi nimic.

Agricultorul seamănă, ară bine pământul, se uită ca plugul să intre adânc, sapă pământul, cel de jos îl aduce sus și apoi seamănă. După aceea așteaptă ploaie, vreme bună. Dacă vremea bună vine și cu ploaie, cu văzduhul care trebuie, semințele vor încolți, vor crește și vor da roada lor. Altfel, nu se va face nimic. Chiar dacă va încolți, va fi atât de puțin, încât agricultorul nu-și va scoate nici măcar sămânța.

Și agricultorul tot în Dumnezeu nădăjduiește și zice: „Dacă Dumnezeu voiește, voi lua roadă". Iar în vreme de secetă sărmanul se roagă, stropește cu agheasmă, deoarece crede că dacă Dumnezeu voiește și trimite ploaie, soare, osteneala sa va aduce roadă. Altfel, cu toate măsurile luate, nu-și va lua roada sa.

Tot astfel se întâmplă și în cele duhovnicești. Oricâte măsuri și-ar lua omul, numai dacă voiește Dumnezeu, rodește. Pentru aceasta este nevoie mai înainte de toate strădaniile duhovnicești de smerenie. Ajunge omul în punctul să primească încredințarea că fără Dumnezeu

nimic nu se face. Aceasta o crede cu tărie și de aceea zice: „Semnez cu însuși sângele meu că sunt un nimic și nu pot să fac nimic bun”. Dar chiar mai înainte de a-și termina iscălitura, vede gânduri de slavă deșartă. Și zice întru sinea sa: „Dar chiar cu puțin înainte am semnat cu sângele meu că sunt un nimic. Cum, dar, m-a atacat gândul de slavă deșartă?”.

Vădit lucru este că până și smerenia tot Dumnezeu o dăruiește omului. Cu toată lucrarea pe care o facem pentru cunoașterea nimicniciei noastre, tot Dumnezeu dă acest sentiment al nimicniciei.

Atunci ce trebuie să facă omul, de vreme ce astfel stau lucrurile? Va trebui, oare, să nu facă nici un bine, să nu depună nici o osteneală, ci să aștepte de la Dumnezeu ca să-i dea smerenie și Har? Nu, ci omul trebuie să facă tot ce ține de el, legat de orice virtute, și să aștepte cu multă smerenie și simțire că, dacă Dumnezeu voiește ca această virtute să prindă viață, numai atunci va putea rodi. Altfel, numai osteneala rămâne.

Revenind la subiectul rugăciunii, repet că trebuie să ne luăm măsuri. La vremea rânduită să ne închidem în chilia noastră, să ne străduim să cugetăm ceva legat de rugăciune: de pildă, la păcatele noastre, la faptul că timpul trece și nu facem nimic, la moartea care ne așteaptă, la judecată și celelalte.

După o astfel de cugetare scurtă îndată vine dispoziția pentru rugăciune. Pogorâm mintea în inimă și respirăm rar, rostind Rugăciunea: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă”*. Iar dacă vom simți osteneală, somn, trebuie să stăruim. Atunci nu vom simți nimic, dar se va petrece ceva bun înlăuntrul nostru. Data viitoare când ne vom așeza la rugăciune ne vom simți ceva mai bine, iar apoi și mai bine. Și astfel, încet-încet vom începe să

găsim ceva în rugăciune, iar odată cu trecerea timpului tot mai mult. Această strădanie a noastră va fi atacată cu siguranță de diavolul. Ne va duce mintea ici-colo, ne va aduce diferite închipuiri, însă noi ne vom sili să lepădăm acestea și să luăm aminte numai la rugăciune.

Lucrarea nu este mică. Pare simplă: să-ți pleci capul, să-ți aduni mintea și să urmărești rugăciunea. În esență, însă, este grea, fiindcă vicleanul urăște această rugăciune.

Rugăciunea minții este vrăjmaș neîmpăcat pentru satana. De aceea nu este așa de ușor, și anume ca diavolul să sufere să fie ars și să îngăduie ca să Se sălășluiască Hristos în inima omului, iar el să fie alungat din îngrăditurile inimii.

Rugăciunea, așa cum am spus, are ca scop să-L aducă pe Hristos în inima omului, lucru de neconceput pentru opoziție, pentru satana.

Rugăciunea aceasta simplă, de un singur gând, este atât de puternică, încât nu poate mintea omului să priceapă. De aceea satana o războiește și ne aduce răspândire, neliniște, mâhnire, sufocare, singurul său scop fiind acela de a-l îndepărta pe om de rugăciune.

„În rugăciune stăruiți!”[1]. La rugăciune este nevoie de răbdare, stăruință, îndelungă-răbdare.

Să nu spunem: „Nu putem să facem nimic”, căci atunci nu vom reuși să facem această rugăciune, care este atât de înaltă, încât este cuprinsă întru cele cerești.

Dar să vorbim acum despre lărgimea ei.

Atunci când rugăciunea lucrează, mintea se face atât de curată, atât de luminoasă, atât de puternică, atâtea aripi primește, încât urcă foarte sus și-L întâlnește pe Dumnezeu cu toate darurile Sale. Atunci mintea

---

[1] *Romani* 12, 12.

primește atâtea contemplații, încât se întreabă: „Care contemplație să-mi aleg?”.

Dimpotrivă, când mintea nu este luminată de rugăciune, este foarte greu de mișcat; nu se poate urca rodnic spre nici o contemplație.

Când omul se străduiește și nu găsește rugăciune, vine cel viclean și îi spune: „Iată, te-ai ostenit atâta și nu ai găsit nimic. Părăsește, așadar, această rugăciune”. Experiența, însă, ne spune cu însăși limba ei: „Este nevoie de răbdare și stăruință. Este nevoie de multe lovituri, de multă strădanie la rugăciune”.

Ce se întâmplă cu sămânța? Scoate colț și încet-încet urcă în sus, sparge scoarța pământului și iese la lumina acestei lumi. Apoi crește, înflorește și rodește.

Tot astfel se întâmplă și cu rugăciunea. Încet-încet sparge scoarța cea tare a inimii și iese la suprafața ei. Iar când va ieși la lumina vieții duhovnicești, va începe să încolțească, să crească, să înflorească și să rodească.

Când după ani de zile de lucrare a acestei rugăciuni duhovnicești Bunul Dumnezeu îl va învrednici pe om (de harul ei n.tr.), atunci, deși mai înainte se simțea slab în dobândirea smereniei și pierdea ușor rugăciunea, acum vede smerenia devenindu-i o stare firească, pentru care și rugăciunea rămâne cu el.

Copilul mic, atunci când începe să pășească, nu are putere. Genunchii săi nu sunt puternici, de aceea cade și se lovește ușor. Însă când va crește în vârstă, atunci se vor întări și se vor căli, va începe să umble și nu va mai cădea atât de ușor.

Așadar, este nevoie să se facă aceste osteneli pentru Dumnezeu, fiindcă Îl înduplecă să trimită Harul Său. Ceea ce vatămă în nevoința duhovnicească este deznădejdea. Nu avem nevoie de ea. Aceasta, pe orice plan

duhovnicesc s-ar afla, este diavolească. Niciodată deznădejdea nu este de la Dumnezeu, ci întotdeauna de la diavolul. Iar atunci când se apropie de noi, să știm că este diavolească.

Diavolul atacă orice fel de rugăciune, dar mai ales pe aceasta. Toate rugăciunile omul le spune ușor cu cuvântul lăuntric, dar când rostește această Rugăciune a lui Iisus, atunci toți demonii se adună acolo.

Prin această împotrivire și luptă cu care războiește satana, se vede cât de bună, de duhovnicească și roditoare este această Rugăciune. Nu am înțeles cât câștigăm, cât folos primim din această rugăciune. De aceea nici nu avem râvnă pentru ea, nu avem răbdare în săvârșirea ei.

Să ne nevoim, așadar, să ne ostenim în această rugăciune, până când Dumnezeu va trimite Harul Său. Și atunci, când va veni acela, ne va învăța toate.

Cuvântul al treilea

Despre metoda practică a Rugăciunii minții

Atunci când ne aflam în pustie, rugăciunea noastră începea odată cu apusul soarelui și se prelungea până la ceasurile dimineții. Fericitul meu Stareț Iosif, învățându-mă îndatoririle petrecerii monahicești, insista mult asupra metodei practice a Rugăciunii minții. Fiindcă toată viața sa fusese o silire neîncetată la rugăciune, de aceea stăruia ca și noi să ne silim pe noi înșine, atât cât ne stătea în putință, pentru a înrădăcina adânc în mintea și inima noastră Numele Domnului, care este Piatra cea din capul unghiului a întregii clădiri duhovnicești.

După sculare din somn, spunea Starețul, mintea omului este odihnită, curată. Este exact ce trebuie

pentru a-i da ca materie primă duhovnicească Numele Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Aceasta, însă, cunoscând-o diavolul, se grăbește și el fulgerător să semene neghinele gândurilor sale cele viclene, astfel încât să le macine moara memoriei și să se audă huruitul ei ca un răsunet al rugăciunii sale.

Morarii, în limba lor, numesc „dorință" acea parte unde pun grâul, orzul porumbul sau orice altceva care este pentru măcinat. Deasupra este deschisă și largă, iar în partea de jos atât de strâmtă, încât lasă doar câteva boabe să cadă regulat între pietrele morii. Așadar, tot ce intră în „dorință" și trece de pietrele de moară, este măcinat. Dar tot ce intră în inimă, care are toate dorințele omenești, nu este necesar să urce și să treacă prin pietrele de moară ale minții. *„Din inimă,* a spus Domnul, *ies gândurile cele viclene"* și urcă și trec câte unul, iar apoi sunt măcinate. Cu cât inima este mai necurată și mai pământească, cu atât și gândurile sunt mai rușinoase și josnice.

Așadar, pentru a nu urca în minte toată această tulburare a gândurilor, ci să se curățească inima, așa cum își dorește Ziditorul ei, coborâm prin Rugăciunea minții în cerul inimii și transformăm locul adorării pătimașe a lui satana în biserică a lui Dumnezeu, în locaș al Sfintei Treimi.

În cuvinte aceasta este simplu, dar în practică se cer toate puterile omului și negreșit ajutorul dumnezeiescului Har. Și fiindcă Dumnezeu întotdeauna Se oferă pe Sine, și încă ne roagă: *„Dă-mi, fiule, inima ta"*[1], trebuie și noi să ne afierosim cu totul păzirii rânduielilor ascetice ale Părinților noștri niptici.

---

[1] *Pildele lui Solomon* 23, 26.

Așadar, luare-aminte la primele gânduri ce apar la scularea din somn. Visuri, închipuiri, bune sau rele, tot ce ne-a lăsat somnul de peste noapte trebuie să ștergem îndată și să luăm Numele lui Hristos ca răsuflare a sufletului nostru. Apoi, după ce aruncăm cu puțină apă pe față pentru a ne trezi și după ce luăm o cafea sau altceva pentru întărire – de vreme ce privegherea noastră începe cu mult înainte de miezul nopții –, spunem „Sfinte Dumnezeule”, apoi Crezul și „Cuvine-se cu adevărat”, după care stăm în locul de rugăciune cu arma în mână – metanierul – împotriva diavolului.

Te-ai așezat pe scăunelul tău?, spunea Starețul. Așteaptă o clipă. Nu începe să te rogi potrivit rânduielii, mai înainte de a-ți aduna mintea și a cugeta puțin la moarte și la cele de după ea. Gândește că aceasta este ultima noapte a vieții tale. De toate celelalte zile și nopți ești sigur că au trecut și te-au adus la acest hotar al vieții tale, însă de această noapte pe care o ai înainte nu ești sigur dacă o vei trece și vei ajunge la ziua care vine sau la moartea care se apropie. Câți nu mor noaptea! De unde știi că nu ești și tu unul dintre aceștia?

Cugetă la faptul că, plecând peste puțin, vor veni Îngerii și demonii ca să ceară sufletul tău, potrivit cu cele săvârșite de tine. Demonii, judecătorii cei amarnici, în clipa morții îți vor arăta toate cele săvârșite în vremea vieții tale, ca să te aducă la deznădejde. Îngerii vor arăta și ei cele potrivnice, cele lucrate după Dumnezeu. Și la acea judecată temporară se hotărăște calea pe care va apuca sufletul. Apoi urmează vămile din văzduh, după care Judecata Domnului și hotărârea.

Și dacă rezultatul acestei cercetări va fi iadul, ce vei face atunci suflete ticălos? Oare, ce nu ai da în ceasul acela, numai ca să te izbăvești? Vino întru sineți precum

fiul cel desfrânat și pocăiește-te și cere milă de la Preamilostivul Dumnezeu. Tot ce ai vrea să faci atunci, fă acum. Ai păcătuit? Pocăiește-te. *„Iată acum vreme bine-primită”.*

Dacă cu aceste gânduri, fără închipuiri, vei cugeta chiar și pentru puțin la clipa morții, inima ta se va înmuia ca ceara și mintea va înceta să hoinărească. Pomenirea morții are acest privilegiu, acela de a birui toate cele înșelătoare ale vieții și de a naște în inimă întristarea cea după Dumnezeu. În această atmosferă de umilință poți să începi Rugăciunea cea neîncetată a minții, cea de un gând.

Când mintea ta este adunată, iar duhul este umilit și zdrobit, apleacă-ți ușor capul și îndreptează-ți atenția către partea inimii. Și ea este zdrobită și smerită și așteaptă mintea să se pogoare pentru a aduce rugăciune Celui Preamilostiv, cu nădejdea că nu o va urgisi.

De la răsuflarea nărilor începe respirația trupului. De aceasta leagă prin rugăciune și respirația sufletului tău. Inspirând rostește Rugăciunea o dată, urmărind-o până când ajunge la inimă, după care, expirând, mai repet-o o dată. Acolo unde se oprește răsuflarea în zona inimii, acolo întărește mintea ta, ca nerăspândit să urmărească prin inspirație și expirație Rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!”.

Adună-ți toată dragostea de Dumnezeu pe care o ai și, fără închipuire, pomenește cu cuvântul lăuntric Numele lui Iisus.

Îndepărtează orice gând, chiar și pe cel mai frumos, mai curat și mai mântuitor, căci aceasta este de cel viclean, ca să curme rugăciunea ta. Disprețuiește toate gândurile cele viclene, oricât de hulitoare și rușinoase și nelegiuite ar fi ele. Nu sunt ale tale, de aceea nu te îngriji

de ele, căci nu porți răspundere pentru ele. Dumnezeu vede de unde vin ele. Numai tu să nu te lenevești, să nu te înfricoșezi, să nu te lași târât de ele, să nu te însoțești cu ele.

Iar dacă pentru puțin vei hoinări cu mintea, de îndată ce vei simți abaterea de la locul și chipul rugăciunii tale, întoarce-te din nou. Și dacă iarăși vei fi răpit, întoarce-te iarăși. Ori de câte ori vei hoinări cu mintea, de atâtea ori să te întorci, iar Dumnezeu, Care vede osteneala și râvna ta, puțin câte puțin va întări mintea ta cu Harul Său.

Și fiindcă obișnuință are mintea să cutreiere, dar să și rămână acolo unde ne doare, ține-ți puțin răsuflarea. Nu răsufla îndată. Aceasta va pricinui o mică durere nevătămătoare în inimă, acolo unde vrem să statornicim mintea noastră. Această mică durere va lucra ca un magnet, ca să tragă și să țină mintea acolo, ca o slujitoare, pentru a o tămădui.

Și cu adevărat, Preadulcele Nume al lui Iisus, cel mai presus decât tot numele, când este chemat cu durere și zdrobire, face puțin câte puțin, odată cu trecerea timpului, schimbarea dreptei Celui Preaînalt, în locul unde mai înainte sălășluise păcatul.

Rostirea neîncetată a Rugăciunii în locul inimii lărgește atât de mult hotarele ei, încât devine un alt cer, care Îl poate încăpea pe Cel neîncăput.

Război, luptă crâncenă se va da pentru tronul inimii. Diavolul la început va ataca prin patimi, prin aburii acestora, adică gândurile potrivnice venite în vremea rugăciunii. Și cu cât va pierde teren prin post, priveghere, rugăciune și alte osteneli ascetice, pe atât va răcni diavolul mai tare și se va strădui, cu îngăduința lui Dumnezeu, să-și arate răutatea și viclenia prin diferitele ispite și necazuri. Tot ceea ce depășește „jurisdicția" lui va

fi șters întotdeauna de către Pronia Părintelui Ceresc, potrivit cu posibilitatea respingerii atacurilor.

Întotdeauna înainte de ispită Puitorul de nevoință Hristos dăruiește Har în chip tainic celui care se luptă, astfel încât cu acesta să poată înfrânge furia vrăjmașului, iar el să se întoarcă învins și rușinat. Trebuie să dăm Domnului atâta bucurie prin răbdarea necazurilor câtă amărăciune i-am pricinuit noi, momiți fiind de păcat. Atunci se bucura diavolul și Se întrista Dumnezeu, acum însă este rândul lui Dumnezeu să Se bucure și să se întristeze diavolul.

„Dar lucrul acesta nu este de o zi sau două, ci de timp îndelungat, spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur. De multă nevoință și timp este nevoie ca să fie izgonit vrăjmașul și să Se sălășluiască Hristos. Opriți-vă și rămâneți credincioși Domnului Dumnezeului nostru, până când Se va milostivi spre voi. Nimic altceva să nu căutați, fără numai mila de la Domnul slavei, iar mila să o cereți cu inimă smerită și înfrântă. Și strigați de dimineață până seara, iar de este cu putință chiar și toată noaptea Rugăciunea «Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!», silindu-vă mintea la lucrarea aceasta până în clipa morții".

Sfaturi asemănătoare dau toți Părinții noștri, fiecare în felul său și cu cuvintele sale, dar întotdeauna izvorâte din experiența războiului și a biruinței câștigate împotriva vrăjmașului, pe care îl mânie și-l secătuiește cu totul Rugăciunea neîncetată a minții.

„Fraților, pe Hristos să-L respirați pururea", îndeamnă dascălul pustiei, Antonie cel Mare.

„Pururea pomenește-L pe Dumnezeu și cugetarea ta cer se va face", spune Cuviosul Nil cel Înțelept.

Cu cât stăruie cel ce se roagă, cu atât se curăță inima, se luminează mintea, se face mai bună dispoziția sufletului, cu atât Împărăția lui Dumnezeu își întinde bucuria și prezența ei în omul făcut după chipul lui Dumnezeu, de dragul căruia Dumnezeu-Omul Iisus a acoperit toată lățimea cerului și a pământului prin virtutea, Patima și Învierea Lui.

Încă de aici pregustă bunătățile cereștii Împărății cel care își va ofili pofta sa, va desprinde simțurile sale de toate cele veselitoare ale lumii și va sta cu bărbăție până la sfârșit împotriva ademenirilor stăpânitorului lumii acesteia. Pacea gândurilor, a inimii, lacrimi dulci izvorâtoare, răpirea minții, cunoașterea tainelor, dragoste nemăsurată, contemplarea lui Dumnezeu, desăvârșirea după putință a firii omenești, toate acestea se dobândesc cu luptă neîncetată și stăruitoare, fără a ceda câtuși de puțin, însoțită de Rugăciunea cea neîncetată a minții.

Dar pentru a fi ascultată această rugăciune neîncetată a minții se cere din partea celui care se roagă împlinirea îndatoririlor monahale și creștinești ale vieții duhovnicești. De la monahul începător se cere ascultare neclintită față de starețul său, cel care este chipul văzut al vieții Mântuitorului Hristos, iar de la creștinii de rând trăirea vieții după sfaturile părinților lor duhovnicești și ascultare față de Canoanele Celei Una și Sfinte Biserici Ortodoxe, ca să nu rătăcească fiecare pe calea voilor sale, așa cum ne sfătuiește Sfânta Scriptură.

În Pateric Avva Mios spune: *„Ascultarea este în loc de ascultare și oricine ascultă pe Dumnezeu și Dumnezeu îl ascultă pe dânsul”*. Iar Avva Isaia spune mai explicit: *„Este cu neputință ca Dumnezeu să nu-l asculte pe om, fără numai dacă omul nu-L va asculta pe Dânsul”*.

Voile noastre nu lasă ca rugăciunea noastră să fie ascultată. Dacă te rogi și nu ești ascultat, cercetează-te să vezi dacă nu cumva te afli în neascultare. Dacă te rogi noaptea și nu iei aminte ziua la ceea ce faci, este ca și cum ai zidi și dărâma în același timp. Dacă nu iei aminte la cele mici, va îngădui Dumnezeu să cazi în cele mari. De aceea ia aminte la tine însuți.

Nu este cu putință ca Dumnezeu să trimită mereu Harul Său în inima aceea care nu și-a îngrădit poftele ei și în mintea care nu caută să se adune din rătăcirea ei. La început Dumnezeu dă Harul Său pentru a ne ajuta, a trezi și a îndulci simțurile sufletului nostru, pentru a ne atrage. Dar dacă nu ne ostenim și noi, Harul va rămâne nelucrător. Mâncând ne vine pofta. Tot astfel și rugându-ne se naște rugăciunea.

Ești la ascultarea ta? Adu-ți aminte de Sfinții Părinți care în timp ce lucrau spuneau către ei înșiși:

Trupule, lucrează, ca să te hrănești

Suflete, priveghează, ca să te mântuiești.

Îți hoinărește mintea? Rostește în șoaptă Rugăciunea și să nu vorbești în deșert, căci altfel nu numai pe tine însuți te vei vătăma cu vorbăria ta, ci și pe ceilalți.

Avva Filimon spune: *„Mulți din Sfinții Părinți îi vedeau pe Îngeri cum îi păzeau. Pentru aceasta și păstrau tăcerea, nevorbind cu nimeni”.*

În loc să-ți pierzi timpul, rostește Rugăciunea. Iar când va veni trândăvia și acedia, să-ți amintești de amenințarea rostită de Domnul către sluga cea vicleană și leneșă.

Dacă vei lăsa să te trimită ziua către noapte și noaptea către zi tot mai nepăsător, în curând vei ajunge foarte nepăsător. Oare te vei lăuda cu nepăsarea ta, când ceilalți vor primi cununi pentru ostenelile lor?

Silește-te puțin, frate, la rugăciune și trezvie și vei vedea bucurie izvorând în inima ta și lumină răsărind pe cerul minții tale! Bucurie nu ca aceasta, care mai înainte de a te bucura de ea o pierzi, ci dulce precum cea a Îngerilor. Și lumină neapusă a lumii de sus, pe care Hristos, Lumina lumii, ți-o va dărui atunci când va veni la tine, chemat fiind prin Rugăciunea minții. Oare cele pe care le-au trăit Părinții noștri nu le putem trăi și noi? Da, fără numai dacă nu ne va împiedica puțina noastră credință și trândăvia noastră.

Starețul meu spunea: „Ostenește-te puțin, ca să-L faci dator pe Dumnezeu și să-ți trimită în vremea de nevoie din ostenelile sau din cele pe care le-ai cerut".

Dar să nu uiți cuvântul Sfântului Isaac Sirul care spune că „mai întâi diavolul se silește să înceteze rugăciunea neîncetată a inimii, după care îl convinge pe monah să treacă cu vederea și orele rânduite pentru rugăciune și canon, care se face prin închinăciuni și plecări de genunchi".

Așadar, să nu-l asculți pe cel care îți șoptește și te îndeamnă la nepăsare și, dacă vrei ca Dumnezeu să acopere greșelile tale, acoperă și tu pe fratele tău și rabdă-l în ziua ispitei lui.

Să nu vorbești împotriva părintelui tău duhovnicesc și să nu-i ascunzi gândurile tale, căci altfel în zadar te ostenești în toată viața ta și rugăciunea ta va rămâne nedesăvârșită.

Dacă nu te vei curăți prin mărturisire curată, cum te vei apropia să te împărtășești cu Preacuratele și de viață făcătoarele lui Hristos Taine? Nu ai auzit că celor care se împărtășesc cu vrednicie li se face izvor de viață, iar celorlalți le este spre moarte?

Să nu spui: „Așa cum fac ceilalți, fac și eu”, fiindcă acestea sunt cuvinte lipsite de înțelepciune, căci Domnul nu poate fi înșelat.

Fiecare gând care aduce deznădejde și întristare multă este de la diavolul. De aceea să-l lepezi îndată, căci altfel îți va tăia firul rugăciunii. Orice gând care naște în suflet întristare cu măsură, amestecată cu bucurie și lacrimi, este de la Dumnezeu. Harul lui Dumnezeu niciodată nu-l aruncă în deznădejde pe om, ci îl povățuiește numai la pocăință.

Cuvântul al patrulea

Despre rugăciune

„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă”.

Inima omului este centrul mișcărilor celor mai presus de fire, a celor după fire și a celor împotriva firii. Dacă inima omului se va curăți, atunci va vedea pe Dumnezeu.

Dar, oare, cum vom vedea pe Dumnezeu? Oare Dumnezeu are chip de om? Nu, Dumnezeu nu este văzut, căci El este Duh. Și se poate sălășlui în inima omului, atunci când ea devine vas curat. Dar pentru ca inima omului să devină curată, trebuie să se curețe de gândurile necurate. Și pentru a se curăți inima este nevoie să intre în ea un leac, iar leacul acesta este rugăciunea.

Acolo unde merge împăratul sunt alungați vrăjmașii. Tot astfel și atunci când Numele lui Hristos intră în inimă, cetele demonilor sunt puse pe fugă. Când Hristos Se va sălășlui pentru totdeauna în inimă, atunci toate se vor supune Lui. La fel cum un împărat va supune împreună cu ostașii săi și pe toți cei care se ridică împotriva lui, după ce cucerește un stat și se face întronizarea lui în capitala acestuia. Adică va alunga pe vrăjmașii săi și va

aduce pacea în acel stat, înlăturând tulburările interne. Împăratul stă pe tronul său și, văzând că toate sunt supuse lui, se bucură și se veselește pentru că osteneala și lupta s-au terminat și au adus supunerea și pacea.

Tot astfel este și cu împărăția inimii. Are înlăuntru vrăjmași, are răzmerițe, are gânduri, are patimi și neputințe, are furtuni și tulburări. Toate sunt în inima omului.

Pentru a putea această împărăție a inimii să se liniștească și să se supună, trebuie să vină Hristos Împăratul împreună cu toate cetele Sale și să-l învingă pe vrăjmaș, pe diavolul; să supună orice neliniște venită din partea patimilor și a neputinței; să împărățească ca un Împărat, ca un Atotputernic. Atunci această stare este numită de Părinți liniște a inimii, adică rugăciunea împărățește fără să se întrerupă, aducând în inimă curăția și liniștea.

Chipurile rugăciunii sunt multe. Există, desigur, rugăciunea rostită, adică să spunem Rugăciunea cu gura. Acest chip este acela pe care trebuie să-l folosim la început, când începem să lucrăm Rugăciunea, pentru a putea izbândi în atingerea scopului nostru.

Mintea omului este pururea mișcătoare. Și fiindcă se mișcă nu potrivit firii, potrivit nevoii, ci împotriva firii, înconjură toată lumea și se odihnește în diferite plăceri . Uneori se îndreaptă către cele trupești și se desfătează de plăcerile carnale, alteori către alte patimi, iar alteori, nepăsătoare, hoinărește pe ici-colo. Oriunde ar merge, oriunde s-ar îndrepta, are și o oarecare plăcere. Însă omul care vrea să dobândească pe *„neîncetat vă rugați”*[1] trebuie să adune această minte răspândită, acest tâlhar care hoinărește pe toate ulițele, ca să intre în rânduială

---

[1] *I Tesaloniceni* 5, 17.

și să devină gospodar. Dar pentru a o aduna trebuie să-i oferim ceva, să o îndulcim, fiindcă, așa cum am spus, ea își găsește plăcerea în a hoinări pe ici-colo. De aceea trebuie să o atragem tot cu ceva plăcut. Pentru aceasta este nevoie la început să rostim Rugăciunea cu gura.

Începătorul care învață Rugăciunea trebuie să înceapă cu gura să spună: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă" și să se străduiască să-și îndepărteze mintea de la cele lumești. Glasul care va ieși, sunetul lui, va atrage mintea să ia aminte la Rugăciune. Și atunci încet-încet se va obișnui să se adune din risipire. Desigur, și strădania și atenția și scopul pe care ne silim să-l atingem, toate ne ajută la adunarea minții.

Rostită astfel, Rugăciunea, odată cu trecerea timpului, începe să dobândească o oarecare mulțumire, o oarecare bucurie, o pace duhovnicească pe care nu o aveam mai înainte. Iar aceasta atrage încet-încet mintea.

Înaintând cu Rugăciunea rostită cu gura și atrăgând mintea spre cele dinlăuntru, mintea începe să simtă o libertate în rostirea ei, fără a mai simți nevoia de a o rosti cu gura; adică începe să dea un oarecare rod. Apoi rostită fiind când cu gura, când cu mintea, Rugăciunea pune încet-încet stăpânire pe suflet. Îndeletnicindu-se mintea cu Rugăciunea, începe să intre și în inimă. Și atunci omul va vedea cum inima sa rostește Rugăciunea.

Care este scopul pentru care am venit aici? Nu am venit ca să-L aflăm pe Dumnezeu? Nu am venit ca să aflăm Harul Său? Nu am venit ca să aflăm pacea? Nu am venit ca să ne izbăvim de patimi? Ei, atunci cu această rugăciune le vom izbuti pe toate. Rugăciunea va pricinui în suflet o căldură, o flacără. Și de vreme ce rugăciunea va naște căldura, aceasta va aduce la rândul ei mai multă rugăciune. Veți vedea atunci, după ce se va petrece acest

lucru, că sunt arse slăbiciunile, sunt arse gândurile, sunt arse și patimile puțin câte puțin. Apoi vom ajunge la curăția inimii, când va veni Tatăl, Fiul și Sfântul Duh și Se vor sălășlui pentru totdeauna întru ea.

Sfinții Părinți spun că mintea se întinează ușor și tot ușor se și curățește, pe când inima se curăță greu și cu greu se întinează. Dacă mintea se îndreaptă spre rău, imediat se întinează, dar inima nu se face îndată părtașă întinării. Când inima va dobândi o stare duhovnicească și după aceea o va pierde cumva, mintea va începe să se întineze cu diferite lucruri, dar inima nu se va schimba ușor pentru că mai înainte a fost schimbată de către Har și de aceea înaintează cu greutate spre rău.

De aceea este nevoie de rugăciune, pentru a transforma inima din trupească, pătimașă și egoistă într-una nepătimașă. Când centrul se va curăți, toată periferia va deveni curată. Rugăciunea va alunga deznădejdea, nepăsarea, trândăvia, deoarece va crea o nouă dispoziție sufletească, o nouă dorință pentru noi lupte duhovnicești.

Așadar, atunci când vom simți acest lucru, vom simți deplin roada rugăciunii, scopul rugăciunii; atunci vom înțelege că Împărăția Cerurilor este în inima noastră, căci *„Împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este"*[1].

Acolo, în inimă, prin această săpare pe care o vom face cu Rugăciunea, inspirând și expirând și străduindu-ne să ținem mintea în inimă prin trezvie, vom izbuti să aflăm Mărgăritarul cel ascuns. Cine este Mărgăritarul? Este Harul Sfântului Duh, pe care l-am primit când ne-am botezat.

Starețul Iosif făcea ore întregi Rugăciunea inimii, iar când obosea se adâncea în contemplație, apoi iarăși se

---

[1] *Luca* 17, 21.

întorcea la Rugăciunea inimii. Ajungea să facă 7-8 ore de rugăciune.

Încet-încet omul, cu stăruința în această lucrare, se desăvârșește lăuntric. Inima se curățește neîncetat și astfel dobândește liniștea inimii.

Sfinții Părinți, îndeletnicindu-se cu Rugăciunea mulți ani, ajungeau la stări înalte. Erau răpiți în contemplație, în extaz, ieșeau din sine și erau răpiți în contemplație, precum Sfântul Apostol Pavel, care spune: *„fie în trup, fie în afară de trup, nu știu"*[1], și cu mulți alți Sfinți.

Sfântul Maxim Kavsokalivitul, atunci când a fost întrebat de Sfântul Grigorie Sinaitul despre rugăciune, a spus:

– Iartă-mă, părinte, dar eu sunt înșelat.

– Lasă acum acestea, i-a spus Sfântul Grigorie, și spune-mi pentru Domnul, despre virtutea ta. Spune-mi, te rog, ai dobândit Rugăciunea minții?

Atunci Sfântul Maxim i-a spus că, rugându-se Maicii Domnului mult timp ca să-i dea harul Rugăciunii minții, într-o zi a ieșit din icoana Maicii Domnului o căldură care i-a intrat în inimă, iar aceasta a început să rostească singură Rugăciunea. La stăruința Sfântului Grigorie i-a mai spus că roada rugăciunii minții era marea dragoste către Dumnezeu și răpirea în contemplații – aceasta se petrece prin lucrarea Duhului Sfânt –, iar alteori îl povățuiește către sfera luminii celei dumnezeiești și nematerialnice sau către o altă contemplație nepovestită.

Toate acestea izvorăsc din Rugăciunea minții.

Sporind în rugăciune, vom afla ușurare de patimi. Gândurile, chiar și cele ascunse, toate vor pieri odată cu trecerea timpului, iar inima noastră va deveni fără de răutate, întocmai ca cea a unui copil.

---

[1] *II Corinteni* 12, 2.

La început, așadar, există greutate, până când „va intra apa în jgheab", așa cum la un mecanism manual este nevoie de efort. Dacă acest mecanism va deveni automat, atunci va da mai mult randament și lucrarea se va săvârși fără osteneală. Tot astfel se petrece și cu rugăciunea, când va deveni a noastră, atunci se va săvârși fără osteneală și va aduce multă roadă.

Îndeletnicindu-ne cu rugăciunea, să luăm aminte să nu avem îndrăzneală, mândrie, fiindcă aceasta ni se va face o piedică foarte mare în rugăciune. De aceea este nevoie de prihănirea de sine; neîncetat să ne osândim pe noi înșine.

Așa cum într-o cofetărie se găsesc ciocolate, prăjituri, diferite dulciuri, tot astfel și în cofetăria cea duhovnicească multe și felurite „îndulciri" aflăm. Noi vom face rugăciune și vom primi ceea ce va trimite Dumnezeu. Noi vom face toată această rânduială, iar Dumnezeu va da esența în rugăciune. Cu cât vom fi mai smeriți, cu atât mai mult Har vom primi în rugăciune.

Să luăm aminte, repet, să nu cugetăm la nimic în vremea rugăciunii. Aici este epicentrul rugăciunii.

Sfântul Grigorie Palama spune: *Când Rugăciunea se rostește prin inspirație și expirație, cu timpul din nări iese mireasmă duhovnicească.* Cu adevărat așa este. Prin Rugăciune ia naștere o mireasmă, care nu este nimic altceva decât roadă a Rugăciunii. Aceasta se datorează Numelui lui Hristos. Ce nu face Numele Său? Numele lui Hristos sfințește Cinstitele Daruri. Prin chemarea Numelui lui Hristos vine Duhul Sfânt. Cu Numele lui Hristos Sfinții înviază pe cei morți. Cu Numele lui Hristos se săvârșesc toate.

Spunea un părinte niptic că atunci când sufletul celui care are această Rugăciune iese din trup, nu este cu

putință să se apropie demonii de el. Acest suflet va avea Rugăciunea ca pe o armură, de care demonii nu se pot apropia. Atât de mare este folosul pe care îl aduce această Rugăciune.

Cred că v-am spus despre un oarecare închinător care sporise în Rugăciunea minții și care din multa cugetare la cele dumnezeiești, lepădare de sine și lipsă de grijă, căci nu era prins cu familie, cu lucrări și cu atâtea altele, rostea neîncetat Rugăciunea și simțea foarte multă dragoste pentru Hristos. Avea adică dragoste adevărată în sufletul său. Avea o dorință arzătoare de a merge la Sfântul Mormânt, căci acolo, socotea el, avea să se sature de dragostea lui Hristos pe Care îl iubea. A mers, așadar la Ierusalim și a intrat în Mormântul lui Hristos pentru a se închina. Simțea puternice sentimente de dragoste; se gândea că acolo a fost îngropat Cel pe Care Îl iubea, Iisus Hristos. Și așa cum se închina la Sfântul Mormânt, și-a dat sufletul chiar acolo, pe Mormânt. Atunci când ceilalți au văzut aceasta, au spus: „Ia să vedem ce ascundea acest om în inima lui!”. I-au făcut necropsie, l-au deschis și i-au despicat inima. Cu toții au rămas uimiți când în inima lui au văzut scris: „Iisuse, dulcea mea iubire...”.

Vedeți cât de bogat l-a făcut Rugăciunea pe acest om? Cât de mult l-a îmbogățit cu dumnezeiasca dragoste? Gândiți-vă, oare unde se află el, acum, după moartea sa? Cu siguranță că Îngerii au luat sufletul lui și l-au dus încununat și plin de strălucire înaintea Tronului lui Hristos.

Îngerul care l-a învățat pe Sfântul Pahomie spunea: „Mulți oameni învățați au lăsat studiile și scrierile și s-au îndeletnicit numai cu Rugăciunea”. Numai cu Rugăciunea minții omul poate ajunge la nepătimire.

Cel ce se roagă în acest chip, va urî vorbirea deșartă și îndrăzneala, pentru a nu pierde această stare pe care a aflat-o prin rugăciune.

Fie ca Dumnezeu să vă dăruiască simțirea rugăciunii, iar când va veni Harul, atunci veți înțelege în faptă cele pe care vi le spun acum.

Apoftegme despre Rugăciunea minții

Rugăciunea este una dintre puterile cele mai importante și mai pline de tărie, care îl fac pe cel care se roagă să se nască din nou și îi dăruiesc sănătate trupească și sufletească.

Rugăciunea sunt ochii și aripile sufletului nostru, care ne dă curaj și putere să-L vedem pe Dumnezeu.

Roagă-te, fratele meu, cu gura, până când te va lumina Harul dumnezeiesc să te rogi și cu inima. Atunci se va săvârși în chip minunat înlăuntrul tău praznic și sărbătoare și nu te vei mai ruga cu gura, ci cu trezvia care lucrează în inimă.

Dacă dorești cu adevărat să alungi orice gând necreștin și să-ți cureți mintea, aceasta o vei izbândi numai cu rugăciunea, fiindcă nimic nu poate atât de bine să pună în rânduială gândurile noastre ca rugăciunea.

Ia aminte, dacă ești trândav și fără luare-aminte la rugăciune, nu vei vedea sporire nici la strădaniile afierosirii tale către Domnul, nici în dobândirea păcii gândurilor și a mântuirii.

Numele lui Iisus Hristos, pe care îl chemăm în rugăciune, are întru sine o putere de sine existentă și de sine lucrătoare, care îl reface pe om. Așadar, nu te nelinişti pentru nedesăvârșirea și uscăciunea rugăciunii tale,

ci așteaptă cu stăruință rodul chemării celei dese a Dumnezeiescului Nume.

Puterile morale pe care le avem înlăuntrul nostru, atunci când sunt povățuite de către rugăciune, devin mai puternice decât toate ispitele și le biruiesc.

Rostirea deasă a rugăciunii creează din aceasta o obișnuință, care nu va întârzia să devină o a doua fire, aducând mintea și inima într-o stare sufletească mai înaltă.

Rostirea deasă a rugăciunii este singurul chip de a ajunge la înălțimea adevăratei și curatei rugăciuni. Ea este mijlocul cel mai eficace pentru pregătirea prin rugăciune și calea cea mai sigură pentru ca omul să ajungă la desăvârșirea rugăciunii și dobândirea mântuirii.

Fiecare din noi poate face din rugăciunea lăuntrică un mijloc de a comunica cu Domnul. Nu-l costă nimic, ci doar strădania adâncirii în tăcere și în adâncurile inimii sale împreună cu grija necontenită de a chema cât mai des cu putință Numele Preadulcelui Iisus Hristos, care îl umple pe om de veselie. Adâncirea în noi înșine și cercetarea lumii noastre sufletești ne dau prilejul de a cunoaște ce taină este omul, să simțim desfătarea cunoașterii de sine și să vărsăm lacrimi amare de pocăință pentru căderile și slăbiciunea voinței noastre.

Întreg sufletul tău să se lipească cu dragoste de noimele rugăciunii, astfel încât mintea, cuvântul lăuntric și voința ta, aceste trei componente ale sufletului să devină una, deoarece în chipul acesta omul, care este icoană a Sfintei Treimi, vine în împărtășire și se unește cu prototipul, așa cum a spus marele lucrător și dascăl al Rugăciunii minții, dumnezeiescul ierarh al Tesalonicului, Grigorie Palama: „Când unitatea minții devine treimică, rămânând unime, atunci se unește, în chip treimic, cu

unimea Dumnezeirii, închizând toată intrarea înșelării și făcându-se mai presus de lucrarea trupului, a lumii și a stăpânitorului lumii".

Scopul rugăciunii este unirea omului cu Dumnezeu, de a-L aduce pe Hristos în inimă.

Unde este lucrarea Rugăciunii, acolo este Hristos împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Treimea cea de o ființă și nedespărțită. Unde este Hristos, Lumina lumii, acolo este lumina cea veșnică a celeilalte lumi; acolo pacea și bucuria, acolo Îngerii și Sfinții, acolo veselia Împărăției.

Fericiți sunt aceia care s-au înveșmântat cu Lumina lumii, Hristos, în această viață, căci unii ca aceștia au primit deja îmbrăcămintea nestricăciunii.

Așadar, scopul rugăciunii este acela de a-L aduce pe Hristos în inima omului, alungând de acolo pe diavolul și stricând toată lucrarea pe care a făcut-o prin păcat. Căci *„pentru aceasta S-a arătat Fiul lui Dumnezeu, ca să strice lucrurile diavolului"*[1], spune Ucenicul cel iubit. Prin urmare numai diavolul cunoaște negrăita putere a celor cinci cuvinte și pentru aceasta cu mânie se oștește împotriva ei.

Nenumărate sunt cazurile când demonii prin gura celor demonizați au mărturisit că sunt arși de rugăciune.

De vreme ce Hristos este Lumina lumii, cei care nu-L văd, nu cred în El, sunt toți orbi. Și dimpotrivă, către lumină se îndreaptă toți cei care se nevoiesc să păzească poruncile lui Hristos. Aceștia Îl mărturisesc pe Hristos și I se închină ca unui Dumnezeu. Iar cel care Îl mărturisește și Îl are pe Hristos ca Domn și Dumnezeu al său, se întărește cu puterea venită din chemarea Numelui Său atunci când caută să săvârșească voia Lui.

---

[1] *I Ioan* 3, 8.

Iar dacă nu primește putere, se vede că Îl mărturisește pe Hristos numai cu gura, în timp ce cu inima este departe de El.

Rugăciunea, cu cât ne unește cu Hristos, cu atât ne desparte de diavolul. Și nu numai de diavolul, dar și de grija lumii, care naște și întreține patimile.

Vrăjmașul Rugăciunii lui Iisus este acedia, iar vrăjmașul acestuia este dragostea pentru Rugăciune, căldura inimii. *„Cu duhul fiți fierbinți; Domnului slujiți"*[1]. Această căldură atrage și menține Harul în cel ce se roagă și i se face lui lumină și bucurie și mângâiere negrăită, iar demonilor foc și amărăciune și izgonire. Acest har atunci când vine adună mintea din hoinăreală și o îndulcește cu pomenirea lui Dumnezeu, tămăduind-o de toate gândurile cele viclene și necurate.

Rugăciunea este pe buze? Acolo este și Harul. De pe buze trebuie să treacă în minte, iar de acolo să pogoare în inimă. Dar aceasta cere osteneală și timp mult.

Trebuie să se ostenească limba – plătindu-și astfel toate căderile și grăirile ei în deșert – până ce devine obișnuință, căci fără osteneală și nevoință nu se capătă obișnuința. Iar aceasta, pentru ca să dobândim smerenia și astfel să vină Harul. Atunci se deschide calea, rugăciunea se lipește de răsuflare și mintea se deșteaptă ca să o urmeze. Și cu timpul sufletul se ușurează de patimi, gândurile încetează, inima se liniștește.

Să nu te îngreuiezi să aduci mintea înapoi de fiecare dată când fuge, căci Dumnezeu va vedea osteneala ta și-ți va trimite Harul Său, ca s-o poți aduna. Când Harul este cu noi, atunci toate se săvârșesc cu bucurie, fără osteneală.

---

[1] *Romani* 12, 11.

Cu Rugăciunea, trecem de la o bucurie la alta, iar fără ea mergem din cădere în cădere, din necaz în necaz și mustrarea conștiinței este nesuferită. În câteva cuvinte, puțină este osteneala și durerea în silirea la Rugăciunea lui Iisus, dar multă este umilința cea dătătoare de bucurie, umilința și lacrimile și dulceața prezenței lui Dumnezeu, preacurata Lui frică, care curățește mintea și inima.

Este de trebuință să se curățească inima, ca să se lumineze și mintea din gândurile cele curate care se oglindesc în ea.

Așa cum este cu neputință să nu se împiedice cineva atunci când merge noaptea, tot astfel este cu neputință să nu păcătuiască cineva până ce nu va vedea dumnezeiasca lumină.

În Împărăția lui Dumnezeu nu intră cei nepocăiți, ci păcătoșii care cu lacrimi s-au pocăit. Nimic nu îl ajută pe om să războiască și să biruiască patima ca rugăciunea cea neîncetată a minții.

În vremea ispitei aduse de demonul acediei, care slăbește mintea, limba și degetele care rotesc metania, rog dragostea ta să nu bați în retragere. Mai depune puțină strădanie, ca să vadă Dumnezeu voința ta cea bună și să te întărească. Dumnezeu vrea ceva mai mult de la tine și de aceea lasă pe ispititorul să te încerce, fiindcă știe – și tu știi asta – că poți să-l biruiești.

Se întâmplă din când în când, fără ca tu să dai pricină, ca Harul să se retragă. Atunci este ca și cum Dumnezeu ți-ar spune: „Bune sunt toate acestea pe care le lucrezi, dar să nu crezi că toate depind de tine. Când cred Eu de cuviință, atunci plec și vin din nou, ca să te învăț desăvârșita tăiere a voii și răbdare; să înveți bine lecția smereniei".

Așadar, silește-te pe tine însuți, pe cât poți, la ceasul cel rânduit. Fă-ți datoria, pentru a-L îndatora pe Dumnezeu. Și dacă nu vei primi Har, pregătește-te pentru data viitoare sau cealaltă. Oricum, mai devreme sau mai târziu, tot vei primi; este cu neputință să nu primești. Desigur, Dumnezeu are obicei ca, atunci când El amână, să dea mult mai mult după aceea.

Potrivit cu aratul făcut cu Rugăciunea, cu udarea făcută cu lacrimile și cu plivitul gândurilor, ogorul inimii va da roade.

Cei sporiți în rugăciune au o singură încredințare lipsită de îndoială, și anume că, în ciuda ostenelii omului, rugăciunea este lucrarea Harului.

Sfântul Simeon spune limpede că nimeni nu poate să-L slăvească pe Dumnezeu cu cuvintele sale, ci Harul lui Hristos care sălășluiește în el, acela Îl slăvește și-L laudă pe Dumnezeu și se roagă întru el.

Iar semnul că Harul lui Dumnezeu a cercetat sufletul este faptul că se roagă cu frică și evlavie și stă cu bună rânduială, având multă luare-aminte la cele pentru care se roagă.

Luarea-aminte trebuie să fie în așa fel legată de rugăciune și nedespărțită, precum trupul este legat de suflet și nedespărțit.

Cu alte cuvinte, mintea trebuie să păzească inima în vremea când se roagă și să străjuiască întotdeauna înlăuntrul ei, iar de acolo să înalțe rugăciuni lui Dumnezeu, rostind neîncetat *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă”*. Și după ce va gusta acolo în inimă și va vedea că bun este Domnul și se va îndulci, nu va mai voi să se îndepărteze de locul inimii, spunând împreună cu Apostolul Petru *„bine este nouă să fim aici”*[1]. Și va străjui

---

[1] *Matei* 17, 4.

acolo, alungând toate gândurile semănate de diavolul, nelăsând nici o noimă a lumii acesteia, ci făcându-se sărac cu duhul, sărac de toate înțelesurile cele lumești.

Celor care nu o cunosc, această lucrare li se pare foarte ostenitoare și plină de mâhnire, dar cei care au gustat dulceața ce o are și s-au îndulcit de desfătarea pe o simt în adâncul inimii lor, aceștia strigă împreună cu dumnezeiescul Pavel: *„Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos?"*[1].

Sfinții noștri Părinți auzindu-L pe Domnul zicând că din inimă ies gândurile cele viclene care-l întinează pe om și că trebuie să curățim partea cea dinlăuntru a paharului, pentru a se face curată și cea dinafară, au lăsat orice lucrare duhovnicească și s-au dăruit cu totul acestei lucrări, adică în păzirea inimii, fiind încredințați că prin această lucrare vor dobândi toate celelalte virtuți.

Purtătorul de Dumnezeu, Sfântul Simeon, Noul Teolog, spune: „Să ne curățim inima, pentru a-L afla acolo pe Domnul, Cel ce este pretutindeni". Să curățim inimile noastre cu focul Harului Său, ca să vedem în noi lumina și slava Dumnezeirii Sale.

Fericiți sunt cei care s-au apropiat de dumnezeiasca lumină și au intrat în ea, unindu-se cu lumina și devenind tot o lumină. Căci aceștia au dezbrăcat cu desăvârșire veșmântul cel întinat al păcatelor lor și nu mai vor să plângă cu lacrimi amare.

Fericiți sunt cei care încă de aici au cunoscut lumina Domnului ca pe Domnul Însuși, căci aceștia vor sta înaintea Lui cu îndrăzneală în viața ce va să vină.

Fericiți sunt cei care L-au primit pe Hristos, Cel a venit ca lumină la aceștia, care mai înainte se aflau întru

---

[1] *Romani* 8, 35.

întuneric, căci unii ca aceștia au devenit fii ai luminii celei neînserate.

Cu adevărat, nimic nu este precum răsuflarea Rugăciunii lui Iisus, a neîncetatei Rugăciuni a minții.

Sfântul Grigorie Palama spune că rugăciunea ce lucrează prin inspirație și expirație face ca odată cu trecerea timpului să iasă din nări o dulce suflare a Harului, o mireasmă duhovnicească, o suflare de viață, așa cum spune marele Pavel.

Vezi, așadar, că rugăciunea nu îl umple de Har numai pe cel care se roagă, ci revărsându-se, se împrăștie prin el la toată zidirea. Inspirând, se curățește el însuși, se însuflețește, se sfințește; expirând, curățește, însuflețește și sfințește zidirea; nu el, ci Harul dumnezeiesc.

În aceste zile de pe urmă, când răsuflarea antihristului întinează pământul și marea și toate făpturile, ca un antidot, ca o răcoare a Harului, ca o adiere de vânt a Proorocului Ilie, Dumnezeu suflă lucrarea Rugăciunii minții în pieptul și inima Bisericii, pentru sănătatea sufletească și trupească a creștinilor în zilele care vor veni.

Cunosc mii de suflete în lume, în toată lumea aș spune, care se silesc pe ei înșiși să rostească Rugăciunea lui Iisus și au rezultate minunate. Aceasta (rugăciunea) îi întărește în lupta cea duhovnicească, îi luminează întru cele dinlăuntru ale lor și fac o mărturisire profundă, sinceră și, amărâți fiind de gândurile și ispitele care le ridică rugăciunea, aleargă cu dorire la Preacuratele Taine. Apoi se întorc la lupta cu gândurile și cu patimile, după care iarăși la Sfintele Taine. Și nu mai pot să stea fără rugăciune.

Rugăciunea lui Iisus este răsuflarea. Când omul răsuflă trăiește, se îngrijește și pentru toată viața sa. Cel care începe lucrarea Rugăciunii, începe să îndrepte toată

viața sa, având ca povățuitor pe părintele său duhovnicesc. Și așa cum soarele atunci când răsare trezește, luminează, însuflețește zidirea, tot astfel și Soarele Dreptății Hristos, atunci când răsare prin Rugăciunea lui Iisus în mintea și inima omului, îl trezește la lucrarea faptelor luminii și a zilei celei neînserate.

Așadar, frații mei, pe Hristos pururea să-L respirați, spune începătorul pustnicilor, marele Antonie. Și Apostolul neamurilor îi roagă și îndeamnă același lucru pe creștinii de pretutindenea, zicând: „neîncetat vă rugați”[1]. Iar „*Neîncetat* nu are măsură sau sfârșit”, tâlcuiesc dumnezeieștii Părinți.

De aceea în vreme de pace nu fi nepăsător, ci ia aminte, fă îndreptarea, pregătește-te de război. Fă-ți curaj, nu te teme de ispite. Tuturor ni se petrec schimbări, dar este nevoie de răbdare și stăruință în luptă. Dreptul de mii de ori de ar cădea, se ridică din nou și i se socotește aceasta biruință. Aceasta înseamnă Rugăciunea lui Iisus: neîncetată pocăință însoțită de neîncetata chemare a milei dumnezeiești.

Celui ce dă rugăciune celui care se roagă, lui Hristos, Dumnezeul nostru, slavă și mulțumire I se cuvine în vecii vecilor! Amin.

---

[1] *I Tesaloniceni* 5, 17.

CAPITOLUL XVI

Despre contemplație

1. „Mintea care se depărtează de la Dumnezeu devine fie ca cea a unui dobitoc, fie ca cea a unei fiare". Atunci când mintea omului se va depărta de contemplarea lui Dumnezeu, adică de rugăciune, de îndeletnicirea cu contemplațiile dumnezeiești – a cugeta la iad, la Rai, la nenumăratele binefaceri ale Domnului pe care în chip minunat le dăruiește fiecăruia, la păcate, la patimi –, atunci vine demonul cel rău și le înlocuiește pe acestea cu „contemplațiile" sale, conducându-l pe om în vâltoarea păcatelor trupești și cele ale mâniei.

Mintea, atunci când nu are întru sine cugetări mântuitoare, în afară de cele necesare pentru întreținerea vieții, este ocupată de cugetări păcătoase. Atunci ea devine fie trupească, fie animalică.

Prin urmare, fiii mei, să luăm bine aminte, astfel încât să nu îngăduim minții noastre să alunece în gânduri pătimașe, păcătoase, căci este un păcat foarte mare, cu urmări grave.

Luați aminte la imaginație! Nu îngăduiți minții voastre să primească imagini ale chipurilor anumitor

persoane sau închipuiri păcătoase care vă smintesc trupește sau vă conduc la mânie. Ci îngrijiți-vă cu toată sârguința să vă păstrați mintea curată de astfel de închipuiri, astfel încât mintea voastră, slobozită și curățită fiind de acestea, să se poată ruga neîncetat și primi contemplațiile cele dumnezeiești. Căci prin acestea se va înduhovnici și va pune suișuri cerești spre sfințirea sufletului.

2. Pentru aceasta este trebuință de frica lui Dumnezeu; *„văzut-am pe Domnul înaintea mea pururea...ca să nu mă clatin”*[1], spune David. De aceea se cuvine ca să ne amintim pururea că Dumnezeu este atotprezent și pe toate le plinește; că pe Dumnezeu Îl respirăm, pe Dumnezeu Îl mâncăm, pe Dumnezeu Îl avem în inima și mintea noastră.

Dumnezeu cunoaște gândurile, amintirile, cuvintele, faptele și scopurile. Nimic nu poate înșela ochiul cel neamăgit; nu numai cele prezente, dar nici cele trecute sau viitoare; nu numai ale oamenilor de acum, ci de la Adam și până la sfârșitul lumii. Omul nu poate face nimic fără ca Dumnezeu să cunoască, de vreme ce toate înaintea lui Dumnezeu se săvârșesc.

Toate acestea, când cugetă cineva la ele, simte cu putere mustrarea conștiinței pentru păcatele și neputințele sale; este cuprins de frica lui Dumnezeu și se străduiește să se pocăiască pentru viața sa de mai înainte și să viețuiască potrivit poruncilor dumnezeiești.

Cugetând la acestea, simte prezența lui Dumnezeu, el care mai înainte greșea din neștiință. Frică adevărată, care îl îndeamnă să curețe partea cea dinlăuntru a pa-

---

[1] *Psalmi* 15, 8.

harului, potrivit glasului dumnezeiesc, iar nu unele să spună cu gura și altele să aibă în inimă.

Cugetând la acestea, se deșteaptă conștiința și strigă cu glasul mustrării chiar și pentru cea mai mică greșeală.

Cugetând la acestea, dobândește sensibilitate duhovnicească, se deschid ochii cei duhovnicești și vede curat ce se ascunde înlăuntrul său. Atunci se roagă fierbinte lui Dumnezeu: *„De cele ascunse ale mele curățește-mă și de cele străine ferește pe robul Tău”*[1].

3. Pe cel care are neîncetata pomenire a lui Dumnezeu demonii nu-l pot vătăma ușor. Să-l ispitească – da, dar să-l vatăme – cu anevoie. Și aceasta pentru că nu dă drepturi demonilor să-l îmbrâncească la rău, fiindcă este înarmat cu neîncetata pomenire a lui Dumnezeu. Pe cel care are ochii sufletului deschiși și vede pe Dumnezeu, nu este ușor să-l vatăme vrăjmașii.

Oamenii cei foarte înduhovniciți nu aveau nevoie de cărți duhovnicești; nu aveau nevoie de mult studiu duhovnicesc a cărților patristice, fiindcă neîncetat cugetau la cele despre Dumnezeu. Tot ceea ce vedeau le dădea prilejul de a cugeta la ceva, de a afla ceva nou. Toată zidirea era pentru ei o universitate. Oriunde și-ar fi întors ochii lor, găseau ceva la care să cugete. Fie la Pronia lui Dumnezeu, fie la înțelepciunea Lui, fie la judecața Lui, fie la învățătura Lui. Cu ochii sufletului vedeau cele nevăzute. Cugetarea la acestea le umplea inimile de cunoștințe duhovnicești.

Noi, oamenii de astăzi, fiindcă nu avem ochii sufletului deschiși, nu putem petrece în cugetarea duhovnicească. Și chiar dacă vedem ceva, avem nevoie de cărțile sfinte, pentru a cunoaște cele despre Dumnezeu.

---

[1] *Psalmi* 19, 13.

Mintea acestor oameni era atât de puternică, încât putea înțelege noime și cugetări pline de înțelepciune. Însă mintea noastră este atât de neputincioasă, încât abia de poate prinde câte ceva. Cei mai mulți părinți erau oameni simpli și cu toate acestea dobândeau cunoaștere desăvârșită, fiindcă Duhul Sfânt îi ajuta să înțeleagă Scripturile.

Pomenirea lui Dumnezeu este o armă preaputernică, o armură împotriva satanei și a tot păcatul. Când mintea încetează pomenirea lui Dumnezeu, omul este biruit de nepăsare, de trândăvie și apoi de pofta cea rea.

Dacă vei vedea mintea alergând la cele din lume, cunoaște că sufletul este lipsit de dumnezeiasca mângâiere, pentru care se și întoarce către mângâierea cea lumească.

Când sufletul omului are râvnă fierbinte către Dumnezeu, atunci are luminare și umilință și nu este cu putință ca mintea să se întoarcă și spre cele lumești. Sufletul înclină către cele lumești atunci când nu este unit, într-un oarecare mod, cu Dumnezeu.

Mintea este precum un loc, dacă nu-l ocupă Dumnezeu, îl ocupă vrăjmașul. Nu se poate ca acest loc să rămână gol, astfel încât să nu-L aibă nici pe Dumnezeu, nici răutatea, păcatul, ispita, lucrarea satanei.

Mintea este precum moara care lucrează; orice i-ai arunca pe deasupra pâlniei către pietrele de jos, va scoate sub chipul făinii. Grâu de vei arunca, făină de grâu vei scoate. Ai aruncat și spini? Făină de spini, făină de calitate proastă vei scoate. Moara lucrează permanent; la fel și mintea omului, lucrează neîncetat, precum moara. Vrei să ai producție bună? Aruncă, pune în această moară material bun. Vrei să afli umilință, lacrimi, bucurie, pace și celelalte? Pune în moara minții tale gânduri

bune, legate de suflet, pomenirea morții, a judecății și atunci vei afla o roadă duhovnicească. Dacă însă omul va pune în moara sa gânduri păcătoase, atunci negreșit va afla păcatul.

Să ne străduim pururea a avea în mintea noastră gânduri mântuitoare, imagini folositoare, pentru a nu-i da satanei loc ca să arunce el pe ale sale, gânduri și închipuiri păcătoase.

Depinde de voința omului ce materie va da minții. Iar această voință va fi lăudată sau osândită.

4. Rugăciunea ne aduce în stare de contemplație, în care putem vedea lucruri negrăite. Ne înfățișează Judecata, Raiul, iadul, ne duce înaintea Tronului lui Dumnezeu, în lumina cerească. Cineva poate să înceapă cântând, să stea într-un colț și să înceapă să lucreze. Poate începe să citească ceva din Cântarea Cântărilor și să stea undeva, să se lărgească acea vedere dăruită de contemplație și să ajungă acolo unde îl povățuiește Dumnezeu. Poate să citească ceva despre Patimile lui Hristos și să se oprească într-un punct, de pildă să cugete cum L-au prins, cum a fost bătut, răstignit și apoi a înviat. Și să cugete la aceasta cu simțirea inimii, cu umilință și prihănire de sine. Alteori ne adâncim în cugetarea la judecata lui Dumnezeu, zicând, de pildă, „Dacă voi muri acum, cum mă voi înfățișa înaintea lui Dumnezeu? Care va fi hotărârea? Nu voi fi oare osândit? Cum voi trece de vămi?”. Alteori cugetăm la Maica Domnului, la slava ei, la fecioria ei; iar alteori la Sfinți ș.a.m.d.

5. *„Deschizând Tu mâna Ta, toate se vor umplea de bunătate, iară întorcându-Ți Tu fața Ta, se vor*

tulbura"[1]. Preabunul nostru Dumnezeu și Dăruitorul cu îmbelșugare a creat două lumi, cea duhovnicească în Cer, cu cetele nenumăraților Îngeri, nenumăratele oștiri ale acestor duhuri slujitoare și locașuri multe și felurite. Apoi a făcut această lume simțită, având ca cunună a ei creația sfatului dumnezeiesc, omul, ce fusese rânduit să stăpânească peste toate cele din ea.

În Cer bunătatea lui Dumnezeu a plinit existențele Sfinților Îngeri, iar aceștia, din multa fericire, cântă și laudă neîncetat cu netăcute doxologii, mulțumind în chipul acesta veșnicei bunătăți și milostiviri a lui Dumnezeu, Cel Care i-a învrednicit de o astfel de cinste, slavă și desfătare. Vai nouă! Cel dintâi dintre Îngeri, numit Luceafărul, se răzvrătește, devine apostat de la Dumnezeu. Caută, își dorește egalitatea cu Dumnezeu. *„Sui-mă-voi, spune el, deasupra norilor și voi fi asemenea Celui Preaînalt"*[2]. De îndată ce a încuviințat acest gând hulitor și mândru, Dreptul Dumnezeu Și-a întors dulcea și dumnezeiasca Sa Față, iar acela cu sunet mare a căzut din rânduiala sa și a fost legat cu legături de nedezlegat în adâncurile iadului, trăgând după sine toată ceata sa care l-a urmat în voința sa cea rea. Acestea s-au petrecut în locașurile cele cerești.

Acum vin eu, neînvățatul și vrednicul de jale, să istorisesc și să arăt pentru puțin locul și importanța pentru zidirea pământească, mai ales pentru om, a cuvântului din *Psalmi*: *„Deschizând Tu mâna Ta toate se vor umplea de bunătate, iară întorcându-ți Tu fața Ta se vor tulbura"*.

De vreme ce Dumnezeu l-a creat pe om cu atâta înțelepciune, îi dăruiește acestuia pe cel după chip și după asemănare; îl înzestrează cu rațiune și libertate. A

---

[1] *Psalmi* 103, 28.

[2] *Isaia* 14, 14.

ridicat spre răsărit palatul preafrumosului Rai, cu mulțime nesfârșită de prea înmiresmate flori, plante și pomi, fiecare după felul și roada lor: „*Și au făcut Dumnezeu să răsară încă din pământ tot pomul frumos la vedere și bun la mâncare*"[1]. L-a îmbogățit apoi cu felurite păsări colorate, care zboară și cântă preadulce.

A mai așezat locuitori împreună cu Adam, fiarele și dobitoacele câmpului, și un râu prin mijlocul Raiului, care să treacă și să-l adape cu pârâie și izvoare, însuflețind și hrănind cu apă îmbelșugată rădăcinile pomilor. Aer răcoros și adiere prea înmiresmată care să scalde fața micului dumnezeu, omul.

În puține cuvinte, Sfânta Scriptură ne înștiințează: „*Și a făcut Dumnezeu...toate fiarele pământului...și toate păsările cerului...și din Eden ieșea un râu care uda Raiul*"[2]. Această zi paradisiacă și de soare scăldată să nu fie urmată de noapte. Și iată bunătatea lui Dumnezeu s-a adăpostit și s-a odihnit în palatul celui întâi-zidit. Însă cine poate cu adevărat să povestească bunătatea și măreția lui Dumnezeu, a Cărui dreaptă atotputernică a împărțit cu dărnicie darurile Sale? L-a cinstit cu *cel după chip și asemănare*, l-a făcut nemuritor, l-a învrednicit de împreună-vorbirea cu El, astfel încât desfătându-se de nesecatul izvor al fericirii care izvorăște din împreună-petrecerea cu El, să se preschimbe din pricina belșugului de desfătare duhovnicească.

În trupul și sufletul său domnea nepătimirea, nimic nu-l tulbura; stăpânea peste toate. Simplitatea și nerăutatea îmbogățeau starea lui sufletească.

Toate se supuneau acestuia ca unui mic dumnezeu și împărat al lor. Sufletul său era împodobit cu curăția

---

[1] *Facere* 2, 9.

[2] *Facere* 2, 10.

feciorească, care se oglindea asupra preafrumosului său trup, creație întâi-zidită a mâinii atotțiitoare a lui Dumnezeu. Atât în sufletul împăratului, cât și în palatul și în toată zidirea împărățea dumnezeiasca purtare de grijă și bunătate. Toate aveau înfățișare dumnezeiască, fiindcă și omul era împlinitor al poruncii dumnezeiești.

Dar vai mie, cum voi începe eu, ticălosul, să povestesc cu tânguire înfricoșătoarea furtună a dumnezeieștii mânii care s-a stârnit? Cu ce cuvinte și cu câtă tânguire voi deplânge jalnica cădere din desfătarea Raiului a atât de mult cinstitului, dar și nemulțumitorului om? Cine va putea să înfățișeze toată grozăvia și urmările tragice ale părăsirii de către Dumnezeu, apoi izgonirea lui Adam și suferința zidirii? Cu siguranță, nimeni. Și cine va descrie adâncul tânguirii nefericitului călcător al poruncii ce șade în locul osândei și privește la palatul său pierdut. Adam a fost îndemnat de Luceafăr; de bună voie și-a dat consimțământul, închipuindu-și și el că va deveni asemenea cu Dumnezeu. Adam a călcat porunca, iar pedeapsa lui Dumnezeu ca o furtună înfricoșătoare a căzut și a schimbat fericirea Raiului într-o viață plină de nefericire și lacrimi. Nefericitul împărat al celor pământești s-a mândrit și a fost izgonit din preafrumosul și prea-desfătatul Rai, din luminatul său palat și, căzut fiind în păcat, este surghiunit în pământul amar, cel plin de spini și pălămidă, ca să lucreze cu osteneală și să mănânce cu sudoare pâinea durerii, cu suflet îngreuiat de deznădejde.

„Întorcându-Ți Tu fața Ta se vor tulbura”[1]. Toate se tulbură, toate își pierd armonia și harul lor, toate își pierd buna lor rânduială, uită bucuria Raiului și cad în stricăciune; toată firea, dar mai ales omul.

---

[1] *Psalmi* 103, 29.

Chipul scârbavnic al blestematului păcat, ce s-a arătat mai întâi în Rai, a alungat pe cel care s-a îndulcit de desfătarea acestuia, după ce a fost atras de el. Și astfel omul a devenit din nemuritor muritor, din nepătimaș pătimaș. Elementele zidirii care mai înainte îl ascultau și erau nevătămătoare, acum însă toate s-au clătinat și s-au ridicat ca să-l distrugă, să-l sfâșie, fiindcă și ele din pricina lui sunt osândite pe blestematul pământ. Iar pământul suspină sub povara fărădelegilor ce se săvârșesc pe el, așteptând cu o dorință și nădejde foarte mare descoperirea fiilor lui Dumnezeu, pentru a se slobozi din robie, precum și dumnezeiescul Pavel scrie romanilor (*Romani* 8, 21).

Dumnezeu Își întoarce fața Sa și toate se schimbă. Îndată după prima cădere urmează a doua, uciderea lui Abel de către Cain, această nelegiuită ucidere de frate, și de atunci a început să împărățească păcatul. Dumnezeu Își întoarce fața Sa pentru fărădelegile oamenilor și scufundă lumea întreagă sub apă, care se face mormânt pentru întreg neamul omenesc, în afară de Dreptul Noe. Dumnezeu Își întoarce dumnezeiasca Sa arătare din pricina desfrânării oamenilor și focul arde pământul Sodomei și Gomorei. Dumnezeu Își întoarce fața și îngăduința Sa și mândrul faraon împreună cu toată oastea sa se scufundă sub apa mării care i se face mormânt veșnic.

Răul moral, păcatul, ca o încălcare a dumnezeieștii legi, face ca Dumnezeu să-Și întoarcă fața Sa de la om, pentru ca apoi să urmeze, ca o consecință de neocolit, răul, sub chipul bolii, al necazurilor, iar la sfârșit al morții.

Însă atunci când Împărțitorul de daruri Dumnezeu deschide mâna bunătății Sale, inima omului devine palat împărătesc. Splendoarea măreției împărătești deține

un loc important înlăuntrul său. Slujitorii împărătești îl slujesc pe împăratul lor, care stă așezat pe tronul harului, cel plin de strălucire și frumusețe neasemuită. Iar straja împărătească îl păzește pe împărat cu neadormită supraveghere. Toate dau mărturie despre bogăția și mulțimea bunăvoinței împărătești. Dar cine este Împăratul acesta, cine sunt slujitorii și străjerii Lui? Împărat! Cine altul decât Acela, Care a plăsmuit la Sfântul Botez inima omului, casa Sa, Împărăția Cerurilor. Așa cum a spus în Evanghelia Sa: *„Împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este”*[1].

Slujitori împărătești? Aceștia sunt gândurile cele dumnezeiești care slujesc Harul lui Dumnezeu, pentru a împodobi palatul împărătesc și astfel să strălucească slava și măreția lui Dumnezeu în el. Iar straja cea împărătească cine este? Sunt gândurile râvnei celei dumnezeiești, trezvia, atenția prin care este păzit palatul și împăratul. Bunătatea și dulcea odihnă în Dumnezeu domnește în toată alcătuirea inimii.

Însă când păzitorii străjii împărătești nu-și îndeplinesc datoria cum se cuvine, ci se dedau mâncărurilor și băuturilor, iar alții din pricina acestora se afundă în desfrânare și alții Îl trădează pe Împărat, atunci Acest Împărat bun, Harul Sfântului Botez, se ascunde, pleacă și nu se mai arată; își întoarce fața de la acei robi și de la acel palat, fiindcă trădarea l-a întinat.

Atunci? O, atunci cele de pe urmă ale omului se fac mai rele decât cele dintâi. Atunci se aseamănă cu cel care se pogoară în groapa mormântului, a cărui moștenire este duhoarea. Pentru aceasta se ruga îndelung Psal-

[1] *Luca* 17, 21.

mistul: *„Nu-ți întoarce fața Ta de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se coboară în groapă”*[1].

O, câtă frumusețe are tinerețea când este la apogeul înfloririi ei! Atât de multă, încât unele făpturi nu se deosebesc de Îngerii din Ceruri. Însă atunci când coasa morții vine și le seceră, oamenii le îngroapă repede, fiindcă există pericolul molipsirii, și le ascund în morminte înghețate, pentru că peste puțin reaua duhoare înlocuiește buna-mireasmă pe care o răspândea tinerețea.

Tot astfel se petrece și cu sufletul omului. Când omul este curat de păcat și ia aminte la sine, Harul lui Dumnezeu împărățește întru el și este împodobit de bunătatea cea dumnezeiască și toți se desfătează de vederea unui astfel de om. Dar când omul păcătuiește și nu se pocăiește, atunci Dumnezeu Își întoarce dumnezeiasca Sa față și sufletul este cuprins de întuneric. Atunci acesta începe să săvârșească faptele vicleniei și necuratul demon întinează tot mai mult acel suflet viclean, afundându-l din păcat în păcat. Și astfel acel suflet ajunge plin de nesuferită duhoare, încât Sfinții Îngeri neputând-o suferi, nu pot să-l ajute. Atunci Harul dumnezeiesc se retrage și putreziciunea își începe lucrarea ei distrugătoare, iar sufletul se aseamănă cu un mort pe care îl aruncă în mormânt și care, dacă peste puțin este deschis, pricinuiește groază din pricina duhorii viermilor și a priveliștii scârbavnice.

Să spunem și noi, fiii mei, împreună cu Arhanghelul lui Dumnezeu, care voia să oprească căderea și altor Îngeri în întunecata prăpastie a neascultării și a trufiei Luceafărului: *„Să stăm bine”*. Să ridicăm sufletul nostru cel pururea împovărat, *„să stăm cu frică”,* căci mormântul întunecos și groaznic al păcatului își deschide

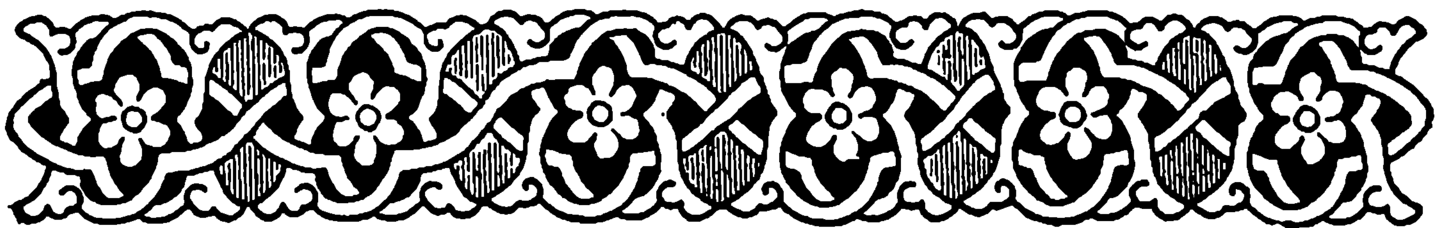
---

[1] *Psalmi* 142, 7.

amenințător gura sa, dacă nu luăm aminte în fiecare clipă.

Dacă vom lua aminte, dacă vom priveghea, atunci cu siguranță mâna deschisă a Atotțiitorului va umple inima noastră de dumnezeiasca bunătate și va cerceta El Însuși palatul cel îngrijit al sufletului nostru. Atunci va gusta încă de aici dumnezeiasca veselie și desfătare, pentru a primi, potrivit făgăduinței, întru nesfârșita Sa Împărăție, răsplata bunătăților celor gătite mai înainte de întemeierea lumii celor care Îl iubesc pe Dumnezeu și împlinesc poruncile Lui. Amin.

CAPITOLUL XVII

Despre dragostea și smerenia lui Dumnezeu și despre Har și frica lui Dumnezeu

1. Fie ca Domnul Dumnezeu să ne dăruiască pace și dragoste, fiindcă Dumnezeu Dragoste este. Pomeniți pururea cuvintele Domnului, Care a spus: *„Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte; iar cel ce Mă iubeşte pe Mine va fi iubit de Tatăl Meu şi-l voi iubi şi Eu şi Mă voi arăta lui... şi vom veni la el şi vom face locaş la el."*[1].

Să-L iubim pe Dumnezeu cu tot sufletul nostru, cu toată inima noastră și cu toată puterea noastră și împreună să ne însoțească și faptele noastre. Adică faptele noastre să fie roade ale dragostei către El. Iar atunci când faptele noastre vor fi lucrate după lege, vom avea răsplata dumnezeieștii dragoste în sufletele noastre. Cel ce a aflat Dragostea, în fiecare zi Îl mănâncă pe Hristos, iar aceasta îl va face nemuritor: *„Cine mănâncă din pâinea aceasta...pe care o voi da Eu...viu va fi în veci"*[2], spune Sfânta Evanghelie.

---

[1] *Ioan* 14, 21 și 23.
[2] *Ioan* 6, 51.

Cel care se hrănește cu dragostea lui Hristos, rodește mult în viața cea întru Hristos. Sufletele care-L iubesc pe Iisus respiră aerul cel duhovnicesc al celeilalte lumi, al lumii Duhului, care este Împărăția Cerurilor. De acolo gustă din izvoarele care ies din tronul Harului lui Dumnezeu.

Băutura dumnezeieștii mese este dumnezeiasca dragoste. Din această dragoste au băut desfrânații și și-au îndulcit rănile păcatelor lor. Datorită ei bețivii au devenit postitori, bogații au dorit sărăcia cea întru Hristos, cei săraci s-au îmbogățit cu nădejdea în Dumnezeu, cei neputincioși au devenit puternici, cei neînțelepți au devenit înțelepți.

Dragostea este biruința creștinului asupra diavolului, a urii și a invidiei. Pentru a ajunge la limanul cel dumnezeiesc al dragostei lui Dumnezeu, trebuie mai întâi să ne temem de Dumnezeu, Care pedepsește păcatul și călcarea de poruncă.

Nu este cu putință să trecem marea și să ajungem la limanul dragostei fără pocăință. Frica lui Dumnezeu, ca un căpitan, ne așază în corabia pocăinței și ne trece prin marea cea murdară a vieții, conducându-ne la limanul cel dumnezeiesc al dumnezeieștii dragoste. Așa cum nu putem trăi fără aer, tot astfel este cu neputință să trăim în veșnicie cu Dumnezeu dacă nu respirăm preadulcele și prea înmiresmatul aer al dragostei lui Dumnezeu.

Să lepădăm povara păcatelor noastre cu puterea pocăinței și, ușurați fiind și liberi ca niște vulturi, să zburăm la înălțime, acolo unde veșnicul Dumnezeu a așezat nedeșertatele visterii ale virtuții și înțelepciunii, pentru a bea din izvoarele vieții celei veșnice, ca și noi să ne îndumnezeim, precum zice Scriptura: „dumnezei sunteți și fii ai Celui Preaînalt toți”.

Să ne silim, fiii mei, pentru că nu trândăvia dobândește dragostea lui Dumnezeu, ci râvna, ascultarea, răbdarea, nerăutatea, tăcerea, rugăciunea și silirea întru toate. Oare vom rămâne nepăsători față de un asemenea dar veșnic? Nu. Să strigăm așadar cu tânguire: „Stăpâne Hristoase, nu ne închide afară de Împărăția Ta, ci deschide-ne nouă pentru mila milostivirii Tale. Amin”.

2. Dumnezeu este dragoste și în întregime milostivire. Să nu-L întristăm cu nimic! Cruce a răbdat pentru noi, capul Său a fost rănit de cununa de spini, coasta Sa a fost împunsă cu sulița, picioarele Sale au fost străpunse de piroane, spatele Său a fost rănit de biciuiri, preasfântă Sa gura a fost adăpată cu fiere și oțet, inima Sa a fost sfâșiată de durere, de ocări și de nerecunoștință. A stat gol pe Cruce în fața gloatei demonice. Pe Acesta, fiii mei, să nu-L întristăm cu neatențiile noastre, căci El suferă mai mult decât noi! Evreii erau vrăjmașii Lui, pe când noi suntem botezați în Numele cel sfânt al Lui; suntem ucenicii Lui, afierosiți în slujba Lui.

Ucenicii Săi L-au părăsit de frica evreilor, și cât S-a amărât nu se poate spune! Iar acum câți nu se leapădă de El, câți nu-L părăsesc, câți nu-I făgăduiesc unele și altele săvârșesc? Cum se vor afla unii ca aceștia lângă El în ziua judecății? Ce vor spune când va începe Hristos să enumere pe rând Patimile Sale, iar ei nu vor avea nimic de arătat, ci numai lepădarea și mulțimea răutăților lor?

Să luăm aminte la viața noastră, fiii mei! Să avem dragoste și răbdare întru toate! Să nu judecăm, să alungăm gândurile cele rele, să ne smerim! Să ne amintim de ceasul cel greu al morții și al judecății!

Când toate acestea le veți face, să știți că veți trăi împreună cu Hristos veșnic. Precum Îngerii lângă tronul Său, așa și voi veți cânta cântări veșnice și pline de desfătare. Ce fericire vom simți atunci! Cum vor fi uitate atunci toate cele de aici! Numai bucurie și Paște veșnic, fără sfârșit! Slavă lui Dumnezeu, Celui ce ne dă biruința!

3. Fie ca dragostea lui Dumnezeu să răcorească sufletul tău cel însetat, așa cum se răcorește cerbul la izvoarele apelor. *„...aşa Te doreşte sufletul meu pe Tine, Dumnezeule; când voi veni şi mă voi arăta feței lui Dumnezeu?”*[1].

Slavă Ție, Dumnezeule, pentru mare mila Ta cea arătată către mine! Fără să fi făcut vreun bine pe pământ, dai mângâiere sufletului meu. Ah, cât de mult se ușurează împietritul și nefericitul meu suflet când în el lucrează uneori roua dragostei lui Dumnezeu! Cât de mult îl odihnește și-l ușurează de povara vieții și a ispitelor! Ah, de m-ar învrednici Dumnezeu, pentru rugăciunile voastre, să mă odihnesc în mult-dorita răcoare a dragostei lui Dumnezeu!

Omul dobândește cu osteneală mântuirea. Ispititorul demon și-a pus în lucrare toată știința sa pentru nimicirea omului, dar Tu, Dumnezeul meu, Dumnezeul meu nu Te depărta de la noi, ci fă-Te nouă precum șarpele cel de aramă pe vremea lui Moise, ca văzându-Te pe Tine, să ne vindecăm de mușcăturile șerpilor înțelegători!

„Când veți înălța pe Fiul Omului, atunci veți cunoaște că Eu sunt”[2]. Hristoase al meu, Lumina mea, Dragostea mea cea răstignită, Care pentru păcatele noastre Te-ai înălțat pe Cruce, Șarpele mântuitor pentru sufletele

---

[1] *Psalmi* 42, 1-2.

[2] *Ioan* 8, 28.

mușcate de șerpii cei vicleni, vindecă-ne și pe noi de împunsăturile păcatului!

Dumnezeu să ne binecuvinteze și să reverse peste noi adâncul milostivirilor Sale, ca să ne aflăm cu toții uniți în veșnica și fericita viață, în care nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit. *„Și Dumnezeu va șterge orice lacrimă din ochii lor”*[1].

O, ce bucurie nerăpită! O, încredințare a conștiinței că de acum s-au terminat suferințele acestei vieți mult chinuite! *„Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru”!* Părintele îndurărilor, Cel care nu socotește păcatul. Ajunge numai ca fiul să spună: *„Am greșit, Părinte, la Cer și înaintea Ta”*[2] și îndată Părintele îl îmbrățișează și-l sărută, ștergând din inima Lui orice urmă de amărăciune, pe care o pricinuise necuviința fiului. Mi se întunecă mintea când cuget la adâncul îndurării părintești către păcătos.

4. Cu ce fel de dragoste se hrănesc, oare, fericitele suflete în Împărăția Cerurilor? Suflete al meu, acest Hristos, Iisus Cuvântul cel viu, Acesta ne-a dăruit existența, mijloacele care ne dau viața, izbăvirea cea veșnică, odihna în sânurile Părintelui Ceresc. *„Că El a zis şi s-au făcut, El a poruncit şi s-au zidit”*[3].

Dumnezeu ne pedepsește puțin ca să ne păzească în smerenie ca într-o îngrăditură, fiindcă știe cât de schimbătoare este firea omenească datorită slăbiciunii ei, cât ușor înclină spre păcat. Ocrotindu-ne părintește, ne pedepsește cu dragoste, pentru a ne întări întru înțelepciunea cea de sus. Însă această cunoaștere este a

---

[1] Vezi *Apocalipsă* 7, 17.

[2] *Luca* 15, 21.

[3] *Psalmi* 33, 9.

Sfinților desăvârșiți. Și nu este așa cum o explică unii, căci ea are o putere deosebită.

Adică, într-un cuvânt, atunci când se află la înălțimea virtuții, este cu putință ca omul, dacă îngăduie Dumnezeu, să coboare întru adâncul stricăciunii și al desfrânării. Iar aceasta nu o poate explica nimeni cu cuvântul, ci cu simțirea. Și nici cu simțirea nu o va putea explica nimeni, fără numai cel ce va trece mai întâi prin cuptorul babilonian al ispitelor, cu îngăduința lui Dumnezeu, pentru a-și cunoaște slăbiciunea și a vedea către cine este lupta, care este răutatea și viclenia potrivnicului diavol și cât de grea este ridicarea atunci când cade. Acestea în puține cuvinte despre „cunoaște-te pe tine însuți".

Când cineva va dobândi această cunoaștere, atunci Sfânta Treime Se va sălășlui în inima lui. Atunci fericirea izvorăște neîncetat și sfârșește în descoperiri. Aceste cuvinte le spune Avva Isaac, lauda cea mare a isihaștilor.

Un cuvios părinte s-a sculat pentru rugăciunea de seară și și-a întins mâinile. Și venind Harul lui Dumnezeu, și apunând soarele în spatele său, atât de mult l-a „cucerit" Harul, încât abia când a răsărit soarele și i-a încălzit fața, și-a venit întru sine și a văzut că este o altă zi. Atunci L-a slăvit pe Dumnezeu că a învrednicit țărâna de astfel de taine.

Ah, au trecut acele vremuri ale Harului! Acum avem înghețuri chiar și în aceste țări calde, adică în lăcașurile monahilor, ale pustnicilor, pentru că lipsește pilda cea bună și virtutea.

Cât de mult vor fi simțit Cuvioșii Părinți Harul în rugăciune! Pe noi ne cercetează puțin Dumnezeu în rugăciune și simțim puțin Har, aceștia însă toată noaptea

erau răpiți în contemplarea celor dumnezeiești și trăiau Împărăția Cerurilor. *„Împărăția Cerurilor înlăuntrul vostru este"*[1].

Ah, cât de mult mi-aș fi dorit să trăiesc în acele vremuri, când izvora petrecerea cuvioasă și pilda cea bună! Acum avem uscăciune și sărăcie. Să mulțumim neîncetat lui Dumnezeu că în acest întuneric duhovnicesc ne-a dăruit puțină lumină pentru a putea, chiar și împiedicându-ne, să ajungem la porțile Ierusalimului celui de sus și să nu fim închiși în întunericul cel veșnic. Să nu fie una ca aceasta, Hristoase al meu, la niciun creștin! Ci cu toții fiind uniți, să ajungem acolo „cu picioare vesele", bucurându-ne și prăznuind Paștele cel veșnic! Amin.

5. Gura care mulțumește întotdeauna lui Dumnezeu nu va fi lipsită de binecuvântările Lui. Dar gura care cârtește și Îl rănește pe Marele său Binefăcător, este cu neputință să nu fie pedepsită de Dumnezeu.

Acesta ne-a dat ființă, El ne dă viața și ne-o ocrotește cu deosebita Sa purtare de grijă. El, vrăjmași ai Săi fiind noi, mai înainte, ne-a făcut fii și moștenitori ai împărăției Sale prin moartea Fiului Său. El ne curățește și ne sfințește prin Sfintele Sale Taine. El ne dă hrana și băutura cea cerească, adică Preasfântul Său Trup și Cinstit Sângele Său. El ne-a rânduit Înger păzitor pentru toată viața noastră. El va lua și sufletul nostru și-l va povățui la moștenirea cea veșnică. Dar eu ce fac? Mi-a lipsit timpul povestind. Mă voi afla ostenindu-mă în zadar, voind să măsor nisipul mării, nesfârșitele binefaceri ale Preabunului nostru Dumnezeu.

Așadar, după atât de multe și nemăsurate bunătăți să mai și cârtim?! O, Dumnezeul meu, treci cu vederea

---

[1] *Luca* 17, 21.

nerecunoștința noastră și luminează-ne mintea, ca să vedem ce ne-a dăruit inima Ta cea părintească și să aducem în loc o mică mulțumire, ca să aflăm iertare de păcate și milă!

6. Cât despre sfântul Înger despre care îmi scrii, află că atunci când primește poruncă de la Domnul, fără a adăuga sau a scoate ceva, rămâne în apropierea omului și îl luminează, îi poartă de grijă, îl izbăvește din primejdii și îl apără de diavol, așa cum vedem în viața Sfântului Andrei cel nebun pentru Hristos, unde citim că îngerul păzitor se lupta cu diavolul pentru a-l apăra pe monahul cel vinovat.

Îngerul este rânduit creștinului ca un frate mai mare. Este mai aproape de Dumnezeu și, ca unul care are îndrăznire, se roagă pentru fratele său mai mic. Iar omul îl roagă ca pe un frate mai mare să-l ocrotească și să se roage pentru el, ca unul care are îndrăznire înaintea lui Dumnezeu.

De câte ori nu ne șoptește la urechea sufletului: „Să nu faci asta!" sau: „Fă aceasta!" sau: „Ia aminte la aceasta!". Astfel de îndemnuri sunt multe pentru cei care au ochii sufletului deschiși.

Să nu uiți pilda din Evanghelie cu grădinarul și cu smochinul neroditor. *„Doamne, lasă-l şi anul acesta, până ce îl voi săpa împrejur şi voi pune gunoi. Poate va face rod în viitor; iar de nu, îl vei tăia"*[1]. Grădinarul închipuiește pe Sfântul Înger, cel care se îngrijește de om până când acesta va rodi și se va mântui.

În Pateric sunt scrise multe istorioare despre purtarea de grijă a Îngerului pentru om. Unii au fost văzuți plângând în vremea când oamenii pe care îi ocroteau

[1] *Luca* 13, 8-9.

păcătuiau. Gândește-te cât de mult se rugau. Lacrimile lor arată dragostea lor față de om și împreună-pătimirea.

7. Fiii mei binecuvântați, dragostea Domnului nostru să vă păstreze întru sănătate sufletească și trupească. O, cu adevărat vrednic de tânguire este copilul ce trăiește în casa părintească, bucurându-se de toate desfătările vieții, dar care nu-și recunoaște tatăl! Și nici măcar puțină atenție nu îi dă, ca să simtă bogăția dragostei Lui, ci amintirea tatălui o socotește ceva care nu merită luat în seamă sau de care să se preocupe. Ce judecată va pronunța cineva pentru un astfel de fiu nevrednic? Cu siguranță că toți îl vor socoti nevrednic de dragostea și averea părintească.

Din nefericire însă, în pilda și persoana acestui fiu nevrednic îl vedem astăzi pe omul potrivnic lui Dumnezeu și, ceea ce este mai întristător, pe creștinii de astăzi, desigur în afara celor aleși dintre ei.

Trăim în această lume, pe care Dumnezeu a dăruit-o ca locuință temporară. Ne-a dat libertatea sa pentru a ne desfăta de bunătățile pământului, fără să Se lase pe Sine nemărturisit în tot ceea ce vedem și înțelegem, astfel încât prin rațiunea noastră să-I dăm slavă și cinste, prin dragostea noastră cea din tot sufletul către El.

Să cugetăm puțin la faptele mântuitoare cele mai esențiale, începând de la neascultarea celor întâi-zidiți, astfel încât să simțim mai curat bogăția dumnezeieștii dragoste. Cei întâi-zidiți sunt izgoniți din desfătarea Raiului și locuiesc în pământul plin de spini și pălămidă. Însă această nemărginită dragoste a Părintelui Ceresc pentru făptura care L-a uitat trimite pe Unul-Născut și Preaiubitul Său Fiu în lume, ca să ridice vrăjmășia omului față de El.

Vedem că negrăita Sa iubire de oameni L-a făcut să jertfească pe Preadulcele Său Fiu prin moartea pe Cruce, de vreme ce aceasta o cerea căderea cea grea a omului vinovat.

Apostolul Pavel spune despre această Jertfă următoarele: *„El, Care pe Însuşi Fiul Său nu L-a cruţat, ci L-a dat morţii, pentru noi toţi"*[1]. Şi iarăşi: *„S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, şi încă moarte pe cruce"*[2].

După trei zile Se scoală cu a Sa stăpânire, făcându-Se începătură celor adormiţi întru adevărată încredinţare, că tot neamul omenesc se va scula la învierea cea de obşte.

Mai înainte de a Se înălţa, a poruncit Sfinţilor Apostoli să boteze în Numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh pe tot cel ce va crede întru El, dându-le puterea de a se face prin credinţă fii ai lui Dumnezeu. Ne-a predat şi Sfintele Taine, pentru ca prin ele să ne unim cu El, astfel încât să trăim întotdeauna uniţi cu El întru adevărată fericire, pe care o dăruieşte numai unirea cu Dumnezeu.

Ne-a dat Înger neadormit, păzitor sufletului şi trupului, pe Îngerul păzitor, pe care îl trimite la Sfântul Botez, povăţuitor şi ocrotitor, deoarece prin Taina Sfântului Botez creştinul devine fiu al lui Dumnezeu după Har, moştenitor al lui Dumnezeu şi împreună-moştenitor al lui Hristos.

Dar mai bine să încetez de a mai vorbi despre faptele şi darurile nemărginitei bunătăţi ale netâlcuitei dragoste a Părintelui ceresc, căci cu cât mai mult se luminează mintea omului să înţeleagă dragostea Creatorului către

---

[1] *Romani* 8, 32.

[2] *Filipeni* 2, 8.

făptura Sa, cu atât mai mult se vădește nemulțumirea noastră și nesocotirea adevăratului și Iubitorului nostru Părinte.

Trăim în această lume deșartă și ignorăm sau mai degrabă nu ne dăm seama de ce trăim, care este scopul vieții noastre, ce destinație are omul aici pe pământ. Din nefericire, ne-am asemănat cu animalele cele necuvântătoare. Trăim fără să ne gândim că timpul vieții noastre este un lucru foarte prețios pentru mântuirea noastră și îl folosim, îl cheltuim, fără părere de rău, dar în vremea trezirii noastre nu vom mai putea să-l mai întoarcem înapoi.

Pentru aceasta cât înțelept este omul acela care, după ce va înțelege cât de prețios este timpul acestei vieți vremelnice, îl va folosi cum trebuie pentru faptele bune, astfel încât atunci când va veni ceasul morții celei dureroase, conștiința lui să afle îndrăzneală și cuvânt de apărare înaintea demonilor celor osânditori, căci „a făcut ceea ce trebuia să facă".

Iisus vorbind în Sfânta Sa Evanghelie despre menirea omului, spune: *„Am ieșit de la Părintele Meu și am venit în lume. Dar iarăși las lumea și merg la Părintele Meu"*[1]. Aici Mântuitorul nostru vorbește potrivit firii omenești, căci ca un Dumnezeu de o ființă cu Tatăl, nu S-a despărțit de El. Faptul că ca la vremea rânduită de Dumnezeu este menit omului să lase lumea și să se supună lui Dumnezeu, de la Care ieșit, o spune Sfânta Scriptură la *Facere*: *„Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om şi a suflat în fața lui suflare de viață şi s-a făcut omul ființă vie"*[2]. A ieșit suflare dumnezeiască de la Dumnezeu cel triipostatic, nu însă

---

[1] *Ioan* 6, 28.

[2] *Facere* 2,7.

aceeași suflare a devenit suflet în om, ci sufletul omului a fost creat prin suflarea dumnezeiască. De aceea și este dator să se întoarcă din nou la Dumnezeul său.

Aici trebuie să luăm aminte. A ieșit suflarea lui Dumnezeu și a creat sufletul omului. L-a făcut sfânt, curat, fără de răutate, bun. Așadar când vine ceasul cel înfricoșat al morții pentru suflet, oare va avea sfințenia și curăția cea dintâi? Din nefericire, nu, fiindcă toți am păcătuit ca urmași ai lui Adam. Dumnezeu însă, cel care cunoaște boala noastră și că din tinerețe cugetarea omului este plecată spre cele viclene, nu mai cere curăția cea dintâi. Dar ce anume? Vrea adevărata și sincera noastră pocăință, depărtarea de păcat, inimă zdrobită și smerită; vrea tânguire și lacrimi, pentru a ne dărui ambrozia mângâierii, „pe care lumea nepocăită nu a cunoscut-o".

Când omul se pocăiește sincer, atunci Dumnezeu îl primește cu brațele deschise, dându-i în același timp și dumnezeieștile însușiri, prin care va putea să intre în nemărginita Împărăție a lui Dumnezeu, ca să trăiască împreună cu Părintele Ceresc. Iată menirea omului!

Mintea omului se uimește vrând înțeleagă cât de măreață și de înaltă este menirea lui! Și cu toate acestea cât de mare este nesimțirea omului și cât de gros este întunericul ce acoperă ochii sufletului său, încât nu se gândește pentru ce se află aici pe pământ și ce vrea Dumnezeu de la el. Din nefericire, s-a vătămat vederea minții sale din pricina bolii păcatului și mai ales din pricina iubirii de sine.

Până când, Dumnezeul meu, vom rămâne trândavi și nesimțitori în ce privește această mare menire a noastră? Trimite-ne puțină luminare! Dar oare a încetat vreodată soarele să-și trimită lumina sa cea îmbelșugată? Cu cât mai mult Tu, Soare al dreptății! Vai mie, Doamne

al meu, că săvârșim de bunăvoie toate relele! Dar Cel ce ai noian nesfârșit de dragoste, revarsă iarăși peste noi dragoste, împreună-pătimire și îndelungă-răbdare. Poate se vor mai mântui câteva suflete, mai înainte de a ne ajunge dreapta Ta judecată. Așa Doamne, fie-Ți milă de mine, omul cel nefericit, cel care spun dar nu fac, și dăruiește-mi pocăință mai înainte de a ieși din lumea aceasta. Luminează lumea Ta, pentru care Ți-ai vărsat înfricoșătorul și Preascumpul Tău Sânge, și dăruiește-i pocăință!

8. Fiii mei iubiți întru Domnul, nădăjduiesc ca săraca mea scrisoare să vă găsească uniți în dragoste, ascultare, rugăciune și trezvie întru toate.

Astăzi prăznuim Soborul tuturor Puterilor cerești. Gândiți-vă ce prăznuire se face în Cer! Ce cântări! Câtă bucurie simt Îngerii lui Dumnezeu! Sfinții Îngeri, păzitorii sufletelor noastre, prăznuiesc astăzi și, ca unii ce sunt niște frați mai mari ai noștri, trebuie să le împărtășim bucuria.

Cât de mult ne ajută nevăzut! De câte ispite și primejdii de moarte ne izbăvesc ei! Câte rugăciuni fac pentru noi atunci când văd chipul lui Dumnezeu! Atunci când stau lângă noi și înalță rugăciunile fiecăruia. Iar atunci când vom muri, ei ne vor ajuta în ceasul morții și în trecerea prin vămile văzduhului. De aceea trebuie să nutrim o dragoste deosebită față de Îngerii lui Dumnezeu.

Dar mai de folos este să le semănăm în virtuți. Sfinții Îngerii au ascultare desăvârșită față de poruncile lui Dumnezeu; fără vreo grăire-împotrivă împlinesc cele poruncite. Au dragoste desăvârșită către Dumnezeu și oameni. Îngerii au curăție neîntinată și smerenie neîntrecută, iar nerăutatea lor este nespusă.

Și alte virtuți îi împodobesc pe Îngeri. Dacă îi iubim cu sinceritate, dacă vrem să locuim în același loc, acolo unde locuiesc ei, trebuie să ne silim să le fim asemenea.

Petrecerea monahală este numită de Sfinții Părinți îngerească, iar aceasta deoarece trebuie să trăiască viața asemenea cu cea a Îngerilor. Însă atunci când nu o trăiesc, ci petrec viața potrivnică, vor fi rânduiți cu îngerii cei vicleni.

Nevoiți-vă, fiii mei, cei ce sunteți bucuria și mângâierea mea, ca să ajungeți la măsurile Îngerilor în ascultare, în dragoste, în rugăciune și curăție și vă veți învrednici și de petrecerea cea împreună cu Îngerii în viața cea de după moarte! Amin.

9. Fiul meu, cu cât mai mult vei simți mila lui Dumnezeu, cu atât te vei uni în dragoste cu El. Și cu cât te vei adânci în măreția dumnezeieștii slave, cu atât te vei adânci în cunoașterea nimicniciei tale, înălțându-te totodată la starea în care vei primi cunoașterea duhovnicească. Cu cât mai multă smerenie vei dobândi în neîncetata ta rugăciune, cu atât mai fierbinte Îl vei simți pe Iisus, iar inima ta ca pe un alt rug aprins.

Înalță-ți mintea sus, acolo unde este viața și bucuria noastră, căci, așa cum spune Apostolul Pavel, *„petrecerea noastră este în Ceruri”*[1]. Pe cele de sus să le dorești cu ardoare, iar această sfântă dorire îți va face viața monahală ușoară și preadulce. În răpirea minții, săvârșită de Harul lui Dumnezeu, minune după minune va urma și mereu întru extaz vei fi înaintea Luminii celei neînserate a cunoașterii lui Dumnezeu.

10. Atunci când Hristos trăiește întru tine, să nu te temi de nimic. Dar pentru ca Hristos să trăiască întru

---

[1] *Filipeni* 3, 20.

tine este nevoie de multă smerenie. Cazi cu mintea la preacuratele Lui picioare și tânguiește-te, zicând: „Iisuse al meu, doar Tu mi-ai rămas lumină și viață în această viață smerită a mea. Arată-mi frumusețea Ta cea duhovnicească, ca să mă umplu de dumnezeiasca iubire, să alerg în urma mirurilor Tale și să strig: *„Lipitu-s-a sufletul meu de Tine și pe mine m-a sprijinit dreapta Ta”*[1]. O, Iisuse al meu, când voi ieși și mă voi arăta feței Tale? Lumina sufletului meu, când Te voi vedea... și voi spune: *„O, adâncul bogăției, și al înțelepciunii, și al cunoștinței lui Dumnezeu!”*.

Așa, fiul meu, iubește mai mult decât orice smerenia și atunci pe Iisus Cel smerit cu inima Îl vei dobândi pentru totdeauna în sufletul tău.

Pe Iisus să-L inspiri, pe Iisus să-L expiri. Și atunci vei cunoaște cine este Iisus.

Unde va mai încăpea atunci dragoste pământească? Este cu putință să ia foc pădurea uscată și să mai rămână ceva din ea? Nici măcar crengile uscate ale gândurilor omenești nu vor mai rămâne atunci când va veni dragostea lui Iisus.

11. Îndrăznește, fiul meu, căci prin multe necazuri vom urca la lumina cea neînserată și dumnezeiască a Muntelui Tabor! Și acolo vom auzi dumnezeieștile cuvântări ale iubitului nostru Iisus. *„Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor, dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului. Inima mea și trupul meu s-au bucurat de Dumnezeul cel viu”*[2]. Cu

---

[1] *Psalmi* 62, 8.
[2] *Psalmi* 83, 1-2.

adevărat, Dătător de viață este Hristos Dumnezeu, căci: *„Eu am venit ca viață să aibă și mai mult să aibă"*[1].

Îți doresc ca Hristos, Viața cea veșnică, să împărățească înlăuntrul tău, ca astfel să poți striga: *„Avva, Părinte!"*[2]. O, ce este mai plin de desfătare decât Iisus? Cine a gustat pe Hristos și a mai dorit o altă dragoste, o dragoste păcătoasă? Nimeni, deoarece atât de lucrătoare este această dragoste, încât o sută de ani de ar petrece cineva într-o viață plină de necazuri și doar pentru puțin timp ar simți dumnezeiasca dragoste, aceasta singură are puterea să risipească toate întristările, iar omul să rămână uluit înaintea dumnezeieștii măreții.

12. Dumnezeu, din nemăsurata Sa bunătate, vrând să ne dea negrăitele Sale bunătăți duhovnicești, ne cheamă, ne îndeamnă să I le cerem. El vrea să ni le dea, dar vrea să batem la ușa milei Sale și răspunzând, să ne deschidă.

Dumnezeu aceasta vrea să facem, dar diavolul, acest începător al răutății, vrăjmașul lui Dumnezeu și al nostru, ce face pentru ca omul să nu creadă în îndemnurile lui Dumnezeu? Aduce gânduri de necredință, apoi de deznădejde, adică îl face să nu creadă că Dumnezeu va împlini dumnezeieștile Sale cuvinte. Apoi îi spune: „Ești păcătos, ești așa și așa, nu ți se ascultă rugăciunile. Poți să strigi cât vrei, că Dumnezeu nu te ia în seamă". Și astfel slăbește credința și voința.

13. Hristos nu are nevoie de noi, căci are miriade de Îngeri care Îi slujesc fără prihană, și poate doar cu cuvântul să facă alte miriade de ființe pline de sfințenie.

---

[1] *Ioan* 10, 10.

[2] *Marcu* 14, 36.

Dar nemărginita Sa dragoste L-a înduplecat să Se milostivească spre noi, nescârbindu-Se de duhoarea și de rănile noastre. De aceea în fiecare clipă a vieții noastre să ne amintim de această dragoste a lui Dumnezeu, pentru ca smeritele noastre fapte să le facem numai și numai pentru Dumnezeu. Gândiți-vă că nu noi ne-am răstignit pentru Hristos, Mântuitorul nostru, ci El a răbdat, de ascultare, moarte pe cruce pentru noi, lepădații.

14. Harul lui Hristos să fie cu tine, fiul meu, ca să te lumineze și să înmulțească dragostea Sa, astfel încât să rămâi alipit de El și să nu te ia curentul cel lumesc. Și astfel să cazi de la Dumnezeu și să se piardă sufletul tău cel nemuritor, de care nu este vrednică toată lumea.

Harul care s-a pogorât la tine este puțin. Sfinții au mult Har. Dar ca să se înmulțească, trebuie să te smerești. Dacă te vei mândri, va pleca de la tine și apoi vei plânge. Așadar, atenție multă, ca să-ți amintești de păcatele și patimile tale, pentru a nu se înrădăcina slava deșartă întru tine, iar ea să izgonească Rugăciunea.

15. Bunătatea lui Dumnezeu uneori se vede ca un toiag care îl pedepsește pe om spre folosul său. Când vede că toiagul rănește, atunci îl transformă în baston, cu care ușurează greutatea și mângâie sufletul omului, astfel încât toate să se facă spre folos și sporire duhovnicească.

Când nu există cunoaștere duhovnicească, omul crede că toiagul, „certarea Domnului", îl va omorî și astfel se va săvârși, însă Dumnezeu împreună cu ispita aduce și sfârșitul ispitei.

Omul care are discernământ știe cât poate ridica, de pildă, un animal de povară și nu-l împovărează mai mult decât trebuie. Cu atât mai mult Dumnezeu nu ne va împovăra cu

o ispită mai presus de puterile noastre. Așadar, nu Dumnezeu, ci puținătatea credinței noastre ne pricinuiește lipsa de răbdare, care face să ni se pară povară grea.

Uneori însă oamenilor, în care s-a sălășluit multă mândrie și trufie, Dumnezeu le îngăduie ispite foarte tari, pentru a zdrobi semeția cugetării lor. Însă mila Lui nu-i părăsește, ci îi urmează îndeaproape. O, cât de bun este Dumnezeu!

16. „Fecioara astăzi naște pe Cel mai presus de ființă". Ce să spun eu, nevrednicul și întinatul, despre măreția nemărginitelor judecăți ale Celui Preaînalt? Mă uimesc și nu pot să contemplu taina aceasta. Cum Dumnezeu stă Prunc în ieslea necuvântătoarelor! Cum Cel fără de mamă din Tatăl Se înfașă în scutece și este legănat în brațele Sfintei Fecioare! *„Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrările Tale și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!". „O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al cunoștinței lui Dumnezeu!"*[1].

Se veselește sufletul meu de Domnul! Mă închin și sărut pe Preadulcele Prunc, ca să mă izbăvească de necuvântarea patimilor mele.

17. Dacă Hristos ne-a poruncit să-i iertăm pe vrăjmașii noștri de șaptezeci de ori câte șapte într-o zi, cu atât mai mult va ierta El, Cel ce este Adâncul iertării! Dacă ai putea măsura picăturile de ploaie și firele de nisip, atunci ai putea măsura o mică parte din nesfârșita milă a lui Dumnezeu.

18. Să cădem către Împărăteasa cea cerească, Preacurata Născătoare de Dumnezeu, cea care este

---

[1] *Romani* 11, 33.

grabnic-ascultătoare, ca să ne ajute, „fiindcă nimeni care aleargă la ea nu iese rușinat, ci cere harul și primește darul către cererea cea de folos". După Dumnezeu numai ea poate să ne ajute. Să nădăjduim în ea și nu vom fi rușinați.

19. Îți doresc din toată inima să fii sănătos și să te bucuri de pacea sufletului, fiindcă pacea lui Dumnezeu nu este altceva decât sălășluirea lui Dumnezeu, odihna, fericirea și dumnezeiasca desfătare.

Pacea lui Dumnezeu, cea care covârșește toată mintea, se dă ca o cunună și dar împărătesc sufletelor care se nevoiesc. Ea este o însușire a fiilor lui Dumnezeu.

Pentru ca ea să se sălășluiască în sufletul creștinului, este nevoie mai întâi de osteneala cea pentru Dumnezeu; osteneală duhovnicească și discernământ și conștiință mai strălucitoare decât soarele, neosândită în tot ceea ce trebuie să facă.

Atunci acest suflet primește și se desfătează de mult-prețiosul dar al „păcii lui Dumnezeu" și ca o mireasă vorbește împreună cu Mirele ei, Iisus, despre nunta lor veșnică și despre bogățiile cele duhovnicești ale Cerului. Și în timp ce cugetă acestea, crește pacea în suflet și sfârșește în lacrimi preadulci.

Pacea lui Dumnezeu este arvuna nunții viitoare cu Mielul înjunghiat. O, pace a lui Dumnezeu, vino și la mine, pricinuitorul de tulburare, cel care nu cunoaște frumusețea ta! Vino ca să se răcorească sufletul meu cel viclean și osândit!

20. Preasfântul Duh, Mângâietorul cel bun al sufletelor întristate, răcoarea care desfătează inimile cele arse în cuptorul ispitelor, Acesta, fiul meu, Duhul cel înțelegător, să îndulcească, să răcorească, să desfăteze și să lumineze

binecuvântata ta inimă, ca să poată duce greutatea arșiței adusă de săgețile cele aprinse ale celui viclean și înghețul nopții al lipsirii de dumnezeiescul Har, până când, într-o zi, vom ajunge la porțile Împărăției Cerurilor.

21. Fie ca dragostea lui Iisus să-ți pârjolească inima și ca un cerb însetat să alergi către izvoarele monahale ale apelor duhovnicești și să bei și să te saturi de nectar ceresc! Să devii tot duhovnicesc, tot iubire dumnezeiască, dăruit cu totul adorării Aceluia Care te-a iubit până la moarte și moarte pe Cruce.

Numai în Dumnezeu vei găsi adevărata fericire și bucurie, fiindcă El este Izvorul acestora, ca Cel ce este neschimbat și adevărat.

Bucuria pricinuită de cele pământești se dobândește cu multă osteneală și trudă, dar apoi devine vătămătoare și osânditoare. Cu adevărat deșertăciune sunt cele omenești. Nu rămâne bogăția, nu însoțește slava, căci venind moartea pe toate acestea le face să dispară.

Vrei să trăiești o viață plăcută și liniștită? Păzește poruncile lui Dumnezeu! Teme-te de Dumnezeu în fiecare cugetare a ta, în fiecare cuvânt și faptă! Începutul înțelepciunii și sfârșitul ei este frica lui Dumnezeu.

Precum făclia luminează drumul pe care mergem, tot astfel frica lui Dumnezeu ne luminează în chip gândit, ca să vedem cum trebuie să pășim pe calea mântuirii noastre. Precum făclia ne păzește să nu ne împiedicăm și să cădem, tot astfel și frica lui Dumnezeu ne izbăvește de piedicile păcatului și ne povățuiește la destinația noastră. Așa Îl dobândim pe Dumnezeu.

22. Ce apărare vom avea când Hristos ne va arăta mâinile Sale rănite, coasta Sa împunsă, Capul Său

preacurat înțepat de spini, buzele Sale uscate și pline de amărăciunea fierii și a oțetului și ne va spune: „Pentru tine, suflete preaiubite, pentru multa dragoste ce ți-o port le-am pătimit pe toate acestea. Arată-mi și tu rănile ce le-ai suferit pentru dragostea Mea, ca să le pun balsam peste rănile Mele”.

Atunci, fiii mei, noi ce vom arăta? Nerecunoștința noastră, nepăsarea noastră, egoismul nostru, neascultările noastre și mulțimea celorlalte patimi? În loc de balsam vom pune otravă pe rănile dragostei Sale. De aceea să ne silim! De pe acum să luăm aminte, astfel încât să punem balsam pe rănile Sale și să ne numim fii ai Săi adevărați.

23. „Netâlcuit și necuprins este dumnezeiescul”. Firea minții noastre nu o cunoaștem și nu o vedem. Și cu toate acestea ea conduce toate cele ale omului. Dar mintea mărginită va vedea oare Mintea cea nemărginită, pe Dumnezeu, ca să-L creadă? Dumnezeu este mai presus de duh, mai presus de orice poate cugeta omul. „O, adâncul înțelepciunii și cunoașterii lui Dumnezeu!”.

24. Și eu, fiul meu, am trupul bolnăvicios, care este ca o țeapă în calea mea. Nu mă lasă să pășesc și astfel rămân în urmă, până când Dumnezeu Se va milostivi de neputința mea.

Toate le naște păcatul, dar Dumnezeu, din bunătate, chiar și aceste pedepse ale păcatelor le trimite spre iertarea lor, dar și pentru a avea mai multă îndrăzneală către El.

O, cât de mare este dragostea lui Dumnezeu pentru om! Cine poate să străbată cu privirea acest ocean al dragostei? Plânge ca un prunc atunci când mintea se luminează și vede, deși puțin, cât de mult îl iubește Dumnezeu. Dar cu toate acestea, de câtă osteneală este nevoie

ca să primească această luminare! Fiindcă este dar venit de sus, de la Părintele luminilor, vine ca o răcorire, ca o desfătare, ca o zi dulce la sufletul istovit de osteneala diferitelor încercări.

25. Omul a nesocotit pe Însuși Părintele său, pe Preaînaltul Dumnezeu, Care l-a făcut om din nimic. Ah, cât de rea este această nesocotință! Aceasta este pricina tuturor suferințelor omenești, prima încălcare de poruncă a celor întâi-zidiți. Iar acest păcat nepocăit al neascultării a adus fiilor acestora, adică nouă, toate cele rele, iar acum secerăm spinii și pălămida diferitelor suferințe.

„Cu moarte veți muri”[1]. Moartea este stricăciunea nestricăciunii, cu toate însușirile ei: boli, necazuri, întristări, dureri și celelalte. Dar bunul Dumnezeu nu a trecut cu vederea făptura Sa, ci prin moartea pe Cruce a Fiului Său, a dat Harul, prin care suntem mântuiți[2]. Așa cum diavolul l-a folosit pe înțeleptul șarpe ca unealtă spre înșelare, tot astfel și Domnul Iisus Hristos S-a îmbrăcat în firea omenească spre „înșelare”.

O, Doamne Iisuse, Lumina întunecatului meu suflet, țelul vieții mele, cât de mare s-a făcut vinovăția timpului trecut! O neascultare a ajuns să-L pogoare pe Dumnezeu și să-L aducă... Unde? La Golgota să fie răstignit pe Cruce! O mică gustare a rodului celui oprit să fie plătită cu o suferință atât de înfricoșătoare a Dumnezeului-Om! O, cât de mult iubește Dumnezeu pe om! Îndrăzniți, așadar, cei împreună-păcătoși către pocăință, căci: *„De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, ca zăpada le voi albi, şi de vor fi ca purpura, ca lâna albă le voi face”*[3]. Și: *„Pe cât sunt*

---

[1] *Facere* 2, 17.

[2] *Efeseni* 2, 5.

[3] *Isaia* 1, 18.

de departe răsăriturile de la apusuri, depărtat-a de la noi fărădelegile noastre"[1]. Așadar, fiul meu, să ne alipim cu dragoste de un astfel de Dumnezeu milostiv. Amin.

26. Da, fiul meu, Iisus singur îți va deveni tot. Îndrăznește întru El, Care a zis: *„Nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi"*[2]. Niciodată să nu-ți pierzi curajul, ci întotdeauna să fii la înălțime, având ca laudă pe Iisus și ca fală nimicnicia ta. Când te ridică la înălțime, tu să cazi jos sub pământ, iar când te pogoară în iad, în deznădejde, tu să zbori în cerul Harului. Acest joc să i-l faci diavolului.

Nu te teme, căci în Hristos te-ai îmbrăcat. Ești moștenirea lui Hristos și ai fost rânduit între cei sfințiți. Vei mai suferi încă multe, ca să se vadă măsura dragostei tale către Cel Căruia te-ai afierosit.

Nici o laudă să nu primești de la diavolul, ci mereu osândește-te pe sineți, fiindcă ticălosul cu necinstitele patimi ne-a întinat și atunci care laudă ni se cuvine? Avem nevoie numai de tânguire și de râuri de lacrimi, ca să curățim întinăciunile și rănile noastre.

Adu-ți aminte de smerenia Celui Răstignit, Care a spus: *„Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre"*[3]. Numai în dobândirea adevăratei smerenii vom afla liniște și pace în starea învolburată a sufletului nostru.

27. Omul suferă pentru păcatele sale, dar cu toate acestea bunătatea lui Dumnezeu socotește durerile pe care le-a născut păcatul ca lucrare duhovnicească și dă pentru ele plată și cununi.

---

[1] *Psalmi* 102, 12.

[2] *Evrei* 13, 5.

[3] *Matei* 11, 29.

Cum să nu iubim un astfel de Dumnezeu și să nu ne dăruim toată viața adorării Sale!

Din păcate însă, cu toate acestea, noi Îl uităm – și eu primul. De aceea și încălcăm poruncile Lui, căci dacă ne-am fi adus aminte de Dumnezeu, am fi făcut ceea ce ne poruncește El, iar frica ne-ar fi făcut păzitori ai poruncilor și atenți. Ne-am fi adus aminte de Judecată, de gheena focului și am fi vărsat lacrimi de pocăință. Cu cât suntem mai depărtați de lacrimi și tânguire, cu atât suntem mai alipiți de cele pământești și stricăcioase. Grija pentru cele de sus, adică a veșnicelor bunătăți, naște dorința de a le moșteni. Iar această grijă bună ne desprinde de alipirea păcătoasă de bunătățile cele stricăcioase și vremelnice.

Să ne dea Domnul Dumnezeu înțelepciune, ca să săvârșim cele de folos sufletului nostru mai înainte de a pleca în cealaltă lume.

28. Vă doresc din inimă ca dragostea lui Iisus Hristos să se reverse cu îmbelșugare în inimile voastre și prin Harul Său să vă învredniciți să trăiți întru neprihănirea sufletului și a trupului în toate zilele vieții voastre.

„Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții”[1]. Astfel a vorbit Izvorul cel de viață purtător, Hristos. Și iarăși, *„Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot aşa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine şi Eu întru el, acela aduce roadă multă”*[2].

Prin aceste pilde Preadulcele Iisus ne învață că, dacă nu rămânem întru El, este cu neputință să rodim roadă de

---

[1] *Ioan* 13, 35.
[2] *Ioan* 15, 4-5.

viață veșnică. Iar pentru ca să rămânem întru El, trebuie să împlinim sfintele Lui porunci. Poruncile Lui nu sunt grele, ci trândăvia noastră și trufia sufletului nostru face ca poruncile să pară o povară greu de purtat, în vreme ce prin ele Hristos ne-a chezășuit Împărăția fericirii și a păcii.

Dragostea, atunci când se sălășluiește în suflet, dăruiește sufletului cea mai frumoasă Primăvară. Toate se bucură de adierea ei cea înmiresmată, fiindcă ea pe toate le acoperă, toate le crede, toate le rabdă, toate le nădăjduiește, nu ține minte răul, nu viclenește, ci pe toate le vede cu ochi simplu, dragostea pe toate le acoperă. Pentru aceasta i s-a dat cununa: dragostea niciodată nu cade.

Atunci când cineva iubește o persoană până la adorare, zi și noapte se gândește la ea, pe ea și-o închipuie, numai pentru ea trăiește. Nu este clipă care să treacă și să nu picure în inima sa dulceața așteptării pline de nădejde și a dragostei. În felul acesta comunică cu persoana iubită neîncetat. Tot astfel suntem datori și noi să-L iubim pe Domnul nostru Iisus Hristos și nu ne este îngăduit să iubim o altă persoană, fie părinți sau rude, fie vreun frate din obște, ceea ce părinții numesc prieteșug. Toate cele de mai sus sunt socotite chipuri ale desfrânării duhovnicești, fiindcă sufletul schimbă dragostea cea veșnică a Mirelui Celui fără de prihană pe dragostea față de persoanele cele pământești și muritoare.

Smeriți-vă, fiii mei, dacă vreți să nu fiți lăsați de Dumnezeu în diferite ispite. Potrivit cu mândria pe care o avem și ispitele ne urmează. Și nu vor înceta ispitele până când nu ne vom smeri întru cunoștință și simțirea sufletului.

29. Zece au fost leproșii, așa cum se spune în Sfânta Evanghelie, și pe toți i-a curățit dumnezeiasca scăldătoare, care a fost porunca Cuvântului Celui viu al lui

Dumnezeu. Dar la întoarcere trebuiau să aducă mulțumire Marelui Binefăcător. Atunci Iisus, Adevărul Însuși, întreabă: *„Oare nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam?”*[1].

Pentru aceasta în toate clipele de fericire, dar și în cele de nefericire, în sănătate și în boală, în bucurie și în întristare, datori suntem să înălțăm, precum tămâia cea binemirositoare, mulțumirea noastră înaintea tronului lui Dumnezeu, ca niște robi netrebnici, miluiți prin Cinstitul Sânge al lui Hristos.

„Hristoase al nostru, preabunule Dumnezeu, dăruiește-ne darul de a-Ți mulțumi, ca să nu ne osândim mai mult; ne ajunge cealaltă vinovăție a păcatelor noastre”.

30. Nu te teme de nimic, fără numai de Dumnezeu. Să ai frica lui Dumnezeu ca pe o făclie care să-ți lumineze calea, arătându-ți exact pe unde să mergi. Căci fără frica lui Dumnezeu nu este cu putință să dobândim conștiință curată, nici ispășirea păcatelor, nici înțelepciune duhovnicească, fiindcă începutul și sfârșitul înțelepciunii este frica Domnului.

31. Moartea pe Cruce a Domnului ne-a readus la înfierea noastră cea dintâi, întru care fiii lui Dumnezeu strigă: *„Avva Părinte!”*[2].

Suferințele cele cumplite ale Domnului ne-au învrednicit să devenim fii ai lui Dumnezeu, împreună-moștenitori ai lui Hristos. De câte desfătare mă umplu când cuget că

---

[1] *Luca* 17, 17.
[2] *Marcu* 14, 36.

sunt copil al lui Dumnezeu și că bunul meu Părinte are pregătit un loc nepovestit de odihnă și fericire!

„Unde-ți este, moarte, boldul tău? Unde-ți este, iadule, biruința?". Câtă bucurie simte creștinul atunci când cugetă că, atunci când va veni clipa să închidă ochii aceștia trupești, îndată se vor deschide cei ai sufletului și va vedea o lume nouă, ființe noi, făpturi noi, cu neasemănare mai înalte, nestricăcioase, veșnice!

Împărăția cerească nu este mâncare și băutură, ci ambrozie duhovnicească a sfintei dragoste a lui Dumnezeu, desfătare veșnică, bucurie negrăită.

„Ca unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o"[1]. O, adâncul nesfârșitei dragoste a lui Dumnezeu! Cât de mult l-a cinstit pe sărmanul om, pe care l-a ridicat până la Însuși Dumnezeu și i-a dăruit slavă și fericire veșnică! Noi însă, pentru o plăcere păcătoasă de scurtă durată să ne lipsim de o astfel de slavă și fericire? Dumnezeu să Se milostivească de toți creștinii și să-i lumineze pe calea mântuirii și a pocăinței. Amin.

32. Dacă cineva va cugeta la Cel Răstignit și va pătrunde în taina dragostei lui Dumnezeu către om, va vedea cât de mult a suferit Domnul pentru fiecare în parte. Ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dăruit? Dar omul nu s-a aflat vrednic de această mare și nemărginită dragoste.

Facem ceva și vezi egoismul sărind în sus, de parcă am fi făcut cerul și pământul. Dumnezeu a făcut totul din nimic și cu toate acestea S-a smerit atât de mult. Milostivirea lui Dumnezeu nu are margini și fericit este acel

---

[1] *Ioan* 17, 24.

om care, prin înțelepțire, a ajuns să cunoască dragostea lui Dumnezeu.

Pentru o făptură de lut, pentru un neascultător și nesupus, pentru un om, care a ajuns jucărie a patimilor și a demonilor, Fiul lui Dumnezeu S-a pogorât pe pământ și S-a răstignit pe Cruce. În același timp însă vedem moleșeala noastră, răceala și lipsa noastră de împreună-pătimire, deși Dumnezeu ne arată în multe chipuri dragostea și purtarea Sa de grijă. Cu adevărat omul este o taină.

Nemărginită și nesfârșită este răbdarea lui Dumnezeu! Câte nu aude și vede în fiecare om! Noi vedem o nerecunoștință a unui singur om de-al nostru, îl vedem purtându-se cu asprime, fără recunoștință, fără omenie, fără milă; că nu ne spune nici măcar un mulțumesc și pentru aceasta avem o nemulțumire în lăuntrul nostru. Câte nemulțumiri poate să aibă Dumnezeu față de noi, oamenii, care suntem îngrozitori și nemiloși față de El.

Fiecare om în această lume, mai mult sau mai puțin, este nerecunoscător. Dumnezeu ne hrănește, ne îmbracă, ne păzește, ne-a dat Înger păzitor, ne hrănește cu Sfintele Sale Taine, cu Trupul și Sângele Său, ne-a pregătit Împărăție nemărginită, ne rabdă atunci când rătăcim, ne primește când ne pocăim, noi însă Îl hulim, Îl necinstim, Îl înjurăm, Îl disprețuim. El îndelung rabdă, ne îngăduie și ne așteaptă, ca și cum El ne-ar fi dator, iar nouă nici măcar nu ne trece prin minte că trebuie să avem frica Lui, să avem respect față de El, evlavie atunci când este pomenit Numele Lui. Să ne plecăm capetele, închinându-ne Acestui Mare Dumnezeu, Acestui minunat, negrăit, nedescoperit, nemărginit și preadulce Dumnezeu. Dacă am avea mii de guri fiecare, tot nu am putea să-L

lăudăm după cuviință pentru toate câte ne-a dăruit. Pentru aceasta Apostolul Pavel, după repetate extaze, contemplații și desfătări cerești, venind de multe ori întru uimire, a strigat acele cuvinte nemuritoare: *„O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu! Cât de necercetate sunt judecățile Lui și de nedescoperite căile Lui! Căci cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui?”*[1].

Cine poate să cunoască cum lucrează Mintea cea nemărginită, atât în lumea cea cerească, cât și în cea de pe pământ și cea de dedesubt? Gândiți-vă că fără de osteneală hrănește tot ce este viu, toate animalele, oamenii, târâtoarele, cele din mare, microbii, miile de organisme vii, pentru toate poartă de grijă! *„Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate întru înțelepciune le-ai făcut. Umplutu-s-a pământul de zidirea Ta!”*[2]. A zis și s-au făcut, a poruncit și s-au zidit! A poruncit să fie lumină, și a fost lumină; să fie pământ, și a fost pământ; să fie stele, soare și lună, și s-au făcut aceste creaturi înfricoșătoare, corpurile acestea, coloșii aceștia, atârnați în văzduh și care se mișcă, luminează și împodobesc cerul. Toate s-au făcut cu un singur cuvânt al lui Dumnezeu!

Cuvântul trup S-a făcut și a venit la noi Cuvântul Tatălui. *„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul”*[3]. A venit și a luat trup și S-a făcut om, iar lumea prin El s-a făcut și El a făcut lumea. Ne-a dat puterea să devenim fii ai lui Dumnezeu. A venit la făpturile Sale, dar acestea nu L-au primit. Gândiți-vă, să facă lumea, să facă pe oameni, iar ei, reci și fără de simțire, să nu-L primească. A venit ca străin,

---

[1] *Romani* 11, 33-34.

[2] *Psalmi* 103, 24.

[3] *Ioan* 1, 1.

a fost răstignit pe Cruce, a fost pus în mormânt. De aceea pământul s-a cutremurat, catapeteasma s-a sfâșiat, soarele s-a întunecat, întreg universul s-a clătinat.

Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru! Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale și nici un cuvânt nu este de ajuns ca să Te laude cum se cuvine.

Cuvântul trup S-a făcut. Câtă măreție ascunde aceasta! Dumnezeu S-a făcut om, S-a pogorât din Ceruri. Dumnezeu cel netrupesc, Duhul cel nemărginit, cel necuprins cu mintea, a venit și S-a sălășluit în firea omenească pentru a mântui prin ea pe omul cel robit, pentru ca prin chipul robiei (luat asupra Sa n.tr.) să ne izbăvească pe noi de ea. S-a făcut om ca să devenim noi dumnezei după Har, căci se spune: „dumnezei sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt".

Ne-am născut popor bogat, neam sfânt, preoție sfântă a lui Dumnezeu prin venirea dumnezeiescului Prunc. Dumnezeiescul Cuvânt, Cel Viu, Care împărățește și proniază pentru toată făptura, Fiul cel Unul-Născut, Cuvântul lui Dumnezeu, dulceața cea nemărginită a existenței lui Dumnezeu, măreția, lauda Mucenicilor, răbdarea Cuvioșilor, Mirele adevărat al sufletelor curate. Și tuturor celor care L-au primit pe Dânsul le-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu; nu din sânge, nu din poftă trupească, ci de la Dumnezeu s-au născut. Cei care se vor mântui nu sunt născuți din pofta trupului, ci de la Dumnezeu; aceștia vor împărăți împreună cu El.

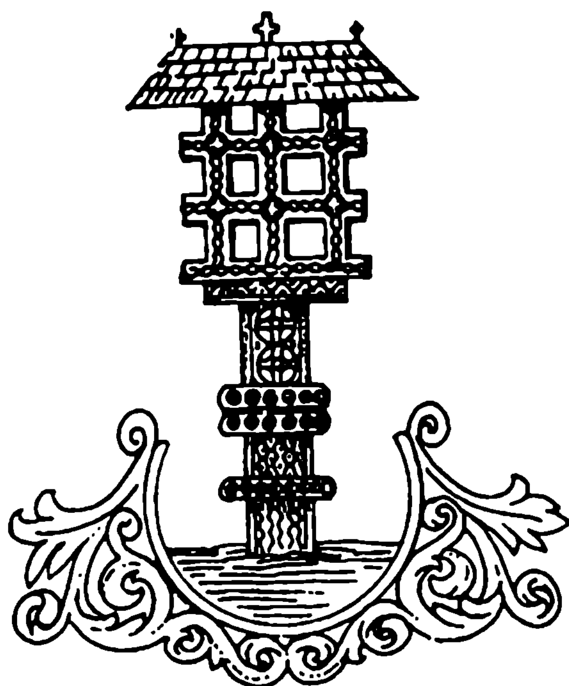
Am primit Har peste Har. Legea prin Moise s-a dat, iar Harul și adevărul prin Iisus. Ne-a dat cele 10 porunci, ne-a dat făgăduința în noul har al Evangheliei și în locul datoriei pe care o aveam față de El, ne-a dat Har peste Har. Nu S-a lipsit Dumnezeu dându-ne nouă mărețiile

Sale, ci din prisosul Său ne-a dat. Nu S-a împuținat dând și creând lumea întreagă, ci Dumnezeu desăvârșit și nesfârșit fiind, a creat pe om și pe Îngeri, ca să existe și alte ființe care să se desfăteze de El; să devină fericite și alte duhuri, alte suflete și alte entități de sine volnice. Nu robi, nu supuși, ci slobozi care de bunăvoie să se supună, de bunăvoie să-L slăvească.

„Nu vreau robie, spune Dumnezeu, nu vreau precum dobitoacele care sunt robite omului și sunt purtate acolo unde vrea acesta, ci vreau voie liberă". Atât de minunată este măreția lui Dumnezeu!

Cât de mult au pierdut demonii apostați de la un astfel de nemărginit, preadulce, negrăit Dumnezeu! Cu ce s-a păgubit stăpânirea lui Dumnezeu de nesupunerea Luceafărului? Cu nimic, căci Dumnezeu este preabogat și nu are nevoie de nimeni, ci noi avem nevoie de Dumnezeu, iar El îl mântuiește în dar pe om.

Dumnezeu este desăvârșit, necuprins cu mintea, binecuvântat în vecii vecilor. A venit și ne-a mântuit pe noi în dar. Îi datorăm toată ființa noastră. Și chiar dacă îi vom da toată ființa noastră, nimic nu facem, ci doar datoria. El este Creatorul nostru, Mântuitorul nostru, El este Cel care ne-a mântuit.

CAPITOLUL XVIII

Despre Dumnezeiasca Liturghie și Dumnezeiasca Euharistie

1. Câtă măreție ascunde dumnezeiasca Liturghie! Când Dumnezeu caută spre smeritul Său slujitor, cât de mult simte măreția Liturghiei, cât de mult se folosesc cei pomeniți! Cât de mult îl cinstește Dumnezeu pe om, venind la fiecare Liturghie cu Cetele îngerești și hrănindu-l pe fiecare credincios cu Preasfântul Său Trup și Sânge!

Toate acestea ni le-a dat nouă. Există, oare, vreun lucru trupesc sau duhovnicesc, stricăcios sau nestricăcios, de care să ne fi lipsit? Niciunul. Ce este oare mai presus decât aceasta, adică de a ne da în fiecare zi Trupul Său îndumnezeit și Sângele Său dumnezeiesc? Cu siguranță că nimic. Ce taină minunată – Dumnezeu l-a învrednicit pe omul cel de lut să liturghisească! O, dragoste cerească și neprețuită! O picătură de dragoste dumnezeiască covârșește orice dragoste trupească, lumească.

2. La Schitul Sfânta Ana Mică a trăit un ieromonah Sava, vestitul părinte Sava. Părintele Ioachim Spetsieris

l-a avut ca duhovnic. Tot pe el îl avea ca duhovnic și împărăteasa Ecaterina. Liturghisea în fiecare zi. Era un purtător de Dumnezeu, un înainte-văzător, un dascăl al Rugăciunii minții.

Odată l-au întrebat unii cum de reușește să pomenească atât de multe nume la Proscomidie. Atunci el a răspuns:

„Când eram mai tânăr am chemat episcopul să târnosească o bisericuță aflată deasupra Sfintei Mănăstiri Dionisiu – căci acolo se liniștea la început împreună cu starețul său, Părintele Ilarion, duhovnic vestit și el. După târnosire episcopul îi spune starețului meu:

– Să-i dau părintelui Sava câteva nume, ca să le pomenească 40 de zile, deoarece liturghisește în fiecare zi?

Starețul meu îi răspunde:

– Puteți să-i dați câte vreți.

Și mi-a dat 62 de nume. Când am terminat cea de-a 39-a Liturghie și urma să o săvârșesc pe cea de-a 40-a, m-am sprijinit puțin de strană, așteptându-l pe stareț ca să mă închin pentru dumnezeiasca Liturghie. Deodată am adormit și am văzut în vis că purtam veșmânt preoțesc și stăteam înaintea Sfintei Mese. Pe ea se afla Sfântul Disc și Sfântul Potir plin cu Sângele lui Hristos. Atunci văd pe ieromonahul Ștefan că ia pomelnicul și lingurița, se apropie de Sfânta Masă și pune pomelnicul pe Sfântul Disc. Apoi afundă lingurița în Sfântul Sânge a lui Hristos și șterge un nume; apoi iarăși afundă și șterge alt nume. Și a făcut așa până ce a șters toate numele, iar hârtia de pomelnic s-a făcut albă. Atunci m-am trezit și peste puțin a venit și starețul meu. Când i-am spus cele de mai sus, mi-a răspuns:

– Nu ți-am spus să nu crezi în vise?

După Liturghie mi-a spus:

– Tu nu ești vrednic ca să se ierte păcatele acelor suflete. Prin credință au primit iertarea păcatelor lor.

Așadar, aceasta este pricina pentru care pomenesc numele tuturor”.

3. Mult folos se dobândește din Dumnezeiasca Liturghie, parastase și celelalte slujbe. Nu există nici o îndoială în privința folosului primit de cei care s-au pocăit, care au avut o mică plămadă de virtute, dar datorită nepăsării, trândăviei și amânării, n-au apucat să frământe pâinea virtuților. La unii ca aceștia lipsa o plinesc rugăciunile Bisericii și cele personale, milosteniile, facerile de bine, toate prin covârșitoarea milă a lui Dumnezeu!

Sfântul Chiril al Ierusalimului spune că în timpul oricărei Liturghii mult folos primesc toți cei pomeniți, pentru care se face rugăciune.

Cuvioasa Fotini cea Nouă, din Asia Mică, într-una din multele extaze ale sufletului ei a văzut un bărbat cu bună-cuviință, ce semăna cu un preot, care i-a spus: „Fiica mea, să dai numele tale la preot și să-i dai și ceva pentru osteneala lui, deoarece mult folos primesc sufletele celor adormiți. Ia aminte să nu uiți să dai preotului numele!”.

4. Cea mai mare milostenie, cel mai mare bine este acela care ușurează mai mult decât orice sufletul care se află în cealaltă lume, și anume Jertfa Mielului dumnezeiesc ce se săvârșește pe dumnezeiescul Jertfelnic, în timpul Liturghiei.

În Vechiul Testament scrie că sângele țapilor și vițeilor îi curăța pe cei care păcătuiau de încălcările lor de poruncă. Cu atât mai mult Sângele lui Hristos, așa cum spune Apostolul Pavel, curățește de tot păcatul[1].

---

[1] *Evrei* 9, 13.

Așadar, mare este folosul și aceasta deoarece Se jertfește Mielul cel fără de răutate al lui Dumnezeu, pentru a-i curăța pe oameni de păcatele lor și a-i dezlega din legăturile robiei patimilor.

5. *„Şi după cum Moise a înălțat şarpele în pustie, aşa trebuie să se înalțe Fiul Omului"*[1]. Și după cum tot cel mușcat de șerpi privea la șarpele de aramă și se tămăduia, tot astfel și fiecare creștin care crede în Hristos și aleargă la rănile Sale cele purtătoare de viață, mâncând Trupul și bând Sângele Lui, se tămăduiește de mușcăturile șarpelui celui gândit al păcatului și capătă viață de la această hrană preasfântă întru înnoirea zidirii, adică a noii vieți, potrivit poruncilor Lui cele de viață dătătoare.

O, cât de necesară este și cât de datori suntem să ne apropiem de această masă cerească pe care ne-o oferă Taina cea mai presus de fire ce se săvârșește pe Sfânta Masă!

Îngerii stau de față în chip nevăzut, iar preoții, fiind într-o cinste mai înaltă decât cea a Îngerilor, în această clipă a acestei Taine, jertfesc cu nespusă evlavie Mielul cel fără prihană.

Îngerii slujesc și credincioșii vin să mănânce Trupul și să bea Sângele lui Hristos. *„Trupul lui Hristos primiți și din izvorul cel fără de moarte gustați"*. Și fac aceasta ca să trăiască în Hristos și să nu fie omorâți de păcat.

Așadar, *„să se cerceteze omul pe sine şi aşa să mănânce din pâine şi să bea din pahar"*[2], după cuvântul Apostolului. *„Căci cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, osândă*

---

[1] *Ioan* 3, 14.

[2] *I Corinteni* 11, 28.

își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului"[1]. *„Căci de ne-am fi judecat noi înșine, nu am mai fi judecați. Dar fiind judecați de Domnul, suntem pedepsiți, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea"*[2].

Atunci când cineva vrea să se înfățișeze împăratului, cu multe zile înainte se pregătește prin curățenie, cuvinte măsurate, purtare cuviincioasă, moravuri, încât să atragă bunăvoința împărătească și astfel să-și dobândească cererea. Și fiindcă neasemănată este deosebirea dintre cei doi împărați, tot astfel cu neasemănare mai mult trebuie să se pregătească creștinul mai înainte de dumnezeiasca împărtășire, ca să se învrednicească de milă și iertare.

Cel care vine la împăratul pământesc este împodobit adeseori cu viclenie, lingușire, prefăcătorie și minciună, numai ca să-și atingă scopul, pe când creștinul care vine la Împăratul împăraților, Cel ce caută la inima omului, trebuie să fie împodobit cu sfințenia, cu smerita cugetare și cu simplitatea sufletului, care este mai de preț decât aurul.

Să ne pregătim și noi cu cuget curat și țintind la omorârea simțirilor celor pătimașe, întru curăție să intrăm împreună cu Sfinții Apostoli la Cina cea de Taină și să ne împărtășim cu dulcele Iisus, pentru a rămâne cu noi în vecii vecilor. Amin.

6. Cu frică și evlavie să stai în biserică, fiindcă Hristos Se află în chip nevăzut împreună cu Sfinții Îngeri. Pe cei care sunt trezvitori și plini de evlavie îi umple de Har și binecuvântare, iar pe cei lipsiți de trezvie îi osândește ca pe unii ce sunt nevrednici.

Străduiește-te să te împărtășești cât mai des cu putință. Ai binecuvântare pentru aceasta. Căci Sfânta

---

[1] *I Corinteni* 11, 29.
[2] *I Corinteni* 11, 31-32.

Împărtășanie este cel mai bun ajutor pentru a ne lupta împotriva păcatului.

7. Să te apropii de dumnezeiasca Taină cu multă umilință, zdrobire de inimă și simțirea păcătoșeniei tale! Mare este mila lui Dumnezeu că binevoiește să intre înlăuntrul tău, nescârbindu-Se de mulțimea păcatelor tale, ci dintr-o nemărginită dragoste vine ca să te sfințească, învrednicindu-te să devii fiul Său și împreună-moștenitor al Împărăției Sale.

8. Cu nevrednicie liturghisesc Dumnezeului meu. Slujire sfântă și înfricoșătoare! În fiecare zi aduc jertfă plăcută lui Dumnezeu, pe Mielul lui Dumnezeu, pe Cel neprihănit Celui neprihănit, Dumnezeu și Tatăl, pentru ca milostiv să ne fie pentru toate acelea cu care Îl întristăm pe preabunul Dumnezeu, Care pentru noi L-a jertfit pe Fiul Său. O, Dumnezeul meu, L-ai dat pe iubitul Tău Fiu pentru noi! Și cine suntem noi, de ne-am învrednicit de o asemenea Jertfă supremă? *„Pe când eram vrăjmași, ne-am împăcat cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său”*[1].

Pilda fiului desfrânat, care a cheltuit toată avuția părintească, ne arată pricina pentru care a murit Hristos.

Păcatul celor întâi-zidiți a fost începutul și rădăcina tuturor necazurilor, de la începutul și până la sfârșitul lumii. O singură neascultare, ca o sământă în mitrasul Evei, a zămislit și a transmis moartea trupească și sufletească la neamul omenesc ce a ieșit din ea. De unde să-și închipuie sărmana Evă că o mică gustare din rod va aduce atâta pierzare și osândă, astfel încât să fie nevoie de „sfatul” Sfintei Treimi pentru a trimite în lume pe una din Persoanele Treimii celei începătoare de viață și să

---

[1] *Romani* 5, 10.

rabde de la lucrul mâinilor Sale – de la om – pălmuiri, ocări, biciuiri, scuipări și toată reaua-pătimire, iar apoi să fie răstignit pe Cruce ca blestem! „Blestemat tot cel spânzurat pe lemn".

La fiecare Dumnezeiască Liturghie se reconstituie Patima și Învierea cea purtătoare de viață a lui Iisus, dulcele nostru Izbăvitor, Lumina întunecatelor noastre suflete, prin care se ispășește orice suflet păcătos. Și dacă în Legea Veche, care era o umbră a celor prezente, sângele viților și țapilor îi curăța pe cei spurcați, cu atât mai mult Sângele prea scump al lui Hristos, cel din care se împărtășesc sfintele lui Dumnezeu biserici, ne va curăți de orice păcat și va încălzi sufletele noastre cu dumnezeiasca iubire a preadulcelui Iisus.

Dragostea se naște din înțelepțire. Căci dacă nu simțeam ceea ce ne-a dăruit Dumnezeu – și mai ales fiecăruia dintre noi – și cum am ajuns datorită păcatelor noastre, nu ne-am fi pironit suflete noastre de frica Lui și nu ne-am fi bucurat întru frumusețea iubirii Lui, atunci când Dumnezeu a făcut această mare milă, și anume aceea de a-L cunoaște pe El și pe noi înșine.

Apostolul Pavel, pentru a le stârni creștinilor o dragoste și o mulțumire mai mare către Dumnezeu, le spune: *„Deci ce roadă aveați atunci? Roade de care acum vă e rușine; pentru că plata păcatului este moartea"*[1].

Dacă Dumnezeu nu ne-ar chema să urmăm calea Lui cea sfântă a cunoașterii de sine, să conștientizăm viața noastră păcătoasă de mai înainte, și ar lipsi luminarea dumnezeiască, nimeni dintre noi nu ar vedea calea luminii și adevărului.

Ne-a chemat pe toți: pe unii din copilărie, pe alții la vârsta maturității, pe alții la bătrânețe. Pe toți ne-a primit,

---

[1] *Romani* 6, 21-23.

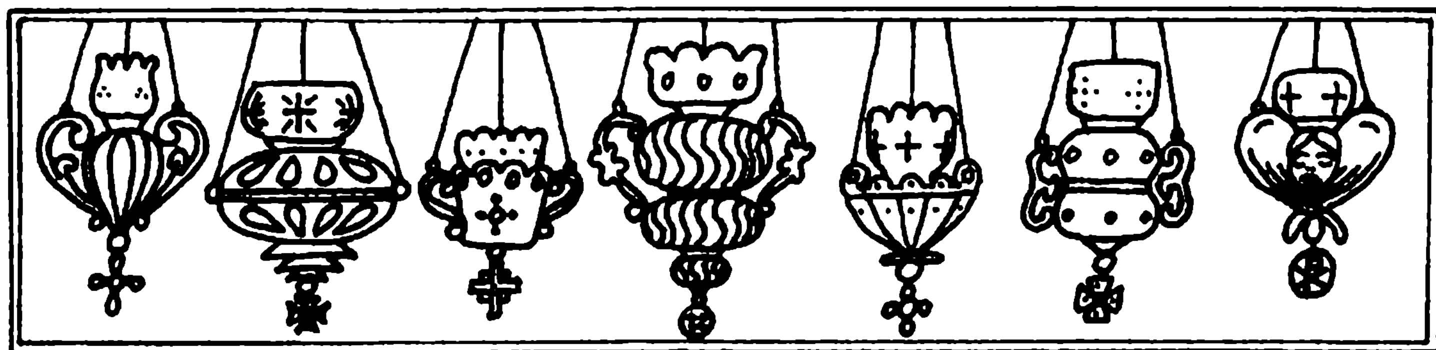
precum cloșca sub aripile ei, pentru a ne face părtași ai dumnezeieștii lui Împărății. Nu S-a scârbit nici de rănile, nici de bolile noastre sufletești, ci ca un Părinte ne-a primit, ca o mamă ne-a alăptat și ca un Doctor fără de plată ne-a vindecat. Apoi ne-a îmbrăcat în veșmântul cel dintâi al înfierii, al Harului, trecând cu vederea datoria cea mare a păcatelor fiecăruia. De aceea suntem datori să-I arătăm nemărginită dragoste și adorare. Dragostea sălășluiește în inimă, ca un izvor viu de ape care face să curgă pârâiașe de iubire dumnezeiască. Nu precum vechiul Israil, numai pe buze, iar cu inima să fie departe de Hristos, ci precum un foc viu care spune: „Vino către Tatăl".

Precum atletul este probat pe stadion, tot astfel și creștinul este încercat în arena de luptă, ca să se vădească dacă Îl iubește cu adevărat pe Dumnezeu. Răbdarea în lupta împotriva păcatului celui de multe feluri, bărbăția arătată în avântarea pentru împlinirea poruncilor dumnezeiești, acestea îl caracterizează pe cel care Îl iubește fierbinte pe Iisus.

Să nu întristăm prin încălcarea poruncii, prin neascultare și cârtire, pe Cel care ne-a arătat o nemăsurată dragoste, ci ca niște robi recunoscători, să ne străduim să-L odihnim, astfel încât să Se mângâie, așa cum spune Psalmul: *„Și spre slugile sale se va umili"*[1].

[1] *Psalmi* 134, 14.

CAPITOLUL XIX

Despre cei adormiți

1. Am primit vestea cea întristătoare și totodată veselitoare a plecării către Domnul a fiului vostru duhovnicesc, pentru care ne-am tânguit și am plâns împreună cu voi. Dar acestea nu se potrivesc unui astfel de suflet, pe care nădăjduim că Hristos l-a primit și l-a slobozit de suferințele acestei vieți, pentru a-l odihni în locașurile cele veșnice. Această făptură, ca una ce este podoabă sfântă și strălucită, va împodobi nobila dumneavoastră familie și va fi în continuare o nestinsă făclie de mijlocire pentru noi înaintea Domnului. Fecioria lui, îndelungarea bolii și a răbdării, al doilea botez, care este Schima îngerească, ne încredințează că dulcele nostru Iisus l-a primit ca pe o tămâie binemirositoare. Nu vă întristați, vă rog, ci vă bucurați că ați depus spre păstrare în vistieria lui Dumnezeu o mare comoară. Despărțire de scurtă durată este moartea, căci Hristos venind pe pământ, a luminat această taină întunecată, care este moartea. „Cel care crede întru Mine nu mai moare, ci trăiește". „Eu sunt Învierea și Viața". Vă doresc din inimă ca Dumnezeu să

vă dea răbdare, mângâiere și cugetele cele sfinte către sporirea duhovnicească.

2. Dacă ai ști cât de mult cer ajutor cei adormiți! Fiindcă după moarte nu există pocăință și ca oameni au plecat și ei cu pete și prihane și văzând că ajutorul celor vii împreună-lucrează și ajută mult la a se desăvârși și liniști, ei își doresc mult, cer și tânjesc să fie pomeniți de cineva. Cu dor așteaptă ca să se ridice vreun preot sau vreun creștin virtuos din neamul lor care să-i pomenească și pe ei.

Îți voi istorisi aici o vedenie a unui episcop pe care am auzit-o din gura lui, episcop cu care am împreună-liturghisit în urmă cu câțiva ani. Spunea că era un preot care fusese biruit de vin și de aceea se îmbăta. Iar aceasta s-a petrecut mulți ani la rând. În celelalte însă era un preot virtuos și evlavios. Într-una din zile a băut vin, după obicei, și s-a îmbătat. Apoi, mai înainte de a se trezi bine, a mers și a liturghisit, dar cu îngăduința lui Dumnezeu i-a căzut jos din Sfântul Trup și Sânge al Domnului. Sărmanul a înghețat de spaimă, gândindu-se la canonul aspru pe care avea să-l primească de la episcopul său. După ce s-a mărturisit episcopului, acesta i-a spus: „Mergi și te voi anunța când să vii ca să-ți dau canon". Și pe când episcopul a luat în mână condeiul ca să semneze caterisirea, fiind el singur, a avut deodată o vedenie. Se făcea că vede înaintea sa o mulțime mare de oameni de tot felul, de toate vârstele și rânduielile. Episcopul a rămas uimit și l-a cuprins frica de ceea ce vedea. Atunci toți cei oameni i-au spus toți într-un glas: „Preasfințite, să nu-l puneți la canon pe preot, să nu-l caterisiți". După aceasta s-au făcut nevăzuți.

Episcopul trimite preotului înștiințare să vină la el, iar acesta a venit tremurând, căci se gândea la caterisirea lui. Episcopul îl întreabă:

– Ia spune-mi, pomenești multe nume la Liturghie?

– Stăpâne, la Proscomidie pomenesc multe nume, de la împărat până la sărac.

– Mergi și atunci când liturghisești pomenește cât de multe nume poți și ia aminte să nu te mai îmbeți. Ești iertat.

După aceasta preotul, cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a izbăvit de patima beției.

3. Am primit telegrama cu vestea adormirii surorii noastre și, ca niște oameni, ne-am întristat. Desigur, au urmat lacrimi care mărturisesc unirea sufletelor în legătura nedezlegată a dragostei în Hristos. Dar trebuie să ne și bucurăm pentru marele „premiu" pe care l-a câștigat. Mai întâi, că s-a păstrat pe sine în feciorie, această podoabă deosebită a îmbrăcămintei sufletului ei, apoi pentru că a răbdat ani de zile certarea Domnului prin mijlocirea bolii și și-a ridicat crucea până la Golgota sfârșitului ei, arătându-se a fi o adevărată ucenică a lui Iisus. Și în sfârșit, că i s-a dat Schima îngerească, pe care Sfinții Părinți o numesc „al doilea botez" și pe care nu a întinat-o cu păcate noi.

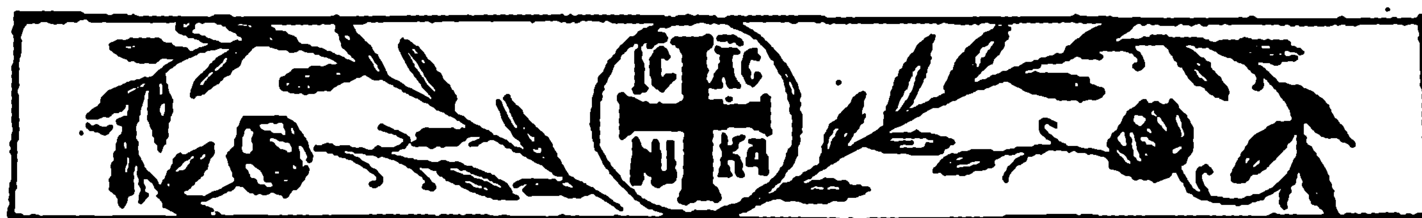
Și astfel, curățită fiind prin botezul pocăinței, a plecat acolo unde a chemat-o dulcele Iisus, ca să vadă, aproape de El, chipul Său teandric și să se desfăteze în chip de negrăit. Acolo ea va mijloci neîncetat pentru părinții și rudele ei, dar și pentru lumea întreagă.

Marele Antonie, răpit fiind în extaz, s-a văzut pe sine purtat de Îngeri către Cer, în călătoria lui către Domnul. S-a văzut împiedicat de puterile vrăjmașe, de demonii

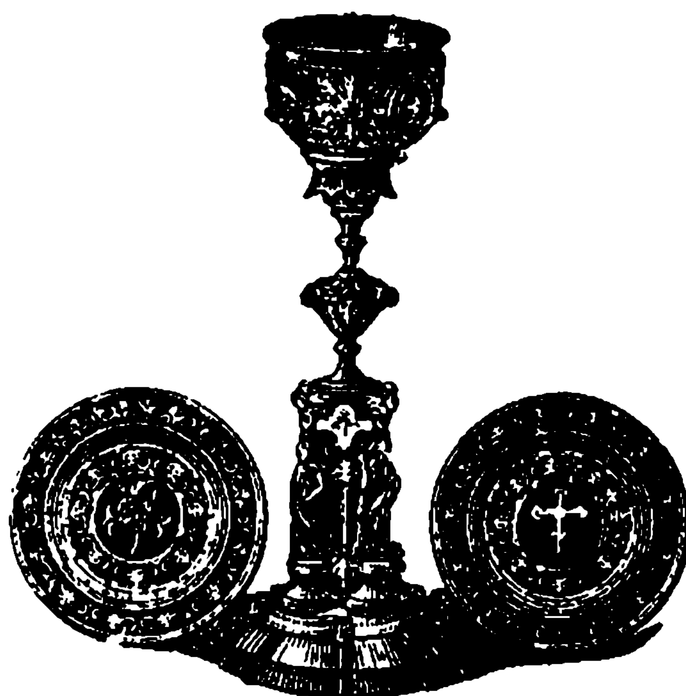
din văzduh, care îl prihăneau pentru păcatele săvârșite. Dar Sfinții Îngeri răspundeau împotrivă și spuneau: „Toate păcatele pe care le-a săvârșit înainte de a se face monah, pe acelea le-a iertat Dumnezeu în clipa când a îmbrăcat Schima. Cele pe care le-a săvârșit după Schimă, aveți dreptul să le spuneți”. Acestea zicându-le Îngerii, demonii nu au mai găsit nimic spre a-l învinovăți, după care urcarea la Cer a continuat neîmpiedicată.

Cuprins

La editura noastră au apărut:

- ***Epistole***, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Strețul Hagi Gheorghe Athonitul***, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Sfântul Arsenie Capadocianul***, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Părinți aghioriți***, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Crâmpeie de viață***, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- ***Familiei ortodoxe, cu smerită dragoste***, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- ***Fericitul Iacov Țalikis***, de profesorul Stelian Papadopulos
- ***Cu durere şi dragoste pentru omul contemporan*** (Vol. 1), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Trezire duhovnicească*** (Vol. 2), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Nevoință duhovnicească*** (Vol. 3), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Viața de familie*** (Vol. 4), de Cuviosul Paisie Aghioritul

- ***Patimi şi virtuţi*** (Vol. 5), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Despre rugăciune*** (vol. 6), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- ***Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos***, de Arhimandritul Ignatie – Sfânta Mănăstire Paraklitu
- ***Sfântul Nicolae Planas***, de Monahia Marta
- ***Fericitul Stareţ Gheorghe Karslidis***, de Monahul Moise Aghioritul
- ***Stareţul Varsanufie – Sfaturi către monahi şi omilii duhovniceşti,*** de Mitropolitul Meletie de Nicopole
- ***Cuviosul David „Bătrânul"***, Mănăstirea Cuviosul David, Eubeea
- ***Acatistul şi Paraclisul Maicii Domnului***
- ***Acatistul şi Paraclisul Sfinţilor Ciprian şi Iustina***
- ***Carte de rugăciuni***
- ***Gândurile şi înfruntarea lor***, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- ***Patimile şi vindecarea lor***, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- ***Parastasele şi folosul lor***, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- ***Jertfă pentru viaţă***
- ***Părintele Paisie mi-a spus***, de Atanasie Rakovalis
- ***Bătrânul Arsenie Pustnicul***, de Monahul Iosif Dionisiatul
- ***Stareţul Efrem Katunakiotul***, de Ieromonahul Iosif Aghioritul
- ***Sfaturi duhovniceşti ale unui stareţ de la Optina***
- ***Ecumenismul***, Sfânta Mănăstire Paraklitu

- ***Povățuire către pocăință – Îndreptar de spovedanie***, de Arhimandritul Atanasie Anastasiu
- ***Karyes – Colina Sfinților (Sfinții Rafail, Nicolae și Irina)***, de Vasiliki Rallis
- ***Tâlcuirea Sfintei Liturghii***, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- ***Viața Cuviosului Paisie Aghioritul***, de Ieromonahul Isaac Aghioritul
- ***Starețul Haralambie – Dascălul Rugăciunii minții***, de Monahul Iosif Dionisiatul
- ***Mersul la Biserică***, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- ***Cele două extreme***, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- ***Pocăința***, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- ***Sfânta Nina cea întocmai cu apostolii***, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- ***Ortodoxia: nădejdea popoarelor Europei***, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- ***Ca aurul în topitoare***, de Anastasie Malamas
- ***Despre purtarea crucii***, de Sfântul Teofan Zăvorâtul
- ***Ereziile contemporane – o adevărată amenințare***, de Monahul Arsenie Vliangoftis
- ***Răspuns la o ficțiune (Codul lui Da Vinci)***
- ***Îndumnezeirea – scopul vieții omului***, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- ***Cuviosul Paisie Aghioritul – Mărturii ale închinătorilor***, de Nicolae Zurnazoglu
- ***Picături de înțelepciune***
- ***Greșit-am Ție, Dumnezeul meu, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc!***, de Ieromonahul Cosma
- ***Despre ispite, întristări, dureri și răbdare***, de Sfântul Isaac Sirul cel de Dumnezeu-insuflat

- ***Bolile şi credinciosul***, de Ieromonahul Grigorie
- ***Sunt anticalcedonienii ortodocşi?***, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- ***Fiţi gata!***, de Ieromonahul Grigorie
- ***Patericul Maicii Domnului***, de Arhimandritul Teofilact Marinakis
- ***Părintele Matei de la Karakalu – Un lucrător tăcut al virtuţii***, Sfânta Mănăstire Karakalu
- ***Biblia pentru copii***, de Zoe Kanava
- ***Învăţături***, de Sfântul Nectarie al Pentapolei
- ***Părintele Ieronim Simonopetritul – Stareţul Metocului „Înălţarea Domnului"***, de Monahul Moise Aghioritul
- ***Asceţi în lume (I)***, de Ieromonahul Eftimie Athonitul
- ***Asceţi în lume (II)***, de Ieromonahul Eftimie Athonitul
- ***Îndrumar pentru restabilirea sănătăţii***, de Preotul Mihăiţă Popa
- ***Cuviosul Iosif Isihastul***, de Monahul Iosif Vatopedinul
- ***Praznicele Împărăteşti, Praznicele Maicii Domnului şi minunile lui Iisus Hristos***, de Sofia Guriotis
- ***Sfântul Cosma Etolianul***, de Constantin V. Triandafillu
- ***Iannis cel nebun pentru Hristos***, de Dionisios A. Makris
- ***Viaţa, Acatistul şi Paraclisul Sfintei Mare Muceniţe Eufimia***
- ***Stareţul meu Iosif Isihastul***, de Arhimandritul Efrem Filotheitul

- ***Viața Sfântului Sava Vatopedinul cel nebun pentru Hristos***, de Sfântul Filothei Kokkinos
- ***Sfânta Lumină – Minunea din Sâmbăta Mare de la Mormântul lui Hristos***, de Haralambie K. Skarlakidis
- ***Sfântul Nectarie, Făcătorul de minuni***
- ***De ce Papa şi supuşii lui s-au despărțit de Biserica lui Hristos (I)***, de Sfântul Nectarie de Eghina
- ***Sfântul Munte Athos – album***
- ***Preotul Nicolae Koghionis (1928-2006),*** de Vasilios Petrolekas
- ***Povestiri dionisiate***, de Monahul Lazăr Dionisiatul
- ***Sănătate cu mâncăruri de la mânăstiri din Muntele Athos şi din România***, de Tudor Osiac
- ***Viața Sfântului Marelui Mucenic Dimitrie Izvorâtorul de Mir și aflarea Sfintelor sale Moaște***
- ***Cugetari duhovniceşti,*** de Monahul Marcel Karakalinul

În Colecția „Muzică Bizantină"
au apărut:

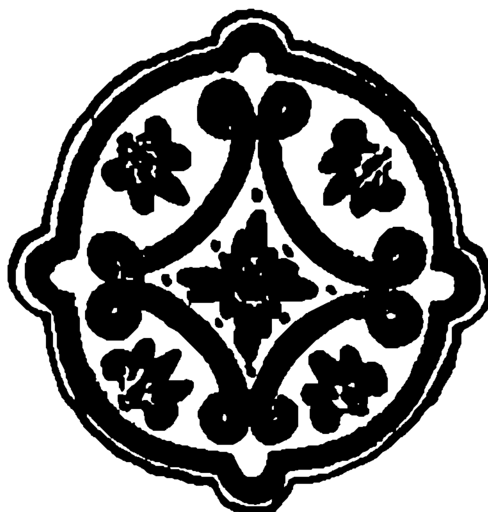
- **Buchet muzical athonit** (Vol. 1) – ***Dumnezeiasca Liturghie***
- **Buchet muzical athonit** (Vol. 2) – ***Vecernia***
- **Buchet muzical athonit** (Vol. 3) – ***Utrenia***
- **Buchet muzical athonit** (Vol. 4) – ***Polieleele***
- **Buchet muzical athonit** (Vol. 5) – ***Anastasimatarul***
- **Buchet muzical athonit** (Vol. 6) – ***Psaltirionul***
- **Buchet muzical athonit** (Vol. 7) – ***Stihirarul***, de

Schimonahul Nectarie Protopsaltul

- **Buchet muzical athonit** (Vol. 8) – ***Doxastarul (I),*** de Petru Filanthidis
- ***Paraclisul Maicii Domnului***
- ***Slujba Învierii***
- ***Prohodul Domnului***, de Monahul Nectarie Prodromitul
- ***Slujba Sfântului Acoperământ***

Vor apărea:

- **Buchet muzical athonit** (Vol. 9) – ***Doxastarul (II)***, de Petru Filanthidis

Centru de difuzare:
Editura Evanghelismos
Str. Ionescu Gheorghe, nr. 5,
Bl. 141, Sc.1, Ap. 2, Sector 4, Bucureşti
Tel./Fax: 021-3311022
e-mail: contact@evanghelismos.ro
www.evanghelismos.ro

Tipărit la Gutenberg
Tel.: 021.345.09.26

Această carte de suflet folositoare a Egumenului Sfintei Mănăstiri Filotheu, Arhimandritul Efrem, poate fi socotită o vistierie duhovnicească. Ea cuprinde mulțime de comori duhovnicești. Cuvântul său simplu și înțelept, concis și direct, ascetic și ortodox, cade ușor ca o ploaie pe pământ uscat, izvorăște ca un pârâiaș, adăpând tot sufletul cuvântător și iubitor de Dumnezeu ce însetează și este precum „*pomul răsădit lângă izvoarele apelor*".

Dintre subiectele abordate în paginile acestei cărți, unele sunt epistole către fiii săi duhovnicești, iar altele subiecte ale sinaxelor duhovnicești, înregistrate de fiii săi duhovnicești. Toate acestea au caracterul legăturii personale și însuflețirea unei legături nemijlocite.

Sunt subiecte ce ating în general laturi ale vieții duhovnicești, cum ar fi de pildă cele despre ispite, despre patimi, despre gânduri, despre biserică, despre Sfânta Liturghie, dar mai ales despre trăirea ascezei și desăvârșirii monahale cea întocmai cu a Îngerilor, cum ar fi despre monahism, despre feciorie și curăție, despre lume și cei din familie, despre dragoste și credință în Stareț și altele.

Recomandăm cu căldură această carte oricărui suflet dornic de a-și îmbogăți sărăcia, dorindu-i cu smerenie să secere îmbelșugatul spic al cunoașterii celei izvorâte din făptuire și al făptuirii întru cunoștință.

Arhimandrit Ioanichie
Chilia Sfântului Trifon

ISBN 978-606-8562-15-5
9 786068 562155